

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

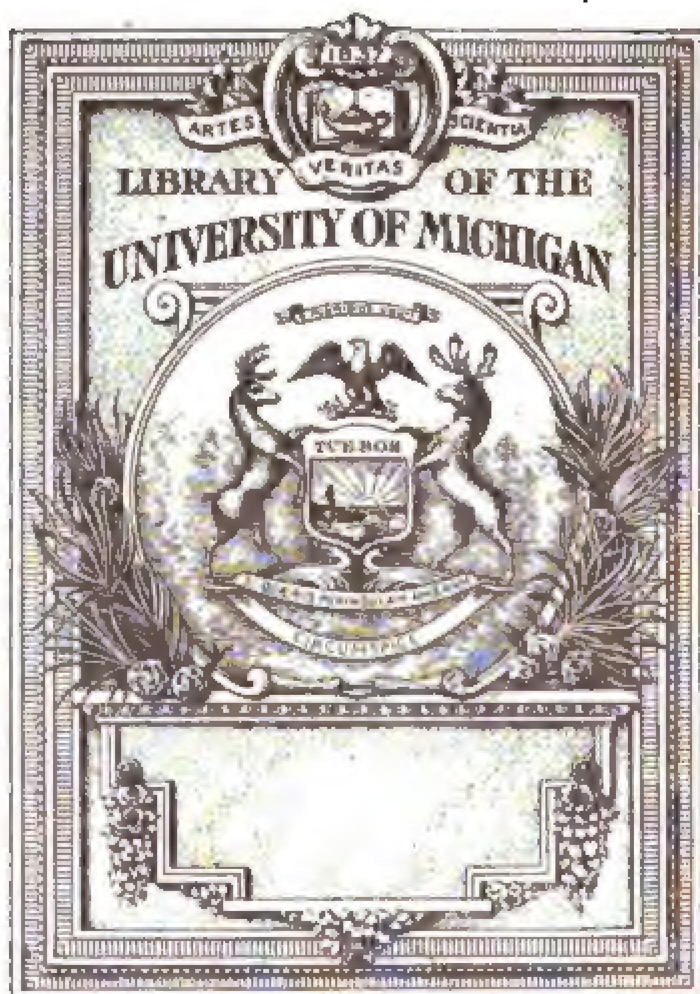
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via http://books.google.com

ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

AS
/
.J11

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN, van het koningrijk der Nederlanden OF VERVOLG DER MERKWAERDIGSTE GESCHIEDENISSEN,

DIE VOORGEVALLEN ZYN IN DE

VEREENIGDE PROVINCIEN,

DE

GENERALITEITS LANDEN,

EN DE

VOLKPLANTINGEN VAN DEN STAET.

VYFTIENDE DEELS TWEEDE STUK.

MDCCLXXX.

Te AMSTELDAM,

By DE ERVEN van F. HOUTTUYN.

Te LEIDEN,

By P. VAN DER EYK en D. VYGH.

NIEUWE
NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN,

JULY.

MDCCLXXX.

GELDERLAND.

BUEREN, LEERDAM, CUILEMBURG, YSSELSTEIN en ACQUOY.

In deze heerlyke goederen van den Prinse Erfstadhouder was te tyd van meerderjaerigheid in zeer veele gevallen onzeker en onbepaeld. Weshalven zyne Doorlchtige Hoogheid uit hoofde van het gewigt der zake dit niet alleen bepaeld heeft, maer ook wegens de betrekking der ingezetenen van deze Graefschappen en Beronye, en tot meerder gemak derzelver, dit op eenen gelyken voet gebragt, en voor alle die ingezetenen de zelfde wet beraemd, zynde van den 12 July 1780, en aldus ingerigt. BUER., LEERDAM, CUILENBURG, YSSELSTEIN en ACQUOY.

Wy Willem, by de gratie Gods Prince van Orange en Nassau, &c. &c. &c. Alle die deezen zullen sien ofte hooren leezen, salut; Doen hier mede te weten: Alsoo Wy zyn geinformeert

 ge-

BUER., LEER-DAM, enz. *Ordonn. ter bepaling der meerderjaarigheid.*

geworden dat in Onse Graafschappen Buuren, Leerdam en Culemborg, nevens Onse Baronien Yſſelſtein en Acquoy, ten opſigte van eenige door geene vaſte Wet bepaalt en in aanſien van andere divers en onderſcheiden is den Ouderdom zo van Mans- als van Vrouws-Perſoonen, die gerequireert werd om Teſtamentaire- Codicillaire- en andere uyterſte willens Diſpoſitien te maaken, mitsgaders om Huywlyks Engagementen aan te gaan en te voltrekken, zonder daar toe het Conſent van derſelver Ouders of Voogden nodig te hebben, en eyndelyk om valide en in Rechten beſtaanbaare Contracten te maaken, ſig te verbinden, hunne Goederen te adminiſtreeren, deſelve te verkoopen, te belaſten of te beswaaren en het cesſeeren der Voogdyen en Momboirſchappen over Minderjaarige Perſoonen, daar nogtans het algemeen welſyn, en, ten eynde een ieder met ſekerheid mag weeten, waar na hy ſig omtrent al het geene voorſz. moet reguleeren, vereyſcht, niet alleen met betrekkinge tot die Onſe bovengem. Graafſchappen en Baronien alwaar deeſen aangaande geene ſpeciaale Wetten of Statuten plaats hebben, dat zulks poſitif en ſeker werd bepaalt, maar ook dat de geſamentlyke In- en Opgeſeetenen Onſer voorn. Graafſchappen en Baronien, uyt hoofde van de betrekkinge, die ſy, ſpeciaal door dagelyks den een met den ander te Converſeeren, te Commercieeren en te Contracteeren, tot elkander hebben, deeſen aangaande onder een en dezelfde Wet, Verpligtinge en Diſpoſitie van Rechten werden gebragt en geſteld, en eyndelyk meede in aanmerkinge genomen hebbende, dat het al te laag bepaalen van den Ouderdom in de bovengemelde drie onderſcheidene gevallen, dikwils van zeer ſchadelyke en ruïneuſe gevolgen kan weeſen.

Zoo is 't, dat Wy, op het Advys van die van den Raade Onſer Domainen, hebben goedgevonden van nu voortaan en voor 't vervolg als vaſte

Wet-

Wetten en Statuten in Onse Graafschappen Buuren, Leerdam en Culemborg, mitsgaders Onse Baronien Yſſelſtein en Acquoy, met expreſſe derogatie en alteratie van alle Contraire Statuten, Ordonnantien, Reglementen en Couſtumes, die in deſelve tot hier aan toe plaats gehad of gevigeert mogten hebben, te ordonneeren en te ſtatueeren, gelyk Wy ordonneeren en ſtatueeren by deezen.

BUER., LEERDAM, enz.

Ordonn. ter bepaling der meerderjarigheid.

Art. I.

Dat niemand, zoo Mans- als Vrouws-Perſoonen, eenige Teſtamentaire, Codicillaire- of andere uyterſte willens Diſpoſitie ſal mogen maken, ten ſy hy of ſy werkelyk heeft bereykt den geadimpleerden Ouderdom van achtien Jaaren, ten waare deſelve ſig eerder in den Huwlyken Staat begeeven of hier toe, om byſondere reedenen, ſpeciaal Octroy van Ons bekomen hadden, en ſal het niet nodig weeſen, dat een Vrouws-Perſoon by het maken van eene Teſtamentaire Diſpoſitie met een Mans-Perſoon als Voogd of Momboir is geaſſiſteert.

II.

Met deezen verſtanden nogtans, dat alle Teſtamenten; Codicillen of andere ſoortgelyke Diſpoſitien door Perſoonen woonende op ſodaane Plaatſen binnen Onſe voorn. Graafſchappen en Baronnien, alwaar tot hier aan toe een minder gevorderden Ouderdom van 18 Jaaren daar toe is gerequireert, voor de publicatie deeſes wel en wettig gemaakt, offchoon deſelve met de Dood nog niet zyn bekragtigt, alleſints voor valide ſullen werden gehouden.

III.

Gelyk meede dat alle wel en wettig gemaakte of gepaſſeerde Teſtamentaire, Codicillaire of andere uyterſte willens Diſpoſitien van Perſoonen, gewoont hebbende of alnog woonende op ſodaane

BUER., LEER-DAM, enz.

Ordonn. ter bepaling der meerderjarigheid.

Plaatsen, waar het ook zoude mogen weesen, alwaar het aan een ieder vrystaat om ook onder de 18 Jaaren over syne of haare na te latene Goederen by Testament te disponeeren, en zig met de woon na een van Onse voorsz. Graafschappen en Baronien, reeds begeeven hebbende, of voor het vervolg komende te begeeven, meede voor valide gehouden zullen werden.

IV.

Dat alle die geene (uitgesondert alleen Weduwenaars of Weduwen) welke niet ten vollen bereikt hebben den ouderdom van vyf en twintig Jaaren, en dus in het ses en twintigste getreeden zyn, zonder onderscheid tusschen Mans- en Vrouws-Persoonen, en 't sy deselve eenige Ampten of Bedieningen bekleeden en op sig selfs woonen of hun eygen Kost winnen dan niet, nog Ouders of één van beyden hebbende, geene Huwelyks engagementen wettig zullen konnen aangaan, dan met expres Consent en bewilliginge van derselver Ouders, of de langstleevende van die, en zullen deese in sodaane geval geene reedenen van hun dissent behoeven te geven, dog deselve den ouderdom van vyf en twintig Jaaren bereykt hebbende, zullen sy bevoegt zyn, hunne Ouders of de langstleevende van deselve tot het geeven van Consent of reedenen ter Contrarie, op te roepen, en zal daar over alsdan door den geene aan wie tot hier aan toe de Cognitie hier over heeft gecompeteert, na behooren werden erkent.

V.

Dat insgelyks alle Persoonen, wiens Ouders beyde overleeden zyn, nog werkelyk, in conformité van den volgende 6 Articul, onder de Voogdye van anderen staande, tot het wettig aangaan van Huwlyks engagementen zullen nodig hebben en moeten produceeren behoorlyk bewys van het Consent hunner Voogden, zonder onderscheid of deselve by uyterste willens Dispositien dan gerichte,

telyk syn aangesteld, sodaanig nogtans dat die Voogden, verweigerende daar in te consenteeren, altoos verpligt en gehouden zullen weesen reedenen van hun dissent te geeven, en dat daar over als dan na behooren sal werdent erkend, gelyk het in swaarwigtige gevallen, ook aan naaste Bloedverwanten, vermeenende gefundeerde reedenen te hebben, dat aan een Minderjarige de voltrekkinge van desselfs voorgenomen Huwlyk niet behoorde geaccordeert maar belet te werden, zal vryftaan sig daar over aan den Competenten Richter te addresseeren en die gronden en reedenen op te geeven, ten eynde daar over door denselven insgelyks na behooren erkent te werden.

BUER., LEERDAM, enz. *Ordonn. ter bepaling der meerderjarigheid.*

VI.

En dat met opsigt tot het aangaan van Contracten en Verbintenissen, het administreeren, verkoopen, belasten en beswaaren of op eene andere wyse alieneeren van eygene Goederen en het eyndigen van Voogdyen, mede zonder onderscheid tusschen Tutores Testamentarii & dativi, insgelyks voor Minderjarige zullen werden gehouden, zoo wel Vrouws- als Mans- Persoonen onder de vyf en twintig Jaaren, en mitsdien allereerst voor mondig & sui juris, na dat sy den ouderdom van vyf en twintig Jaaren hebben geadimpleert en in het ses en twintigste getreeden syn, ten waare nogtans deselve sig eerder in den Huywlyken Staat begeeven of van Ons Brieven van Venia Ætatis bekomen hadden, gelyk mede uitgesondert werden sodaane gevallen, waar in, volgens de gemeene Rechten, iemand voor Meerderjaarig werd gehouden, en zullen deselve in het eerste geval, van den dag der Huywlyks Bevestiginge af, voor Meerderjaarig moeten werden gehouden, en zal mitsdien ook daar na alle Voogdye over deselve cesseeren, selfs ten dien effecte, dat sy voor de werkelyke voltrekkinge des Huwlyks bevoegt en geregtigt zullen weesen om Huwlyks Voorwaarden te maaken en aan te gaan

Buer., Leer-dam, enz. en aan te gaan en daar by over hunne Goederen, voor zoo verre met de Wetten en in Rechten bestaanbaar is, na welgevallen mogen disponeeren.

VII.

Ordonn. ter bepaling der meerderjarigheid.

Eyndelyk hebben Wy, tot voorkoominge van alle twyffelingen of bedenkingen en daar uit dikwyls te resulteeren en langwylige en kostbaare Proceduires, mede goedgevonden by deesen te verklaaren: Dat wanneer eenige In- of Opgeseetenen Onser Graafschappen Buuren, Leerdam en Culemborg, mitsgaders van Onse Baronien Ysselstein en Acquoy, den ouderdom van volle vyf en twintig Jaaren nog niet bereykt hebbende, sig met de woon na andere Plaatsen, alwaar een minder tydperk dan van vyf en twintig Jaaren, om voor mondig te werden gehouden, vereyscht werdt, begeeven, en daar na binnen Onse gemelte Graafschappen en Baronien eenige Contracten of Verbintenissen aangaan, hunne Goederen binnen deselve geleegen, selfs administreeren, verkoopen, belasten, en beswaaren of andersints alieneeren en op eenigerhande wyse in Rechten ageeren of eenige Procedures *sive agendo sive defendendo*, entameeren zouden willen, deselve des niet te min binnen die Onse Graafschappen en Baronien zoo lange sy den ouderdom van vyf en twintig Jaaren niet hebben bereykt, voor Minderjaarig zullen werden gehouden en mitsdien ook de Voogdye over deselve alleereerst zal cesseeren met de adimpletie van hun vyf en twintig Jaar, alles nogtans mede uytgesondert wanneer sig eerder in den Huywlyken Staat begeeven of Brieven van Venia Ætatis bekomen hadden; gelyk ook de gevallen waar in iemand na de gemeene Rechten voor Meerderjaarig werd gehouden.

VIII.

Dat al hetselve meede plaats sal hebben in aansien van Persoonen woonende ter Plaatse, alwaar eene

teene mindere ouderdom dan van vyf en twintig Jaaren tot de Mondigheid werdt gereqnireert, ofschoon dezelve te vooren geene In- of Opgeseetenen van Onse meergemelde Graafschappen en Barónien syn geweest, voor zoo verre betreft het aangaan van Contracten en Verbinteniſſen, het adminiſtreeren, verkoopen, belaſten en beſwaaren of op een andere wyse alieneeren van hunne Goederen en het in Rechten ageeren binnen deſelve Onse Graafschappen en Baronien.

Buer., Leerdam, enz. Ordonn. ter bepaling der meerderjarigheid.

IX.

En dat, wanneer in de eene of andere der voorſz. gevallen de Minderjaarigen van geene Voogden mogten zyn voorſien, deſelve daar toe alvoorens door de reſpective Magiſtraaten, Gerichten of Weeskameren Onſer dukgeſeide Graafſchappen en Baronien aangeſteld zullen moeten werden.

En zal deeſe, ten eynde niemand eenige onweetenheid van al het geene voorſz. kan of mag voorwenden, alomme binnen Onſe Graafſchappen Buuren, Leerdam en Culemborg, nevens Onſe Baronien Yſſelſtein en Acquoy werden gepubliceert en geaffigeert, ter plaatſe alwaar men gewoon is ſodaane publicatien en affixien te doen.

Aldus gedaan en gearreſteert op Ons Hof in 's Gravenhage enz.

(Was geteekent,)

W. Pr. van Orange.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheid.

A. Ardeſch.

Verders heeft nog Hooggem. zyne Doorlugtige Hoogheid voor de Graefſchappen Bueren, Leerdam en Cuilemborg, als mede de Baronie

BUER., LEER-DAM, enz. Acquoy het volgend Placaet beraemd en doen afkondigen.

Placaet wegens den uitvoer van mest.

Wy Willem, by der gratie Gods Prince van Orange en Nassau, &c. &c. &c. Alle die deesen sullen sien ofte hooren leesen, salut; Doen hier mede te weeten, dat Wy, op het Advis van die van de Raade Onser Domainen, na dat deselve alvoorens daar over hadden ingenomen de Berichten en Consideratien der Respective Regenten van Onse Graafschappen Buuren, Leerdam en Culemborg, gelyk mede van Onse Baronie Acquoy, hebben goedgevonden, tot algemeen nut en welsyn der In- en Opgeseetenen Onser gemelte Graafschappen en Baronie, en tot meerdere beneficeeringe der Landen in deselve geleegen, by renovatie, alteratie en ampliatie van voorige Ordonnantien, voor soo verre die aldaar reets plaats hebben gehad en dus op nieuws, te ordonneeren en te statueeren, gelyk Wy ordonneeren en statueeren by deesen.

Art. I.

Dat voortaan niemant, wie het ook soude syn, sig sal mogen verstouten om eenige Mest of Messie van Paarden, Ossen, Koeyen en ander Rund-Vhee, gelyk mede van Varkens, nog ook eenige gebrande Asch, 't sy van Turf of Hout, noch Straat-Aarde, 't sy met of sonder Asch vermengt, uit Onse Graafschappen respective van Bueren, Leerdam en Culemborg, mitsgaders Onse Baronie Acquoy, na elders buiten deselve, onder welk prætext het ook mag syn, te vervoegen, by verbeurte telkens van deselve Mest of Messie, Asch en Straat-Aarde, als mede van de Schuyten, Karren, Wagens of andere Rytuygen, waar mede die vervoert of uytgebragt soude mogen weesen, en daarenboven eene boete van vyf en twintig Guldens voor ieder Kar of Wagen, en van vyftig Guldens voor ieder Schuyt, waar mede deselve soude

de mogen fyn gedaan, verbiedende Wy ten dien eynde mede wel expreffe aan alle Vheer, Lieden, die in deefen voor derfelver Knegts fullen moeten inftaan, om eenige Schuyten, Wagens of Karren met voorn. Meffie, Afch of Straat-Aarde gelaaden, over de refpective Rivieren te brengen, by pœne voor de eerfte reyfe van vyftig Guldens, en voor de tweede reyfe van één hondert Guldens.

BURR., LEERDAM, enz. *Placaet wegens den uitvoer van meft.*

II.

Dat echter onder het voorn. verbod niet mede fal begreepen weefen de Schaaps-Meffie nok ook drek van Menfchen, Hoenderen en Duyven, maar fal het aan een ieder vryftaan defelve uit te voeren en te doen brengen, waar hy goedvind, mits op fig zelfs beftaande, en daar onder geen Meft of Meffie van Paarden, Offen, Koeyen of ander Rund-Vhee, nog van Varkens, gelyk mede geene Afch nog Straat-Aarde vermengt wefende, of fal anderfints de voornoemde verbeurte en boete mede plaats hebben.

III.

En ten eynde zulks des te beter fal konnen werden nagegaan, fal een ieder, voorneemens wefende eenige Schaaps-Meffie uit te voeren, verpligt zyn, daar van alvorens aan den Officier van de Plaats van waar die Meffie fal werden vervoert, kennis te geeven, by pœne van tien Guldens telkens te verbeuren, wanneer zonder fodanige kennisgevinge eenige Schaaps-Meffie uitgevoert mogte wefen, en fal denfelven Officier van 't geene voorfz. kennis bekomen hebbende, gehouden fyn om te doen onderfoeken of onder die Schaaps-Meffie ook Meft van Paarden, Offen, Koeyen of ander Rund-Vhee en van Varkens, gelyk mede Afch of Straat-Aarde gemelleert is.

IV.

Dat daarenboven van de verkogte en uitgevoerde

BUER., LEER-DAM, enz.

Placaet wegens den uitvoer van mest.

de Schaaps-Messie, ten behoeve van den Armen sal moeten werden betaalt ééne stuiver van ieder Gulden, waar voor deselve is verkogt, sullende ten dien eynde den Uitvoerder verpligt weesen, om oprechtelyk aan den Officier bekent te maaken en op te geeven de juste Prys, waar voor hy die heeft verkogt, by pœne van vyf en twintig Guldens, indien hy daar omtrent ter kwaade trouwe hadde gehandelt.

V.

Dat om door het voorschr. verbod sodaane In- en Opgeseetenen Onser bovengemelte Graafschappen, welkers eygene of gehuurde Landen op de Grensen of Confinien van een derselve gelegen syn, in geene verlegentheid te brengen, het aan deselve sal vrystaan om hunne Paarde-, Osse-, Koey-, Runder-, Varkens- en Schaaps-Messie, gelyk ook Asch en Straat-Aarde, op die hunne Landen om deselve daar mede te bemesten, vry te brengen, en dus deselve uit het eene Graafschap in het andere, doch niet daar buiten, by pœne als Articul I. gemeld, te vervoeren, en sal hetselve mede plaats hebben, omtrent de Baronie Acquoy, soo met opsigt tot de Ingeseetenen van deselve, welkers eygene of gehuurde Landen onder de Graafschappen Leerdam en Culenborg gelegen syn, als ten reguarde van de Ingesetenen deeser twee Graafschappen, die eenige Landen onder de Baronie Acquoy in Eygendom of in Huur besitten.

VI.

Alles nochtans sodaanig en in deeser voegen, dat het aan sodaane In- en Opgeseetenen Onser Graafschappen Buuren, Leerdam en Culenborg, mitsgaders van Onse Baronie Acquoy, die eenige Landeryen op andere naby gelegene of aangrensende Territoiren, offschoon onder de gemelte Graafschappen en Baronie niet gelegen, in Eygen-

BUER., LEERDAM. enz. Placaet wegens den uitvoer van mest.

gendom bezitten, en die selfs cultiveeren, dus met uitsluytinge van alle sodaane gehuurde Landen, mede sal vrystaan om hunne Paarde-, Osse-, Koey-, Varkens- en Schaaps-Messie ook op die hunne Eygéne en selfs gebruykende Landen vry en onverhindert te brengen, mits echter dat sy alvoorens sulks te doen, aan den Officier van de Plaats hunner wooninge oprecht sullen moeten aangeeven de quantiteit van die alsoo uit te voerene Messie, mitsgaders de tyd, wanneer sy die willen laaten vervoeren, gelyk meede de groote van die hunne Landen waar op deselve sal werden gebragt, en onder welk District die gelegen syn, alles mede by pœne als Art. I. wanneer sy onder het voorschr. pretext den inhoud van dit Ons Placaat mogten Contravenieeren, en sal het tot voorkoominge van dien, aan de respective Officieren selfs vrystaan om in Cas van suspicie te bepaalen het getal der Voeders Messie, welke iemant ter bemestinge van syne bovengemelte Eygene en selfs gebruykende Landen sal mogen uitvoeren, geschikt na de groote en gesteltheid van die Landen.

VII.

Alle Boetes en Breuken by dit Ons Placaat gemelt, sullen werden geappliceert voor de eene helfte ten behoeve van de respective Officieren, en voor de andere helfte ten profyte van den Armen der Plaats, alwaar die gevallen syn.

Lastende en ordonneeren Wy aan de respective Drossaarden en Schouten wel expresse om na behoren te vigileeren, dat al het geene voorschr. niet gecontravenieert, maar aan Onse welmeenende Intentie in deesen allesints voldaan werd.

En ten eynde niemand hier van eenige Onwetendheid sal konnen of mogen voorwenden, sal deese alomme binnen Onse Graafschappen Buuren, Leerdam en Culenborg, mitsgaders Onse Baronie Acquoy werden gepubliceert en geaffigeert ter

BOER., LEERDAM, enz. ter Plaatse alwaar men gewoon is sodaane publicatien en affixien te doen.

(Was geteekent)

W. PR. VAN ORANGE.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheid.

HOLLAND.

OUD-BEIERLAND. (*)

Den eersten dezer is door Leenmannen van de Hooge Vierschaer dezer Heerlykheid *Sententie* uitgesproken tegens zeker Booswigt, genaemt *Jan van der Laan*, en den 18 daer aen volgende ter uitvoer gelegd. Zyne verregaende euveldaden en daer op gevolgde straffe kan men zien uit den Crimineelen eisch van den Wel-Ed. Gestrengen Heer Mr. Nicolaes Backus, Bailluw van Beyerlanden *Ratione officii*, in het vonnis van Leenmannen gemeld, beide hier volgende:

Sententie tegen den dief, huisbreker en Brandstigter J. v. d. Laan.

Alzoo *Jan Laurensz. van der Laan*, thans Gevange te Oud-Beyerland, zoo hy zegt oud 27 of 28 jaaren, gebooren en woonende te Oud-Beyerland, en van zyn beroep of kostwinninge een arbeider of werkende in 't vlas, buiten pyn van yser of banden, in 't Gerigte van Leenmannen van Oud- en Zuid-Beyerland heeft beleden, en verder is gebleken.

Dat hy Gevange over twee jaaren in de Vlas-Pluktyd, 's avonts of in de voornagt ontrent elf uu-

(*) Een zeer voornaam Dorp in den Hoekschen Waerd, omtrend vyf uuren van Dordrecht gelegen.

uuren, by *Jan de Reus Pietersz.* woonende, of te dier tyd woonende in de Kerkstraat binnen den Dorpe van Oud-Beyerland, terwyl daar niemant t'huis was, een vengster in de Slop, dat toe, dan zoo slegt was, dat hy gevange het met zyne handen kost opentrekken, met zyn hant heeft opengetrokken, en daar door in huis geklommen zynde, hy gevangen aldaar of uit 't huis van *Jan de Reus Pietersz.* gestolen heeft, een Horlogie, twee paar zilvere Gespen, een nieuwe Manshoed, een sarsjen Kortrok met een Broek, en een zwarte zyde Doek, maar dat hy gevange die doek, daar na weder over 't Hein van *Jan Pietersz. de Reus* heeft gegooit, om dat *Willem de Koning* ook zoo een doek, en daar wat veel praats over hadde, en dat hy gevange vreesde, dat zulk door die weg, somtyts uit mogte komen. En dat hy gevangen 't Horlogie by een Silversmit te Rotterdam woonende voorby de Boere Vischmarkt op een hoek van een straat heeft verkogt voor vier gulden, en de gespen, zonder meer te weten, wat hy daar voor heeft gehad op de Klaaswaalsche Kermis aan de Silversmeden *Hoogwinkel* en *Laherton*, en dat hy gevange den hoed heeft gedragen, en de Kortrok nog aan hadde, dan niet wist waar de broek was gebleven. Dat zulks is geweest de eerste reys of eerste dievery door hem gevange gepleegt, en dat hy gevange is alleen geweest, en niemand daar van heeft geweten, als mede dat hy gevange zedert of in die tusschentyd geen Huisbraaken heeft gedaan of gestolen, voor dat hy gevange weder in 't laast van January 1780 heeft gestolen by de Weduwe *van der Seyden.* Dan dat hy gevange in de voornagt om elf of half twaalf uuren tusschen den 29 en 30 January 1780 een vengster van de Weduwe *Jan van der Seyden* alhier in Oud-Beyerland met zyn hand opengetrokken, of zonder behulp van iemant opengebroken, en vervolgens uit 't Huis van dezelve Wed. van der Seyden gehaalt of gestolen heeft, eenig geld 't geen in een bennetje stond,

OUD-BEIJERLAND.

Sententie tegen den dief, huisbreker en Brandstigter J. v. d. Laan.

OUD-BEIERLAND. *Sententie tegen den dief, huisbreker en Brandstigter* J. v. d. Laan.

ſtond, zynde zoo hy gevange zegt, geweeſt eenige Dubbeltjes, Stuivers en Duiten, te zamen ontrend een Kroon uitmakende, welke hy gevange hier en daar heeft uitgegeven, en dat op gemelte tyd door hem gevangen, behalven dat geld by de Weduwe van der Seyden nog is geſtolen, een gladde gouden Schulp, een gewerkte gouden Schulp, twee paar goude doorlugtige Mouwknoopjes, een goude Steekhaak, een goude gewerkte Borſtgesp, een driesnoerden bloedcoralen Ketting, een zilveren Zakhorlogie, een zilveren Signet, een zilveren Stropſlot, een paar zilveren Schoen- en een paar zilveren Broeksgespen, een paar zilvere vrouwe Schoengespen, eenige zilvere doorlugtige Hemdrokskoopen, en tweemaal twee zilveren Sloten van een Kerkboek, en dat hy gevange al 't zilver heeft verkogt, te weeten: 't Horlogie voor twaalf guldens by een Horologiemaker te Delft, woonende even voorby 't Magazyn aldaar, en 't Goud en Zilver met de bloedcoralen Ketting ofte het grootſte daar van, aan een Zilverſmit te Schiedam. En dat hy gevange daar voor heeft ontfangen zeven en negentig gulden en veertien ſtuivers, en nog een gedeelte van dat zilver te Delft by een Zilverſmit, en dat hy gevange daar voor veertien gulden heeft ontfangen. En dat hy gevange den avont of nagt van Woensdag den 10 Mey 1780 ten bedde uit is opgeſtaan, en uitgegaan, om hier of daar, waar hy gevange klaar konde komen te ſteelen. En dat hy gevange over de plank van *Jan de Groot* op 't Erff van de Weduwe *Bruiſſart* alhier in Oud-Beyerland gekomen zynde, vervolgens naar 't huis van deſelve Weduwe Bruiſſart is gegaan, en daar aan drie onderſcheide vengſters met een beitel geprobeert of gepoogt heeft, om een vengſter open te breeken, en dat hy gevange het derde vengſter heeft opengebrooken, en daar ſoo in huis is gekomen, en dat hy gevange, daar onder anderen heeft geſtolen: een koperen Lamp, een koperen Theeketel, vyf Vorken, twee Gordyntjes en een gebloemt

bloemt Tafelkleedje, als mede een tinnen Boter-pot, een groene Deken, en een bonten Kussensloop, en dat de ketel en vorken dezelve zyn, die hem in 't Gerichte zyn vertoond geworden, zoo als ook de tinnen boter-pot, groene deken en bonten kussensloop aan hem als boven zyn vertoond, en dat hy gevange die gestolen goederen heeft gebragt, en dezelve voor verre die niet in 't Regthuis berusten, zyn in 't huis waar in hy gevange moest gaan woonen.

OUD-BEIERLAND. *Sententie tegen den dief, huisbraker en Brandstigter* J. v. d. Laan.

En wyders, dat hy gevange, den Brant des avonds of 's nagts van Vrydag den 12 Mey 1780. aan 't huis of schuur van *Ary Vink* aan de Zinkweg (*) ontstaan of voorgevallen, heeft aangestooken met zwavelstokken, welke hy gevange aan zyn pyp ontstoken hadden, en met een lok liemen, agter aan 't aflaatje van dezelve Ary Vink zyn schuur aan de noordoosthoek, en dat hy gevange die Brandstigting, welke hy alleen heeft verrigt, en is geweest van dat gevolg, dat het Huis van Ary Vink daar door is afgebrand, heeft gedaan, om goed by lieden die niet te huis waren, ofte van 't geene geborgen wierd te steelen, en dat de gevange ten einde die Brandstigting te doen, 's avonds kwartier over tien uuren uit het Dorp en naar de Zinkweg is gegaan, en dat hy gevange dezelve Brandstigting vervolgens omtrent elf uuren 's nagts heeft ondernomen en gepleegt.

En eindelyk, dat hy gevange, tyde of ter gelegenheid van den brand, door hem gevange als voren by Ary Vink aangestoken, aan 's huis van *Cornelis Vink* aan de Zinkweg, op zes of zeven plaatsen heeft gepoogt te breeken, met behulp van een beytel en een steen, en dat hy gevange eindelyk op die wyze, een vengster heeft opengekreegen, en zoo in huis is gekomen, en dat hy gevange daar ver-

(*) Een gehugt Huyzen onder deze Heerlykheid, ontrend een en een half quartier uurs gaans van het Dorp gelegen.

OUD-BEIJERLAND. *Sententie tegen den dief, buitbreker en Brandstigter. J. v. d. Laan.*

vervolgens die zakken heeft vinden staan, welke hy gevange wiste, dat voor den brand geborgen waren, en dat hy gevange de swaarste van die drie zakken ofte wel de zak, met welke hy gevange dien nagt, is gevonden en agterhaald en betrapt, en aan hem in 't Gerigte is vertoond geweest, heeft gezet door 't vengster, waar door hy gevange was in huis gekomen, met voorneemen om in die zak te steelen; dan in de volvoering van welke dievery, hy door 't agterhaalen en betrappen bovengemelt is verhindert.

En dat dus door hem gevange is beleden, en tessens is gebleken dat hy gevange, dog zo zy zegt, alleen, zonder eenige helpers, aanraders of andere medepligtigen, in 't een of ander gehad te hebben, heeft gepleegt, verscheiden Huisbraken en Dieveryen, als mede Brandstigting en Brandroof, en mitsdien onderscheiden maalen heeft begaan, zulke zoo groove en gruwelyke misdaaden, als waar tegens, of tegen de bedryvers van ieder van welke zoo by placaaten, als andere wetten en regten dezer Landen, of eene ligtere of een zwaardere doodstraf is gesteld, en dat vervolgens de gevange, ten minsten met zodanige zwaare doodstraf, als met zyn zwaarste en gruwelykste misdaat instemt en overeenkomt, behoort te worden gestraft, zonder dat hem daar van eenigsints kan verschoonen of bevryden deszelfs voorwenden, dat hy zulks door Satans ingeving gedaan zoude hebben.

Zoo concludeert den Heer Eisscher R. O. Eisch doende uit naam en van wegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, dat de gevange by vonnisse van deze Hooge Vierschaar zal worden verwesen, te werden Geworgt, en in 't Aangezigt met vlamment vuur geblakert, en dat deszelfs doode of alzoo ter dood gebragte Lighaam buiten op de gewoone plaatse zal worden gebragt en gesteld op een Rat met een Pot, te kennen gevende Brandstigting ofte wel anders, dat de gevange met alzulke zwaardere en verschrikkelyke doodstraf zal worden gestraft, als den Regter

OUD-BEIERLAND. *Sententie tegen den dief, huisbreker en Brandstigter* J. v. d. Laan.

ter naar de omstandigheid en zwaarigheid van des gevangens gepleegde misdaaden in goede Justitie zal vinden en oordeelen te behooren, en dat de gevange voorts zal werden gecondemneert in de kosten van den Processe, en in de kosten en misen van de Justitie.

Leenmannen van de Hooge Vierschaar van Oud- en Zuid-Beyerland, gezien en geëxamineert hebbende den Crimineelen Eisch van den Wel-Edele Gestr. Heer Bailluw van de Beyerlanden *Ratione officii*, Eischer tegens den gevange gedaan, mitsgaders de vrywillige Confessie van den gevange buiten pyn van yser of banden gedaan, ende voorts naauwkeurig gelet, waar op in desen te letten stonde: Doende Regt uit naam en van wegens Haar Edele Groot Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, condemneeren den gevangene omme gebragt te worden op een schavot voor den Raadhuise alhier opgeregt, en aldaar door den Scherpregter te werden Geworgt, en in het Aangezigt met vlammend vuur geblakert, en desselfs alsoo ter dood gebragt Lighaam buiten op de gewoone plaatze zal werden gebragt, en anderen ten exempel, op een Rat gesteld met een Pot, te kennen gevende Brandstigting. Condemneeren de gevange wyders in de kosten van den Processe en misen van de Justitie.

Aldus gedaan in 't volle Collegie van Leenmannen voorn. den 1ste July, (en gepronuntieerd en geëxecuteerd op Dingsdag den 18 July) 1780.

(Was getekend)

J. v. Driel, Corn. Boogaerd, Corn. van der Straeten, A. van der Geer, Micb. Tempelaer, Jacob Troost en *Leendere Verbagen.*

In kennisse van my als Secretaris.

H. van Harlingen.

OUD-BEIERLAND. Den 5 April dezes jaers overleedt binnen deze Heerlykheid zekeren *Jan Huisman*, bygenaemd Jan uit den Polder, in den ouderdom van 104 jaer en 17 dagen, geboortig van Goch, en zynde van de Roomsche Religie. Hy heeft tot het einde zyns levens zyn volkomen verstand behouden. Toen hy in zyn 102 jaer getreden was, heeft hy nog een reis naer zyne geboorteplaets voet gedaen, en in den voorleden jaer nog naer Dordrecht gewandeld.

HAERLEM.

De Tekenschool in den jaere 1772, onder het hoog gezag en goedvinden der Edele Groot Agtb. Heeren Burgemeesteren dezer Stad opgeregt, heeft den 19 dezer maend July des morgens alhier op het Prinsenhof haer agtste openbaere Vergadering gehouden, welke hun Edele Groot Agtb. met hunne tegenwoordigheid wel hebben willen vereeren. Na eene voorafgaende redevoering over *de Bespiegeling der vier Getyden des Jaers*, zyn door den Bestierder en Konst-Schilder *Leendert Overbeek*, de volgende pryzen uitgedeeld aen de Teken-Leden, die derzelve door de Bestierderen dezer Tekenschool waerdig geoordeeld waren; als in de vierde *Classe* der eerstbeginnende aen *Pieter van Putten*, die daer door tot de derde *Classe* is overgegaen; in de derde aen *Hermanus van Brussel*, die tot de tweede *Classe* is bevorderd; in de tweede *Classe* aen *Hendrik Schweegman*, die in de eerste *Classe* is aengenomen, en in de eerste *Classe* aen *Pieter Stegman*.

'S GRA-

's GRAVENHAGE.

Zedert het aenbod van den Grootmoedige Keizerinne van Rusland, om een verbond van gewapende onzydigheid tusschen verscheidene Mogendheden tot stand te brengen, ten einde het recht der Volkeren en vrye Zeevaert te handhaven, en tegen alle onderdrukking en geweldige overheersching te beschermen; zyn 'er verscheidene gerugten verspreid omtrent een vergaderplaets, alwaer de onderhandelingen der Mogendheden tot dit gewigtig oogmerk zouden gehouden worden. Veelen hadden geloofd, dat deze Hofplaets daer toe zoude gekozen zyn; maer dit gerugt is ten eenemale vervallen. De Keizerin heeft hare begeerte deswegens aen de Algemeene Staten doen bekend maken, ingevolgen van welke hunne Hoog Mog. besloten hebben twee buitengewoone Gezanten aen 't Hof van Petersburg te zenden om over de gewapende onzydigheid te handelen. Zyne Doorlugtige Hoogheid heeft tot die gewigtige post de Jonkheeren *van Wassenaer van Starrenburg* en *van Heeckeren van Brandzenburg*, beiden afgezondenen ter Vergaderinge van hunne Hoog Mogende, voorgeslagen, welken daerop ook door de Staten zyn verkoren, en gezegd worden wel haest derwaerts te zullen vertrekken. 's GRAVENHAGE.

Verders heeft de Prins *van Gallitzin*, buitengewoone Afgezant en Gevolmagtigde van de Keizerin van Rusland den 16 dezer maend July in een gesprek met het voorzittend Lid van de Algemeene Staten eene *Memorie* overgegeven, houdende:

'S GRAVENHAGE. „ Dat, ingevolge de Declaratie van van Haere „ Keizerlyke Majesteit aen de drie oorlogende „ Mogendheden, drie haerer Esquaders in verscheidene zeën kruisende, hy zig flatteerde, „ dat Haer Hoog Mogende de nodige bevelen „ wel zouden willen geven, op dat de Esquaders van Haere Keizerlyke Majesteit zyne Souveraine, of ook enkele Schepen en Fregatten van dezelven in de Havens van Hunne „ Hoog Mogende mogten ontvangen de goede hulp en behandeling, die hy reeden had „ te wagten, en dat haer de vrye inkomst in „ die Havens verleend mogte worden."

De geweldige behandelingen, welke onze Koophandel en Zeevaert ondergaen heeft, en nog ondergaet, het aenranden van 't Hollandsch convoy, het weigeren der Engelschen om voldoening aen de Republiek te geven, en de daer by komende edelmoedige voorslag van de Alleenheerscheresse aller Russen, maekten hier eenen sterken indruk, zo dat men niet anders te gemoet zag, of men zou ras volgends het plan van den Raed van Staten, het welk wy ten zynen tyde hebben medegedeeld, een Vloot van 52 zo schepen van linie als Fregatten in staet zien om 's Lands Ingezetenen, die met alle volvaerdigheid het dubbeld last- en veilgeld hadden opgebragt, tegen alle geweld te beschermen, en te gelyk met Rusland en de andere onzydige Zee-Mogendheden, eenen veiligen Koophandel en Zeevaert bezorgen. Maer wat 'er ook aen hapenen mogt, de Engelschen gingen haren gang, en speelden den baes ter zee, terwyl hier te Lande het vervaerdigen van

van de Oorlogschepen en Fregatten, in welken 's GRAVENHAGE.
de Gewesten reeds hadden toegestemd, zeer
traeg voortging. Inmiddels verliep het voordeeligste jaergetyd voor de zeevaert, terwyl men geene schepen durfde in zee zenden, zonder verzekering, en de prys van de verzekering wegens de onveiligheid zo hoog was, dat ze alle voordeel zoude verslinden, zynde zelfs tot 20 en 30 ten honderd, waer van geen voorbeeld is, en welke hooge prys van verzekering of *assurantie* als eene juiste *barometer* of maetstok, de hooge trap van de geweldenaryen ter zee, en onveiligheid voor onze scheepvaert aenduidt. De schaersheid van 't volk was ook al eene reden van het traeg uitrusten der oorlogschepen. Het een en ander bewoog veele Kooplieden, Reeders en Verzekeraers der Stad Amsteldam, om den 24 Mei 1780 op nieuws zich by de Algemeene Staten te vervoegen, en Hoogstderzelver kragtdaedige bescherming voor den Koophandel dezer Landen te verzoeken, met aenbod van zo veel in hun zou zyn, tot aenwerving van de noodige manschap op 's Lands schepen mede te werken, en zich te onderwerpen aen zodanige gepaste middelen, als hunne Hoog Mogende naer den aert der zaken en den drang der omstandigheden ten behoud van Koophandel en Zeevaert van de Ingezetenen dezer Landen naer derzelver wysheid zoude oordeelen te behooren. Dit verzoekschrift was aldus ingerigt.

'S GRAVENHAGE.

Aan de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Aenbod der Koopl. om toe te brengen tot uitrusting der oorlogschepen.

Geven met eerbied te kennen, de ondergetekende Kooplieden, Assuradeurs, Reeders in Schepen en Cargadoors, woonende binnen deeze Landen, dat de Commercie met alle gevoel van dankbaarheid vernomen heeft de cordate Resolutie van Uw Hoog Mog., tot equipering van een aantal Oorlogschepen, ter bescherming van de Onderdaanen van dezen Staat.

Dat het hun Supplianten niet onbewust is, dat de goede voortgang der gemelde uitrusting tot nog toe is geretardeert geworden, zo door ziekte onder het Scheepsvolk der reeds leggende, als door gebrek aan bevaren Matroozen, ter bemanning der in dienst gestelde Oorlogschepen en andere omstandigheden meer; terwyl ondertusschen het beste jaarsaizoen voor de Scheepsvaart verloopt en veele belaaden Koopvaardyschepen uit de Havens deezer Landen niet durven vertrekken, zonder behoorlyke bescherming, door dien dezelve tegenwoordig, noch hier, noch elders op hunne voorsz. Schepen en ladinge geen Assurantie kunnen bekomen, dan voor een gering geeeelte, en dan tot zeer enorme en ongehoorde premien, zelfs van 20 à 30 per Ct., het welk ten gevolge heeft een zo verregaande stilstand en versperringe van hunne Navigatie en Commercie, dat daar niet anders dan een totale ruïne te wagten is, door dien alle Commissien, ter verzendinge, na buiten 's Lands zullen gediverteerd worden zonder hoope van dezelve ooit wederom na herwaarts te kunnen trekken, wanneer die eens verloopen zyn, het welk de ongelukkige ondervinding reeds dikwils heeft bewezen, redenen waarom zy Supplianten op het ootmoedigst smeeken, dat het Uw Hoog Mog. behaagen mogt, die zo hoognodi-

ge bescherming ten spoedigste te verleenen en werk- 's GRAVENHAGE.
zaam te maaken; terwyl de Commercie van haare zyde bereidwillig is, om zo veel haar mooglyk is, tot completering van de benodigde manschappen, mede te werken, en zich te onderwerpen aan zodanige gepaste en spoedige middelen als Uw Hoog Mog. na den aart van zaken der dringende omstandigheden, tot behoud der Commercie en Navigatie hunner Onderdanen, na derzelver hooge wysheid zullen oordeelen te behooren, enz.

Dit verzoekschrift wierdt naer gewoonte aen de Staten van Holland en Westfriesland ook ingeleverd, met verzoek het zelve gunstig te willen ondersteunen.

Aan de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westfriesland.

Geven ootmoedig te kennen, de ondergetekende Kooplieden, Assuradeurs, Reeders van Schepen en Cargadoors, woonagtig binnen deeze Landen, dat zy Supplianten (gedrongen door de noodzaaklykheid, om door een spoedige bescherming hunner Commercie en Navigatie, zonder welke noch zy Supplianten, noch verre de meeste Onderdanen dezer Landen met geen mogelykheid kunnen bestaan, voor derzelver ruïnen te conserveeren) by Requeste, waar van zy de Eer hebben Copy hier nevens te voegen, zich ten dien einde geadresseerd hebben aan de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden. *Request aen de Stat. van Holl. tot ondersteuning van voorsz. Request.*

Dan, hoe zeer de Supplianten zich vleijen met de hoope van daar op te zullen erlangen, een spoedige efficatieuse dispositie, zo is aan haar, om daar toe te geraaken ten hoogste noodig dat het Uw Ed. Gr. Mog. behaage mogen tot behoud van de Commercie en Navigatie, de ziel en zenuw van den welvaart dezer Landen, en tot voorkoming van der-

'S GRAVENHAGE.

zelver versperringe, en daar uit volgende totale ruïne der Suppliantent, in deze zodanig te seconderen als U Edele Groot Mog. na derzelve hooge wysheid noodig en dienstig zullen oordeelen. enz.

Ook hebben nog verscheidene Kooplieden aen de Staten verzoekschriften ten zelfden einde ingeleverd: en wel voor eerst de Kooplieden in Graenen te Amsteldam, welkers Request den 24 Mei aen de Algemeene Staten overgegeven, aldus luidde.

Aan Hun Hoog Mog. de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Request van Koopl. in graenen te Amsteld. om bescherming.

Geven met alle onderdanigheid te kennen, de ondergetekende Kooplieden, handelende voor het grootste gedeelte in Graanen, ter Koornbeurse der Stad Amsterdam: Dat zy, zedert eenigen tyd, door gebrek buiten 's Lands, na alle oorden vry groote Commissie hebben gehad voor hunne aangevoerde Graanen, waardoor by aanhoudenheid de Graanhandel hier te Lande wederom merkelyk zoude kunnen floreeren; doch dat het bezwaar der Scheepvaart in de tegenwoordige omstandigheden, de Vragten niet alleen tot eene merklyke hoogte heeft doen stygen, maar tevens veele Schippers zuidelyk op weigeren te vaaren, het geen ook niet door hun, in verre de meeste Commissien, dan met het uiterste gevaar van opgebragt te worden, kan geschieden: het geen voor de Graanen, zo ligt aan verhitting en bederf onderworpen, ten hoogsten nadeelig is. Dat dan noodzaaklyk ten gevolge moet hebben, dat by gebrek van vertier, zy Suppliantent niet alleen van een billyk voordeel worden verstooken, maar hunne Graanen langen tyd op zolders blyven leggen, de toevoer uit de Oostzee en elders merkelyk moet verminderen, en deze, anders zo importante Tak van Commercie

cie voor dezen Staat, eene gevoelige neep zou 's Gravenhage.
hebben te wagten, tot hunne merkelyke prejudicie, en niet minder tot prejudicie van den Landbouw onzer eigener Provincien, die by het meerdere vertier van Graanen noodwendig te meerder moet floreeren. Redenen waarom zy Suppliauten zich met verschuldigde onderdaanigheid keeren tot Uw Hoog Mogende, met ootmoedig verzoek, dat Uwe Hoog Mog., volgens derzelver bekende wysheid en voorzorg, daar in gelieven te voorzien, en hunner Suppliauten Commercie en Scheepvaart de spoedigste en bekwaamste bescherming te verleenen, ten einde hunne Graanschepen na vrye plaatsen veilig vaaren.

Terwyl zy tevens gewillig zyn, om zodaanige maatregels, welke Uw Hoog Mog. ten dezen einde dienstig en noodig mogen oordeelen, naar hun vermogen te ondersteunen.

Dit verzoek wierdt ondersteund door het navolgend verzoekschrift aen de Staten van Holland en Westfriesland ingeleverd.

Aan hunne Ed. Groot Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland.

Geeven met alle onderdaanigheid te kennen, de ondergeteekende Kooplieden, handelende voornaamlyk in Graanen, ter Koornbeurse der Stad Amsterdam: Hoe zy ter Conservatie en maintien van deeze hunne importante branche van Commercie, ten uiterste noodig hebben gevonden, zich by Requeste te adresseeren aan Hunne Hoog Mogende de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, ten einde eene allerspoedigste, bekwaame en suffisante bescherming voor hunne Scheepvaart te solliciteeren, om redenen, breeder by voornoemde Requesten vermeld, waar van zy de

Req. tot ondersteuning van voorsz. verzoek.

's Gravenhage. *Req. tot onderſteuning van voorſz. verzoek.*

de vryheid neemen Copie aan deze te annexeeren, met ootmoedig verzoek, dat U Edele Groot Mogende daar op een gunſtig oog gelieven te ſlaan, en hunner Supplianten adres met derzelver veelvermogend appui te onderſteunen, tot voorkoming van zo veele onbillyke vexatien en ten uiterſte ruineuſe opbrenging, ophouding hunner Schepen en verſperringe hunner Commercie, terwyl zy Supplianten aan hunnen kant alle gepaſte middelen, die U Edele Groot Mogende daar toe dienſtig of noodig oordeelen, gaarne en bereidwillig zullen onderſteunen.

Ook vervoegden zig nog de Kooplieden van Dordrecht den 2 Juny by de Algemeene Staten, in dezer voege.

Aan de Hoog Mogende Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Geeven met verſchuldigde eerbied te kennen, Jacob Staats van Hoogſtraaten, Samuel Crena, Francq van der Schoor en Gerrit de Heer, Jeſſeſz., Kooplieden en Reeders van Schepen der Stad Dordrecht, voor zich zelve en als Gecommitteerdens uit de Kooplieden en Reeders van Schepen van dezelve Stad; mitsgaders Jaques Rocquette, Pieter Stumphius, Jan Pot, Adrianus Duddeldemuts, Nicolaas des Amoriés, Cornelis van der Hoeven, Pieter Baalde en Cornelis van Vollenhoven Jansz. Kooplieden te Rotterdam, zo voor zig zelven, dan als Gecommitteerdens uit de Kooplieden, Aſſuradeurs en Reeders van Schepen derzelver Stad.

Dat de Supplianten met het uiterſte genoegen verſtaan hebben, de thans zo zeer gepaſte Reſolutie van Uw Hoog Mog. genomen, tot equipeering van een goed aantal Oorlogſchepen en Fregatten, ter beſcherming van de zedert eenigen tyd zo zeer belemmerde Scheepvaart en Commercie dezer Landen,

's GRAVENHAGE. *Req. der Koopl. en den van Dordr. tot gem. einde.*

-den, en om daar mede naar behooren Convooy te verleenen: Dat de Supplianten berustende in de zorge van Uw Hoog Mog. in gevolge hunne verpligting gereed zyn met alle bereidwilligheid mede te werken, tot bereiking der oogmerken, waar door Uw Hoog Mog. de Navigatie en Commercie der Supplianten met alle efficatie, zonder langer uitstel, kunnen beveiligen; dan dat geduurende de completeering van dezelve Equipagie, het beste Jaar-Sayzoen voor de Scheepvaart verloopt, veele belaadene Koopvaardyschepen niet kunnen of durven vertrekken, zonder genoegzaame bescherming, als niet dan gedeeltelyk en tot enorme hooge Premien kunnende worden verzekerd, terwyl veele andere Schepen zouden kunnen worden belaaden, indien de Kooplieden van een dusdanige genoegzaame Protectie waren verzekerd en de Zeildagen bepaald konde worden; dan dat, door de onzekerheid van het een en ander, alreeds een zeer merkelyste stilstand in der Supplianten Navigatie en Commercie plaats heeft, en daar uit niets dan een totaal verval van veele takken, en in het byzonder van die der Commissien, ter verzending naar buiten, kan worden verwagt, en zulks zonder hoop van dezelve immer weder na deze Landen te zien wederkeeren, waar door dan ook de bronnen van 's Lands Welvaart zouden gestopt, en de middelen van herstel, hoe langs hoe meer onuitvoerlyk gemaakt worden.

Weshalven de Supplianten zig keeren tot Uw Hoog Mogende, ootmoedig verzoekende, dat het Uw Hoog Mogende behaage, door alle mogelyke en best gepaste middelen, de voorsz. Equipagie zodaanig te doen verhaasten, dat dezelve ten spoedigste werde werkzaam gemaakt, ten einde de Commercie tydig van de zekerheid eener Protectie, die naar de omstandigheid van tyden en zaaken genoegzaam zy, werde verwittigd, op dat de Supplianten daar na haare mesures, zo omtrent het afschepen van Goederen als het expedieeren hunner Schepen zouden kunnen neemen.

Tot

'S GRAVENHAGE.

Tot onderſteuning van dit verzoek diende het navolgend verzoekſchrift, den 7 Juny aen de Staten van Holland ingeleverd.

Req. tot onderſteuning van voorſz. verzoek.

Aan de Edele Groot Mogende Heeren, de Staaten van Holland en Weſtfriesland.

Geeven onderdaanigłyk te kennen, Jacob Staats van Hoogſtraaten, Samuel Crena, Francq van der Schoor en Gerrit de Heer, Jeſſeſz., Kooplieden en Reeders van Schepen der Stad Dordrecht, voor zig zelven, en als Gecommitteerden uit de Kooplieden en Reeders van Schepen van dezelve Stad: mitsgaders Jacques Rocquette, Pieter Stumphius, Jan Pot, Adrianus Dubbeldemuts, Nicolaas des Amorie's, Cornelis van der Hoeven, Pieter Baalde en Cornelis van Vollenhoven Jansz., Kooplieden te Rotterdam, zo voor zig zelven, dan als Gecommitteerden uit de Kooplieden, Aſſuradeurs en Reeders van Schepen derzelve Stad.

Dat de Supplianten op den 2 dezer maand Juny zig by Requeſte hebben geadreſſeerd aan Hun Hoog Mogende de Heeren Staaten der Vereenigde Nederlanden, en daar by verzogt, dat Hun Hoog Mogende, door alle mogelyke en beſt gepaſte middelen, de voorgenoome Equipagie ter Zee zodaanig geliefden te doen verhaaſten, dat dezelve ten ſpoedigſte werde werkzaam gemaakt, ten einde de Commercie tydelyk van de zekerheid eener protectie, die na de omſtandigheid van tyden en zaaken genoegzaam zy, mogte worden verwittigd; op dat de Supplianten, daar na hunne meſures zo omtrent het affchepen van Goederen als het expedieeren hunner Schepen, zouden kunnen neemen.

Dat de voorſz. Requeſte, waar van eene Copie ten dezen is geannexeerd, en waar toe de Supplianten zig refereeren, door Hunne Hoog Mog. geleezen, en daar-over gedelibereerd zynde, door de Heeren Gedeputeerde van Uw Ed. Groot Mogende

de wel is geinhæreerd de Resolutie van Uw Edele Groot Mog., den 29 Mey dezes jaars ter Generaliteit ingebragt, terwyl de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Zeeland, de voorsz. Requesten Copielyk hebben overgenoomen, om in den haaren breeder gecommuniceerd te worden, doch dat, tot hier toe, geenerlei finaale Resolutie ten voorsz. zaake by Han Hoog Mogende zynde genomen, de Suppliaanten zig onder reverentie bevoegd agten, wederom de Deliberatien van Uw Ed. Groot Mog. in te roepen om al wat doenlyk zal bevonden worden, ter uitvoer te brengen, ten einde de actueele inactiviteit in de Commercie en den stilstand der Navigatie verder te prævenieeren, dewyl elk moet apprehendeeren, dat het verlies van elken dag in het tegenwoordige saisoen en toestand der zaaken, eén grievend verlies voor de Commercie van dit Land moet te weeg brengen; ja dat, zonder eene spoedige voorziening. de gevolgen zodaanig zyn te dugten, dat de Correspondentie dezer Natie met anderen zal moeten cesseeren, en afgesneden worden de sterkste zenuwen, die dezen staat moeten staande houden, zonder nog te letten op de onvermydelyke ruïne, die de inactiviteit in de Negotie aan byzondere Persoonen moet veroorzaaken, terwyl ook de onderscheidene Werk- en Ambagts-Lieden, die hun bestaan door een gedurig vertier in de Koopsteden vinden, genoodzaakt zullen worden, elders zig neer te zetten, om met hunne mindere bedienden nog erger fataliteiten te ontgaan, dan welk een en ander, zo de Suppliaanten eerbiedig vertrouwen, zoude kunnen worden voorgekomen, indien, zonder ophouding, en eer het geschikte Jaar-saisoen verloopt, met 'er daad werde geëffectueerd, dat de geresolveerde Equipagie ter Zee werde verhaast, ten einde dezelve Equipagie daar toe volkomen zynde in staat gebragt, door een voldoend Convooy, den Reeder en den Koopman gesecureerd kunnen worden, dat hunne Schepen en Goederen tegens alle molesten zullen worden beveiligd.

's GRAVENHAGE. Req. tot ondersteuning van voorsz. verzoek.

Dat

's Gravenhage. *Req. tot onderſteuning van voorſz. verzoek.*

Dat de Supplianten zig geruſt zullen verlaaten op de zorge, die Uw Edele Groot Mogende voor de conſervatie der Zeevaart en Commercie ſteeds betoonen, zig teffens verzekerd houdende dat Uw Edele Groot Mog. der Supplianten billyk verlangen op de beſte wyze zullen tragten te voldoen.

Weshalven zo keeren de Supplianten zig tot Uw Edele Groot Mogende, onderdaniglyk verzoekende dat Uw Edele Groot Mogende het verzoek, by de voorſz. Requeſten aan Hun Hoog Mogende gedaan, ten dien effecte nader gelieven te doen appuïeeren, dat terſtond daar op finaal en favorabel werde gereſolveerd.

De Staten van Holland en Weſtfriesland draelden geenzints in deze zaek, maer ontworpen reeds den 29 Mei een plan van een Placaet, het welk de Algemeene Staten moeſten beraemen, namenlyk, dat van alle Koopvaerdyſchepen, meer dan twee man en eenen jongen, behalven den Schipper, op hebbende, tweemael in 't jaer tot 's Lands dienſt de derde man zoude geleverd worden, waer van alleen de viſſchery, de Ooſt- en Weſt-Indiſche Maetſchappyen, en de ſchepen welke manſchap naer de Fortificatien van de Weſt-Ind. zouden overbrengen, bevryd zouden zyn. En de Admiraliteiten zouden, zo dra de vereiſchte manſchap voltallig was, den Kooplieden daer van berigten en bedanken. Dit Plan door de Gedeputeerden van Holland ter vergaderinge der Algemeene Staten gebragt zynde, werdt het zelve volgends gebruik overgenomen. De Provincie Friesland ſtemde in dit ontwerp van het ligten van den derde man in, onder deze veranderinge en bepalingen:

1. „ Dat de Schippers zullen kunnen volſtaan, met zodanigen derden man van hun „ Schip te leveren, waar mede zy beſt zullen

„ kun-

„ kunnen contracteeren, om ten oorlog te va- 's GRAVENHAGE.
„ ren, ofte aen wien zulks by lotinge zal te
„ beurt vallen, mits weerbaare Mannen zynde,
„ en dien derden man niet te laaten aan de keuze
„ der Admiraliteiten, om dat zulks eene gehee-
„ le ſtremming aan de vrye Vaart zoude geven,
„ en veele Zeelieden van den dienſt op Koop-
„ vaardy-Schepen afſchrikken; vooral de zul-
„ ken, die zich beoeffenen, om met den tyd
„ zelven Schippers of Stuurlieden te worden,
„ gelyk op de Frieſche Schepen dikwils plaats
„ heeft, wordende dezelve meerendeels met ei-
„ gene Ingezeten bemand.

2. „ Dat bepaald worde, van welken tyd af
„ de Inhoud van dit Placaat zal worden gerekend,
„ zynen aanvang te neemen, ten einde elk een
„ vooraf daar van behoorlyke kennis kryge; en
„ dat het Placaat proviſioneel niet langer dan
„ twee jaaren zal duuren.

3. „ Dat de Schepen, by dit Placaat geëxi-
„ meerd wordende, zo niet den derden, ten
„ minſten den vyfden, of zesden man zullen moe-
„ ten leveren, om daar door de by 't voorſz. Placaat
„ bezwaard wordende Koopvaarders te verligten,
„ en eerder de *benodigde Manſchap* te krygen;
„ alzo de Staaten van Friesland geene genoegza-
„ me reden vinden, waarom de eene tak van
„ Commercie zo verre boven de andere zoude
„ bezwaard worden."

Hier op volgde een Placaet van de Algemeene Staten, by het welk het opbrengen van den derden man door de Reeders van Koopvaerdyſchepen is vaſtgeſteld. Het zelve is van den 26 Juny 1780. en aldus ingerigt.

'S GRAVENHAGE.

Plac. der Staten Gen. tot het ligten van den derden Man.

De Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden; doen te weeten: Dat Wy by deze tegenwoordige constitutie van tyden, om pregnante redenen Ons daar toe moveerende, hebben goedgevonden te interdiceeren en te verbieden, gelyk Wy wel expresselyk interdiceeren en verbieden by deezen allerlei Vaart, hoe genaamt, uit deeze Landen na elders, zonder dat echter daar onder zullen weezen begreepen vreemde Natien, die met hunne eige ingebragte Manschappen uit deeze Landen zullen varen, als mede de Vischschuiten die alleen op de versche Vischvangst uitgaan, mitsgaders de Schepen van de Groote, Groenlandsche, Straatdavids, Ysland-sche en versche Haring- of Bokkumvisschery derzer Landen, de Schepen van de Oost-Indische Compagnie, mitsgaders de Schepen varende voor eigen reekening van de West-Indische Compagnie, dewelke om byzondere redenen daar van by deezen geëximeert worden; des dat echter aan de Schepen alhier te Huis hoorende meede zal zyn gepermitteert het uitloopen en varen, zoo wanneer dezelve vrywillig, en *in natura* aan de Collegien ter Admiraliteit, en dat wel ter keuze van dat Collegie ter Admiraliteit onder welkers ressort dezelve thuis hooren, overgeven den derden Man van derzelver Equipagie, om te gemoet te komen aan het tegenwoordig gebrek van Manschap van het Land, zoo nochtans dat de voorsz. derde Man niet zal worden genomen van de Manschap, die tot dienst van de Forten of Kolonien wordt verzonden door Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie of Directeuren van de Societeit van Surinamen en de Berbices, maar wel van de Scheeps-Equipagien der Schepen, waar mede dezelve overgebragt worden.

Dat ook voor de derde Man niet van de Schepen zal worden afgenomen de Schipper, de Stuurman, de Kok, en in het generaal in de voorsz. keuze met discretie gehandeld zal moeten worden,

zul-

zullende de Schippers in allen gevallen, wanneer over de voorsz. keuze tusschen haar en die geen, die door de Collegien ter Admiraliteit daar toe gecommitteert zouden mogen worden, difficulteiten zouden mogen opryzen, kunnen volstaan met den derden Man van hunne Equipagien by loting af te geven.

'sGRAVENHAGE. Plac. der Staten Gen. tot het ligten van den derden Man.

Dat van de levering van den voorsz. derden Man ook geëximeert zullen wezen de Schepen, dewelke met niet meer als een Schipper en twee Matrozen, of met een Matroos en een Jongen, behalven de Schipper bevaren worden.

Dat ook de derde Man door het zelve Schip niet meer als tweemaal in de twaalf maanden, en dat wel de twee eerste reizen, die het Schip doet, zal worden geleverd of gevordert.

En dat het voorsz. Verbod en by gevolge de levering van den derden Man zal ophouden zoo haast de respective Collegien ter Admiraliteit zullen hebben bekomen de Manschap, die zy volgens de vastgestelde Equipagien noodig hebben, of tot dat dezelve op andere wyzen zullen kans zien aan haare voorsz. benoodigdheid te kunnen suppleeren, op de verbeurte van een boete van zes honderd guldens op yder Kop, waar mede het Schip bemand is geweest, te verbeuren by de Schippers en Reeders van de Schepen, die contrarie aan deezen Onzen Placaate zouden mogen uitloopen of uitgeloopen wezen, zonder den derden Man van derzelver Equipagie overgegeven te hebben, te verhaalen op gemelde boete aan haar lieden te samen, en elk *in solidum* mits de een voldoende, de ander bevryd zal wezen, de voorsz. boete te appliceeren een derde ten profyte van de gemeene zaake, een derde aan den Aanbrenger, en het resteerende derde aan den geenen die de Calange doen zal.

LEIDEN.

LEIDEN. Den 11 dezer maend heeft de Maetschappy der Nederlandsche Letterkunde alhier haer Jaerlyksche Vergadering gehouden.

In dezelve zyn tot Leden der Maetschappye verkozen de Wel-Eerw. Heer *Lambertus van Bolhuis*, Predikant tot Oostwolt in den Olde Ambt.

De Wel-Ed. Heer Mr. *Gerbard Dumbar*, Secretaris der Stad Deventer, Lid van het Provinciale Utrechtsche Genootschap van Konsten en Wetenschappen, en van het Groningsche Genootschap, *pro excolendo jure patrio.*

De Wel-Ed. Heer *Jeronimo de Bosch*, Eerste Klerk ter Secretary der Stad Amsteldam, Lid van de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen te Haerlem, en Secretaris van de Maetschappye ter bevordering van den Landbouw te Amsteldam.

Van de ingekomene Verhandelingen, ter beantwoordinge der Vrage, over het verband van de Wysbegeerte met de Dichtkunst en Welsprekendheid, zyn 'er twee, de eene geteekend met de zinspruk:

Ut studio majore petant Helicona virentem!
HORAT.

en de andere:

—— *Ergo fungar vice cotis, acutum*
Reddere quæ ferrum valet exsors ipsa secandi.
HORAT.

met een gelykheid van stemmen der Gecommitteerden, den Eerpenning waerdig geoordeeld.

De

De Maetschappy heeft de beide Verhandelingen bekroond, en besslooten dezelve uit te geven naer de orde des tyds, waer in ze by de Maetschappy zyn ingekomen. LEIDEN.

Wyders is by het lot, de gouden Eerpenning te beurt gevallen aen den Schryver der Verhandelinge, onder de zinspreuk: *Ut studio majore petant Helicona virentem.*

By het openen van het verzegeld briefje, tot die Verhandeling behoorende, is der Vergadering gebleeken, daer van Schryver te zyn de Heer *Willem Bilderdyk*, te Amsteldam, Medelid van het Tael- en Dichtlievend Genootschap, *Kunst wordt door Arbeid verkregen*, alhier.

Den Schryver der andere Verhandeling wordt de keuze gelaeten, om onbekend te blyven, of der Maetschappye vryheid te verleenen om zyn verzegeld briefje te openen, en zynen naem aen het algemeen bekend te maken, en aen 't hoofd zyner Verhandeling te doen drukken; in welk laetste geval hem verzogt wordt zulks, voor den 15 van Herfstmaend dezes jaers, aen den Secretaris *Frans van Lelyveld*, of den Briefschryver *Pieter van den Bosch*, te kennen te geven: zullende anders zyn verzegeld briefje ongeopend verbrand worden, gelyk reeds met de andere geschied is.

Ten aenzien der Vrage, over het onderzoek nopens de oorsprong onzer Taele, uit de overblyfsels van het Moesogottisch en Angelsaxisch, is geoordeeld, dat de Latynsche Verhandeling, met de zinspreuk:

Terque novas circum felix eat hostia fruges.

VIRG.

LEIDEN schoon aen het oogmerk der Maetschappye niet beantwoordende, echter, om derzelver verdiensten, in het Nederduitsch vertaeld, in de Werken der Maetschappye zal worden uitgegeven, met naem van den Schryver, indien hy zal goedvinden dien aen de Maetschappy bekend te maeken voor het einde dezes jaers: en zo hy mogt verlangen, dat zyne Latynsche Verhandeling daer nevens gedrukt wierde, behoort hy zulks, ten zelfden tyde, aen den Secretaris of Briefschryver te melden.

Tot onderwerp om naer eenen Prys te laten schryven, wordt door de Maetschappy opgegeven, *een Lofrede op de Unie van Utrecht:* in te leveren voor den eersten van Wynmaend des jaers 1782.

Aen de geenen, wiens opstel het best, en aen het oogmerk der Maetschappye voldoende, gekeurd zal worden, biedt zy een gouden Eerpenning aen, ter waerde van honderd en vyftig guldens.

AMSTELDAM.

Zedert men van het plan tot een verbond van gewapende onzydigheid heeft hooren spreeken, is een ieders hart zo brandende van verlangen, dat zo heilzaem een ontwerp, by 't welk geen Mogendheid meer belang dan deze Republiek kan hebben, tot stand worde gebragt. Inderdaed men behoeve slegts te hooren en te leezen, om in zyne ziel de smertelyke aendoeninge te gevoelen, welken een Liefhebber van 't Vaderland boven al grieft, wanneer hy het zelven ge-

geweldig overheerſcht, verdrukt, en ſchandelyk gesmaed ziet. Wy zyn reeds moede van de menigvuldige verhaelen van geweld en rovery den ſchepen onder de vlag van dezen Staet vaerende, aengedaen. AMSTELDAM.

Dog hoe moeilyk het ons valle, wy voelen ons aen de nakomelingſchap verpligt, nu en dan wederom die ſnoode mishandelingen te melden, op dat zy den ſtaet van zaken van dezen tyd regt mogen kennen.

Een ieder is reeds onderricht op welke wyze met eenige Hollandſche ſchepen in Engeland gehandeld geweeſt is en noch gehandeld wordt; de behandeling, die zy te Lisbon van wegen de Engelſche Oorlogſchepen en Kapers ondergaen moeten, verdient ook bekend gemaekt te worden. Wy hebben daeromtrend een berigt ontvangen van dezen inhoud:

„ Het Schip de Jonge Neeltje, Kapt. *Age* „ *Obbes* wierdt te Faro opgebragt. De Kaper „ maakte aanſpraak op deszelfs lading, om dat „ aan order was afgeladen, en zyn Cognoſſement, „ voor dat de Bevragting of Charterparty ge„ maakt was, getekend was, waarom hy die lading „ beſtaande in Touw publiek wilde verkopen, na „ dezelve geloſt en den Schipper zyn vracht be„ taald te hebben. De Hollandſche Conſul te „ Lisbon heeft daar op aan zynen Correſpondent „ en aan den Vice-Conſul de nodige waarſchou„ winge gedaan, om wanneer zulks ter uitvoer „ gebragt wierdt, den Schipper met de nodige „ proteſten en cautie voor alle ſchadens te voor„ zien, na uitwyzing van 't Admiraliteits Hof „ in Engeland, alwaar de eigenaars zich zullen

AMSTELDAM.

„ moeten vervoegen om de lading te rug te eis-
„ schen. Aangaande den eisch van den Engel-
„ schen Vice Consul, dat de Schippers der op-
„ gebragte schepen voor hem eene verklaring
„ op de punten hem door de Admiraliteit ten
„ dien einde opgegeven, doen zouden, zyn de-
„ ze overeengekomen, om allen uitstel voor te
„ komen, dat zy zulks zouden doen onder *pro-*
„ *test* of verklaring van niets van hun recht te
„ verliezen, en dat zulks geschieden zou in by-
„ zyn van den Hollandschen Vice-Consul. Niet
„ tegenstaende het voordeelig Mandement door
„ den Juiz Conservador der Hollandsche Natie
„ ten voordeele der ladinge van de drie schepen,
„ de Vrouw Maria-Aletta, de Zeelust, en de
„ Pieter en Jacob verleend, van welke de pu-
„ blieke veiling aangeslagen was, is zulks nog-
„ thans door de Heeren *Mayne en Compagnie*
„ ter uitvoer gebragt, wordende de Goederen
„ door hen geleverd en verscheept. Een ieder
„ is verwonderd over zulke een *despotieke* be-
„ handelinge der Engelschen, zynde 'er geene
„ *condemnatie* uitgesproken, blyvende de Pa-
„ pieren in hunne handen, en de schepen bly-
„ ven hier liggen tot hunne *dispositie*, het geen
„ niet dan tot groot nadeel der Belanghebbende
„ strekken moet, door dien die schepen door de
„ wormen opgegeten worden. De Rus-Keizer-
„ lyke Gezant ziet deze behandeling met moei-
„ te aen; bezig zynde de vrye Vaart voor alle
„ onzydige Mogendheden te bewerken, tracht
„ hy het Hof van Lisbon 'er mede toe over te
„ haalen, doch ondervindt, niet tegenstaande de
„ aanbiedingen van zyn Hof niet alleen door de an-

„ de-

„ dere onzydige Mogendheden, maar zelfs door AMSTELDAM,
„ de in oorlog zynde, gunstiglyk aangenomen
„ zyn, dat hy niet dan bezwaarlyk zyn oog-
„ merk bereiken zal, wenschende dus welhaast
„ op deze Kust een vereenigd Eskader ter be-
„ scherming van den vaart der onzydigen te zien.
„ Aangaande de anderen opgebragte Hollandsche
„ Schepen is niets anders voorgevallen, als dat
„ de Schepen van *Ryntje Ryntjes* en *Gerbrand*
„ *Jurriaans* gelost hebben. Den 27 Juny kwam
„ alhier het schip Middelhoven, Kapt. *Jan*
„ *Kersjes* aen, den 30 Mey uit Texel met ee-
„ ne lading Tarwe naar Cadix uitgezeild. Dat
„ schip is den 12 Juny op de hoogte van Kaap
„ St. Maria, door een Engelschen Kaper, ge-
„ voerd by Kapt. *Daniel Thomson*, genomen,
„ den 16 te Lagos opgebragt en van daar her-
„ waards opgezonden. Waar uit blykt, dat de
„ Engelschen het niet alleen gemunt hebben op
„ Schepen varende van de eene vyandelyke Ha-
„ ven naar de anderen, maar zelfs op die, wel-
„ ke met vrye Ladingen uit Holland komen;
„ onrechtmatige behandeling welke waarschyn-
„ lyk niet eerder ophouden zal, voor dat zy
„ door het Admiraliteits Hof in Engeland in de
„ restitutie en vergoeding van schadens verwe-
„ zen zullen worden, en dat men hen met kragt-
„ dadige middelen dit stremmen van eenen vryen
„ Vaart beletten zal.

Met voorkennisse van zyne Doorlugtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, zyn by het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit alhier in dienst gesteld 's Lands Schepen van Oorlog, de

AMSTELDAM.

Admirael de Ruiter van 68 ſtukken, en het bevel over het zelve opgedragen aen den Heere Schout-by-Nacht *J. A. Zoutman*; en het bevel over 't Oorlogſchip de Erfprins van 56 ſtukken, aen den Kaptein *Salomon Dedel*; zynde de Batavier van 56 ſtukken, over welk den Heere Schout-by-Nacht *Zoutman* bevel voerde, begeven aen den Kaptein *W. J.* Grave *van Bentink*.

„ De Maatſchappy ter bevordering van den
„ Landbouw, opgericht binnen Amſteldam,
„ maakt by deezen bekend, dat aan haar ge-
„ bleeken is, dat *Jan Switſer*, geadmitteerd
„ Landmeeter, woonende te Purmerende, Schry-
„ ver is van de Verhandeling, tot zinſpreuk voe-
„ rende:

De Unjer die het Land bederft,
Kost Mest en arbeid eer zy sterft.

„ Aan welke Verhandeling, in haar laatſt ge-
„ houdene groote Vergadering, het *Accesſit*,
„ in een zilveren Gedenkpenning beſtaande, is
„ toegeweezen. Zullende dezelve mits dien aan
„ gemelde Jan Switſer ter handen geſteld wor-
„ den.

„ Nog is aan de Maatſchappy gebleeken, dat
„ *Willem Otter*, woonende te Alkmaer, Schry-
„ ver is der Verhandeling:

Door gier en mest en kloekheid van des Bouwmans hand,
Verdryft men best de Equiſetum uit het Land.

„ Waar van zy mits dien, ingevolge haar laatſt
„ Programma, openlyk kennis geeft; met ver-

„ der

„ der bericht, dat zy denzelven Willem Otter, „ boven dien, eene beloning van tien gouden „ Ducaten heeft toegelegd gehad. AMSTELDAM.

„ Wyders acht de Maetschappy het noodzaak„ lyk, alle die geenen, welke zullen goedvin„ den naer den Prys van veertig gouden Duca„ ten, door haar beloofd aan hem, die tusschen „ den eersten Mei 1780, en den eersten De„ cember van het zelve jaar, de meeste Kalve„ ren, *hem in eigendom toebehoorende*, mits „ niet minder dan dertig in getal, met het beste „ gevolg, ingeënt zal hebben, te waarschouwen; „ dat in de bewyzen en berichten, daar van aan „ de Maatschappy voor den eersten Maart 1781 „ toe te zenden, bepaaldelyk opgegeven, en „ ten genoege der Maatschappy bewezen zal „ moeten worden, het getal der ingeënte Kal„ veren, die daadelyk op de inënting ziek ge„ worden zyn; aangezien de Maatschappy van „ oordeel is, dat in de toewyzing van den Prys „ op het getal der daadelyk ziek gewordene, en „ niet zo zeer op het getal der ingeëntene ge„ zien moet worden. Verwachtende de Maet„ schappy niet te min, dat men het getal der „ ingeënte Kalveren, tevens opgeeven zal, de„ wyl zulks te weeten insgelyks van groote nut„ tigheid in het stuk der inënting zelve, zyn „ kan."

BARSINGERHORN en KOLHORN.

Men mag zeggen wat men wil van den huishoudelyken tak en voor of tegen redeneeren, het kan eenen oplettende niet onbewust zyn,

BARSINGERHORN en KOLHORN.

zyn, hoe zeer de vonkjes van zucht voor het Vaderland en deszelfs welvaert, die als 't ware onder den assche van loome onverschilligheid bedolven lagen, daer door zyn aengeblazen, en hoe veel nuts zulks reeds heeft voortgebragt. Men weet eerst, wat men doen kan, als men zyne kragten beproefd heeft; en wie zal ontkennen, dat tot dit laetste de aenmoedigingen door eerpryzen en belooningen zeer veel toebrengen. Het is zeker dat verscheidene inlandsche Fabrieken, die te niet gingen, zederd dien tyd zyn aengewakkerd en thands bloeijen, zonder iets met den Huishoudelyken Tak te doen te hebben, alleen door den ontwaekte zucht tot het Vaderland. Deze yver strekt zich nu wyd en zyd uit, en dringt zelfs tot de kleinere Landstreeken of Dorpen door, waer van een bewys in de Dorpen *Barsingerhorn* en *Kolhorn* is. Het bebouwen en teelen van Vlas is aen deze Landstreek byzonder eigen, en van groot nut in den winter, als 'er gebrek aen werk is. Dus hebben eenige menschlievende Ingezetenen alhier om den Armen door hunnen eigen eerlyken arbeid te gemoed te komen, in 't jaer 1779 eene redery van Vlas aengelegd, van welke de eerste jaerlyksche reekening den 4 van deze maend July 1780 is gehouden, by het welke bleek, dat de onderneeming niet onvrugtbaer was geweest. Zodanige menschlievende poging, welke veele uitvindingen van konsten, of tot vermaek, of tot heerschzugtige oogmerken strekkende, verre te boven gaet, verdiende wel in onze Jaerboeken te worden aengetekend.

U2

U T R E C H T.

UTRECHT.

Den 28 dezer des namiddags heeft de Heer *Strik van Linschoten*, Heer van Loenersloot enz., als voorzittende van de Heeren tot het bestier benoemd, in de groote Vergadering van den Oeconomischen Tak alhier, aen de tegenwoordig zynde Heeren Leden uitvoerig berigt gedaen van de handelingen der Algemeene Vergadering des Oeconomischen Taks voorn., op den 14 Juny laetstleden en volgende dagen binnen Haerlem gehouden; by welke gelegenheid even gemelde Heer aen den Winkelier *J. Ras* de gouden Eerpenning overhandigde, welke hem door de meergedagte Algemeene Vergadering, te gelyk met de somma van 150 guldens jaerlyks voor de eerstkomende vyf jaeren, was toegewezen, om dat hy overeenkomstig den Prys, door dezelve in den jaere 1779 by het Art. van Koophandel en Colonien No. 7. aengeboden, binnen deze Stad eene Winkel, uit *Inlandsche Waaren* bestaende, en meer dan tienduizend guldens in waerde bedragende, heeft opgericht; wanneer hy, Heer van Loenersloot voorn, teffens het aenzienlyk nut, bereids daer door aen de Fabrieken binnen deze Republiek toegebragt, in eene gepaste aenspraek met verdienden lof verhaelde, en den voorsz. Winkelier, tot het aenhouden daer van met den zelfden yver, oprecht- en belangeloosheid, op eene aendoenlyke wyze aenmaende. UTRECHT.

FRIES-

F R I E S L A N D.

Tot de middelen van algemeenen welvaert, welken de verlevendigde yver thands opdoet, behoort vooral ook het inënten van Kalveren, tot vermindering der verdervelyke plaag van de Veepest. Hieromtrend is ons het volgend berigt toegezonden.

„ In Friesland ent men met zeer goed gevolg „ Kalveren van gebeterde Koeijen in. Om dat „ die Inënting gelukkig slaagt, gaat zy van tyd „ tot tyd meer door.

„ De geschiktste tyd van inënten is, wanneer „ de Kalveren tusschen de tien en veertien we„ ken oud zyn, na dat men best gelegenheid „ heeft om entstof te bekomen: heeft men dan „ Kalveren van tusschen de vier en zes weken, „ die kan men te gelyk inënten; doch om dat „ men aan de meesten dier laatsten geheel gee„ ne ziekte bespeurt, zoo moeten, als men 'er „ gelegenheid toe heeft, die Kalveren van tus„ schen de vier en zes weken oud, eene maand „ daar na nog eens ingeënt worden.

„ Om dat onder de ingeënte Kalveren veelen „ gevonden worden, waar aan weinige teekens van „ ziekte te bespeuren zyn, is het noodig alle „ voorjaars ingeënte Kalveren in den Herfst, dat „ is in September of October, andermael in te „ enten; want dan zyn zy vatbaar voor de smet„ ziekte, en zouden door de natuurlyke besmet„ ting gevaar loopen, zoo de eerste Inënting „ niet gevat hadt. Daarentegen leert de onder„ vinding, dat Kalveren van gebeterde Koeijen, „ eer zy agt of tien weken oud zyn, niet vat-

„ baar

„ baar zyn voor de Veeziekte, of schoon aan de
„ sterkste besmettinge blootgesteld, terwyl Kalveren van ongebeterde Koeijen geboren, doorgaans spoedig sterven.

„ Zeer veel ligt 'er aan gelegen, dat de Entstof goed zy: zoo die niet volkomen kragtig is, is alle Inënting vergeefsch, en men wordt deerlyk misleid. Zy moet genomen worden van het vogt uit den neus van een besmet Rund, vooral van zulk een, dat erg ziek is en geen de minste teekens van beterschap toont.

„ Men doorweekt in den neus van het zieke Beest drie grove Sayette draden, een kwart elle of vyf en zes duimen lang, aan het eene eind met een knoop voorzien, op dat de doorgestoken draad niet geheel door- of uitschiet. Die draad wordt door middel van een paknaald door de huid van het Kalf gestoken of getrokken; gemeenlyk verrigt men dit aan de borst daar de huid ruimst is, en dus het verst door de huid kan getrokken worden, zonder het vleesch te bezeeren.

„ Zoo men verscheiden Kalveren te gelyk inent, is het zeer nuttig 'er één by in te enten van een ongebeterde Koe, om dat men, aan de Kalveren van gebeterde Koeijen somtyds weinig teekens van besmetting bespeurende, zoude kunnen twyffelen of de Entstof wel goed ware, terwyl men aan het Kalf van een ongebeterde Koe dit zeker weten kan.

„ De teekens der ziekte ontdekken zich doorgaans den vyfden, zesden of zevenden dag na de Inënting. Sommigen Kalveren worden de oogen wat rood en waterig; anderen hebben

„ veel

„ veel vuil in den neus; de meeſten hoeſten of
„ kuchen; ſommigen blyven aan het drinken;
„ enkelden worden vry ziek, en zoo alles wel in
„ acht genomen wordt, ſterft 'er van de tien
„ niet één.

„ Geene voorbereiding, hoe genaamd, wordt
„ tot de Inënting vereiſcht, en geduurende de
„ ziekte valt ten opzigte van voedſel en drank
„ niets waer te nemen, noch te myden, noch
„ te doen. Men laat in en na de ziekte alles aan
„ de Natuur over.

„ Hoewel de Veeziekte in Kalveren niet zoo
„ beſmetlyk is als in Koeijen, om dat de uit-
„ waaſeming kleinder is, zoo is de ziekte,
„ door Inëntingen veroorzaakt, voorzeker zoo
„ wel beſmettende als de natuurlyke ziekte. Elk
„ derhalven, die de Inënting onderneemt, moet
„ boven al zorgvuldig zyn om het ongebeterd
„ Vee van de ingeëntte Kalveren af te ſchei-
„ den, ten einde de beſmetting niet verſpreid
„ worde.

„ De Kalveren van Koeijen, welken, toen
„ zy Kalveren waren, de Inënting ondergaan
„ hebben, kunnen ook met het zelfde gevolg
„ ingeënt worden, en deelen aan het zelfde
„ voorrecht der Kalveren, gebooren van Koei-
„ jen, welken langs den natuurlyken weg van
„ beſmetting gebeterd zyn."

OVER-

OVERYSSEL.

DEVENTER.

De Veepest gaet hier nog voort te woeden. In den tyd van vier weken heeft men hier reeds meer dan 250 runderen op de Stads weiden verloren, en het verlies is dagelyks van 12 tot 15 beesten, terwyl het getal van die 'er doorworstelen, zeer gering is. DEVENTER.

NEDERLANDSCHE COLONIEN.

SURINAMEN.

Het was den 8 Maert 1780, wanneer men te PARAMARIBO, zo de heuglyke verjaerdag van den PRINSE VAN ORANGE, Erfstadhouder enz. enz. enz. als de inhuldiging van den nieuwen Gouverneur of Landvoogd dezer Volkplantinge, den Heer *Bernard Texier* gevierd heeft, waeromtrend wy het navolgend berigt hebben ontvangen.

„ Met Zons opgang wierdt de geboortedag „ van zyne Hoogheid door de beide Fortressen, „ Zeelandia en Amsteldam, met 21 kanonschoo„ten aengekondigd, waer voor 's Lands schip „ van oorlog den Arend, onder bevel van den „ Heer Kaptein *A. Deloos*, (na dat de hier ter „ Reede liggende Koopvaerdyvloot, het geschut „ insgelyks hadt doen losbranden,) met een ge„lyk getal van 21 kanonschooten onder 't op„heissen van een aenzienlyk getal vlaggen en „ wimpels, bedankte.

SURINAMEN.

„ Ten zeven ueren trokken de vier Burger-
„ Compagnien, geleid werdende door de Ka-
„ pitiens *Vieira*, *Meyer*, *Bliek* en *Daams*, met
„ vliegende Vaendels, slaende Trommels en Veld-
„ muziek, van voor de Huizen der gemelde Ka-
„ piteins naer het Plein, gelyk mede de twee
„ Compagnien vrye Mulatten en Negers, geleid
„ werdende door de Kapiteins *Hannekroth* en
„ *Courlon*, plaetzende zig deze zes Compagnien,
„ op een bekwaeme afstand van, en regt tegen,
„ over de woonplaets van den Landvoogd, op
„ de linker vleugel.

„ Vervolgends rukten de gezamenlyke hier
„ zynde krygsbenden, geleid werdende door den
„ Heer Major *Abercrombie*, met slaende Trom
„ onder een fraai Veldmuziek, beurtelings door
„ de Janitzaren marsch vervangen, ter begelei-
„ dinge der vier Vaendels van het Regiment,
„ uit de Fortresse Zeelandia mede naer het Plein
„ en plaetsten zig aldaer voor de woonplaets van
„ den Landvoogd, op de regter vleugel, by wel-
„ ke stand het Corps Artilleristen de linker vleu-
„ gel van dat detachement uitmaekten.

„ Vervolgends wierdt de ruimte tusschen het
„ Gouvernement en de onder 't geweer staende
„ manschap, aen de regter vleugel door het
„ voetvolk, en aen de linker vleugel door de Bur-
„ gers, in den regten hoek afgesloten, waer na
„ alle de Officieren, zo van 't krygsvolk als der
„ Burgerye, zig voor de Puye van het Gouverne-
„ ment plaetsten.

„ Den Heer *Bernard Texier*, verzeld van
„ de Hooge Regeering, aldaer verscheenen zyn-
„ de, wierden door den Heer Secretaris *de Mil-
„ ly*, met luider stemme voorgeleezen de Com-

„ mis-

„ missie zo van hunne Hoog Mogende de Heeren SURI-
„ Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, NAMEN.
„ als van zyne Doorluchtige Hoogheid den Hee-
„ re Prinse Erfstadhouder en van de Ed. Groot
„ Agtbare Heeren Directeuren en Regeerders de-
„ dezer Colonie, waer by gem. Heer tot de
„ waerdigheid van Gouverneur - Generael en
„ Collonel over het gezamenlyke krygsvolk de-
„ zer Landen is aengesteld; waer na de Eed van
„ getrouwheid door alle de bovengenoemde Of-
„ fficieren, zo in naeme van 't krygsvolk, als
„ der Burgerye wierdt afgelegd.

„ Hier na wierdt de afgesloten tusschenruim-
„ te weder geopend, herstellende zig het krygs-
„ volk en de Burgerye in voorigen stand, doen-
„ de ieder drie algemeene schooten; waer na
„ dezelve van de regter naer de linker vleugel
„ voorby het Gouvernement trekkende, met de
„ Vaendels en Spontons groetten, trekkende het
„ Plein rond, tot dat dezelve weder op de voo-
„ rigen standplaets halte maekte; dog de Burger-
„ Compagnien, zig op het midden van 't Plein
„ schaerende, groetten aldaer wederom met drie
„ salvo's de Vlag van 't Fortres Zeelandia, waer
„ voor zy van die Vesting met negen kanonschoo-
„ ten wierden bedankt, trekkende vervolgends tot
„ aen de Rivier, alwaer andermael een salut van
„ drie schooten deeden, voor 's Lands Oorlog-
„ schip aldaer ten anker liggende, het welk hun
„ met zeven schooten weder begroette, en als
„ toen langs de waterkant trekkende en door 't
„ geschut der Koopvaerdyschepen begroet wor-
„ dende, bedankten zy voor dat salut met een
„ drievoudig salvo, waer na zy wierden afge-
„ dankt.

SURINAMEN. „ Inmiddels wierden de vier Vaendels van „ het Regiment Militairen door een bende aen 't „ Gouvernement gebragt, waer na den Heer „ Lieutenant Collonel en Commandant van 't „ krygsvolk J. G. H van Baërle, verzeld van „ de niet in dienst zynde Krygsofficieren en de „ Amtenaeren betrekking tot het Militaire hebbende, die reeds 's morgens vroeg hun eergroet hadden afgelegd, zig in de groote Zael „ na hun rang schikten, tot dat de verdere pligtsplegingen van gelukwensching zo door de Hooge Regeering, als andere persoonen waren afgelegd.

„ 's Middags ten 12 ueren deeden de Fortressen andermael een salut van 21 kanonschooten, ter eere van 's Prinsen Geboortedag, die „ gelyk 's morgens door 's Lands Oorlogschip „ met een gelyk getal schooten wierden beantwoord, 't welk met zonnen ondergang noch „ eens herhaeld wierdt. Werdende wyders de „ plegtigheden voor dien dag met een pragtige „ maeltyd besloten, in het woonhuis van wyle „ den Heer Gouverneur Nepveu, waer by alle „ Heeren van aenzien der Colonie genodigd waren, aen zes tafels te zamen 373 borden uitmakende, by welke gelegenheid de volgende hooge gezondheden, onder 't losbranden van 't „ geschut zo van 't Fortres als van de schepen, „ gedronken wierden.

1. „ Haer Hoog Mog. de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

2. „ Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere „ Prinse Erfstadhouder en het Vorstelyke Huis „ van Oranje.

3. „ Haer Edele Groot Achtbare, de Hee-

„ ren

„ ren Directeuren en Regeerders der Colonie Suriname.
„ Suriname.

4. „ Haer Ed. Mog. de Heeren Gecommit-
„ teerde Raeden in de respective Collegien ter
„ Admiraliteit.

5. „ Zyne Excellentie den Heer Gouverneur-
„ Generael dezer Colonie.

6. „ Den Heer Kapitein A. Delvos, comman-
„ deerende 's Lands schip den Arend.

7. „ De Heer Gouverneur en de Ed. Achtb.
„ Regeering dezer Lande.

8. „ Alle brave Officieren.

9. „ 't Welvaeren van de Republiek en van
„ de Colonie.

„ Tegen den avond van den 9 Maert begaf zig
„ een aenzienelyk getal Heeren en Vrouwen na
„ het Gouvernement, ten einde Mevrouw de
„ Gemalin van den Landvoogd wegens de heug-
„ lyke verheffing van derzelver Gemael te be-
„ groeten, vertoevende aldaer tot dat het vuer-
„ werk, 't welk op 't Plein was opgeregt, en na-
„ der zal worden beschreven, afgestooken, en
„ de Cieraedjen verligt waren, waer na dat ge-
„ heele gezelschap zig paer aen paer na 't woon-
„ huis van wyle de Heer Nepveu begaf, alwaer
„ een pragtig avondmael was toebereid, gevolgd
„ van het dansvermaek, 't welk tot laet in de
„ nagt duerde.

„ 't Vuerwerk, dat, gelyk boven gezegd is, te
„ midden van 't Plein was opgeregt, bestond in
„ een cierlyke Eerenpoort na de Anticque smaek,
„ ter lengte van 40 voeten, staende op een voet-
„ stuk van 4 voeten hoog, en verdeeld in vyf
„ boogen ter hoogte van 12, en ter breedte ie-
„ der van 6 voet, gedekt door een fraeije Galle-

 „ ry,

SURI- „ ry, met vier ſtandbeelden en twee vaezen op
NAME. „ de hoeken verzierd, uit welkers midden, bo-
„ ven de middelſte boog een voetſtuk van 9 voe-
„ ten hoog geplaetſt was, dragende een Pyrami-
„ daele ſpitze van 21 voeten hoogte, ter weder-
„ zyde met krygstuig verzierd, en waer aen een
„ Medaillon, verbeeldende het borſtſtuk van den
„ Gouverneur, aen een orange lint, zig vertoon-
„ de, terwyl op het voetſtuk te leezen ſtondt
„ *Vivat B. Texier*.

„ Voor de middelſte boog op eenige afſtand
„ van dat gebouw, zag men het wapen van zyne
„ Excellentie met het woord *Vivat* daer boven,
„ alle het welke kort na zeven ueren, door een
„ brandende Duyf, welke lang eene koorde uit
„ eene der vengſters van het Gouvernement, tot
„ aen het vuerwerk voort vloog, door Mevrouw
„ de Gouvernante wierdt aengeſtooken; waer op
„ ogenbliklyk de naem zyner Excellentie in ge-
„ kleurd en het wapen met het woord *Vivat* in
„ blaeuw vuer, zig ten allerduidelykſte vertoon-
„ de, en zo lang brandde tot dat het geheele
„ vuerwerk in extra fraeije Pyramidaele Fontei-
„ nen, Zonnen, Sterren, Raders, Vuerpylen en
„ andere garnitueren beſtaende, was afgeſtooken,
„ 't welk alles zonder de minſte verwerring of
„ eenig ongemak te veroorzaeken, verrigt wierdt;
„ waer na de boven Eerenpoort verligt zynde,
„ de navolgende zinnebeelden zig vertoonde:

No. 1.

In de middelſte boog, voor de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

„ Een

„ Een ruim en vry veld, waer in zeven Raeds-Suri-
„ heeren in Romynsche kleeding, staende aen een NAMEN.
„ Anticque witte marmeren tafel, waer op de
„ Commissie van Haer Hoog Mog. voor zyne
„ Excellentie was liggende. In de Lucht ver-
„ toonde zig de Vryheid, houdende de wapens
„ der zeven Vereenigde Provintien aen een oran-
„ ge lint, met het opschrift: *Accipe, Guberna,*
„ *semper, Minerva tecum*, dat is: Ontvang! Re-
„ geer! Minerva zy met U.

No. 2.

In de boog ter regter zyde van No. 1. *voor zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prince van Orange.*

„ Een bloeijende en vrugtdragende Orange-
„ boom, aen welkers stam de wapens van zyne
„ Hoogheid en Hoogstdeszelfs Koninglyke Gema-
„ linne praelden, onder deszelfs schaduw rustte
„ de Rivier-God van Surinamen, leunende op
„ een Waterkruik, waer uit die Rivier na de
„ Fortresse Amsterdam stroomde, welke zig in 't
„ verschiet vertoonde; ter zyde een Hoorn des
„ Overvloeds de voortbrenzelen dezer Lande
„ middelyk uitstortende, met het opschrift: *Sus-*
„ *tulit, & Medio Nubulus, amne Caput*, dat is:
„ Door Wolken omringd, heft Hy 't Hoofd op,
„ midden uit den Stroom.

No. 3.

In de boog ter slinker zyde van No. 1. *voor Haer Edele Groot Achtbaren de Heeren Directeuren en Regeerders der Colonie Surinamen.*

„ Een ryk gekleede Vrouw, met een Keizer-

SURI- „ lyke Kroon op 't Hoofd, leunende op het wa-
NAMEN. „ pen van Amsterdam, verzeld door de zeegod
„ Neptunus, Tritons en Zeepaerden, en een
„ hoorn van overvloed aen haere voeten; aen
„ haer flinker zyde, een halfgewapende Vrouw,
„ houdende het wapen der West-Indische Maet-
„ schappy, verzeld door Mercurius den god
„ des Koophandels en een geboeide Afrikaen-
„ sche Neger aen haere voeten. In de Lucht
„ vertoonen zig de Geregtigheid, de Godvre-
„ zendheid en de Getrouwheid, zinspelende op
„ het omschrift van het wapen dezer Colonie,
„ *Justitia*, *Pietas*, *Fides*, met het opschrift,
„ *Spes quoque Multorum*, dat is: de Hoop van
„ veelen.

4.

In de Boog ter regter zyde van No. 2. *door zyne Excellentie den Heer Gouverneur Generael* B. Texier.

„ Een yverige Leeuw, houdende het wapen
„ van zyne Excellentie, dat door geschut en
„ andere Ammunitien der Artillerie ondersteund
„ wordt, en ter regter zyde door de vier Mili-
„ taire, als ook ter linker zyde door de vier Bur-
„ ger-Vaendels wordt beschermd. In de Lucht
„ ziet men vier vliegende Kindertjes, verbeel-
„ dende de Yver, de Voorzigtigheid, de Trouw
„ en Belooning, het wapen met bloemen be-
„ strooijende, met het opschrift: *Virtus gloriam
„ parit*, dat is; Deugd baert Roem.

No. 5.

N. 3.

SURINAMEN.

Voor de Edele Agtbare Heeren der Politique, Criminele en Civile Regeering dezer Colonie.

„ Een deftige Vrouw in een hemelsblaeuw
„ kleed, met een purperen mantel, zittende in
„ een Richterstoel, houdende in de regterhand
„ een Scepter, aen welke op een rolle papiers
„ geschreven staet: *Jubet & Probibet*, dat is:
„ Zy gebiedt en verbiedt; en in haere slinker-
„ hand een geopend boek, waer in men leest:
„ *in Legibus Salus*, dat is: in de Wetten berust
„ de Welvaert. In de Lucht vertoond zig een
„ helderschynende Zon, met dit opschrift: *Om-*
„ *nia cum Faciam, cum Præstem sedula, Cun-*
„ *ctis*, dat is: All' wat ik Verrigt, dat ik Ver-
„ leen', zy Kenbaer aen Allen. "

„ Behalven de bovengemelde Illuminatien, zyn
„ 'er nog verscheidene huizen der Ingezetenen
„ zeer fraey verligt geweest, waer in onder an-
„ deren hebben uitgemunt de Heeren *Knispel en*
„ *Comp.*, welkers Huis aen de waterkant, in
„ zeven Vengster-Raemen op de volgende wyze
„ was verligt.

1. „ Het wapen der Colonie; in de Lucht de
„ Faem, blazende de zinspreuk *Peace and Plen-*
„ *ty*, dat is: Vrede en Overvloed.

2. „ Een ten Anker liggend Schip, daer op
„ de Zeegod Neptunus de vlag houd, en waer in
„ het wapen van den Heer Gouverneur in 't klyn
„ geschilderd was. Agter de Cajuyt las men *Vi-*
„ *vat Texier*, met 't opschrift *Nuncia Optata*,
„ dat is: De blyde Boodschap.

SURINAMEN. 3. „ Het wapen van den Heer Gouverneur, „ in 't groot, met het opschrift. *Justa Libertatis Rectio*, dat is: Bescherming der Vryheid.

4. „ Een Altaer, waer op de Godvrugtigheid „ een brandend hart offert, met het opschrift: „ *Hoc Præstamus Duci Novo*, dat is: Dit offeren Wy den Nieuwverkoren Heer.

5. „ De naem van zyne Excellentie aldus: *Vivat B. Texier.*

6. „ De eerste letters der naem van Mevrouwe „ de Gemalinne van Hoogstgemelde zyne Excellentie A. H. T., zeer fraey in Cyffer gevlogten en met een altyd groenen de Laurierkrans verciert.

7. „ Ter gelegendheid der komste van den „ Heer Luitenant-Collonel en Commandant der „ Milicie *J. G. H. van Baerle*, *Novusque Vivat van Baerle*, dat is: Leeve den nieuw gekoomen van Baerle.

„ Wyders hadt de Heer *Hagedorn*, mede „ getragt alle de Vengster-Raemen van zyn huis „ met toepasselyke zinnebeelden te verligten; dog „ de Schilder by gebrek van tyd maer één raem „ hebbende kunnen klaer krygen, heeft hy nogthans daer mede zyne achting en blydschap willen te kennen geven, verbeeldende het zelve „ 't wapen zyner Excellentie met een krans van „ Orange-Loof omvlogten, staende boven het „ zelve te leezen, *Vivat Oranje*, en onder het „ zelve:

Des Schilders Tyd, die hier ontbreekt,
Doet my myn oogmerk stuiten,
Dan wyl hier in, myn achting spreekt,
Zal ik 't hier meed' besluiten.

Wy-

Wyders zyn alle plegtigheden dezer blyde inhuldiging op *Zondag* den 12 van Lentemaend daeraen volgende besllooten, op welke dag alle de Onderofficiers en Soldaten die zig op Paramaribo bevonden, aen 't Gouvernement op een heerlyk middagmael zyn onthaeld geworden, zittende onder een ruime Tent op de plaets agter 't huis, aen twee Tafels, te zamen 200 borden uitmakende; by welke gelegenheid dezelve zo met wyn, bier als andere dranken rykelyk beschonken werdende, zig tot diep in den avond vrolyk maekten. SURINAME.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

NYMEGEN. In deze maend July overleedt in deze Stad de Heer Mr. François van den Steen, Burgemeester en Raed, mitsgaders Richter dezer Stad, en Kontrarolleur van de Convoyen en Licenten alhier. In wiens plaats weder, met goedkeuring van zyne Hoogheid den Heere Erfstadhouder tot Richter dezer Stad aengesteld is, en den 25 dezer in den naem des *Landschaps*, commissie van den Hove Provinciael ontvangen heeft, Jonkheer *Frans Godard van Lynden*, Heer van Hemmen, Blitterswyk en Wansum, Burggraef, Richter en Dykgraef des Ryks van Nymegen, Curator der Provinciale Gelderfche Akademie te Harderwyk, enz.

En door hunne Hoog Mog. tot Kontroleur van de Convoyen en Licenten in deze Stad, Jonkheer *Frans Karel van Randwyk*.

En in plaets van welged. Heere van den Steen, is door zyne Hoogheid tot Raed dezer Stad aengesteld, en vervolgens in eed genomen, Jonkheer *Jacob Elias van Lynden*.

ZUT-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

ZUTPHEN. In deze maend is in deze Stad in den ouderdom van 44 jaeren overleden, Jonkheer *Jacob Everhard Christiaen Maria Albrecht van Heeckeren*, Heer van Barlhem, beschreven in de Ridderschap, en buitengewoon Gedeputeerden des Graeffschaps Zutphen.

Ook is den 31 dezer door de Ed. Mog. Heeren Staten dezes Graeffschaps, met goedkeuring van zyne Hoogheid den Heere Erfstadhouder, door de Heeren Staten dezes Graeffschaps, als eerste Kommies der Finançien van dit Kwartier, op zyn verzoek ontslagen, den Heer Mr. *Peter Wentholt*.

En voorts tot tweede Secretaris ter Vergaderinge van de Heeren Gedeputeerde Staten van dit Graeffchap aengesteld en in eed genomen, de Heer Mr. *Engelbert Opgelder*, Secretaris dezer Stad, en zulks op het traktement en emolumenten van den eersten Kommies der Finantien, om by overlyden van den tegenwoordigen Secretaris den Heere Mr. Philip Karel Schomaker, of anderzins, als eerste Secretaris te zullen opvolgen.

Door welke aenstellinge vermits een Secretariaet dezer Stad is komen open te vallen, zo is nog ten zelfden dage, insgelyks met goedkeuringe van hoogstgedagte zyne Hoogheid tot Secretaris dezer Stad, door Haer Edele Groot Agtb. de Heeren van den Magistraet aengesteld en in eed genomen, de Heer Mr. *Jan Steven Wentholt*.

's GRAVENHAGE. Den 8 dezer maend hebben hun Hoog Mog. ingevolge en op voorstelling van zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, de Heeren *van Wassenaer* tot Startenburg, en *van Heeckeren* tot Brantzenburg, Gedeputeerden ter Vergadering van Hun Hoog Mog., wegens de Provincien van Holland en Westfriesland, en van Utrecht benoemd, om als Ministers-Plenipotentiarissen naer Petersburg te gaen tot het bywoonen der Conferentien die aldaer nopens de bescherming der koophandel zullen gehouden worden.

Ter Vergadering van hun Hoog Mog. heeft de Heer P. Fr. Tinne, by afwezigheid den eed afgelegd

legd voor den Heer *Jozeph Audibert*, als Commissaris der Zeezaeken te Boulogne op Zee.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

De Heer *Jan Bourcourd*, aengesteld zynde tot Contrarolleur van het inkomend Recht onder het ressort van de Admiraliteit te Amsteldam, heeft in die hoedanigheid ter Vergadering van hun Hoog Mog. den eed afgelegd.

Den 13 dezer maend heeft de Heer *Dirk Rudolph Wycherheld Bisdom*, ter Vergadering van hun Hoog Mog. den eed afgelegd als Fiscael ter Admiraliteit op de Maze.

LEIDEN. Den 25 dezer maend is het Kollegie der Ed. Agtb. Heeren Scheepenen dezer Stad, volgens jaerlyksche gewoonte veranderd, en zyn door zyne Doorl. Hoogheid den Prinse Erfstadhouder tot Scheepenen verkoren.: De Heeren Mr. *Hendrik Balthazar van Hulteren*, Mr. *Cornelis van Tol*, Mr. *Johan Hieronimus van der Marck*, Mr. *Abraham van Gerwen*, Mr. *Valerius van Hoogeveen*, Mr. *Gerard van Hoogeveen*, Mr. *Matthys Snoek*, en Mr. *Jan Crucius*, waer van de Heeren Mrs. *van der Marck*, *van Gerwen*, *Valerius*, *Gerard van Hoogeveen Snoek* en *Crucius* tot Scheepen-Commissarissen van des Gemeenenlands Middelen zyn benoemd.

Den 20 dezer is te Gouda in den ouderdom van ruim 71 jaeren overleden, den Hooggeleerden Heer *Bernhardinus de Moor*, Theol. Doct. en Prof. ordin. aen deze Universiteit, en rustend Predikant der Gereformeerde Gemeente in deze Stad.

ROTTERDAM. Den 3 dezer maend is door zyne Doorl. Hoogheid den Heer Prinse Erfstadhouder, in plaats van den overleden Heer Burgemeester Cordelois, tot Raed in de Vroedschap dezer Stad verkoren de Heer Mr. *Jacob Reepmaker*, Heer van Strevelshoek.

ENKHUIZEN. Den 6 dezer is als Hoofdofficier dezer Stad, voor de tyd van drie jaeren gecommitteerd en beëedigd, den Heer Mr. *Jacob van der Ramhorst*, Oud-Burgemeester en Raed in de Vroedschap van welgemelde Stad.

Ook is door zyne Doorl. Hoogheid den Prins Erf-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Erfstadhouder uit eene Naemlyst tot Bewindhebber der Oostindische Maetschappy in deze Stad verkoren, den Heer Mr. *Abel van der Willigen*, Raed in de Vroedschap en Pensionaris dezer Stad.

GOES. Den 2 dezer zyn door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Naemlyst, voor den tyd van 2 jaeren, verkoren tot Burgemeesteren den Heer Mr. D. C. KEETLAER, in plaetse van den Heer Mr. L. P. van de Spiegel; en tot Scheepenen de Heeren *F. de Keyzer*, *M. de Meyer*, Mr. *W. W. C. de Crane* en *P. A. Boreel de Mauregnault*, in plaetse van de Heeren Mr. W. Canisius, J. A. Eversdyk, F. de Keyzer junior, en D. de Meyer.

VLISSINGEN. Den 3 dezer is door de Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren en Regeerders dezer Stad tot Eerste Pensionaris aengesteld de Heer Mr. *Nicolaes Cornelis Lambrechtsen*, Raed en voorheen Tweede Pensionaris dezer Stad, en zulks in de plaets van de Heer Mr. L. C. van Sonsbeek, welke tot Provinciael Rekenmeester van Zeeland aengesteld is; zie hier voren bladz. 475.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDENE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 24 July.

	by de Z. Zak.
TARW Nieuwe Z. Witte	16 a 19 ß
—— Blauwe	$14\frac{1}{2}$ a 16 ß
—— Zomer	$13\frac{1}{2}$ a $14\frac{1}{2}$ ß
ROGGE Zeeuwf. dito	10 a 11 ß
	by 't Last.
BOEKWEIT op 156 ℔	18 £
dito zonder Wigt	16 a 17 £
GERST Winter	17 a 18 £
HAVER Vriesf. Brouw	12 a 14 £
—— Goulnger dito	11 a 12 £

Rotterdam den 24 July.

	by 't Last.
HAVER Vr. en Gr. Voer	9 a 10 £
—— Zeeuws en inl.	9 a 11 £
PAERDEBOONEN	15 a $16\frac{1}{2}$ £
DUIVEBOONEN	16 a 17 £
KOOLZAED	35 a 36 £
	by den Steen.
VLAS Allerbest	38 a 40 fl.
—— Best	30 a 32 fl.
—— Ordinair	26 a 28 fl.
—— Gemeen	20 a 22 fl.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

AUGUSTUS.

MDCCLXXX.

GELDERLAND.

NYMEGEN.

In het XIV Deel onzer NIEUWE NEDERL. JAERB., over den jaere 1779, bladz. 1276. hebben wy, by gelegenheid van de aenstellinge tot Ontvanger-Generael der Verpondinge over het Nymeegsche Kwartier, en den afstand der Schepens- en Raedsplaetse van den Heere *Simon Pieter Brouwer*, gemeld, dat de Regeering dezer Stad thands wederom was gekomen op het verminderd getal van zestien, in de plaets van twintig Leden, waer op die by het Reglement der Regeeringe dezes Forstendoms en Graefschaps van den jaere 1750 (zo als in de NEDERL. JAERB. V. Deel bl. 2 . te zien is) eigenlyk bepaeld was. Thands door het overlyden van den Heere Mr. *François van den Steen*, hier onder de Lede der Regeeringe eene opengevallen plaets zynde, oordeelen wy het als nu gevoeglyk den Lezer mede te deelen, het geen tot bovengem. vermindering aenleiding gegeven heeft, als me- NYMEGEN.

NYMEGEN. mede de ſtukken daer toe betrekkelyk, te laten volgen. Hier toe behoort eerſt eenen brief, over deze zaek door zyne Hoogheid den Heere Erfſtadhouder, aen de Ed. Mog. Heeren Staten dezer Provincie den 29 Maert 1772 geſchreven, en van dezen inhoud:

Edele Mogende Heeren, byzondere goede Vrienden!

Brief van zyne Hoogb. over de vermindering der Raden.

By het Reglement op de Regeeringe des Furſtendoms Gelre en Graafſchaps Zutphen, is onder anderen geſtatueert, *dat de Raad der Stad Nymegen ſal beſtaan in twintig perſoonen*, als mede, *dat de Raad der Stad Bommel ſal beſtaan uit twaalf perſoonen*; dog een zoodanig groot aantal van Leeden in die reſpective Magiſtraten aan zeer veele inconvenienten onderhevig zynde, hebben wy tot voorkominge van dien nodig geoordeeld den eerſtgemelde Raad in cas van de vacature met vier, en den laaſtgenoemden met twee te verminderen, en dus den Raad van Nymegen by proviſie op ſeſtien, en den Raad van Bommel op tien perſoonen te bepaalen, en om dezelve tot dit getal te laaten uitſterven.

Wy hebben niet willen nalaaten U Wel Edele Mog. van deze proviſioneele verandering, die wy ten meeſten nutte aldus hebben bevonden te behooren, kenniſſe te geeven, en ſullen voor 't overige

Edele Mogende Heeren, byzondere goede Vrienden, U Wel Edele Mog. beveelen in Gods heilige protectie.

Uwer Ed. Mog. Dienſtwillige Dienaar,

W. PR. V. ORANGE.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheid,

J. T. DE LARREY.

In margine ſtond,

In 's Gravenhage den 29 Maart 1772.

Het

Het antwoord van de Staten van Gelderland op het voorgem. schryven van den Prins Erfstadhouder, was gedagtekend den 2 Mei 1772, en aldus ingerigt. NYMEGEN.

Doorluchtigste Hooggebore Furst en Heere!

De Raden van den Hove dezer Provincie hebben aan Ons by deeze Vergaderinge overgegeven Uwe Hoogheids Missive, den 29 Maart jongstleden, uit den Haag aan Ons geschreven. *Antw. der Stat. van Gelderl. op den brief van den Prins.*

Deselve by Ons geleesen, en den inhoud van dien geëxamineert zynde, hebben Wy bevonden, die te concerneeren zodaane verminderinge van Leeden in den Raad in de Steeden van Nymegen en Bommel, als uw Hoogheid dienstig had vermeend te maken.

Wy hebben het goedvinden van Uw Hoogheid, omtrent de vooraangetoge verandering, met betrekking tot het Reglement op de Regeering in den jaare 1750 gemaakt, geaccepteert, gelyk zulks zyn accepteerende by deezen, waar van Wy ons verpligt hebben gevonden Uw Hoogheid by deeze kennisse te geeven.

Doorluchtigste Hooggebore Furst en Heer! Wy bidden God Uw Hoogheid te leiden op zynen weg, en te houden in zynen heilige bescherminge.

Geschreven te Arnhem den 2 Mey 1772.

Uw Hoogheids Goede Vrienden, de Staaten des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen..

Ter Ordonnantie van dezelve,

Was getekend

H. W. BRANTSEN.

NYMEGEN. Het blykt uit deze stukken, dat die vermindering van Leden der Regeeringe omtrend Zaltbommel ook is vastgesteld; dog aldaer is het getal der Leden bereids voor langen tyd op het bepaeld getal van tien uitgestorven.

ZUTPHEN.

Een goed Patriot beklaegde zich eens, en niet zonder reden, dat men in zekere Provincie wel Koddebyers of Oppassers hadt, om op de jagt te passen, op dat niet dit tydverdryf der Edelen verminderd of verkort wierde, terwyl 'er ten platte Lande van wegen de Overheid geene Vroedvrouwen waren, om de Kraemvrouwen te helpen, en de gevaeren, aen eene zaek, die de bronwel van 't bestaen der werreld, en van ieder volk is, gehegt, te gemoet te komen.

De Staten van dit Graefschap Zutphen hebben reeds voor twee jaeren op deze gewigtige zaek hunne aendagt gevestigd, en in Juny 1778. ten dienste der buitenlieden by voorraed 33 Vroedvrouwen ten kosten van 't Kwartier op behoorlyke jaerweddens ten platten Lande aengesteld. Maer het was noodig, zoude deze instelling van vrugt zyn, dat ze volgends eene zekere wet wierde ingerigt. Weshalven de Staten op den laetstgehoudenen gewoonen Kwartierdag van Juny 1780. zodanige wet of *Instructie* voor de Vroedvrouwen ten platten Lande hebben beraemd en door den druk bekend gemaekt, aldus luidende:

Art. I.

De Vroedvrouwen zullen gehouden zyn, ter plaatzen, haar aangewezen, derzelver vaste woonplaatzen te neemen.

II.

II.

Zullen, zig bevindende elderwaards, dog binnen haar distrikt, altyd aldaar naricht laaten, waar ter plaatze haar in dien tyd ophouden.

ZUTPHEN. *Instructie voor de Vroedvrouwen ten platte Lande in 't Graefs. Zutphen.*

III.

Zy zullen haar mede uit het distrikt zelven anders, dan hier na Art. V. zal worden toegelaten, niet mogen absenteeren, als met permissie van den Officier, en alsdan niet anders, als, om erheffelyke redenen, voor een korten tyd, en ook, wanneer geene hoogzwangere Vrouwen mochten voorhanden zyn.

IV.

De Vroedvrouwen zullen boven de deuren haarer woningen, ofte ter zyden van dezelve, hebben uit te hangen een bordje, met deze inscriptie, *N. N. geadmitteerde Vroedvrouw.*

V.

Ieder Vroedvrouw zal blyven binnen het, aan haar aangewezen distrikt, zonder haar te moeyen met, ofte eenig aanzoek te doen tot deze functie in de andere distrikten, dan alleenlyk in het geval, dat daar toe door de ingezetenen gehaald, en haar dienst verzocht word, zullende het dus aan allen, en een iegelyk vrystaan, om, met preteritie van de Vroedvrouw in derzelver distrikt, eene andere daar buiten te mogen employeeren.

VI.

De Vroedvrouwen, geroepen wordende, zullen aanstonds, en zonder eenig verzuim, moeten gaan, om haare bedieninge te exerceeren, tegens eene behoorlyke beloninge, zoo wel by ryke, ofte gegoede, als by arme, ofte behoeftige lieden, welke laatsten zy echter voor niet zullen bedienen, en met raad en daad bystaan, indien deze zulks begeeren, ofte van de Diakenyen onderhouden worden.

Zutphen. Instructie voor de Vroedvrouwen ten platte Lande in 't Graefs. Zutphen.

VII.

Wanneer de Vroedvrouwen mochten gehaald worden, om te verlossen perzonen, die zig in onecht hebben laaten bezwangeren, zullen zy dezelve by de verlossinge, in presentie, en ten aanhoren van de adsisteerende, moeten afvragen, wie Vader van dat Kind is? waar van vervolgens aan den Officier zullen hebben kennis te geven.

VIII.

Zullen van alle Kinderen, het zy echte, het zy onechte, van dewelke zy de Moeders verlost hebben, eene behoorlyke en exacte aantekeninge houden, met byvoeging van het jaar, de maand, den dag, de woonplaats, de naam, en de religie van den Vader, en van de Moeder, voorts van den staat, ofte den aart der verlossinge, het zy die natuurlyk geweest is, ofte niet.

IX.

Dezelve zullen telkens, van halfjaar tot halfjaar, deze aantekeninge overgeven aan den Officier, om tot het nodig gebruik in den Gerichte gesseponeert te worden.

X.

De Vroedvrouwen zullen haar altoos nuchteren, en bekwaam in haare functie hebben te houden, en de Vrouw, in arbeid zynde, niet eerder mogen verlaten, voor dat alles, naar orde, is verricht, offschoon ook by eene andere mochten geroepen worden, ten ware dit vooraf aan de kraamende Vrouw, ofte de haren mogten gewaarschouwd, ofte zig op deze conditie by dezelve verbonden hebben.

XI.

Zullen, zoo zy haar zelven niet zouden kunnen redden, daar van terstond de aanwezende Geintresseerden hebben te onderrichten, ten einde die zig in tyds zullen kunnen voorzien van andere be-

kwa-

kwame, ofte geadmitteerde Vroedvrouwen, ofte Vroedmeesters, aan welke zy zullen verplicht wezen, van den toestand der zaken eene oprechte opening te geven.

Zutphen.

Instructie voor de Vroedvrouwen ten platte Lande in 't Graefs. Zutphen.

XII.

De Vroedvrouwen zullen niet alleen hier toe almede gehouden zyn, in het geval van zwaare, ofte onnatuurlyke baringen, zonder het lighaam te mogen forceeren, ofte eenige medekamenten aan te wenden, maar ook geobligeert wezen, om, goedgevonden wordende, eene tweede Vroedvrouw, ofte een Vroedmeester, als voren, te gebruiken, alsdan op te staan, en het werk over te geven.

XIII.

De geborene Kinderen zullen door de Vroedvrouwen niet mogen worden opgebaakerd voor de vertooninge van dezelve aan de Ouders, ofte Vrienden, met aanwyzinge van het gebrekkelyke, byaldien dat daar aan mochten bevonden worden.

XIV.

De Vroedvrouwen zullen zig toeleggen, om haare konst aan anderen van 's gelyken te onderwyzen, en die tot Leerlingen, edoch op redelyke voorwaarden, aan te neemen, waar van zy de accoorden ten allen tyde zullen hebben te produceeren, om daar uit te kunnen weten, of zodanige Leerling aan haare Leerjaaren voldaan heeft.

XV.

Zullen alzulk eene Leerling wel mogen mede, nemen by de verlossinge, maar de functie zelve door haar niet mogen doen verrichten, dan na dat zig drie jaaren by eene en dezelfde Leermeesteres heeft geoeffend gehad, en dan nog niet anders, als in haare tegenwoordigheid, en met volkomene toestemminge der barende Vrouw.

ZUTPHEN.

Instructie voor de Vroedvrouwen ten platte Lande in 't Graefs. Zutphen.

XVI.

Ten welken einde aan de geadmitteerde Vroedvrouwen wordt gelaſt, en gerecommandeert, om niet alleen aan haare Leerlingen occaſie te geven, de leſſen van den Vroedmeeſter, ofte Lector in de Vroedkunde by te woonen, maar ook voor haar zelve in alle zwaare, en extraordinaire, ofte onnatuurlyke toevallen met denzelven te conſuleeren, en, daar toe geen tyd wezende, hem daar van nochtans naderhand te informeeren, ten einde in verdere ſoortgelyke voorkomende gelegenheden haar van zynen raad te kunnen bedienen, waar toe de voornoemde Vroedmeeſter, ofte Lector, zonder eenige ontgeltenis door dezen verplicht word.

XVII.

Eindelyk zullen de Vroedvrouwen zig in alle opzichten, zoo, en als het eerlyke, bekwaame, en nuchtere Vroedvrouwen betaamd, en haar officie wyders medebrengd, hebben te gedragen.

XVIII.

En zulks op dusdanige pœnen, het zy in gelde, het zy tot eene tydelyke, ofte eene geheele remotie van haare functie, het zy ook zelfs tot eenige andere zwaarder ſtraf, als welke, naar omſtandigheden van zaken, daar toe zullen geoordeeld worden nodig, en toepaſſelyk te wezen.

XIX.

In alles niettemin Hunner Edele Mogende interpretatie, ampliatie, verbeteringe, ofte veranderinge voorbehouden.

Aldus gedaan en gearreſteerd by Ridderſchap en Steden, de Staaten van het Graafſchap Zutphen enz.

Ter ordonnante van Hunne Ed. Mogende

HERM. SCHOMAKER.

HOL-

H O L L A N D.

's GRAVENHAGE.

Gelyk de Engelschen by hun voornemen volhardden, om niet toe te laeten, dat de Kooplieden dezer Republiek scheepstimmerhout, hennip, enz. naer Frankryk of Spanje toevoerden, zo was het dan onmogelyk voor die Kooplieden zulks uit te voeren, zonder groot gevaer van schaden; en schoon de Algemeene Staten besloten hadden zonder onderscheid aen alle de waren, by de Verbonden niet voor *Contrabanden* bekend, en dus ook aen scheepstimmerhout, *convoy* te verleenen, zo vertraegde zulks egter dermate, dat het den Kooplieden niet mogelyk was daer na te wagten. Dus hebben dan eenigen besloten om die waren binnens Lands over Braband en Flaenderen, gedeeltelyk met wagens, gedeeltelyk te water naer Frankryk te verzenden. Men hadt by het Hof van Brussel al reeds verkregen, dat deze oververvoering onverlet zoude worden toegelaten. Men kan ligt nagaen, dat deze vervoering overgroote kosten vereischte. Maer Frankryk vondt zich dermate in verlegenheid, dat zy zich die kosten diende te getroosten. Onderwyl oordeelden die Kooplieden, kwytschelding van de uitgaende regten en tolgelden dier waren van de Algemeene Staten te mogen verzoeken, waer toe zy den 9 Augustus by verzoekschrift aen de Algemeene Staten vertoonden: „ Dat het groot verlies, 't welk de „ Commercie en Navigatie der Republiek zints

's GRAVENHAGE.

„ eeni-

'S GRAVENHAGE.

„ eenigen tyd hadt moeten lyden, door het arbitrair gedrag van de Kroon van Engeland, al te wel aan Hun Hoog Mogende bekend was, dan dat de Supplianten 'er een omstandig verslag van behoefden te doen; dat in 't byzonder de interceptie en het neemen der Schepen, met Hennip, Koper en andere Materiaalen gelaaden en naar Vrankryk bestemd, 't welk volgens de Tractaaten vry en ongehinderd geschieden mag, eenen zo gewigtigen en voor dit Land noodigen tak van Commercie geheel en al ruïneerde; dat de Supplianten 'er voor hun in 't byzonder veel by leeden en genoodzaakt geweest waren aan het hoofd te verschynen van de successive requesten, die verscheiden Kooplieden de vryheid genomen hadden aan Hun Hoog Mogende te presenteeren; dat intusschen verscheiden takken hunner Commercie en vooral de commissien wegens de Hennip en Koper in een kwynenden staat, en dat derzelver vervoering ter Zee zo gevaarlyk geworden waren, dat men niet zonder reden vreesde 'er zig aan bloot te stellen, en dat 'er de gevolgen ongetwyfeld van zouden zyn, dat, daar de inwooners van dit Land zig buiten staat bevinden de Commissien hunner Correspondenten uit te voeren, die geheele tak van Commercie vervallen zoude, tot groot en onherstelbaar verlies van een menigte Kooplieden, en dat andere Natien dien tak tot zig zouden trekken; dat de ondervinding, met opzigt van andere takken van Commercie genoegzaam getoond had, dat wanneer de yverige handeldryvende inwooners van andere Landen eenmaal zig een weg ge-

„ baand

„ baand hadden om hunne producten direct en 's GRAVENHAGE.
„ zonder tusschenkomst van Commissionarissen
„ te debiteeren, 't moeilyk en zelfs onmooglyk
„ is, die Commercie in 't vervolg te doen her-
„ leeven. Dat in deezen toestand de Suppliaanten
„ besloten hadden, om, ten einde zig in staat te
„ stellen aan de commissien hunner vrienden bui-
„ ten 's Lands te voldoen, tot dat de Zeemagt
„ deezer Provincien tot dien toestand zal gebragt
„ zyn, dat 'er eene ongelimiteerde vryheid van
„ Commercie deezer Republiek koomt, de aan-
„ merklyke partyen Hennip en Koper, die hun
„ geordonneerd waren, offchoon met veel groo-
„ ter kosten, te Land over Braband naar Vrank-
„ ryk te zenden; dat dienvolgens de Supplian-
„ ten verscheiden Hollandsche Schepen te Pe-
„ tersburg en Hamburg hadden doen laaden met
„ die soorten van waaren, die binnen kort in dit
„ Land verwagt wierden, die de Suppliaanten
„ voorneemens waren met Vaartuigen naar Gent,
„ en van daar verder te Land naar Vrankryk te
„ vervoeren; verzoekende de Suppliaanten, om
„ redenen in het Request geallegueerd, dat 't
„ Hun Hoog Mogende behaagde de Hennip en
„ 't Koper, die zy Suppliaanten verwagten, en
„ voorneemens zyn direct door Braband naar
„ Vrankryk te verzenden, van de in- en uitgaan-
„ de regten en tol- gelden op het Transit te ont-
„ heffen, onder de bepaalingen die Hun Hoog
„ Mogende naar hunne wysheid goed zullen vin-
„ den. enz.

De *Vicomte* DE LA HERRERIA, Gezant van 't Spaensche Hof by deze Republiek, door den

'S GRAVENHAGE. den Koning in die hoedanigheid by 't Hof der beide Sicilien bestemd zynde, terwyl in zynen post alhier de Graef *de Liano* zoude opvolgen, nam van de Algemeene Staten in Augustus afscheid op deze wyze.

HOOG MOG. HEEREN!

Afscheid van den Spaenschen Gezant de la Herreria.

De Koning, myn Meester, heeft by benoemd tot deszelfs Minister Plenipotentiaris by zyn Zoon, den Koning der beide Sicilien, en tevens den Heer Graaf *de Liano*, om in het zelfde karakter den post waar te neemen, waar mede ik hier bekleed ben. Geduurende den tyd, dien ik de eer gehad heb by Uwe Hoog Mog. te weezen, is myne verwagting steeds vervuld, met betrekking tot de weezenlykste punten van myn Gezantschap, en tot de standvastigheid der gevoelens van Uwe Hoog Mogende voor de vriendschap des Konings, en de allervolmaaktste goede verstandhouding tusschen de beide Staaten, en ik merk het aan als een myner grootste genoegens, dat ik heb mede gewerkt, om meer en meer aan te kweeken die zelfde gevoelens van Vriendschap en goede verstandhouding, van welken ik de eer heb voor de laatste maal de Tolk te weezen, door aan Uwe Hoog Mogende over te geeven den hier by gevoegden Brief van Rappel van den Koning, myn Meester. Ik kan niet vertrekken, dan vervuld met genoegen aan de eene, en met leedweezen aan de andere zyde, hebbende byna 9 jaaren ooggetuigen geweest van de wysheid, bedagtzaamheid, rypheid en billykheid, die altoos in de Raadsbesluiten van Uwe Hoog Mogende doorstraalden; en ziende, dat de Republyk, voor welker welvaart en behoudenis ik steeds bid, alles doet wat mogelyk is, om zig in staat te stellen, ten einde derzelver waar belang, en dat van haaren Koophandel, te vereenigen met derzelver eigene waardigheid, ben ik niet in staat om Uwe

Hoog

Hoog Mog. genoeg te bedanken voor alle die genoegens, welken hunne goedheid my, zo met betrekking tot myn Gezantschap, als tot my zelf in 't byzonder, geduurende myn verblyf in Holland, verschaft heeft. Ik zal my dan vergenoegen, om Hun deswegens myne levendige en altoosduurende erkentenis te betuigen, eindigende met ten tweedemaale verzeekering te geeven van myn yverige en beden, die ik altoos zal doen voor den welvaart van deezen Staat. 's GRAVENHAGE.

De Algemeene Staten besloten hier op, dat aen dezen Gezant *Vicomte* DE LA HERRERIA, een brief van *recredentie* in behoorlyke vorm zoude ter hand worden gesteld; en tevens het gewoon geschenk gegeven van eenen gouden Eerpenning en Ketting, ter waerde van 1500 guldens, als mede aen deszelfs Geheimschryver diergelyke eerpenning ter waerde van 600 guldens.

Het is de Republiek geenzints onverschillig, wie het Bisdom van Munster bestiere. Dit zal niemand ligt verwonderen, die de nabyheid van dat bisdom in agt neemt, en te gelyk herdenkt, dat het dikwyls gevaerlyk is magtige nabueren te hebben. De Republiek heeft daerom ook steeds veel invloed in de verkiezing der Bisschoppen gehad. Om dezelfde reden, en om den Bisschop steeds op hare zyde te hebben, bezoldigde de Republiek een goed getal Munstersche soldaten, onder beding egter, om in geval van nood, binnen de Republiek van dezelven gebruik te kunnen maken, waer, en tegen wien hunne Hoog Mog. zouden goedvinden.

Daer thands op het tapyt wierdt gebragt, om den tegenwoordigen Bisschop van Keulen en Mun-

'S GRAVENHAGE.

Munster eene Hulp, eenen *Coadjutor* toe te voegen; en het Hof van Oostenryk al zyne vermogens inspanden om den Aerts-Hertog *Maximiliaen* tot *Coadjutor* zo van Keulen als van Munster te doen verkiezen, is het niet te verwonderen, dat de nabuerige Mogendheden hieromtrend niet stil zaten, en voor eenen Bisschop, aen zo magtig huis als dat van Oostenryk zo na vermaegd, eenige vrees opvatteden, terwyl men de magt van dat Huis, reeds hoog gestegen, door zodanige bisdommen tot zich te trekken, ongaern zag aenwassen. Vooral heeft de Koning van Pruissen zich daer tegen verzet, zo door brieven aen de Kapittels van Keulen en Munster, en aen den Paus geschreven, als anderzints; maer te vergeefsch, alzo de verkiezing van den Aerts-Hertog MAXIMILIAEN tot *Coadjutor* van beide de Bisdommen is doorgezet. Het zal de vraeg maer zyn, of zo eenen magtigen Bisschop voor de Republiek, voor derzelver koophandel en scheepvaert op den Rhyn, niet zorgelyk zoude kunnen zyn, en of de Republiek die geldsomme, welke zy tot onderhoud van eenig krygsvolk aen den Keurvorst betaelde, dog welke haest staet te eindigen, wederom op nieuws zal willen toezeggen.

Omtrend de borgtogten van 's Lands Ontvangers, Rentmeesters en andere, welke rekenschap schuldig zyn, als mede van de Commisen van 's Lands Magazynen, is by de Algemeene Staten den 16 Augustus 1780. het volgend besluit genomen.

Woens-

Woensdag den 16 Augustus 1780.

's GRAVENHAGE.

Besluit der Stat. Gener. wegens de borgtogten van ontvangers enz.

OP het geproponeerde van den Heer Thesaurier-Generaal Gillis; is na deliberatie goedgevonden en verstaan, dat aangeschreeven zal worden aan alle 's Lands Ontfangers, Rentmeesters en andere Comptabelen, mitsgaders aan de Commisen van 's Lands Magazynen, dat verdagt moeten zyn, volgens haar Edele Mogende Resolutie van den 10 October 1726, voor den eersten January aanstaande, aan haar Edele Mog. te presenteeren nieuwe Acten van Justificatie, tot bewys dat de Borgen by haar gesteld, alsnog in leeven en in staat zyn, om haare Borgtogten te presteeren, of wel, zo zy nieuwe Borgen zouden willen of moeten stellen, behoorlyke Acten van Borgtogt en Justificatie van dien: en dat zy daar by wel hebben te letten, dat de Acten zo van Borgtogt als van Justificatie zonder eenige alteratie of verandering worden ingesteld volgens de Formulieren, daar op by de voorsz. Resolutie vastgesteld, en welke ook agter het Generaal Reglement voor de Comptabelen, gearresteert den 10 July 1727, zyn gedrukt; en dat niemand van hun daar van is uitgezondert, dan alleen die, welke in het loopend jaar nieuwe Acten van Borgtogt of Justificatie hebben gepresenteert, en dus niet nodig hebben voor den volgenden termyn van drie en ses jaaren respectivelyk zulks op nieuw te doen.

En sal Extract deezer gezonden worden aan de Generaliteits Reekenkamer, met verzoek, om de geenen, die in gebreeken mogten blyven hier aen te voldoen, zonder conniventie te mulcteeren na de ordres van het Land.

En is wyders; in achting genomen zynde, dat door eenige van 's Lands Ontfangers en Rentmeesters, met zo veel precisheid als behoorde, niet word geobserveert haar Edele Mog. Resolutie van den 2 Maart 1731, voor zo veel daar by gewaarschouwt zyn, geen meerder Penningen,

 als

'S GRAVENHAGE. *Besluit der Stat. Gener. wegens de borgtogten van ontvangers enz.*

als tot betaaling der lasten, op hunne Comptoiren geaffecteert, nodig zyn onder haar te houden, maar dezelve, zo spoedig als doenlyk is, over te brengen ten Comptoire-Generaal van de Unie; of dat daar over niet alleen zullen worden geexecuteert, maar ook belast met de Interessen van dien; nog goedgevonden en verstaan, ter dezer gelegentheid aan te schryven aan alle 's Lands Ontfangers en Rentmeesters, dat zy moeten verdagt zyn aan de voorsz. haar Edele Mogende Resolutie van den 2 Maart 1731 precieselyk te voldoen; dewyl haar Edele Mogende voorneemens zyn, by overtreeding van dien, een Commis van des Generaliteits Finantien te committeeren tot opneeming van de Comptoiren der Nalatigen; zullende alle de kosten daar van op dezelve worden verhaalt.

Accordeert met voorschr. Regifter.

Was geteekent,

J. L. VAN HEES.

ORANJEPOLDER.

In deze Polder in Delfland gelegen, en welke ten zuidwesten van Delft eene haven in de Maes heeft, is het opzigt over de dyken van veel belang, en de wetten ten dien opzigte van het uiterste gewigt. De Raed der Domeinen van zyne Hoogheid heeft een nader Reglement en Ordonnantie, waer na de Leden van het Dyk-Collegie, nevens de Dyk-Baezen van de Orangepolder en de Pagters of Bruikers van zyne Hoogheids Hoeven of woningen en Landen in dezelve Polder, zig voortaen by opkomende of voorval-

„ len-

lende stormen en hooge watervloeden zullen moeten gedragen, zynde van dezen inhoud. ORANJE-POLDER.

By opkomend onstuymig Weer gedunrende de Maanden November, December, January en February van ieder Jaar, sal ten eersten een uyt het Dyk-Collegie van deese Polder met en benevens een van de dry fungeerende Baazen, zig moeten begeeven na het Eynde Dyk van d'Orange Polder, bekend onder de benaminge van den Gors-Dyk; en aldaar Post houden, tot dat het Water begint te vallen.

II.

En ten eynde daar omtrend eene geschikte Order werd onderhouden, sal telkens met het begin van ieder Nieuwe Maan, hetselve by tourbeurten moeten rond gaan en rouleeren; soo tusschen de twee Heemraden benevens den Penningmeester, als tusschen de dry gesegde Baazen; die dan ook staande de geheele loop van die Maan, tot op het intreeden van de volgende Nieuwe Maan, gehouden sullen werden daar toe aangesteld en gecommitteerd te syn.

III.

Op den laatsten dag van het laatste Quartier van ieder Maand, sal den Heemraad, die staande den loop van die afgegaane Maan de wagt heeft gehouden, door den Bode aan den volgende Heemraad, of aan den Penningmeester wiens beurt of tour het is, daar van doen kennis geeven, gelyk meede aan den tweeden Baas, die als dan aan de beurt legt, dat met de volgende dag de Wagt op het voorsz. eynd van den Dyk, genaamt de Gors-Dyk, aan hun werd overgegeven; en zulks ten eynde die staande den geheele loop van die Maans Maand gade te slaan en soo veel doenlyk te bewaeren.

IV.

En om alle misverstand deswegens weg te nee-

ORANJEPOLDER.

men soo sullen de wagten ieder Maans Maand op de volgende wyze moeten werden gehouden en waargenomen: met het begin van de maand November deses Jaars 1780, geduurende de alsdan lopende Maan, tot de eerste Nieuwe Maan invallende den 26 van deselve maand door den eersten Heemraad en door den oudsten Dyk-Baas in rang, met de daar op volgende Nieuwe Maan sullende invallen den 25 December door den tweeden Heemraad en den tweeden Dykbaas, met de wederom daar op volgende Nieuwe Maan sullende invallen den 24 January 1781 door den Penningmeester en den derden Dykbaas en met de daar op volgende Nieuwe Maan invallende den 23 Febr. 1781 door den eersten Heemraad en den oudsten Dykbaas in rang en soo vervolgens jaarlyks by Tourbeurten, altoos 1 November beginnende respective, met die Heemraad, den Penningmeester en die Dykbaas wiens tour volgt op die geene, welkers beurt met February van hetselve Jaar is geëindigt.

V.

Wanneer het kwam te gebeuren, dat een van de twee Heemraden, gelyk ook den Penningmeester door onpasselykheid of anders sig buiten staat vond om de wagt te kunnen waarneemen; dan sal denzelven moeten vervangen worden by den voorafgaande of afgetreden Heemraad of den Penninmeester. En zal hetzelve even soo ook plaats hebben omtrent en geobserveert moeten werden door de dry Baasen by indispositie of ander weesentlyk belet, van den geenen wiens tour het zoude zyn om de Wagt te houden.

VI.

Wanneer by het wassen van het water, de storm of wel de Wind uyt het Westen, Noord-Westen of eenige streeken van dien zig blyft verheffen, en 'er vreeze is dat geduurende de Vloed, de Kade van de Stukken geheel zoude overlopen, sal den Baas die de wagt op den Dyk heeft, aan-

aanstonts moeten werden afgesonden na den Bode van het Collegie, met ordre: om alle de verdere Leden van hetselve aan te zeggen van zig ten eersten na het voorn. eynde Dyks te begeeven. ORANJEPOLDER.

VII.

Denselven Baas zal te gelyk zorg moeten draagen, dat hy of een van de Bruykers sig van stonden aan na Honsholredyk; 't zy met een Chais, het zy met een Boere-Wagen, na dat de Wegen als dan best te passeeren zullen zyn, begeeft om aldaar te gaan afhaalen die geenen, aan wie door of van wegens syne Hoogheid eenig bewind over de Domainen is aanvertrouwd.

VIII.

Den gesegde Baas zal als dan teffens meede moeten besorgen dat door een van de twee andere Basen Ordre werdt gesteld; dat 'er ten eersten een Boere-Wagen met twee Paarden bespannen, sig begeeft na het Magazyntje, alwaar de in voorraad synde Materialen bewaart werden, gelyk ook dat 'er twee Arbeyders ieder met een Slegge voorzien, sig meede aldaar komen te vervoegen; en sullen de voorschreve manschap en wagen aan het gemelte Magazyn de wagt moeten houden, tot dat eenige nadere Orders van wegens het Dyk-Collegie gegeven werden. Sullende den voorschreven Baas al verder moeten besorgen, dat 'er twee Boere Knegts te Paard worden afgesonden na den Dyk, die sig als dan sullen moeten posteeren op die hoogte, alwaar het Collegie de wagt houd.

IX.

In gevalle by het wassen van het water den Haak over desselfs Kade begind onder te loopen en de wind uyt het Westen, Noordwesten of eenige streeken van dien al verder mogt opsteeken, zoo zullen een van de voorschreve twee Boere Knegts te Paard worden afgesonden, om daar van kennisse

ORANJEPOLDER. te geeven aan een van de twee te huys gebleevene Baasen, die het naast aan de hand is, en na zulks te hebben verrigt, zal die Knegt sig terstond wederom na zyn Post moeten begeeven.

X.

Een van de gesegde twee Baasen, welke alzoo is gewaarschouwt, zal zonder tyd verzuym den anderen thuys gebleevene Baas moeten doen aanzeggen, om ten allerspoedigsten by Hem te komen; en te gelyk mede aan alle de verdere Bruykers laaten boodschappen om ieder een Knecht voorsien van een Slegge of wel van een Schop, na zyn Huys af te zenden, met uytzondering alleen van twee dezer alsoo opgeroepene Knechts die sig te Paart daar na toe zullen moeten begeeven en sullen alle die Knechts sig dan ook immediaat aan de gezegde woning moeten laten vinden, en aldaar verblyven tot dat 'er eenige nadre Ordres van het Dyk-Collegie komt, of wel tot dat zy van wegens het selve Collegie bedankt worden.

XI.

Indien het wassen van het Water merkelyk toeneemt en de Wind uyt de voorschreeve streeken nog blyft opwayen, mitsgaders de slag van het water op den Gors-dyk eenigzints gevaarlyk wordt, sal een van de twee Knechts, die by den Dyk de wagt houden, afgesonden worden na het Huys van dien Baas, daar het Volk vergadert is: om deselve te waarschouwen dat sy alle, uytgesondert die twee Knechts, welke geordonneert zyn aldaar te Paard te komen, sig na den Gorsdyk begeeven. En sullen sy dan ook aanstonts derwaards werden geleyd door den anderen Baas, of wel die aan wiens Huys zy sig hebben versamelt, sullende die Baas een ieder van de gesegde Knegts moeten plaatsen circum circa op 100 Roeden aan weersyden van het Magazyn, alwaar deselve dan verder Post zullen blyven houden, tot dat van wegens

geene het Dyk-Collegie het anders mogte werden geordonneert.

ORANJEPOLDER.

XII.

Den Baas aan wiens Huys de voorn. Knegts syn vergadert geweest, sal desselfs Huys als dan niet mogen verlaaten; om het een of het ander te gaan verrigten, maar sal aldaar vast aanwesend moeten blyven; om alle verdere aanseggingen of boodschappen, komende van het Dyk-Collegie, in eygen Persoon te konnen aanneemen en teffens te voorsien; dat die met alle oplettendheyd, exactitude en spoedt werden overgebragt en uytgevoerdt.

XIII.

Denselven Baas sal ook nog, na dat de voorschreeve Knegts sig naar de gesegde Gorsdyk hebben begeeven, een van de twee Persoonen, die sig by hem te Paard hebben vervoegt; moeten afsenden om alle de Bruykers, binnen de Kring van d'Orange-Polder woonende, te doen verwittigen dat 'er gevaar is; En wyders wanneer de storm aanhoud, het water sterk wassende blyft, en met veel woede op den Dyk aanvalt, dat sy, vermits dit dreygend gevaar van doorbraak, ten spoedigsten hun Vee moeten los maaken en boven op de Maas-dyk jaagen, en na het zelven met allen spoedt te hebben verrigt, sig te samen aan zyn Huys laaten vinden, een ieder van hen tien leedige Koorn-Zakken meede brengende; aan vier van deese Bruykers zal hy behalven al het voorschreevene nog doen aanseggen; dat een iedet van hen een Wagen met twee Paarden bespannen te gelyk met een Knegt, voorzien van een Schop, na syn Huys moet afsenden, sullende die Wagens op zyn Werf, of in zyn Schuur ingespannen moeten blyven staan, om aldaar zo wel als alle de opontbodene Bruykers, de nadere Ordres van het Dyk-Collegie af te wagten. En sullen geene van de

ORANJEPOLDER.

voorschreeve Bruykers zoo min als de voorzegde Boere Wagens van de voorschreevene woningen mogen afgaan of vertrekken dan na alvoorens door een uyt het Dyk-Collegie van derselver Post te zyn ontslagen en voor hun waaksaamheid bedankt worden.

XIV.

Alle die geene, welke in het eene ofte andere, dat hun is geordonneert, mogte koomen te manqueeren of nalaatig te zyn, ofte wel bevonden wierde, daar toe door den drank sig buyten staat te hebben gesteld, zal na geleegentheid van Zaaken by het Dyk-Collegie met een boete van één, tot tien zilvere ducatons toe, werden gestraft.

Blyvende echter aan deesen Raade wel expresse gereserveert de interpretatie, alteratie en ampliatie deeses soo dikwils sulks noodig of dienstig zal werden bevonden.

Aldus gedaan en gearresteert in den Raade van Syne Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau, &c. &c. &c.

Ter Ordonnantie van den Raad,

Was gecontrasigneert,

A. ARDESCH.

AMSTELDAM,

Den 9 dezer maend zeilden 13 Russche oorlogschepen, zo schepen van Linie als Fregatten voor by het Vlie, en wierpen des namiddags voor Gaets van Texel het anker, zo na by, dat men dezelven van Kykduin onderscheidenlyk konde zien. Den 16 daer aen volgende zyn zy verders naer het Kanael gezeild.

Den

Den 28 dezer maend 's morgens tusschen agt en half negen ueren, wierdt alhier door eenen fellen donderslag een knecht van de Molen *de Valk*, aen de Vest, tusschen de Weesper- en Muider-Poorten, doodgeslagen: een ander knecht is door schrik byna levenloos neergeworpen, maer nog gelukkig gered; een groot gedeelte van de Molenwiek is afgerukt, en wel 10 Roeden van daer in een Tuintje met het eene eind in den grond gezet, in 't midden gescheurd zynde. AMSTELDAM.

ROTTERDAM.

Het Bataefsch Genootschap alhier heeft het navolgend Berigt bekend gemaekt.

„ Het Bataasch Genootschap der Proefondervindelyke Wysbegeerte alhier, heeft in deszelfs Algemeene Vergadering, gehouden den 14 van Augustus 1780, na dat de Præsident Directeur, de Heer *Salomon de Monchy*, Oud Stads Med. Doctor en Professoren Honorarius, Lid van de Keizerlyke Academie der Natuur-Onderzoekeren, van de Hollandsche Maatschappy te Haarlem en het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Vlissingen, aan de Vergadering van alle de ingekomen stukken en voorgevallen zaken verslag gedaan had, geoordeeld:

1. Dat het nader Antwoord, met de zinspreuk: *de eenvoudigste weg is de beste en ook die der Natuur*, ingekomen op de Vraeg: „ Welke zyn „ de middelen om op Zee, in storm, gematigd „ en stil weeder, den loopstreek der Stroomen „ zeker, of ten minsten zekerer dan tot nog toe „ bekend is, te weten?" niet aan de geëischte en nadere Verklaring van die Vraeg voldaan heeft.

ROTTERDAM. heeft. Weshalven deze Vraag blyft opgehangen.

2. Dat mede geenzins voldaan heeft het Antwoord met de zinspreuk: *Quid tentasse nocet?* ingekomen op de Vraag: „ Dewyl, voor de invoering van de *Conchenille*, het Scharlaken of „ Karmozyn plagt geverwd te worden met de „ in Polen, en elders in de Noordelyke Gewesten jaarlyks ingezamelde *Karmozyngreinen*, „ die aan en tusschen de wortelen van het *Polygonum* of den *Scleranthus* zaten; en dewyl de „ aankweeking en inzameling van dit nuttig „ voortbrengsel van Verwstoffe aldaar verwaarloosd is geraakt; wordt gevraagd, groeit op „ onze Vaderlandsche Heyen, Geestlanden of „ zandige Akkeren die soort van *Polygonum* of „ *Scleranthus* (*Duizendknoop*, *Steenbreek*,) dewelke anders bekend staat met den naam van „ *Polygonum Cocciferum?* Vind men in de maand „ Juny aan de Stoelen en Wortelen der *Perenne* „ of *overjarige* Planten van die soort, als zy „ verdord zyn, ergens hier ten lande het *Karmozyngrein*? Door welke middelen kunnen „ die Planten, met de gezegde Greinen, binnen „ onze Provincien, in de gemelde terreinen, in „ eene genoegzaame hoeveelheit tot Verwstoffe en tot Medicinaal gebruik aangekweekt worden?" Die vóór den eerste Maart 1780 moest beantwoord worden.

3. Dat het Antwoord met de zinspreuk: *Non ratiocinandum, sed tentandum, quid Natura faciat aut ferat!* ingekomen op de Vraag: „ Door Proeven te toonen, welke Lugtverhevelingen van de werking der Natuurlyke Electriciteit afhangen: hoe dezelven 'er door worden voortgebragt, en welke de bekwaamste „ mid-

„ middelen zyn om onze Huizen, Schepen en „ Personen tegen den schadelyken invloed der„ zelven te beveiligen?" voorgesteld den 9 van Augustus 1779, uit naam van het Genootschap van Konsten en Wetenschappen te Batavia, om beantwoord te worden voor den 1 Maart 1780, alzins voldaan heeft, waarom het de Gouden Eerpenning aan deszelfs Schryver heeft toegewezen, welke by het openen van het Billet gebleken is te zyn de Heer *Martinus van Marum*, A. L. M. Philos. & Med. Doctor, Philos. & Math. Lector, Directeur van het Kabinet Naturalia, en Lid van de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen te Haarlem.

ROTTERDAM.

Vervolgens heeft het Genootschap besloten om de twee volgende Vragen voor te stellen:

I. „ Brengen de Droogmakeryen onder de „ Bewoonderen derzelven doorgaande ziekte van „ een byzonderen aart voort; of verzwaren zy „ alleen de gewoone ziekten van het najaar? zoo „ ja, welken zyn 'er de oorzaken van en welke „ de middelen, om die voor te komen en 'er „ zig tegen te behoeden?" Om beantwoord te worden voor den 1 Maart 1781.

II. „ Neemt een regel Boomen op de kanten „ der Zaai- en Weylanden te veel zon en plaats „ weg, geeft hy te veel regendrop, beroofd „ hy den grond te veel, lokt hy te veel graanverslindend gevogelte en schadelyke Insecten, „ doet hy eenige andere nadeelen, en zyn de „ onderstelde nadeelen van dit een of ander, of „ van alle deze dingen samen, aanmerkelyker „ dan de voordeelen van verblyfverschaffing voor „ Insecten en Zaad van schadelyke onkruiden, „ verslindend gevogelte, van luwte voor de

„ veld-

ROTTERDAM. „ veldgewassen, van gewin aan 't hout enz.? „ Maakt het, ingeval die nadeelen kleiner dan „ deze voordeelen zyn, een wezenlyk verschil, „ tot welke soort van boomen men zich bepale, „ of hoedanige wys, om die te planten, te „ snoeijen en te kappen, men behoore in acht „ te neemen? Het een en ander wordt geëischt „ zoo proef- als redeneerkundig te betogen." Om beantwoord te worden voor den 1 Maart 1782.

En uit naame van het Genootschap van Konsten en Wetenschappen te Batavia, de twee volgende Vragen:

I. „ Welke nuttige en voordeelige gebruiken „ zyn 'er te maken van het Roet van Turf, „ Hout en Kolen, het zy voor den Landbouw, „ het zy voor Fabryken, het zy tot het vervaardigen van Ammoniac Zout of in andere „ opzigten, en welke zyn de beste middelen „ daar toe?" Om beantwoord te worden voor den 1 Maart 1781.

II. „ Zyn 'er geen andere middelen als Teer, „ waar door men het hout der Schepen even „ goed kan bewaren, en waar van de Ingredienten voor het geheel of gedeeltelyk in ons „ Vaderland of in de Kolonien van den Staat der „ Vereenigde Nederlanden te vinden zyn?" Om beantwoord te worden voor den 1 Maart 1782.

En een gouden Gedenkpenning, ter zwaarte van 30 ducaten toe te zeggen voor hen, die yder der bovenstaande Vragen, vooral proefondervindelyk het best zal beantwoord hebben.

Wyders herinnert het Genootschap, dat het in den voorleden jaare nog heeft voorgesteld om

be-

beantwoord te worden voor den 1 Maart 1781, de twee volgende Vragen: ROTTERDAM.

I. „ Hangt het lighamelyk Levensbeginsel „ (*Vita Corporea*) der Dieren in zyn bestaan, „ werking, voortduuring of vernietiging ook af „ van de onmiddelyken invloed van eenig an„ der beginsel of kragt der Natuur, de Lucht, „ het Vuur, de Electriciteit, de Magneetkragt „ enz.? zoo ja, uit welke proeven en waarnee„ mingen blykt zulks? en welke nuttige gevol„ gen of leeringen zyn daar uit te trekken?

„ Onder de Proeven, die men ter beantwoor„ ding der Vrage nemen zal, verlangt het Ge„ nootschap ook zulken, die met de verschillen„ de vaste Lugten op dat Levensbeginsel geno„ men zyn.

II. „ Welken invloed heeft de Natuurlyke E„ lectriciteit en derzelver verschillende verdeeling „ in onzen Dampkring op gezonde en zieklyke „ Lighamen? In welke ongesteldheden en ziekten „ de konstige Electriciteit dienstig tot genezing „ of verligting? Op wat wyze werkt zy tot „ dat einde? en welke is de beste manier om 'er „ zich met dat oogmerk van te bedienen?

En dat het nu andermaal voorsteld, om beantwoord te worden voor den 1 Maart 1782, de hier bovengemelde Vraag over de *Karmozyngreinen*, omtrent welke het tevens herinnerd, dat zy, die 'er zich aan gelegen willen laaten leggen, om deze Vraag te beantwoorden, de noodige inlichtingen omtrent het onderwerp, kunnen ontfangen, onder anderen, uit *J. P. Breynii*, *Historia Naturali Cocci Radicum Tinctorii*, *quod Polonicum vulgo audit*. Gedani 1731; uit de *Acta Societatis Regiae Scientiarum Upsa-*

ROTTERDAM.

ſalienſis, *ad annum* 1749; uit *de Reaumur Hiſtoire des Inſectes*, (in 4to) Vol. IV. Memoire 2; en uit Dr. *Houttuin's* Nat. Hiſtorie volgens het ſamenſtel van *Linnæus*, 1ſte Deel 10 Stuk van bl. 484 tot 496.

Eindelyk heeft het beſloten tot Lid-Conſultant van dit Genootſchap te verkiezen, den Wel-Ed. Geb. Heer Mr. *Daniel Radermacher*, Heer van Nieuwerkerke, Oud Raad der Stad Middelburg en Bewindhebber van de Ooſt-Ind. Compagnie ter Kamer Zeeland, en tot Lid den Heer *Pieter van Zwieten*, Medicinæ Doctor te Rotterdam.

Verders zal het Genootſchap, om het één of de twee jaren, naar goedvinden, een Prys uitdeelen aan hem, die, volgens deszelfs oordeel, gedurende dien tyd, de nuttigſte Ontdekking of Uitvinding in eenigen Tak der Proef-Ondervindelyke Wysbegeerte gedaan zal hebben, mits dezelve van belang zy, en de Schryver dezelve aan het Genootſchap, om ze door het zelve gemeen te maken, medegedeeld hebbe.

Ingevalle hy, die zoodanige Ontdekking of Uitvinding zal gedaan en aan het Genootſchap medegedeeld hebben, wegens gebrek aan geld of tyd, buiten ſtaat ware, om de Proeven, die tot beveſtiginge van dezelve vereiſcht worden, in 't werk te ſtellen, zal het Genootſchap, zulks goedvindende, zelf de noodwendigheden daar toe vervaardigen en de onkoſten 'er van op zich nemen: voor zoo verre naamelyk deszelfs Fondſen in dezen toereikende zyn zullen.

De Vragen zullen ook mogen beantwoord worden door de Leden, die over dezelven niet geraadpleegd zyn, doch de Prys zal alleen toegewe-

wezen worden aan het best voldoend Antwoord van den geenen, welke geen Lid van het Genootschap is. ROTTERDAM.

De Antwoorden op de Vragen en de medegedeelde Ontdekkingen moeten niet met den eigen naam der Schryveren, maar met eene zinspreuk geteekend, en met een verzegeld Billet, 't welk dezelfde zinspreuk tot Opschrift heeft, en waar in der Schryveren naam en adres gemeld zyn, zeer leesbaar, in het Nederduitsch, Fransch, Engelsch, Hoogduitsch of Latyn geschreven, verzegeld en vragtvry, voor den bepaalden tyd, gezonden worden aan den Directeur en Eersten Secretaris van het Genootschap, den Heer *L. Bicker*, Medicinæ Doctor, Lid van de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen te Haarlem, van de Keizerlyke Akademie der Natuur-Onderzoekeren, Lid-Correspondent van het Genootschap ter aanmoediginge der Konsten, Manufactuuren en Commercie te Londen, en Lid van het Zeeuwsch Genootschap te Vlissingen.

De Schryvers zullen de Verhandelingen, op welken zy een Prys behaald hebben, niet mogen laten drukken, dan met goedvinden van het Genootschap, en 'er geen gebruik van maaken, voor dat het Genootschap dezelven zal hebben uitgegeven: welk laatste mede zal plaats hebben omtrend alle andere Verhandelingen, Ontdekkingen, Proeven en Waarnemingen, die men het zelve heeft ter hand gesteld, en welken het zelve, van wien zy ook aangeboden worden, altoos met genoegen zal aanneemen, om, wanneer zy goedgekeurd zyn, onder deszelfs Verhandelingen uit te geven, mits zy met de eigene naamen

ROTTERDAM.

men der Schryveren onderteekend zyn, of, zoo zy niet willen bekend zyn, met een verzegeld Billet, waar in hunne naam en woonplaats geschreven staan, welk Billet alsdan eerst zal geopend worden, wanneer het aangeboden stuk goedgekeurd is, doch ongeopend zal verbrand worden, wanneer het zelve stuk wordt afgekeurd; zullende het Genootschap geen ontfangene schriften terug geven, en aan zich de vryheit behouden, om dezelve geheel, of ten deele, of in 't geheel niet, te doen drukken."

SCHIELAND.

Het menigvuldig steelen en inbreeken van huizen, tuinen, molens, lootsen, schuren, werven en plaetsen in den Landen van Schieland, heeft den Bailluw, Scheepenen en Mannen genoopt tot het voorzien daeromtrend by eene publicatie van dezen inhoud:

Public. tegen het steelen, breken enz. in Schieland.

Alzoo de Heeren Bailliuw, Schepenen en Mannen van Schieland daaglyks ondervinden, dat in dezelve Landen het besteelen en inbreken van Huizen, Tuinen, Molens, Lootzen, Schuuren, Werven en Plaatsen hoe langs hoe meer in zwang gaat, niettegenstaande de zware straffen en zelfs van de dood, als eenig het minste geweld van breken daar mede vermengd is, by de Plakaaten deezer Landen daar op gesteld, en specialyk in weerwil van de respective nadrukkelyke waarschouwingen by Heeren Bailliuw, Schepenen en Mannen van Schieland op dat subject geëmaneert, en in vilipendie van de voorbeeldige straffen, waar mede dezelve misdaden worden gestraft.

Zoo is 't, dat haar Edele Achtbare de vorige Publicatien en Waarschouwinge Inhererende en Reno-

noverende; by dezen beloven een Premie van vyf honderd Guldens aan den geene, welke zoodanige dieven en inbrekers zal komen te ontdekken en aan te brengen, het zy dezelve op de daad zullen bevonden zyn dan niet, te weten met dat effect, dat dezelve in handen van de Justitie alhier komen te geraken, en van het fait overtuigt worden, zullende des aanbrengers naam (zulks begeerende) worden gesecreteerd.

SCHIELAND. *Public. tegen het steelen, breken enz. in Schieland.*

En word wyders nog belooft een Premie van twee honderd en vyftig Guldens aan allen en een ygelyk die iemand zal komen aan te wyzen, welke overtuigt kan worden van met voordagt en mede weten zoodanige dieven en inbrekers te hebben gehuisvest, of by onderzoekinge van de Justitie te hebben verborgen, of wel van dezelve gestolene Goederen te hebben gekogt, verruild of bewaart, wordende zelfs door haar Ed. Achtbare (vermogens speciaal Octrooi by de Ed. Gr. Mogende Heeren Staaten van Holland en West-Friesland op den 22 Juny 1729 aan Bailliuw, Schepenen en Mannen van Schieland verleent) niet alleen by deze beloofd impuniteit en vrydom van straffe aan die geene, welke, mede pligtig zynde aan de voorsz. dieveryen en inbrekingen, eenige hunner mede complices zullen komen te ontdekken of bekend maken, zoodanig dat dezelve in handen van de Justitie alhier geraken en van het fait worden overtuigt; maar zullen dezelve boven de voorsz. vrydom van straffe nog genieten de Premien van vyf honderd, en twee honderd, en vyftig Guldens, in de bovengemelde respective gevallen ten behoeve van de aanbrengers gestatueert.

Wordende voorts alle Eigenaars of Huurders van de Huizen, Tuinen of Erven, daar gestolen of gebroken is, gewaarschouwd, daar van terstond kennisse te geven aan den Heer Bailjuw van Schieland, en des gerequireerd en geadverteert zynde, zorg te dragen, dat op het uur van de ge-

SCHIE-LAND. *Public. tegen het steelen, breken enz. in Schieland.*

gevene Advertentie zich iemand daar ter plaatse zal bevinden, die aanwyzing van de braak en een naauwkeurige opgave van het gestolene goed doen kan, op de boete van 25 Guldens, zullende aan de Bode van Schieland voor het doen der Advertentie moeten betalen 12 stuivers, zonder dat de Bode onder eenig pretext iets meer zal mogen afvorderen of ontfangen.

Wyders word een iegelyk by dezen gewaarschouwd, dat by Heeren Bailjuw, Schepenen en Mannen van Schieland met de uiterste gestrengheid en zonder eenige de minste verschooning zal worden geprocedeert, niet alleen tegen de geene die eenige Huizen, Tuinen, Molens, Lootsen, Schuuren, Werven en Plaatsen opbreeken en besteelen; maar ook tegen de Uitdragers en andere, welke om onbehoorlyk gewins wille van de voorsz. Dieven, of die zy blykelyk behoorden te weten Dieven te zyn, de gestolen goederen afkoopen of overnemen, het zy onder dekking van koop, mangeling, beleening, of eenige andere handeling, hoe die genaamt zouden mogen zyn, alware het ook door de derde hand, wordende over zulks by deze een iegelyk wel ernstig vermaand, ingevalle aan hem eenige suspecte goederen, en inzonderheid eenig Lood, Yzer, gebruikt Koper of Tin, en dergelyke goederen om te koopen of te vermangelen worden aangeboden, dezelve aan te houden, en naauwkeurig op zoodanig Persoon of Personen te letten, en aan den Heer Bailjuw van Schieland daar van kennisse te geven, welke Aanbrengers, ingevalle de Persoon of Personen, welke de alzoo suspecte goederen te koop of vermangeling heeft of hebben aangepresenteerd, word of worden geapprehendeerd, en uit hoofde van de bovengemelde opgave of andersints worden overtuigd die gestolen te hebben, zullen genieten een premie van 300 guldens.

Voorts word aan een iegelyk gepermitteerd de Dieven en Inbrekers op de daad te apprehenderen en

en in handen van de Justitie over te leveren, zullende by derzelver resistentie niets verbeurd zyn, al schoon de Dief of Inbreker in dat geval gekwetst of gedood wierd. *SCHIELAND.*

Z E E L A N D.

V L I S S I N G E N.

Het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen alhier alhier heeft het navolgend Programma voor het jaar 1780 bekend gemaekt.

In de jaarlyksche algemeene Vergaderinge van het Zeeuwsche Genootschap der Wetenschappen te Vlissingen, gehouden den Negenden van Oogstmaand 1780, hebben de Heeren Directeuren en Leden beoordeeld de onderscheiden Antwoorden, die ingekomen waren op deze voorgestelde Vraage: *Progr. van 't Zeeusch Genootschap der Wetenschappen.*
„ Welke verbeteringe hebben de gemeene, of o-
„ penbaare, vooral de Nederduitsche Schoolen,
„ ter meerdere beschavinge onzer Natie, noch wel
„ noodig? hoe zou die, op de voordeeligste wyze,
„ konnen ingevoerd, en, op een' bestendigen voet,
„ onderhouden worden?"

De Schryver van het antwoord, geteekend met de zinspreuke:

——— *Ingenuas didicisse fideliter artes*
Emollit mores, nec finit esse feros:

zou den beloofden gouden Eerpenning hebben moeten wegdragen, indien Hy geen Lid van het Genootschap ware: weshalven alleenlyk besloten is, aan zyne Verhandelinge in het drukken den voorrang te geven, en in plaatse van metaal eene duurzaame en dankbaare loferkentenisse van 't Genootschap te doen toekomen aan den zoo kundigen als arbeidzaamen Schryver; die, by de openinge van het verzegelde Billet, gebleken is te zyn de Heer *Hermanus Johannes Krom*, Predikant en Professor

VLIS-SINGEN.

Progr. van 't Zeeusch Genootschap der Wetenschappen.

in de Kerkelyke Geschiedenissen aan de Illustre School, te Middelburg.

Waarom is goedgevonden, den gouden Eerpenning toe te voegen aan den Schryver van het Antwoord, die tot zinspreuke gebruikt heeft:

Wordt Batoos kroost in deugd en Godvrucht opgevoed,
Zoo wordt ons nageslacht door Neêrlands God beboed:

en die bevonden is te zyn de Heer *Kornelis van der Palm*, Fransch en Nederduitsch Kostschoolhouder te Delfshaven.

Ook zal door het Genootschap een zilveren Eerpenning ter hand gesteld worden aan den Schryver der Verhandeling, voorzien met de zinspreuke: *La nature nous montre la difference infinie, que la culture met entre deux terres, d'ailleurs assez semblables:* indien hy goedvindt, zyn naám en woonplaatse, binnen den tyd van zes weken, aan het Genootschap bekend te maken.

In vier andere Antwoorden, toegezonden onder de zinspreuken: *Als 'er geen wyze raadslagen zyn enz.* Prov. XI. 14; — *Vertoont in tyds de jeugd, het schoone van de deugd;* — *Is de Harmonie niet beminnenswaardig, enz.* — — zyn verscheiden byzonderheden en nuttige aanmerkingen te vinden, die, by wyze van aanteekeningen of nalezingen, zullen gemeen gemaakt worden, ook met meldinge der naamen, indien de Schryvers zich ten spoedigste aan het Genootschap willen openbaren.

Het Genootschap herhaalt by dezen het voorstel, in 't voorgaande Programma opgegeven, en waar op de Antwoorden voor den eersten van Louwmaand 1781 moeten ingekomen zyn; onder toezegginge van den gewoonen gouden Eerpenning aan de meest voldoende Verhandelinge over deze Vraage: „ Daar „ de Staaten van Zeeland, niet tot voordeel van „ de Finantien der Provincie, maar ter voorkominge „ van gebrek aan Contante penningen, al voor meer „ dan honderd jaaren, den Negotiepenning, bekend „ onder den naam van zilveren Ducaat, of Ryksd., „ met

„ met de gedeelte van dien van 50 tot 51 stuiv. geoor- „ deeld hebben te moeten verhoogen, mitsgaders „ sedert dien tyd, om dezelfde reden, noch twee- „ gelyke verhoogingen met één stuiver te moeten „ maalen doen, en dus dien Negotiepenning binnen „ Hunne Provincie tot 53 stuiv. gangbaar te stellen: „ welke zyn de middelen, om de aanmerkelyke „ schade, die de Ingezetenen der Provincie Zee- „ land, door den nadeeligen Wisselcours, inzon- „ derheid sedert de laatste verhooginge, geacht „ worden te lyden, voortekomen; zonder deze „ Provincie aan gevaar van gebrek aan Contan- „ ten bloot te stellen, maar dezelve in tegendeel „ in staat te houden, om de benoodigde nieuwe „ specien te konnen aanmunten? En wat middel „ zou 'er zyn, om de muntspecien, door de ge- „ heele Republyk, op eenen egaalen voet van „ gehalte en evaluatie te brengen, met dien ef- „ fecte, dat op alle de munten, by aanhoudend- „ heid, zoo gouden als zilveren specien tot de „ gestatueerde of noch te statueeren gehalten en „ evaluatien zouden konnen aangemunt worden?"

VERSINGEN. *Progr. van 't Zeeusch Genootschap der Wetenschappen.*

Noch zal het Genootschap den gouden eerprys geven aan den Schryver, die, op de beste en meest voldoende wyze, voor den eersten van Louwmaand 1781 zal toegezonden hebben „ een Tydreken- „ kundig en naauwkeurig bericht van alle inland- „ sche en uitheemsche Schryveren en Schriften, „ die ter opheldering der Nederlandsche Geschie- „ denissen en Oudheden strekken, sedert het begin „ der Graaflyke Regeringe tot op dezen tyd.

1. „ Men bepale zich by de zeven Vereenigde „ Gewesten van Nederland, en de Landen daar „ onder behoorende.

2. „ Het tydrekenkundige moet betrekkelyk ge- „ maakt worden, niet alleen tot den leeftyd der „ Schryveren, maar ook tot het tydvak, welks ge- „ beurtenissen zy behandelen.

3. „ Men make ook, zoo veel mogelyk is, meldin- „ ge van de Handschriften en onuitgegevene stuk- „ ken, die onder de Liefhebbers der Nederland-

VLISSINGEN. *Progr. van 't Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen.*

„ sche Historien bewaard worden; — van de byzondere beschryvingen der Steden en Dorpen; „ — en van de schriften der genen, die, met verzwyginge van hunne naamen, 's Lands Historien „ en Staatsbestier eenig licht bygezet hebben.

4. „ Noch vordert men eene aanwyzinge, waar „ men nader bericht, betreffende de opgegevene „ Schryvers, kan vinden."

Het Genootschap in aanmerkinge genomen hebbende, dat, hoe zeer het Staats-Recht van het Nederlandsche Gemeenebest [*Jus Publicum Belgicum*] stukswyze door zeer veele en voornaame Schryvers verklaard is, echter tot nu toe ontbreekt eene volledige en welgeschikte handleiding tot recht verstand van die voortreffelykste en allernuttigste Wetenschap in 't gemeen, en waar door de Vaderlandsche jeugd zou konnen opgeleid worden, om zich een geregeld denkbeeld daar van te maken; heeft besloten, den gewoonen gouden Eerpenning te beloven aan den geenen, die, voor den eersten van Louwmaand 1782, aan dit Genootschap zal hebben toegezonden „ het volledigste en beknoptste „ samenstel van het Staatsrecht der zeven Vereenigde Nederlanden, met aanwyzinge der bronnen, waar uit men nadere en uitvoerigere kundigheden belangende de byzondere punten van „ dit Recht kan halen." De Schryvers moeten zich in hun voorstel niet alleenlyk bepaalen by het Staatsrecht, 't gene de zeven Vereenigde Gewesten onderling gemeen hebben, en uit de mededeelinge van sommige rechten der Opperheerschappye voortvloeit, doch men vordert ook van hun eene beknopte en naauwkeurige beschryvinge van het Staatsrecht van iedere Provincie afzonderlyk, als mede, dat zy by elk artikel, zoo veel mogelyk, opgeven de voornaamste Schryvers, die het zelve met opzet behandeld en opgehelderd hebben.

Wyders heeft het Zeeuwsche Genootschap goedgevonden, ter voldoeninge aan het edelmoedige verzoek van het Bataviasche Genootschap van Kunsten

ften en Wetenfchappen, in 't Programma des jaars 1779 breeder vermeld, den gewoonen gouden Eerpenning te beloven aan den Schryver, die, voor den eerften van Louwmaand 1782, zal toegezonden hebben „ het kortfte, zaaklykfte en zekerfte „ bericht, belangende de bouwinge der Schepen, „ en 't gene daar toe behoort, voor zoo veel zulks „ zyn' invloed heeft op de gezondheid en 't goed „ der zeevaarende; — de onderhouding der man- „ fchap, zoo aan land en op de reede, als in zee, „ ten aanzien eener goede huisveftinge, kleedin- „ ge, fpys en drank; — de befte wyze, om de „ mondkoft in te leggen, te bewaaren, en te be- „ reiden, aan land en op zee; — de heilzaamfte „ dranken voor dagelykfch gebruik, tot voorko- „ minge van het fcorbut, en andere op de fche- „ pen heerfchende ziekten, met de voorfchriften „ daar van, en derzelver maaten; de noodige ver- „ beteringe van het by ons in gebruik zynde „ Scheeps-brood; — de befte manier, om de „ Schepen en het kooygoed zuiver te houden; — „ het afzonderen der gezonden van de zieken, zoo „ op kuil- als driedeks-fchepen; — en 't gene „ verder hier toe kan en moet betrekkelyk gemaakt „ worden."

Vlissingen. Progr. van 't Zeeusch Genootschap der Wetenschappen.

De Schryvers moeten onder het oog houden, dat dit bericht zoo diene ingericht te worden, dat het ftrekken kan tot een handboekje voor allen, die in eenige betrekkinge ftaan tot de zorge over de Ooft-Indifche en foortgelyke Maatfchappyen, en vooral voor allen, die zich op de zee-fchepen bevinden, zoo Officieren, als Heelmeefters. — Het Genootfchap vordert van allen, die over dit Voorftel fchryven zullen, dat zy een naauwkeurig en oordeelkundig gebruik maken van allerleije Schryvers en Schriften, zoo Nederlandfche als Uitheemfche, vooral zoodanige, die op proef-ondervindingen gegrond zyn, en meeft dienftig zyn tot opheldering der onderfcheiden ftukken, hier boven gemeld.

't Is eene bekende waarheid, dat het belang van den Koophandel, welke door middel van de Zee-

 vaart

VLISSINGEN. *Progr. van 't Zeeusch Genootschap der Wetenschappen.*

vaart wordt gedreven, vordert, dat de Schepen zoo veel mogelyk, konnen worden beladen met koopwaaren, en te gelyk met vereischten spoed een' vaardigen voortgang konnen maken, zoo wel voor den wind, en in stille zee, als by tegenwind, daar 't wenden noodig is, en in holle zee; wanneer de zwaarte van 't Schip, vermeerderd met de ladinge, ook noch aanmerkelyk vergroot wordt, door de nederdrukkende kracht der bystaande zeilen, waar door het zelve dieper in het water zinkt, dan uit de zwaarte van Schip en ladinge, op zich zelven en alleen beschouwd, zoude volgen.

Scheepsbouwmeesters weten, dat de samenvoeging van deze twee Scheepshoedanigheden, groote lading en teffens vaardigheid of traagheid in den voortgang, met allerlei wind en zeeën, zonderling afhangt van de gesteldheid van dat gedeelte der Schepen, dat in het water wordt neêrgedrukt, zoo door 's Schips eigen zwaarte, als door de zwaarte der ladinge; welk gedeelte doorgaans het *Levendeel* wordt genoemd.

Ook is 't bekend, dat de ondervinding op de Proef heeft geleerd, dat een Schip, toegesteld uit flaauwe waterliniën, wel is geschikt tot eenen vaardigen voortgang door het water, by gematigd weêr, en daar uit vloeijende stille zee: Doch dat dit geen plaats hebbe met zwaaren wind, en hoogaanschietende zeeën; om dat de kleine cirkelboog, die het voorschip uitmaakt, niet bestaanbaar is, om wegens de zwaarte, zoo van 't Schip, als de inladinge, benevens de nederdrukkende kracht der bystaande zeilen, het diep inzinken van het Schip in zee te beletten.

Boven dien heeft de ondervinding geleerd, dat zulk een Schip, 't geen uit flaauwe boogen of waterliniën is gesteld, eene ongelyk grootere Cirkelboog moet maken, eer het door den wind is gewend, of zelfs voor den wind moet wenden, dan de Cirkelboog is van een Schip, dat uit meêrgebogen Liniën is gesteld, het geen eene kleinere

boog

boog maakt, en dus korter kan wenden, dan het eerstgemelde, met flaauwer boogen.

Vlissingen. Progr. van 't Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen.

Nochtans zyn 'er verschillende begrippen, onder de Scheepsbouwmeesters, ten aanzien van de juiste gesteldheid van het deel der Schepen, dat door de genoemde oorzaaken in het water wordt ingedrukt, en het *Levendeel* wordt genaamd, in welkers welgesteldheid zoo wel de lading als de vaardigheid zoo veel belang heeft.

Derhalven heeft het Zeeuwsche Genootschap besloten, voor rekeninge van het Bataviasche Genootschap op te geven ter beantwoordinge voor den eersten van Louwmaand 1783, deze tweeledige Vraage:

Vooreerst: „ Hoe groot moet de Cirkelboog zyn „ van het voorschip, of de zoogenaamde Boeg, „ indien dezelve zal geschikt zyn, om het water „ zacht te klieven, tot bevordering van eenen „ vaardigen voortgang, en teffens bestand te wezen, om het te diep inzinken der zwaarte van „ Schip en lading, door de drukkende kracht der „ bystaande zeilen, voortekomen?

Ten tweede: „ Hoe groot moet de boog van het „ geheele Scheeps-lichaam zyn, op de Lyn van „ het neêrgeladen Schip, ter bevorderinge van het „ spoedig wenden, zoo wel voor den wind, als door „ den wind?

De ondervindinge geleerd hebbende de schadelyke gevolgen van de najaars-koortsen, welke, vooral na heete en drooge zomers, in de garnizoenplaatsen van Staats-Vlaanderen, allermeest onder de Militairen, heerschen, en niet zelden een aanmerkelyk getal derzelven ten grave sleepen; stelt het Genootschap, op het verzoek en ten koste van zekeren menschlievende en edelmoedigen Heer, die echter als noch verkiest zyn' naam te verbergen, de volgende Vraag voor, onder belofte van den gouden Eerpenning aan den genen, die daar op het beste antwoord, voor den eersten van Louwmaand 1782, zal toegezonden hebben:

VLISSINGEN. *Progr. van 't Zeeuſch Genootſchap der Weetenſchappen.*

„ Welke zyn de waare oorzaaken en kenteekenen „ van de najaars-koortſen in de garnizoenplaatſen „ van Staats-Vlaanderen; en welke zyn de beſte „ behoed- en geneesmiddelen, die daar tegen, „ vooral by de Militairen, konnen aangewend „ worden?"

De antwoorden op alle de gemelde Vraagen en Voorſtellen moeten leesbaar geſchreven, — in de Nederduitſche, Latynſche, of Franſche taal opgeſteld, — met een dubbel, of afſchrift, voorzien, — en, voor den bepaalden tyd, vragtvry, aan den Heere *Juſtus Tjeenk*, Secretaris van het Zeeuwſche Genootſchap der Wetenſchappen te Vliſſingen toegezonden worden.

De Schryvers moeten hunnen naamen niet by de Verhandelingen voegen; doch dezelve met eene zinſpreuke voorzien, en laten verzeld gaan met een verzegeld briefje, dezelfde zinſpreuke tot opſchrift hebbende, en waar in de naam en woonplaats der Schryveren gemeld ſtaan.

Elk kan naar den prys dingen: uitgezonderd de Leden van dit Genootſchap; wien het echter zal vryſtaan over de voorgeſtelde Vraagen te ſchryven, en hunne Antwoorden, op de bepaalde wyze, toe te zenden, doch onder voorwaarde, dat zy, zoo op de Antwoorden, als op de verzegelde billetten, achter hunne zinſpreuken, deze woorden: „ Lid van het Zeeuwſche Genootſchap:" moeten plaatſen.

Wie een' eerprys behaalt, zal geen vryheid hebben, zyne bekroonde Verhandelinge, 't zy geheel, 't zy ten deele, in het Nederduitſch, afzonderlyk te doen drukken, of in eenig ander werk uittegeven: ten waare hy hier toe vooraf vryheid van het Genootſchap verzocht en verkregen zal hebben.

Het Genootſchap behoudt aan zich het recht, om, naar goedvinden, gebruik van alle de toegezondene Antwoorden te maken, en dezelven in zyne werken te doen drukken: ſchoon de prys daar aan niet mogte toegewezen zyn.

Voor

Voor het overige vertrouwt het Genootschap, dat elk der Directeuren en Leden zeer gaarne, overeenkomstig zyne vrywillige en byzondere verplichtinge, de wezentlyke belangen van hetzelve onafgebroken zal behartigen; en met alle vermogens helpen bevorderen.

VLISSINGEN. *Progr. van 't Zeeusch Genootschap der Wetenschappen.*

Als Directeuren van het Zeeuwsche Genootschap der Wetenschappen zyn, in deze Algemeene Vergaderinge, aangenomen de Heeren

Mr. *Petrus Guilielmus Schorer*, Raad en Secretaris der Stad Vlissingen.

George Hendrik de Wilde, Kaptein der Burgerye enz. te Amsterdam.

Tot Leden zyn aangenomen de Heeren

Mr. *Johan Diederik van Leeuwen*, Ontfanger-Generaal der Middelen van 't Kwartier van Nymegen over het Thielsche Komptoir, Lid van 't Provinciaale Utrechtsche Genootschap enz. te Thiel.

Mr. *Jacobus Jasperssen Brasser*, Advokaat te Vlissingen.

Johan Jacob le Sage ten Broek, A. L. M. Theol. & Philos. Doct., Professor in de Wysbegeerte, en Predikant te Rotterdam.

Johannes Florentius Martinet, Lid van de Hollandsche Maatschappye der Wetenschappen, en Predikant te Zutphen.

M. S. du Pui, Stads Medic. Doct. Anat. Chir. & Artis Obstetric. Lector, te Kampen.

U T R E C H T.

Utrecht.

Utrecht.

De Staten van den Lande van Utrecht hebben den 2 dezer Maend eene ordonnantie beraemd, volgends welke zekere last op de Paerden gesteld, in de Stad, Steden en Landen van Utrecht moet geheven worden. Zy luidt aldus:

Ordonn. op den impost op de paerden enz.

De Staten van den Lande van Utrecht doen te weten, dat Wy, vermits in de verscheide Ordonnantien, op de Collecte van den Impost op de Paarden binnen deze Provincie, zo ten Platten Lande als in de Stad, Steden en Vryheden derzelver gearresteerd, verscheide pointen nadere elucidatie komen te vereischen, dienvolgende nodig hebben geoordeeld omtrent den voorsz. Impost op de Paarden over de Stad, Steden en Landen van Utrecht mits dezen nader te statueeren:

Art. I.

Dat voorschreve Paarde-geld zal moeten worden betaald van alle Paarden, zo wel die voor Plaisier, als Labeur worden gehouden, te weten van ieder Paard van Plaisier jaarlyks de somme van zestien gulden, en van de Jongens-Paardjes, niet meer dan elf palmen hoog, en voor Jongens-Paardjes gebruikt wordende, vier guldens, mitsgaders voor ieder Paard van Labeur, twee guldens agt stuivers, uitgezonderd, waar van hier na anders wordt gestatueerd.

II.

Dat onder de Paarden van Plaisier worden verstaan zodanige, welke voor Karossen, Kalessen, Speel-

Speel-Wagens, Chaisen, Chais- of Koetskarren, onder de Zaal, of anders tot Vermaak worden gebruikt. U-TRECHT.

III.

Ordonn. op den impost op de paarden enz.

En onder de Paarden van Labeur, worden begrepen die gene, welke in de Zuiker-Rafinaderyen, en verder door Vingerhoed-makers, Cement-makers, Grutters, Gorters, Olyslagers, Molenaars, Blykers, Slepers, Brouwers, Branders, Kruidmakers, Houtkopers en diergelyke Personen, tot het exerceeren van derzelver functien of handteering indispensabel van node zynde, daartoe alleen gebruikt worden.

IV.

Indien bovengemelde Personen de Paarden, welke zylieden dagelyks in hunne functien, conform het 3de Art. employeren, ook tot vermaak gebruiken, zullen dezelve Personen van ieder Paard moeten betaalen tien guldens jaarlyks; edoch voor alle andere Paarden by hun gehouden wordende, zullen zylieden moeten betaalen als Art. I. is gestatueerd.

V.

Doch van Paarden, welke door Paardekopers, Vleeschhouwers, Exploicteurs en Panders worden gebruikt, zal moeten betaald worden, jaarlyks dertien guldens voor ieder Paard.

VI.

Dat de Verhuurders van Koetsen, Kalessen, Bolderwagens, Chaisen en Huur-Paarden, van ieder Paard jaarlyks zullen moeten betaalen agtenveertig stuivers.

VII.

Wanneer de voorsz. Huur-Koetsiers aan iemand by accoord, om eene zekere somme voor den tyd van drie maanden of langer (het zy dat het zelve accoord in eens over den voorsz. tyd, ofte wel by een Maand teffens of langer of korter tyd wordt ge-

U-TRECHT. *Ordonn. op den impost op de paerden enz.*

gemaakt) een Paard of Paarden, om voor eigen, of mede gehuurde Koets, of ander Rytuig gespannen te worden, overlaten, zal door die genen, welke zodanig Paard of Paarden gebruiken, zonder onderscheid of aan den Koetsier Livry gegeven wordt of niet, de volle Impost van seitien of agt guldens voor ieder Jaar of half Jaar, moeten worden betaald: Blyvende de Huur-Koetsier, voor den tyd van het accoord, van de betaling voor zodanig Paard of Paarden gelibereerd; doch zullen dezelven telkens van het Verhuuren van zodanig Paard of Paarden kennis moeten geven aan den Collecteur van dit Middel, gelyk ook aan den Collecteur van het Passagiegeld, op pœne van vyftig guldens, by de nalatigen te verbeuren.

VIII.

Zullende de Heeren, die wegens deze Provincie eenige buiten Commissien bekleden, echter gehouden blyven te betaalen den Impost hier voren gemeld, te weten van ieder Paard sestien guldens in 't Jaar; gelyk mede daar in gehouden zyn alle zodanige Personen, die des Winters hun Domicilium in de Stad of Steden dezer Provincie houden, schoon zy des Somers daar buiten hun verblyf hebben; door welke beiden de betaling van dezen Impost zal moeten worden gedaan aan handen van den Collecteur van dat Middel binnen de Stad Utrecht, of in een van de andere Steden, daar zy een gedeelte van het Jaar zig ophouden.

IX.

Dat van dezen Impost bevryd zullen zyn alle Militaire Personen, 't zy dezelve binnen de Stad of Steden dezer Provincie in Garnisoen zyn of niet, wanneer zy daar Domicilium houden, in zo verre de Paarden betreft, welke zy volgens ordre van het Land moeten houden: edoch met relatie tot alle verdere Paarden, by hun gehouden wordende, de-

dezen Impost moeten voldaan op gelyken voet, als van andere particulieren is gestatueerd.

U-TRECHT. *Ordonn. op den impost op de paerden enz.*

X.

Dat insgelyks van dezen Impost exemt zullen zyn de Paarden der Huisluiden, die men notoirlyk weet, dat zich alleen met den Landbouw zyn geneerende, ook voor zo verre zy dezelve voor hunne Boerenwagens, Karren, of wel onder de Man komen te gebruiken: Doch ingevalle voorsz. Huisluiden een hunner Paarden ook voor een Chaise willen gebruiken, zullen dezelve zulks aan den Gadermeester moeten aangeven, mitsgaders daar voor jaarlyks betaalen ses guldens; zullende die Huisluiden, welke zonder zodanige aangifte en betalinge hunne Paarden ook voor Chaisen of Karren, op riemen hangende, gebruiken, t'elken reize incurreeren de boete van vyftig guldens.

Dat van dezen Impost ook bevryd zullen zyn de Paarden van Jagers van Schepen en Schuiten; edoch zo wanneer de Schippers met hunne eige Paarden hunne Schepen of Schuiten doen Jagen of trekken, dat daar omtrent plaatse hebben zal, als hier voor Art. 3 en 4. is gestatueerd.

XI.

Van allen welken, invoege voorsz., verschuldigden Impost, alle half Jaren, de gerechte helfte, in te gaan met primo Mey en primo November, zal moeten worden voldaan aan den Collecteur of Collecteurs, van onzentwege gesteld, en tot den Ontvang dezer in de Stad of Steden geauthoriseerd; en met relatie tot het platte Land, aan den Gadermeester van elk District, welke Collecteurs en Gadermeesters, na expiratie van ieder half Jaar, den alzo verschuldigden Impost zullen inmaanen en ontvangen: En zo iemand als dan de betaaling niet dede, dezelve weigerde, ofte binnen vier weken daar na dezelve ten huize van den Collecteur, ofte met relatie tot het platte Land, dezelve op den gepre-

fi-

U-TRECHT. Ordonn. op den impost op den paarden enz.

figeerden Zitdag niet versorgde, zal dezelve, boven den verschuldigden Impost, moeten voldoen alle zodanige onkosten als de Collecteur of Gadermeester ter bekominge van den voorsz. Impost, zal hebben mooten maaken.

XII.

Wordende de Collecteurs van dit Middel in de Stad en Steden by dezen geauthoriseerd en gelast, om binnen den tyd van veertien dagen, na den eersten May en eersten November in ieder Jaar, met een beëedigd persoon geadsisteerd, zig te vervoegen in de Stad, Steden en Vryheden van dien, ter woonsteden van die geenen, welke zy vermeinen dezen Impost te verschuldigen, en van dezelve oprechte aangevinge te verzoeken van Paarden, die henlieden in eigendom behooren, en ten reguarde van Pikeurs, Verhuurders en Stalmeesters van Paarden, zo wel van de Paarden die aan dezelve toebehooren, als van de geenen, die zy van anderen persoonen hebben opgestald; zullende zy Collecteurs percinente Aanteekeningen doen en Regisfter houden van alle Paarden, zo van Vermaak als Labeur, welke henlieden invoege voorsz. zullen moeten worden opgegeven, en van deze opgave aan den Eigenaar of Houder van 't Paard of Paarden, geven een door henlieden getekend Billet, inhoudende de qualiteit en quantiteit derzelver Paarden, als ook de somme, welke daar voor invoege voorsz. verschuldigd is, en zal die geen, welke weigert alzulke opgave te doen, of eenige Paarden verzwygt, of niet naar behoren opgeeft, verbeuren een boete van één hondert gulden, op ieder Paard by hem verzwegen of kwalyk opgegeven. En wordt by deze aan dezelve Collecteurs gepermitteerd, en zyl. geauthoriseerd in de Stallingen inspectie te doen en op te neemen hoe veele Paarden aldaar gevonden worden, dezen Impost subject; wordende allen en een ieder, het zy Pikeurs, Paardenverhuurders en anderen, welke eenige Paarden

voor

voor iemand stallen en in 't voeder hebben, gelast, aan dezelven pertinente aanwyzinge te doen, welke Paarden hunne eigen, en welke aan anderen zyn toebehorende, en wie de Eigenaars daar van zyn, op poene van vyfentwintig guldens, indien anders bevonden wordt.

Utrecht. Ordonn. op den impost op de paarden enz.

XIII.

Zo wie ten tyde der voorsz. opschryvinge, die de Collecteurs van half jaar tot half jaar zullen moeten doen, niet t'huis of by de hand ware, dezelve zal gehouden zyn, om binnen agt dagen, na dat de Collecteur aan deszelfs huis behoorlyke wete heeft gedaan, aan den zelven te doen een schriftelyke en ondertekende Opgave, in maniere voorschreve, op poene van by nalatigheid te zullen verbeuren eene boete als voren.

XIV.

En met betrekkinge tot het platte Land dezer Provincie, zullen de respective Opgezetenen gehouden zyn, aan de Gadermeesters van hun District oprechte aangifte te doen van alle Paarden, welke by henlieden dezen Impost subject, worden gehouden ofte gebruikt, even als omtrent alle andere middelen, aldaar gebruikelyk is, welke Gadermeesters, daar van pertinente aantekening zullen moeten houden, mitsgaders aan dezelve Opgezetenen overhandigen, ofte doen overhandigen een ingevuld Billet zonder Zegel, gelyk als in de Stad en Steden geschied, en voorts, by het houden hunner Zitdagen, tot den ontvang van de respective Middelen te stellen, ook doen notificeeren, dat tot de betalinge van het in dezen verschuldigde Paarden - geld vaceren, als wanneer, de respective Opgezetenen niet betaalende ofte anderzins voldoende, zal plaatse hebben het geen Art. XI. daar omtrent is gestatueerd.

XV.

En in gevalle iemand eenig Paard of Paarden middelerwyl komt te verkopen, of anders kwyt te

U-TRECHT. *Ordonn. op den impost op de paerden enz.*

raken, zal dezelve gehouden zyn zulks binnen agt dagen na de uiterlyke *Koop*, als anders, aan de Collecteurs of *Gadermeesters* t'hunner woonplaatse, schriftelyk bekend te maken, en evenwel voor dien termyn, of dat half jaar, te betalen den verschuldigden Impost, van zodanig Paard of Paarden, als by de eerste aantekening gehad heeft. Ende zo iemand andere Paarden, in plaats van de gekogte, of anders kwyt geraakt zynde Paarden, komt aan te kopen gedurende den zelfden termyn, zal daar van voor dien tyd niet verschuldigd zyn, mits zulks alvorens insgelyks agt dagen, na het doen van de uiterlyke koping, als anders, aan den voorsz. Collecteur of Gadermeester bekend makende, zynde de Collecteur verpligt daar van aantekeninge te doen, mitsgaders invoegen voorsz. een behoorlyk Billet uit te leveren.

XVI.

Dat die gene, die na gedaane omschryvinge, ofte na gedaane opgave aan den Gadermeester, eenige meerdere Paard of Paarden, boven hun voorheen aangegeve getal, komen aan te neemen, en voor Plaisier of Labeur te gebruiken, gehouden zullen zyn, daar van invoege voorsz. aan den Collecteur of Gadermeester aangevinge te doen, ende daar van, voor dien Termyn, den Impost te voldoen, op pœne als voren.

XVII.

Dat niemand de Collecteurs of Gadermeesters van dit Middel, ter cause van 't gene zy uit hoofde van dezen komen te verrigten, zal mogen hinderlyk zyn, miszeggen of misdoen, directelyk of indirectelyk, op pœne van by contraventie in dezen, te zullen verbeuren een boete van drie hondert guldens, boven arbitrale correctie.

XVIII.

De Collecteurs en Gadermeesters van dit Middel zullen niet vermogen met iemand over deze Impositie te accorderen, directelyk of indirectelyk; zul-

len-

lende zy ten dien einde gehouden zyn zig ten alle tyden, op ordre van ons of onze Ordinaris Gedeputeerdens, deswegens met Eede te expurgeeren, op pœne van te zullen verbeuren eene boete van drie hondert guldens, en daar en boven vervallen te zyn van derzelver Bedieninge.

U. TRECHT. *Ordonn. op den op den impost op de paerden enz.*

XIX.

Dat niemand, het zy in de Stad, Steden of Vryheden van dien, het zy ten platten Lande, zal mogen ondernemen het Verhuuren van Paarden onder de Man, in Chaisen, Speelwagens of anders, ten zy dezelve daar toe speciale permissie van de respective Magistraaten der Stad of Steden bekomen heeft, of ten aanzien van het platte Land, van Onze Ordinaris Gedeputeerden, en daar van heeft doen blyken aan den Collecteur of Gadermeester, aan wien hy zyn verschuldigden Impost betaalen moet, op pœne van twee hondert guldens, te verbeuren by hun, welke zonder zodanige permissie te hebben bekomen, eenig Paard of Rytuig komen te verhuuren; blyvende voor 't overige verplicht zig in allen deelen te reguleeren naar de Placaten, Publicatien, als anders, op 't Verhuuren van Paarden onder de Man, in Chaisen, Speelwagens, &c. als mede wel speciaal, naar de Ordonnantie op het Passagie-geld van Rytuigen den 1 December 1779. geëmaneerd.

XX.

En dewyl de permissie, om Rytuigen ten platten Lande te mogen verhuuren, dikwyls wordt gevraagd en geobtineerd by zodanige personen, welke in het geheel niet genegen zyn Paarden of Rytuigen te verhuuren, maar zulks enkel komen te practiseren, om daar door het middel op de Paarden van vermaak gesteld (was het mogelyk) te eludeeren; zo statueeren Wy by deze, dat alle die geenen, welke permissie of reeds hebben geobtineerd, of noch zullen komen te obtineeren, om ten platten Lande dezer Provincie Paarden of Rytuigen te verhuuren, verplicht zullen blyven, van

U-TRECHT. *Ordonn. op den impoſt op de paerden enz.*

alle zodanige Paarden den vollen Impoſt van 8 guldens over ieder half jaar, op elk Paard geſteld, te voldoen aan handen van den Gadermeeſter van hun Diſtrict, ten ware dezelve, by expiratie van elk half jaar, aan voorn. Gadermeeſter konden bewyzen door eene Quitantie, by den Collecteur ondertekend, dat zyl. in het gem. half jaar, ten minſten zo veel Paſſagie-geld aan denzelven hebben verantwoord: En ingevalle de voorn. Quitantie minder ſomme dan 8 guldens, te rekenen van ieder Paard by hun gehouden, kwame te continueeren, zal dezelve Verhuurder het te kort komende tot 8 guldens aan den Gadermeeſter moeten ſuppleren, en daar over, als voor Onze andere Middelen, door den Gadermeeſter zulks incumberende, paratelyk mogen worden geëxecuteerd: Blyvende voorts zodanige Verhuurders mede verplicht, om aan hunne Woning te doen ſtellen, dat aldaar met permiſſie, Paarden en Rytuigen verhuurd worden.

XXI.

Alle de boven geſtatueerde Boetens zullen geappliceerd worden, een derde voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde voor den Collecteur of Gadermeeſter en 't overige derde part voor den Aanbrenger, wiens naam (zulks begerende) zal worden geſecreteerd.

Reſerverende Wy aan ons of onze Ordinaris Gedeputeerden, zo wel de vermeerdering of vermindering, als ook de Interpretatie en Verklaring van deze, in cas namaals daar inne eenige duiſterheid mogte gevonden worden.

En ten einde niemand van 't gene voorſz. onwetendheid hebbe te pretenderen, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, naar behooren.

Ter Ordonnantie van myne voornoemde Heeren de Staten.

(Was getekend)

C. A. VOS.

GE-

GENERALITEITS LANDEN.

HULSTER-AMBACHT.

Omtrend het wettig Verbond, en den voorrang, zo aen onmondige en andere onder Voogdye staende personen, als aen de Verpagters of Verhuerders van Wooningen en Landeryen onder Hulster-Ambacht toekomende, was dikwyls twyfeling ontstaen, waerom de Algemeene Staten daeromtrend den 9 Augustus eene publicatie hebben vastgestelden doen afkondigen, van dezen inhoud: HUL-STER-AM-BACHT.

De Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, allen den geenen welken deese sullen sien of hooren leesen, salut; doen te weeten: Alsoo aan Ons in ervaaring gekoomen is, dat in Hulster-Ambagt twyffelingen en differenten zyn ontstaan over de Regten van legaal Verband en Præferentie soo aan Onmondigen en andere onder Curateele of Voogdy staande persoonen, als aan de respective Verpagters of Verhuurders van Wooningen en Landeryen onder Hulster Ambagt voorn. respectivelyk competeerende, en over de effecten van die respective Regten. *Public. wegens legael verband en præferentie van onmondigen en verpagters enz.*

Zoo is 't, dat Wy tot voorkooming der selven, en ten einde dat Regt van legaal Verband en Præferentie in Hulster-Ambagt voorn. tusschen de Ingezeetenen aldaar voor het vervolg te bepaalen, hebben goedgevonden te statueeren, gelyk gestatueert word by deesen: Dat, in agting genoomen zynde, dat het naar regten seeker is, dat wel Onmondigen of andere onder Curateele of Voogdye staande persoonen hebben een generaal legaal Verband en Præferentie op de Goederen hunner Voogden en Curateuren, maar dat even seeker is, dat Verhuurders of Verpagters van Wooningen en Landeryen hebben een speciaal regt van stilzwygend Hypotheecq en

HULSTER-AMBACHT. *Public. wegens legael verband en præferentie van onmondigen en verpagters enz.*

van Præferentie, selfs boven antericure Hypotheecquen, op de Goederen van den Pagter, welke op het verhuurde of verpagte Goed bevonden worden, mitsgaders op de Vrugten, welke alsnog op dat verpagte Goed bevindelyk zyn; dus, eerstelyk, alle Verpagters of Verhuurders van Wooningen en Landeryen, in Hulster-Ambagt geleegen, voor hunne agterstallige Pagten hebben een speciaal regt van legaal Verband en een daar uit spruitend regt van Præferentie (selfs boven Onmondigen en andere onder Curateele of Voogdy staande Persoonen, het zy der selver Voogdy of Curateele is anterieur, het zy deselve is posterieur aan die gedaane verhuuring) op soodanige Goederen van de Pagters of Huurders van Wooningen en Landeryen, welke in en op het verpagte of verhuurde Goed bevonden worden, mitsgaders op de Vrugten daar op te Velde staande, of daar op bevindelyk; dog dat het selve regt van legaal Verband en Præferentie alleenlyk sal plaats hebben en effect forteeren, geduurende den tyd van vyf jaaren, wegens ieder jaar Pagt of Huur; soodanig dat de Verpagters of Verhuurders der Landeryen sullen gehouden zyn hunlieder regt, tot voldoening van ieder jaar verscheenen Huur of Pagt, telkens uiterlyk met expiratie van het vyfde jaar na dat het selve Huurjaar sal zyn verscheenen, tegens den Pagter of Huurder te doen gelden en te vervolgen, op pœne van na expiratie van dat vyfde jaar hun voorsz. regt van stilswygend Hypotheecq voor dat verscheenen Huurjaar telkens te sullen verliesen, gereserveert egter, na verloop van de vyf jaaren hunlieder personeel en concurrent regt ten laste van de Huurders of Pagters der voorsz. Wooningen en Landeryen onder Hulster-Ambagt voornoemt.

Voorts, in de tweede plaats, dat alle Onmondigen en onder Voogdye of Curateele staande Persoonen in Hulster-Ambagt voornoemt ter verseekering en verhaal van hunne Weesen-Penningen, hebben regt van generaal legaal Hypotheecq, en een daar uit spruitend regt van Præferentie op alle de Goede-

HULSTER-AMBAGT. *Publicatie wegens legael verband en praeferentie van onmondigen en verpagters enz.*

deren van hunne Voogden of Curateuren, of hunne Boedelhouders en Boedelhoudsters, en uit dien hoofde zyn gepræfereert, na de Verpagters of Verhuurders van Wooningen en Landeryen binnen Hulster-Ambagt voornoemt, ten aansien van Pagten of Huuren, niet meer dan vyf jaaren vervallen zynde; ongepræjudicieert nogtans het regt van het gemeene Land ter invordering van der selver souverains lasten, als blyvende het selve, als van ouds, volkoomen in zyn geheel, dog dat het gemelde regt van legaal Verband en Præferentie van geweesene Pupillen of onder Voogdy van Curateele geweest zynde Persoonen niet verder of langer sal plaats hebben en effect sorteeren, dan geduurende den tyd van vyf jaaren, na dat de Voogdy of Curateele door meerderjaarigheid, Huwelyk, *Venia Aetatis*, of door eenige andere wyse van selfswording van de onder Voogdy of Curateele gestelde Persoon, of ook door desselfs overlyden sal zyn geëindigt; en dat derhalven de geweesene Pupillen of andere, onder Voogdy of Curateele gestaan hebbende Persoonen voor de expiratie van gemelde vyf jaaren, of derselver Erfgenaamen na hunlieder meerderjaarigheid of selfswording of overlyden, van dat hunlieder regt van legaal Verband en Præferentie geen gebruik maakende, sullen worden verstaan daar van stilzwygende te hebben afgesien, en het selve vervolgens sal cesseeren: reserveert egter in dien gevallen hunlieder personeel regt tegens hunne Voogden of Curateuren, en der selver Boedelhouders en Boedelhoudsters, als meede een regt van Præferentie boven andere persoonen en concurrente Crediteuren.

En laatstelyk, dat de voorsz. bepaaling van vyf jaaren, soo ten opsigte van de Verhuurders of Verpagters van Wooningen en Landeryen, als van Onmondigen en andere onder Curateele of Voogdy staande persoonen in Hulster-Ambagt voornoemt, niet eerder sal worden gereekent aanvang te neemen dan met dato deeser Publicatie, soodanig, dat de nu reeds verscheene Huurjaaren van Wooningen en

HULSTER-AMBAGT. *Publ. wegens legaal verband en præferentie van onmondigen en verpagters enz.*

Landeryen, offchoon ook reeds langer dan vyf jaaren voor dato deeser Publicatie verscheenen geweest zynde, egter ten deesen opsigte sullen worden geconsidereert, als of deselve eerst verscheenen waren op dato deeser Publicatie, en dat alsoo de termyn tot invordering dier agterstallige en reeds verscheenen Huurjaaren een aanvang neemen sal met dato van deese Publicatie.

En dat, op gelyke wyse, ten aansien van het regt van legaal Verband en Præferentie van Onmondigen en andere onder Curateele of Voogdye staande Persoonen, op de Goederen hunner Voogden of Curateuren of der selver Boedelhouder of Boedelhoudsters, de gemelde tyd van vyf jaaren, voor soo veel aangaat soodanigen, welke reeds door meerderjaarigheid, Huwelyk of andersints voor dato van het doen deeser Publicatie uit de Voogdye of Curateele zyn ontslaagen, eerst sal beginnen te loopen van den dag van deselve Publicatie, met die uitsondering en bepaaling nogtans, dat voor soo verre op dato van deese Publicatie eenige Pagt- of Huurpenningen reeds soo lang mogten zyn verscheenen geweest, of ook sedert het cesseeren van eenige Voogdy of Curateele, al soo veele jaaren mogten zyn verloopen, dat 'er tot vervulling der tyd van præscriptie, by het gemeene regt bepaalt, minder dan vyf jaaren meer ontbreeken, alsdan, ten aansien van soodanige gevallen niet meer de volkoomen tyd van vyf jaaren aan soodanigen Verhuurder, of een soodanigen geweesen Pupil sal competeeren, maar hunlieder voorsz. regt na dato deeser Publicatie alleen nog sal duuren soo veel tyd, als tot vervulling dier præscriptie van het gemeene regt op den tyd deeser Publicatie sal overig zyn, zonder dat de tyd der gemelde præscriptie door deese nieuwe Wet eenigsints sal worden geprolongeert.

En ten einde niemand hier van eenige ignorantie soude pretendeeren, hebben Wy goedgevonden en verstaan, dat deese in Hulster-Ambagt voorsz. alomme sal worden gepubliceert en geaffigeert, ter plaatse alwaar men gewoon is publicatie en affixie te doen, enz.

'T LAND

'T LAND VAN KUYK.

Een zeker Fransch Schryver spreekt aldus van de Jagt: *La chasse doit être regardée comme un divertissement ignoble & bas. On ne doit tuer les animaux que par necessité, & de tous les emplois c'est assurement les plus triste. Je relis toujours avec un nouveau degré d'attention ce que Montaigne, Rousseau & autres Philosophes ont ecrit contre la chasse. J'aime ces bons Indiens, qui respectent jusqu'au sang des animaux. Le naturel des hommes se peint dans le genre de plaisirs qu'ils choisissent. Et quel plaisir affreux, de faire tomber du haut des airs une perdrix ensanglantée, de massacrer des lièvres sous ses pieds, de suivre vingt chiens, qui hurlent, de voir dechirer un pauvre animal. Il est foible, il est innocent, il est la timidité même; libre habitant des forêts, il succombe sur les morsures cruelles de ses ennemis: l'homme survient & lui perce le cœur d'un dard! le barbare sourit en voyant ses belles cotes rouges de sang, & les larmes inutiles, qui ruisselent dans ses yeux. Un tel passetems prend sa source dans une ame naturellement dure, & le caractere de chasseurs, n'est autre chose, qu'une indifference prête à se changer en cruauté.*

'T LAND VAN KUYK.

Het is thands de tyd niet, nog de plaets om over dit onderwerp uit te weiden, schoon anders nog al vry wat over het zelve te zeggen valt. Maer wy verheugen ons eenen Vorst aen het hoofd van dit Gemeenebest te zien, welke nog beminnaer van de Jagt is, nog van eenig ander vermaek, dat den Ingezetenen tot overlast strekt. In tegendeel zyne menschlievendheid, welke in al-

'T LAND VAN KUYK.

les doorstraelt, zorgt, dat de Jagt niemand benadeele, vooral niet dien rang van Ingezetenen, aen welken wy alleen de hoogste verpligting hebben, en zonder welkers vlyt en arbeid de grootsten en aenzienlyksten van honger zouden moeten vergaen. Hier van is een versch bewys in de navolgende publicatie, van den 4 Augustus 1780. aldus luidende:

Public. dat de Jagt tot den 15 Septemb. gesloten blyft.

Wy Raeden der Domeynen van Syne Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau &c. &c. &c. Heer en Baron des Lands van Cuyk &c. &c. &c. Alle die deese sullen sien ofte hooren leesen, salut! Doen hier mede te weeten: Alsoo Wy geinformeert syn, dat door den tegenswoordigen laaten Oogst, actueel nog veele wassende Granen in den Lande van Cuyk gevonden worden, dat speciaal de Boekwyt nog niet ryp is, om gemaayt te konnen worden en dat mitsdien aan de eene en andere, tot groot nadeel der goede In- en Opgesetenen, veel schade soude werden toegebragt, wanneer het Jacht-saisoen aldaar wederom met 1 September aanstaande, gelyk tot hier aan toe heeft plaats gehad, geopend wierde.

Zoo is 't, dat Wy, om daar in te voorsien, by provisioneele alteratie van den 1 Art. van het Placaat of Reglement op het stuk van de Jacht in den Lande van Cuyk in dato 30 April 1675, blyvende nogtans hetselve voor het overige in volle kragt en vigeur, hebben goedgevonden en geordonneert, gelyk Wy ordonneren by deesen, dat voor dit maal, de Jacht alomme in den Lande van Cuyk sal geslooten blyven tot Vrydag den 15 van de aanstaande maand September en allereerst met die dagh geopent werden, interdicerende oversulks aan een ieder, om voor die tyd de Jacht in den Lande van Cuyk op eenigerhande wyse te exerceeren of te doen exerceeren, by pœne en op verbeurte der boetes daar toe staande, en by het voorsz.

voorsz. Placaat of Reglement van den 30 April 1675 gestatueert, teffens met last aan den Amptman der Stad Grave en Lande van Cuyk, om te vigileeren, dat aan deese Onse welmeenende, en alleen tot nut en welsyn der goede In- en Opgesetenen verstrekkende intentie allezints werd voldaan, en om tegens de Contraventeurs van dien na behooren te procedeeren.

'T LAND VAN KUYK. *Publicdat de Jagt tot den 15 Septemb. gesloten blyft.*

En ten einde niemand hier van eenige ignorantie sal kunnen voorwenden, sal deese binnen de Stad Grave en voorts alomme in den Lande van Cuyk werden gepubliceert en geaffigeert ter plaatse alwaar men gewoon is sodane publicatien en affixien te doen.

Aldus gedaan en gearresteert in den Raede van Syne Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau &c. &c. &c.

Ter Ordonnantie van Deselve.

Was getekend,

A. ARDESCH.

'S HERTOGENBOSCH.

Op 't Dorp *Geemert*, in de Meyerye van 's Bosch, ontstondt in 't begin van Augustus eene aller felste brand. Het ongeluk was door de onvoorzigtigheid van eenen Smit aengekomen, welke een brandende pyp in een Schuur uitgeklopt hadt. Een vonk hier van hadt het aldaer liggende stroo aengestooken, en door de groote droogte en felle wind was de brand zodanig verspreid, dat in weinig tyds daer door 52 huizen in de assche zyn gelegd, en drie kinders het leeven hebben verlooren.

VER-

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DELFT. Den 30 dezer Maend is de Heer Mr. *Jacob Gael* in den ouderdom van 60 jaeren, 4 maenden en 14 dagen overleden. Hy was Veertig Raed geworden in den jaere 1751, en Scheepen in den jaeren 1753 tot 1758 en 1762, tot dat hy Burgemeester wierdt in 't jaer 1766; welke waerdigheid hy verscheidene malen bekleed heeft. Met Mey 1773 wierdt hy van wegens deze Stad afgevaerdigd in 't Kollegie van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raeden, en met Mey 1778. in 't Kollegie ter Admiraliteit op de Maze; hy was ook Bewindhebber van de Oost-Ind. Maetschappy geworden in 1774, en Hoog-Heemraed van Delfland in 1776.

's GRAVENHAGE. Den 2 dezer Maend hebben hun Ed. Groot Mog., op verkiezinge van zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder aengesteld, tot gewoone Raden in de Kamer van Justitie te Vianen, de Heeren Mrs. *Jan van Lidt de Jeude* en *Gerard van Lom*; en zulks in plaetse van de Heeren Mrs. G. Munnicks en V. J. Blondeel, aen welke, op hun verzoek, derzelver ontslag is verleend. En tot Schout der Stad Purmerende, Bailluw van de Beemster enz. als mede Baillluw van de Wyde Wormer, den Heer Mr. *Laurens Peereboom*, alles in plaetse van den Heer P. R. Boon, die daer van zyn ontslag heeft verzogt en bekomen.

Ook heeft ter Vergadering van hunne Hoog Mog. Jr. *Frans Carel van Randwyk* den eed afgelegd, als Contrarolleur van de Convoyen en Licenten te Nymegen.

De Heer Mr. *Jacob des Tombe*, aengesteld zynde tot Ontvanger van de Convoyen en Licenten in de Stad Grave, heeft in die hoedanigheid ter Vergadering van hunne Hoog Mog. den eed afgelegd.

Door den Raed van Staten is de Heer *Matthys Hendrik van Son Hz.*, aengesteld tot 's Lands Procureur, in

in plaets van wylen den Heer Mr. J. H. van Kervel. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder heeft aengesteld tot Groot-Major van het Kasteel van Naemen, in plaets van den overleden Lieut. Colonel-Ingenieur en Groot-Major Ricard, den Lieut. Colonel onder het Regiment van zyne Furstelyke Doorluchtigheid, den Heer Colonel Erf-Prins van Nassau-Weilburg, *Jaques Fredrik du Buy.*

Hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, heeft den Heer *Caspar Gerard Blas*, aengesteld tot Secretaris en Stokhouder van Zundert, Rysbergen en Marnhout in de Baronnie van Breda; in welke hoedanigheid dezelve voor den Raed der Domeinen van Hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheid den eed heeft afgelegd.

Den 7 dezer overleedt op de Buitenplaets Hoekenburg, in den ouderdom van omtrend 51 jaeren, de Heer Mr. *Jacob Hendrik van Heemert*, Raedsheer in den Hoogen Raede in Holland.

LEIDEN. Den 3 dezer Maend is in den ouderdom van 48 jaeren en eenige maenden overleden de Eerw. Hooggel. Heer *Diederik van der Kemp*, Professor in de H. Godgeleerdheid en Kerkelyke Geschiedenissen aen deze Universiteit, mitsgaders Bedienaer van Gods woord by de Gereformeerde Gemeente dezer Stad.

ROTTERDAM. Den 17 dezer Maend is door de Ed. Groot Achtb. Vroedschap tot Secretaris dezer Stad aengesteld de Heer *Adriaen Willem Beelaerts*, in plaets van den Heer Mr. Dirk Rudolph Wyckerheld Bisdom, thans Raed en Advocaet-Fiscael ter Admiraliteit op de Maze.

In deze Stad is overleden de Heer *Arnold Bierman*, Rentmeester van de Domeinen en Geestelyke Goederen over de Stad en Graefschap van Leerdam enz.

MONNIKENDAM. Den 9 dezer Oegstmaend, zynde de gewoone dag van de verandering der Regeeringe dezer Stad, zyn tot Burgemeesteren verkoren, de Heeren Mr. DIRK DE LEEUW, Dr. CAREL VAN ALSEM VAN LINGEN, JAN OSSAEN en

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

JAN KOELEMEY; wyders zyn uit eene overgelèverde Naemlyst door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Scheepenen verkoren, de Heeren *Claes Gaeffe*, *Dirk Caps*, *Jan Engel*, *Dirk Boon*, *Reyer Mostert*, *Jan Gorter* en *Pieter Booterkooper*; tot Scheepenen - Commissarissen, de Heeren *Gaeffe*, *Boon* en *Gorter*.

MIDDELBURG. Den 7 dezer de Brief van verkiezinge uit de Jaerlyksche benoeming tot vernieuwing van de Wet dezer Stad, geopend zynde, is bevonden, dat op den 4 dezer, door zyn Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, zyn verkoren tot Burgemeesteren, de Heeren Mr. JACOB VAN CITTERS, en Mr. JACOB JOHAN DE BRUYN, in plaetse van de Heeren Mr. *Johan Pieter van den Brande*, Ridder Baronet, Heer van Gapinge, Crabbendyke, Couwerve enz. en Mr. *Willem Aernout van Citters*, dewelke voorzittende Scheepenen zyn geworden: Tot Scheepenen de Heer Mr. *David van Visvliet*, Mr. *Huybregt de Haze Bomme*, *Jacob Mounier*, en Mr. *Willem Jacob Huyssen van Cattendyke*, in plaets van de Heeren Mr. *Johan David Ghyselin le Sage*, Mr. *Anthony Huysman*, Mr. *Gerard van Citters*, Mr. *Engelbert Johan van der Manderen*, Mr. *Wilhem Aernout Kien van Citters*, en Mr. *Ryklof Johan Quiryn van Goens*, welke Heeren vervolgens door de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Scheepenen, wederom tot Raeden dezer Stad zyn aengesteld.

ZIERIKZEE. Den 8 dezer maend is, ingevolge het Privilegie van den Hertog Philips van Bourgondien, en opgevolgd Octrooy van Keizer Karel den V. Gl. Ged. van den jaere 1522 aen deze Stad verleend, by 't Ed. Achtb. Collegie van Burgemeester en Scheepenen dezer Stad, in plaets van wylen den Heer A. C. Kempe, tot Scheepen verkoren de Heer *Gillis van IJsselstein*, Pensionaris Honorair dezer Stad.

LEEUWARDEN. Op den buitengewoonen Landdag den 4 Juny dezes jaers, heeft Goitzen Luimstra, uit hoofde van zyne ouderdom en zwakheid, zyn

zyn ontslag van deszelfs Amt als Commies van 's Lands Middelen van Impositie wegens het Kwartier van Oostergo verzogt, en om hem dienvolgens van zyne gedaene eed te ontslaen. Hier van by Aenschryvinge van den 9 dezer aen zyn Doorl. Hoogheid kennisse gegeven zynde, met verzoek, van ter vervulling dezer bedieninge, een ander bekwaem persoon voor te stellen; heeft Hoogstdezelve by Aenschryvinge van den 10 July goedgevonden tot die post te benoemen Mr. *Fredrik de With*, met verzoek om denzelven met de nodige Commissie te voorzien, welke den 10 dezer maend in handen der Edele Mog. Heeren Gecommitteerde Staten van Friesland in het Mindergetal den eed heeft afgelegd, en met de nodige Commissie voorzien is.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Door de Aenstelling van den Heere en Mr. A. J. van Sminia tot Secretaris der Ed. Mog. Heeren Staten, het Amt van gewoon Raed in den Hove van Friesland, wegens het Kwartier van Oostergoo opengevallen zynde, hebben de Heeren Volmagten van dit Kwartier, ter vervullinge van dit Amt den 5 dezer maend wederom in benoeminge gebragt de Heeren en Meesters:

Jr. Fredrik Hessel van Burmania, Advocaet en Fiscael Generael van Friesland.

Jr. Idzerd Æbinga van Humalda, Volmagt van Baerderadeel.

Hendrik van der Haer, Graphier van den Hove van Friesland.

Welke Naemlyst aen zyne Doorl. Hoogheid gezonden zynde, heeft Hoogstdezelve by Aenschryvinge van den 15 dezer daer uit tot gewoon Raed in den Hove van Friesland verkoren Jr. *Idzerd Æbinga van Humalda*.

SNEEK. Den 25 der vorige maend is in 's Gravenhage aen een zukkelende ziekte en verval van kragten, in den ouderdom van 78 jaeren overleden den Heer en Mr. *Adrianus Bergsma*, Eerste Regent en Mede-Raed in de Vroedschap dezer Stad,

als

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

als mede wegens deze Provincie gewoon Gecommitteerde ter Vergadering van Hunne Hoog Mog. de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden sederd den jaere 1760.

En is wederom op Aenpryzinge van zyn Doorluchtige Hoogheid in deszelfs plaets tot Eerste Regent en Raed in de Vroedschap van voorsz. Stad aengesteld, *Jonkheer Frans Adriaen Bigot.*

YLST. Op Aenpryzinge van zyne Doorluchtige Hoogheid is alhier in plaatse van Jr. Frans Adriaan Bigot, tot Eerste Regent en Mede-Raed in de Vroedschap aengesteld, Jonkheer *Lodewyk Rengers.*

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDENE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 21 *Augustus.*

	by de Z. Zak.
TARW Jarige Z. Witte	16½ a 18½ ƒ
—— Nieuwe dito d.	18 a 20½ ƒ
—— Blauwe	14 a 15 ƒ
—— Zomer	13 a 14 ƒ
ROGGE Zeeuwſ. dito	11 a 12 ƒ
	by 't Last.
BOEKWEIT op 156 ℔	20 £
GERST Winter	18 a 19 £
HAVER Vrieſ. Brouw	13 a 15 £
—— Goninger dito	11 a 13 £

Rotterdam den 21 *Augustus.*

	by 't Last.
HAVER Vr. en Gr. Voer	9 a 11 £
—— Zeeuws en Inl.	10 a 11 £
PAERDEBOONEN	16 a 18 £
DUIVEBOONEN	17 a 18 £
KOOLZAED	34 a 37 £
	by den Steen.
VLAS Allerbeſt	40 a 42 ſt.
—— Beſt	34 a 36 ſt.
—— Ordinair	26 a 28 ſt.
—— Gemeen	22 a 24 ſt.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

SEPTEMBER.

MDCCLXXX.

GELDERLAND.

ELBURG.

Den 27 dezer maend hadt men hier het ongeluk van eenen yzelyken brand te hebben in de molen van eenen *Vos* voor de Vispoort. De woedende vlam verslondt molenhuis, pakhuis en by na alle daer in zynde goederen, 30000 lynkoeken, eene menigte rogge, raep en lynzaet, ook eene menigte oly, 't welk niet weinig toebragt om de akelige vertooning te vergrooten, en het blusschen onmogelyk maekte. De schaden wordt wel op 30000 gl. begroot. ELBURG.

HOLLAND.

'sGRAVENHAGE.

De geweldenaryen van de Engelschen tegen de bezittingen van de Republiek houden niet op. Naeulyks is men een weinig bekomen van de onaengename aendoening wegens de schadens

'S GRAVENHAGE. dens, die men in 't een gedeelte der werreld ondergaen heeft, of men wordt op nieuws ontrust door kwade tydingen in andere werreldsdeelen. Onlangs hadt men wederom door een aengekomen schip berigten ontvangen, dat de Engelschen te Curaçao de barken, aen onderdanen van hunne Hoog Mog. toebehoorende, geweldiglyk wegnamen: weshalven een groot getal kooplieden der Stad Amsteldam, handelende op de West-Indien, zich den 21 Juny by de Algemeene Staten vervoegden, en eerbiedig te kennen gaven, „ dat zy met veel leedwezen met een schip onlangs van Curaçao aengekomen de ongehoorde „ mishandelingen der Engelschen hadden vernomen, wegnemende de barken, toebehoorende „ aen onderdaenen van hunne Hoog Mogende, „ die met de Fransche bezittingen van gemelde „ kusten koophandel dryven, en die met goederen van de zelve geladen, gekogt of *geconsigeerd* zeil maekten om naer de Eilanden of „ plaetsen, onder de Domeinen van H. H. M. „ behoorende, te rug te keeren; zonder dat tot „ nog toe ten minsten voor zo veel den supplianten bewust was, gemelde barken met derzelver ladingen zyn te rug gegeven: maer wel „ in tegendeel, dat de ladingen van eenigen van „ dezelve reeds waren verbeurd verklaerd, en de „ barken ledig te rug gegeven: Dat de supplianten vreesden de anderen het zelfde lot te zullen „ zien ondergaen. En daer de onderdanen van „ H. H. M door deze geweldige en ongehoorde „ mishandelingen, tegen alle schyn van regt van „ hunne eigendommen en ingescheepte goederen „ beroofd wierden, als mede van de vryheid, welke de Verbonden, tusschen de Kroon van En-

„ ge-

,, geland en dezen Staet stand hebbende, hen 's GRAVENHAGE.
,, verzekerden, en zig daer door in de onmo-
,, gelykheid zagen gebragt, van de schepen van
,, hier naer de W. I. gezonden, op hunne te rug
,, reize van de noodige ladingen te voorzien; zou-
,, den alle de verzendingen van koopwaren van
,, hier naer die Landen volstrekt moeten ophou-
,, den, en zo wel den onvermydelyken onder-
,, gang van deze gewigtigen tak van Koophan-
,, del, als van die van veelen van de onderdanen
,, van hunne H. Mog. 't zy hier te Lande, 't zy
,, in de W. Ind. na zig sleepen. Om welke re-
,, denen de suppliantea in alle onderdanigheid
,, H. H. Mog smeekten, dat het H. H. Mog.
,, mogte behaegen, dezen scheepvaert en handel,
,, van zo een aenmerkelyk belang, in derzelver
,, kragtdadige bescherming te neemen, voor eerst
,, met het noodzakelyk *convoy* te verleenen aen
,, de schepen, die naer de W. Ind gaen of van
,, daer te rug keeren: en vervolgends om in de
,, gemelde wateren een genoegzaem getal oorlog-
,, schepen te doen kruisen of ook van die te ge-
,, lasten om die barken, en andere Koopvaerdy-
,, schepen, met goederen by de Verbonden ge-
,, oorloofd, geladen, en naer de Fransche Volk-
,, plantingen zeilende, of van daer te rug komen-
,, de te geleiden, ten einde de zelven voor alle
,, verdere aenrandingen te bevryden, het welk te
,, gelyk en de suppliancen en veele andere Inge-
,, zetenen van de Republiek voor een geheelen
,, ondergang zouden bevryden.

,, Dat het daer en boven aen H. H. Mog. mog-
,, te behagen, om den buitengewoonen Gezant
,, aen 't Hof van Engeland, den Grave *van Wel-
,, deren*, te gelasten, de nodige klagten over dit

'S GRAVENHAGE. „ neemen der barken te doen en te tragten van „ het Hof van Engeland te verkrygen, dat de „ nodige bevelen naer de Volkplantingen van „ zyne Majesteit gezonden worden, ten einde „ men gem. barken met derzelver ladingen ontslae, met voldoening van de kosten, door dit „ nemen veroorzaekt. Op dat door de goede en „ kragtdadige poogingen van zyne Excellentie de „ zaken daer heenen mogten worden bestierd, „ dat van wegens het Engelsch Hof naer Jamaica en elders wierde geschreven, van in het toekomende de onderdanen van H. H. Mog. in „ de oeffening van hunnen geoorloofden Koophandel niet meer te stooren, maer hen in 't „ vreedzaem genot te laten van de vrye vaert en „ handel zodanig als by 't verbond van 1674. „ plegtig is overeen gekomen en vastgesteld."

De tyd zal moeten leeren, wat van dit verzoekschrift, en wat zelfs van de Resolutie van hunne Hoog Mog., indien die al gunstig mogte zyn, en van de vertoogen aen het Engelsch Hof zal worden. Althands van het laetste is weinig vrugt te hoopen, als men de antwoorden, die door het Engelsch Hof op menigvuldige klagten van de Republiek gedaen zyn, herdenkt. Men verneemt, dat nog laetstelyk het Hof van Londen op verscheidene vertoogen van den Grave *van Welderen*, by welke hy het verbond van 1674. inriep, door Lord *Stormont* heeft doen antwoorden: „ Dat in antwoord op die Memorien „ en op alle die van dier gelyke natuer gepresenteerd zouden kunnen worden, (hy Mylord „ Stormont) moest aanmerken, dat de Graaf „ van Welderen reclameerde, het geen voor het „ tegenwoordige niet bestond; dat het overtollig „ zou weezen te herhaalen 't geen 'er deswege

„ voor-

„ voorgevallen was, en hem derhalve alleen her- 's GRAVENHAGE.
„ innerde de ordre, door den Koning in zynen
„ Raad, in dato den 17 April gegeeven, en die
„ hy amptshalve de eer had gehad hem mede te
„ deelen."

Verders heeft men tyding bekomen, dat de Engelschen in het vervolgen van een Amerikaensch schip, op ons Eiland St. Eustatius zeer veele geweldadigheden gepleegd, en wanneer de Hollandsche bezetting zulks tragtte te beletten, met scherp op hen en op de Inwooners geschooten hebben, waar door niet alleen verscheidene Hollanders gekwetst zyn, maer zelfs een jongeling is dood geschooten.

Dog naeulyks is 'er door de Engelschen zo een openlyk geweld, en schending van het Grondgebied van den Staet, en dat uitdrukkelyk op 's Konings bevel gepleegd, als onlangs op St Marten, waeromtrend van dit Eiland de navolgende brief en berigt van St. Eustatius is ingekomen.

„ In de uiterste vrees, wagten wy alhier de-
„ zelfde 7 Engelsche Oorlogschepen, welke den
„ 9 dezer maend voor de groote Baai van St Mar-
„ tin het anker lieten vallen en zich terstond
„ meester maakten van eenige Amerikasche Vaar-
„ tuigen, welke, even gelyk zy, voor de Baar ge-
„ ankerd lagen en door het lage water niet bin-
„ nen de Haven hadden kunnen komen; vervol-
„ gens hebben zy 200 mannen Zeetroupen zon-
„ der eenige tegenweer in de Stad zelve aan den
„ wal gezet, waar op de commanderende Kap-
„ tein der Engelsche Schepen naar den Holland-
„ schen Gouverneur *Heyliger* gegaan is, opeis-
„ schende niet alleen alle de Schepen en Goede-

 „ de-

'S GRAVENHAGE. „ deren der rebellerende onderdanen des Konings van Engelend, maar ook hunne perfonen zelve; dan de Gouverneur verklaard hebbende, dat hy zich daar tegen zoude vetzetten, „ dewyl hy orders had van zoo wel de perfonen „ en derzelver goederen als de Schepen, welke „ die ook zyn mogten en in de Havens van zyn „ Gouvernement waren, te befchermen: vertoonde hem de Engelfche Officier, dat zyne „ orders, hem door den Admiraal Rodney gegeven, dezelfde waren, welke die Admiraal van „ het Hof van Londen ontfangen hadt, en die belaftten van de Stad in de affche te leggen en de „ Fortificatien te vernielen, indien 'er flegts de „ minfte weêrftand geboden, of een enkelde „ fchoot op de Schepen gedaan wierd; die Officier vervolgens, op begeerte van den Gouverneur een eigenhandig onderteekende Declaratie, behelzende, dat hy dit geweld op order „ deedt, overgegeven hebben, maakte hy zich „ meefter van alle de Amerikafche Schepen, die „ hy daar vond en met Tabak geladen waren; „ egter wierd die Tabak niet aangeflagen, welke „ men bewees verkogt en op de Waag der Compagnie gewogen te zyn, eindelyk wierden alle „ de Amerikafche Equipagien, die het niet hadken kunnen ontvlugten, gevangen genomen.

„ Zie daar het geweld, het welk de Admiraal „ Rodney op order van zyn Hof te St. Marten „ gepleegd heeft: wy verwagten alle oogenblikken, dat die zelfde Schepen hier ook komen „ zullen en op dezelfde geweldige wyze handelen; wy vreezen ook dat zy, die nu in Neutraale Havens de Schepen en Goederen der Amerikanen wegnemen, welhaaft het zelfde doen „ zullen aan de Schepen der Franfchen en de

„ goe-

„ goederen, die zy meenen hun toe te behoo- „ ren. 's GRAVENHAGE.

„ Men zegt dat zy het zelfde te Curacao, St. „ Thomas en te St. Croix zyn gaan verrigten, „ het welk men met regt noemen mag alle de „ Mogenheden van Europa te trotseeren.

„ Een Esquader van 7 Oorlogschepen zeilden „ heden namiddag by deze Reede, cours naar St. „ Christophel zettende, terwyl eenige andere bo„ ven den wind van het Eiland heen zeilen, heb„ bende de te St. Marten genomen Amerikasche „ Schepen onder hun Convoy. God geve, dat „ wy 'er maar met de schrik afkomen en dat wy „ hier voor dergelyke geweldenaryen beveiligd „ blyven mogen.

Geen wonder, dat ter Staten vergadering dan ook een onderwerp van overweging is voorgesteld, of het niet noodzakelyk zoude zyn, een vloot oorlogschepen naer de West Ind. te zenden, om zo veel mogelyk te beletten, dat de Engelschen in 't vervolg niet meer zodanige vyandelykheden plegen, als welken zy laetst te St. Marten bedreven hebben, en die zo zeer tegen de verbonden als tegen 't gemeen volkeren recht stryden. Ook hebben de Bewindhebberen der West Ind. Maetschappy van de voorzittende Kamer van Amsteldam van bovengem. geweldenaryen der Engelschen by eenen brief aen H. H. Mog. kennis gegeven en derzelver kragtdadige bescherming hoe eer hoe beter verzogt, ten einde de groote schadens zo van de Maetschappy als van de byzondere Kooplieden af te keeren, zynde de vrees zo veel meer gegrond, als de Amerikanen, ziende dat hunne schepen en goederen niet meer in

'S GRAVENHAGE. de Havens van onze West-Indien veilig zyn, allen handel met de Hollanders zullen staken.

Wy hebben te voren gezien, welk lot aen 's Lands Oorlogschepen benevens de Koopvaerdyschepen, onder derzelver bescherming zynde, van den Engelschen is wedervaeren. Zie N. NEDERL. JAERB. 1780. bl. 131 en volgg. En hoe het Admiraliteits Hof van Engeland goed vondt die genomene Koopvaerdyschepen te verkopen en derzelver ladingen verbeurt te verklaren. zie bl. 248 en volgg. Weshalven de Eigenaren van die schepen, in Friesland woonagtig, zich den 12 Sept. by een smeekschrift aen de Algemeene Staten vervoegden, klaegende over de willekeurige en onrechtvaerdighandelwyze der Engelschen, en verders verzoekende, dat het H. H. Mog. mogte behaegen om aen hen op begrooting en waerdeering van kundige Lieden te rug te geven en te vergoeden de schade, welken zy door het wegnemen en opbrengen hunner schepen, in Engeland door den Commodore *Fielding*, niet tegenstaende zy onder de bescherming der vlag van den Staet waren, hebben geleden enz. Het verzoekschrift luidt woordelyk aldus:

Aan de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Landen.

„ Geeven Uwe Hoog Mog. met allen eerbied „ te kennen Gerben Jan Kingsma, wonende te „ Workum, als mede Rheder en Boekhouder „ van het schip de Jonge Siebrecht, bevaren „ door

„ door Schipper Albert Ariens; Albert Ballings, 's GRAVENHAGE.
„ woonende te Dockum, als mede Rheder en
„ Boekhouder van het schip Sibillina Hillegon-
„ da, bevaren door Schipper Jan Gerrits Tal;
„ Gaele Foekles, woonende te Workum, als
„ mede Rheder en Boekhouder van het schip de
„ Jonge Gerben Kingsma, bevaren by Schipper
„ Willem Ates; Albert Baukes Wartna, woo-
„ nende te Leeuwaarden, als mede Rheder en
„ Boekhouder van 't schip de Michiel en Agatha,
„ gevoerd by Schipper Willem Pieter de Vries;
„ Wyger Annes Visser, te Woudsend, als mede
„ Rheder en Boekhouder van het schip de Jon-
„ ge Imkema, bevaren door Paulus Ypes Hoeks-
„ ma, en dus allen zynde gezamentlyke Rheders
„ of Participanten. Dat voorengem. Schepen be-
„ vragt en belaaden zynde met Hennip en een
„ quantiteit Yzer tot nodig Ballast (uitgezonderd
„ het schip de Sibellina, waar in ook eenig Vlas
„ geladen was) en gedestineerd na verscheidene
„ Havens in Frankryk, namentlyk Rochefort,
„ Nantes, l'Orient en Bourdeaux, en in de maand
„ December jongstleden zich in Texel begeven
„ hebben onder het Convoy van 's Lands oor-
„ logschepen, gecommandeerd door den Heer
„ Grave *van Byland*, ten einde dezelve zoude
„ bewaard blyven voor alle Beledigingen en In-
„ sultes van Commissievaarders en Schepen van
„ vreemde Mogendheden, en veilig gebragt wor-
„ den in de Haven hunner Destinatie; dat der
„ Supplianten schepen alvorens onder 't Convoy
„ geadmitteerd te zyn, een stricte en naauwkeu-
„ rige Examinatie ondergaan hebbende, bevon-
„ den is, dat dezelve niet met eenige contraban-
„ de Goederen beladen waren, maar alleen met

„ zo-

'S GRAVENHAGE.

„ zodanige, welke volgens den duidelyke Letter „ van het Tractaat van Marine, gesloten tusschen „ de Kroon van Groot-Brittannien en dezen „ Staat der Vereenigde Nederlanden, in den jaare „ 1674, Art. IV. bepaald zyn geene verboden „ Goederen te zyn. Waar op aan de Schippers „ van voorengem. Schepen door den Chef van „ het Esquader de ordinaire Sein-Brieven gegeeven zyn ten allerduidelykste bewyze, dat de„ zelve waren aangenomen in de onmiddelyke „ Protectie en gedeclareerde beveiliging van den „ Staat, en dus van Uwe Hoog Mog. zelve. „ De Supplianten hadden gemeend, dat hunne „ Schepen nu van gemelde directe bescherming „ zouden jouisseren en bevryd blyven van de in„ sultes, onrechtmatige behandelingen en wel in„ zonderheid wegneming van een ieder, doch hoe „ gegrond ook deze hoop was, zoo hebben zich „ de Supplianten egter hier in deerlyk bedrogen „ gevonden, immers het is een ieder bekend, dat „ het Convoy van 's Lands Oorlogschepen op den „ 31 Decemb. 1779 door een Esquader van zyne „ Groot Brittannische Majesteit, onder bevel van „ den Commandant *Fielding*, op de hoogte van „ Portland, aangedaan, genomen en de Schepen „ van de Supplianten, in het hoofd dezes ge„ meld, in Engeland opgebragt zyn, alwaar die „ zeven Maanden gelegen hebben, in welken „ tyd de Schippers en Scheepsvolk menigvuldige „ verregaande insultes en onaangenaamheden van „ de Engelschen door hun te gooyen met Stee„ nen, Kogels en veelerhande smaadelyke en „ veragtelyke uitdrukkingen toe te voegen, heb„ ben moeten ondergaan.

„ Vervolgens zyn zy Schippers en Scheeps„ volk

„ volk op den 30 July jongstleden op eene aller- 's GRAVENHAGE.
„ veragtelykste wyze, na elk een slag met 's Ko-
„ nings-staf ontvangen te hebben, van hunne
„ Schepen afgejaagd, met verlies van alles, uit-
„ gezonderd alleen hunne Kleeding, die zy niet
„ voor 's anderen daags van boord mogten haa-
„ len; eindelyk hebben de Engelschen kunnen
„ goedvinden, om der Suppliant en mede Rhe-
„ ders Schepen willekeurig voor een zeer gerin-
„ gen prys te verkopen De Schippers en Scheeps-
„ volk zich nu van alles deerlyk beroofd zien-
„ de, hebben zich in zulk een kommerlyken
„ staat weder naar het Vaderland begeven, en
„ met hunne billyke en gegronde klagten by de
„ Supplianten vervoegd, die zich echter in deze
„ geheel verlegen vinden, en wien niets overig
„ blyft, dan de toevlugt tot Uwe Hoog Mog.
„ te neemen, en te klagen, over het ongehoord
„ ongeluk, hun onverdiend overgekomen, en
„ ter directe kennis van Uw Hoog Mog. te bren-
„ gen een daad, die de geheele Waereld tot ver-
„ bazing verstrekt heeft, vermits niemant zich
„ heeft kunnen imagineeren, dat Schepen uit de
„ Armen en Protectie van den Staat zelve zouden
„ gerukt en zodanig mishandeld worden, een
„ daad die tegen alle natuurlyke vryheid, tegen
„ alle Wetten en Tractaten aanloopt en waar
„ door het Recht der Volkeren geschonden is,
„ en die den ondergang der Commercieerende In-
„ gezetenen ten onvermydelyken gevolge zal heb-
„ ben, een daad eindelyk, waar door de Sup-
„ plianten en Mede-Rheders dezer Schepen ee-
„ ne schade grooter dan een honderd en vyftig
„ duizend Caroli-Guldens, buiten de zwaare
„ kosten der Proceduren, in Engeland gemoveerd,

„ zon-

'S GRAVENHAGE.

„ zouden moeten ondergaan, by aldien dezelve „ hun niet vergoed wierden.

„ De Suppliänten, Hoog Mog. Heeren, zyn in „ eerbiedig denkbeeld, dat zy door het betalen „ van dubbeld last- en extraordinair Veilgeld, „ ingevoerd tot hoeding der buitengewoone on„ kosten ter beveiliging van de Commercie der „ Ingezetenen, door het betalen der Seinbrieven, „ en door het verder observeren der bepaalde „ Conditien van het geannuncieerde Convooy, „ een Contract aangegaan, en aan hunne zyde „ volkomen vervuld hebben, ten einde hunne „ Schepen bewaard voor aanranding en opbren„ ging door vreemde Mogendheden veilig zou„ den worden gebragt naar de Haven hunner des„ tinatien, dat zy alle recht hadden om ook dit, „ als eene vervulling der Conventie te vorderen „ van die geenen, met wien zy dezelve aangegaan „ hebben, en dat by ontbreekinge daar van de „ geledene schade aan hen behoord, gevalideerd „ te worden.

„ De Suppliänten hebben hier mede alleen het „ oog, Uwe Hoog Mog. aan te tonen, dat deze „ hunne klagten, de gegrondste zyn die immer „ kunnen gedaan worden, voor welken de billyk„ heid en het recht zelve pleit, klagten welken, „ gelyk de Suppliänten vast vertrouwen, Uw Hoog „ Mog. aan wien het welzyn der Ingezetenen der „ Commercie en Navigatie, waar aan de bloei van „ onze Republiek onmiddelyk verknogt is, zo „ zeer ter harte gaat, aannemen, toetzen, en „ wanneer gefundeerd bevonden worden, door „ hoogstdezelven verhoord zullen worden: met „ alle eerbied en ernst imploreeren dan de Sup„ pliänten voor zich en in qualiteit, dat het Uwe

„ Hoog

„ Hoog Mog. mag behagen om aan hun voor zig 's GRAVENHAGE.
„ en de verdere Rheeders der Schepen in het
„ begin dezer gemeld op ſpecificatie of tauxatie
„ van lieden, hun des verſtaande, te reſtitueeren
„ en vergoeden de ſchade, welke zy hebben ge-
„ leden door het weg en ontnemen hunner Sche-
„ pen, varende onder Convooy en Protectie van
„ van den Staat, gecommandeerd door den
„ Heere Grave *van Byland*, en het opbrengen
„ derzelver in Engeland gepleegd door den En-
„ gelſche Commandant *Fielding*, alles breeder
„ ten deze Requeſte gemeld, anderzints dat U-
„ we Hoog Mog. in deze zodanig gelieven te
„ diſponeren en zulke maatregelen te nemen als
„ hoogſtdezelven zo in het byzonder tot ſchade-
„ looſtelling der Suppliantes voor zich en in
„ qualiteit, als ten nutte der Commercie en be-
„ veiliging der Navigatie in het gemeen, volgens
„ derzelver Hooge wysheid zullen verſtaan te
„ behoren."

(was getekend)

Albert Ballings, Gerben Jansz. Kingsma, Wiegen Annes Viſſer, Galle Foekles, A. B. Wartna.

De zelfde beweegredenen nooptes ook eenige Amſteldamſche Kooplieden by een ſmeekſchrift aan hunne Hoog Mog. hunne klagten voor te dragen, en aengezien het neemen opbrengen en verbeurdverklaeren van hunne ſchepen, onder het *convoy* van den Schout-by-Nacht Grave van Bylandt, en dus onder onmiddelyke beſcherming van den Staat zynde, niet anders dan Staetsrampen; konden werden aangemerkt, welke dus door het gan-

'S GRAVENHAGE. ganſche lichaem van den Staet, en niet door eenige byzondere perſoonen moeten geleden worden, dat het H. H. Mog., naer derzelver gewoone billykheid in Landsvaderlyke zorg, behaegen mogte, den Supplianten in dezen toe te leggen eene volledige en toereikende ſchadeloosſtelling voor alle zodanige koſten en ſchadens, als de Supplianten ter zaeke voornoemd hadden geleden enz. Het verzoekſchrift is vervat in deze bewoordinge.

Aan de Hoog Mogende Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

„ Geven met alle eerbied te kennen Jean Texier en Comp., Kooplieden te Amſteldam, als bevrachters van de ſchepen de Reſolutie, gevoerd by Schipper Jan Jacob Oepkes; Ymkema, gevoerd by Schipper Paulus Ypes Hoeksma; de Michiel en Agatha, gevoerd by Willem Atzes; de Jonge Sybrecht, gevoerd by Schipper Albert Ariaansz.; de Jonkvrouwe Levina en Johanna, gevoerd by Schipper Arnoldus Banning. — Fizeaux en Comp, mede Kooplieden te Amſteldam, als bevrachters van het ſchip de Sybilla Hillegonda, gevoerd by Schipper Jan Gerritsz. Tal. — Tamme Beth Ysbrandsz., Jan van Maurik en Zoon Mathysz., Denys ten Tye en Alders Piers, mede woonende te Amſteldam, als reſpectivelyk mede Reeders, Boekhouders en Correſpondenten van de evengedachte Schepen.

„ Dat de zoo eevengenoemde Scheepen door de Supplianten reſpectivelyk bevracht zynde, of dezelve in Eigendom behoorende, hoe zeer

„ met

's GRAVENHAGE.

„ met gepermitteerde Goederen geladen, en na zo-
„ danige Plaatsen gedestineerd zynde, waar op de
„ Ingezetenen deezer Staat de Vrye Handel com-
„ peteerd, met meerder andere van onder het
„ Convoy van 's Lands Oorlogscheepen, door een
„ Engelsch Esquader onder het Commando van
„ den Admirael *Fielding* genomen en te Ports-
„ mouth opgebragt waren geworden. — Dat
„ dezelve onrechtmatige demarche van de zyde
„ van Engeland gevolgd was geworden door een
„ pretense uitspraak van het Admiraliteits-Hof te
„ Londen, waar by de Ladingen van gemelde
„ Scheepen, voor zoo verre die uit Hennip en
„ Vlas bestonden, geconfisqueerd, en de decisie
„ omtrent de Scheepen zelve uitgesteld was ge-
„ worden ten tyde en wyle men zou hebben ge-
„ produceerd de Seinbrieven, Paspoorten en an-
„ dere Papieren tot derzelver Ladingen en Desti-
„ natie betrekkelyk. — Dat de Supplianten van
„ dezelve zoo genaamde Uitspraaken hadden ge-
„ provoceerd aan de Lords Commissarissen van
„ de Appellen te Londen, in die billyke ver-
„ wachting, dat men, na een geregeld onder-
„ zoek van Zaaken, de voornoemde injustitien
„ ten spoedigste te redresseeren en aan de Sup-
„ plianten een Kost- en Schadeloos ontslag van
„ hunne Scheepen en Ladingen zouden hebben
„ doen geworden. Dan dat het 'er zoo verre van
„ daan is, dat deeze der Suppliante rechtmatige
„ hoope, door het succes beantwoord zoude zyn,
„ dat dezelve ter contrarie hebben moeten on-
„ dervinden, dat men, hangende dezelve Pro-
„ cedures in Cas d'Appel, en dus geduurende
„ het onderzoek over de wettigheid of onwet-
„ tigheid van deeze verbeurt verklaringen, en

Ddd „ met

'S GRAVENHAGE. „ met vilipendie van de eerste beginselen van „ rechten, volgens welke, in cas van provocatie, „ niets vermag te worden geinnoveerd, van zich „ heeft kunnen verkrygen niet alleen de voorn. „ quasi geconfisqueerde Ladingen, maar ook zelfs „ de Scheepen, waar omtrent geen decisie, hoe „ ook genaamd gevallen was, in Publicque Vei- „ ling aan te slaan. Dat de Supplianten, zoo ras „ tot derzelver kennisse gekomen was de voorsz. „ nieuwe violente handelwyze der Engelschen, „ daar tegens de protectie en intercessie van Uw „ Hoog Mog. hadden geimploreerd; dan dat niet „ tegenstaande dezelve aan hen Supplianten op „ de gracieuste wyze geaccordeerd was, men ech- „ ter voortgegaan is, en de Scheepen tot zeer „ laage Pryzen verkogt heeft; gelyk dan ook „ het Scheeps volk, het geen tot die tyd toe te „ Portsmouth voor rekening van de Rederyen „ geleegen had, door de Engelschen op eene „ zeer ignomininieuse wyze van de scheepen ge- „ jaagd is, en al mede ten kosten van de Ree- „ dery na Amsterdam heeft moeten getranspor- „ teerd worden.

„ Dat de Supplianten onnodig achten te zyn „ Uw Hoog Mogende gewigtige occupatien te „ interrumpeeren, door een wydloopig Recit van „ de continueele Injustitie en Outrages, welke den „ Ingezetenen deezer Staat door de Engelschen „ aangedaan worden. —— Dat het geval, het „ welk al wederom gelegenheid geeft tot der „ Supplianten Adres aan Uw Hoog Mogende, „ niet alleen een duidelyk voorbeeld heeft opge- „ leverd, dat noch de letter der Tractaaten, noch „ de weg van de ernstigste Ministeriaale Adres- „ sen en Representatien, welke het Uw Hoog

„ Mog.

„ Mog. gunstiglyk behaagd heeft by herhaaling 's GRAVENHAGE.
„ ten voordeele van de Supplianten te doen ten-
„ teeren, noch zelfs de bescherming, die ieders
„ eigendom in de ordinaris loop der Justitie by
„ beschaafde Volken vinden moest, van effect kun-
„ nen zyn, om de Ingezetenen dezer Staat te
„ beveiligen tegens de onrechtmatige uitwerksé-
„ len van een willekeurige macht; maar dat ook
„ zoodanige andere Recente voorbeelden van de
„ despoticque handelwyze van Engeland omtrent
„ Colonien van deeze Staat voor handen zyn,
„ waar uit genoegzaam consteerd, dat het zelve
„ alle eguards, welke de Natien voor elkander
„ behoorden te betoonen, en alle de regelen, wel-
„ ke het zedert eeuwen lang geintroduceerd Recht
„ der Volken bepaald, moedwillig uit het oog
„ verlooren heeft.

„ Dat in het byzonder de turbatie van de Zee-
„ vaat en Koophandel deezer Landen vermee-
„ nigvuldigd wordt en de Administratie van de
„ Justitie, omtrent de opgebragte Schepen en
„ Ladingen in Engeland, zoodanig is, dat daar
„ uit niets anders af te neemen is, dan dat men
„ alleen buteerd het gepleegd ongelyk met den
„ specieusen dekmantel van een noch iniquer
„ vonnisse te bekleden. Dat nu noch onlangs di-
„ verse schepen te Portmahon opgebragt zynde,
„ van de meesten derzelver de Ladingen zonder
„ eenig behoorlyk onderzoek van zaaken, onder
„ allerlei frivoole Pretentien, oogenblikkelyk zyn
„ geconfisqueert geworden. — Dat de voor-
„ wendsels, waar op die condemnatien worden
„ gedecerneerd, meest alle van dien aart zyn,
„ dat dezelve in een minder serieus object, in
„ het belachelyke zoude incideeren. — Dat

 „ zom-

'S GRAVENHAGE.

„ zommige ladingen, geheel of gedeeltelyk, zyn „ geconfisqueerd, en dat de Cognoscementen aan „ ordre lagen, andere om dat quasi de Certificaten met de verdere Papieren niet volledig „ overeenstemmen, en dat van een Schip onder „ anderen, het welk na Cette gedestineerd en „ met Tabak geladen was, de Lading geconfisqueerd is, om dat quasi de Invoer van Tabak „ in Vrankryk niet gepermitteerd zoude zyn; en „ dezelve Lading dus in Vrankryk gevaar van „ confiscatie zoude loopen. — Dat alle dezelve zoogenaamde Rechtpleegingen niet alleen „ zeer summier behandeld worden, zonder dat „ de Schippers eenige adsistentie hebben, of, „ voor zoo verre zy de Engelsche Taal niet magtig zyn, van een anderen Tolk, dan den een „ of ander gering Persoon zich bedienen kunnen, terwyl de meeste Practicyns mede geintresseerdens der Kaperschepen zynde, dus het „ verzoeken van derzelver Patrocinie ten uiterste „ bedenkelyk zoude zyn, maar dat men ook gemeenlyk van de Executie door de dadelyke „ lossing en verkoop der Goederen begint. Dat „ de Rechter, door zyn Koninglyke Majesteit „ van Engeland te Portmahon gesteld, en van „ wiens equiteit diverse Schippers, die aldaar opgebragt waren geworden, de loffelykste getuigenissen gegeeven hadden, om die reden „ door den Generaal gedimitteerd en in deszelfs „ plaatse een ander is aangesteld geworden, dewelke minder zwarigheid maakt om de Rooveryen zyner Landslieden met het zoogenaamde gewysde te bestempelen. Dat de weg van „ Appel de eenige zynde welke aan de mishandelde Kooplieden overblyft, dezelve echter in-

„ fru-

„ fructeus wordt gemaakt, gemerkt men onder- 'S GRA-
„ staan durft, dien onverminderd, tot de dadely- VENHA-
„ ke verkoop van Scheepen en Goederen over te GE.
„ gaan. Dat boven dien by de Lords Commissa-
„ rissen van de Appellen, alle de zaaken by aan-
„ houdenheid getraineerd en onafgedaan gelaten
„ worden, gelyk de Supplianten zulks specialyk
„ ten hunnen reguarde ondervinden, als kun-
„ nende hun Supplianten Correspondenten te Lon-
„ den, niettegenstaande alle aangewende poogin-
„ gen en iterative Sollicitatien, geen dag van au-
„ dientie tot het doen voordragen van dezelve
„ zaaken obtineeren.

„ Dat, gelyk dus het eenig middel dat men
„ tot het bekomen van redres amplecteeren kan,
„ ten uitersten langwylig is, de hoop van het suc-
„ cees van het zelve, niet minder onzeker, en
„ voor zoo verre men zulks uit voorafgaande om-
„ standigheden afneemen kan, ten uiterste gering
„ is.

„ Dat ondertusschen de Supplianten de vry-
„ heid moeten gebruiken aan Uw Hoog Mog.
„ met alle eerbied onder het oog te brengen, de
„ aanzienlyke schadens, welke de Supplianten
„ bereids door deze omstandigheden geleeden
„ hebben, en veellicht noch verder voor hen te
„ duchten zyn.

„ Dat het verlies van der Supplianten schee-
„ pen, waar onder verscheide geheel nieuwe zyn,
„ het verlies van kostbaare Ladingen, de betaling
„ van Gagien en Kostgeld, van het Scheepsvolk,
„ geduurende de reize niet alleen, maar zelfs ge-
„ duurende den tyd dat dezelve in Engeland opge-
„ houden zyn geworden, het gemis der Vracht-

'sGRAVENHAGE. „ penningen en Legdagen, welke door dezelve „ scheepen zouden verdiend geweest zyn, gevoegd „ by de immense proces kosten, welke de Supplianten genoodzaakt zyn tot reclame van hunne wettige Eigendom, te impendeeren, zoodanige importante objecten uitleeveren, voor „ Kooplieden, welke boven dien aan de ordinaire en thans geheeven wordende extraordinaire belastingen een notabel contingent betalen, „ dat zy zich durven vleijen, dat Uw Hoog „ Mog. niet zullen kunnen nalaaten te vallen in „ eenig begrip, dat al het zelve, niet alleen „ hoogstderzelver attentie in het algemeen, maar „ ook eene byzondere reflectie ten reguarde van „ de Supplianten meriteerd.

„ Dat de Supplianten geen anderen handel „ gedreeven hebben, dan die volgens de Tractaaten vry stond, noch zich van eenige onoplettenheid of verzuim, veel min malversatie „ ten dien opzichte kunnen beschuldigen, maar „ allezins hunne operatien conform aan Uw „ Hoog Mog. respective ordres ingericht, en „ zich ook om diezelve reden op hoogstderzelver gewapende protectie gerustelyk verlaten „ hebben.

„ Dat ook over zulks de Schadens, welke de „ Supplianten zyn toegebragt geworden, en het „ wegneemen van hunne scheepen van onder „ het Convoy, en de onmiddelyke bescherming „ van Uw Hoog Mog. van dien aart zyn, dat „ dezelve als beleedigingen aan eene vrye en onafhangelyke staat aangedaan, en dus als publique calamiteiten behooren te werden aangemerkt, waaromtrent het van de uiterste hardheid zoude zyn, dat eenige particuliere per-

„ soo-

„ soonen alleen zouden komen te souffreeren. Dat 's GRA-
„ gelyk de Supplianten zich eerbiediglyk vleien, VENHA-
„ dat deeze hunne Confideratien ook by U Hoog GE.
„ Mog. gewettigd zullen worden, dit zelve
„ vertrouwen dezelve dan ook de vryheid doed
„ gebruiken, zich te keeren tot U Hoog Mog.
„ met ootmoedig verzoek, dat U Hoog Mog.
„ naar derzelver gewoone Equiteit en Landsva-
„ derlyke zorg, voor het welzyn van de Inge-
„ zetenen dezer Staat, behagen moge, de Sup-
„ plianten in deeze toe te leggen een volleedig
„ en toereikend dedommagement voor alle zoo-
„ danige kosten en schadens, als de Supplian-
„ ten ter zaake voorn. reeds gehad en geleeden
„ hebben, of noch zouden komen te hebben en
„ te lyden, of daar omtrent anders zoodanige
„ Resolutie gelieve te neemen, als Uw Hoog
„ Mog. naar derzelver hooge Wysheid, tot
„ schadeloosstelling van de Supplianten, redelyk
„ en billyk zullen vermeenen te zyn."

't Welk doende, enz.

Zeven Hollandsche schepen van het meergem. *convoy* van den Grave VAN BYLAND zyn den 1 Augustus, na dat het volk 'er was afgezet, te Londen openlyk verkogt, hebbende te zamen opgebragt 5280 ponden Sterlings, of ruim 52800 guldens Hollandsch.

Men heeft thands veel hooren spreken, en ook veel in de Engelsche papieren gelezen van zeker zoort van yzergeschut in Schotland gegoten, welkers proeven eenen hogen trap van der-

'S GRAVENHAGE. zelver sterkte zoude aentoonen. Men zegt, dat die stukken, met tien kogels en de helft van 't kruid van 't *caliber*, dat is een 24 ponder met 12 pond kruid, geladen, zyn afgeschoten. Ook zouden die stukken, schoon korter zynde dan het gewoon Geschut, verder draegen. Te Scheveningen is een geraemte van een oorlogschip opgerigt, en de proef van dat geschut, als ook nog van een zeker Zweedsch geschut genomen, in de tegenwoordigheid van den Prinse Erfstadhouder, en eenige Zee-officieren, en eene menigte nieusgierige aenschouwers. Het Zweedsche geschut heeft het meest voldaen, en van het zelven zyn 260 stukken besteld. Het Schotsche is byzonder sterk, maer het schiet wat te wild, om dat het zo kort is. Ook moeten de Constapels te veel op de affuiten buigen om te laden, waer door het Kanon wipt en zyn doel mist. Anderzints zoude de kortheid aen boord van schepen, waer doorgaens de plaets niet overschiet, wel lykenen.

De Bestierders van de School der Tekenkunst alhier, door een aenzienlyk getal Leden van eere, welker Naemlyst aen elk derzelven, zo wel ter dankerkentenis als ter navolging van andere Kunstminnaeren en Minnaressen, ter bevorderinge der bloei van gemelde Schoole, eerbiedig opgedragen is, hunne poogingen vervuld ziende, van niet alleen een vrye *Akademie* te hebben, maer boven dien, den yverigen Tekenaer zyne bevordering met een gouden of zilveren Eerpenning te kunnen bekroonen: zo berigten gemelde Bestierders eerstelyk die geenen, welke op de-

zel-

zelve Schoole meermaelen naer 't leven getekend hebben, en welkers bekwaemheid en kunst-yver aen Bestierders bekend is, dat deze School, nu dusdanig ingerigt, onder de hooge bescherming van zyne Doorluchtige Hoogheid Neerlandsch Erfstadhouder, en de Edele Achtb. Magistraet dezer plaetse, zal beginnen en geopend worden op Maendag den 16 October dezes jaers, en dat men ten dien einde op Maendag den tweede derzelve maend, 's avonds van half zes tot half acht ueren zich verledigen zal om de Intekenaers te ontfangen: Terwyl men voorts Maendag daer aen volgende, zynde den 9 der voorsz. maend October, op dezelfde tyd en uer, die geenen, welke nog niet op deze, maer wel op andere Scholen, of die nog nooit naer 't leven geteekend hebben, en egter door derzelver gevorderde bekwaemheid, in staet zyn van zulks te kunnen doen, mede in persoon ter intekening als voren zal aennemen; zullende na verloop van die twee avonden, niemand meerder ter Intekening worden toegelaten.

's GRAVENHAGE.

LEIDEN.

Op het kopen en verkopen van Aerdappelen en Aerdpeeren heeft het Gerecht dezer Stad den 13 July 1780. by nadere Keure voorzien, welke den 29 daer aen volgende van het Raedhuis is afgelezen en van dezen inhoud:

LEIDEN. *Nadere Alteratie en Ampliatie, zo van de op den 24 April 1766. gearresteerde, als van den 2 October 1777. en 12 April 1779. gealtereerde en geamplieerde Keure, op het Verkopen en Kopen van Aard-Appelen en Aard-Peeren.*

Alteratie en Ampliatie van de Keuren op 't verkopen van aerdappelen.

Die van den Gerechte der Stad Leyden, in ervaringe gekomen zynde; dat, niet tegenstaande den uitdrukkelyken inhoud van de op den 24 April 1766. op het Verkopen en Kopen van Aardappelen en Aardpeeren gearresteerde Keure, en Ampliatien van dien, mitsgaders verdere op dit stuk betrekkelyk by Hun Edele Groot Achtb. genomene Resolutien, van tyd tot tyd verschillen zyn ontstaan; welke Schepen of Vaartuigen, met Aardappelen beladen, in de Oude-Cingel, en welke in de Langegragt hunne Legplaats moeten houden; en verstaan worden in dezelve Langegragt al of niet te kunnen inschieten: als mede, dat verscheide ernstige klagten worden ingebragt door zodanige Koopluiden in Aardappelen, welke, in gevolge van de voorgem. Keure hunne Legplaats in de Langegragt moetende houden, door de afgeleegenheid, dikmaals tot hunne groote schade en nadeel, een geruimen tyd Neeringloos moeten blyven leggen, en afwachten, tot dat die geenen, die in de Oude-Cingel voordeeliger geplaatst zyn, zich eerst hunne Aardvruchten hebben afhandig gemaakt, 't gunt hun tot merkelyk bezwaar komt te verstrekken: en laatstelyk nog; dat omtrent het Uitventen der Aardappelen, buiten de Markt, niet zodanig wierde te werk gegaan, als wel behoorde te geschieden: hebben, ter voorziening zo veel mogelyk in dezen, en ter bevoordeeling van de vastgestelde *Aardappelen Markt* binnen deze Stad, goedgevonden; de voornoemde op den 24 April 1766. op het Verkopen en Kopen van Aardappelen en Aardpeeren gearresteerde Keure te altereeren en te amplieeren; als volgt:

Dat

Dat die Scheepen en Vaartuigen, met Aardappelen beladen, welke in de Voldersgragt niet kunnen inschieten, en tot hier toe, in gevolge van de voornoemde Keure, op de Langegragt hebben moeten leggen, van nu voortaan, met en benevens de Groote en Buitenlandsche Schepen en Vaartuigen, gesaamlyk, hun Legplaats in de Oude-Cingel zullen hebben en houden; en dat de ordre der Legplaatsen dienvolgens voor als nu wordt gereguleerd, in dezer voegen: Dat de Wagens, Karren en kleine Schuiten, met Aardappelen beladen, geplaatst moeten worden aan de Oostzyde van de Nieuwe Voldersgraft, en op de Langegraft na de zyde van de Oost-dwersgraft, te beginnen van de Brug, leggende in de Oude-Cingel over dezelve Nieuwe Voldersgraft; en zo vervolgens den legrang houden na de aankomst der Schuiten, of Wagens en Karren; en, by het ontruimen van een of meerder der zelven, de volgende moeten inschieten: Dat wyders de andere Vaartuigen, of grooter Schepen, beladen als voren, welke in de Nieuwe Voldersgraft niet kunnen inschieten, hun Legplaats moeten houden in de Oude-Cingel; te beginnen, met opzigt tot de gemelde Schepen of Vaartuigen, zo van de Burgeren en Inwooneren dezer Stad, als van de zo genaamde Westlanders, zonder onderscheid, van de Pellikaansbrugge af tot aan de Zandstraat toe; en, met opzigt tot de grotere en zo genaemde Friesche Scheepen, Poonen, Kaagen, Eykers, en diergelyken, te beginnen van het derde Huis van de Nieuwe Voldersgraft, mede tot aan de Zandstraat; zodanig, dat, zo wel de Scheepen van de Pellicaansbrugge af tot aan de Zandstraat, als die van de Nieuwe Voldersgraft af, mede tot aan de Zandstraat, ieder afzonderlyk, als voren gemeld, elkanderen, na den tyd der aankomst, in legrang zullen moeten volgen; en ook van tyd tot tyd, by ontruiming van één of meerdere ontladene, verder inschieten.

LEIDEN.
Alteratie en Ampliatie van de Keuren op 't verkoopen van aerdappelen.

Dat

LEIDEN. *Alteratie en Ampliatie van de Keuren op 't verkoopen van aerdappelen.*

Dat alle dezelve Scheepen; Schuiten, of Vaartuigen, in de Oude-Cingel, zonder onderscheid, hier voren genoemd, gehouden zyn met hunne achtersteevens schuin aan de wal te leggen, zo dat, tusschen elk Schip een Vaartuig, een kleine bekwaame opening en tusschen wydte, ten behoeve van de aanbelenden aan dezelve Marktplaats, open en vry blyve; en ten einde daar door ook een grooter aantal scheepen van een genoegzaame plaats zoude kunnen worden voorzien; en zulks, 't zy de bepaalde Leg- en tot de Markt geschikte Plaats leedig of vol mogte zyn, op een boete van zes stuivers, telken reize te verbeuren door die geenen, die bevonden zullen worden hunne Schepen niet conform aan deze ordres te hebben geplaatst; en zulks ten behoeve, of van Deken en Hoofdluiden van het Warmoesiersgilde, of van de Substitut-Schouten, of van de Dienaaren van de Justitie binnen deze Stad, die de Bekeuring zullen komen te doen, en ook tot het doen van dezelve allen speciaal mits dezen worden gequalificeerd.

Dat wyders op de voorschreeve Marktplaats in de Oude-Cingel, provisioneel, open en vry gelaten zal moeten worden de geheele breedte voor de Zandstraat, ter oplossinge voor en ten behoeve van de Inwooners aldaar.

En, dat laatstelyk, nog, in gevalle eenige oplossinge van Turf, of andere noodzakelyke Waaren of Goederen, voor de Huizen der aanbelenden aan de hier voren gespecificeerde en bepaalde Marktplaatse, moeste worden gedaan, die geenen, die met hun Schip, of Vaartuig, een of meerder, daar in verhindering zouden veroorzaaken, en hunne Legplaatsen voor de gemelde Huizingen hebben, gehouden zullen zyn, zich voor dien tyd van daar te begeeven, en aan de overzyde op de best geleege plaats, geduurende dezelve oplossing, hunne legplaats te neemen, en, naar het eindigen van dien, wederom hun oude plaats te betrekken;

in

in welk geval geen inschieting plaats zal grypen; zonder dat echter hier van door de voornoemde aanbelenden, ten prejudicie van de Schippers of Kooplieden in Aardappelen, misbruik zal mogen worden gemaakt: wordende 't zelve overgelaten ter dispositie en discretie van de Heeren Burgemeesteren der Stad.

LEIDEN. *Alteratie en Ampliatie van de Keuren op 't verkopen van aerdappelen.*

Laatstelyk, hebben Hun Edele Groot Achtb. nog goedgevonden te arresteeren en ordonneeren, dat niemand, hoe ook genaamd, welke zich met het verkoopen van Aardappelen, 't zy in 't groot of in 't klein, geneert, met eenige Schuit of Vaartuig, of op eenige andere wyze, hoe ook genaamd, zal vermogen Aardappelen door de Stad, buiten de vastgestelde Marktplaats, uitteventen, op verbeurte, telken reize, van de Aardappelen, in dezelve Schuit gevonden wordende, ten behoeve van het Heiligen-Geest- of arme Weeshuis binnen deze Stad; en, boven dien nog, van een boete van drie gulden, te verdeelen, één derde ten behoeve van den Heer Schout, één derde voor de Huiszitten-Armen dezer Stad; en het resteerende derde ten behoeve van den Aanbrenger.

Dat wyders geen Voorkoper in Aardappelen, en die gehouden zyn, in gevolge van de op den 2den October 1777. gealtereerde en geamplieerde Keure op het Verkopen en Kopen van Aardappelen en Aardpeeren, met hunne Schuiten op de vastgestelde Marktplaats hunne Legplaats te moeten hebben, zullen vermogen op eenige andere plaatsen binnen deze Stad, 't zy voor hunne Huizen of elders, buiten de voorgemelde Marktplaats eenige Aardappelen in Schuiten te hebben en houden leggen, op een boete van twaalf gulde, te verdeelen als voren.

En worden tot stipte observantie van dezen gelast en gequalificeerd om de Bekeuringen te doen, Deken en Hoofdluiden van het Warmoeziers-Gilde, mitsgaders de Substitut-Schouten en Dienaren van de Justitie binnen deze Stad: blyvende,

voor

AMSTELDAM.

AMSTELDAM.

Het is in de tegenwoordige omstandigheden van tyden niet ongepast, den staet van onze Zeemagt, nu en dan eens op te geven. Zie hier dan eene Lyst van de schepen, die by onze Admiraliteiten zyn, met derzelver grootte, en 't jaer, in welken zy gebouwd zyn. By die geenen, welken in dienst zyn, hebben wy de naemen der Bevelhebbers by gevoegd.

Ter Admiraliteit op DE MAZE.

PRINS WILLEM, 70 st. gebouwd in 't jaer 1747. onder bevel van Kaptein *de Bruyn*.

DE MAAS, ... 70 st. van 1728. Kapt. *J. Zegbers*.

MARS, ... 64 st. van 1761. Schout by Nacht CRULL.

PRINS FREDRIK, . . . 64 st. van 1779.

DELFT, ... 56 st. van 1731.

DORDRECHT, ... 56 st. van 1733.

SCHIEDAM, ... 54 st. van 1745.

ROTTERDAM, ... 54 st. van 1760. Kapt. *L. H van Oyen*.

PRINCES CAROLINA, . . 54 st. van 1747. Kapt. *J. Satink*.

. . . . 54 st. van 1779.

CASTOR, ... 36 st. van 1758. Kapt. *Melville*.

THETIS, ... 36 st. van . . .

JAZON, ... 36 st. van . . . Kapt. *van Gennip*.

BRIELLE, ... 36 st. van . . . Kapt. *Oordhuyzen*.

WELVAAREN VAN 'T LAND, 24 st. van 1747.

D'O-

D'ORANJE ZAAL, 24 st. van 1752. Kapt. S. Raauws. AMSTELDAM.
BELLONE, . 24 st. van 1761.
DEN AREND, 24 st. van . . .
DE ZEPHYR, 12 st. van 1760.

Ter Admiraliteit te AMSTELDAM.

Eerste Charter.

DE PRINSES ROYAEL, 76 st. van 't jaer 1759. Dit schip is onbekwaem.
DE ADMIRAEL GENERAEL, 76 st. van 1763. onder bevel van den Vice-Admirael A. HARTSINCK, en den Kaptein *J. J. Kindsbergen.*

Tweede Charter.

NASSAU, . . . van 68 st. van 1759. Kapt. *Rietveldt.*
HOLLAND, ... 64 st. van 1761.
AMSTERDAM, ... 64 st. van 1763. Schout by Nacht Graef VAN BYLANDT.
DE ADMIRAEL DE RUYTER, 64 st. van 1779. Schout by Nacht ZOUTMAN.
Nog een op stapel van 64 st.

Derde Charter.

RHYNLAND, . van 54 st. van 1753.
DE GLINTHORST, 54 st. van 1754.
SCHIELAND, . . . 54 st. van 1755.
NASSAU WEILBURG, 54 st. van 1750. Kapt. *D. H. Cras.*
FRED. SOPH. WILH., 54 st. van 1768.
DE PRINSES LOUISA, 54 st. van 1769. Schout by Nacht BINKES.
DE ERFPRINS, . 54 st. van 1770. Kapt. *Dedel.*
DE ADM. PIET HEIN, 54 st. van 1774.

AM-STEL-DAM.

DE BATAVIER, . 54 st. van 1779. Kapt. *W. J. Bentink*.

Vierde Charter.

'T LOO, . van 44 st. van 1749.
DE PHÆNIX, . 44 st. van 1751.
ZUILEVELD, . 44 st. van 1753.
BLOIS, . . 44 st. van 1754.
LANDSKROON, 44 st. van 1755.
ZWIETEN, . 44 st. van 1759. Kapt, *Nauwman*.
D'ARGO, . 40 st. van 1772 Kapt. *Staring*.

Vyfde Charter.

'T HOF SOUBURG, 36 st. van 1761.
DE ZEPHIR, . 36 st. van 1767.
BEVERWYK, . 36 st. van 1767. Kapt. *Boot*.
BELLONA, . 36 st van 1768.
MARS, . . 36 st. van 1769. Kapt. Grave *van Bylandt*.
AMPHITRITE, 36 st. van 1770.
JAZON, . . 36 st. van 1772.

Zesde Charter.

DE TRITON, . van 24 st. van 1753.
BOREAS, . . . 24 st. van 1768.
THETIS, . . . 24 st. van 1768. Kapt. *Spengler*.
VENUS, . . . 24 st. van 1768 Kapt. Grave *van Rechteren*.
DE WAAKZAAMHEID, 24 st. van 1769.
DE VALK, . . 24 st. van 1770. Kapt. *Silvester*.
D'ALLARM, . . 24 st. van 1774. Kapt. *C. Muller*.
DE ZWALUW, . . . 10 st. van 1772. Kapt. *De Veer*.
Een zonder naem van 24 st. van 1779.

By

By ZEELAND. AMSTELDAM.

ZIERIKZEE, . van 64 st. van 1733.
ZUYD BEVELAND, 64 st. van 1746. Kapt. *van Kinckell.*
: . . . . . . 54 st. van 1779.
BRONSWYK, . . 36 st. van 1761. Kapt. *Pruyst.*
ST. MARTENSDYK, 24 st van 1756. Kapt. *Stavorinus.*
WALCHEREN, . 24 st. van 1767.

By NOORDHOLLAND.

DIEREN, van 36 st. van . . . Kapt. *J. H. Coerman.*
MEDENBLIK, 36 st. van 1779. Kapt. *van Rhyneveldt.*
HOORN, . 24 st. van 1779. Kapt. *Frykenius.*
ENKHUYZEN, 24 st. van 1779. Kapt. *Hekkers.*

By FRIESLAND.

PRINCES MARIA LOUISA, van 52 st. van . . . Kapt. *Bergbuys.*
FRED. SOPH. WILHELMINA, 52 st. van 1779. Kapt. *Idsinga.*
D'EENSGEZINDHEID, . 36 st. van 1779. Kapt. *Bauritius.*
D'EENDRAGT . . . 24 st. van . . . Kapt. *de Rook.*

Men ziet uit deze Lyst, dat 'er thans 69 zo grootere als kleinere oorlogschepen, en van dezelven dadelyk 39 in dienst gesteld zyn.

Te Amsteldam hadt het bevel van den derden man door de Koopvaerders te leveren, reeds in 't laetst van September tusschen de 1300 en 1400 man opgebragt.

AMSTELDAM. Het verloop der Zeegaten maekt het verblyf voor onze oorlogschepen in den winter vry bekommerlyk. De ondervinding heeft van langen tyd geleerd, dat het gat van Texel des winters vol gevaers was wegens het ys: waerom men in den afgelopenen winter den zogenaemden Balg voor de ligging der oorlogschepen hadt genomen. Maer ook daer was men tegen het ys niet beveiligd. Derhalven zyn in deze maend de Schout by Nacht Graef *van Bylandt* met deszelfs neef, den Kaptein Grave *van Bylandt*, en de Kaptein en Equipagiemeester van 's Lands Admiraliteits werf te Amsteldam *May*, benevens de Kapteinen *Kindsbergen* en *Smissaert* afgezonden, om eene veilige legplaets voor 's Lands schepen van oorlog, bekwaem om te overwinteren, op te spooren. Deze Heeren hebben in zo verre wel geslaegd, dat zy eene geschikte plaets tusschen het Amsteldiep en den vasten wal omtrend de Zyp, by de zogenaemde Oude Sluis, tegen over het westen van het eiland *Wieringen*, in eene geul of diepte ontdekt hebben, welke het *Veer* genaemd wordt, hebbende door een vaert gemeenschap met Alkmaer. Men heeft daer van vier tot ses vademen diepte gepeild, en zal daer een gedeelte der oorlogschepen, die hier overwinteren zullen, plaetsen, welken alleenlyk hun geschut zullen lossen, om zo veel minder diepte te hebben. De Heeren Kaptein *Smissaert* en de Lieutenant *Vaillant* zyn benoemd, als Commissarissen, om aldaer de Zeetonnen te plaetsen.

Tegen het opkopen en inruilen van gestolen lood enz. waerdoor dat steelen niet weinig wordt geholpen en bevorderd, is door myne Heeren van den

den Gerechte by Keure van den 5 September 1780. aldus voorzien. AMSTELDAM.

Myne Heeren van den Gerechte in ervaringe zynde gekomen, dat alhier van tyd tot tyd veel Lood by nagt en ontyden van de Huysen als anderfints word gestolen, en dat zommige baatzuchtige Persoonen zig geneeren met 't zelve optekoopen of interuilen, en daar door aan die geene, welke zig aan de voorn. dieverye hebben schuldig gemaakt, bequamer gelegentheid word gegeeven, om zig van 't gestolene te ontdoen, ende het zelve te gelde te maken; hebben, om zo veel mogelyk, hier in te voorzien, goedgevonden, onvermindert de straffen, tegens de Dieven, derzelver medepligtigen, en heelers van gestolene Goederen, by 's Lands Placaaten gestelt, te statueeren, gelyk haar Edele Agtb. statueeren by deezen. *Keure tegens 't opkopen van gestolen lood. enz.*

Eerstelyk, dat buiten 't gekogte onder afbraak, of in Publique Verkoopingen, niemand, wie hy ook zy, (en met naame geen Uitdragers, oud Yzerkopers, of soortgelyke Kramers,) dan alleen de Gieteryen, Lootgieters en Pompemakers Baasen, binnen deze Stad of Jurisdictie van dezelve, eenig Lood of Soudeer, oud of nieuw, uitgenomen ongesmolte Theelood, zal mogen in of optekopen, of interuilen of op eenige andere wyze over te neemen, op pœne, van voor de eerstemaal zulks doende, 't zy dat 't voorsz. Lood of Soudeer bevonden word gestolen te zyn, of niet, te zullen verbeuren, boven en behalven, het in of opgekogte of ingeruilde, één honderd Guldens; voor de tweedemaal twee honderd Guldens, boven en behalven arbitraire correctie naar de omstandigheid van zaaken, de respective Boetens te betaalen binnen drie dagen, zullende by faute van dien voor drie maanden geconfineert worden in 't Rasphuys dezer Stede, en voor de derdemaal zig daar aan schuldig makende, voor medepligtigen van Dieven gehouden, en tegens dezelve naar 's Lands Placaaten zonder eenige connivventie worden geprocedeert.

AMSTELDAM.

Keure tegens 't opkopen van gestolen lood. enz.

Ten tweede, dat niemand, buiten en behalven de Gieteryen, Lootgieters en Pompemakers Baazen, eenig Loot of Soudeer onder afbraak hebbende gekogt, het zelve binnen deze Stad of Jurisdictie van dezelve zal vermogen opteslaan, zonder alvorens daarvan aangifte te hebben gedaan aan de Waag, en aldaar bekomen een Biljet, inhoudende, neevens de quantiteit, de plaats, van waar, den naam, door wien, en van wien gekogt, en de plaats, waar 't zelve zal worden opgeslagen, op pœne van contrarie doende, te zullen vervallen in de boetens en straffen by 't vorige Articul gestatueert.

Ten derden, dat geen Bediendens uit de Gieteryen of van Lootgieters of Pompemakers Baazen zullen vermogen eenig oud of nieuw Lood of Soudeer, uitgenomen ongesmolten Theelood, in te kopen of interuilen, ten ware het zelve by absentie van derzelver Meesters te koop gepresenteerd wierd aan de Gieterye of aan de Huysen van hunne respective Baasen, in welke gevallen het aan hen gepermitteerd zal zyn, mids dat der Verkoopers naam en woonplaats by hun bekend of door andere aan hun bekend gemaakt zyn, en dan nog niet anders als voor reekening van hunne Meesters, aan wien zy gehouden zullen zyn immediaat na derzelve thuyskomst daar van behoorlyk kennis te geeven: Ook zullen de gemelde Bediendens aan niemand eenig oud of nieuw Lood of Soudeer mogen verkopen, verruylen of op eenigerhande wyze over te doen, als op speciale ordre van hunne Meesters, op pœne, dat die iets contrarie gedaan mogt hebben, vervallen zal in de boetens en straffen; in het eerste Articul vermeld.

Ten vierden, dat de Dierecteurs van de Gieteryen, Lootgieters en Pompemaakers Baazen, niet zullen mogen eenig oud of nieuw Lood of Soudeer, uitgenomen ongesmolte Theelood, op of intekopen, of interuilen, of op eenige andere wyze overtenemen, als van persoonen by hun bekend, of door andere aan hun bekend gemaakt, op pœne van contrarie doende, boven en behalven de verbeur-

te

te van 't voorsz. Loot of Soudeer, by hen overgenomen, op- of ingekogt of ingeruild, te zullen vervallen voor de eerstemaal in een boete van hondert Guldens, voor de tweedemaal in een boete van twee hondert Guldens, boven en behalven arbitraire correctie, naar omstandigheid van zaaken, zullende ook de zodanige, welke ten derdemaalen bevonden worden zig aan 't voorsz. schuldig gemaakt te hebben, voor medepligtige van dieven gehouden, en tegens dezelve naar 's Lands Placaaten zonder eenige conniventie worden geprocedeert, en zullen de voorsz. personen voor derzelver vrouwen en kinderen responsabel zyn, maar by aldien het Loot by ymands absentie door een zyner bediende op- of ingekogt of ingeruilt, of op eenige andere wyze overgenomen was, zal de zodanige niet verantwoordelyk zyn voor het geen zyn bediende tegens deze Keure heeft gedaan, maar gehouden zyn ten requisitie van den Heer Hooft-Officier te passeeren een verklaring, waar by hy moet opgeeven den naam en woonplaats van de bediende, welke het Loot of Soudeer op- of ingekogt of ingeruilt of op eenige andere wyze overgenomen heeft, en by aldien mogt weigeren zodanige verklaring te passeeren, of voorwenden den naam en woonplaats van zyn bediende niet te weeten, zal hy vervallen in de boete van hondert Guldens, en by aldien 'er eenig vermoeden van quade trouw plaats heeft, daarenboven tegens hem, 't zy als complice of anderfints geprocedeert worden, zoo en in diervoegen als geoordeelt zal werden te behoren.

AMSTELDAM.
Keure tegens 't opkopen van gestolen lood. enz.

Laastelyk: dat geene Markt- Veer- of particuliere Schippers, of Schuytevoerders met hunne Scheepen, Schuyten of andere Vaartuygen, nog ook Voerlieden met hunne wagens of andere rytuigen, hoe ook genaamt, gelyk ook niemand met zyn eigen vaar- of rytuyg, eenig oud of nieuw Lood, uitgenomen ongesmolte Theelood uit deeze Stad of Jurisdictie van dezelve, naar elders zullen mogen vervoeren, zonder dat 't zelve met een behoorlyk Waagbiljet (en, voor zo verre de accordanten van

AM-STEL-DAM. *Keure tegens 't opkopen van gestolen tood. enz.*

de Waag betreft, met een accordants billet) inhoudende nevens de quantiteit, den naam van den afzender en desselfs woonplaats, en aan wien, en waar na toe gezonden word, zal zyn voorzien, op pœne, van contrarie doende, te zullen vervallen in de boetens en straffen, in 't vorige Art. vermeld.

Zullende voorts van alle de boetens, hier voren genoemd, geappliceert worden een derde ten behoeve van den Heer Hoofd-Officier, een derde ten behoeve van den Aanbrenger, en een derde, nevens het verbeurde goed, ten behoeve van de Aalmoesniers armen deezer Stad. enz.

Wanneer in 't laetst van deze Zomer, de vereenigde Fransche en Spaensche Vloot, de groote Engelsche vloot naer de West Ind. als anderzints bestemd, onderschept en genomen hadt, strooide den Engelschen in hunne papieren uit, dat een Ingezeten dezer Republiek, Kaptein *Adriaen Trotz*, voerende het schip de Leeuw, en te Middelburg t'huis hoorende, eerst de Fransche en Spaensche schepen, en daerna de Engelsche vloot ontmoet hebbende, terstond te rug was gezeild, en de Fransche en Spaensche van de nabyheid en toestand der Engelschen hadt verwittigd en dus oorzaak was geweest, dat het Engelsch Convoy niet kunnende ontkomen, in de handen van zyne vyanden was gevallen. Maer dit uitstrooizel is zyn oorsprong alleen verschuldigd aen de zucht en het opzet, om de Nederlanders met eenen zwarten kool af te schilderen.

Egte en onbetwistbare berigten uit Zeeland hebben verzekerd, dat nog Schipper *Trotz*, nog schip de *Leeuw* in Zeeland bekend is, nog daer van uitgevaeren, of t'huis behoort.

De klagten van rondsom wegens de meer en

meer

meer toenemende geweldenarye en willekeurige moetwilligheden der Engelschen worden zo menigvuldig, dat men 'er schier aen gewend, het oor doof wordt, en dezelven byna geen invloed meer maken. Onlangs heeft men wederom uit Port-Mahon een brief ontvangen van den 7 Sept. aldus luidende.

Deeze is dienende dat wy hier Ondergeschrevene tot Port Mahon zyn opgebragt, namentlyk Sybrand Evers, van Amsterdam na Marseille, met Stukgoed, waar van een derde van de Lading of daar omtrent is prys verklaard, zonder uitstel van tyd, om tot Londen te regten, om dat de Cognossementen aan ordens zyn. Jan Scholts, van Marseille na Curacao, heeft den 21 Augustus zyn Lading gereclameerd, en den 30 daar aan volgende zyn Sententie bekoomen dat de Lading is Prys verklaard, door reden dat de Certificaaten van Amsterdam, met het Cherteparty, Manifest en Cognossement niet eensluidende zyn, zo men hier voorgeeft, waar op den Capt. Jan Scholts heeft geappelleerd tegen 't regt van Londen, voor de Heeren Bevrachters of Inlaaders.

Capt. Dirk de Ruyter, van Amsterdam na Cette, geladen met Tabak, heeft mede den 25 Aug. zyn Laading gereclameerd, en heeft den 4 Sept. zyn Sententie bekoomen om te lossen, om reden dat Tabak Contrabande zyn in Vrankryk, anders lykt op de Papieren niets te zeggen te zyn, alzo zullen zy hem hier bewaaren voor een ongeluk in Vrankryk.

Capt. Ryntje Nobel, van Barcelona na Majorka, met eenig Stukgoed tot Amsterdam gelaaden is mede Prys verklaard, en is reeds los.

Capt. Willem Pietersz. van Alicante na Valentia, met Stukgoed gelaaden tot Amsterdam, is reeds den 30 Aug. aangeslagen, om na 20 dagen zyn Sententie te hebben of zyn Laading prys zal zyn of niet, het welk zekerlyk prys zal zyn; om reden, dat zyn meesten Cognossementen aan ordens zyn, uitgenomen vyf Cognossementen van de Wed. Juran en Zoon; want alles, wat aan orden is, word hier prys ver-

AMSTELDAM. *Brief houdende klagten over de Engelschen.*

verklaard; het is evenveel waar van daan, waar na toe, of wat Natie dat het zyn.

Capt. Teunis de Boer van de Kust van Barcelona na Amsterdam, gelaaden met Brandewyn, is mede den 30 Aug. aangeslagen om na 20 dagen zyn Sententie te hooren, of hy mede prys zal zyn dan niet; zal na alle gedagten mede het zelfde ondergaan, om dat zy zeggen, dat zyn Cherteparty en Cognossementen niet eens luidende zyn, maar 't is evenveel, hoe dat de Papieren mogen zyn, en hoe Regtvaardig dat de zaaken mogen zyn, het is hier alles goed en prys.

Hier zyn ook nog twee Zweden, de een van Bourdeaux na Ancona en Triest, gelaaden met Suiker en Koffy; de ander van Genua na Cartagena, geladen met Hout en Hennip, zyn beide prys, als mede een Deensch Schip Pieter Witheym van Altona, van Barcelona na Malta, gelaaden met Stukgoed, Geld en Passagiers, het welk Maltezers zyn en haar eigen Geld en Goed in 't Schip hebben, zal mede na alle gedagten Prys zyn, en nog een Deensch, kortelyks gearriveerd van Cetten na Oostende, zal meden den zelven weg gaan, dierhalven zo daar geen verandering komt, is de Middellandsche Zee voor Neutraale Schepen niet te bevaaren; want men doet hier op Zee zo wel als op 't Land al wat men wil, want voor ons of Neutraale Schepen of Ladingen, is geen hulp of assistentie, want hier is niemand, die voor ons op durft komen nog assistentie bewyzen, om reden dat zy bang zyn, dat haar 't Land verbooden word; hier is ook geene die de Hollandsche spraak magtig is, zo dat wy ons behelpen moeten met een Soldaat als Tolk, en dat zeer gebrekkelyk, want hy ons niet terdeeg verstaan kan, en ook niet terdeeg Engelsch spreeken, zoo dat het zeer noodig zoude zyn, om meerder schaaden en kosten voor te komen, dat hier iemand gesteld mogte worden, die voor de Hollandsche Vlag opkwam, want of de Capteins, Stuurlieden of Volk zweeren of niet, het is al evenveel, het is alles prys. Den voorgaanden Regter, die men hier gehad heeft, was van den Koning van Engeland gesteld

steld en heeft hier nog geen een Hollandsch Schip of Lading Prys verklaard, dewelke in 't begin van Augustus door den Generaal van 't Land is afgezet en reeds naar London vertrokken, om zyn Verantwoording te doen, daar en tegen dezen Regter van den Generaal aangesteld zynde, heeft nog geen een Schip vrygegeven, by dezen is alles Prys, want zommige van de Rechters en meest allen, Advocaten en Procureurs zyn Intressanten van de Kapers.

AMSTELDAM. *Brief houdende klagten over de Engelschen.*

Zoo dat de Heeren in Amsterdam eens kunnen nagaan wat Assistentie men hier heeft.

Zoo dat wy hier ondergeschreevene eenparig verzoeken bekend te maaken.

Was geteekend,

Willem Pietersz, Jan Scholtsz, Zybrand Eversz, Dirk de Ruyter, Peter Witheym, Ryntje Nobel, Teunis de Boer.

Schipper Jan Edzes, die den 18 July te St. Eustatius is aengekomen, meldt van daer: „ dat hy „ zederd zyn vertrek uit Texel, op den 28 Mey, „ op de hoogte van Kaap Finisterre, was aengehouden door een Engelsch oorlogschip, het „ welk hem wilde dwingen om te bekennen, dat „ hy naar Spanje of Noord America bestemd was, „ hem dreigende in de boeyen te zullen laten zetten, ingevalle hy zulks weigerde, en na dat hy „ daer mede 3 neren opgehouden was geworden „ en men zyne Compassen van boord hadt doen „ halen, hadt men hem laten gaen, na hem egter „ alvorens deerlyk geslagen te hebben. Wyders, „ dat hy, een dag voor zyn aenkomst, door een „ Kaper was aengerand, welke hem van veel leeftogt en al zyn nieuw touw- en blokwerk beroofd hadt, zo dat hy zich naeuwlyks hadt kunnen redden."

KALLANSOOG.

Kal-lans-oog.

Den 30 der vorigen maend, is op de stranden van Kallandsoog levendig aengespoeld een Zwaerd-Visch, over de veertig voeten lang, welke den 5 dezer maend 1780, op het strand, des namiddags om drie ueren aen den meestbiedenden geveild en verkogt is.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

De Staten van Zeeland hebben den 14 September het navolgend besluit genomen:

Besluit nopens 't afschryven der Impositien enz.

Is goedgevonden en verstaan, dat, om het afschryven der Impositien van alle Specien, die uit het eene Pagt-District naar het ander moeten worden verzonden, in allen opzigte op een en denzelven voet te handelen, zal worden gestatueerd, zo als gestatueerd word by dezen, dat voor de afschryving van Wynen, welke uit het eene Pagt-District na het ander worden overgevoerd, offchoon zulks volgens het 16 Art. der Ordonnantie op dat Middel, van den 23 Sept. 1637 is gepermitteerd geweest, door de Pagters dier Specie, met het ingaan van het aanstaande nieuw Pagt Saisoen, ook niets meer zal mogen worden afgevorderd; met declaratoir teffens, dat hun Ed. Mog. Resolutie van den 17 Sept. 1772, waar by ten opzigte van de andere middelen in 't generaal zodaanige afvordering wel speciaal is verboden, ook ten aanzien van de afschryvinge der Wynen van applicatie is.

En zal Extract van deze hun Ed. Mog. Resolutie, aan de respective Bailluwen binnen deze Provincie, tot derzelver informatie, en aan Heeren Commissarissen tot de aanstaande Verpagting der Gemeene Lands Middelen in de onderscheidene Steden en Quartieren dezer Provincie, om voor het aangaan der

der voorschr. Verpagting daar van prelectare te doen, respectivelyk worden gezonden, terwyl niet te min, dezelve Resolutie met den druk gemeen gemaakt, en van de Regeeringen van de respective Steden en Plaatsen dezer Provincie zal worden gezonden, met verzoek en last respective, om die alomme te doen affigeeren daar en zo als zulks gewoon is te geschieden. enz. MIDDELBURG.

Menigmael hebben wy van het verongelukt O. I. schip *Woestduyn* moeten spreken: men zie N. NED. JAERB. 1779. bl 720. 884. 1154. Onder de verongelukte schipbreukelingen was een Engelsch Heer, van geboorte en groote rykdom. Zyn lyk was eerst maer eenvouwig, nevens anderen op Westkapelle ter aerde besteld; dog daer na is het op verzoek van zyne familie, naer Vlissingen gebragt, en aldaer plegtig begraven. Men was mogelyk dwaes genoeg van zich te verbeelden, dat de ryke overleden te Westkapelle in zyne eerste grafstede niet zoude kunnen rusten. Ja dit was nog niet genoeg; het zielloos overschot moest nog eens voor de derdemael op verzoek van zyne vrienden uit het kerker gehaeld, verzameld en met veel staetzy in de Groote of St. Jacobs Kerk begraven worden, en men zal een kostbaer marmer gedenkteken op zyn Grafstede plaetsen.

De Heelmeester van 't schip *Woestduyn* was in verdenking geraekt het lyk van dien ryken Engelschman van veele edele gesteentens en andere kostbaerheden beroofd te hebben, en is op die vermoedens te Middelburg in bewaering gebragt. Maer niets tegen hem bewezende kunnen worden, is hy eindelyk ontslagen: Dog hy houdt zig met zyn enkel ontslag niet te vreden; maer eischt, van de nabestaenden van dien Engelschen schripbreukeling, wel-

ken

MIDDELBURG. ken hem in bewaring hebben doen brengen en *arresteeren*, tot vergoedinge de somma van 30000 gl. Dog hy heeft zig by vriendelyke schikking laten vinden, en met de som van 6000 gl. laten vergenoegen.

U T R E C H T.

UTRECHT.

Geen groter onheil voor een volk, vooral het welk door koophandel, door handwerken, door vlyt en arbeid moet bestaen, dan dat de bedriegeryen en slinksche streeken menigvuldig worden. Met smerten moeten wy zeggen, dat binnen eenigen tyd de bedriegeryen, en zwendelaryen zeer zyn door gedrongen, zelfs onder zodanigen stand van Lieden, onder welken men het minder moest verwagten. De wetten tegen zulke vervloekte listen en lagen ontbreeken niet, maer helaes! de voorbeelden van die geenen, die door hunnen stand veel invloed op minderen hebben zyn niet allenzints stigtelyk. *Quid vanæ leges sine moribus proficiunt?* Onderwyl hebben wy oneindige verpligting aen die Overheden, die tegen zo verderflyk kwaed waken, en zonder onderscheid van persoonen de misdaden, anderen tot afschrik straffen. Wy hebben zodanige verpligting aen Burgemeesteren en Schepenen der Stad Utrecht, welken tegen godloze bedriegers een Vonnis uitgesproken en den 23 September ter uitvoer hebben doen brengen, van dezen inhoud:

Alzoo Christiaan Frederik Stuten, oud 45 jaren, geboren te Venloo, Notaris alhier, thands gevangen op den Huize van Hazenberg, den Gerechte der Stad Utrecht bekend heeft, en voorts denzelven Gerechte, by goede informatie, gebleken is:

Dat

Dat hy gevangen tot Notaris by de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie zynde gecreëerd, en by den Ed. Hove Provinciaal beëedigd, midsgaders by de Ed. Groot Agtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschap dezer Stad tot de exercitie van het zelve Notariaat geadmitteerd, in plaatze van zich in de bedieninge van dat Officie, als een eerlyk en getrouw Notaris, en overeenkomstig het geene hy by eede beloofd had, te gedragen, integendeel zyn plicht, in verscheidene opzichten, is te buiten gegaan, en deszelfs eed heeft overtreden: U-TRECHT. *Sentent. tegen Stuten wegens bedriegerye en zwindelarye.*

Dat hy gevangen, niettegenstaande hy, uit den aart zyner bedieninge, verplicht was, en zich by eede verbonden had, van niet te staan over eenige Contracten, welke hy wist, of merkelyk vermoedde te zyn woekerig en bedrieglyk, of anders naar rechten verboden, echter niet alleen ter contrarie heeft gehandeld, maar daartoe ook de gelderen heeft opgeloopen, ja zelfs zyn voordeel daarvan genoten.

Dat hy gevangen dus, den 24 Febr. 1777, voor Mr. Hendrik Nachtglas van den Jood Cosman Jacob Weyl, woonende in 's Hage, heeft bezorgd zekere negotiatie ter somme van *f* 3100, welk Capitaal deels voldaan is in geld, deels in juweelen, gouden doozen, en andere kostbaarheden, en waarvan de Acte voor hem gevangen, als Notaris, is gepasseerd, midsgaders daarby de interest a 6 per Cent in 't jaar is bedongen, van welke negotiatie hy gevangen zeer veel, tot eene premie, genooten heeft.

Gelyk hy gevangen mede ongeoorloofd profyt ontvangen heeft van eene nader negotiatie van een Capitaal van *f* 3900, door evengem. Mr. Hendrik Nachtglas van denzelfden Jood Cosman Jacob Weyl, den 23 July 1777, genegotieerd, en waarvan de Acte Obligatoir, met byvoeginge van vorengemeld Capitaal, en dus te zamen van *f* 7000, insgelyks voor hem, als Notaris, is gepasseerd.

Dat hy gevangen, den 24 April 1777, voor Mr. Gerard Jan Hendrik Bouricius en Daniel Theodorus van Hamel Junior, van denzelfden Jood Cosman Jacob Weyl, heeft bezorgd eene negotiatie van

U-TRECHT. *Sententie tegen* Stoten *wegens bedriegerye en zwindelarye.*

van *f* 3100, welke voldaan is, deels in aangetelde penningen, deels in kostbaare goederen en juweelen, gouden doozen, en twee precieuse Saxische Dejunéz, en waarvan de Obligatie mede, met beding van 6 per Cent Renten, voor hem gevangen als Notaris, is gepasseerd, en waarvan hy al wederom eene premie genoten heeft.

Gelyk hy gevangen insgelyks eene premie heeft genoten van een Capitaal van *f* 4900, waarmede bovengemeld Capitaal is geaugmenteerd, 't geen mede deels in contante penningen, deels met kostbare goederen zouden zyn voldaan, en waarvan de Acte Obligatoir, met beding van 4 per Cent Renten, al mede voor hem gevangen, als Notaris, is gepasseerd den 23 May 1778.

Dat hy gevangen insgelyks eene ongeoorloofde premie genoten heeft van een Capitaal van *f* 500, den 1 Juny 1778, door hem voor bovengem. Mr. Gerard Jan Hendrik Bouricius, van Anna Judith Wulfing genegotieerd, en waarvan insgelyks de Acte Obligatoir, met beding van 6 per Cent Renten in 't jaar, door hem gevangen, als Notaris, is gepasseerd.

Dat hy gevangen insgelyks eene ongeoorloofde premie genoten heeft van een Capitaal van *f* 2000, door hem gevangen aan Mr. Gerard Jan Hendrik Bouricius van Adrianus Bemme bezorgd, en waarvan de Obligatie insgelyks, met een bedongen interest a 6 per Cent, voor hem gevangen, als Notaris, is gepasseerd, doch niet ten behoeve van denzelven Bemme, maar quasi ten behoeve van Catharina van Dongen, Wed. van Cornelis Kersen, offschoon hem gevangen niet onbekend was, dat dezelve Bemme, boven de bedongen zes per Cent, van die negotiatie mede nog eene groote premie genoten had.

Dat hy gevangen insgelyks eene ongeoorloofde premie genoten heeft van een Capitaal van *f* 3400, door hem, in Novemb. 1778, van denzelven Bemme aan Daniel Theodorus van Hamel Junior bezorgd, en waarvan de Acte Obligatoir mede, met be-

beding van 6 per Cent jaarlyks, voor hem gevangen, als Notaris, is gepasseerd, niettegenstaande hem al mede niet onbewust was, dat gemelde Bemme, boven dezelve bedongen zes per Cent, daarvan nog meer gelderen genoten had.

Dat hy gevangen het daar by niet gelaten heeft, maar daarenboven, ook zelfs met opzicht tot zekere negotiatie, waarvan de Acte voor hem, als Notaris, is gepasseerd, zich niet ontzien heeft, met Adrianus Bemme aan te spannen, om zekeren minderjarigen, alhier aan de Academie studeerende, met name Cornelis Willem De Man, op eene verregaande wyze, op te lichten; dat hy ten dien einde, in den jaare 1778, voor denzelven een Capitaal van *f* 2500 van gemelden Adrianus Bemme genegotieerd hebbende, met denzelven Bemme overleg gemaakt heeft, dat hy *f* 2000 van het zelve Capitaal, in plaatze van in geld, zoude voldoen met Wissels, door den Ritmeester Bolwerk, ten laste van den Solliciteur Schneider in 's Hage, getrokken, en welke, alle drie maanden, uit het pensioen van gemelden Ritmeester Bolwerk, met éénhonderd gulden moesten worden voldaan, en daarenboven van het leven van gewelden Bolwerk, die een oud en caducq persoon is, af hingen.

U-TRICHT. *Sententie tegen* Stuten *wegens bedriegerye en zwindelarye.*

Dat, offschoon die Wissels, uit dien hoofde, vry minder waardig waren, dezelven desniettegenstaande, met overleg van hem gevangen, aan denzelven minderjarigen De Man, tegen het volle Capitaal zyn aangereekend;

Dat hy gevangen niettemin denzelven De Man, offschoon hem deszelfs minderjarigheid niet onbekend was, voor zich, als Notaris, heeft doen compareeren, en eene Acte Obligatoir passeeren, even als sproot die geheele schuld van *f* 2500 uit deugdelyk geleende en aangetelde penningen, en dus, willens en wetens, eene *falsa causa debiti* in die Obligatie heeft gevoegd; zo als ook bovendien by die Acte Obligatoir is bedongen, dat het zelve Capitaal van *f* 2500, geheel en al, een jaar na dato zoude betaald worden met den interest tegen een

U- TRECHT. *Sentent. tegen Stuten wegens bedriegerye en zwindelarye.*

half per Cent 's maands, niettegenstaande dezelve De Man alsdan op zyn best vierhonderd Gulden van alle die Wissels konde hebben ontvangen, 't en zy hy dezelven met merkelyk verlies aan een ander kwam te verkoopen; welke gelegenheid hy gevangen zich ook ten nutte gemaakt heeft, om die Wissels tegen circa de helfte van het Capitaal, volgends zyn gevangens eigen voorgeven, van denzelven De Man over te neemen;

Dat hy gevangen bovendien de Notarieele Acte van die schuld, zonder hoofd of datum, op een onbezegeld papier, als Notaris, heeft gepasseerd, zonder dezelve ooit met een zegel, naar de calibre, te doen munieeren; dat hy gevangen, desniettegenstaande, daarvan eene grosse, in gewoone forme, heeft uitgegeven, en, in het hoofd van dezelve, met zyne onderteekening heeft verklaard, dat de minute derzelve was geschreven op een zegel van zeven Gulden.

Dat hy gevangen ook even misdadig omtrend zeer veele andere Actes, in zyn Protocol voorkomende, is te werk gegaan, zodanig, dat, buiten de bovengem. Acte, nog een-en-dertig anderen voor hem gevangen, als Notaris, en zekere getuigen, zyn gepasseerd, als onbezegeld, en verre de meesten zonder hoofd of datum, midsgaders sommigen derzelven door hem, als Notaris, in 't geheel niet geteekend zyn, niettegenstaande hy by eede heeft beloofd, van alles, wat voor hem, als Notaris, geschiedt, en gepasseerd zal worden, deugdelyk Protocol te houden, en voorts verpligt was de Ordonnantie op het Klein Zegel dezer Provincie te observeeren en na te komen.

Dat hy gevangen het ook, by zekere Acte van Schuldbekentenisse, door den Ritmeester Bolwerk voor hem gevangen, als Notaris, ten behoeve van de Weduwe Brevee, gepasseerd, heeft doen voorkomen, als of dezelve Weduwe mede voor hem ware gecompareerd, en de Conditien, by die Acte vermeld, geaccepteerd hadde, daar nochtans, uit zyn eigene bekentenisse, gebleken is, niet alleen

UTRECHT. *Sentent. tegen Stuten wegens bedriegerye en zwindelarye*

leen dat het voornoemde vrouwspersoon, ten einde voorsz. voor hem niet is gecompareerd, maar ook, dat hy dezelve Acte, door de Dochter van Adrianus Bemme met den naam van de Weduwe Brevee onderteekend, als een deugdelyk instrument ten zynen Protocolle heeft gebracht, en daarvan eene grosse uitgeleverd, even als of die Acte alomme wel en wettig gepasseerd was, niettegenstaande hem volkomen bewust was, dat voorsz. naamteekening was valsch en onwaarachtig.

Dat hy gevangen, boven dit alles, zich aan zwaarer faiten heeft schuldig gemaakt, en dus zich niet ontzien, in eene zekere Acte, in de maanden July en September 1777, voor hem, als Notaris, gepasseerd, en in welke Mr. Gerard Jan Hendrik Bouricius, als principale debiteur, en Mr. Hendrik Nachtglas, als borg, ten behoeve van Jan van Beynum, voorkomen, eerst dezelve den 22 July, wanneer die Acte nog maar eene somme van *f* 2000 inhield, door denzelven Mr. Hendrik Nachtglas, als borg, te doen teekenen, en dit buiten tegenwoordigheid ten minsten van één der getuigen; waarna hy gevangen, den 25 September, by gelegenheid dat dezelve door den principalen debiteur zoude onderteekend worden, door het tusschenschryven van het woord van *vyfhonderd* tusschen de regels, de Schuldbekentenisse heeft vermeerderd en gebracht tot *f* 2500, buiten weten en consent van den bovengem. borge, Mr. Hendrik Nachtglas, die bereids, als voorsz., twee maanden te voren die Acte ondertcekend had, en aan wien ook naderhand van deze gemaakte verandering door hem gevangen geene de minste kennisse is gegeven.

En vermids hy gevangen, door al het bovengemelde, zich niet alleen heeft schuldig gemaakt aan plichtverzuim, transgressie van de Ordonnantie van het Zegel, en verbreking van den eed, by het aanvaarden van zyn Notarisschap gedaan; maar ook boven dien heeft begaan een notoir *Crimen falsi*, welk een en ander in een land, daar goede Justitie vigeert, niet kan worden geconniveerd, maar, an-

U-TRECHT. *Sentent. tegen Stuten wegens bedriegerye en zwindelarye.*

deren ten affchrik en exempel, behoort te worden geftraft; Zo is 't dat Jonkheer *Jan Floris* Grave *van Naſſau la Lecq*, Heer van Ouderkerk op den Yſſel &c. &c. geëligeerde Raad ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht, en Hoogſtderzelver ordinaris Gedeputeerde &c. &c. Hoofd-Officier dezer Stad, R. O. den gevange in apprehenſie bekomen hebbende, denzelven voor Heeren Burgemeeſteren en Schepenen te recht geſteld, en crimineellyk tegen hem geconcludeerd heeft.

Waaromme Burgemeeſteren en Schepenen voorn. doende recht, den gevangen verklaren vervallen van zyn amt, als Notaris, midsgaders te zyn meineedig, infaam, en inhabiel om ooit het voorſz. Notariaat, of eenig ander ampt, of bedieninge te konnen bekleden; condemneerende hem wyders, om gebracht te worden ter plaatze, daar men gewoon is Crimineele Juſtitie te doen, en aldaar met het Zwaard over het hoofd geſtraft, midsgaders vervolgends gebracht en geconfineerd te worden in het dezer Stads Tuchthuis, om aldaar, gedurende den tyd van vier aan een volgende jaren, met zyner handen arbeid den koſt te winnen, tot diſcretie van de Heeren Regenten; bannende hem gevangen al verder uit deze Stad en derzelver Vryheid, midsgaders uit de Hooge Heerlykheid Vreeswyk, anders genaamd de Vaart, zyn leven lang gedurende, na expiratie van zyn voorſz. confinement te ruimen met den eerſten, met verbod om 'er ooit weder in te komen, op pœne van zwaarer ſtraffe; condemneerende boven dien hem gevangen in twee en dertig diſtincte boeten, ieder groot éénhonderd Gulden, ter zake van een gelyk getal Actes, door hem, als Notaris, onbezegeld gepaſſeerd, en alzoo ten zynen Protocolle beruſtende; en condemneeren eindelyk hem gevangen in de koſten en miſen van Juſtitie, ter taxatie van dezen Gerechte.

In kenniſſe van my,

C. A. v. Wachtendorff.

Sen-

Sententie tegen Adrianus Bemme.

UTRECHT. *Sentent. tegen Bemme wegens bedriegerye en zwindelarye.*

Alzo Adrianus Bemme, oud 45 jaren, geboren binnen deze Stad, thands gevangen op den Huize van Hazenberg, den Gerechte der Stad Utrecht bekend heeft, en voorts denzelve Gerechte, by goede informatien, gebleken is, dat hy gevangen tot den jare 1760 als huisknecht, en zyne tegenwoordige Huisvrouw als meid in het Verbeterhuis, de Vuurige Kolom genaamd, binnen deze Stad gediend hebbende, in dat zelfde jaar in den echten ſtaat zyn getreden; dat hy gevangen alstoen eerſt binnen deze Stad, en vervolgends te Leiden een winkel van tabak, ſnuif, en andere waren heeft gedaan, doch dat, dezelve winkel te Leiden niet voordeelig gaande, hy gevangen, nu ruim twaalf jaar geleden, weder binnen deze Stad met der woon is gekomen:

Dat hy gevangen, in plaatze van alhier wederom een winkel, of eenige andere eerlyke handteeringe by de hand te nemen, al aanſtonds zyn werk heeft gemaakt met penningen, welke hy grootendeels van anderen opnam, zo wel aan minderjarige, als meerderjarige perſoonen, tegen eenen hoogen intereſt, uit te zetten; dat hy gevangen boven de groote intereſten, welke hy van die uitgezette penningen bedong en genoot, ook nog merkelyke ſommen, onder den naam van preſenten of premien, ſomtyds ieder wel 20, 30, ja 40 Ducaten bedragende, van de geldopnemers heeft geprofiteerd; gelyk hy gevangen ook diergelyke exorbitante zogenaamde premien getrokken heeft van penningen, welke hy van anderen voor jonge lieden heeft bezorgd.

Dat hy gevangen dus, onder anderen, van Mr. Gerard Jan Hendrik Bouricius heeft geprofiteerd eene premie van 40 Ducaten, wegens een Capitaal van *f* 10000, door hem gevangen van Gerrit Schermaat aan gemelden Bouricius bezorgd.

Dat hy gevangen, den 9 Nov. 1778, door medewerkinge van Chriſtiaan Frederik Stuten, aan Daniel Theodorus van Hamel Junior, een Capitaal van *f* 3400, tegen een half per Cent 's maands, geſchoten

U-TRECHT. ten hebbende, boven dien hoogen intereſt nog eene meerder ſomme, onder den naam van preſent of premie, van denzelven van Hamel genoten heeft.

Sentent. tegen Bemme *wegens bedriegerye en zwindelarye.* Dat hy gevangen al verder, om zulks, zo veel mogelyk, bedekt te doen, en iterative zogenaamde premien te genieten, zyn werk gemaakt heeft, om ook ſomtyds de Capitalen, welke hy dus kwam te verſtrekken, op naam en als ten behoeve van andere perſoonen te doen ſtellen.

Dat hy gevangen dus in den jare 1778 aan denzelven Daniel Theodorus van Hamel Junior, al mede door de bezorginge van bovengem. Stuten, een Capitaal van ƒ 2450, op den naam van zyn gevangens Schoonmoeder, de Wed. Jan Copee (welke hy gevangen ſomtyds ook wel onder den naam van de Wed. Brevee heeft doen voorkomen) tegen den intereſt van een half per Cent 's maands hebbende verſtrekt, hy gevangen, zo wel als voorn. Stuten, daarvan bovendien nog een preſent of premie genoten heeft.

Dat hy gevangen al wyders, in October deszelfden jaars 1778, op den naam van Catharina van Dongen, wed. van Cornelis Kersſen, aan Mr. Gerard Jan Hendrik Bouricius, een Capitaal van ƒ 2000, al mede tegen den intereſt van een half per Cent 's maands, hebbende verſtrekt, daarvoor van denzelven Bouricius, onaangezien dien hoogen intereſt, al wederom een zogenaamd preſent heeft genoten: dat hy gevangen de voorn. Bouricius bovendien zoo verre heeft weten te brengen, dat wanneer dezelve van hem gevangen, op den naam van zyn gevangens Schoonmoeder, een Capitaal van ƒ 3800 had opgenomen, dezelve Bouricius heeft moeten gedogen, dat hy gevangen daarvan voor zich zoude afhouden een Capitaal van ƒ 2300, welke hy gevangen van meergem. Stuten te pretendeeren had; dat hy gevangen al wyders denzelven Bouricius, voor den Notaris Brouwer, eene Obligatie van ƒ 1000 hebbende doen paſſeeren, daarvan, boven den daarby bedongen intereſt van zes per Cent 's jaars, nog eene ſomme van 40 gulden, quaſi tot eene vereeringe voor zyne kinderen, heeft genoten.

Dat hy gevangen, door het gereitereerd genot van zodanige premien of presenten, boven den, naar de wetten dezer Provincie, genoegzaam hoogstgepermitteerden interest, zich dus in alle bovengemelde gevallen notoir heeft schuldig gemaakt aan verregaanden woeker.

UTRECHT. Sententie tegen Bemme wegens bedriegerye en zwindelarye.

Doch heeft de gevangen het daarby niet gelaten, maar, van kwaad tot erger voortgaande, is hy gevangen nog bedacht geweest, om Capitalen, welke hy aan den een of ander opschoot, niet geheel in contant geld, maar voor het grootste gedeelte in Wissels, die nog een geruimen tyd moesten loopen, en ook nog, uit anderen hoofde, vry minder dan het Capitaal waardig waren, te betalen.

Dat hy gevangen dus, in den jare 1778, aan Cornelis Willem De Man, toen ter tyd nog minderjarig, en Student aan de Academie alhier, een Capitaal van *f* 2500 zullende verstrekken, aan denzelven niet meer, dan *f* 500 in contant geld, in betaling gegeven heeft, en de overige *f* 2000 in Wissels, door den Ritmeester Bolwerk, ten laste van deszelfs Sollicitteur Schneider in 's Hage, getrokken: dat hy gevangen van zich heeft konnen verkrygen, die Wissels aan denzelven De Man voor het volle Capitaal aan te reekenen, niettegenstaande die Wissels van dien aart waren, dat dezelven, van vierendeeljaars tot vierendeeljaars, met éénhonderd Gulden uit pensioen van denzelven Ritmeester Bolwerk, zonder interest, betaalbaar waren, en 'er dus volle vyf jaren moesten verloopen, eer dezelven volkomen konden zyn afbetaald, en daarenboven zodanig van het leven van denzelven Bolwerk afhingen, dat, voor zo verre die voor, of op deszelfs overlyden nog niet verschenen waren, in het geheel van geen effect konden zyn.

Dat hy gevangen niettemin van dat Capitaal, by de Acte Obligatoir, als deugdelyk geleende en aangetelde penningen, voorkomende, niet alleen heeft bedongen een half per Cent 's maands voor Renten, maar ook bovendien, dat het voorsz. Capitaal van *f* 2500 een jaar na dato wederom moeste worden opgebracht, niettegenstaande dezelve De Man, gedu-

U-THECHT. Sentent. tegen Bemme ve wed. Copee, wegens bedriegerye en zwindelarye.

lenfelyk verkregene condemnatie, ten laste van meergen. van Hamel, en opgevolgde Letteren Requisitoir aan die van den Gerechte van Hagestein, tot bekominge van het voorsz. Capitaal van f 2450 met de interessen van dien, op den naam van dezelve wed. Copee, dadelyke Executie te dirigeeren aan zekere Landeryen, aldaar gelegen, den voorn. Daniel Theodorus van Hamel competeerende, en dezelve Landeryen, voor die schuld, by decreet te doen verkoopen, alles mede, zonde de minste kennisse van meergen. wed. Copee; dat, over de penningen daarvan geprovenieerd gehouden wordende het Judicium van preferentie en concurrentie, hy gevangen al verder met eenen der medecrediteuren over die penningen heeft aangegaan een accoord, om by Verbaal voor Commissarissen uit voorsz. Gerechte te sluiten, en dit al mede op den naam van de wed. Copee, doch zonder kennisse van dezelve; dat hy gevangen, om het meerder gedeelte van die penningen, onder den Gerechte van Hagestein geconsigneerd, magtig te worden, het Verbaal accoord, aan hem persoonlyk ter hand gesteld, om door de wed. Copee onderteekend te worden, door zyne Dochter ook heeft doen onderteekenen, en het dus doen voorkomen, als of voorn. wed. Copee het zelve onderteekend hadde, perpetreerende dus al wederom een nader *Crimen falsi* niet alleen, maar strekkende dit een en ander ook tot groot bedrog en misleidinge van den Rechter, die op dat valschelyk geteekend Verbaal Condemnatie heeft verleend, en, wiens conform, de penningen van wegen den gevangen gelicht zyn; dat hy gevangen zyn doelwit, door herhaalde falsiteiten, in zoo verre bereikt hebbende, echter niet heeft durven onderstaan, de voorsz. procedures in cas van oppositie te Vianen, tegen de wed. Jan Copee, verder te laten voortzetten; dan heeft hy het doen voorkomen, als of dezelve wed. van de voorsz. op haren naam gedaane sommatie op pœne van gyzelinge, *cum expensis*, hadde gerenuncieerd; dat hy gevangen deswegens beleden heeft, dat hy de insinuatie, aan Daniel Theodo-

UTRECHT. *Sententie tegen* Bemme *wegens bedriegerye en zwindelarye.*

dorus van Hamel Junior, heeft doen inrichten op den naam van de wed. J. Copee, en dezelve, door zyne Dochter, doen onderteekenen met den naam van de wed. J. Copee, even of die wed. dien naam zelve geteekend, en van de voorn. procedures gerenuncieerd hadden.

Dat hy gevangen almede van zig heeft konnen verkrygen, om, den 8 Juny 1778, door zyne Dochter Christina Sara Bemme, te Vreeland zynde, te doen teekenen met den naam van de wed. Brevee zekere Acte, voor den Notaris Christiaan Frederik Stuten gepasseerd, en dezelve zyne Dochter dus te doen voorkomen onder den naam van de wed. Brevee; dat alle de vorengem. valsche naamtekeningen, en voorgem. Comparitie voor Notaris, door des gevangens Dochter zyn geschied, op zyne speciale ordre, en door zyne inductie, en Vaderlyk gezag; dat hy gevangen dus van zich heeft konnen verkrygen, om zyne eigene minderjarige Dochter te brengen tot het perpetreeren van zodanige onwaare onderteekeningen, en dat hy gevangen van dezelven, ten zynen behoeve, zich bediend heeft.

En dewyl de voorschr. verregaande woeker, openbare bedriegeryen, en misleidinge van de jeugd, gevoegd by de zoo dikwerf gereïtereerde falsiteiten, faiten zyn van de allergevaarlykste gevolgen, en die, anderen ten afschrik en exempel, rigoureuselyk behoren te worden gestraft; Zoo is't, dat Jonkheer *Jan Floris* Grave *van Nassau la Lecq*, Heer van Ouderkerk op den Yssel &c. &c. Geëligeerde Raad ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht, en Hoogstderzelver ordinaris Gedeputeerde &c. &c. Hoofd-Officier dezer Stad, R. O. den gevangen in apprehensie bekomen hebbende, denzelven voor Heeren Burgemeesteren en Schepenen te recht gesteld, en crimineellyk tegen hem geconcludeerd heeft.

Waaromme Burgemeesteren en Schepenen voorn. doende recht, den gevangen gecondemneerd hebben, en condemneeren by deze, om gebracht te worden ter plaatze, daar men gewoon is Criminee-

le

U-TRECHT. *Sentent. tegen* Bemme *wegens bedriegerye en zwindelarye.*

le Justitie te doen, en aldaar strengelyk te worden gegeesseld, en wyders gebragt en geconfineerd te worden in het dezer Stads Tuchthuis, om aldaar, gedurende den tyd van vier aaneen volgende jaren, met zyner handen arbeid de kost te winnen, tot discretie van de Heeren Regenten; bannende hem vervolgends uit deze Stad en derzelver Vryheid, midsgaders uit de Hooge Heerlykheid Vreeswyk, anders genaamd de Vaart, zyn leven lang gedurende, na expiratie van zyn voorn. confinement te ruimen met den eersten, met verbod van 'er ooit weder in te komen, op pœne van zwaarer straffe; en condemneerende bovendien hem gevangen in de kosten en misen van Justitie, ter taxatie van dezen Gerechte. Enz.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. Den 8 dezer maend zyn uit eene overgeleverde Naemlyst door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Burgemeesteren dezer Stad verkoren de Heeren Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG, Mr. FRANÇOIS BENJAMIN FAGEL, ANTONI KUITS en Mr. JOOST HUYGHENS.

Ook heeft zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Naemlyst tot Scheepenen dezer Stad verkoren, de Heeren Mr. *Cornelis Baart*, *Jean la Clé*, Mr. *Librecht Jacob Hobreman*, Mr. *Ysbrandus Johannes Faber van Riemsdyk*, Dr. *Nicolaas van Wyk de Vos*, Mr. *Cornelis Ascanus van Sypestyn* Junior, en *Floris Visscher Hesbuysen*, zynde de vyf laetste tot Scheepenen-Commissarissen der Gemeenelands-Middelen aengesteld.

's GRAVENHAGE. Hun Ed. Groot Mog. hebben, op de benoeming van zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, den Heer Mr. *Jean Bicbon*, Heer van Oost- en West-Yssełmonde, regee-

geerend Burgemeester der Stad Rotterdam enz., aengesteld tot Commissaris van 's Lands Posteryen te Rotterdam voornoemt, in welke hoedanigheid dezelve bereids den eed heeft afgelegd, en zulks in plaets van wylen den Heer Burgemeester Mr. G. D. Denick.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ter Vergadering van de Heeren Staten Generael heeft de Heer *Fr. Tinne*, by volmagt, voor den Heer Francois Cobb, den eed afgelegd als Commissaris der Marine te Margate, Ramsgate, enz.

Voor de Heeren Gecommitteerde Raeden heeft de Heer *Thomas Barriël* den eed gedaen, als 's Lands Procureur, in plaets van wylen den Procureur Rombout Coster.

De Heer *Cornelis van Citters van Bruelis*, tot Ontvanger der Convoyen en Licenten te Ter Goes, aengesteld zynde, heeft in die hoedanigheid ter Vergadering van H. H. Mog. den eed afgelegd.

De Heer *D. van Bysterveld*, als Procureur voor H. H. Mog. aengesteld zynde, heeft in die hoedanigheid voor die hooge Vergadering, den eed afgelegd.

Ook heeft ter Vergadering van H. H. Mog. den eed afgelegd, de Heer en Mr. *Adr. van der Goes*, Burgemeester der Stad Delft, om wegens de Provincie Holland als Raed ter Admiraliteit op de Maze zitting te nemen.

Nog heeft de Heer *van der Plaet* ter Vergadering van hun Hoog Mog. den eed afgelegd, als Contrarolleur van de Convoyen en Licenten in de Grave.

Zyne Doorl. Hoogheid heeft aengesteld tot gewoon Meesterknaep van het Jacht-Gericht van Stad en Lande, den Heer *Ficko Berghuis*, in plaets van wylen den Heer Pieter Alstorphius.

Men heeft tyding dat overleden is de Heer *Pieter Coster*, Stadhouder van het Drost-Amt en Substitut Drossaerd, mitsgaders Dykgraef der Stad en Landen van Steenbergen enz.

Ook heeft men narigt van het overlyden van den Heer *Pierius Lycklama à Nyeholt*, Convoymeester te Workum. enz.

Ver-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Verders heeft men tyding dat overleden is de Heer Mr. *Jacobus Jongbloed*, gewoon Raed en Archivarius van het Graeffschap Culemborg, Stadhouder van den Leenhove van het zelve Graeffschap enz.

AMSTELDAM. Den 7 dezer Maend overleedt alhier in den ouderdom van 72 jaeren en omtrend 5 maenden, de Heer Mr. *Gerrit Hooft* Gerritsz., Oud-Burgemeester dezer Stad, Bewindhebber der Oost-Indische Maetschappye ter Kamer alhier. enz.

Ook is den 9 dezer in den ouderdom van byna 76 jaeren overleden, de Heer *Lodewyk Hovy*, Directeur van den Moscovischen Handel. enz.

En op deszelfs buitenplaets Meer-en-Duin, te Lisse, in den ouderdom van byna 88 jaeren overleden, de Heer *Simon van der Stel*, in zyn leeven Heer in de Hooge Heerlykheden van Oud en Nieuw Vossemeer, mitsgader Commissaris der Stad Amsteldam.

ROTTERDAM. Den 7 dezer is in den ouderdom van ruim 67 jaeren overleden, de Heer *Jacob Cossart*, Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester dezer Stad, en wegens dezelve afgezonden in de Vergadering van hun Ed. Mog. ter Admiraliteit op de Maze, Bewindhebber van de Oost-Ind. Maetschappy ter Kamer alhier. enz.

Tusschen den 11 en 12 dezer is op de Buitenplaets Spieringshoek, tusschen deze Stad en Schiedam, in den ouderdom van ruim 56 jaeren overleden, de Heer Mr. *Gerard Daniel Denick*, Raed in de Vroedschap en regeerend Burgemeester dezer Stad, wegens hun Ed. Groot Mog. afgezonden ter Vergadering van de Ed. Mog. Heeren Commissarissen van de Posteryen van Holland en Westfriesland, mitsgaders Oud-Raed ter Admiraliteit op de Maze.

Ook heeft men tyding dat den 23 dezer, op deszelfs Buitenplaets Sionsburg te Vught, in den ouderdom van ruim 59 jaeren overleden is, de Heer *Jan Christoffel van Heemskerck*, in leven Kolonel en Kaptein ter Zee ten dienste dezer Landen, mitsgaders Oud-Opper-Equipagiemeester van de Admiraliteit op de Maze. enz.

Mis-

MIDDELBURG. Den 2 dezer maend is door de Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren en Scheepenen dezer Stad tot Raed verkoren, de Heer *Pieter Buteux*, in plaets van den Heer Mr. Engelbert Johan van der Mandere, welke daer van afstand gedaen heeft.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

En zyn mede door de Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren, Scheepenen en Raeden dezer Stad, aengesteld tot Thesauriers, de Heeren Mrs. *Gerard van Citters*, *Martinus Johan Veth van de Perre*, Heer van West-Cappelle en Nieuwland, en *Steven Mattys Snouck Hurgronje*, in plaets van de Heeren Mrs. Jacobus Johannis de Bruin, David van Visvliet, en Huibregt de Haze Bomme, en tot Commissaris van de Leenbank, de Heer Mr. *Wilhem Aernout Kien van Citters*, in plaets van de Heer Mr. Martinus Johan Veth van de Perre, Heer van West-Cappelle en Nieuwland.

Door de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland, is aengesteld tot Ontvanger van den 200 penning op de Huizen, Thienden enz. van een gedeelte van 't Oostkwartier en eenige Parochien van Zuidbeveland, in plaets en mits den vrywilligen afstand, van den Heer Secretaris der Provincie, Mr. Laurens Pieter van de Spiegel, den Heer Mr. *Johan Abraham Eversdyk*, Raed der Stad Goes. En tot Rentmeester-Generael van de Greeflyke Rentieren van Zeeland, in plaets en mits den vrywilligen afstand van de Heer Mr. Jacobus Johannis de Bruyn, de Heer Mr. *Willem Aernout Kien van Citters*, Scheepen en Raed der Stad Middelburg.

Door de Edele Mog. Heeren Gecommitteerde Raeden van Zeeland, is aengesteld tot Ontvanger van de 200 penning over het Kwartier van Neuzen, en een gedeelte van Axel, in plaetse en mits het overlyden van de Heer Mr. Jan Boogmaker; de Heer *Pieter Ossewaarde* P. Z., Scheepen en Raed der Stad Goes; en in plaets van laetstgemelden Heer Pieter Ossewaarde, tot Collecteur van den Thol op de Wacht te Goes, de Heer *Corn. van Citters Bruëlis*, Scheepen en Raed der gemelde Stad Goes.

EIND-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

EINDHOVEN. Den 12 dezer des avonds is in den ouderdom van 63 jaeren overleden, den Heer *Ericus Hornman*, in leven Lieutenant-Drossaerd dezer Steden en omleggende Heerlykheden, mitsgaders Postmeester van deze Stad.

LEEUWARDEN. Den 1 dezer maend is in den ouderdom van 85 jaeren en eenige dagen overleden de Heer en Mr. *Everhard Bourboom*, Old-Secretaris dezer Stad.

GRONINGEN. Den 7 dezer is in plaets van wylen den Heer A. Alstorphius, door den zittenden Raed weder tot Burgemeester dezer Stad ingekozen, en verders door zyne doorl. Hoogheid goedgekeurd, de Heer Raedsheer HENDRIK GOCKINGA, en in deszelfs plaets door Hooggemelde Heeren weder tot Raedsheer gekozen, en door Hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheid goedgekeurd, de Heer *Onno Taminga van Alberda*, Monster-Commissaris enz.

Tusschen den 3 en 4 dezer is in den ouderdom van 78 jaeren overleden, de Heer *M. Bennema*, Gedeputeerde Staet dezer Provincie. enz.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDENE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 25 September.

			by de Z. Zak.	
TARW Oude Z. Witte	18	a	$20\frac{1}{2}$	ſſ
—— Nieuwe dito d.	21	a	22	ſſ
ROGGE Zeeuwſ. dito	13	a	$14\frac{1}{2}$	ſſ
ERTEN Grauwe	18	a	21	ſſ
—— Blauwe	18	a	24	ſſ
WITTEBOONEN	22	a	24	ſſ
			by 't Last.	
BOEKWEIT op 156 ℔			30	£
GERST Winter	$20\frac{1}{2}$	a	$21\frac{1}{2}$	£
HAVER Vriesſ. Brouw	13	a	15	£

Rotterdam den 25 September.

			by 't Last.	
HAVER Goninger dito	12	a	$13\frac{1}{2}$	£
—— Vr. en Gr. Voer	10	a	14	£
—— Zeeuws en Inl.	$10\frac{1}{2}$	a	$11\frac{1}{2}$	£
PAERDEBOONEN	20	a	21	£
KOOLZAED	36	a	39	£
			by den Steen.	
VLAS Allerbest	40	a	42	ſt.
—— Best	34	a	36	ſt.
—— Ordinair	26	a	28	ſt.
—— Gemeen	22	a	24	ſt.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

OCTOBER.

MDCCLXXX.

GELDERLAND.

NYMEGEN.

Jonkheer NIKOLAES KAREL VAN LAWICK hadt zich in het jaer 1775 by de Staten van dit Kwartier vervoegd, ten einde als medelid van de Nymeegsche Ridderschap verschreven te worden. Hy hadt ten dien einde gepoogd, zyn recht tot verschryvinge by een breedvoerig Geschrift of *Deductie* te bewyzen, dog met geen ander gevolg, dan dat zyn verzoek wierdt afgeslagen; gelyk wy dit een en ander in het X. Deel onzer NIEUWE NED. JAERB. van 1775. bl. 303 en volgg. tot 311 verhaeld hebben. Dog Jonkheer LAWICK geeft nog de moed niet verloren, en nieuwe bewyzen meenende opgespoord te hebben tot nader betoog van zyn recht, heeft hy zich in deze maend October 1780 op nieuws by de Staten vervoegd, met dat gevolg, dat deze zaek ter onderzoek en berigtgeving aen *Commissarissen* is opgedragen. Het nader recht van Jonkheer Lawick tot verschryvinge is voorgedragen

NYMEGEN. gen in eene *Deductie* met bylagen, aen de Staten overgegeven, en van dezen inhoud.

EDELE MOG. HEEREN!

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

NICOLAAS CAREL VAN LAWIK, vermeende te bezitten die qualiteiten in den bloede en in den goede, welke aan een Postulant voor de Ridderschap van dit Quartier ter bekoming van admissie te proberen staan, heeft zich ten dien einde in den jare 1775 met eene, zo hy Deducent vermeende, volledige Deductie aan U Edele Mogende geaddresseerd, doch als toen het ongeluk gehad, dat deszelfs verzoek by U Ed. Mog. is gedeclineerd geworden.

Deducent heeft wel niet directe kunnen ervaren de redenen, welke U Ed. Mog. destyds tot dat afslaan van dat zyn verzoek hebben gepermoveerd, doch hy is echter van ter zyde ontwaar geworden:

Dat U Ed. Mog. zouden begrepen hebben, dat des Deducents indirecte bewyzen van het Huwelyk zyner Ouderen *Gosse Willem van Lawick* en *Maria Geertruida Hofland*, ter voldoening aan 't Reglement niet toereikende zouden zyn geweest.

Deducent dan gevoelende, van welk een belang deze ConsiderATIEN van U Ed. Mog. niet alleen voor hem, maar ook voor zyne kinderen en gansche posteriteit konden zyn, heeft niets gepresseerder gehad, dan, zo spoedig de verre distantie van de plaats toeliet, te doen overkomen de directe bewyzen, dat gem. zyne ouderen dadelyk en in forma hunne trouw gecelebreerd hebben.

Hier in nu zo hy vertrouwt volledig gereusseerd zynde, zo neemt hy Deducent al nu de vryheid zich wederom tot U Ed. Mog. te wenden, om by dezen onwederspreeklyk te toonen het recht, dat hy heeft, om als Mede-Lid der Ridderschap van dit Quartier geadmitteerd te worden.

Deducent zal ten dien einde, met permissie van U

U Ed. Mog., het Reglement op de admissie waar van de Copie hier achter geappliceerd is, artikel voor artikel opgeven, en onder elk derzelven per copiam autenticam aanvoeren die bewyzen, waar mede hy vermeent dat door hem aan den inhoud daar van voldaan word, met offerte tevens, om de originele documenten op de eerste requisitie te produceren.

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr.* van Lawick, *wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Art. I.

Dat alle die geenen, zoo versoeken verschreeven en geadmitteert te mogen worden, opentlyk professie zullen moeten doen van de waare Gereformeerde Christelyke Religie, en sulx met attestatie van Predikanten bewyzen.

Ter voldoening aan dezen artikel heeft Deducent de eer te produceren de attestatie van *Jan Gysbert Repelius*, Predikant te Geldermalsem sub B. (1) waar uit consteert, dat hy is Lidmaat van de ware Gereformeerde Christelyke Religie.

Art. II.

Zullen ook niet mogen weesen in eenige Militaire dienst, nog buiten nog binnen die Provincien, doch

B. (1) Ik ondergeschreeve verklaare by dezen voor de opregte Waarheid, dat de Heer *Nicolaas Karel van Lawick* in den Jare 1774. ingevolge Kerkelyke attestatie van 's Gravenhage, geteekent door *J. J. Serrurier.* Eccles. ibidem, als Lidmaat der ware Gereformeerde Christelyke Kerke tot onze Gemeente van Geldermalsen in overgekoomen, en als sodanig een, nog by ons bekend staat en erkend word, zynde gezond in de Leere en onberispelyk van Wandel.

Actum Geldermalsem dezen 5 September 1780.

N. S.

(Was geteekend)

Joan Gysbert Repelius. Theod. fil. V. D. Minister in Geldermalsen.

NYMEGEN.

doch dien dienst verlaaten hebbende, zullen ten tyden verschreeven en geadmitteert mogen worden als anderen.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

Ter beandwoording van dit Art. verklaart Deducent dat, gelyk zulks aan U Ed. Mog. en een ieder bekend is, hy zich in geen Militairen dienst, noch binnen noch buiten 's lands bevindt.

Art. III.

Zullen ook niet mogen weezen in dienst van eenige Uitheimse Heeren Princen, Potentaten, Republyken, of van andere Provincien, directelyk of indirectelyk, voorbehoudens den Leen Eed.

Op dezelfde wys betuigt Deducent mede, dat hy niet is in dienst of eed van eenige uitheemsche Heeren Prinsen, Potentaten, Republiquen of van andere Provincien, directelyk noch indirectelyk, niet twyffelende of dit zal ook aan U Ed. Mog., gelyk aan elk eenen, meer dan bekend zyn.

Art. IV.

Alle diegeene, die haare Voorouderen verschreeven zyn geweest, en de noch zyn, en daar van wettelyk Descendenten of in Collaterali linea van de zelve weerden en Stam zyn en oversulx by Ridderschap en Steeden wel bekent, zullen die verschryving en admissie genieten.

Deducent ter voldoening aan dezen Artikel zullende demonstreren.

1. Dat van zyne Voorouderen in deze Ridderschap zyn verschreeven geweest: en

2. Dat Deducent in collaterali linea *van dezelve weerde en stam* is.

Zo neemt hy quoad primum de vryheid te exhiberen sub Litteris C (2) en C 1 (3) twee attesten van

C. (2) Attestatie. Ick Ondergeschreeve Secretaris van Ridderschap, des Quartiers van Nymegen, in 't Landschaps Re-

van den Heer Mr. *P. A. Schull*, Secretaris dezer Ridderschap.

Uit

Reces van February 1592. (berustende ter Secretarye van die *Edele Mogende Heeren Ordinaris Gedeputeerde Staten* der Quartiers van Nymegen) onder de Leden der Ridderschap des Quartiers van Nymegen ten Landdagen præsent geweest, aangetekent gevonden hebbe de Naam van

Herbert van Lawick.

In 't Landschaps Reces van Maart en April 1599. de Naam van

Herbert van Lawick.

In 't Quartiers Reces van December 1605. (berustende als bove), onder de Præsenten ten Quartier dagen hebbe aangetekent gevonden de Naam van

Herbert van der Lauwyck, Heer *tot Malsum.*

In 't Quartiers Reces van April 1607. als bove den Naam van

Herbert van der Lauwick, Heer tot Malsum.

Nym. den 24 April 1773.

(Was getekent)

P. A. Schull. Secretaris van de Ridderschaps des Quartiers van Nymegen.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

C 1. (3) Attesteere Ick Ondergeschreeve Secretaris der Ridderschap des Quartiers van Nymegen, dat in 't Landschaps Reces van Maart 1598. (berustende ter Secretarye van die *Edele Mogende Heeren Ordinaris Gedeputeerde Staten* des Quartiers van Nymegen) onder de Leden der Ridderschap des Quartiers van Nymegen, ten Landdagen præsent geweest, aangetekent gevonde hebbe, de Naam van

Maximiliaan van der Lauwyck.

In het Landschaps en Quartiers Reces van May 1603. (berustende als bove) onder de præsente Leden der Ridderschap des Quartiers van Nymegen hebbe aangetekent gevonden de Naam van

Maximiliaan van der Lauwick, Heer tot Deil.

In 't Quartiers Reces van December 1605. den Naam van

Maximiliaan van der Lauwyck, Heer van Deyl.

Nym. den 24 April 1773.

(Was geteekend)

P. A. Schull. Secretaris van de Ridderschap des Quartiers van Nymegen.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn rec... van ... schry...

doch dien dienst ... *Herbert van Lawick,*
tyden ver... *Lawick*, (want dus
den ... *dezer* familie, reeds
... UEd. Mog. hier uit ge-
... ten minsten van het
... de Leden der Ridder-
... beschreeven, en ten Land-
... præsent geweest.
... tweede attest sub C 1. con-
... *Maximiliaan van der Lauwyck*, of *van*
... *of van der Lawyck*, (wederom drie
... spellingen van dezelve familie naam
... persoon) mede onder de Leden
... Ridderschap van dit Quartier ten Landdage
... præsent geweest.

Deze nu gelyk Deducent vertrouwt eene *pro-batio probata* uitleverende, dat de Familie van *Lawick* in de Ridderschap alhier is verschreeven geweest, waar omtrent boven dien by niemant van UEd Mog. bedenking zal kunnen vallen, zo zal Deducent om

Ad secundum te toonen *dat hy van dezelve weerden en stam* is verder demonstreren.

1. Dat voorschr. *Herbert* en *Maximiliaan van Lawick* zynde twee Gebroeders, noch een derden broeder hebben gehad, genaamd *Gooßen van Lawick*, Drost van Brevoort.

En om in dit opzicht te toonen eerst, dat die *Gooßen van Lauwick* is geweest een broeder van *Herbert van Lawick*, Heer tot Malsum, in 't attest sub C. als Lid dezer Ridderschap voorkomende, zo produceert Deducent 1. het Product sub D. (4)

Waar

D. (4) *Extract uit het Signaat van den Wel Edele en Hogen Gerichte van Deyl de Ao.* 1611.

Schepenen Oever, Ego &c.

Juffer *Anna van Lauwick*, echte Huysvrouw van Joncker *Johan van Steeland*, Hoefmr. van Haare Furst. Gen. Gravinne Douariere *van Hohenloo* &c. heeft in absentie haares Ehemans voorschreeven, nemende tot eenen wettigen

Vooght

Waar in voorkomt *Anna van Lawick* eche Huisvrouw van Jonker *Johan van Steeland*, Dochter van Jonker *Herbert van Lawick*, Heer tot Malsen. NYMEGEN.

En *Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Vooght en Momb. in deesen Joncker *Philips van Steeland*, Heer in Grysenoort, Drossaert tot Bueren &c., die ook tot deesen sine d'aerde heeft vergost, verkogt en opgedragen, voor vier duysend ponden, die sy &c. huys en hoff soo en gelyk, 't selve met syne woeninge, getimmer, bouwhuysen, bergen, graften, poort en cingelen met boomgaerden, zeye en weyenlanden gelegen is, te Borghmalsem in Tielreweert, gnt. 't voorschreven huys Ravestain, en die aengehoorige landereyen gnt. dat Arckelse goetmet die Heerlykheid van Malsem, met alle daer toe en aan respectivelyk, gehoorende dycken, grindingen, Potingen, Plantingen. reght en gerechtigheeden, soo dit by Joncker *Herbert van Lauwick*, Heer tot Malsem, des voorschreeve Joffers *Anna van Lawick* Vader Zal. van zyne alderen heeft, en wederom met 'er dood aghtergelaten heeft, *Gerhard van Oordt* in een eygendom, erffelyk te hebben en te besitten, met vertigenisse en waerschappen, ten landrechten, doen dit geschied was, heeft *Gerard van Oordt* voorschreeven, wederom ten huyrre voor een braspenning des jaer meyr te betaelen uitgeven, huys, hoff &c. der gemelte Juffrouw *Anna van Lawick*, soo lange sy in levenden lyve wezen sal en langer nyet, met conditie daar toe gedaen, dat het selve huys &c. uit. met een vollen regten, erven, en versterven sullen op Jonker *Goossen van Lauwick*, Drost tot Brevoort &c. of by gebrek syner, op zynen aldsten Zoon, mede genaamt Jonker *Goossen van Lauwick*, en so voirt, van naaste Mans oir, tot naeste Mans oir, gekomen van Drost voorschreeven, en by gebrek van voorschreeve Mans gebourte, sullen de voorschreeven goederen, erven en versterven op des voorschreeve Juffrouw *Anna van Lauwick* naaste Erfgenaamen, voorbehoudens nogthans Joffer *Catharina Holle*, nagelatene Weduwe van gemelte Jonker *Herbert van Lauwick* &c. haarder toght aan goederen voorschreeven, haer leven langh, ende heeft deselve Joffer *Catharina Holle*, assumerende den voorschreeven *Gerard van Oordt*, mede tot een Momb. hier inne geconsenteert, en is deese als voorschreeven overgegeven en gepasseert, volgens het versuck des Heer van

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

En deze *Anna van Lawick* noemt voorschr. *Gooſſen van Lawick* Droſt tot Brevoort &c. Haren Oom ten wiens behoeve, of by gebrek zyner, ten behoeve van zyn oldſten Zoon, mede genaamd Jonker *Gooſſen van Lawick*, zy die acte paſſeert, ten einde het Huis Raveſtain en die aangehorige Landereyen gnt. dat Arckelſe goed &c., met vollen rechten, erven en verſterven zullen op hem, of zyn voornoemden oldſten Zoon.

2. Het Product ſub D I. (5) waar in die zelve *Anna van Lawick* dien zelfden *Gooſſen van Lawick*, Droſt van Bredevoort, wederom noemt haren Oom, en

. . . . 3.

Malſem Zal. en by die toeſaage hem deezen aangaande in ſyn ſiekbedde, by de voorſchreeve Joffer gedaan.

Actum den 15 Mey.

In fidem Extracti.

(Was getekend)

N. van Hoytema, Secrs. den 21 April 1773.

D I. (5) *Extract uit het Signaat van den Wel Edelen en Hoogen Gerighte van Deyl de Ao.* 1611.

Schepenen Oever & Ego &c.

Juffer *Anna van Lauwick* in qualité als boven, heeft gelooft Joncker *Gooſſen van Lauwick*, Droſſaert tot Bredevoort &c. haaren Oom, ofte gebrek zyner, ſynen Soon *Gooſſen van Lauwick*, ofte ſynen aldſten Zoon, ten tyde der Comparants overlyden, in leeven ſynde, twee duyſend Carolus Gulden tot xx ſtuyvers Hollands den Gulden te betaelen, naa haaren dood, voir en aleer haer Ergenaamen tot verdeylinge haarder goederen ſullen treeden en dat uyt alle en een jeder haarer goederen, gelegen onder die Enonge van Deyl, tot onzen Landrecht, zonder deeſen te bejateren. *Dirk van Oordt* petiit lias. ad opus.

Actum den 15 Mey 1611.

In fidem Extracti.

(en was getekend)

N. van Hoytema, Secrs. 21 April 1773.

3. Het Product sub D2. (6) waar by voor gemelde Jonker *Goessen van Lawick*, Drost tho Bredevoort de voorsr. *Anna van Lawick*, geweezen huisvrouw van Jonkh. *Jean van Steeland* noemt zyns Compts. Nichte zaliger.

Wyl nu alle deze Producten zyn originele Extracten uit het Signaat van den Wel-Edelen en Hogen Gerichte van Deyl, voor het welk dezelve reeds in den jare 1611 zyn gepasseerd, zo vertrouwt Deducent dat hier mede onwederspreeklyk bewezen is.

Dat *Herbert van Lawick*, Heer tot Malsem, en *Goossen van Lawick*, Drost van Bredevoort zyn geweest Broeders.

Dat nu ook *Maximiliaan van Lawick*, Heer tot Deyl, welke in 't Product sub C 1. als Lid dezer Ridderschap voorkomt, mede is geweest een Broeder

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryving in de Ridderschap.*

D 2. (6) *Extract uit het Signaat van den Wel-Edelen en Hoogen Gerighte van Deyl, de Ao. 1611.*

Schepen *Geurt Aertsz. Johan Durks. &c.* Jor. *Goessen van Lawick* Drost tho Bredevoort &c. Verclaert dat hy accepteert en van weerden hout al sulcke Opdracht, dispositie ofte legaat als Juff. *Anna van Lawick*, gewesen Huysfr. van Jor. *Jean van Stelandt*, syns Compts. Nichte Zal. ten voordeele van hem Compt. voor Scheepen deesen Gerechts op ten 15 Mey lestleden binnen Bueren heeft gepasseert nopende de Heerlyckheyt van Gelremalsem, 't Huys, Hoff en Lande gnt. het Arckelsen goet met syn timmeringen, potingen, toebehoren en gerechtigheyden in meyningh synde hem selven by alle middelen van rechten daerinne te sullen maintineeren, houdende nogtans in stae en ongeswart die submissie by hem Compt. en den Heer van Deyll, syn Ed. Broeder gedaen over die geschillen tusschen heml. verreesen nopens die succesie van de gemelte Joff. *Anna van Lawick*, Leen oft eygen goederen.

Actum 25 July.

In fidem Extracti.

(en was geteekend)

D. van Wyttina, Secret.

NYMEGEN. der van *Gooſſen van Lawick*, Droſt van Bredevoort zal evideren moeten,

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verſcbryvinge in de Ridderſchap.

Wanneer U Ed. Mog. zich uit het Product ſub D. gelieven te herinneren, dat hy *Anna van Lawick* aan haren Oom *Gooſſen van Lawick*, Droſt van Bredevoort beſpreekt:

„ Dat 't Huis en Hof zoo en gelyck 't ſelve „ met ſyne woeninge, getimmer, bouwhuyſen, „ bergen, graften, poort en cingelen, met boom- „ gaarden, Zeye en Weyenlanden gelegen is ten „ Borghmalſem in Tielre weert, gnt. 't voorſchre- „ ven huis Raveſtain, en die acngehorige Lande- „ reyen gnt. dat Arckelſe goet met die Heerlyk- „ heid van Malſem, met alle daer toe en aen re- „ ſpectivelyk gehorende dycken, grindingen, po- „ tingen, plantingen, reght en gerechtigheeden.

„ Ten einde alle dezelve met een vollen regten, „ erven, en verſterven ſullen op hem Jonker *Gooſ- „ ſen van Lawick*, Droſt tot Brevoort, &c...

Zulks dat deze *Gooſſen van Lawick* na dode van zyn Nicht *Anna van Lawick*, gewezen huisvrouw van *Johan van Steeland*, is geworden Heer van Malſem of Geldermalſem.

In welke qualiteit deze *Gooſſen van Lawick* voorkomt in twee Producten, die Deducent de eer heeft te ſamen alhier te fourneeren ſub E. (7) en

By

E. (7) *Extract uit het Signaat van den Wel-Edelen Hoogen Gerighte van Deyl, de Ao.* 1618.

Cuyck, Tyſſen.

Dat wy gehoord, geſien, en verleſen hebben, twee quitantien, in papier geſchreeven, de eerſte van woort tot woort aldus luydende.

Ik Ondergeſchreven bekenne ontfangen te hebben, uyt handen van myn Broeder Jonker *Gooſſen van Lauwyck*, Heer tot Geldermalſem, eene ſumma van twee duyſent Guldens, ad veertigh grooten Vlaams ieder Gulden ende dit in minderingh van die eerſte ſes duyſent Guldens, die myn Broeder voorſeyt, my volgens ons opgeright Contract ſchuldig

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

By welke eerste *Maximiliaan van Lawyck* by eigenhandige ondertekening, dien *Gooffen van Lawyck* toen Heer tot Geldermalsem tot tweemaal toe noemt zyn Broeder.

Ter-

dig is, oircond myn eygen hand, actum op den Coppel, den sesden dag Julii a sestien hondert en seventien.

was ondertekent
Maximiliaan van Lawyck.

De andere quitantie ook in papier geschreven, was aldus inhoudende:

Ik Ondergeschreven bekenne ontfangen te hebbe, uyt handen van myn Broeder Jonker *Gooffen van Lauwyck*, Heer tot Geldermalsem, de summa van vier duysent Guldens ad veertigh grooten Vlaams iederen Gulden, tot volle betaling van die eerste zes duyzend Gulden, die myn Broeder voorseyt, my volgens ons opgeright contract schuldig was, ende daerop hier te voorens naa luyt quitantie van den 6 dagh Julii Ao. 1617. twee duysent Gulden betaelt zyn, bedanckende myn Broeder voorsz. van goede betaalinge, der eerste ses duysendt Guldens, ende beloovende onder verband van myn persoon ende goederen, eerstes daages tot gesinne niet alleen een generale quitantie over die voorschreeve zes duysent Guldens voor Schepenen te passeren, maar ook alle wydere opdragt, voor den Leenheer volgens ons contract te doen, tot oircond van het welcke, dat het alzo zal aghtervolget ende myn Broeder off syn erfgenamen, wegen die eerste zes duysent Gulden niet wyder zal gemahnet worden, heb ik overmits myn swackheid, dit myn Swaager den Drossart *Pinsen*, benevens myn doghteren en Huysvrouw onderteekenen laten.

Actum op de Coppel den thienden Aprilis Anno sestien hondert ende achtien, was ondertekent door begeerte van myn Schoonvader de Heer *van Deyll*, die door zyn sieckte, niet schryven konde, heb ick deeze onderteekent *Willem Pynssen*, *V. Aa*, *Margriet*, *V. Lauwyck*, *Josina van Lauwick*, *Geerke van Ratingen.*

In oirconde &c. den xi Junii 1618.

In fidem Extracti.

(en was getekend)
N. van Hoytema. Secretaris 21 April 1773.

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Terwyl Hy in 't daar op volgende Product, zynde mede eene quitantie op zyn verzoek (als kunnende wegens ziekte zelfs niet schryven) getekend; 1. door deszelfs Zwager den Droft *Willem Pynssen van der Aa.* 2. door deszelfs Doghteren *Margriet van Lawick* en *Josyna van Lawick*, en 3. door zyn Huisvrouw *Geerke van Ratingen*, dien *Gooßen van Lawick* tot vier onderscheiden reizen noemt zyn Broeder.

Wyl nu uit 't slot van dit laaste instrument consteert, dat deze *Maximiliaan van Lawick* is geweest Heer van Deyl.

En dat deze twee quitantien reeds in den jaare 1618 gerichtelyk zyn geëxhibeert, en ten signate van den Wel-Edelen en Hogen Gerichte van Deyl zyn geprotocolleerd, en daar uit in forma probanti, door den Secretaris *N. van Hoytema* zyn geëxtraheerd, zo is het na dit alles buiten twyffel,

Dat *Gooßen van Lawick* is geweest een Broeder van *Maximiliaan van Lawick*, Heere van Deyl.

Zulks dat dientvolgends, om onwederspreekelyk te toonen, dat Deducent is van die zelfde *waarden en stam*, als geweest zyn *Herbert van Lawick* en *Maximiliaan van Lawick* beide, als bewezen, Leden dezer Ridderschap en broeders van *Gooßen van Lawick*, dan aan hem noch incumbeert, dat Hy bewyze wettelyk te descenderen van dien *Gooßen van Lauwick*, en zich dus in linea collaterali vast make aan voorschr. *Herbert* en *Maximiliaan van Lawick.*

Om dit dan te toonen poseert Deducent:

Dat die *Gooßen van Lawick* by *Johanna Bentinck*, Vrouwe van het Velde, onder meer andere kinderen, heeft verwekt *Georg Nicolaas van Lawick.*

En deze positie wordt niet alleen klaar uit de ter Leenkamer van deze Provincie bestedigde testamentaire dispositie van die *Johanna Bentinck* sub F. (8) wel-

F. (8) *Extract uit het Leenboek des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen. getekent met de Letter R. Fol.* 141. *&c.*

Ik *Diederik van Bemmel &c.* erschenen is *Valenus Swaan*

welke daar by voorkomt als Weduwe *Lauwicks*, Vrouwe tot Geldermalsem;

Maar die zelfde *Johanna Bentink*, Vrouwe te Geldermalsem, komt by de belening sub F 1. (9) meer ge-

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, *wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Sugaw, Deurweerder 's Hoves van Gelderlant, als volmt. van Juffer *Johanna Bentinck*, Weduwe *Lauwiks* Vrouwe tot Geldermalsem, vermogens volmagt by deselve voor *Derk Dibbetz* Burgmr. der Stad Arnhem en *Johan Dibbetz* Leen-Griffier in Gelderland, als mannen van Leen deses Furstendoms en Graafschap, den 1 dezes lopende maands February gepasseert, ende heeft uit kragt van deselve volmagt verklaart syn Principalinne meyninge en uyterste wille te zyn, dat haar Leengoed ten Velde met synen toebehoren, gelegen in de Graafschap Zutphen Kerspel van Warnafeld, aan den Furstendom Gelre en Graafschap Zutphen ten Zutphensen regten met een pond goed gelds te verheergewaden, naar oer afsterven onder hare samentlyke natelatene kinderen, en desselven kindskinderen, soo in plaats van oere olderen staan sullen, sal deylbaar syn, en de opkomsten van dien gelykkelyk genooten en geprofiteert worden, dog alsoo haar Dogter *Agnes van Lawick* by haar Eheman *Hans Hendrik Weyer* maar nagelaten heeft een kind, en haar Dogter *Anna van Lawick* drie kinderen en hoer kinderen nog in leven synde, ook meer kinderen hebben, of kunnen krygen, dat tot het boven gemelde kind van haarl. Dogter *Agnes van Lauwick*, alleene hebben sal oer derden deel van een kinds gedeelte, en daer eene van de kinderen of kindskinderen, sonder lyfs Erven natelaten quame afte sterven, dat als dan desselven gedeelte ook onder de anderen kinderen en kindskinderen sal deylbaar syn; my als Stadhouder van de Leenen versoekende, dat ik hare dispositie en uytterste wille believen approberen, confirmeren, ende bestedigen wilde: soo is het, dat ik sodaene dispositie als voorsz. beliest, geapprobeert en bestediget hebbe, believe approbere, en bestedige deselve mits dezen, Beheltelyk &c. sonder argelist. hier syn over en aangeweest als mannen van Leen *Derk Debbetz*, Burgmr. des Stads Arnhem, en *Derk van de Sand* Auditeur van de Rekenkamer &c. Des t'oirconde &c. geschied tot Arnhem den 21 Febr. 1633.

(9) F 1. *Ander Extract uit het Landboek des Forsten.*

NYMEGEN. gedetailleerd voor als Weduwe van wylen *Goswyn van der Lauwick*, in zyn leven Droſt te Bredevoort.

Ter-

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verſchryvinge in de Ridderſchap.

ſtendoms Gelre, des Graeffſchaps Zutphen, getekent met de Letter T. Fol. 141.

Ik *Diederik van Bemmel* &c. erſchenen is *Georg Niclaas van Lauwick*, Heere tot Geldermalſem, Droſt tot Breevoort, en heeft te Leen ontfangen, dat goed ten Velde met ſynen toebehoren, in de Graeſſchap Zutphen, Kerſpel van Warnsfeld, gelegen aan den Furſtendom Gelre en Graefſchap Zutphen ten Zutphenſen regten met een pond goeds gelds te verheergewaden Leenroerig, hem aangekomen door affterven van ſyne Moeder Vrouwe *Johanna Bentinks*, Wed. van wylen *Goswyn van der Lawick*, in ſyn Leven, Droſt tot Breevoort, en heeft daervan huld en eed van trouwe gedaan, het welk geſchied ſynde heeft hy verſogt, approbatie van ſodaene verklaringe, als ſyn Schoonbroeder de Heer *Carl Bentinck*, in ſynen leven, Raad in Gelderland, met deſſelven huisvrouwe Vrouwe *Sophia van der Lawick* den VIIII April 1642. gedaan had, onder ſyn hand, wegens het niet te aanveerden den boedel als Erfgenaam van Wylen *Goswyn van der Lawick*, in ſyn leven, Droſt tot Bredevoort, en Vrouwe *Johanna Bentinks*, als ook gelikke verklaringe ende refutatie van Vrouwe *Wilhelmina van Lawick*, Weduwe van *Hembroek* den $\frac{3}{13}$ Mey 1642. gedaan, wie al mede de verklaringe ende refutatie van *Pelgrom van Haerſolthe* als overvaagd van ſyn kinderen, geprocreëert by Vrouwe *Johanna van Lawick* in dato den 20 Novemb. 1642. ende leſtelyk de verklaringe en ceſſie van *Jurr. Frenck* voor hem ſelven en als ook mede procuratie en volmagt hebbende van *Adriaen Maximilien* Capitain, als Man en Momber van Juffer *Johanna Sophia Frenck* ſyne Suſter, gedateert tot Geldermalſem den 22 November 1642. over het aanveerden van den vooraanget. boedel van *Goswyn van der Lawick* en Vrouwe *Johanna Bentinks*, voorſz., gelyk hy Compt. ook al mede van my als Stadhouder van de Leenen verſogt heeft approbatie en confirmatie van ſodaane beteykende coopsvoorwaerden ons vertoont, als hy op den 27 Febr. 1646. opgerigt hadde met Zalr. *Derk van Keppel* en *de Voorſt* over het voor aengetogen Leen dat goed ten Velde, het welk billyk verſoek aengemerkt, ſoo is het dat ik de voor aengetogen

Terwyl by diezelfde beleening sub F 1. voorschr. de gemelde *Georg Nicolaas van Lawick* voorkomt als Zoon van deze *Johanna Bentinck*, Vrouwe van Geldermalsen, en van wylen *Goswyn van der Lawick*, Drost te Bredevoort.

1. Dat deze *Goswyn van Lawick*, Drost van Bredevoort tevens is geweest Heer van Geldermalsem, zulks geworden zynde uit kracht der acte sub. D. na dode van *Anna van Lawick* zyne Nichte dochter van *Herbert van Lawick*, welke, gelyk hier vooren gedoceerd is, was de Broeder van hem *Gooßen van Lawick* en van *Maximiliaan van Lawick*, Heere van Deyl.

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr.* van Lawick, *wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Zon-

gen respective Verklaringen en Renuntiatien, als mede de gemelde Coopsvoorwaerden in alle hare pointen en clausulen geapprobeert, geconfirmeert, en bestediget hebbe, approbere, confirmere, ende bestedige mits desen soo veel de Leenen deses Furstendoms en Graefschaps betreffende is: al het welke alsoo geschied zynde, heeft hy Comparant het selve Leen dat goed ten Velde met synen toebehoren als boven voorts in mynen handen opgedragen en overgegeven ende daer op met hand halm ende mond vertegen, soo dat de nabeschreven mannen voor regt wysde, dat gemelte *Nicolaes Jurrien van Lawick*, Heere tot Geldermalsem, en synen erven daarvan gansch en al ontleent en onterft waren, en dat ik als Stadhouder van de Leenen mynen vryen wille daermede doen mogte: Doe dit geschied was, heb ik t'syner vlytiger bede het selve Leen voorts wederomme opgedragen ende overgegeven aen Vrouwe *Theodora van Salland*, Weduwe van Salige *Diderik van Keppel* en *de Voorst* met derselver kinderen met namen *Osewald van Keppel*, Joffer *Mechteld van Keppel* ende Joffer *Theodora Anna van Keppel*, die het selve wederomme door *Maximiliaan van Renesse*, Heere tot Wilp, als Swager, Oom en Bloedmomber van deselve tot Leen ontfangen hebben, en daervan huld en eed van trouwe gedaen, ende geloofd &c. Desgelyken &c. Behelselyk &c. sonder argelist. Hier syn over en aengeweest als Mannen van Leen *Alexander Bentink*, Burgemeester der Stad Arnhem, *Hendrik Versteegen*, Secretaris des Quartiers van Veluwen, mitsgaders *Gerrit Ney*. Des t'oirkonde &c. geschied tot Arnhem den 27 February 1647.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

Zonder dat hier aan obsteeren kan, dat hier voor gebleken is, dat de broeder van *Herbert* en *Maximiliaan van Lawick*, niet *Goswyn* maar *Gooßen van Lawick* is genoemd geweest.

Alzo aan U Ed. Mog. en een ieder bekend is, dat *Geswyn* en *Gooßen* absolute dezelve doopnaam is, en dat men in vroegere tyden in de uitdrukking der namen doorgaans vry onnaaukeurig geweest is, en onder anderen daar in dikwyls verschilde, naar mate de Schryver of de oude Landtaal behield, of den naam latiniseerde, dat is, 'er eene gebrekkelyke latynsche terminatie aan gaf.

Het welk, om gene andere exempelen in eene zo bekende zaak aan te voeren, ten evidentste consteert uit dit zelfde Product sub F. 1.

Alwaar dezelfde persoon in initio voorkomt met den naam van *GEORG Nicolaas van Lawick*, die fere in fine genoemd wordt *Nicolaas Jurrien van Lawick*.

Zo dat niet alleen de naam van *Georg* in *Jurrien* is veranderd, maar ook de achterste doopnaam *Nicolaas* in plaats van de voorste gesteld is.

Behalven dat hier voor uit het Product sub C. reeds gebleeken is, het verschil in de naamspelling van notoir denzelfden persoon, die dan *Herbert van Lawick*, dan *Herbert van Lauwick*, dan *Herbert van der Lauwyck* uitgedrukt wordt.

Waar mede dan ten klaarsten is bewezen, dat *Georg Nicolaas van Lauwick* of *Jurrien Nicolaas van Lauwick*, welke beide namen hem in denzelfden Leenbrief sub F 1. gegeven worden, is geweest de zoon van *Gooßen van Lawick* of van *Goswyn van Lawick*, Heere van Geldermalsem en Drost van Bredevoort, en van *Johanna Bentinck* tot 't Velde.

Terwyl, zo men dit noch nader wil gedoceerd hebben, uit de Leen-extracten sub F 2. (10), F 3.

F 2. (10) *Ander Extract uyt het Leenboek des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen, getekent met de Letter Q. Fol. 30.*

Ik

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

F 3. (11), en F 4. (12) blykt, dat deze Goswyn *van Lawik* heeft gehad twee Zoons *Christoffel* en *Georg*

Ik *Geerling van der Capelle* &c. erschenen is *Gerhard Creyink*, ende heeft te leen ontfangen het goed geheyten die groote hegge, met allen synen toebehooren in den Lande van Overyssel in den Kerspel van Olst, in de Buurschap van Willem gelegen, aan den Fursterdom Gelre en Graafschap Zutphen ten Zutphensen regten met een pond goed gelds te verheergewaden Leenroerig, gelyk hem sulks door afsterven synes Vaders wylen *Johan Kryinks* is aangeerft ende heeft daar van huld en eed van trouwe gedaan, ende gelooft den Staeten &c. Terstond daar na heeft hy het verhaalde Leen vooris met synen vrye wille in mynen handen opgedragen ende overgegeven, daar op met hand, halm, en mond vertegen, also dat die nabeschreven Mannen voor regt wysden, dat *Gerard Krayink* voornemt en synen Erven daar van gantsch en al ontleent ende onterft waren, en dat ik als Stadholder der Leenen mynen vrye wille daar mede doen mogte: Doe dit geschied was, heb ik t'syner vlytiger begeerte het selve Leen voort opgedragen en overgegeven *Willem Bentink*, die zulks uit kragt van volmagt voor Leenmannen *Herman Frenk* en *Diederik Weldink* den 7 Jan. 1607. by *Goswyn van Lawick*, Drost tot Bredevoort gegeven tot behoeft desselven tot Zutphensen regten met een pond goed gelds te verheergewaden, wederom ontfangen heeft, daar van hulde ende eed van trouwe gedaen &c. Dergelyken *Goswyn van Lauwick* voorgenoemt en syne Erven &c. Beheltelyk in allen &c. sonder argelist. Hier syn over en aangeweest als mannen van Leen *Diederik van Eck*, Burgemr. der Stad Arnhem en *Diederik van Rhemen* &c. Des t'oirconde &c. geschied t'Arnhem op Maandag den 13 January 1617.

F 3. (11) *Ander Extract uit het Leenboek des Furstendoms Gelre en Graafschap Zutphen, getekent met de Letter R. F. 45. § 3.*

Ik *Martin Corts* &c. erschenen is *Christoffel van Lauwick*, Drost tot Brevoort, ende heeft te Leen ontfangen dat goed, geheyten die grote hegge, met allen synen toebehooren in den lande van Overyssel, in de Kerspel van Oelst, in de Buurschap van Milsum gelegen aan den Furstendom Gelre en Graafschap Zutphen, ten Zutphensen Regten met een

 pond

NYMEGEN. Georg Nicolaas, welke beide de een na dode van den anderen zyn beleend geweest met het goed de grote Hegge.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

Deze *Georg Nicolaas van Lawick* of *Jurrien Nicolaas van der Lauwyk*, Heer tot Geldermalsem en Oldenbarsveld, Drossard des Ampts en Gouverneur van 't Fort Bredevoort, is getrouwd geweest

pond goed gelds te verheengewaden Leenroerig, gelyk hem sulks aengekomen is door dode synes Vaders *Goswyn van der Lauwick*, ende heeft daervan huld ende eed van trouwe gedaen, ende gelooft &c. Dergelyken &c. Beheltelyk &c. sonder argelist, hier syn over en angeweest als Mannen van Leen, *Joan Caldenbach*; Raad in Gelderland, en *Valenus Swaan*, Deurwaerder. Des t'oirkonde &c. Geschied tot Arnhem den 23 Juny 1629.

(12) F 4. *Ander Extract uit het Leenboek deses Furstendoms en Graefschaps, getekent met de Letter Fol. 141 vso.*

Ik *Diderik van Bemmel &c.* erschenen is *Georg Nicolaes van Lawick*, Heere tot Geldermalsem, Drost tot Breedevoort, ende heeft te Leen ontfangen dat goed, geheyten die groote Heggen met allen synen toebehoren in den Lande van Overyssel in den Kerspel van Oel, in de Buurschap van Wilsum gelegen, aen den Furstendom Gelre en Graefschap Zutphen ten Zutphensen regten met een pond goed gelds te verheergewaden Leenroerig, invoegen, hem het selve Leen aengekomen is door dode van *Christoffel van Lawick* synen Broeder, ende heeft daer van huld en eed van trouwe gedaen ende gelooft &c. Dergelyken &c. Beheltelyk &c. sonder argelist. Hier syn over en aengeweest als Mannen van Leen, *Alexander Bentinck*, Burgermr. der Stad Arnhem, *Hendrik Versteegen*, Secretaris van de Heeren Gedeputeerden van Veluwen, sampt *Gerrit Noy*. Dies t'oirkonde &c. Geschied tot Arnhem den 27 February 1647.

Pro vero Extractu.

(was getekend)

W. v. Tulleken.

weest met Vrouwe *Gerbardina Judith van Hambroek*, Dochter tot Buling, zo als met zo veel woorden uitgedrukt staat sub G. (13) ad NB.

En

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

NYMEGEN.

G. (13) *In den name Godes des Vaeders, des Soons, ende des heilige Geestes.* Amen.

Wy *Jurrien Niclaes van der Lauwyk*, Heer tot Geldermalse ende Oldenbarnsvelt, Drossart des Ampt, ende Gouverneur van 't Fort Bredevoort, als vader; *Joost de Rode van Heekeren* tot Diepenbroek, Lieutenant, als Swager; *George Frenck*, Capitein en Commandant tot Goll, *Alexander Bentink* tot Aller, Regeerende Burgemeester tot Arnhem, ende *Herman Gosen van Hambroek* tot Bulinch, als rechte Neven, ende versochte dedings Vrunden, ter eenre: en Wy *Arend Vygh*, Heer tot Zoelen en tot de Swanenborch, Amptman, Richter en Dykgraaf in Nederbetuwe, der Stad Tiel en Gerichte van Sandwyck, als Vader; *Claes Vygh*, Heer tot Ubburgen ende tot Sleeborch, Burgemr. der Stad Nimmegen, *Joost Vygh*, Heer tot Alblasserdam, duytsche Ordens, Commandeur te Leiden en Catwyk op Ryn, en Gecomm. ter Generaliteits Reekencamer; *Cornelis Vygh*, Burgemr. der Stad Tiel, Gedeputeerde des Nimmeegens Quartiers; *Gerhards van Bronckhorst*, Heer tot Weerdenborch, Hier en Neerynen, Oomen; *Joost Vygh*, Heer tot Isendoorn, eerste Raad en Stadholder van de Leenen des Forstendoms Gelre en Graefschap Zutphen, Oudt Oom; en *Johan van Boynenborch*, genaamt *van Honstein*, Heer tot Boynenborch, Chur Brandenborchse Adels Extraordinaris Raedt, als Neuv, en in desen versogte dedings Vrunden, ter andere zyden: Doen condt ende betuygen voor allen ende een ygel die dit mogen aengaen, dat wy ter eere Gods almachtich, vermenichvuldiging des menschel. geslagts, en versterking van Vrundschap, een Christel. Huwel. gededingst en gesloten hebben tusschen Jonkh. *Goswyn Wilhem van der Lauwick*, Capitein, oudste Voorsoon van *Jurrien Nicolaes van der Lauwick*, Heer tot Geldermalsen voornoemt, by Vrouwe *Gerbardina Judith van Hambroek*, Dochter tot Balingh, ende Jufw. *Hendrietta Charlotta Vygh*, tweede Dochter van *Arend Vygh*, Heer tot Soelen, en by Vrou *Agnes van Raesvelt*, in haar leven Vrouwe tot Soelen en tot den Swanenborch, *Ebelyck* verwekt, op conditien en Voorwaerden, als volgt. Eerstel. &c.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

En dat deze *Georg Nicolaas* of *Jurrien Nicolaas* een en dezelve persoon is, zo als in de vorige periodes gezegd is, wordt hier wederom evident daar uit,

Dat die zelfde persoon, die initio en ad NB. van 't Product sub G. genoemd wordt *Jurrien Nicolaes van der Lauwyk* en *Jurrien Nicolaas van der Lawick*, zich zelven in fine by de subscriptie tekent *G. N. v. Lawick*.

Uit dit Huwelyk nu is gesproten Jonker *Gossewyn Wilhem van der Lauwick*, zo als hy in den text sub G. genoemd wordt, of gelyk hy zich zelfs by de ondertekening schryft *Gooswyn Wilhelm van d. Lawick*, zo als consteert uit dat zelfde Product sub G, waar in hy met zo veel woorden gezegt wordt *oudste*

Tot volvreckinge van alle 't geene deesen geconditioneert ende versprooken is, hebben parthyen Contrahenten ofte gebreek hat en haren erven beloofst, des versocht zynde, die een den anderen, 't allen tyden deze Houwelyxe Voorwaerden te Leen, te Landt, en Stadt recht, daer sulcx mochte vereischt werden, te doen bevestigen; alles onder 't verband van versch. Contrahentes goederen, tegenwoordigh, ende toecomende, deselve mits desen onderwerpende, de Judicature ende executie des Hovens van Gelderland, en alle anderen Heeren, Hoven, Rechten, en Gerichten; des ten waaren directunden is deesen huwelycxbrief by de respective contoralen, haar Vaders, ende op derzelver beede by ons daartoe versochte dedings Vrunden ondersch. en met onse segelen becrachtigt.

Geschied op den huyse tot Soelen in 't jaar ons Heeren 1657. den 27 May.

(was getekend)

Gooswyn Wilhem v. d. Lawick.	*Hendrietta Charlotta Vygh.*
G. N. v. Lawick.	*A. Vygh.*
J. de Raide van Hekeren.	*Cl. Vygh, de Uh.*
id.	*J. Vygh.*
	Cor. Vygh.
	Joost Vygh.

ſte voorſeen van Jurrien Nicolaas van der Lawick, Heer tot Geldermalſen voornoemt, by Vrouwe Gerhardina Judith van Hambroek, Dochter tot Bulingh. - Deze Gooswyn Wilhelm van der Lawick nu, getrouwt met Hendrietta Charlotta Vygh, luidt voorſchr. Huwelyks voorwaarden ſub G. en de Trouwcedul ſub H. (14) heeft by dezelve geprocreëerd een Zoon, genaamd Goeſſen Carel, zo als bewezen wordt met het auctentiq Extract uit het Doopboek der Stad Bredevoort ſub H 1. (15)

En

NYMEGEN. Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verſchryvinge in de Ridderſchap.

H. (14) *Extract uit het Trouwboek van de Kerk van Zoelen, ten tyde van D. Theodorus à Brenk.*

Aangetekent den 2 May 1657.

Goswin Wilhelm van der Lauwik, outſte Zoon tot Geldermalſen, Capitein etc.

met

Henrietta Charlotta Vygh, Dochter tot Zoelen zyn alhier by ons getrouwt den 27 May, en is eene Extraordinaire predikdag daar toe aangeſteld, en by die conſirmatie van my verhandeld Proverb. 31: vs. 10. is eene groote Confluentie van volk, in 't gehoor, van alle kanten geweeſt.

In fidem Extracti.

(was getekend)

B. D. Caſſius. V. D. M. in Zoelen.

H 1. (15) *Extract uit het Doopboek der Stad Bredevoort.*

Anno 1664. den 3 February.

Is des Heeren Droſten *Goswyn Wilhelm van Lawick*, en de Vrouw Droſtinne *Henrietta Charlotte Vygh*, haar zoontje gedoopt, en genoemd *Goeſſen Carel*, getuigen over den Doop waren D'Heer Goeverneur *Georgh Niclaas van Lawick*, Juffrouw *Gysberta Vygh* van Soelen, Jr. *Harmen Goeſſen van Hambroek.*

Pro vero Extractu ſubſcripſi.

(was getegend)

J. C. Conradi. Senior Synod. & h. t. Præſes & ſcriba.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

En deze *Gossen Carel van der Lawick* of zo als hy sub I. (16) genoemd wordt *Gorwin Carel van der Lauwick* (wederom, quod notandum, dezelfde de verandering van *Goossen* in *Goswyn*) Commandeur van Ingen en Lieutenant onder zyne Hoogvorstelyke genade van Munster, is in den jaare 1691. in den echt getreden met *Margaretha Maria van Portman* tot de Landfort, zo als consteert uit het authentiq Extract uit het Kerkenboek van Genderingen sub Dicta I.

Uit dezen echt dan is gesproten *Goswyn Wilhem van der Lawik*, welke op den 5 Mey 1695 te Genderingen is gedoopt, luidt de authentique Doopcedul sub K. (17)

En deze *Goswyn Willem van Lawick* Vader van den Deducent, is in den jaare 1716. met het schip Eli-

I. (16) Dat de Hoog Wel-Geboore Heer *Goswin Carel van Lawik*, Commandeur van Ingen en Lieutenant onder zyne Hoogvorstelyke genade van Munster, met de Hoog Wel-Geboore Juffrouw *Margaretha Maria van Portman*, tot de Landfurst, alhier den 22 Aug. 1691. en vervolgens hunne Huwelyks Proclamatien gewonnen en in den Egt verbonden zyn, word in ons Kerkboek gevonden.

Gendringen den 3 April 1773.

Q. T.

(was getekend)

J. B. Grimmelius. V. D. M.

K. (17) L. S.

Dat *Goswin Wilhem*, zoon van *Goswyn Carel van der Lauwik* en *Margaretha Maria van Portman* den 5den May van den Jare 16 honderd en vyf en negentig alhier gedoopt zy, word in ons Doopboek gevonden.

Gegeven te Gendringen den 3 Juni 1772.

quod Testor

(was getekent)

J. B. Grimmelius. V. D. M. ibid.

Elisabeth vertrokken naar Nederlands Indiën, zo als met alle evidentie consteert uit de verklaaring van twee Bewindhebbers dier Compagnie sub littera L. (18)

Terwyl in dezen, om voorgemelde reden, ook geen twyffel kan genomen worden daar uit, dat die *Goosse Willem* sub K. in dit Product sub L. *Goosse Willem* genoemd wordt, en wel noch te minder om dat het laastgenoemde instrument duidelyk inhoudt.

Dat die *Goosse Willem van Lawick* is geboortig geweest van Genderingen, alwaar hy luidt K. ook op den 5 Mei 1695 gedoopt is.

In Indiën tot den rang van Koopman in dienst der Ed. Compagnie en Opperhoofd des Comptoirs Palliacatta geavanceerd zynde, is deze *Goswys Wilhem* of *Goosse Willem van Lawick* ter tweede Ehe getrouwd met *Maria Geertruida Hofland*, van Nagapatnam, met welke hy in den jaare 1738 op den 8 Juni, zyne eerste, op den 15 dito zyne tweede, en op den 22 daar aanvolgende zyne derde Huwelyks Proclamatien gehad hebbende, op maandag avond na 't ordinaire gebed, binnen het Kasteel Gelria te Paliacatta, in de Kerk getrouwd is, ten overstaan van de Gecommitteerde Raadsleden *Willem Verwey* en *Pieter van Someren van Vreyenesse*, zyn-

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

L. (18) Wy ondergeschreve Bewindhebberen van d'Oostindische Compagnie verklaren by dezen, dat *Gose Willem van Lawick*, geboortig van Genderingen in den Jare 1716 met het Schip *Elizabeth* naar *Indiën* vertrokken en volgens de gequalificeerde Rolle, in dato ultimo Juny 1740. in dat Jaar als Coopman en Opperhoofd ter Comptoire Palliacatta gefungeerd hebbende, op den 5 September zeventienhonderd en veertig getesteerd hebbende, is overleeden, als blykt by het grootboek van Nagapatnam de Ao. 174½ fol. 61.

In Amsterdam 8 September 1773.

(was geteekend)

Jacobus van de Pol, *W. Huygens*.

NEMMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

zynde het Ceremonieel daar by bediend door den Scriba *Gysbert van Velze*, zo als dit een en ander volledig bewezen wordt, door het Extract uit het Boek der Aantekeningen van Huwelykſche geboden te Paliacatta beginnende met den 21 Febr. 1710. N. 2. ſub M. (19)

En

M. (19) *Extract uit het Boek der aantekeninge van Huwelykſe geboden tot Palliacatta. Beginnende met den 21 Febr.* 1710. No. 2.

1738. Den 7 Juny d'Heer *Gosen Willem van Lawick* van Gendringen, Koopman in dienst der E. Comp. en Opperhoofd dezes Comtoirs Weduwenaar wyle Mejuffrouw *Elizabeth Eleonora Verſchuilenburg* met Mejuffrouw *Maria Geertruyda Hofland* van Nagapatnam, Weduwe wylen den Krankbezoeker *Adriaan Verwey*.

Sondag den 8e Juny 't Eerſte,
Sondag den 15e —— 't Tweede,
Sondag den 22e —— 't Derde Gebod.

Maandag den 23e —— 's avonds na 't ordinaire Gebed binnen het Caſteel in de Kerk getrouwd ten overſtaan der Gecommitteerde Raadsleeden *Willem Verwey* en *Pieter van Someren van Vryeneſſe*.

Het Seremonieel bediend by den ſcriba *Gysbert van Velze*.

Accordeert.

Palliacatta in 't Caſteel Geldria den 23 Aug. Ao. 1779.

(was getekend)

F. Rouſſeau. Geſw. Scriba.

Wy *Reynier van Vliſſingen*, Gouverneur en Directeur der Cuſte Cormandel met de Reforte van dien voor en van wegen de Generale Nederlandſche Ooſt-Indiſche Compagnie.

Certificeere en betuige by deezen aan allen de geene die het zelve aangaan, dat *François Rouſſeau* tans de wettige geſwooren ſcriba van het Comtoir Palliacatta is, en dat dus de handteekening op het ommeſtaande Extract uit het Boek der aanteekeninge van Huwelykſe gebooden ten gemelden Comtoire Palliacatta geſteld, dezyne zy, met verzoek

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

En welk Extract niet alleen is geautentiseerd door *F. Rousseau*, als gezworen Scriba te Paliacatta, voornoemd.

Maar heeft, om ten dezen alle zwymel en bedenking wegens de autenticiteit en echtheid van dat Product weg te nemen, noch de Gouverneur en Directeur der Kuste Cormandel met den ressorte van dien, *Reinier van Vlissingen*, in forma gecertificeerd en betuigd.

1. Dat *François Rousseau*, die voorschr. Extract geautentiseerd heeft, thans is de wettige gezworen Scriba van het Comptoir Paliacatta.

2. Dat de handtekening op 't omstaand Extract enz... de zyne is, en

3. Dat overzulks aan dat Extract zo in als buiten het gericht, geloof mag worden gedefereerd.

Ten welken einde dat Certificat door gem. Gouverneur getekend, door den Secretaris gecontrasigneerd en met 's Compagnies Zegel is bekragtigd; zulks dat dan dit Extract alle de Kentekenen van echt en wettigheid draagt, die ooit naar rechten geëxigeerd kunnen worden.

Uit

zoek dat aan het zelve zo wel in- als buiten het geregt geloof mag worden gedefereerd; ten welken einde deeze hebbe onderteekend, en doen Contrasigneeren door onsen Secretaris, mitsgaders met het Cachet van de Hollandsche Compagnie bekragtigen.

Gegeven ter Custe Cormandel tot Nagapatnam in 't Casteel den 15 October Ao. 1779.

(was getekent)

R. v. Vlissingen.

Ter zyde stond een opgedrukt Cachet in Roet Lak waar by geschreven was, ter ordre van Welgemelde zyn Edele Gestrenge.

(en gecontrasigneerd)

M. Steffenberg, Secretaris.

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Uit dit Huwelyk nu is Deducent gebooren en den 12 Sept. 1739. te Paliacatta gedoopt, luidt de origineele Doopcedul sub N. (20), nader in forma probanti bekragtigd sub N 1 (21), N 2 (22) en N 3. (23)

Zulks

N. (20) *Extract uit het Doopboek van Cormandel tot Nagapatnam.*

Exhibitum ter Stads Secretarie.
Actum Groningen den 10 Mey 1773.

(was getekent)

P. Laman, Secretaris.

In de Kerkenvisite gedaan in de Maand September des Jaars 1739. is door de Pred. *B. Engelberts* tot Paliacatta gedoopt

	Het Kind.	*Ouders.*	*Getuigen.*
12 Sept.	*Nicolaas Carel.*	De Heer *Gosse Willem v. Lawik*, Koopman en Opperhoofd te Palleacatta en Juffr. *Maria Geertruyda Hosland.*	*De Malachias de la Vigne*, onder Koopman en tweede alhyr, en jonge Juf. sw. *Æmelia Hosland*, in wiens plaatse heeft gestaen Juf. sw. *Susanna Jeronima Spits*, Wed. *Hosland.*

(Onderstond)

Coll. Accord.

(was neffens een opgedrukt Cachet in rood lak getekend)

W. Hommes Eccles.

N 1. (21) Wy Burgemeesteren ende Raad in Groningen, certificeren by desen, dat voor onsen ondergeschreven Secretaris persoonlyk is gecompareerd de Eerwaarde Heer *Wiardus Hommes*, geweesene Leeraar des H. Euangeliums op de kust van Choromandel in Neerlands Indiën, thans hier woonende, dewelke vertoonde de originele doopcedulle van

den

Zulks dat Deducent dan vertrouwt met dit een en ander onwederspreeklyk te hebben geprobeert.

Ecr.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

den persoon van *Nicolaas Carel van Lawick* (op heden door onsen ondergeschreven Secretaris *cum exhibitum* getekend) en verklarende waer en waeragtig te zyn, dat de zelve door hem Heer Comparant eigenhandig is geschreven, en, in zyne qualiteit als Predikant ter voorsz. kust van Chormandel in Indiën getekend, en aan den opgemelten Heere *Nicolaas Carel van Lawick*, die thans in 's Hage is wonenneu, in den Jare 1760. na de beste geheugen, geëxhibeert.

Voorts verklaerde den Heer Comparant, dat hy de Moeder van den meergemelten Heer *van Lawick*, Mejufvrouw *Maria Geertruyda Hofland*, in opgemelte doopcedulle gemeld, in persoon heeft gekent, en mits het overlyden van den Heer *Gosen Willem van Lawick*, ook door alle en een ijgelyk ter kuste Chormandel meergemeld wierd erkend als Weduwe van den Hoog Wel-Geboren Heer *Gosen Willem van Lawick*, insgelyks by opgemelte doopcedulle gementioneert; zo mede de meergemelde Heer *Nicolaas Carel van Lawick* en zyne Zuster *Gosina Wilhelmina van Lawick*, getrouwt met de Heer *Adam Godlieb Henck* in Indiën, als kinderen, dewelke nagebleven syn uit het Huwelyk van de Heer *Gosen Willem van Lawick* en *Maria Geertruyda Hofland*, beide opgemelt: Gevende hy Heer Deposant voor reeden van wetenschap als in den text staat vermeld, en wyders dat hy van den jare 1756 tot 1764. in Indiën ter genoemde Kust van Chormandel is geweest, en dat hy gedurende dien tyd van agt jaren, met meergemelte Mevrouw de Weduwe *van Lawick* en haar Edhds. Famille gemeenzame verkeering heeft gehad en gehouden. Eindelyk den Heer Comparant verklarende het gedeponeerde, des gerequireert, onder solemnele Eede te bekragtigen. Dat oirkonden Wy met onzen Stads hier opgedrukte Signette en Secretarii subscriptie.

Gegeven in Groningen den 10 May 1700 drie en zeventig.

Ter Ordonnantie der Heren voorsz.

(en was getekend)

P. Laman, Secrets.

Zynde ter zyde gedrukt een Zegel in een roden ouwel, overdekt met een papieren ruite.

N 2.

NAMEN-GEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

Eerstelyk: Dat hy Deducent is d'echte en wettige Zoon van *Goossen Willem van Lawick* en *Maria Geertruida Hosland*, in leven Eheluiden.

Ten

N. 2. (22) Wy Borgemeesteren ende Raad in Groningen, certificeren by dezen, dat voor onzen ondergeschreven Secretaris persoonlyk is gecompareert de Eerwaerde Heer *Wiardus Hemmes*, gewesen Leeraer des H. Euangeliums op de Kust van Chormandel in Neerlands Indiën, thans hier wonende, dewelke te kennen gaf, dat hy Heer Comparant by Acte of certificaet in dato den 10 Mey dezes jaars, mede voor den Gerichte alhier gepasseerd, onder anderen hadde verklaerd, dat hy Comparant de Moeder van den Heer *Nicolaas Carel van Lawick* Mejuffrouw *Maria Geertruyda Hosland* in persoon heeft gekend, en ook door alle en een iegelyk ter Kuste Chormandel opgemelt, wierde erkend als Weduwe van den Hoog Wel Geboren Heer *Goosen Willem van Lawick*; maer uit aenmerking dat hem Heer Comparant by nadere herinnering is te binnen gekomen, dat hy ter Kuste Chormandel in Indiën zynde, was geinformeert, dat de opgemelte Mevrouw de Weduwe *van Lawick* een nader Huwelyk heeft aangegaan gehad, doch dat het zelve nader Huwelyk was gedissolveert en vernietigd geworden, hy Heer Comparant daar om by deze, by wyze van Ampliatie, en zo veel des noods, tot elucidatie van dat voorgemelte gedeelte der bovengemelde verklaering, nader verklaerde de oprechte waarheid te zyn, dat hy Heer Comparant de Moeder van de Heer *Nicolaes Carel van Lawick*, Mejufvrouw *Maria Geertruyda Hosland* in persoon heeft gekend, en ook door alle en een iegelyk ter Kuste Chormandel voorsz. wierde erkend als Weduwe van den Hoog Wel-Geboren Heer *Gosen Willem van Lawick*, voor zo veele, dat de voorsz. Jufvrouw *Hosland*, uit hoofde van de dissolutie van haer nader aengegane huwelyk, heeft blyven ageeren als Weduwe van opgemelte *Gosen Willem van Lawick*. Nog verklaerde den Heer Comparant, dat de voorsz. Acte of Certificaat van den 10 May dezes jaers door hem te zyn beleeden op het versoek van voorsz. Heer *Nicolaas Carel van Lawick*, gelyk ook dese nader verklaering ten requisitie van denselven Heer *van Lawick* word verleend en gepasseerd. En eindelyk verklarende, des gerequireerd, dit gedeponeerde onder solemnele Eede te zullen bekragtigen.

Dat

Ten tweede: dat Deddúcents Vader *Gooffen Willem van Lawick* is geweeft de echte zoon van *Gooffen*

Dat oirconden Wy met onfen Stads hier opgedrukte Signé te in Secretarii fubfcriptie.

Gegeven in Groningen den 2 September 1700 drie en zeventig.

Ter Ordonnantie der Heeren voorfz.

(was geteekend)

P. Laman, Secrets.

Zynde ter zyde gedrukt een Zegel in een roden Ouwel, overdekt met een papieren ruite.

N 3. (23) Wy Borgemeefteren ende Raad in Groningen, Certificeeren by defen, dat voor onzen ondergefchreven Secretaris perfoonlyk is gecompareert de Eerwaarde Heer *Wiardus Hemmes*, gewefene Leeraar des H. Euangeliums op de Kuft van Chormandel in Neerlands Indiën, thans hier wonende, dewelke verklaerde, dat aangezien thans word gerequireerd, dat hy Heer Comparant onder folemnelen Eede mogte beveftigen het gene zo in de door hem gerigtelyke gepaffeerde Acten in dato den 10 May 1773, en de nadere daer op gevolgde in dato 2 September 1773. in forma en ampeler hier boven waare ter nedergefteld en alhier gedeponeert; zo betuigde de Heer Comparant daer toe bereidvaardig te zyn, en by deefen onder folemneele Eede te betuigen en verklaeren, gelyk deede by defen, dat als nog bekragtigde, en betuigde waer en waaragtig te zyn alle het geene als toen door hem Comparant by opgemelde Acten waare verklaard en gedeponeert, zeggende ter bekragtiging van zulks, *zo waarlyk mogt hem God Almachtig helpen*.

Dat oirconden Wy met onzen Stads hier opgedrukten Signéte en Secretarii fubfcriptie.

Gegeven in Groningen den 5 Maert 1774.

Ter Ordonnantie der Heeren voorfz.

(en was geteekend)

P. Laman, Secrets.

Zynde ter zyde gedrukt een Zegel in roden Ouwel, overdekt met een papieren ruite.

NEGEN. *Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verfchryvinge in de Ridderfchap.*

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

sen Carel van Lawick en *Margareta Maria van Portman* tot Landfort.

Ten derden: Dat Deducents Grootvader *Gooſſen Carel van Lawick* is geweeſt de echte en wettige Zoon van *Gooswyn Willem van Lawick* en *Hendrietta Charlotta Vygh.*

Ten vierde: Dat Deducents Overgrootvader *Gooswyn Willem van Lawick* is geweeſt de echte en wettige Zoon van *Georg Nicolaas van Lawick* en *Gerbardina Judith van Hambroek* tot Bulingh.

Ten vyfden: Dat Deducents Oudovergrootvader *Georg Nicolaas van Lawick* is geweeſt de echte en wettige Zoon van *Gooſſen van Lawick* en *Johanna Bentinck* tot het Velde.

Ten zesden: Dat deze *Gooſſen van Lawick* Betoudovergrootvader van den Deducent heeft gehad twee Broeders, namelyk *Herbert van Lawick* tot Malſem, en *Maximiliaan van Lawick* tot Deyl, en

Eindelyk, *ten zevenden:* Dat beide deze Heeren zyn geweeſt dadelyk verſchreven Leden van deze Ridderſchap, en in die qualiteit ten Land- en Quartier-dage zyn gecompareert.

Zulks dat Deducent vertrouwt, hier door volledig en in alle opzichten volkomen te hebben voldaan aan 't gerequireerde in dezen vierden Artikel.

Art. V.

Zullen ten minſten in 't Quartier aan Valeur hebben thien duizend guldens, en in den Quartiere woonen.

Om aan dezen Artikel te voldoen exhibeert Deducent de declaratoiren ſub O (24) & O 1 (25), waar

O. (24) Verklaren wy ondergeſchreven Gerichts nabuuren van en tot Geldermalſen, na voorgaande onderſoek, en op den Eed by aanvang onzer bedieningen gedaan, dat het Land, genaamt den Gentel, met de Dreeven, Weyden, Boomgaerden en Grienden, alles zo als op heeden in dezen Gerichte en Kerſpel gelegen en toebehoorende is aan

waar mede bewezen wordt, dat hy veel meer dan tien duizend Guldens aan valeur van Landgoed in dit Quartier bepaaldelyk in den Tielerwaard onbezwaard bezit, gelyk U Ed. Mog. ook ten vollen bewust is, dat Deducent sedert meer dan zes jaaren zyn vaste woonplaats houdt op den huize Ravestein te Geldermalsem.

NYMEGEN. *Nadere Deductie van Jr.* van Lawick, *wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.*

Art. VI.

Zullen ook twee en twintig Jaaren oud moeten zyn, en sulx bewyzen met attestatien uit de Kercken Boeken, ten waare het anders notoir mogte weesen, en de discipline van School of Accademie ook niet meer onderworpen.

Ten aanzien van den in dezen Artikel gevorderden

aan den Hoog Wel-Geb. Heer *Nicolaas Carel van Lawick*, wel zeer verre boven de thien duysend Guldens waardig te zyn.

Actum Geldermalsem den 10 Sept. 1780.

(was getekend)

H. van Steenis, D. van Meetere, A. d. Jager.

O 1. (25) Verklare ik ondergesz. Adjunct Leen Griffier des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen, ter instantie van den Hoog Wel-Gebooren Heer *Nicolaas Carel van Lawick*, op huyden nagesien te hebben het Register der Leenen in den Quartiere van Nymegen gelegen met relatie tot het Leen geregd. 245. §. 4, bestaande in twee en dartig mergen, twee honderd twee roeden Lands, gelegen in de Gentel, waar van Oost en Noorden de Linge &c., van dezen Furstendom Graafschap releverende, en waar mede opgemelten *N. C. van Lawick* op den 30 Dec. 1774. is beleend geworden, en nae gedaan onderzoek aldaar niet bevonden, dat dit Leen met 's Hoves Consent thans voor genegotieerde penningen verbonden of geaffecteert is.

Arnhem den 15 September 1700 en tagtig.

(was getekend)

R. Tulleken.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

den ouderdom, heeft Deducent de eer zich te refereren tot zyne Doopcedel hier voor sub *lit.* N. geproduceert, waar uit manifest is, dat hy den ouderdom van twee en twintig jaaren, reeds voor lang heeft gepasseerd, betuigende hy verder, noch aan discipline van School noch van Academie meer onderworpen te wezen, zo als U Ed. Mog. ook over bekend is.

Art. VII.

Vader en Zoon zullen niet te gelyk mogen Compareeren en stem hebben, ten waare het Bedde gescheurd was, 't welk niet zynde, zal den Zoon mogen Compareeren zonder stemmen, uitgezondert zoo die uitgeboudt waren, of door politicquen Eed (boven den Land-Eedt) ter Cause van eenige Charges en Officien, ofte anders aan de Landschap of Quartiere verpligt mogten zyn.

Deze Artikel is, als overkennelyk, niet relatif tot den Deducent, vermids uit de verklaring der Heeren Bewindhebbers hier sub *litt.* L. geappliceerd, gebleken is, dat Deducents Vader reeds in den jaare 1740 is overleden.

Art. VIII.

Die eerst in de Vergaderinge van 't Quartier compareeren, zullen in eerste twee Jaaren geene stemme hebben, in 't vergeeven van de Officien, Beneficien en Commissien, ook in die tyd geen Comparitie penningen genieten.

Wyl, volgends bekomen informatien, deze Artikel niet meer in gebruik is, neemt Deducent alleen de vryheid by ondertekening dezer te betuigen, dat hy zich zal gedragen naar 't geen ten dezen by U Ed. Mog. alnoch plaats vindt.

Art.

Art. IX.

NYMEGEN. Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

Die geenige, die versoeken verschreeven te worden, zullen zig voor de Lands- of Quartiers-dag eerst addresseeren aan den Officier, daar onder zy geerft zyn; welken Officier gebouden zal weesen, pertinente informatie te neemen, of dezelve zoo veel in Valeur bebben, als het vyfde Articul vermelt, het welke alzoo bevonden zynde, zal den meergemelden Officier denzelven als dan bekent maken, en presenteeren den Quartiere om daar naar (naar Rapport van baare Gecommitteerdens) te disponeeren naar behooren.

Ter voldoening hier van heeft Deducent zich geaddresseerd aan Hoog Wel-Geboren Heer Baron *de Cocq van Haaften*, Heere van Wadenoijen, Amptman van Tielerwaard, luidt het certificat sub P. (25).

Art.

P. (25) Wy ondergeschreven, Amptman van Boemel, Tielre en Boemelrewaard, certificeren by deze, dat de Heer *Nicolaas Carel van Lawick*, woonende te Geldermalsen, in voldoening van het Reglement over het verschryven en admitteren van de Ridderschap des Quartiers van Nymegen, in dato 27 Sept. 1653, Art. 9, aan ons als Amptman van Tielerwaard heeft kennis gegeven, van voornemens te zyn, ter admissie in de voorsz. Ridderschap tegens aanstaande Landschaps vergadering, zich te addresserende en zo 't behoord; en dat wy ondergesz. voorts, in naarkoming van het voorsz. Art. 9, ons hebben laten informeren en bevonden dat dezelve Heer *van Lawick* zo veel in valeur aan vaste goed te Geldermalsen heeft, als het vyfde Art. van het voorsz. Reglement vermeld.

Actum den 15 Sept. 1780.

(was getekend)

J. W. Cocq v. Haeften.

NYMEGEN.

Nadere Deductie van Jr. van Lawick, wegens zyn recht van verschryvinge in de Ridderschap.

Art. X.

Edelluiden, die uit andere Provincien van deezen Staat komen, en zig in dit Quartier nederslaan, zullen de Verschryvinge niet mogen genieten, ten waare die uitbrachten genoegsaame Attestatie, dat de Edelluiden van dit Quartier, komende in haare Provincie en zig aldaar ook neederslaande, daar inne mede verschreven zullen worden, op zulke wyze en in diervoegen als men die verschryvinge geniet, ende als dan ook niet eer, als naar dat zy zes Jaaren continueele residentie in den Quartiere zullen gehad hebben.

Wyl hier voor onder den 4 Art. is bewezen, dat Deducent niet is een vreemd, maar wel degelyk een Gelders Edelman, zo heeft deze Artikel op hem, als notoir, gene applicatie.

Art. XI.

Dat geene, die haar Voorouders wel te bevoorens verschreeven zyn geweest, doch in de leste veertig Jaaren haare continueele residentie buiten de Provincie van Gelderland gehouden hebben, zullen mede niet verschreeven worden, als naar datse zes Jaaren in 't Quartier gewoond zullen hebben.

Deze Artikel is al mede op den Deducent inapplicabel, alzo deszelfs famille van ouds her by continuatie haare residentie binnen deze Provincie heeft gehouden, zo als uit 't geen onder den 4 Art. is aangevoerd, consteren moet, behalven dat Deducent in allen gevalle reeds meer dan zes jaaren zyne vaste residentie in dit Quartier heeft gehouden zo als evideert sub Q. (26).

En

Q. (26) Verklaren wy ondergeschreven Gerichtmaburen van en tot Geldermalsen voor de oprechte waarheid en op den

En hier mede vertrouwt Deducent dan in alle opzichten, aan alle en iederen Artikel van het Reglement, volkomen te hebben voldaan, weshalven hy dan ook van de gewoone æquiteit en Justitie van U Ed. Mog. durft verwachten, gelyk hy tevens met verschulden eerbied is verzoekende. NYMEGEN.

Dat U Ed. Mog. Hem Deducent, in gevolge het voornoemd Reglement, als Mede-Lid der Ridderschap van dit Quartier zullen gelieven te admitteren.

't Welk doende

(Was getekend

N. C. VAN LAWICK.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

De Koning van Zweeden, die deze Zomer een reisje naer Spa en Aken heeft gedaen; is van daer over de Nederlanden weder te rug gekeerd; steeds reizende onder den naem van den Grave *van Hagba*, om alle pligtsplegingen aen gekroonde Hoofden verschuldigd, maer niet weinig lastig en vermoeijende, voor te komen. De Ko-

den Eed by aanvang onzer bediening gedaan, dat den Hoog Wel-Geb. Heer *Nicolaas Carel van Lawick*, en zyne famille, zedert Juni 1774, onder en by ons te Geldermalsen gewoond, in de middelen van de Consumtie, gedurende die zes Jaaren, derzelver aandeel gedragen en het zelve betaald hebben; alles ingevolge daar van zynde zettingen ter Secretarye van Geldermalsen te vinden.

Actum Geldermalsen den 10 Sept. 1780.

(was getekend)

H. v. Steenis, D. v. Meeteren, A. d. Jager.

'S GRAVENHAGE. Koning heeft de voornaemste Steden en Plaetsen van Holland bezigtigd, maer zo veel als mogelyk was, onbekend blyvende, en ten dien einde dikwyls in dezelfde Stad van huisverblyf veranderende. Die Vorst heeft eenige dagen ook te Amsteldam doorgebragt, en alles zeer oplettend bezigtigd, het Stadhuis, de Admiraliteits Werf als mede die van de Oost-Ind. Maetschappy, zynde overal op een gepast ontbyt onthaeld. De Koning vergat niet Zaendam, te bezoeken, zynde buiten twyffel eene der plaetsen, het meest verdienende om van Vreemdelingen bezogt te worden, zo om de byzondere geaerdheid, en Noordhollandsche eenvouwigheid der Ingezetenen, als om derzelver nyverheid, waer van de meenigte Houtzaeg- en andere Molens, en veelheid van allerlye Fabrieken de overtuigendste bewyzen zyn; waer door het ook meest allen wel gestelde Lieden zyn. Een vreemdeling van 's Hage en Amsteldam in die gedeeltens van Noordholland komende kan zig naeuwelyks verbeelden van niet tot eene gansch andere Natie te zyn overgebragt. Den 3 October is de Koning van Amsteldam naer Utrecht vertrokken en heeft zig zo verders op de te rugreis naer zyn Ryk begeven.

Den 29 September hadt men tegen den avond in deze Hofplaetse eene yzelyke hagelbuy, van donder, blixem en felle wind verzeld, welke de voornaemste huizen, tegen den wind staende, deerlyk heeft geteisterd, en de meeste vengsterglazen verbryzeld. Men reekent de schaden op eenige duizende guldens. Daer was geen glas genoeg, nog glazemakers om de vengsters te hermaken; men ontboodt die wel van alle plaetsen van ronds.

rondsom; maer ook dit was niet genoegzaem, en op het einde dezer maend, waren de vengsters van zeer veele, ja verre de meeste huizen nog onhermaekt, en men vreesde dat men niet genoeg glas nog werklieden zoude kunnen bekomen, om voor eerst nog alles te herstellen. 's GRAVENHAGE.

Het Engelsch Hof heeft geweigerd, den Heere *James Frensch*, door de Algemeene Staten tot derzelver *commissaris Generael* in 't Koningryk *Ierland* benoemd, als zodanig te erkennen, op geen ander voorgeven, dan dat zulks eene nieuwigheid was.

Te voren verslag van het ontwerp van de gewapende onzydigheid, door de Keizerin van Rusland aen de niet oorlogende Mogendheden voorgesteld, gedaen hebbende, zullen wy nu vervolgends verhaelen, wat daeromtrend wyders is voorgevallen.

Het is eene gebeurtenis, een daed, welken openlyk bekend is; dat geene der Mogendheden, aen welken het Hof van Rusland het Verbond van gewapende Onzydigheid heeft laten voorslaen; meer overlast in de vrye scheepvaert harer onderdaenen heeft geleden, dan de Republiek der Nederlanden; en te gelyk, dat geene dier Mogendheden meer draelt, om tot het aenneemen van dien voorslag te besluiten, dan die zelve Republiek der Nederlanden. Het is wel zo, dat de regeeringswyze van onzen Staet, eene langzame beweeging mede brengt; maer deze vertraeging verwondert de gansche werreld. Daer zyn 'er, die vreezen, dat de Keizerin over de onverschilligheid van de Republiek onvergenoegd, dezelve

'S GRAVENHAGE. zomtyds buiten dat verbond zoude kunnen sluiten, zo dat de Noordsche Mogendheden alleen die vrugten van hun vaerdig besluit plukken, en vrye en onbelemmerde Vaert zoude genieten; het welk den Hollanderen niet weinig zoude drukken. Althands hoe zeer die gewapende onzydigheid de oorlogende Mogendheden in toom houdt, kan uit niets meer worden afgenomen, dan daer uit, dat de verzekering voor scheepstimmerhout, hennip enz. van Nerva op Bourdeaux, op Russische schepen geladen, niet hoger dan 4 ten honderd is, zo men de openbare geruchten mag geloven; daer in tegendeel voor onze schepen met die waren, ja zelfs met andere waren geladen, naeulyks verzekering, zelfs tot geen overgroote prys te bekomen is.

Daer zyn 'er egter die oordeelen, dat die vertraging op goede gronden zoude steunen; dat, zo wy van onze vryheid en onafhangelykheid gebruik maekten even gelyk de Noordsche Mogendheden, dat het dan wel konde gebeuren, dat de Engelschen terstond onze Volkplantinge in de O. en W. Indien aentasteden, en ons ontnamen, het welk zekerlyk eene gevoelige neep voor deze Republiek en derzelver Koophandel zoude zyn: dat men derhalven het aenbod van de Keizerin van Rusland niet zoude moeten aennemen, dan onder voorwaerde, dat Haere Keizerlyke Majesteit zich wilde verbinden om met de verdere onzydige Mogendheden, alle de vaste bezittingen van den Staet, zo buiten als binnen Europa te *guarandeeren* en te verzekeren. Althands hierop kwam het præadvis, in 't Hollandsch besogne den 23 Juny 1780. overgegeven ter neder.

Wie voelt niet ras de moeilykheid van deze zaek? Aen de eene zyde onze bezittingen in O. en

en W. Indiën zo bloot te geven en aen wegnee- 's Graminge open te leggen, is van het uiterst gevolg, venhaen dreigt een onherstelbaer bederf. Te beweeren ge. dat de Engelschen zulks niet zullen doen, aengezien zy zich reeds vyanden genoeg op den hals hebben gehaeld, deze redeneering is mogelyk niet genoegzaem: zy wordt alreeds eenigzints dagelyks wedersproken, door de vyandelykheden en geweldenaryen der Engelschen tegen deze Republiek; en als het eens anders uitviel, als de Engelschen eens zo een dol spel wilden speelen, het welk waerlyk niet vreemd, nog van hun wyze van denken afwykende is; wat dan? Hoe moeilyk zoude het ons dan niet vallen, die bezittingen wederom magtig te worden.

Het is met deze redeneering, *de Engelschen zullen dit niet doen*, even gelegen als met eene andere zo meenigmael gebezigd, namenlyk, dat de sterkte van ons Gemeenebest in de jalouzy, in de nayver der andere Mogendheden moest gezogt worden, dat geen van hen zoude dulden, dat een ander met zo een lekker brokje zoude heen stryken, enz. welke redeneering door de verdeeling van Poolen, gansch en al is ontzenuwd: de ondervinding vervult zo het gebrek, om de zwakheid van dusdanige redeneeringen van voren te bezeffen.

Maer is het kwaed, zyne bezittingen in Oost en West in gevaer te brengen; het is niet minder zorgelyk, de Noordsche Mogendheden een verbond tot vrye Scheepvaert te zien aengaen, zonder daer deel in te nemen; het is niet minder schadelyk, zyne scheepvaert en handel zonder bescherming te laten en aen den Vyand over te geven. Daer en boven, die zelfde vrees van weg-

'S GRAVENHAGE. neming onzer bezittinge in Oost- en West-Indiën, zal ons niet alleen nu verhinderen om in dat verbond van gewapende onzydigheid te treden, maer ons steeds een beletzel, een bulbak zyn in iederen stap, dien wy zoude mogen doen om ons tegen de roveryen, geweldenaryen en schendingen van verbonden en van 't grondgebied van den Staet door de Engelschen dagelyks bedreven wordende, te verzetten. Dus zouden wy dan maer moeten stilzitten, en alle verongelykingen en onderdrukkingen moeten verdraegen; het welk waerlyk eene staet van verneedering is, tot welk de Republiek zich niet behoeft te verlagen.

Wat hier van zy, terwyl het gevoelen der Leden van Staet daer heenen liep, om de verzekering van onze bezittingen zo buiten als binnen Europa, van de Bondgenooten der gewapende onzydigheid te bedingen; nam de Vroedschap der Stad Amsterdam een besluit, het welk kan gekend worden uit het volgend

Extract uit de Resolutien van de Heeren Staten van Holland en Westfriesland, in haar Ed. Groot Mog. Vergadering, genomen op Saturdag den 1 July 1780.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam, hebben de navolgende Resolutie van de Heeren hunne Committenten, in hun Ed. Groot Mog. Register laten insereeren.

Fiat Insertio.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen, hebben aan zich, alsmede de Heeren Gedeputeerden der Steden Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Gouda en alle de volgende Leeden, aan de Heeren hunne Principalen, tegen de voorschreve Insertie,

zo-

zodanige Contra-Infertie gereserveerd, als dezelve zullen te rade worden.

's GRAVENHAGE.

Extract uit de Resolutien van de Vroedschap der Stad Amsterdam, den 29 Juny 1780.

Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.

Commissarissen van den Achtbaren Raad, hebbende ingevolge ende ter voldoeninge, aan de Resolutie Commissoriaal van denzelven Raade, van 28 dezer, geëxamineerd het præadvis van de Collegien ter Admiraliteit, in 't Hollandsche besogne op den 23 Juny daar te voren geëxhibeerd, over de Missives van den Resident de Swart, rakende het aangaan van eene Conventie tusschen de Neutrale Mogentheden, tot maintien van de vryheid der Zeevaart, onder bewaringe van eene Exacte Neutraliteit, tusschen de Oorlogende Mogentheden, hebben gerapporteerd:

Dat uit alle de omstandigheden by de voorsz. missives van den Resident de Swart vermeld, aan Commissarissen is voorgekomen; dat by aldien de zake met betrekkinge tot het aangaan der voorsz. Conventie gedirigeerd zoude worden op dien voet, by het voorschreve præadvis voorgeslagen, alsdan, om redenen, by na te meldene concept-aanteekeninge vermeld, 'er geen apparentie zoude zyn, dat daar door eenige protectie voor 's Lands Commercie, in dezen dringenden nood verkregen zouden kunnen worden.

Dat dit onder 't ooge van de Leeden van 't voorsz. Hollandsch Besogne, door de Heeren Gedeputeerden dezer Stad, ter Dagvaart, volgens derzelver informatien, met alle nadruk reeds is gebragt, maar dat men niet weet, van welk effect hetzelve by de meeste Leeden zal zyn.

Dat ondertusschen de zake van dien aart is, dat dezelve ten spoedigsten moet worden afgedaan, en niet wel uitgesteld kan worden, om aan gem. Resident de Swart te rescribeeren, wat door hem in deze verder zal moeten werden gedaan en verrigt. Dat derhalven de zake in Haar Ed. Groot Mog.

'S GRAVENHAGE.

Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.

Mog. Vergaderinge volstrekt getermineerd zullende moeten worden, Commissarissen van gedagten zyn, dat de Heeren Gedeputeerden dezer Stad ter Dagvaart, om buiten reproche te blyven, van de zake te willen ophouden, dan ook zich niet behoren te opposeren tegen de conclusie, hoedanig dezelve ook zoude mogen vallen; maar dat byaldien de allerernstigste representatien van de fachieuse gevolgen, die uit eene verkeerde directie in deze te voorzien zyn, niet kunnen helpen, in dien gevalle, door middel van Insertie in de Registers van Haar Ed. Groot Mog. van 't sentiment van den Achtb. Raad, namelyk, hoedanig de zake na deszelfs gedagten behoort te werden gedirigeerd, de Achtb. Raad by de posteriteit behoort te worden gezuivert van alle nadenken, als of men niet behoorlyk zoude hebben geviligeerd, om van 't aanbod van hare Rus-Keizerlyke Majesteit tot behoud van de Commercie en Navigatie dezer Landen gebruik te maken.

Weshalven Commissarissen, onder het welnemen van den Achtbaren Raad, als nu zullende dienen van Advis, van gedagten zouden zyn; dat Heeren Gedeputeerden dezer Stad ter dagvaart behoorden te worden geauthoriseerd en gequalificeerd, om de zaken in haar' Ed. Groot Mog. Vergaderinge, zo veel mooglyk, daar heenen te dirigeeren, dat de Conventie door hare Rusch-Keizerlyke Majesteit voorgeslagen, tot maintien der vryheid van de Navigatie der Neutralen, op de spoedigste wyze in den dringendste nood, waar in zich 's Lands Commercie bevindt tot stand mogen worden gebragt; maar dat zy Heeren Gedeputeerden niet kunnende reussceren, om de Leden te detourneren van deze zake te doen behandelen op een voet, waarop dezelve waarschynlyk geheel omverre gestoten, ten minsten zekerlyk op den langen baan moet geschoven worden, waardoor de Commercie by gebrek van prompte protectie, aan een volstrekt verloop zal worden blootgesteld, behoren te worden gelast, de te nemen Conclusie in dit geval wel

wel aan te zien, maar ter zelver tyd in haar Ed. Groot Mog. Registers te laten insereren, de navolgende aantekening.

's GRAVENHAGE.

Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.

„ De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam „ hebben uit naam en van wegens de Heeren hunne Principalen, ter Vergaderinge van haar Ed. „ Groot Mog. tot hunne verantwoording aan de „ Posteriteit, gedeclareerd:

„ Dat zy Heeren Committenten van gedagten „ zyn, dat zonder tydverzuim van wegens haar „ Hoog Mog. aan den Heer de Swart, Hoogstdeszelfs Resident aan het Hof van Rusland, behoord te worden aangeschreven en gelast, om „ hoe eerder hoe beter, met Commissarissen van „ hoogstged. hare Rusch-Keizerlyke Majesteit en „ verdere Neutrale Mogentheden ter plaatze van „ zyne Residentie, of alwaar zulks convenabel „ zal worden geoordeeld, in Conferentie te treden, over het sluiten van onderlinge Conventie, „ aangaande het verlenen van eene mutuele protectie aan de Commercie en Navigatie der Neutrale Mogentheden, op den voet van hare Majesteits bewuste Declaratie, aan de belligererende Mogentheden gedaan, en hunne Hoog Mog. „ Resolutie van den 24 April laatstleden, op dat „ subject genomen: met byvoeging alleenlyk, dat „ hy Heer de Swart in deze onderhandeling tot „ richtsnoer zal nemen de eenvoudigheid, dewelke „ door hare Rusch-Keizerlyke Majesteit zelve in „ acht is gehouden, by Hoogstderzelver gegevene „ Eclaircissementen, door zyne Zweedsche Majesteit, aangaande de bewuste vyf Poincten gerequireerd, en door hem Heer de Swart aan haar „ Hoog Mog. gecommuniceerd, ten einde door „ middel van deze provisionele Conventie, alleenlyk werde gearresteerd, eene generale onderlinge protectie van elkanders Koopvaardyscheepen, „ met de vereischte papieren gemunieerd, en door „ een der Oorlogende Mogentheden des onaangezien ter Zee geinsulteerd wordende, zodanig, „ dat aan deze Koopvaardyschepen, zich onder

„ het

'S GRAVENHAGE.

Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.

„ het bereik van een of meerder Oorlogschepen, „ van een der geallieerde Mog. waar zulks ook zal „ mogen zyn, bevindende, door zodanig Oorlogschip of Scheepen, zonder onderscheid van welke Natie, tot deze Alliantie behorende, het „ Koopvaardyschip zoude mogen zyn, alle mooglyke Adsistentie zal moeten werden verleend: „ midsgaders tot dat einde de Contracterende Mogendheden zich engageren, zo veele Oorlogschepen by provisie in Zee te zullen brengen, als „ mooglyk zal zyn, en de nodige orders en instructien aan de respective commanderende Officieren te zullen geven, om aen dit algemeen, „ heilzaam en eenvoudig oogmerk te kunnen voldoen.

„ En dat hy Heer de Swart voor 't overige, met „ relatie tot alle verdere arrangementen voor het „ toekomende, dewelke een meerder detail zouden mogen vereisschen en met dien spoed onmooglyk kunnen werden gearresteerd, als in de „ tegenwoordige gevaarlyke toestand van de Navigatie der Neutrale Mogentheden in het generaal en die van deze Landen in 't byzonder wordt „ vereischt, al 't zelve zal reserveren tot het separaat artikel, waarvan haare Rusch-Keizerlyke „ Majesteit by hoogstderzelver voorsz. gegevene „ eclaircissementen mentie heeft gemaakt. Dat hy „ Heer de Swart deze aangaande zal verklaren, dat „ H. H. Mog. hem van nadere en meer bepaalde „ ordres zullen voorzien, of daartoe een of meer „ byzondere Heeren zullen committeeren, ten einde de nodige arrangementen dien aangaande, „ met de Neutrale Mogentheden te maken. Dat „ welgemelde Heeren Committenten, tot steuning „ van hun sentiment hier nog byvoegen, dat byaldien hetzelve wordt verworpen en de zaak „ wordt behandeld op den voet, van het præadvis op den 23 July laastleden, in 't Hollandsche „ besogne geëxhibeerd, alsdan het Russisch Esquader op ordre van haare Rusch-Keizerlyke Majesteit alreeds in Zee hebbende moeten steeken,

„ in

'S GRAVENHAGE. *Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.*

,, in de naburige Zeën dezer Landen zal verschy-
,, nen, zonder dat de Navigatie van dezen Staat,
,, daarvan eenige protectie zal kunnen erlangen;
,, terwyl aan de andere zyde, niettegenstaande de
,, Commercie reeds zo lange tyd, met dubbele
,, rechten alhier is bezwaard geweest, hunne H.
,, M. nogthans gene protectie altoos aan dezelve
,, verleenen, om dat de Collegien ter Admiraliteit
,, dezer Landen daartoe zeggen buiten staat te zyn,
,, ten minsten niet in 't vermogen, om Convoyen
,, in Zee te brengen, die toereikende zouden zyn
,, om diergelyke affronten te vermyden, waaraan
,, het Esquader onder den Schout by nacht van By-
,, land, onlangs is onderworpen geweest.

,, Dat uit zo een totaal defect van protectie van
,, de Scheepvaart dezer Landen, aan de eene, en
,, uit de aanhoudende insultes, waarvan daaglyks
,, nieuwe en hooggaande klagten by H. H. Mog.
,, inkomen, aan de andere zyde, natuurlyker wy-
,, ze niet anders dan eene volstrekte stilstand van
,, 's Lands Commercie, en daaruit voortvloeijend
,, verloop van dezelve na andere plaatzen van Eu-
,, ropa te voorzien is: moetende dezelve door de
,, zware lasten, die om middelen tot hare protectie
,, te vinden zyn geintroduceerd en steeds voortdu-
,, ren, nog des te eerder in eene volstrekte ruine
,, nederstorten, na dien deze middelen tot haar be-
,, houd uitgedagt, by ontstentenisse van dien, tot
,, haar bederf moeten mede werken."

,, Dat Heeren Committenten in zodanige per-
,, plexiteit van zaken, en in zo hooggaande nood-
,, zakelykheid, om te profiteren van een aanbod
,, van adsistentie en hulp, op zo eene genereuze en
,, grootmoedige wyze niet alleen, maar daarenbo-
,, ven op eene zo gemaklyke en weinig bezwaren-
,, de wyze en voet, door hoogstgedagte haare
,, Rusch Keizerlyke Majesteit aan dezen Staat voor-
,, geslagen, vervolgens aan de Posteriteit zullen
,, overlaten het oordeel, over 't gewicht van 't rai-
,, sonnement door sommige Leeden van haar Ed.
,, Groot Mog. Vergadering, in 't gemelde Beso-

,, gne

'S GRAVENHAGE. *Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.*

„ gne gevoerd, als of het gebruiken van voorsz. „ middelen tot zo hoognodige protectie van 's „ Lands Commercie, en in 't byzonder het accepteeren van het aanbod van vremde hulp en adsistentie, zoude kunnen worden geconsidereerd „ het middel te zyn, om zig eenen oorlog op den „ hals te halen van wegen die geenen, tegen wien „ men genoodzaakt wordt, door het in 't werk „ stellen der voorsz. alsints rechtmatige wegen en „ middelen zich te defenderen, en als of men 't „ voorsz. aanbod van adsistentie daarom van de „ hand zoude moeten wyzen, ten ware haare Rusch „ Keizerlyke Majesteit boven en behalven het „ grootmoedig plan, *om de Zee*, in voege voorsch., „ *vry te maken*, zich nog daar en boven zoude gelieven te engageeren, *om met de verdere Neutrale* „ *Mogentheden*, *alle de vaste Bezittingen van den* „ *Staat*, *zo buiten als binnen Europa te guaranderen.*

„ Dat de Heeren Committenten alleenlyk zullen „ remarqueeren, dat tot dusdanige attaque van de „ vaste bezittingen van de Republiek, ten minsten „ eenige waarschynlyke redenen of voorgevens „ zoude moeten worden bygebragt, om dezelve „ van volstrekte onrechtvaardigheid en geweld, „ voor 't oog van gansch Europa te zuiveren; maar „ dat zodanige vyandelykheden, in geenen deelen „ zouden kunnen worden gegrond, op eene protectie van de Commercie, waartoe haar Hoog Mogende door de openbare verbreking van het Tractaat van Commercie van 1674. met Engeland „ gesloten, zich volstrekt genoodzaakt vinden. „ Dat derhalve de waarschynlykheid voor eene attaque van dien aart, aangezien de manifeste onbillykheid der onderneminge, moet vervallen, „ terwyl dezelve nog des te meerder verdwynt, „ als men considereert het groot getal van vyanden, die zich Engeland op den hals gehaald „ heeft, en dat het mids dien zeer onbezonnen „ zoude zyn, dit getal te willen vermeerderen.

„ Dat dan ook zodanige onderstellingen te ver-

„ re

„ te gezogt zynde, om de aan de hand zynde middelen tot protectie van de Commercierenden Ingezetenen van den Staat, van de hand te wyzen: en dat met zodanige machtige hulp en adsistentie te declineren, zonder in staat te zyn met eige macht de Commercie te beschermen, evidentelyk van alle mooglyke protectie zoude worden afgezien; *terwyl de drukkende middelen, waaronder de Commercie in verwagting van bescherming reeds lang heeft gezucht en steeds bezwaart blyft, op eene contradictoire wyze zouden blyven stand houden.*

's GRAVENHAGE.

Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.

„ Dat Heeren Committenten hierby alleenlyk „ nog zullen remarqueeren, dat uit de Missives „ door den Heer de Swart over deze zaaken aan „ Haar Hoog Mog. successivelyk geschreven, is „ gebleken; dat hy Heer de Swart zeer sterk aandringt op eene spoedige afdoening van zaken, „ en dat hem daartoe hoe eerder hoe beter, de „ nodige Instructien werden toegezonden, gelyk „ de Zweedsche Minister die alreeds ontfangen „ heeft, ten einde de bovengemelde Conventie „ te sluiten. Dat zulks byzonder noodzaaklyk „ was, *omdat allerley indirecte wegen werden ingeslagen, om de Republiek van het voordeel van eene zo nuttige alliantie te versteeken, en in tegendeel in eenen ruineusen oorlog met Vrankryk in te wikkelen.*

„ Dat daaruit klaarblyklyk is, dat aan zodanige „ *heillooze oogmerken voldaan zal worden*, byaldien „ men het sluiten van meergemelde Conventie, „ niet alleen op den langen baan schuiven, maar „ ook na alle waarschynlykheid geheel omverre zal „ stoten, met propositie van Guarantie aan Haar „ Rusch-Keizerlyke Majesteit te doen, die niet „ alleen geheel buiten het plan gaan, door hoogstdezelve aan geheel Europa opengelegd, maar ook „ in welke propositie hare Majesteit, by meergedagte door haar gegevene eclaircissementen, „ reeds volmondig heeft gedeclareerd, nimmer te „ zullen treden.

'S GRAVENHAGE.

Advis van Amsteldam wegens de gewapende onzydigheid.

„ Dat laatstelyk Heeren Committenten van gedagten zyn, dat aan de begeerte van haare „ Rusch-Keizerlyke Majesteit, om namentlyk de „ bewuste Declaratie aan de oorlogende Mogentheden, van wegens haar Hoog Mog. mede te „ doen, behoort te worden voldaan en verzekering „ aan hoogstgedaane haare Majesteit behoorde te „ werden gegeven; dat zodra de meergemelde Conventie getekend zal zyn, hun Hoog Mog. de „ voorschreve Declaratie aan de Hoven der oorlogende Mogendheden zullen laten doen." Edoch refereren Commissarissen zich tot het beter goedvinden van dezen Achtbaren Raad.

Waarop gedelibereerd en omvrage gedaan zynde, hebben de Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen, de Heeren Commissarissen voor derzelver genomene moeite bedankt, en zich met voorstaande Advis geconformeert.

Was getekend,

A. VAN SLINGELAND.

Daer wierdt egter besloten, de twee Heeren, welke wy gezien hebben, dat naer Petersburg tot volvoering van deze gewigtige zaek moesten vertrekken, te gelasten om die verzekering van de bezittingen van den Staet in Oost- en West-Indien voor te draegen: en dat inmiddels geen oorlogschepen van dezen Staet tot geleide en bescherming van den Koophandel bestemd, zouden uitloopen, tot dat men zeker berigt ontvangen hadt, dat het verbond van de gewapende onzydigheid zoude zyn gesloten en geteekend.

In het Advis en Resolutie van Amsteldam, boven medegedeeld, wordt ook nog gewaegd van eenige punten, op welke de Kouing van Zweeden aen het Hof van Rusland eenige verklaringen en ophelderingen heeft gevraegd. Dezen zyn van

dien

dien aerd, dat men dit groot werk van de gewapende onzydigheid niet zal kunnen regt verslaen, zonder die bedenkingen van den Zweedschen Vorst, en de oplossingen van het Russiesch Hof te weeten. Wy zullen derhalven die laten volgen, zynde van dezen inhoud: 's GRAVENHAGE.

„ I. Hoe en op wat wyze zal men zig wederkeerige hulp en onderlingen bystand verleenen?

„ II. Zal elke byzondere Mogendheid gehouden zyn de algemeene Commercie van allen te beschermen, of zal dezelve teffens een gedeelte haarer toerustingen kunnen bezigen tot bescherming van haaren eigen Koophandel?

„ III. Indien verscheiden dezer gecombineerde Esquaders zig vereenigen, of, by voorbeeld, een of meer derzelve Schepen, hoedaanig zal dan een jegens den ander zig gedragen en tot hoe verre zal de neutrale bescherming zig uitbreiden?

„ IV. Het schynt eene wezenlyke zaak te zyn, dat men vaststelle, hoedaanig men de Vertoogen aan de oorlogende Mogendheden doen zal, indien, ondanks onze maatregelen, derzelver Oorlogschepen of gewapende Vaartuigen voortvaaren onze Commercie op eenigerhande wyze te belemmeren. Moeten dan deze Vertoogen geschieden in de gemeenen naam van alle de vereenigde Mogendheden, of zal elke Mogendheid haar eige zaak in 't byzonder verdeedigen?

„ V. In de laatste plaats schynt het wezenlyk noodzaaklyk op alle mogelyke voorvallen voorziening te doen, of eene der vereenigde Mogendheden zig tot uiterstens tegens eenige der thans oorlogende Mogendheden gedrongen zien.

'S GRAVENHAGE. „ de den bystand der Geallieerden in deze Conventie zou vorderen om zig recht te verschaffen. Op wat wyze is zulks het beste te beraamen? Eene omstandigheid, die gelykelyk vereischt bepaald te worden, of in zodaanig geval de scha-verhaalingen niet zullen geschieden ten gevalle der beledigde Partye, maar of het gemeen besluit zulks beslissen zal. Zonder dat zou eene byzondere Mogendheid naar wel gevallen de overige, tegen derzelver belang en neiging aan, in onaangenaame uitersten kunnen trekken of de verbintenis breeken en de zaaken tot hunnen oorspronglyken staat brengen, waar door alles te vergeefs en van geen gevolg worden zou."

Op deze Vraagen heeft het Hof van *Petersburg* de volgende ophelderingen gegeven.

„ I. Ten aanzien der wyze hoe de onderlinge bystand en bescherming moet verleend worden, zo moet die worden vast gesteld door eene formeele Conventie, in welke alle neutrale Mogendheden verzogt zullen worden deel te neemen, en waar van het hoofd-onderwerp is *het verzorgen van eene vrye scheepvaart aan de Koopvaardy Schepen van alle Natien.* Zo dikwyls zodaanig Vaartuig, door zyne Zee-Brieven, zal hebben aangetoond dat hetzelve geene contrabande Goederen aan boord heeft, zal daar aan de bescherming verleend worden van de Esquaders of de Oorlog-Schepen, onder welkers geleide zodaanig Schip zig zal begeeven hebben, en zullen die ook beletten, dat zyne vaart niet werde gestoord. Waar uit voortvloeid:

„ II. Dat iedere Mogendheid moet medewer-

„ ken

„ ken *tot de algemeene veiligheid van den Koop-* 's GRAVENHAGE.
„ *handel.* Teffens zal het, ter betere vervulling
„ van het oogmerk, nodig zyn dat door een by-
„ zonder Artykel werde geregeld de plaatzen en
„ afftanden, die voegzaam zullen geoordeeld wor-
„ den tot kruistogten voor elke Mogendheid. Uit
„ die bepaaling zal dit voordeel voortfpruiten,
„ dat alle de Efquaders der Bondgenooten een
„ foort van Keten vormen zullen en in ftaat zyn
„ zig onderling by te fpringen, moetende de
„ byzondere fchikking eeniglyk verblyven ter
„ kenniffe der Bondgenooten, fchoon de Con-
„ ventie, in alle derzelver overige deelen aan de
„ oorlogende Mogendheden, met eene bygaande
„ proteftatie van de allerftipfte Neutraliteit zal
„ gecommuniceerd worden.

„ III. Het is ongetwyffeld de regel van *vol-*
„ *komene gelykheid*, welke dit Point moet bepaa-
„ len. Wy zullen het gewoon gebruik volgen,
„ ten opzigte van de veiligheid. Ingevalle de
„ Esquaders zig ontmoeten en flag leveren, moe-
„ ten de Bevelhebbers zig gedragen na de Zee-
„ gebruiken, om dat, volgens het geen boven
„ is aangemerkt, de wederkeerige befcherming
„ onder deze voorwaarden onbepaald moet zyn.

„ IV. Het fchynt nuttig te zyn, dat de Ver-
„ toogen, waarvan in dit Artykel wordt ge-
„ waagd, gefchieden door de beledigde Partye,
„ en dat de overige Minifters der geconfedereer-
„ de Mogendheden die Vertoogen op de fterkfte
„ en kragtdaadigfte wyze onderfteunen.

„ Wy gevoelen het geheel gewigt dezer be-
„ denking, en om die licht by te zetten dienen
„ noodzaaklyk de gevallen onderfcheiden te
„ worden. Ingevalle eene der geallieerde Mo-

's GRAVENHAGE.

„ gendheden zig liet aftrekken door beweegoorzaaken, ſtrydig met de vaſtgeſtelde gronden van eene volmaakte Neutraliteit en onzydigheid; dat zy daarvan de wetten ſchond of de bepaalingen uitbreidde, zou men gewiſſelyk niet kunnen verwagten dat de andere Mogendheden zig haar geſchil aantrokken. Zulk een gedrag zou, integendeel, geoordeeld worden te zyn een verbreeking der banden die hen vereenigen; ingevalle den hoon, aan een der Bondgenoten bejegend, ſtrydig was, met de gronden aangenomen en voor 't gezigt van ganſch *Europa* bloot gelegd, of ingevalle dezelve de indruk heeft van de haat en animoſiteit, ingeboezemd door de gevoeligheid dezer gemeene maatregelen van de Confederatie, welke nergens toe ſtrekken, dan tot het *vaſtſtellen, op eene naauwkeurige en onherroepelyke wyze, der Wetten van de Commercie en de rechten van iedere neutrale Natie*; als dan zal men het voor eene onvermydelyke pligt der geünieerde Mogendheden aanzien, om 'er, evenwel alleenlyk op Zee, gemeene zaak van te maaken, zonder dat zulks een grondſlag van andere operatien zal maaken, voor zo veel dat deze verbinteniſſen enkel de Zee betreffen, hebbende geen ander voorwerp dan den Zeehandel en Scheepvaart.

„ Uit al het bygebragte vloeid baarblyklyk voort, dat de gemeene begeerte van alle, geveſtigd op grondregelen, door contracteerende Partyen toegeſtemd en aangenomen, alleen beſliſſen moet; dat zy altoos de beſtendige grondſlag zal zyn van 't gedrag en de werkingen dezer vereeniging. Laatſtelyk zullen wy

„ aan

„ aanmerken dat deze bepaalingen geen andere 's GRA-
„ Scheepstoerusting vooronderstellen, dan die VENHAGE.
„ welke met de omstandigheden zal overeen ko-
„ men, volgens welke die noodzaaklyk zal ge-
„ maakt worden, of zo als men zal overeen ko-
„ men. Het is waarschynlyk dat deze Conventie,
„ eenmaal geratificeerd zynde, van het grootste
„ gevolg zal zyn, en dat de oorlogende Mo-
„ gendheden daar in genoegzaame beweegoorzaa-
„ ken zullen aantreffen om de neutrale Vlag te
„ respecteeren en hun te beletten de gevoelig-
„ heid van eene ontzaglyke Bondgenootschap uit
„ te tarten, *als zynde geformeerd onder begun-*
„ *stiging van de baarblyklykste rechtvaardig-*
„ *heid en waar van het bloote denkbeeld met*
„ *eene algemeene toejuiching van geheel het on-*
„ *zydig* Europa *is ontfangen.*"

Draelde inmiddels de Republiek in het deel nemen in 't Verbond van Gewapende Onzydigheid, de Hoven van ZWEEDEN en DENEMARKEN waren zeer vaerdig om tot het zelve toe te treeden, en lieten ten dien einde op het voetspoor der RUSSISCHE Keizerinnen verklaeringen aen de oorlogende Mogendheden doen: die van DENEMARKEN was van den 8 July 1780. en aldus ingerigt.

Si la neutralité la plus exacte & la plus parfaite, avec la navigation la plus réguliere, & le respect inviolable pour les traités avoient pu mettre la liberté du Commerce des sujets du Roi de Dannemarc & de Norvege à l'abri des

Indien de naeuwkeurigste en volkomenste onzydigheid, de regelmatigste Zeevaert, en de onschendbaerste in achtneeming der Tractaeten de vryheid der Commercie van de Onderdaenen van den Koning van Denemarken en Noorwegen hadden

's GRAVENHAGE.

Verklar. van Denemark. aen de oorlog. Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.

malheurs qui devroient être inconnus à des nations qui sont en paix, & libres & indépendantes, il ne seroit point nécessaire de prendre des mesures nouvelles pour leur assurer cette liberté, à laquelle elles ont le droit le plus incontestable.

Le Roi de Dannemarc a toujours fondé sa gloire & sa grandeur sur l'estime & la confiance des autres peuples. Il s'est fait depuis le commencement de son regne la loi de témoigner à toutes les puissances ses amies, les ménagemens les plus capables à les convaincre de ses sentimens pacifiques & de son desir sincere de contribuer au bonheur général de l'Europe. Ses procédés les plus conformes & que rien ne peut obscurcir, en font foi. Il ne s'est jusqu'a présent adressé qu'aux puissances belligérantes elles-mêmes pour obtenir le redressement de ses griefs, & il n'a jamais manqué de modération dans ses demandes, ni de reconnoissance lorsqu'elles ont eu le succès qu'elles devoient avoir. Mais la naviga-

kunnen beveiligen voor ongevallen, die onbekend behoorden te weezen aen Natien, die in Vrede zyn, zoude het onnoodig zyn, nieuwe maetregelen te neemen, om hen de vryheid, waerop zy het onbetwistbaerste recht hebben, te verzekeren.

De Koning van Denemarken heeft altyd zyn roem en grootheid gegrond op de achting en het vertrouwen van andere Volken. Hy heeft zig, van den beginnen zyner Regeering af, tot een wet gemaekt, omtrend alle Mogendheden, zyne Vrienden, zig zodanig te gedragen, als meest geschikt was, om hen te overtuigen van zyne vreedzaemste gevoelens en oprecht verlangen, om tot het algemeen geluk van Europa het zyne toe te brengen. Zyne gansche handelwyze, met dit grondbeginzel overeenkomstig, strekt hier van ten bewyze. Hy heeft zig ook hierom tot dus verre tot de Oorlogende Mogendheden zelven gewend, om herstel der voornoemde grieven te vragen; en het heeft hem, by het doen dezer vragen, nooit aen gematigheid,

tion neutre a trop souvent été molesté, & le commerce de ses sujets le plus innocent trop fréquemment troublé, pour que le Roi ne se crût pas obligé de prendre actuellement des mesures propres à s'assurer à lui-même & à ses alliés, la sureté du Commerce & de la Navigation, & le maintien des droits indispensables de la liberté & de l'indépendance. Si les devoirs de la Neutralité sont sacrés, si le droit des gens a aussi ses arrêts avoués par toutes les Nations impartiales, établis par la coûtume & fondés sur l'équité & la raison, une nation indépendante & neutre ne perd point par la guerre d'autrui les droits qu'elle avoit avant cette guerre, puisque la paix existe pour elle avec tous les peuples belligérans, sans recevoir & sans avoir à suivre les loix d'aucun d'eux. Elle est autorisée à faire dans tous les lieux (la Contrebande exceptée) le trafic qu'elle auroit droit de faire, si la paix existoit dans toute l'Europe comme elle existe pour elle. Le Roi ne prétend rien au-

heid, nochte, wanneer dezelven den vereischten uitslag hadden, aen erkentenis ontbroken. Maer de onzydige Zeevaert is al te dikwils aengerand, en de onschuldigste Koophandel zyner Onderdanen te menigmaal gestoord geworden, dan dat de Koning zig niet verplicht rekende, voortaen zulke maetregulen te neemen, als geschikt zouden zyn, om voor zig zelven en zyne Bondgenooten de veiligheid der Commercie en Navigatie, en de handhaving der onbetwisbaere rechten van vryheid en onafhankelykheid, te verzeekeren. Indien de plichten der Onzydigheid heilig zyn, zo het recht der Volken ook zyne wetten heeft, die door alle onpartydige Natien worden toegestemd, door de gewoonte ingevoerd, en op billykheid en reden gegrondvest zyn, zo verlies eene Onafhankelyke en Onzydige Mogendheid, by den oorlog eener andere, de rechten niet, die zy voor den oorlog hadt, zo lang de vrede tusschen haar en alle de oorlogende Mogendheden blyft stand houden. Zonder de wetten van een derzelven aan te neemen of te vol-

'S GRAVENHAGE.

Verklaring van Denemarken aen de oorlog-Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.

 gen,

's GRAVENHAGE.

Verklar. van Denemark. aen de oorlog. Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.

dela de ce que la Neutralité lui attribue. Telle est sa regle & celle de son peuple, & Sa Majesté ne pouvant point avouer le principe qu'une Nation belligérante est en droit d'interrompre le Commerce de ses Etats, elle a cru se devoir à soi-même & à ses peuples, fideles observateurs de ses Reglemens, & aux puissances en guerre elles-mêmes, de leur exposer les principes suivans, qu'elle a toujours eus & qu'elle avouera & soutiendra toujours de concert avec Sa Majesté l'impératrice de Toutes-les-Russies, & dont elle a reconnu les sentimens entierement conformes aux siens.

gen, is zy geneigd overal den Handel te dryven, (Contrabande uitgezonderd,) dien zy zou kunnen dryven, zo 'er vrede voor gansch Europa was, gelyk 'er vrede voor haar is. De Koning vordert niets meer, dan het geen hem volgens de rechten der Onzydigheid toekomt. Zodanig is de regel, die hy zig zelven en zyn Volk heeft voorgeschreeven; en zyne Majesteit niet kunnende toestemmen den stelregel, dat eene oorlogende Mogendheid het recht hebben, om de Commercie zyner Staten te beletten, zo heeft hy geoordeeld aen zig zelven, aen zyne getrouwe Onderdanen, die zyne Reglementen opvolgen, ja aen de oorlogende Mogendheden zelven verpligt zyn, hen voor te stellen de navolgende grondbeginzelen, die hy altyd zal blyven erkennen, en die hy, benevens Haere Majesteit, de Keizerinne van Rusland, welker gevoelens ten dezen opzigte hy volkomen overeenkomstig met de zynen gevonden heeft, zal handhaven.

S. M. ne balance point de déclarer qu'elle maintiendra ces principes ainsi que l'honneur de

Zyne Majt. staat niet in beraad te verklaren, dat hy deze grondbeginzelen, gelyk mede de eer zyner Vlag en

son pavillon & la liberté & l'indépendance du commerce & de la navigation de ses sujets; & c'est pour cet effet qu'elle a fait armer une partie de sa flotte, quoiqu'elle desire de conserver avec toutes les puissances en guerre, non seulement la bonne intelligence, mais même toute l'intimité que la neutralité peut admettre. Le Roi ne s'écartera jamais de celle-ci sans y être forcé. Il en connoit les devoirs & les obligations; il les respecte autant que ses traités & ne desire que de les maintenir. S. M. est aussi persuadée que les puissances belligérantes rendront justice a ces motifs, qu'elle l'est elle-même de tout ce qui opprime la liberté naturelle des hommes; & qu'elles donneront à leurs amirautés & à leurs officiers des ordres conformes aux principes ci-dessus énoncés qui tendent évidemment au bonheur & à l'intérêt de l'Europe entiere. &c,

en de vryheid en onafhankelykheid van de Commercie en Navigatie zyner Onderdaanen, zal staande houden; en het is ten dien einde, dat hy een gedeelte zyner Vloot heeft doen wapenen, offschoon hy met alle de in oorlog zynde Mogendheden niet alleen eene goede verstandhouding, maar ook alle vriendschap wenscht te behouden, die de onzydigheid kan toelaaten. De Koning zal daar nooit van afgaan, ten zy hy 'er toe genoodzaakt worde. De plichten en verbintenissen, aan die onzydigheid verknogt, zyn hem bekend. Hy acht dezelven even zeer als die der Tractaaten, en verlangt niets dan dezelven te handhaaven. Zyne Maj. houdt zig tevens overtuigd, dat de oorlogende Mogendheden aan deze beweegredenen recht zullen doen; dat zy zo vervreemd zullen zyn als hy zelf, van al het geene de natuurlyke vryheid der menschen kan onderdrukken; en dat zy gevolgelyk aan hunne Admiraliteiten en Officieren bevelen zullen geven, overeenkomstig met de hier bovengemelde Grondbeginzelen, welken duidelyk ter bevordering van het algemeeene welzyn van geheel Europa strekken. enz.

'S GRAVENHAGE. *Verklaring van Denemarken aan de oorlog. Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.*

'S GRAVENHAGE.

De Koning van Zweede gaf zyn voornemen omtrend de gewapende onzydigheid aen de oorlogende Vorsten aldus te kennen:

Verklaring van Zweeden aen de oorlogende Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.

Depuis le commencement de la présente guerre, le Roi a eu soin de faire connoître sa façon de penser à toute l'Europe. Il s'est imposé la loi d'une parfaite Neutralité. Il en a rempli les devoirs avec une exactitude scrupuleuse; & il a cru pouvoir jouir en conséquence des droits attachés à la qualité de Souverain absolument neutre: malgré cela ses sujets commerçans ont été obligés de réclamer sa protection, & Sa Majesté s'est trouvée dans la nécessité de la leur accorder.

De Koning heeft, van het begin des tegenwoordigen oorlogs af, zorg gedragen om zyne wyze van denken aen geheel Europa bekent te maken. Hy heeft zig zelven eene volmaekte Neutraliteit tot een regel en wet gesteld; en aen alle de verpligtingen daer van met de zorgvuldigste naeuwkeurigheid voldaen hebbende, meende hy ook in gevolge van dien de rechten te mogen genieten, welken aen eenen volstrekt onzydige Souverain toekomen. Desniettegende hebben zyne handeldryvende Onderdanen zig verpligt gezien, zyne bescherming te verzoeken, en zyne Majesteit heeft zig in de noodzakelykheid gevonden, om hen dezelve toe te staen.

Pour remplir cet objet, le Roi fit armer un certain nombre de vaisseaux de guerre dès l'année passée. Il en employa une partie sur les côtes de son Royaume, & l'autre a servi de convoi aux bâtimens marchands Suédois dans les

Ter voldoening aen dit oogmerk liet zyne Majesteit reeds in het voorleeden jaer een zeker getal oorlogschepen uitrusten. Een gedeelte daer van gebruikte hy op de Kusten van zyn Ryk; terwyl het ander gedeelte diende tot Convooy voor de Zweedsche

différentes mers, où le Commerce de ses sujets les faisoit naviguer. Il fit part de ces mesures aux puissances belligérantes; & il se préparoit à les continuer dans le courant de cette année, lorsque d'autres cours qui avoient également adopté la Neutralité, lui firent part des dispositions, où elle se trouvoient conformes à celui du Roi & tendantes au même but. L'Impératrice de Russie fit remettre une Déclaration aux cours de Londres, de Versailles & de Madrid, par laquelle elle les instruisoit de la résolution où elle étoit de défendre le Commerce de ses sujets & les droits universels des Nations neutres: Cette Declaration portoit sur des principes si justes du droit des gens & des traités subsistans, qu'il ne parut pas possible de les revoquer en doute.

'S GRAVENHAGE.

Verklaring van Zweeden, aen de oorlogende Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.

sche Koopvaerders in de verschillende Zeën, alwaer de Koophandel zyner Onderdanen hen heenen voerde. Tevens liet hy de Oorlogende Mogendheden van deze maetregelen kennis geven, en maekte zig gereed, om dezelven, geduerende het beloop van dit tegenwoordige jaer, te blyven voortzetten; wanneer andere Hoven, die insgelyks de Onzydigheid hadden aengenomen, hem kennis gaven van hunne gevoelens omtrend dit stuk, welken met die des Konings geheel overeenkomstig, en ten zelfden einde strekkende waren. De Keizerin van Rusland liet vervolgens eene Verklaring aen de Hoven van Londen, Versailles en Madrid overgeven, waerin zy dezelven onderregte van het besluit, door haer genomen, om den Koophandel haerer Onderdanen, en de algemeene Rechten der Onzydige Natien te beschermen. Deze Verklaring was ingerigt naer zulke allerbillykste grondbeginzelen van het Recht der Volkeren, en van de plaets hebbende Tractaeten, dat het volstrekt onmogelyk scheen, dezelve in twyfel te trekken. De

's GRAVENHAGE.

Verklaering van Zweeden aen de oorlogende Vorsten wegens de gewapende onzydigheid.

Le Roi les a trouvés entierement d'accord avec sa propre cause, avec le traité conclu en 1766 entre la Suede & l'Angleterre, avec celui entre la Suede & la France; & Sa Majesté n'a pu se dispenser de reconnoître & d'adopter ces mêmes principes non seulement aux puissances avec lesquelles ces dits traités sont en vigueur; mais aussi par rapport à celles qui se trouvent déja impliquées dans la guerre, & avec lesquelles le Roi est dans le cas de n'avoir point de traité à reclamer, c'est la loi universelle; & au défaut des engagemens particuliers, celle-là devient obligatoire pour toutes les Nations. En conséquence le Roi déclare actuellement de nouveau, qu'il observera la même Neutralité & avec la même exactitude qu'il l'a fait par le passé. Il défendra à ses sujets sous de grieves peines de s'écarter en maniere quelconque des devoirs que leur impose une pareille Neutralité; mais il protégera

De Koning van zynen kant vondt die grondbeginzelen volkomenlyk overeenstemmende met zyne eigene zaek, met het Tractaet, in 1666 tusschen Zweeden en Engeland, en met dat, tusschen Zweeden en Vrankryk gesloten; zo dat zyne Majesteit niet kon nalaeten, die zelfde grondbeginzelen voor de zynen te erkennen en aen te neemen, niet alleen met betrekking tot die Mogendheden, waer mede de gem. Tractaeten in kragt zyn, maer ook met betrekking tot die, welken reeds in den tegenwoordigen oorlog zyn ingewikkeld, of daer vervolgens in zouden kunnen gewikkeld worden, en ter welkers opzigte de Koning niet in het geval is, om zig op byzondere Tractaeten te beroepen. Hieromtrend geld het Algemeene Recht, 't welk, by gebreeken van byzondere verbintenissen, een richtsnoer van verpligting wordt voor alle Natien. Ingevolge hiervan verklaert de Koning op nieuw, dat hy voortaen dezelfde onzydigheid, en met dezelfde naeuwkeurigheid in acht zal neemen, als voorheen; dat hy zyne On-

leur Commerce légitime par tous les moiens possibles, lorsqu'ils le feront conformément aux principes ci-dessus mentionnés.

Onderdanen op zwaare straffe zal verbieden, om zig op eenigerlye wyze te verwyderen van de verpligtingen, welke eene diergelyke onzydigheid hen oplegt; doch dat hy tevens hunnen wettigen Koophandel op alle mogelyke wyze zal beschermen, wanneer zy dien inrigten overeenkomstig die grondbeginselen, welken hier boven gemeld zyn.

's GRAVENHAGE.

Het antwoord van het Hof van FRANKRYK op de Verklaring van ZWEEDEN, wierdt den 4 Augustus 1780 gegeven, in dezer voege:

Antw. van Frankryk *aan* Zweed. *over de gewapende onzydigheid.*

De Koning heeft steeds gewenscht, dat de onzydige Mogendheden geen nadeel leeden by den Oorlog, waarin de Koning is ingewikkeld. Ook hebben de Schepen, aan die Mogendheden toebehoorende, op last van Zyne Majesteit, het genot van alle die Vryheden gehad, welken de Zee-Wetten hen toestaan, en, indien al sommige byzondere Zeevaarders reden gehad hebben, om over eenige kwaade behandeling van wegen de Onderdaanen Zyner Majesteit te klaagen, zo heeft Hoogstdezelve hen terstond goed recht gedaan.

Zyne Majesteit heeft uit de Declaratie, hem van wegen den Koning van Zweeden overgegeven, met genoegen gezien, dat het oogmerk van dien Vorst was, by aanhoudendheid de Zeevaart zyner Onderdaanen tegen alle geweld te beschermen; en dat zelfs Zyne Zweedsche Majesteit beslooten had, gemeenschappelyk met andere Hoven, en byzonderlyk met de Keizerinne van Rusland, maatregelen te neemen, om het voorgestelde doelwit op het kragtdadigste te bereiken. De Koning kan niet anders

'S GRAVENHAGE.

Antw. van Frankryk *aen* Zweed. *over de gewapende onzydigheid.*

ders dan wenfchen, dat de Vereeniging van Zyne Zweedfche Majefteit met die Mogendheden het goede uitwerke, 't geen zy 'er zig van beloofd hebben; dat, namenlyk, *de Zee vry zy*, overeenkomftig het Recht der Volken, en de Tractaaten, welken erkend worden flegts eene andere uitlegging van dat Recht te zyn; als mede, dat alle die Natien, welken geen deel in den Oorlog hebben, ook de daar uit voortfpruitende onheilen niet ondervinden.

Zyne Majefteit heeft nog onlangs de Officieren zyner Scheepsmagt, en de Kapers, die zyne Vlag voeren, de bevelen vernieuwd, die volkomen overeenkomftig zyn met de gronden, waarop de zeekerheid en de geruftheid van alle Neutraale Scheepen moet geveftigd zyn. Met des te meer reden moeten derhalven de Onderdaanen van den Koning van Zweeden verzeekerd zyn, dat hun van den kant der Onderdaanen Zyner Majefteit geen leed zal worden toegebragt, dewyl 'er geen Franschman is, wien het Verbond en de Vriendfchap, die 'er zedert zo langen tyd tusfchen de beide Kroonen hebben plaats gehad, onbekend zyn. — De behoedmiddelen, die Zyne Zweedfche Majefteit genoomen heeft, om de Zweedfche Scheepvaarders binnen de paalen der ftrikte Onzydigheid te houden, zullen een nieuwe beweegreden voor hen zyn, om de uitvoering te eifchen van die Wetten, waarvan hun Meefter zig betoont zulk een yverig befchermer te zyn; Wetten, die de Koning hartelyk wenfcht, dat door de eensgezinde famenwerking van alle de Mogendheden algemeen worden aangenoomen; zo dat niemand by den Oorlog te lyden hebbe, ingevalle zyn Souverein daarin geen deel neemt, en hy zig voor 't overige gedraagt aan de voorgefchreevene regelen, om alle misbruik van de Neutraale Vlag voor te koomen.

Verfailles den 4
Aug. 1780.

De Engelschen, die, gelyk wy gezien hebben, niet ophouden de Hollandsche Koopvaerdyschepen aen te randen en onder allerlye gezogte voorwendzels op te brengen, bedienden zig voornamenlyk in dit opbrengen van de haven van Lissabon. Zo dra de Heer SMISSAERT, Hollandsche Gezant aen dat Hof, in September 1780 te Lissabon aenkwam, om den Heere *Saurin* in dien post op te volgen, bragt hy terstond by het eerste bezoek aen den Staets-Secretaris gepaste klagten in, en verzogt, dat voortaen het opbrengen van Hollandsche schepen mogte belet worden. 's GRAVENHAGE.

Ook hadt de Koningin reeds den 30 Augustus de volgende afkondiging laten doen, waeruit men zou besluite, dat Haere Majesteit voornemens was de willekeurige handelinge der Kapers omtrend schepen van onzydige Mogendheden te beteugelen. Die afkondiging is van dezen inhond:

Alzo de ondervinding heeft doen zien dat veele Kaapers van de thans in oorlog zynde Mogendheden, de hen verleende Commissien, of *Lettres de Marque*, misbruiken en nog meer de Consideratie of goede Herberging, die zy in de Havens van dit Koningryk ontmoeten, ingevolge de stipte Neutraliteit, die Haare Koninkl. Majesteit besloten heeft in de tegenwoordige omstandigheden te onderhouden, en om alle wanorders voor te komen, die somtyds zyn gepleegd, door dien men myne Wetten en gezagvoerende Vryheid van 't Land niet gerespecteerd heeft: Om dit verder te verhoeden, zo ordonneere ik dat voortaan geen Kaapers van eenige Mogenheden, hoe genaamd, noch derzelver Oorlogschepen of Fregatten, reeds gemaakt of nog te maaken Pryzen, in de Havens van myne Staaten of Domeinen toegelaaten zullen worden, zonder eenige verdere exceptie dan *Bevel van Portugal tegen de misbruiken der Kapers.*

's GRAVENHAGE. in zodaanigen gevalle als wanneer de Gastvryheid na het recht der Volkeren onvermydelyk is, onder Conditie egter, dat men, indien zy de gemaakte Pryzen, in de gevallen voornt. mogten opbrengen, niet zal toelaaten dezelve in de gemelde Havens te verkoopen of te lossen, noch zig aldaar langer op te houden, dan het gevaar van Stormen voor te komen of den onberispelyken bystand, die zy nodig mogten hebben, verëischen zal.

Bevel van Portugal *tegen de misbruiken der Kapers.*

Wat nu de Kaapers aangaat, die zig thans in myne Havens bevinden, zal men hen aanzeggen dat zy binnen den bepaalden tyd van twintig dagen, te rekenen van den dag der waarschouwing, daar uit zullen moeten vertrekken; de Oorlogs-Raad zal zulks moeten in acht neemen en doen uitvoeren en de noodige ordres aan de Gouverneurs en Commandeurs van de Provincien, Eilanden, Vestingen, Kasteelen en Zee-Havens, invoegen als boven vermeld, aanstonds expedieeren.

Gepasseerd in 't Paleis te Lisbon den 30 Augusty 1780.

Was getekend door

HAARE MAJESTEIT.

Boven dien wierdt ook verzekerd dat Haere Majesteit tot het verbond van de gewapende onzydigheid toegetreeden was; althands men hadt bevel gegeven om 14 Oorlogschepen uit te rusten, en bereids was de Engelsche Kaper, die Kaptein Drees te Faro heeft opgebragt, aldaer het uitzeilen belet, om dat hy weigerde de Koninglyke Ordonnantie op te volgen.

Egter kreeg men al wederom tyding van het opbrengen van Hollandsche schepen door de Engelschen in de havens van Lissabon, zo als blykt uit het volgend berigt:

„ Ze-

„ Zederd den 29 laetstleden hebben de Engel- 's GRAVENHAGE.
„ sche Kapers hier nog opgebragt de Hollandsche
„ Schepen de Zee Krabbe, Schipper Jacob Gers,
„ van Marseille komende met een laading Zeep,
„ Oly, Anchovis en gedistelleerde wateren. Dit
„ schip werdt den 3 November 1779 genomen
„ door 't Kaperschip Wasp, Kapt. John Lang-
„ don, die 'er 10 man van zyn volk opzette;
„ vervolgens werd het door een Fransch Fregat
„ genomen, die 'er de 10 Engelschen afnam en
„ 'er 10 man van de zynen opzette en naar Ma-
„ jorca opzond, alwaar 't tien en een halve maand
„ gebleeven zynde, nu, na 36 dagen in Zee ge-
„ weest te zyn, den 30 Augustus door het ge-
„ noemde Engelsche Kaperschip genomen werd.
„ Wyders heeft men hier opgebragt het schip
„ de Jonge Jan, Schipper Govert Adr. Sebas-
„ tiaans, naar Genua bestemd, met een laading
„ Pypen-staven, Hoepels, Yzer en Tarw, den
„ 2 dezer door 't Kaperschip Sandwich, geno-
„ men; de Vrouw Catharina, Schipper Jan de
„ Jong, van Liboa naar Barcelona bestemd, met
„ Tarw, door 't Kaperschip Achilles genomen
„ en den 5 hier opgebragt; maar men denkt dat
„ deze schepen, ingevolge het Decreet van hae-
„ re Majesteit van den 30 Augustus, niet zul-
„ len binnen gelaaten worden; daar de Kapers
„ van de Hollandsche schepen de Vrouw Clari-
„ na, Schipper Barend Janse Klein, de openbaa-
„ re verkooping van deszelfs laading, tegen mor-
„ gen besllooten, en de openbaare verkooping
„ der laading van 't schip de Juff. Isabella, Schip-
„ per J. Corn. Bakker, tegen den 15 hadden
„ doen aanplakken, zo is de uitvoering dier ver-
„ koopingen verboden, op het verzoek van den

'S GRAVENHAGE.

„ nieuwen Hollandschen Envoyé, Heer Smissaart, die verleeden Vrydag hier aankwam en „ dat verzoek by zyn eerste bezoek by den „ Staats-Secretaris deed.

Het geen van den Heere *Smissaert*, Gezant van dezen Staet by het Hof van Portugal hier gemeld wordt wegens de dadelyke pogingen van dien Heer tot voordeel van den Hollandschen scheepvaert, blykt uit deszelfs schriftelyk verzoek, vervat in deze bewoordingen, en den 21 September aen den Portugeeschen Staetsecretaris *Ayres de Sa-e-Mello* overgegeven.

Klagten van den Holl. Gezant, wegens de geweldenaryen der Eng. in de haven van Lissabon.

MONSIEUR!

Permettez que, sur les ordres exprès de mes Seigneurs & Maîtres, & en remplissant mes devoirs, j'aie l'honneur de prier V. Exc. de vouloir représenter à Sa Majesté Très-Fidele le malheureux sort de plusieurs navires marchands Hollandois, qui, conduits de force dans ce Port Roial de Sa Maj., sous pavillon Hollandois, par des vaisseaux de guerre & des corsaires Anglois, quoiqu'ils fussent tous chargés de marchandises innocentes, comme huile, bled, savon &c., & permises suivans les traités qui subsistent entre l'Angleterre & la

MYN HEER!

Stae my toe, myn Heer! op uitdrukkelyk bevel van myne Heeren en meesters, en agtervolgens myn pligt, dat ik de eer heb, Uwe Excellentie te verzoeken, van H. getrouwe Majesteit het ongelukkig lot van veele Hollandsche Koopvaerdyschepen onder het oog te brengen, die met geweld in deze Koninglyke haven, onder Hollandsche Vlag, door Engelsche Oorlogschepen en Kapers opgebragt, schoon geladen met geoorloofde waren, als oly, koorn, zeep enz., en volgends de verbonden tusschen Engeland en den Staet geoorloofd, zonder het minste recht, en tegen de

République, sans le moindre droit & contre celui des gens, paroissent être devenus la triste proie de certains individus, lesquels, avides du gain le plus sordide, semblent mépriser tout ce qui s'appelle justice ou équité, afin de satisfaire leurs désirs illicites. Dans des circonstances si inattendues, où ces malheureux navires se voient entierement privés de tout secours & abandonnés au libre arbitre de ceux qui les ont amenés ici, ou de leurs agens, j'ôse implorer en leur faveur l'équité très reconnue de Sa Maj. Très-Fidele, l'amitié & la bonne intelligence qui subsistent entre cette cour & la République, l'hospitalité réciproque à laquelle des puissances alliées peuvent prétendre, & l'exécution du décret de Sa M. du 30 Août 1780, qui prouve la plus exacte neutralité, & affirme le sistême de la plus juste impartialité, dont S. M. a trouvé bon d'assurer toutes les puissances, alliées de cette couronne.

'S GRAVENHAGE. *Klagten van den Holl. Gezant, wegens de geweldenaryen der Eng. in de baven van Lissabon.*

de rechten der Volkeren, schynen de droevige roof geworden te zyn van zommige byzondere personen, die op 't aller vuilst gewin vlammende, al wat billykheid of rechtvaerdigheid hiet, schynen te veragten, om aen hunne onwettige begeertens te voldoen. In deze onverwagte omstandigheden daer de ongelukkige schepen zig van alle hulp beroofd zien, en aen de willekeurige handelwyze van die geenen overgelaten, die ze hier opgebragt hebben; durf ik tot hun voordeel de bekende billykheid van H. M. de vriendschap, en goede verstandhouding tusschen dit Hof en de Republiek, de wederzydsche gastvryheid, waer op de verbondene Mogendheden aenspraek mogen maken, en de uitvoering van het bevel van H. M. van 30 Augustus 1780. die de allerstiptste onzydigheid, en eene handelwyze van de regtmatigste onpartydigheid aenwyst, van welke H. M. goedgevonden heeft alle de Mogendheden, met dezen Kroon verbonden, te verzekeren, in roepen. Op eenen zo vasten als gunstigen grond-

's GRAVENHAGE.

Klagten van den Holl. Gezant, wegens de geweldenaryen der Eng. in de bavenvan Lissabon.

Fondant mon espoir sur une base aussi solide que flatteuse, j'ôse croire que S. M. Très-Fidele voudra bien trouver bon de faire ordonner aux agens des vaisseaux de guerre & corsaires Anglois demeurans & établis dans ses domaines, de donner toutes les cautions nécessaires & requises pour les cargaisons, fraix, dommages & tems perdu des navires Hollandois, amènés ici, tant avant qu'après la publication du décret de S. M. du 30 Août dernier, desquels plusieurs ont été déchargés, par violence, les cargaisons vendues, sans sentence ou condamnation de l'Amirauté d'Angleterre, ou autre droit que celui du plus fort; de quoi sert de preuve évidente la vente de la cargaison du navire de *Vrouw Clasina*, Capitaine *Barend Jansen Kleyn*, faite les 13 & 14 de ce mois, si longtems après la date & la publication du décret de S. M., & directement contre le mandement, obtenu à ce sujet, par le consul Gildemeester, pour l'empêcher. J'ai l'honneur de

slag myne hoop vestigende durf ik geloven, dat Hare Allergetrouwste Majesteit, wel goed zal vinden, aen de bewindhebbers der Engelsche Oorlogschepen en Kapers, op haer grondgebied woonende, te doen beveelen, van alle noodzakelyke en vereischte zekerheid te stellen, voor de ladingen, kosten, schadens, en verlies van de Hollandsche schepen, hier opgebragt, zo voor als na de afkondiging van het bevel van 30 Augustus aetstleden. Van welke schepen, veelen met geweld zyn ontladen geworden, de ladingen verkogt, zonder vonnis of wyzinge van den Engelschen Zeeraed, of eenig regt, dan dat van den sterkste, waer van een klaer bewys is in de verkoping van de lading van 't schip de *Vrouw Clasina*, Kaptein *Barend Jansen Kleyn*, den 13 en 14 dezer maend geschied, en dus zo lang na de afkondiging van het bevel van H. M. en regelregt tegen de ordre, hieromtrend door den Consul Gildemeester bekomen om zulks te beletten. Ik heb de eer Uw Ex.

solliciter V. Exc., de vouloir emploier ses bons offices auprès de S. M. Très-Fidele pour arrêter le cours de ces excès, & faire obtenir justice à ceux qui en ont éprouvé les plus disgraces, surtout que Sa Maj. veuille prendre en considération les risques apparens que courront les navires Hollandois qui se trouvent actuellement en sûreté dans ce port, s'ils sont amenés par les vaisseaux Anglois, avant que les réponses soient arrivées d'Angleterre.

Excell. te verzoeken, zyne goede diensten te willen aenwenden by H. G. Maj. om den loop van deze buitensporigheden te stuiten, en regt te doen wedervaeren, aen die geene die 'er de ongunstigste ondervinding van gehad hebben. Voor al dat H. M. de dreigende gevaeren in aenmerking wil neemen, welken de Hollandsche schepen zullen loopen, die zich thands in zekerheid in deze haven bevinden, indien zy door Engelsche schepen worden opgebragt voor dat 'er antwoord uit Engeland zal zyn aengekomen.

'S GRAVENHAGE.

Klagten van den Holl. Gezant wegens de geweldenaryen der Eng. in de haven van Lissabon.

De pogingen van den Heere *Smissaert* hadden ten minsten dit gevolg, dat de verkogte ladingen van 't Hollandsch schip *de Vrouw Klasina* wierden in bewaringe genomen, en de verkoping van nog een ander schip geen voortgang hadt. Ook wierdt van wegen het Hof aen de drie Engelsche Kapers, en nemers der Hollandsche schepen bevel gegeven om binnen 24 ueren te vertrekken.

Men vernam ook, dat de Ridder *Pinto*, Gezant van 't Portugeesch Hof te Londen, nadrukkelyke klagten over de willekeurige handelwyzen der Engelsche schepen tegen de onzydige schepen in de haven van Portugal hadt ingebragt. Maer wel haest kwam 'er wederom een groote omkeering van denkenswyze aen het Portugeesch

'S GRAVENHAGE.

Tweede Memor. van den Gezant Smisſaert *wegens de Holl. ſchepen.*

Hof ten voordeele der Engelſchen, in zo verre dat men over al vermoed heeft, dat zulks zonder behulp van Guinees, met welken in diergelyke gevallen de Engelſchen zeer mild zyn, zulks geenzints heeft kunnen uitgewerkt worden.

Althands het in beſlagnemen van de verkogte Hollandſche ladingen, en het verbod van de andere te verkopen wierdt wel haeſt wederom door het Portugeeſch Hof opgeheven: waerom de Gezant *Smiſſaert* te rade wierdt zich den 2 October 1780 andermalen tot den Staetsdienaer *Ayres de Sa-e-Mello* te vervoegen by de navolgende Memorie van dezen inhoud:

MONSIEUR!

Me référant entierement au *Mémoire* que j'ai eu l'honneur de préſenter le 21 mois dernier, je fus très flatté, lorſque peu de tems après, j'appris que, par des ordres ſupérieurs, l'on avoit défendu de faire ſortir de la douane, la cargaiſon du navire marchand *de Juffrouw Claſina*, Capitaine *Barent Janſſe Kleyn*, & qu'on avoit ordonné à tous les autres navires Hollandois, pris & conduits ici par des Anglois, de reſter juſqu'à nouvel ordre; j'avoue qu'un début auſſi juſte me donna tout eſpoir imaginable de voir bien-

MYN HEER!

My geheel en al houdende aen de *Memorie*, die ik de eer gehad heb den 21 van de verlopene maend in te leveren, was ik zeer voldaen, wanneer ik kort daerna vernam, dat men door hooge bevelen verboden hadt de lading van het koopvaerdyſchip *de Juffrouw Klaſina*, Capit. *Barend Janſe Klyn* te laten uitgaen, en aen alle de andere Hollandſche ſchepen, door de Engelſchen genomen en hier opgebragt, hadt bevolen tot nader ordre te blyven. Ik beken, dat zo een regtmatig begin my alle bedenkelyke hoop gaf, wel haaſt volkomen te zien uitvoeren, 't geen ik de eer gehad hadt, Uwe

Ex-

tôt entierement réaliser ce que j'avois eu l'honneur de prier V. Exc. de vouloir représenter à S. M. Très-Fidele, par rapport aux navires Hollandois; j'étois charmé de pouvoir donner une aussi agréable nouvelle à nos Seigneurs & maîtres; mais je suis au désespoir maintenant de devoir encore faire des représentations à S. M. Très-Fidele sur la conduite contradictoire & extraordinaire, que l'on tient avec les susdits navires, étant informé, que l'*embargo* que l'on avoit mis sur la cargaison *de Juffrouw Clvsina* a été levé, & que les agens Anglois ont obtenu la permission de faire livrer ladite cargaison à ceux qui l'ont achetée en vente publique les 13 & 14 du mois passé. Que la cargaison du navire *Juffrouw Elisabeth*, Capitaine *Jan Cornelis Bakker*, (dont on avoit contremandé la vente le 15 du mois passé) sera vendue demain, 3 de ce mois, & enfin que la cargaison du navire de *Juffrouw Catbarina*, Capitaine *Jan de Jong*,

Excellentie te verzoeken, van aen H. Allergetrouste M. wegens de Hollandsche schepen te willen voordragen, dat ik zeer vergenoegd was, van zo een aengenaem nieuws aen mynen Heeren en meesters te kunnen melden; maer ik ben thands met leedwezen aengedaen, van wederom aen H. Allergetrouwste Majest. klagten te moeten inbrengen wegens de tegensstrydige en buitengewoone handelwyze, welke men met bovengem. schepen houdt, daer ik verneem, dat het *embargo*, 't welk men op de Lading van *de Juffrouw Klasina* gelegd hadt, is opgeheven, en dat de Engelsche bewindhebbers verlof hebben bekomen om de voorn. lading aen die geenen te doen overgeven, die dezelve in openbare verkopingen den 13 en 14 der verledene maend gekogt hebben; dat de lading van het schip *Juffrouw Elizabeth*, Kapt. *Jan Cornelis Bakker* (van welke men de verkoping den 15 der verledene maend hadt afgezegd, morgen zal verkogt werden, den 3 dezer maend; en eindelyk, dat de lading van het schip *de Juffrouw Catbarina*, Kaptein

'S GRAVENHAGE.

Tweede Memor. van den Gezant Smissaert, wegens de Holl. schepen.

's GRAVENHAGE.

Tweede Memor. van den Gezant Smissaert, *wegens de Holl. schepen.*

conduit ici le 5 du mois dernier, par le corsaire Anglois l'*Achille*, sera aussi déchargée & vendue. En considérant le décret de S. M. du 30 Août dernier & le XX. Article du traité de paix & de confédération de l'année 1661, subsistant entre cette Couronne & la République, lequel assure au commerce des deux puissances respectives la protection la plus efficace, je ne puis passer sous silence une matiere aussi sérieuse. J'ai l'honneur de prier V. Exc. de vouloir emploier ses bons offices, afin d'empêcher, suivant le XX. Article du traité ci-dessus mentionné, que les cargaisons des navirons Hollandois, injustement conduits dans ce port par des gens qui n'ont aucun droit d'y prétendre, ne soient plus molestées ou déchargées; & jouissent dorénavant de la protection & des avantages, auxquels, suivant la teneur dudit traité, elles ont droit de prétendre.

tein *Jan de Jong*, den 5 der voorleden maend hier opgebragt, door den Engelschen Kaper *d'Achilles*, ook ontladen en verkogt zal worden. In aenmerking nemende het besluit van H. M. van den 30 Augustus laetstleden, en het XX. Art. van het verbond van vrede en bondgenoodschap van 't jaer 1661. tusschen deze Kroon en de Republiek, welke aen den Koophandel van beide Mogendheden de kragtigste bescherming verzeekerd; kan ik zo een gewigtig onderwerp met geen stilzwygen voorby gaan. Ik heb de eer Uwe Excellentie te verzoeken, derzelver goede diensten te willen in het werk stellen, ten einde volgends het XX. Art. van 't gem. verbond te beletten, dat de ladingen van de Hollandsche schepen, in deze haven onrechtmatig opgebragt door Lieden, die geen regt van aenspraek op dezelven hebben, niet meer verhinderd, lastig gevallen, of ontladen worden, en voortaen de bescherming en voorregten genieten, waertoe zy volgends den inhoud van 't gemeld verbond, geregtigd zyn.

De

's GRAVENHAGE.

De Heer *B. C. Smissaert* kreeg hier op het volgend antwoord van den Heer Don *Ayres de Sa-e-Mello*, van den 11 October 1780.

Je vous envoie les papiers ci-inclus, où vous verrez avec connoissance de cause, les motifs qu'on a eus de donner la permission relative à la cargaison du bâtiment *la Dame-Classina*, dont vous m'avez parlé. Je serai toujours prêt à écouter ce que vous me demanderez, & je prie Dieu de vous prendre sous sa sainte garde. &c.

Antw. van den Portugeesch Staets Dienaer aen den Holl. Gezant.

Ik zend U de ingeslotene papieren, uit welke U Ed. met kennis van zaken de beweegredenen zult zien, welken men gehad heeft om de veroorloving betrekkelyk tot de lading van het schip *de Vrouw Klasina* te geven, waer van Uw Ed. my gesproken heeft. Ik zal steeds bereid zyn om het geen Uw Ed. my mogt voordragen, aen te hooren, en ik bid God van Uw Ed. in zyne heilige hoede te nemen. enz.

Dit antwoord zondt de Heer *Smissaert* aen de Algemeene Staten, by eenen brief gedagtekend den 9 October 1780. en van dezen inhoud:

HAUTS & PUISSANS SEIGNEURS.

Aiant reçu de la part de S. Excell. Mr. le crétaire d'Etat Don AYRES de SA & MELLO, sur mes représentations, la réponse ci-jointe, il m'a paru assez clairement, de quelle maniere le décret de S.

HOOG MOG. HEERE!

Van zyne Exellentie den Hr. Secretaris van Staet Don AYRES de SA-e-MELLO op myne vertoogen het nevensgevoegd antwoord ontvangen hebbende, is my klaerlyk gebleken, op wat wyze het besluit van

H.

'sGRAVENHAGE. *Brief van den Heer* Smissaert *aen de Stat. Gener.*

M. Très-Fidele du 30 Août dernier, est expliqué en faveur & à la satisfaction des Anglois, & que tous les efforts & remontrances que je pourrois faire ultérieurement pour le passé, seront perdus & sans aucun effet. Je crois donc de mon devoir, de marquer à V. H. P. qu'on m'a dit hier, que l'arrêt du bâtiment qui mouille à Belem depuis le mois de Janvier dernier, & qui attendoit journellement une décision favorable, sera aussi confirmé, & sa cargaison vendue, comme y aiant été conduit avant la publication dudit décret.

H. Allergetrouwste M. van den 30 Augustus laetstleden ten voordeele en genoegen der Engelschen is uitgelegd geworden, en dat alle de poginge en vertoogen, die ik verders zoude doen voor het voorledene, verloren en zonder uitwerking zullen zyn. Ik ágt het dus van mynen pligt U H. M. te melden, dat men gisteren my gezegd heeft, dat het beslag van het schip, 't welk zedert de maend January laetstleden te Belem ligt, en dagelyks eenen gunstigen uitslag wagtte, ook zal gestadigd, en deszelfs lading verkogt worden, als daer zynde opgebragt voor de afkondiging van het gemeld besluit.

De Keizerin van Rusland, was niet alleen de grootmoedige ontwerpster van het Verbond tot vrye Zeevaert der Volkeren, en tot eene gewapende onzydigheid om die vryheid te handhaven; maer zy onderworp ook dadelyk de handelwyzen van haer Zee-wezen aen wyze wetten, en gaf de sterkste proeven van hare rechtvaerdigheid en billykheid in een Bevel omtrend de scheepvaert van haere onderdanen, van den 19 Mei 1780. en van dezen inhoud:

De

De Oorlog ter Zee tusschen Groot-Brittannien, van den eene, en Frankryk en Spanje van de andere zyde, heeft sedert eenigen tyd ook de Scheepvaart onzer getrouwe Onderdaanen beginnen te ontrusten. Wy hebben des niet nagelaaten, ter hunner bescherming en ter herstelling der schade, haar toegebragt, onze nadruklykste bemiddeling, daar het noodig was, aan te wenden; ingevolge van welk ook verscheiden Kooplieden reeds eene aanzienlyke Vergoeding gekreegen hebben. Dan, en niettegenstaande wy niet twyfelen, of ook de overigen zullen door de Krygvoerende Magten schaadeloos gesteld worden, dewyl echter de schadeloosstellingen van byzondere Persoonen door Ons niet als een genoegzaam onderpand van die zekerheid aangezien kunnen worden, op welke in 't toekomende neutraale Natien staat zullen mogen maaken; zo hebben Wy beslooten, ter handhaving van den Zeehandel onzer Onderdaanen niet alleen de krachtdadigste maatregels te neemen, maar ze ook in geval van nood uit te voeren. Zy zyn bereids door eene gelykluidende Declaratie, aan de drie Oorlogende Mogendheden overgegeeven, aan geheel Europa bekend. Wy bepaalen daarin naauwkeurig de Rechten en Voorrechten eener neutraale handeldryvende Vlag. Beide vestigen zich of op eige woorden van ons Commercie-Tractaat met Engeland, of op de onwederspreeklyke grondstellingen van het Recht der natuur en der Volken. Maar terwyl wy van andere Natien ten onzen voordeele eene onbepaalde vervulling haarer plichten vorderen, zo zyn Wy van onzen kant niet minder voorneemens, ten haaren opzigte de verpligtingen der strengste Neutraliteit onveranderlyk in acht te neemen. Hierom moeten alle onze Onderdaanen in hunnen Zeehandel zich stipt naar deezen onzen wille richten, om zich van onzen bystand niet te berooven. En op dat niemand uit onweetenheid overtreede, zoo beveelen Wy aan ons Kommer-Kollegie, om aan de Russische Kooplieden, in onze

's GRAVENHAGE. *Bevel der Keizerin van Rusland voor den scheepvaart der Russen.*

ze

'sGRAVENHAGE.

Bevel der Keizerin van Rusland voor den scheepvaert der Russen.

ze Havens handeldryvende, bekend te maaken, dat zy zich, by de vryheid om op alle de Kusten van Europa te vaaren en te handelen, naar het volgende te reguleeren hebben:

Art. I.

Geen aandeel, middelyk of onmiddelyk, onder welk voorwendsel het ook zyn moge, aan den Oorlog te neemen, en aan geene der Oorlogende Magten door toevoer van contrabande Waaren onder Russische Vlag hulp te bewyzen. Dezelve bestaan in Kanon, Mortieren, Musketten, Pistoolen, Bomben, Granaaten, Kogels, Vuursteenen, Lonten, Buskruid, Salpeter, Zwavel, Kurassen, Pieken, Degens, Port-épées, Patroontasſen, Zadels en Toomen. Zy hebben zich derhalve wel in acht te neemen, dat op ieder Schip niet meer dan gemelde Munitie zy, dan tot zyn gebruik noodig heeft.

II.

Alle andere Waaren, zy mogen toebehooren, wien zy willen, al was het aan de Onderdaanen van deeze of geene Oorlogende Magt, kunnen vry op Russische Schepen vervoerd worden, en zullen 'er, gelyk die onzer Onderdaanen, de bescherming der Russische Vlag genieten, uitgenomen die, welke Art. I. onder de Contrabande begreepen zyn, en waar voor zy ook Art. XI. van ons Commercie-Traktaat met Engeland erkend zyn. By deeze zekerheid der geoorloofde Waaren op neutraale Schepen moeten zich ook onze Onderdaanen wel in acht neemen, om niet hunnen eigendom te laaden in Schepen van Natien, die in Oorlog zyn, op dat alle verdrietigheden en onaangenaame voorvallen mogen gemyd worden.

III.

Ieder Schip, welk uit deeze of eene andere van onze Havens naar eene vreemde plaats gaat, zal

met

met voldoende bewyzen voorzien worden, dat hetzelve een Russisch eigendom is, naamlyk met eenen gewoonen Zeepas en een Certificaat van den Tol, waarin uitdrukkelyk beschreeven moet zyn:

'S GRAVENHAGE. *Bevel der Keizerin van Rusland voor den scheepvaert der Russen.*

1. Wat voor Waaren, en hoe veel van dezelven het gelaaden heeft;

2. Voor wiens rekening dezelve gekocht zyn, en aan wien zy gezonden worden;

3. Werwaard en voor wien schip en laading bestemd zyn. Ook zullen, ter meerdere verzekering, de Certificaaten van den Tol door de Admiraliteit, of by gebrek van die, door de Magistraat van ieder plaats bekrachtigd zyn.

IV.

Deeze Voorrechten hebben ook, op gelyke wyze als onze geboorene Onderdaanen, die Vreemdelingen te genieten, welke zich onder onze Heerschappy begeeven hebben, en met de eerstgenoemden gelyke burgerlyke Schattingen betaalen; doch alleen maar zo lang, als zy zich in ons Land ophouden, doordien hun anders het gebruik der Russische Koophandels Vlag niet toegestaan kan worden.

V.

Ieder Russisch Schip, ingevalle ook één Koopman twee of drie Schepen te gelyk naar eene en dezelve Plaats afvaardigde, moet voor zich in 't byzonder met alle Documenten, welke Art. III. genoemd zyn, voorzien weezen, doordien zy ter rechtvaardiging moeten dienen, ingevalle die Schepen op de reis verstrooid mogten geraaken, of genoodzaakt worden, om van elkander te scheiden.

VI.

Een Russisch Schip zal volstrekt geene dubbele of dubbelzinnige Cognoscementen en Cherte-partyen, of andere Scheepspapieren by zich hebben, maar nog veel minder valsche Getuigschriften, om dat dezelve altyd aan een onvermydlyk gevaar

 bloot

'sGRAVENHAGE.

Bevel der Keizerin van Rusland voor den Scheepvaert der Russen.

bloot stellen. Om deeze reden zal voornaamlyk daarop gezien worden, dat de Documenten in orde zyn, en duidelyk aanwyzen, gelyk boven gezegd is, werwaard het Schip eigenlyk bestemd is, en waarin deszelfs lading bestaat. Ook is het noodzaaklyk, dat het Contract, welk tusschen den Eigenaar der Goederen en den Schipper geslooten is, gelyk ook iedere Afspraak, die onder de benaaming van Certe-party bekend is, altyd aan boord van het Schip gevonden worden. Dan, dewyl het niet zelden gebeurt, dat de Eigenaar der Koopmanschappen, by het afzenden derzelven, het zy op zyn eigen, of op een gehuurd neutraal Schip, uit enkele speculatie de Verkooping daarvan voorloopig in eene Haven, maar byaldien de Prys aldaar te laag mogt zyn, in eene andere verder gelegen Haven vastgesteld heeft; zo moet hy in dit geval onfeilbaar de beide Havens in orde en in haare ligging noemen en bestemmen, en wel in een en hetzelve Cognoscement, maar niet in tweeën; ook moet deeze voorzorg ten aanzien der Certe-partyen in acht genomen worden, op dat tusschen dezelve en het Cognoscement niet het minste onderscheid plaats hebbe. Doch byaldien iemand van onze Onderdaanen zich desniettegenstaande van eenige list of dubbelzinnigheid mogt bedienen, dan mag dezelve zich geenzins op onzen bystand verlaaten, dewyl die maar gantsch alleen aan den rechtmaatigen en onschaadlyken, maar niet aan den ongeoorloofden en met list gevoerden Koophandel toegestaan wordt.

VII.

Ieder Russisch Schip, na dat het in eene buitenlandsche Haven uitgelaaden is, en weder naar zyn Vaderland terug keeren, of verder naar een vreemde derde plaats gaan wil, zal van daar, en uit iedere Haven, in welke het zich wegens den Koophandel opgehouden heeft, de gewoone en met de Landswetten overeenkomende Documenten mede nee-

neemen, op dat men altyd zien kan, van welke Natie het Schip is, van waar het komt, werwaards het gaat, en met welke Goederen het weder belaaden is.

'S GRAVENHAGE.

VIII.

Bevel der Keizerin van Rusland voor den scheepvaert der Russen.

In zo verre als alle bovengemelde Documenten volstrekt noodzaaklyk zyn om het neutrale eigendom der Goederen, die in het Schip zyn, te bewyzen, in zo verre moet men noodzaaklyk op zyne hoede zyn, dat dezelve zo min als andere Geschriften en Papieren zonder eenige uitzondering of by eene hoe ook genaamde gelegenheid, byzonder by ontmoeting van andere Schepen, over boord geworpen worden; want daardoor kan men zich eene gegronde verdenking op den hals haalen, en aan onaangenaame gevolgen bloot stellen.

IX.

Men moet zich van alle Voorzigtigheid bedienen, dat op geen Russisch Schip zich of een Koopman, of Comptoir-Bediende, noch Officier, en niet boven het derde deel Matroozen van de Onderdaanen eener Oorlogvoerende Mogendheid bevinden; want in het tegengestelde geval kan zodanig een Schip zich veele verdrietigheden verwekken. Aan eene dergelyke ongelegenheid worden die Schepen bloot gesteld, welke ten tyde des Oorlogs van de Onderdaanen der Oorlogende Mogendheden gekocht worden; weshalve zodaanige Schepen van dien tyd af, en zo lang de tegenwoordigen Oorlog ter Zee duurt, tot geen ander gebruik gekocht moeten worden, dan om met dezelven op de Oostzee of Zwarte Zee te vaaren.

X.

De toevoer van alle hoe ook genaamde Goederen in alle plaatsen, die te Water en te Lande werklyk geblocqueerd of belegerd zyn, wordt in 't geheel verbooden. Indien derhalve iemand van onze Kooplieden uit winzucht, in zulk eenen onge-

'S GRAVENHAGE. geoorloofden Koophandel zich inlaaten mogt; zo zal dezelve niettegenstaande zyn verlies, niet het geringste recht of bevoegdheid hebben, om zynen toevlucht tot onze Protectie te neemen.

Bevel der Keizerin van Rusland *voor den scheepvaert der Russen.*

XI.

Alle onze Onderdaanen, die zich uit hoofde van den Koophandel in vreemde Landen ophouden, moeten zich naar de Lands- en Koophandels-Wetten aldaar stipt reguleeren, gelyk ook naar de Verordeninge van ieders plaats, waar zy zig bevinden, of werwaards zy hunne Schepen mogten willen zenden. Maar ten einde hun zodaanige Wetten en Verordeningen, zo veel mooglyk is, bekend mogen worden; zo zullen aan ons Commercie-Collegie alle zodanige Schriften, die den buitenlandschen Koophandel aangaan, of daarop betrekking hebben, medegedeeld worden, om dezelve, door de Nieuwspapieren, aan alle Kooplieden bekend te maaken.

XII.

Ons voorneemen, om den Koophandel en de Scheepvaart onzer getrouwe Onderdaanen op het krachtigste te beschermen en te verdedigen, bedoelt nogthans geenzints, dat daar uit voor de eene of andere Oorlogende Mogendheid eenig nadeel ontstaan moge, of byzondere Kooplieden, daar uit gelegenheid tot ongeoorloofde winst neemen zullen. Wy verbieden deswege uitdruklyk, dat niemand der Russische Kooplieden den buitenlanderen toe zal staan, om onder zynen naam Schepen in Zee te zenden en handel te dryven. Indien iemand hierin onzen wil overtreedt, zal hy van het recht om Schepen in Zee te zenden, en van onze Keizerlyke bescherming voor dezelven, voor altyd verstoken zyn.

Als onze ter Zee handeldryvende Onderdaanen den geheelen inhoud deezer Verordening op het stiptste vervullen; dan zullen zy ook onze volkome-

mene en onbepaalde bescherming in hunne Zaken in vreemde Landen, gelyk ook eene zorgvuldige en yverige bemiddeling onzer Ministers, Agenten en Konsuls aldaar genieten. Ten dien einde zullen deeze door ons Departement der buitenlandsche Zaaken met gepaste instructien tydig voorzien worden. Maar die geenen onzer Onderdaanen, welke deeze Voorschriften niet op volgen, kunnen by hunne ongelukken en verlies, die uit hunne vrywillige afwyking van de noodige en aanbevolene voorzigtigheid voortkwamen, op onze Protectie niet de minste aanspraak maaken. Het Commercie-Kollegie zal, by bekendmaaking van deeze onze Verordening aan de Russische Kooplieden, die in onze Havens handeldryven, niet nalaaten, om teffens zo wel de Tolbedienden met de noodige hier toe behoorende Voorschriften te voorzien, als ook onzen wille aan de Gouverneurs, daar Havens zyn, te kennen te geeven: op dat zy in alle de Gerichtshoven, in zo verre zy eenige betrekking op dezelve hebben kan, in vervulling gebragt worde.

's GRAVENHAGE. *Bevel der Keizerin van Rusland voor den scheepvaert der Russen.*

Sarskoe Selo den 19 May 1780.

(was onderteekend)

KATHARINA.

De magtige Beheerschster van Rusland vormde niet slegts heilzame ontwerpen, maer voerde ze ook dadelyk uit. Reeds in het begin van Augustus vertoonde zich te Koppenhage, en vervolgends in de Noordzee en verders, drie Russische Vlooten, van welke wy hier de lyst laten volgen:

I. *Eskader* onder bevel van den Schout-by-Nacht *van Borizow*, bestemd om in de Middelandsche Zee te gaan kruissen.

's GRAVENHAGE.

Naamen der Schep.	Can.	Maaf.	Commandanten.
Isidor	76	750	Schout by Nacht *van Borizow*. Kapt. *van Gip*.
Asia	66	650	Kapt. *Spiradoff*.
Tiverdei	66	650	Kapt. *Salmanoff*.
America	66	650	Kapt. *Cocouzoff*.
Slava Rossie . .	66	650	Kapt. *Bascacoff*.
Simeon . . . (Fregatt.)	32	350	Kapt. *Golenkin*.
Patrique (Fregatt.)	32	350	Kapt. *Denison*.

II. *Eskader* onder bevel van den Schout-by-Nacht *van Kruse*, bestemd om in de Noordzee te kruissen.

St. Panteleomon .	74	750	Schout by Nacht *van Kruse*. Kapt. *Berk*.
Hermolandia . .	64	650	Kapt. *Powalischin*.
Blanupolutiacii .	64	650	Kapt. *Melrukoff*.
St. Nicolas . .	64	650	Kapt. *Idudoff*.
St. Alex. Newsky.	64	650	Kapt. *Buchan*.
Maria (Fregat) .	32	350	Kapt. *Kurzaneff*.

III. *Eskader* onder bevel van den Brigadier *van Palibin*, bestemd om op de hoogte van de Portugeesche kusten te kruissen.

Jesekil	76	750	Brigadier *van Palibin*. Kapt. *Hanikow*.
Daris	66	650	Kapt. *Machenzy*.
David	66	650	Kapt. *v. Diffen*.
Knaas Wladimir .	66	650	Kapt. *Chakoviskoy*.
Spiridon	66	650	Kapt. *Odinrow*.
Alexander (Freg.)	32	350	Kapt. *Macazou*.

In

In 't geheel 15 schepen van Linie en 4 Fregatten, bemand met 11350 koppen, en voerende 1138 stukken geschuts. 's GRAVENHAGE.

Wy hebben te voren gezien, dat onze Staet besloten hadt twee Heeren in hoedanigheid van Gezanten naer Petersburg te zenden, om over het plan van vrye Zeevaert der gewapende onzydigheid te handelen en het zelve tot stand te brengen, en wel onder dat beding, dat aen de Republiek haere bezittingen in Oost- en West-Ind. verzekerd wierden. zie hier voren bl. 619 en 822 Deze Heeren vertrokken zynde, kwamen den 30 Augustus te Petersburg aen, en hadden den volgende dag gehoor by den grooten Staatsdienaer van dat Ryk, den Grave PANIN, welke aen de Gezanten van dezen Staet te kennen gaf, dat hy met hen in geene onderhandeling over 't onderwerp van hunne zending konde treeden, voor dat zy gehoor by de Keizerin gehad hadden, en aen Hoogstdezelve hunne Geloofsbrieven aengeboden. Dit geschiedde den 5 September, wanneer Jonkheer *van Wassenaer-Starrenburgh*, aen de Keizerin den volgende aenspraek deedt:

MADAME.

Les Etats-Généraux, nos maîtres, aiant reçu avec une vive reconnoissance l'invitation que V. M. I. a bien voulu leur faire, pour prendre de concert avec elles les moiens les

MEVROUW!

De Staaten Generaal met een levendige erkentenis ontfangen hebbende de Noodiging, welke Uwe Majesteit aan hun heeft gelieven te doen, om gezamenlyk met hoogstdezelve de

 krag-

'S GRAVENHAGE. *Aenspr. van den Gezant der Republiek aen de Keizerin van Rusland.*

plus propres & les plus efficaces au maintien des droits de leurs sujets respectifs & de la dignité de leurs Etats, ont cru ne pouvoir y répondre avec plus d'accéleration, qu'en nous ordonnant de nous rendre à sa cour, afin de chercher à conclure un projet aussi grand que juste & équitable, dont l'honneur seul est dû à V M. I., & qui semble devoir mettre le comble à la gloire de son regne, déjà fameux par tant d'évenemens éclatans, & immortaliser à jamais son nom, en se rendant l'appui, le soutien & la protectrice des droits les plus sacrés des nations.

kragtigste Maatregelen te beraamen, tot handhaaving der rechten van hunne Onderdaanen en der waardigheid hunner Staaten, hebben gemeend zulks niet vaardiger te kunnen beantwoorden dan met ons te gelasten zig aan hoogstderzelver Hof te begeeven, ten einde te trachten een Ontwerp te besluiten, zoo groot als billyk, waar van de eer Uwer Majesteit verschuldigd is en het welk schynt den roem haarer regeering, bereids door zoo veele luisterryke Gebeurtenissen vermaard, ten hoogsten toppunt te zullen brengen en hoogstderzelver naam te vereeuwigen, met haar te maaken den stut en steun en de Beschermster der geheiligdste rechten der Volken.

Leurs Hautes Puissances s'estimeront heureux, s'ils peuvent dans cette occasion resserrer encore davantage & par des liens indissolubles; l'union qui subsiste déjà entre son empire & leur République, & se faire regarder par elle

Hunne Hoog-Mogende zullen zich gelukkig achten by deze gelegenheid nog naauwer, en door onbreekbaare banden, de vereeniging te kunnen sluiten, welke bereids tusschen Hoogstderzelver Ryk en hunne Republiek plaats grypt

'S GRAVENHAGE.

Aenspr. van den Gezant der Republiek aen de Keizerin van Rusland.

comme ses plus fideles & sinceres alliés; tandis qu'ils mettront toujours un véritable honneur a lui donner des marques de leurs égards respectueux & de la parfaite vénération qu'ils ont pour sa personne & ses qualités éminentes.	grypt en zig als Hoogstderzelver getrouwste en oprechte Bondgenooten te doen beschouwen, terwyl zy altoos eene waare eere zullen stellen in Hoogstdezelve blyken te zullen geeven van hunne eerbiedige achting en van den diepen eerbied, die zy voor Hoogstderzelver Persoon en uitmuntende hoedanigheden gevoelen.
Nos vœux feroient comblés, MADAME, si, en parvenant à servir nos Maîtres dans un objet, aussi desiré, & sur lequel ils fondent la plus grande espérance, notre Ministere pouvois lui être agréable, & nous attirer l'approbation & la haute bienveillance de V. M. I.	Onze Wenschen, MEVROUW! zullen vervuld zyn, indien, met onze Meesters te dienen in zulk een wenschelyk onderwerp, op het welk zy hunne grootste hoop vestigen, onze dienst aan Hoogstdezelve behaaglyk zyn moge en ons de goedkeuring en hooge goedgunstigheid van Uwe Keizerlyke Majesteit kan doen erlangen.

Het antwoord der Keizerin was: „ Dat het Haer aengenaem was, dat de Staten Generael het ontwerp tot handhaving der regten van de onderdanen der Mogendheden zo met dat oog beschouden, als de Gezanten het uitdrukten: Dat Haere Majesteit van hare zyde in deze zaek zoude te werk gaen met die openhartigheid, welke Zy in al hare daden vertoonde:"

'S GRAVENHAGE. Den volgenden dag hadden de gemelde Gezanten *Wassenaer - Starrenburg* en *van Heekeren-Brantzenburg* het eerste gehoor by de Keizerlyke Hoogheden den Groothertog en Groothertogin, spreekende Jonkheer *van Wassenaer-Starrenburg* den Groothertog by deze gelegenheid aen op deze wyze:

Aenspr. aen den Groothertog van Rusland.

MONSEIGNEUR!

Les Etats, nos Maîtres, en nous envoiant à la cour de S. M. I., votre auguste mere, nous ont en même tems ordonné de renouveller à V. A. I. les assurances de leur parfaite considération & de leurs égards respectueux. L'harmonie & la bonne intelligence qui ont subsisté entre cet empire & leur République, leur font espérer que V. A. I. voudra bien appuier de son crédit l'objet qui fait le sujet de leur mission, & donner par-là à L. H. P. une nouvelle marque de l'amitié dont elle a toujours bien voulu les honorer, & dont ils s'empresseront, dans toutes les circonstances, de s'attirer la continuation. Permettez

MYN HEER!

De Staaten Generaal, onze Meesters, ons afvaardigende na het Hof van Haare Keizerlyke Majesteit, Uwe Doorluchtige Moeder, hebben ons ter zelfder tyd gelast, om aan Uwe Keizerlyke Hoogheid de verzeekeringen van Hunne volkoomene en eerbiedige hoogachting te vernieuwen. De eensgezindheid en goede vriendschap, die 'er altoos tusschen dit Ryk en Hunne Republiek hebben plaats gehad, doen Hen hoopen, dat Uwe Keizerl. Hoogheid door zyn aanzien wel zal gelieven te ondersteunen die zaak, welke het groote voorwerp is van ons Gezantschap, en daardoor aan H. H. Mogenden een nieuw blyk geeven van die Vriendschap, waar-

's GRAVENHAGE.

Mgr., qu'après nous être aquittés de ces ordres de nos Maîtres, nous aions l'honneur de recommander notre Ministere & nos personnes à la haute bienveillance de V. A. I.

waarmede Uwe Keizerlyke Hoogheid Hen altoos vereerd heeft, en welkers voortduuring Zy zig in alle omstandigheden zullen beyveren te verwerven. Vergun, MYN HEER! dat wy, na ons van deze beveelen onzer Meesters gekweeten te hebben, de eere mogen genieten, van ons Gezantschap en onze Persoonen in de hooge gunsten Uwer Keizerl. Hoogheid aan te beveelen.

De Aenspraek aen den Groothertogin was dus ingerigt:

Aenspr. aen de Groothertogin van Rusland.

MADAME!

Leurs Hauts Puissans les Etats-Généraux, nos Maîtres, en nous accréditant à la cour de S. M. I., votre auguste Mere, nous ont aussi ordonné d'assurer V. A. I. de leurs sentimens les plus respectueux, & de la part qu'ils ne cesseront de prendre à tout ce qui peut contribuer à son bonheur & à celui de sa maison impériale. Qu'il nous soit permis, MADAME, de nous recommander à la

MEVROUWE!

Hun Hoog-Mogende de Staaten Generaal, onze Meesters, ons met eene Commissie aan het Hof van Haare Keizerlyke Majesteit, Uwe Doorluchtige Moeder, vereerende, hebben ons teyens gelast, Uwe Keizerlyke Hoogheid te verzekeren van Hunne eerbiedige gevoelens te Uwaards, en van het aandeel, 't welk zy altoos zullen neemen in al wat Uw geluk, en dat van het Keizerl. Huis, kan doen voortduuren.

Het

'S GRAVENHAGE.

précieuse bienveillance de V. A. I.

Het zy ons geoorlofd, MEVROUWE! ons in de hooggeschatte gunst Uwer Keizerl. Hoogheid ernstig aan te beveelen.

Het antwoord der Hoogvorstelyke personaedjen was beleefd naer de gewoonte der Hoven, betuigende de Grootvorst onder anderen, „ dat „ Hem niets aangenaamer konde zyn, dan dat „ de Heeren Ministers hunnen last gelukkig en „ naar wensch volbragtten, waar toe Hy, zo veel „ in Hem was, zoude mede werken; vermits „ Hy de Republyk aanzag als de eerste Bond- „ genoot van het Russische Ryk, hen verzoe- „ kende Hunne Hoog Mogende hier van, als „ zyne opregte gevoelens, kennisse te geeven."

De Gezanten scheenen niet van gedagten te zyn om hunnen last zo spoedig te kunnen uitvoeren: althands men verneemt, dat zy een pragtig huis naer de wyze der andere Gezanten te Petersburg gehuerd hebben: maer men verneemt te gelyk, dat de Gezanten wel in onderhandeling met den Staetsdienaer *Pannin* zyn getreden, maer dat de voorslag of beding van de Republiek ten einde onze bezittingen in Oost en West, te water en te lande verzekerd wierden, is van de hand gewezen. Dus die Gezanten nieuwe lastbrieven moeten ontvangen. Wy zullen vervolgends moeten zien, wat omtrend die gewapende onzydigheid in deze Republiek is voorgevallen.

A M-

AMSTELDAM.

De Kooplieden *van Hemert* en *Baerlman*, gelast zynde met afvaerdiging van een Deensch schip, en daer toe eenig manschap nodig hebbende, het welk by een Placaet verboden is voor vreemden dienst aen te nemen, hadden zich hier over by de Admiraliteit van Amsteldam vervoegd. Doch hunne Edele Mogende maekten zwarigheid zulks toe te staen; waerop de Heer ST. SAPHORIN, buitengewoon Gezant van den Koning van Deenemarken by dezen Staet, den 5 October zich by de Algemeene Staten vervoegde, die daer over het berigt der Admiraliteit innamen. Het Antwoord van den Zeeraed was aldus ingerigt. AMSTELDAM.

HOOG MOGENDE HEEREN!

Op de Memorie, den 5 October aan U Hoog Mogende overgegeeven door den Heer de *St. Saphorin*, buitengewoon Gezant van Zyne Majesteit den Koning van Deenemarke tot het bekomen om Vryheid van vier of vyf Matrozen aan te neemen, ten einde het Schip de *Wisselvalligheid*, hier gekogt voor Deensche rekening, na Noorwegen te brengen, heeft het U Hoog Mogende behaagt onzen raad te vraagen, door hunne Resolutie van den 6den deezer. *Advis der Admiraliteit wegens 't aennemen van manschap voor een Deensch schip.*

Ingevolge daar van, en om aan de Resolutie van Haar Hoog Mog. te voldoen, hebben wy de eer aan te merken, dat, alzoo de Kooplieden van Hemert en Baerlman ter zelver tyd gelast zyn met de afvaardiging van dat Schip, en aanzoekingen gedaan hebben, welke van dien aart zyn, dat ze niet konnen toegestaan worden, als strydig zynde met den

AMSTELDAM.

Advis der Admiraliteit wegens 't aennemen van manschap voor een Deensch schip.

den inhoud van 't Plakaat U Hoog Mogende van den 21 May 1777, zoo hebben wy geoordeeld, ten minsten zonder voorafgaande magtiging van U Hoog Mog. zulks van de hand te moeten wyzen, dog indien Uw Hoog Mog. oordeelen, dat, aangezien het verre gevorderde Jaarsaizoen, welk het onmogelyk zoude maaken, het nodige Volk uit Deenemarken te doen komen, om dat Schip te voeten, het ophouden van 't zelve eene groote hardheid zoude zyn; en dat de Heer Ambassadeur, boven gemeld, daarenboven verklaard heeft in zyne Memorie, zulks als eene byzondere gunst van U Hoog Mogende te zullen aanmerken, welke de Inwooners van deezen Staat, in gelyk geval van Zyne Deensche Majesteit te wagten hebben, zyn verzoek zoude kunnen ingewilligd worden, als zynde een byzonder geval, zonder nogthans het bovengemelde Plakaat van U Hoog Mog. uit het oog te verliezen, het welk billyk het aanneemen van Volk in dit Land verbiedt; en dat deeze vergunning in het toekomende in geen gevolg zal mogen getrokken worden; daar by voegende, dat geen Onderdaan van deezen Staat zal mogen begreepen zyn in de aanneeming der vier of vyf Matroozen, waar over de Vraag is; maar dat het Vreemdelingen moeten zyn; zoo zouden wy ons naar U Hoog Mogende oordeel kunnen schikken. enz.

Hier op besloten hunne Hoog Mogende, „ *Dat* „ in dit byzonder geval, zonder eenig inbreuk „ te doen op het Plakaat van H. Hoog Mogen- „ de van den 21 May 1777, en zonder dat zulks „ in eenig gevolg kan getrokken worden voor „ 't toekomende, het verzoek van den Heer de „ *St. Saphorin* zal toegestaan worden, gelyk het „ zelve met dezen wordt toegestaan. Dat het „ Kollegie der Admiraliteit te Amsteldam zal ver- „ zogt en gemagtigd worden, gelyk het gemag- „ tigd wordt door dezen, om vier of vyf Matroo-

„ zen

„ zen te laten aenneemen voor het schip *de Wisselvalligheid*, op voorwaerde nogthans, dat geen Onderdaen van den Staet in de aenneming begreepen zy, maer dat dezelve tot Buitenlanders zal bepaeld blyven enz.". AMSTELDAM.

Zyne Deensche Majesteit heeft daer en tegen vryheid verleend, dat de vrugten en inkomsten van St. Eustatius en St. Thomas te Christiansand zouden mogen worden opgeslagen om weder van daer naer andere plaetsen te vervoeren.

Den 30 der afgelopene Maend is de Nieuwgemaekte Haven van het Oude Schild op Texel doorgestooken, en de eerste Schuit daer in gezeild. Men hadt 't genoegen gehad, van daedlyk het nut dezer Haven te ondervinden, door dien de Vaertuigen, die met de storm van den 8sten dezer, op de gewoone legplaets, veel zonde geleeden hebben, nu volkomen veilig lagen. Naer maete het nut dezer Haven algemeener bekend wordt, groeid het getal der Vaertuigen daeglyks aen, liggende den 16 dezer, reeds agt en vyftig, zo beladen Ligters, Kagen als Lootsschuiten in dezelve. De Schippers kunnen gerust met alle Zeilen by, de Haven inloopen, zynde 'er overvloedig ruimte om met een beladen Ligter op te laveeren.

Het is somtyds moeilyk te doorgronden, welke de beweegredenen van de daeden der menschen zyn; en schoon het zelden gebeurd, dat misdryven uit enkele snoodheid, uit enkel vermaek om maer kwaed te willen doen, zonder eenig inzigt op voordeel begaen worden, zo zyn zom-

AM-STEL-DAM. zomtyds de omſtandigheden zodanig, dat men naeuwlyks zo goedgunſtig van het menſchdom kan denken: zo als uit een geval, nu onlangs gebeurd, het welk aen eenigen het leven gekoſt heeft, en aen veelen hadt kunnen koſten, ten klaerſten blykt.

De Heer Kaptein D. H CRAS, bevel voerende over 's Lands ſchip van oorlog de *Naſſau Weilburg* van 50 ſtukken, den 5 Auguſtus des nademiddag van 't Nieuwe Diep naer deszelfs boord roeijende, verzeld behalven den Kwartiermeeſteren en de gewoone roeijers, van zynen Lieutenant ter Zee *van Son*, van den Lieutenant der Marine *van Dompſeler*, en van deszelfs knegt, zag men uit de ſloep aen bakboordzyde voor uit een Kaeg komen aenzeilen, liggende over zyne ſtuerboordzyde by den wind, en ver voor de boot over. Het woei eene friſſche ooſtelyke wind, en 't was kabbelig water, zo dat het moeilyk was de boot te ſtueren. De Kaeg omtrend een half kabel lengte van de ſloep afzynde, begon van de wind af te houden, tot dat hy met de ſteven regt op de ſloep aenlag, waer uit men opmaekte, dat de Kaegſchipper van voornemen was agter de ſloep om na de zuidwal te zeilen. Dog blyvende ſteeds met de ſteven op de boot aenleggen, en met een ſnellen vaert dus naderende, beval men de Roeijers ſluks en wakker te ſtryken, om agter uit te geraeken, terwyl men teſſens, den Kaeg naby zynde, den Schipper en zynen knegt, die voor over den plegt ſtondt te kyken, toeriep, het roer aen lei te gooijen, op dat de kaeg in de wind zoude zyn opgeſchoten, en de ſloep gemeid. Dog de

Kaeg-

Kaegschipper hieldt niet te min op de sloep aen, en overzeilde dezelve met zodanig een geweld, dat dezelve zy omsloeg en door midden ging, blyvende de twee halve gedeeltens van de sloep door den strop of touw, welke om dezelve loopt, eenigzints aen elkanderen vast. Waerna de Kaeg voor den wind om, om den noord draeide en te rug naer buiten zogt te vaeren. De Kaptein, de Officiers, Kwartiermeester en de overige manschap in 't water geraekt zynde, en meest onder de omgeslagene sloep, deedt een ieder zyn best naer mate van zyne kragten en vlugheid zich te redden, ten dien einde boven op de kiel van de omgekeerde sloep klimmende: dog deze, daer te veel van hen aen eene zyde denzelven aenklampten, kanterde om, zo dat al de manschap wederom in 't water geraekte. De sloep wederom ten onderste boven zynde, klauterde men wederom als voren op derzelver kiel, maer met het zelfde ongelukkig gevolg, wentelende de sloep om, en blyvende regt op vol waters dryven, zo dat de drenkelingen zich aen deszelfs rand vast hielden en zo mede dreeven. Die het eerst op den kiel van de sloep geklommen waren, riepen den Kaegschipper om hulp toe, het welke hy, het zy door het laten vallen van zyn anker, het zy met zyn boodje hadt kunnen toebrengen; maer des niet tegenstaende voer de Kaegschipper voort, langs het nieuwe diep en naer buiten. Onderwyl de Lieutenant *Vaillant*, van 't Schip Nassau onder bevel van Kaptein *Rietveldt* het ongeluk ziende gebeuren, voer terstond naer de overzeilden toe, en redde hen gelukkiglyk, behalven den Lieutenant *van Son* en

AMSTELDAM.

AM-STEL-DAM. drie sloeproeijers, welken het leven door deze onmenschelyke kwaedaertigheid, of grove lompheid hebben moeten verliezen. De behoudenen wierden terstond naer 's Lands snaeuw, onder bevel van den Kaptein *de Veer* gebragt. Onderwyl dit in het gezigt van de in Texel liggende oorlogschepen geschied zynde, terwyl men niet alleen over het overzeilen van 's Lands sloep, maer vooral over het rustig voortvaeren van den Kaegschipper zonder de minste schyn van eenige poging tot hulp toe te brengen, ten uitersten verontwaerdigd was, schoot men van de oorlogschepen met scherp op de Kaeg, om den zelven te doen bydraeijen. Dog, niet tegenstaende de herhaelde schoten, bleef de Kaegschipper zyn gang maer houden, mogelyk, zo niet waerschynlyk, om naer buiten te komen, en 's nachts met den donker wederom naer binnen te keeren en het zo te ontsnappen. Dog men wist raed tegen dusdanige loopjes. Een bevelvoerende Officier van een der Oorlogschepen, ziende, dat de Kaegschipper, naer het schieten van scherp niet luisterde, en hy onderwyl met eenen voor den wind snel voort zeilde, zondt den zelven eene gewapende sloep met zeil, en wakkere roeijers agter na. Deze konden hem naeuwelyks bewegen, en moesten hem met geweld dwingen om by te draeijen, brengende hem aen boord van 't schip van den Kaptein *de Veer*, welke hem terstond by zyn aenkomst toevoerde, dat hy die zelfde was, die voor een jaer door verzuim omtrend eenige zeilen groote schade aen 't Land veroorzaekt hadt: waerop de Schipper de onbeschoftheid hadt van te antwoorden, dat zulks *een leugen* was.

Hy

Hy wierdt dan op het schip van Kaptein *Rietveldt* in bewaring gezet, en men gaf de Admiraliteit te Amsteldam van dit gebeurde kennis. AMSTELDAM.

Dit is een eenvouwig verhael van het gebeurde, bekend by allen niet alleen, die dit lot in de sloep hebben ondergaen, maer van een zeer groot getal ooggetuigen, die het ongeluk hebben gezien. Wy zyn geen rechters in de zaek, en willen 'er ook geen vonnis in vellen. Egter is het ons geoorloofd eenige bedenkingen, die uit het gebeurde by eenige oplettendheid als van zelfs ontstaen, voor te dragen.

De menschen-liefde vereischt, dat men zo veel mogelyk de zaek ten gunstigste, en tot het minst bezwaer opvatte, maer egter altyd met het in 't oog houden van de waerheid, welke onkreukbaer moet bewaerd worden.

De zaek dan aen de beste zyde beschouwd zynde, zou men mogelyk kunnen veronderstelle, dat de Kaegschipper, nog zynen knegt den sloep niet gezien, en dus by enkel ongeluk die overzeild hadden; dat die in de sloep waren, waerschynlyk den Kaegschipper onbekend zynde, althands geen voorafgaende twist of haet tusschen hen plaets hebbende, het niet te vermoeden is, dat een Kaegschipper zo veele menschen zoude hebben willen vermoorden en goedsmoeds om 't leven brengen, en zulks zonder eenig voordeel, hoe ook genaemd. Dog aen den anderen kant komt natuerlyk in bedenking, wat de reden kan zyn, waerom, daer de Kaeg naer eenpaerig getuigenis van allen, (zo als ons berigt is) die in de sloep waren, voor over de sloep lag, de Schipper heeft afgehouden, en op den sloep aen gestuerd? Kan men vermoe-

AM-STEL-DAM. den, daer eene doorgaende oosten wind woei en het schoon weder was, dat de Schipper geen meester van zyn schip was, nog het zelve anders heeft kunnen bestueren? Heeft de Kaegschipper de sloep niet ontwaerd, nog ook zynen knegt? of indien zyn knegt, die over de plegt stondt te kyken, en dus waerschynlyk de sloep zal gezien, en den Schipper gewaerschuwd hebben; heeft hy die waerschuwing van den knegt niet gehoord? Hebben zy dan beiden ook niet gehoord, dat men uit de sloep geroepen heeft van het roer naer lei te gooijen? Was dan die Schipper, die voor het eerst dat water niet bevoer, onbekend, dat het gemakkelyker is voor een Kaeg, met een gunstige wind een sloep mis te vaeren, dan voor eene sloep om met riemen in kabbelig water en frische wind te stueren, en een aenzeilende Kaeg te ontwyken? Maer het geen, eenen toon hooger zingt, zo al de Kaegschipper by enkel ongeluk de sloep heeft overzeild; wat kan de reden zyn, dat hy geen de minste of geringste poging gedaen, om zo veele menschen, die, ten minsten door zyn verzuim, of hoe het ook wezen mag, in doods gevaer waren, het leven te behouden? Zou hy dan onvoorziens de sloep overzeild hebbende, ook niet geweten hebben, dat hy een sloep overzeild hadt, en die daer in waren geweest, met levens gevaer worstelden? Wat heeft dan dien Kaegschipper bewoogen om terstond na het overzeilen, voor den wind om den noord te wenden en te rug naer buiten te keeren? Indien hy een vry geweten en bewustheid van onschuld hadt, waerom gehoorzaemde hy dan niet aen het bevel van de oorlogschepen om by te draeijen, het welk

hem

hem door eenige schoten met scherp wierdt te kennen gegeven? Waerom was hy weigerig zich aen de gewapende sloep over te geven, tot dat hy door overmagt daer toe gedwongen wierdt? men zwyge van zyn onbeschoft antwoord aen den Kaptein *de Veer*, het welk nog al iets zou kunnen uitdoen om het zedelyk bestaen van den man op te maken. Onderwyl is die schipper, na tot het laetst van September op het schip van Kaptein *Rietveldt* bewaerd geworden te zyn, op goedvinden van den Prinse Erfstadhouder, Kaptein-Admirael enz. door bevel van de Admiraliteit aen de Regeering van Medenblik, welke den zelven als zynde haeren Ingezeten, te rug gevorderd heeft, overgegeven; alwaer hy thands in het gevangenhuis bewaerd wordt, zullende de tyd moeten leeren, wat van de rechtspleging tegen hem ondernomen worden zal.

AMSTELDAM.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

Den 23 September 1780. is by de Weth en Raed dezer Stad goedgevonden en verstaen, „ by Ampliatie der Ordonnantie op het „ bedienen van de Kraan binnen deze Stad, en „ het Loon, daar voor gesteld, te ordonneeren „ en vast te stellen, gelyk geordonneerd en vast „ gesteld word by deezen: Dat de Kraan-Kinderen, voor Bergloon van Goederen, het „ Wyn-Comptoir subject, van buiten ingebragt, „ en voor eenigen tyd in de Kraan, onder hun „ opzigt, geborgen wordende, dan waar over

„ tot

MIDDELBURG.

„ tot heden, geen vast Loon is bepaald, zullen
„ genieten, voor iedere week, of zeven agter-
„ een volgende dagen, dat de voorschreeve goe-
„ deren in de Kraan zullen berusten: voor een
„ Vaatje, een stuiver; voor een half Oxhoofd,
„ twee stuivers; en voor een Aam, of grooter
„ Fust drie stuivers. Met dien verstande nog-
„ thans, dat, zo wanneer de gemelde goederen
„ niet langer dan twee dagen in de Kraan mog-
„ ten verblyven, als dan daar voor geen Berg-
„ loon zal mogen worden gevorderd: Zullende
„ niet te min, by langer verblyf, de eerste
„ week, van den eersten der gemelde dagen af,
„ worden gerekend: En dat verder een begon-
„ nen week voor een geheele zal worden ge-
„ houden."

Accordeerd met voorschreve Resolutie.

(was geteekend)

Jacob Jan Bogaard.

STAD en LANDE.

GRONINGEN.

De Proponent *Ledeboer*, beroepen Predikant te Hernhuizen, alhier zyn laetste ondervraging hebbende ondergaen, voor deszelfs bevestiging, zynen Vader, woonende te Enschede in Overyssel, die zeer ziek was, willende

be-

bezoeken, reedt Donderdag morgen ten vyf ueren te paerd uit deze Stad; en ten agt ueren te Zuidlaeren, een Dorp drie ueren van hier, gekomen zynde, ontmoette hy aldaer een Soldaet, die voorgaf een Jager te weezen, doch welke diende onder het Regiment van den Luitenant-Generael *van Sommerlatte*, maer uit die bezetting was weggelopen. Dezen soldaet volgde hem, en een vierden uers buiten Zuidlaeren gekomen zynde, schoot hy den Heer Ledeboer, met zynen Snaphaen, van agteren in de nek, zo dat hy dood van het paerd en ter aerde viel, vervolgends hem van zyn zakuerwerk en Geld beroofd hebbende, zettede hy zich op het paerd en nam daer mede de vlucht. Doch te Anlo gekomen zynde, maekte hy het aldaer aen een hek vast en ging te voet voort; dan dit snood bedryf middelerwyl te Zuidlaeren bekend geworden zynde, werdt de Moordenaer, door de Gerechtsdienaers na gezet, des avonds ten zes ueren gevat, en het geroofde by hem gevonden, zullende waerschynlyk naer Assen, daer het Rechthuis is, gebragt worden. Het lyk van den Heer Ledeboer wierdt geschouwen en vervolgends te Zuidlaeren begraven. GRONINGEN.

O V E R Y S S E L.

A S S E N *in Drenthe.*

Den 7 dezer maend hadden de Inwooners dezer Plaets het genoegen, om de nieuwe Vaert, welke langs een uitgestrektheid van negen ueren, zedert tien jaeren is gegraven, en voorby

ASSEN. by Meppel naer en door de Zwartsluis in de Zuiderzee loopt, ten einde te zien brengen, wordende ter dier tyd de twee eerste hier aenkomende schepen, met klein Geschut en waijende Vlaggen, en veel vreugde, verwelkomd; zo dat thands dit groote werk, op eenige verwyding na, die nog in de Veenen moet gemaekt worden, gelukkig is volbragt. Intusschen is ook het nieuw aengelegd Dorp, Kloosterveen genaemd, twee ueren van hier gelegen, en waer door deze nieuwe Vaert midden doorstroomd, tot op omtrend honderd huizen aengebouwd. Ook heeft men 'er den 5 July de grondslagen begonnen te metzelen van een agtzydige Koepel-kerk, welke twee duizend menschen zal kunnen bevatten, zynde by die gelegenheid de eerste steen gelegd door Jonkheer *Sigismundus* Grave *van Hieden*, oudste Zoon van den Heer Landdrost dezer Landschap, en men zal dit Gebouw zo dra mooglyk is, in stand brengen, om den Godsdienst te kunnen oeffenen ter plaetse waer van nog voor weinige jaeren ontoegangbaere Moerassen en Wildernissen waren. Ook zyn bereids verscheide Gronden, aen dit Kanael by Assen gelegen, afgemeeten, die binnen korten dagen tot Huisplaetsen openbaer zullen worden verkogt, en men vleidt zich, dat door de uitvoering van deze Vaderlandsminnende onderneeming, ook deze Plaets in het byzonder, van tyd tot tyd zeer veel verbetering zal ondergaen, vermits dezelve tot het bedryven van Binnenlandsche handel en het oprichten van Fabryken, zeer gunstig gelegen is.

GE-

GENERALITEITS LANDEN.

BERGEN OP DEN ZOOM.

Van wegen het Departement dezer Stad, en Marquizaet zyn op den 2 October de Pryzen en belooningen, door den Oeconomische Tak van de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen te Haerlem, in derzelver tweede algemeene Vergadering op den 21 September en volgende dagen 1779 vastgesteld, in de Handwerken en Fabricquen No. 44, ten bywezen van de Leden en een aenzienlyk aental persoonen der beide Kunne, op den Stadshuize alhier, uitgedeeld. Namelyk aen jongens beneden de 12, en meisjes beneden de 10 jaeren, die eenen goeden draed kunnen spinnen van Wol, Vlas of Catoen, en die zig daer toe aengeboden hadden, na voorgaende onderzoek van daer toe Gecommitterde Leden: Deze Leden waren de Heeren *d. Geep*, *Spierejée*, *Holberg*, *le Jeune*, *Ryemk*, en van *Overstraten*, naer welkers oordeel het bestierend Lid de belooningen uitwees en toedeelde. BERGEN OP DEN ZOOM.

In de Wolle op het groote Wiel.

Aen *Pieter van der Hoeven*, oud 11 jaeren, een premie van een Dukaet.

Aen *Hermanis Barents* en *Andries Frits*, beide mede 11 jaeren oud, ieder een premie van een Ryksdaelder.

BERGEN OP DEN ZOOM.

Op het klein Wiel.

Aen *Joanna Ader*, oud 10 jaeren, een premie van een Ducaet.

In het Zyde winden.

Aen *Louricus Leuse*, oud 7 jaeren, een premie van een Ducaet.

Die in 't Catoen Spinnen op 't kleine Wiel.

Aen *Catharina Klynwinkel*, oud 9 jaeren, een premie van een Ducaet.

Elisabeth Wallison, oud 8 jaeren, een premie van twee gulden tien stuivers.

Johanna Maria van den Berg, oud 9 jaeren.

Willem van der Hoeven, oud 6 jaeren, ieder een premie van een gulden vyf stuivers.

Maria Elisabeth Trits, oud 8 jaeren.

Frans Goovers, oud 9 jaeren, en

Adam Bekkers, oud 8 jaeren, ieder een premie van een gulden vyf stuivers.

Voorts zyn van wegens de Leden van dit Département nog uit hunne eigene Beursen aen twee en dertig kinderen (uit eene door hen opgeregte Breyschool) die in verscheide soorten van Breywerk hadden uitgemunt, van vyf tot twaelf jaeren oud, onderscheidene pryzen, naer mate zy zig min of meer geoeffend hadden, uitgedeeld, waer mede deze verrigtingen tot algemeen genoegen onder hartelyke wenzingen, dat het God behaegen mogte de welmeenende pogingen van den Oecono-

no-

nomischen Tak in 't algemeen, en van dit Departement in 't byzonder met zyn zegenende goedkeuringen te bekroonen, geëindigd is. BERGEN OP DEN ZOOM.

NEDERLANDSCHE COLONIEN.

BATAVIA.

Van Batavia heeft men met brieven van den 23 January 1780. berigt ontvangen, dat men 's daegs te vooren omstreeks half drie ueren aldaer eene sterke schudding van Aerdbeeving hadt gevoeld, die zo zwaer was als by veeler menschen geheugen geweest was; het meeste trof de bewooners der zogenaemde Zandzee en Moorsche Gragt, op welke plaetsen wel 27 huizen ten eenemael ingestort zyn: een klein Kind is daer by omgekomen, doch van verdere ongelukken aen menschen hadt men niet vernomen; buiten de Stad zyn mede verscheiden huizen ingestort, dog verders geen menschen verongelukt. De bewooners der huizen waren geheel beroofd, dewyl zy niets van hunne Goederen of Meubilen hadden kunnen bergen, en zo als zy gingen en stonden gevlugt waren; wegens de groote onsteltenis, die de schudding veroorzaekte, kan men de nette tyd daer van niet bepaelen, schoon zy al vry lang geduerd heeft.

VER-

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Veranderingonder de hooge en lage Amtenaers, enz.

Arnhem. Hun Edele Mogende, de Heeren Curatoren van de Gelderſche Akademie, den 3 van de vorige Maend alhier buitengewoon vergaderd zynde, hebben, in plaetze van den overleden Profeſſor Scheltinga, tot gewoon Profeſſor in de Godgeleerdheid, Kerkelyke Hiſtorie en Akademie-Prediker, beroepen en aengeſteld den Wel-Eerwaerden en zeer Geleerden Heer *Hermanus Muntinghe*, Predikant in de Zeeryp; hebbende dezelve dit beroep aengenomen.

Nymegen. Jonkheer *Otto*, Graef *van Quadt* tot Wyckradt, is, in dezen maend in de Ridderſchap van dit Kwartier beſchreven, en heeft in die hoedanigheid ten Landdage zitting genomen.

Zutphen. Op den 14 der vorige maend overleed alhier, na eene langdurige waterzucht, en daer by komende verval van krachten, in het 66ſte jaer zyns ouderdoms de Heer Mr. *Iſaek de Bruyn*, Burgemeeſter en Raed dezer Stad.

In de plaets van wylen Jonkheer *Jacob Everhard Chriſtiaen Maria Albrecht van Heeckeren*, Heere van Barlham, waer van te voren is gewag gemaekt, is op vertoonde Akte van zyne Hoogheid, tot buitengewoon Gedeputeerde in de Binnenlandſche deputatie dezes Graefſchaps, gedurende zyn leven, is weder door de Heeren Staten van dit Graefſchap aengeſteld, en gecom-

mitteert Jonkheer *Fredrik Jan Willem van Heeckeren*, Heer van Overlaer.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DORDRECHT. Den 29 der vorige Maend zyn uit eene overgeleverde Naemlyst door zyn Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder tot Scheepenen dezen Stad, voor den tyd van twee jaeren verkoren de Heeren Mr. *Pieter van den Santheuvel*, *Pieter Pompejus Repelaer*, Vryheer van Waerle en Valkenswaerd, Heer van Spykenisse, Brabant, Hekelingen en Vriesland, enz. Mr. *Willem Bartholomeus van den Sandheuvel*, Mr. *Johan de Roo*, Heer van Westmaes en Groep, enz. en Mr. *Pieter Beelaerts van Blokland*; blyvende nog voor een jaer de Heeren Mr. *Arnoldus Adrianus van Tets*, Vryheer van beiden Goudrianen en Languerak bezuiden de Lecq, enz. *Barthout van Ouryk*, Mr. *Hendrik Onderwater* en *Mattheus Gillis Rees*; en gaen af de Heeren Mr. Ocker Gevaerts, Heer der Stede Geervliet, Simonshaven, Biert, enz. Anthony van den Santheuvel, Mr. Roeland Isaec Faesen Nolthenius, Heer van Rysoort, Jan Hooft en Anthony Stratenus.

Tot Scheepen-Commissaris van de Gemeene Middelen is verkoren de Heer Mr. *Pieter Beelaerts van Blokland*; gaende in die hoedanigheid af de Heer Mr. *Roeland Isaeck Faessen Nolthenius*, Heer van Rysoord, en blyven aen de Heeren *Barthout van Ouryk* en Mr. *Hendrik Onderwater*.

HAERLEM. Den 22 dezer Maend overleedt alhier in den ouderdom van ruim 68 jaeren, de Heer Mr. *Karel van Dyk*, Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester dezer Stad, mitsgaders Hoog Baillieuw van Kennemerland, enz.

Ook is den laetsten dezer maend alhier in den ouderdom van ruim 60 jaeren overleden de Heer

Mr.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAARS, ENZ.

Mr. *Antoni Mutthaeus*, Oud-Advocaet Fiscael over 's Lands Gemeene Middelen in 's Hage.

Nog is den 24 dezer op deszelfs Buitenplaets Dykenburg, naby Noordwykerhout, in den ouderdom van ruim 56 jaeren overleden, de Heer Mr. *Jan Hendrik van Dam*, Oud-Secretaris dezer Stad.

'sGRAVENHAGE. Den 5 dezer maend heeft ter Vergadering van Hunne Hoog Mog. de Heer Ph. Fr. Tinne, by Volmagt den eed afgelegd, voor den Heer *Caspar Meyer*, als Commissaris Generael, van den Staet in de Provincie van Gujenne, Bayonne daer onder begreepen.

De Heer Mr. *G. F. Meyners*, Burgemeester der Stad Rotterdam, heeft ter Vergadering van H. H. Mog. den eed afgelegd als Raed ter Admiraliteit op de Maze.

En de Heer *Albertus van der Sanden*, in plaets van wylen den Heer Rombout Coster, aengesteld zynde tot Procureur voor de Heeren Gecommitteerde Raeden, heeft in die hoedanigheid voor Hun Ed. Mog. den eed afgelegd.

Den 11 dezer is overleden de Heer *Frederik Salomon Tavel*, Commis ter Griffie van hun Hoog Mog.; in wiens plaetse aengesteld is de Heer *Ph. Fredrik Tinne*, welke ook ter Vergadering van H. H. Mog. den eed heeft afgelegd.

Wyders heeft de Heer *Rhynvis Feyth*, ter Vergadering van hun Hoog Mog. den eed afgelegd als mede Ontvanger van de Convoyen en Licenten te Zwol.

Door Hun Hoog Mog. is de Heer Commies *Hartger van Goor*, aengesteld tot Directeur der buitenlandsche Correspondentie, hebbende in die hoedanigheid ter Vergadering van Hun Hoog Mog. reeds den eed afgelegd.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse van Orange en Nassau, heeft den Heer *Nicolaes Holmberg* aengesteld tot gewoon Raed in den Hove des Graefschaps Culemborg, en heeft in 'gemelde hoedanigheid in handen van Hoogstgemelde zyne Doorluchtige Hoogheid den eed afgelegd.

Ook heeft zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse van Orange en Nassau, den Heer *Dirk Bierman*, aengesteld tot Rentmeester van Hoogstdeszelfs Domeinen en Geestelyke Goederen in en over de Stad en het Graaffchap Leerdam; mitsgaders de Baronie Acquoy, als mede tot Hoogdyk-Heemraed van den Lande van ter Leede en Schoonreweerd in het evengemelde Graefschap en van de voorgemelde Baronie; in welke hoedanigheid dezelve voor den Raed der Domeinen van zyne Doorluchtige Hoogheid den eed heeft afgelegd.

Als mede tot Dykgraef van Zalland, in plaets van Jr. Christiaen Warner Jacob van Coeverden tot den Doorn, Jr. *Arend van Echten* tot Arendshorst.

Den 25 dezer maend is alhier, in den ouderdom van 46 jaeren en 2 maenden overleden Jonkh. *J. A. du Tour*, Heer van Warmenhuizen, Grietman van den Bild, en Gedeputeerden in den Raed van State wegens de Provincie van Vriesland.

LEIDEN. Den 28 van de vorige maend de Heer Mr. *Jan van Royen*, Raed en Pensionaris dezer Stad, wegens den wankelenden staet zyner gezondheid om ontslag van dien post verzogt hebbende, is zulks eergisteren door de Ed. Groot Achtbare Vroedschap toegestaen; zyn Ed. hadt dezen post zedert den jaere 1753 bekleed.

Ook hebben den 9 dezer maend, die van den Grooten Vroedschap dezer Stad, in plaets van den

voor-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

voorgem. Heer Mr. Jan van Royen, Davidsz., Raed en Pensionaris derzelver Stad, op zyn verzoek van gemelden post, behoudens titul, eer en rang is ontslagen, tot Raed en Pensionaris van de voornoemde Stad aengesteld den Heer Mr. *Gysbert van Staveren*, thands Pensionaris der Stad Schiedam.

Nog hebben den 16 dezer maend de Heeren Curatoren over 's Lands Universiteit binnen Leiden, en Burgemeesteren derzelver Stad, op verzoek van voorsz. Heer Mr. Jan van Royen, Davidsz., Secretaris van Hun Edele Groot Agtb., den Heer Mr. *Josias Johan Hubrecht*, aen denzelven, in die hoedanigheid toegevoegd.

Wyders is den 25 dezer alhier in den ouderdom van 50 jaeren en ruim 9 maenden overleden de Heer Mr. *Cornelis van Tol*, Raed en regeerend Schepen dezer Stad, enz.

AMSTELDAM. Den 29 dezer maend is den ouderdom van 32 jaeren, 9 maenden en 17 dagen, overleden de Heer Mr. *Abraham Muyssaert*, Scheepen dezer Stad.

Op d'Elmina is den 12 van Grasmaend in den ouderdom van 81 jaeren overleden, de Heer *Pieter Woortman*, in zyn leven Directeur-Generael over de Noord- en Zuidkust van Neêrlandsch Afrika, hebbende 51 jaeren de W. I. Maetschappy aldaer gedient.

Op den 23 van Oegstmaend dezes jaers is aen boord van het Schip de Harmonie, Kaptein Kryn Rutgers, van Surinamen herwaerds komende, overleden de Heer *Johan Christiaan Fennekol*, Oud Opper-Commis en Raed der Noord- en Zuidkusten van Neêrlandsch Afrika, mitsgaders Oud-Gouverneur van de Fortressen St. Anthony te Axim.

ROTTERDAM. Den 23 dezer maend zyn door de

Ed.

Ed. Groot Agtbare Vroedschap dezer Stad, den 16 dezer getreden zynde tot het maeken van eene Naemlyst ter verkiezing van eenen Burgemeester, in plaets van wylen den Heer Mr. Gerard Daniel Denick, uit hun Groot Agtbare Boonheeren geworden, de Heeren Mr. *Gerard François Meyners*, Mr. *Jacob Philip Bogaert*, Mr. *Cornelis Groeninx van Zoelen*, Heer van Ridderkerk; Mr. *Jacob Reepmaker*, Heer van Strevelshoek en Mr. *Joan Gerbrand Mierop*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ook is door zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins Erfstadhouder uit de door gemelde Boonheeren gemaekte Naemlyst tot Burgemeester verkoren, de Heer Mr. JACOB HERMAN VINGERHOEDT, Vryheer van Esselickerwoude en Heer Jacobswoude.

Nog zyn den 16 dezer, door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Naemlyst tot Raden in de Vroedschap dezer Stad verkoren, de Heeren Mr. *Joan Gerbrand van Mierop* en Mr. *Reinier Frederik van Staveren*, beide Oud-Scheepenen dezer Stad, en zulks in plaetse der overledene Burgemeesteren *Coffart* en *Denick*.

Wyders is nog den 9 dezer maend door de Edele Groot Agtb. Vroedschap tot Raed ter Admiraliteit op de Maze aengesteld de Heer Mr. *Gerard François Meyners*, Raed en Oud-Burgemeester dezer Stad, by aenvullinge, in plaets van den overleden Heer Burgemeester Coffart.

Den 15 is op deszelfs Buitenplaets het Huis te Krooswyk, even buiten deze Stad, in den ouderdom van ruim 68 jaeren overleden, de Heer *Abraham Gevers*, Oud-Raed en Burgemeester dezer Stad, Meesterknaep van het Jagtgericht over Holland en Westfriesland, Bewindhebber van de Oost-Ind. Maetschappy ter Kamer alhier.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

GORINCHEM. Den 30 dezer is uit eene overgeleverde Naemlyst door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, in plaets van wylen den Heer Burgemeester Simon van Steland, voor het nog overige van dezen jaere 1780 en voor den jaere 1781 verkoren, de Heer Dr. *Jacob van Velzen*.

Den 11 is alhier in den ouderdom van omtrend 77 jaeren overleden de Heer *Simon van Steland*, Raed in de Vroedschap en regeerend Burgemeester dezer Stad.

SCHIEDAM. Den 25 dezer maend is door Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad, in plaets van den Heer Mr. *Gysbert* van Staveren, welke op deszelfs verzoek ontslagen, tot Raed en Pensionaris der Stad Leiden aengesteld is; tot Pensionaris dezer Stad aengesteld, de Heer Mr. *Willem Jager*, thands Pensionaris der Stad Brielle.

SCHOONHOVEN. Den 15 van de vorige maend is in den ouderdom van ruim 60 jaeren overleden, de Heer *Arnoud Roëls*, Heer in Waerder, Raed in de Vroedschap en regeerend Scheepen dezer Stad.

In wiens plaets op den 9 dezer door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Scheepen dezer Stad aengesteld is den Heer *Cornelis Roëls*, Heer in Waerder.

Voorts is ten voorsz. dage op Hooggunstige aenpryzinge van Hoogstgemelde zyne Doorluchtige Hoogheid, door hun Edele Groot Agtbare, de Heeren van de Vroedschap, aengesteld tot Vroedschap, de Heer Mr. *Stephanus Jacob Scheltus*, en door de Heer Kiezeren mede op voorsz. aenpryzinge, tot Kiezer de Heer *Otto Braet*, beide in plaets van voorgem. Heer Arnoud Roëls.

BRIELLE. Op aenpryzinge van zyne Doorluchti-

tige Hoogheid zyn aengesteld, tot Oud-Schepenen dezer Stad, de Heeren *Jacob Cornelis Warry* van Blootenburg en *Jan Preuyt*, Heer van den Oudenhoorn. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Tot Burgemeesteren, de Heeren Mr. JAN MELVILL en Dr. CORNELIS VAN DAM VAN AERDEN.

Tot Raeden in de Magistraet, Mr. *Andreas van der Sluys* en *Pieter Graefland*; en

Tot Gecommitteerd Raed ter Admiraliteit op de Maze, voor den tyd van drie jaeren, ingaende met May 1781, de Heer Oud-Burgemeester Mr. *Adriaen Dirk van der Eyk*.

Ook zyn door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Scheepenen dezer Stad verkoren, de Heeren Mr. *Adriaen Louis van Aldewereld*, Vryheer van Heenvliet, Mr. *Jan Melvill*, *Jan Hendrik Swalmius*, *Dames Cornelis Hogendyk*, Dr. *Gerard Fauvarcq*, Mr. *Willem Hoyer* en *Leendert de Mey*; en tot Scheepenen-Commissarissen van de Gemeenelands-Middelen, de Heeren Mr. *Jan Melvill*, *Jan Hendrik Swalmius* en *Dames Cornelis Hogendyk*.

WOERDEN. Den 31 dezer maend, zynde de gewoonen tyd van Aenstelling van Heeren Burgemeesteren dezer Stad, zyn door de Edele Agtb. Heeren Vroedschappen en Scheepenen verkoren, tot voorzittend Burgemeester, de Heer JOHAN OCKHUIZEN, Heer van Teccop; en tot tweede Burgemeester, de Heer Mr. DIDERIK SWAVING.

OUDEWATER. Den 28 dezer zyn tot Burgemeesteren dezer Stede verkoren, de Heeren GERHARD JOHAN DE JONG en DIRK VAN PAMBURG.

MIDDELBURG. Den 29 der vorige maend is door de Edele Heeren Staten van Zeeland aengesteld tot

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Ontfanger van de 200ste Penning op de Huizen, Tienden enz. van een gedeelte van 't Oostkwartier en eenige Parochien van Zuid-Beveland, in plaets en mits den vrywilligen afstand van den Heer Secretaris der Provincie Mr. Laurens Pieter van de Spiegel, den Heer Mr. *Johan Abraham Ewersdyk*, Raed der Stad Goes; en tot Rentmeester-Generael van de Graeflyke Rentieren van Zeeland, in plaets en mits den vrywilligen afstand van den Heer Mr. Jacob Johan de Bruyn, den Heer Mr. *Willem Aernout Kien van Citters*, Scheepen en Raed der Stad Middelburg.

Ook is den 28 dezer maend door de Heeren Hoofddeelgenooten van de Maetschappy van Koophandel binnen deze Stad, met meerderheid van stemmen tot Bestierder van gemelde Maetschappy verkoren, de Heer *Johan Slinter Stavorinus*, in plaets van wylen de Heer Dirk Wagtels.

UTRECHT. Den 12 dezer maend, zynde den gewoonen dag der Verandering van de Regeering dezer Stad, is uit eene aen den Heere Prinse Erfstadhouder overgeleverde Naemlyst, door zyne Doorluchtige Hoogheid verkoren:

Tot Burgemeesteren, de Heeren Mr. PIETER PAUL VAN DEN BOGAERT en Mr. CYPRIAEN BERGER.

Tot Scheepenen, de Heeren Mr. *Hendrik van Asch van Wyck*, *Jacob van Dam*, Heere van Isselt en Pylsweerd, *Adriaen Hendrik Eyck*, Mr. *Thomas Adriaen Boddens*; Mr. *Adriaen van Bronckhorst*, Mr. *Jan Jacob Godin tot Cockengen*, Heere van Vuylcoop, Mr. *Johan Frederik van Senden*, Mr. *Cornelis van Ewyck*, Mr. *Andries Sybrand Abbema*, Mr. *Johan Jacob Woertman*, Mr. *Ryklof Michael van Goens* en Mr. *Daniel Cornelis de Leeuw*.

Wyders zyn door Hun Edele Achtbare dus van de volgende Commissien gedisponeerd, als:

Tot

Tot Gecommitteerdens ter Kamere van Finantie en Rekeninge dezer Provincie, den Heer Mr. *Arnoud Loten.* VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Tot Gecommitteerden ter Waernemingen der Posteryen, de Heeren Mr. *Meynard van Bueren* en *Jan Frederik van Beeck*, Heer van Dykveld,

Tot Gecommitteerdens ter Directie van de Momboir-Kamer, de Heeren Mr. *Bartholomeus de Gruiter*, Heer van Groenewoude; Mr. *Abraham Jacob van der Dussen*, Heer van Derthuysen; Mr. *Jan Jacob van Westrenen*, en Mr. *Willem Jan van der Does.*

Tot Gecommitteerdens ter Directie van Stads-Finantie, de Heeren Mr. *Hendrik van Asch van Wyck*, *Hendrik Verbeek*, Mr. *Jan Pieter de Ridder* en Mr. *Reinier Verschoor.*

Tot Kameraer, de Heer Mr. *Frans Cornelis Craeyvanger.*

Tot Thesaurier, de Heer Mr. *Pieter Lodewyk Danuts.*

Als Hoog-Heemraed van den Lekkendyk-Bovendams, voor den tyd van 6 jaeren gecontinueerd, de Heer Mr. *Jan Jacob van Westrenen.*

Tot Commissarissen tot den Ontvangst van den Impost op de Bieren en het Gemael, de Heeren Mr. *Theodoor Arnoud Zaal*, en Mr. *Philip Ram.*

Tot Commissarissen tot den Ontvangst van den Impost op de Wynen, Geslacht enz. de Heeren Mr. *Otto Willem Philip Falck*, en Mr. *Jan Karel Smissaert.*

Tot Commissaris tot de publieke Verkopingen, de Heer Mr. *Jan Carel van der Muelen.*

WYK BY DUURSTEDE. Den 20 dezer, zynde den gewoonen dag tot de Veranderinge van de Wet en Regeering dezer Stad, zyn uit eene bevorens overgeleverde Naemlyst, door zyne Doorluch-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAREN, ENZ.

luchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, verkoren tot Burgemeesteren, de Heeren ARNOUD DE JONCHERE en YSBRAND DE BRUYN.

Tot Scheepenen, de Heeren *Dirk Bruyn*, Georgiesz., *Maximiliaan van Leeuwen*, *Wynand du Bois*, *Willem Verbel*, *Lambertus Bernardus Frykenius*, Mr. *Nicolaes van Ossenbercb*, en *Abraham Maarseveen*.

Tot Kameraar, de Heer Mr. *Nicolaes van Ossenbacb*.

Tot Kerk- en Potmeester, de Heer *Wynand du Bois*.

Tot Rentmeester van de Gébeneficeerde Goederen, de Heer *Abraham Maarsseveen*.

Tot Heemraed binnen, de Heer *Dirk Bruyn*, Georgiesz.

Tot Heemraed buiten, de Heer *Willem van Oostrum*.

Tot Molenmeester, de Heer *Bastiaan van de Leemkolk*.

Voorts zyn ten zelven dage op gunstige aenpryzinge van Hooggemelde zyne Doorluchtige Hoogheid de volgende Commissien door de Vroedschap begeven en aengesteld:

Tot Thesaurier, de Heer *Ysbrand Bruyn*.

Tot Boek en Kashouder van de Middelen, de Heer *Arnout de Joncbere*.

Tot Commissaris van de Middelen, de Heeren *W. Verbel* en *L. B. Frykenius*.

Tot Contra Boekhouder der Middelen, de Heer *Hendrik van Mierloo*.

Tot Ontvanger van de Huis- en Haerstede-Gelden, de Heer *Evert van Bern*.

Tot de Directie van de Stads Finantie, de Heeren *D. Bruyn*, Georgiesz., *M. van Leeuwen*, *W. Verbel*, *T. J. C. Plucker* en *A. Maarseveen*; en

Tot

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Tot de Momboir-Kamer uit het Gerecht, de Heeren *T. Bruyn*, *W. Verbel*, *L. B. Frykenius*, en en uit de Burgerye, *Rynier Beerenburg* en *Tieleman Cornelis Beckeringh.*

SWEINS. Den 30 Augustus dezer jaers is alhier op deszelfs Buitenplaets zeer schielyk aen een beroerte in den ouderdom van byna 46 jaeren overleden, de Heer en Mr. *Vincent van Glinstra*, in zyn leven Grietman over Stellingwerff-Oosteinde, Monster-Commissaris wegens deze Provincie, en Gecommitteerde Staet ten Landsdage enz. Deze Grietenye dus open gevallen zynde, zyn na voorgaende Uitschryvinge der Edele Mogende Heeren Gedeputeerde Staten, door de Stem-Gerechtigde Ingezetenen van voorsz. Grietenye op den 21 der vorige maend wederom in benoeminge gebragt de Heeren Willem van Glinstra, Hessel Jetze van Viersen en Mr. Nicolaas Alnoldi Knock; uit welke Naemlyst door zyne Doorluchtige Hoogheid by Aenschryvinge van den 30 wederom tot Grietman verkoren is, de Heer en Mr. *Nicolaas Arnold Knock*, die den 4 dezer maend ter Vergaderinge der Heeren Gedeputeerden in die hoedanigheid den eed heeft afgelegd.

's HERTOGENBOSCH. Den 5 deze heeft zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Naemlyst tot regeerende Scheepenen dezer Stad aengesteld, voor het jaer beginnende met den Octavo van Bavis 1780 tot 1781, de Heeren Professor *Johan Bon*, voorzittend, *Willem Cornelis van Heemskerck*, *Claud. Antoni Lermier*, Mr. *Stephanus Rosendael*, J. F. Z., *Abraham Versteeg*, Mr. *Pieter van Wullen*, *Abraham Hubert*, Mr. *Jacob Merten Deutz*, en Mr. *Willem Michiel Althuysen.*

MAESTRIGT. Den 18 dezer is in deze Stad overle-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

leden de Heer *Daniel Ellinckhuyzen*, in leven Ontvanger van hun Hoog Mog. Convoyen en Licenten, mitsgaders Scheepen dezer Stad.

NB. Op bladz. 599 onder 't Artikel van Leeuwarden ſtaet 85 jaeren, moet zyn 58 jaeren.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDENE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 23 *October.*			
	by de Z. Zak.		
TARW	Oude Z. Witte	17 a 19	ß
——	Nieuwe dito d.	19 a 22	ß
——	Blauwe	15½ a 16½	ß
ROGGE	Zeeuwſ. dito	13 a 14½	ß
ERTEN	Grauwe	18 a 22	ß
——	Blauwe	18 a 26	ß
——	Witte	12 a 14	ß
WITTEBOONEN		20 a 24	ß
	by 't Last.		
BOEKWEIT op 156 B		28	£
GERST	Winter	18½ a 20	£
——	Zomer	16 a 18	£

Rotterdam den 23 *October.*			
	by 't Laſt.		
HAVER	Vrieſſ. Brouw	13 a 16	£
——	Goninger dito	11 a 13	£
——	Vr. en Gr. Voer	10 a 11	£
——	Zeeuws en Inl.	10 a 11½	£
PAERDEBOONEN		18 a 19	£
KOOLZAED		38 a 40	£
	by den Steen.		
VLAS	Allerbeſt	40 a 42 ſt.	
——	Beſt	32 a 34 ſt.	
——	Ordinair	26 a 28 ſt.	
——	Gemeen	22 a 24 ſt.	

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

NOVEMBER. MDCCLXXX.

GELDERLAND.

NYMEGEN.

De Heeren Raden van het Hof van Gelderland, daer toe gemagtigd zynde van de Staten dezer Provincie, hebben in deze Slagtmaend eene Vermeerdering of *Ampliatie* van den XXX. Tytel van *'t Landrecht der IV Bovenamten des Nymeegschen Kwartiers* afgekondigd, betrekking hebbende tot het besteeden, verhueren en houden van Dienstboden, zynde van dezen inhoud:

NYME- NYME-

Wy Erf-Stadhouder en Raaden, in naame van de Edele Mog. Heeren Staaten des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen, allen den geenen, die deezen voorkomen zal, doen te weeten: Alzoo welgedagte Heeren Staaten by Hoogstderzelver Resolutie van den 25 October jongstleeden, met betrekkinge tot 't aan Haar Edele Mogende geëxhibeerde Project-Reglement op 't besteeden, verhuuren en houden van Dienstbooden in opzigte van het Quartier van Nymegen, hebben goedgevonden in plaatse van 't arresteeren van een zoodane generaal Reglement, in conformiteit

Ampliatie van de 30ste Tit. van 't Landrecht der vier Bovenamten des Nym. Kwartier.

NYMEGEN.

Ampliatie van de 30ste Tit. van 't Landrecht der vier Bovenamten des Nym. Kwartier.

van den voorslag, vervat by Ons geadviseerde van den 11 Augusty deezes Jaars, het Landrecht der vier Boven-Ampten des gemelde Quartiers en wel Titul XXX. van voorn. Landrecht te amplieeren met het gedisponeerde by het Landrecht van Tielre- en Bommelerweerden Cap. XXXV. Art. 16 tot Art. 22 ingeslooten, alleen met verandering van den Ingang Regtens in gem. 22 Articul voorkomende, met auctorisatie op Ons, om 't voorsz. geamplieerde te doen drukken en emaneeren, zoo als gebruykelyk is.

Zoo is 't, dat Wy, in naame als boven, hebben goedgevonden 't Landrecht der vier Boven-Ampten des Nymeegschen Qurtier, en wel Tit. XXX. van voorn. Landrecht te amplieeren met de volgende Articulen.

Art. XIX.

Alle Dienstbooden, Minnen- en Bakermoeren, die zig aan iemand verhuyrt hebben, zyn gehouden op den derden dag van St. Peter, Mey ofte November of op zoodaane dag als versprooken is, te komen in haare Huyre of Dienst, op pœne van eenen gulden daags voor zoo veele dagen als zy laater komen, aan haar bedongen Loon te korten, en dat zy evenwel zullen moeten komen, ten waare zy door wettige reedenen belet wierden, tot erkentenis des Gerigts.

XX.

En op dat daar inne geen belet mag worden gedaan, zullen die geene, die zy dienen, gehouden zyn zoodane Dienstbooden, Minnens en Bakers daags voor den ordinairen of versproken dag te laaten gaan, op de verbeurte van twee gulden voor iederen dag, en haar evenwel te moeten dimitteeren.

XXI.

De voorsz. Dienstbooden, Minnen en Bakers gehuyrt zynde, zullen ook niet vermogen daar uyt

te

te scheiden, of den In- of Mypenning weder te brengen, of zig immiddels by haare oude Heeren, Meesters, Vrouwen of iemand anders op nieuws te verhuyren, op verbeurte van een vierendeel Jaars Huyr, en evenwel te moeten komen.

NYMEGEN.

Ampliatie van de 30ste Tit. van 't Landrecht der vier Bovenamten des Nym. Kwartiers.

XXII.

De voorsz. Dienstboodens, Minnen en Bakers in haare Huyre of Dienst getreeden zynde, zullen al meede dezelve niet mogen verlaaten of voor den tyd daar uyt loopen, op verbeurte als voor, en evenwel haare Huyre te moeten uytdienen.

XXIII.

Alle Dienstboodens zullen voortaan drie Maanden voor 't expireeren van haaren Dienst of Huyre met behoorlyk respect haare Heeren, Meesters of Vrouwen moeten bekent maaken, of zy gezint zyn te blyven of te gaan; Ende by foute van dien, zullen de stilzwygende gehouden zyn haare Heeren, Meesters of Vrouwen, zulks begeerende, alnog te gelyke prys te dienen den tyd, waar voor zy haar verbonden hadden, op verbeurte als voor.

XXIV.

Daar en tegen zullen alle Heeren, Meesters of Vrouwen, hunne Dienstbooden willende laaten gaan, insgelyks drie Maanden voor het expireeren van haaren Dienst de Huyre moeten opzeggen, of dat anderzints geagt zullen worden in haare Huyren te continueeren; Zullende niemant zyn Dienstboodens zonder wettige reedenen mogen voor den tyd weg jaagen of doen vertrekken, dan na betaalinge van een vierendeel Jaars Huyre, boven het geen zy reeds verdiend hadden.

XXV.

Alle de voorsz. boetens zullen worden bekeert

 ten

NYMEGEN. *Ampliatie van de 30ste Tit. van 't Landrecht der vier Bovenamtendes Nym. Kwartiers.*

ten behoeve van de geintereſſeerde Heeren, Meesters en Vrouwen of Dienſtboodens: En zullen alle Quæſtien hier over wel met een gewoone ingang van Regten geinſtitueert, doch alleen ſommierlyk behandelt en ſpoedig gedecideert worden; Zullende de ten dien einde 't Gerigt gehouden werden alleen met drie Gerigtsluyden of Schepenen.

Ordonneerende en gelaſtende overzulks allen Amptsluyden, Droſten, Rigteren en alle andere Officieren, en voorts een iegelyk die zulks aangaat, dat een ieder in zyn qualiteit en bedieninge zig daar na zal hebben te reguleeren, en deeze Ampliatie, gelyk 't overige van 't Landregt na te leeven en te doen na leeven.

Zullende, op dat niemand hier van eenige onweetentheid hebbe voor te wenden, deeze Ampliatie alomme werden gepubliceert en geaffigeert ter plaatſe daar men gewoon is zoodane publicatie en affixie te doen.

Dies t'oirconde, hebben Wy des opgemelten Furſtendoms en Graafſchaps ſecreet Zegel op 't ſpatium doen drukken, en deeze door den Griffier onderteekenen laaten,

Ter Ordonnantie van dezelve.

(Was geteekent)

F. W. van den Steen.

HOLLAND.

HAERLEM.

„De Beſtierders en Leden der ſtigtingen van wylen den Heer *Pieter Tyler van der Hulſt*, binnen deze Stad, hebben doen bekend maken, dat zy in hunne groote vergadering, gehouden op de antwoorden op de Natuerkundige

Vraeg,

Vraeg, welke vordert: „ al 't geen, wat, tot HAERL. nu toe, by de gedaene ontdekkingen en ge LEM. nomen proeven omtrend de *gephlogisteerde* en „ *gedephlogisteerde* luchten geleerd en ondervonden is, in de geregeldste order voor te stellen, op de duidelykste wyze te verklaeren, „ door nieuwe proefneemingen best op te helderen, en de meeste nuttige gevolgen voor de „ zamenleeving hier uit af te leiden;" by het tweede Genootschap, in December 1780, uitgeschreeven, met eenpaerige stemmen, den Gouden Eerpenning van vier honderd guldens, innerlyke waerde, toegeweezen aen eene Nederduitsche Verhandeling, onder de Latynsche zinspreuk: *quid verum . . . . curo, et rogo, et omnis in hoc sum*: welke, by opening van 't gezegeld billiet, bleek geschreeven te zyn door den Heer *Martinus van Marum*, A. L. M. Medicinæ & Philosophiæ Doctor, Philosophiæ Mathes. Lector, Directeur van het Naturalien Kabinet en Lid van de Hollandsche Maetschappy der Weetenschappen, alhier.

Ook heeft het Godgeleerd Genootschap van gem. *Teyler* bekend gemaekt, dat het zelve in deszelfs laetste byeenkomst goedgevonden heeft, het volgend voorstel op te geven: „ Waer in „ bestaet 's Menschen zedelyke Vryheid, en „ hoe wordt, volgens die bepaeling, ten bondigste betoogd, dat wy Menschen vrywerkende Weezens zyn?

De Leden van dit Godgeleerd Genootschap zoude gaerne zien, dat de Heeren, die genegen zyn het opgegeven Voorstel te beantwoorden,

 hun-

HAERLEM. hunne Verhandelingen geliefden in te rigten, niet by manier van Twistschriften, maer by wyze van Proeven. Het zou hun aengenaem weezen, dat ieder Schryver van dit Onderwerp, in dit geval, zig inzonderheid toeley, op het duidelyk voorstellen van zyn eigen bepaeling van 's Menschen zedelyke Vryheid, en het bondig betoogen, dat wy Menschen, volgens die gegeven bepaeling vrywerkende Weezens zyn, zonder zig, buiten nood, opzetlyk te verledigen, tot het wederleggen van dezulken, die 's Menschen zedelyke Vryheid anders bepaelen, en op andere gronden betoogen. —— Dit zal de Verhandelingen, naer ons oordeel, beknopter en nuttiger maken; en we zullen, in gevalle 'er zig eene merkelyke verscheidenheid van gevoelens mogte opdoen, te beter in staet zyn, om die verscheidenheid, met de openbaere afgifte der goedgekeurde ingeleverde Verhandelingen, ten nutte van waerheidlievende Onderzoekers, door de Drukpers gemeen te maeken.

De Prys, aen het bestgekeurde Antwoord op deze Vraeg toegeleid, is eene gouden Medaille, ter innerlyke waerde van vier honderd Hollandsche guldens. Die naer dezen prys willen dingen, hebben hunne Antwoorden te addresseeren aen het Fundatie-Huis van wylen den Heer *Pieter Teyler van der Hulst*, te Haerlem; voor den eersten December 1781. om beoordeeld te kunnen worden voor den agtsten April 1782.

De Antwoorden moeten in goed leesbaer Nederduitsch, Latyn, Fransch of Engelsch, geschreeven zyn; verzegeld met een Cachet, alleen ondertekend met eene spreuk; waerby een insgelyks gecachetteerd briefje, dezelfde spreuk

ten

ten opschrifte hebbende, en van binnen des Schryvers naem en adres bevattende.

Voorts houdt zig het Genootschap aen de Voorwaerden, in deszelfs eerste Berigt van 't jaer 1778 gemeld, diestyds by de Boekverkooper *Enschede* en *Bosch* uitgegeven, en nog te bekomen."

HAERLEM.

'sGRAVENHAGE.

Den 29 November ontvingen de Algemeene Staten eenen brief van den Commandeur en Raden van Demerary, gedagtekend den 20 September en van dezen inhoud:

HOOG MOG. HEEREN!

Klagten der Reg. van Demerary wegens een Engelsch schip.

De Heer Fiscaal van Grovestins, als by indispositie van den Heer Commandeur, het Commandement waarneemende, heeft op huyden aan onze Vergadering berigt gedaan, dat zeeker Engelsch vaartuyg, genaamt Wight, gevoerd door eenen Schipper, met naame Th. Grims, toebehoorende aan James Grand, Kooplieden te Quebecq, gemonteert met 18 stukken geschut en 20 man, en voorsien zynde van Lettre de Marque, in deze Rivier waare gearriveert, en eenige Provisien dewelke hy gelaaden hadde, alhier by openbaare Veylinge had verkogt.

Dat denzelven Kapitein of Schipper met zyn vaartuyg voormeld, hier eenigen tyd daar na door den Heer Fiscaal waare gedaan arresteeren, uyt hoofde dat 'er 3 Neegers in zyn schip gevonden zyn, toebehoorende aan den Ingeseetenen J. Ryan, die van hun Meester geauffugeerd waaren, en dewelke hy voorgaf buyten zyn weeten door een der Matroosen aan boord gebragt te zyn, 't welk egter vehemente præsumtie tegens hem gaf, alzo hy geweigert heeft den gem. Matroos aan de ordre van den Heere Bourda als het Commandement waarnee-

'sGRAVENHAGE.

Klagten der Reg. van Demerary wegens een Engelsch schip.

neemende (en die een commando Militaire van boord gezonden hadde) af te geeven.

Dat niet tegenstaande gem. Arrest, denzelven hadde kunnen goedvinden den 18 deezer, op klaaren dag zyne Ankers te ligten, en na beneeden te dryven.

Dat zo dra denzelven by de alhier ter Rheeden leggende Hollandsche schepen, en 's Compagnies Brandwagt waare gekoomen, hy alle zyne Zylen hadden bygeset, waar op de gem. Brandwagt een schoot op hem deede, dan siende dat hy daar na niet wilde luysteren, deed dezelve benevens de schepen eenige schooten met scherp op hem, als wanneer hy de insolentie hadde van wederom zo op de schepen als Brandwagt te vuuren, met zyn stukken met schroot gelaaden, en aldus de *Rivier* uyt te zylen, met agterlating van veele schulden, en onder anderen aan den Heer Vendumeester, Ontfanger der Ed. Comps. Colonie Lasten zo voor Vendu Rechten als andere Lasten.

Wy hebben na voorgaande Deliberatien aangaande het gedrag van deeze Schipper noodig geoordeelt, U Hoog Mog. van dit Voorval te verwittigen, ten eynde Hoogstdezelve hier omtrent zodaanig zoude kunnen handelen als U Hoog Mog. noodig zullen oordeelen.

Vertrouwende hier meede Ons van onze verschuldigde pligt aan U Hoog Mog. te hebben geacquitteert, beveelen &c.

U Hoog Mog. onderderdaanige en zeer gehoorzaame,

Den Commandeur en Raaden der Rivier en Districten van Demmerary.

(geteekent)

L. J. D. van Grovestins, 't præsidium waarneemende.

Cornelis Overbroek. *D. Macaré.*

Ter Ordonnantie van de Hoove.

(geteekent) *Jacobus Andriessen Jc.* Eerste Clercq den Secrtaris verv.

Waar

Waar op geraedpleegd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provinciën van Holland en Westvriesland, en van Zeeland de voorschr. brief overgenomen, om in den haaren breeder medegedeeld te worden. 'S GRAVENHAGE.

Menigmalen is geklaegd over de mishandelingen der Engelschen, en de medegedeelde egte stukken hebben doen zien, dat die klagten maer al te zeer gegrond waren. Bepaelden zig die belemmeringen der Engelschen, alleen tot het vervoer van scheepsbehoeften door de Hollandsche Koopvaerders aen de oorlogende Mogendheden, (hoe zeer ook zulks by verbonden uitdrukkelyk, als geoorloofd is bedongen) men zou mogelyk nog eenige kleur kunnen vinden en met eenigen schyn voorwenden, dat de nood in den oorlog ligtelyk de regel of lyn van recht doet overschreden. Maer het is met de Engelschen anders gelegen. Zy hebben geene gelegenheid verzuimd, om, waer maer eene mogelykheid was de Nederlanders te verongelyken en hunne regten, overal waer zy konnen, geweldiglyk te schenden. Ten bewyze, dat wy geenzints by vergrooting spreeken, strekken zo veele egte stukken, voorheen door ons medegedeeld; en wy staven wederom ons gezegde, welke de liefde tot de waerheid ons afperst, zo met brieven van de Regeering in de West-Ind. Volkplantingen geschreven, als met de woorden van onze Staten zelve, welken in Hoogstderzelver besluit van den 20 November voorkomen. Maer laten wy zonder omwegen, die stukken zelve thands onder het oog van onzen Lezer brengen.

Reeds te voren bl. 727. hebben wy uit eene

's GRAVENHAGE.

byzonderen brief van de geweldadigheden der Engelschen te St. Marten gesproken. Maer het gewigt der zake eischt, dat wy die gebeurtenis uit de egte stukken nader voordragen.

Voor eerst komt hier dan voor eenen brief van den Bevelhebber op 't Eiland St. Eustatius *de Graaf* aen de Bewindhebberen der West-Indische Maetschappy ter kamer Amsteldam geschreven, gedagtekend den 12 Augustus 1780 en aldus ingerigt:

WEL ED. GROOT AGTB. HEEREN!

Brief aen de Bewindhebberen der W. I C. wegens de geweldenaryen der Engelschen.

Ik heb my verpligt geagt met de eerste geleegentheid, welke het vertrek van het Fregatschip de Triton, Schipper Eldert Kraay my geeft, Uw Wel Ed. Groot Agtbaarhedens bygaande authenticque Copien van zodaanige Documenten, als van den Vice Commandeur, en Raaden van 't Eyland St. Martin hebben ontfangen, wegens de grievende hostiliteiten door een Engelsch Esquader onder het bevel van den Wel Ed. Gestr. Heer John Robinson, op den 9 deezer aldaar gepleegt, aan Uw Wel Ed. Groot Agtbaarhedens te depecheeren, bestaande in

Berigt van den Vice Commandeur en Raaden van St. Martin aan my in dato 9 deezer, over gepleegde hostiliteiten van voorn. Esquader.

Missiven van dito Commandeur en Raaden van den 9 deezer aan den Bevelhebber van 't Engelsch Esquader de Wel Ed. Gestr. Heer John Robinson.

Protest voor dito Commandeur en Raaden van dezelve datum door hun Secretaris doen exploicteeren aan gemelde Bevelhebber tegen het doen van hostiliteiten.

Attest van meergemelden Bevelhebber John Robinson, behelsende deszelfs Last en Ordre, om de Americaansche Vaartuygen met haare Ladingen uyt de Baay van St. Martin weg te voeren.

De weinige tyd, die Ik thans over heb, noodzaakt

maakt my de vryheid te neemen, aan gemelde bescheyden my te refereeren, zullende in korten tyd zo wel over deeze gebeurtenis, als over andere hostiliteiten door de Engelschen gepleegt, Uw Wel Ed. Groot Agtb. omstandig verslag doen.

's Gravenhage. Brief aen de Bewindhebberen der W. I. C. wegens de geweldenaryen der Engelschen.

Inmiddels kan ik U Wel-Edele Groot Agtb. melden, dat ik een Vaartuyg met Vreede-Vlag heb laaten maaken, om over voornoemde hoon, in naam van H. Hoog Mog. de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden satisfactie te vorderen van den Hoog Edele Geb. Gestr. Heer J. B. Rodney, Admiraal van 't Engelsch Esquader in de Zeën deezer Gewesten.

Het gerugt van het bovengemelde gepasseerde te St. Martin, verspreide zig wel ras hier, en ook, dat de Bevelhebber van 't zelfde Esquader ordre hadde, om op dezelfde manier alhier, te Curacao, St. Croix, en St. Thomas te ageeren, waar op de Americaansche handeldryvende Vaartuygen direct haare Ankers hebben geligt, en van deeze Rheede zyn vertrokken.

Van dit verspreide gerugt heb ik gisteren aan den Gouverneur van Curacao, den Wel Edele Gestr. Heer J. Rodier, communicatie gegeeven, ten einde zyn Wel-Ed. Gestr. deszelfs maatregulen dieswegens zal kunnen neemen.

Gisteren vertoonde een gedeelte van voorschr. Esquader zig voor onze Rheede, dog zyn gepasseerd zonder eenige hostiliteiten te onderneemen. Van het voorgevallene te St. Martin, en 't continueel kruyssen voor deeze Rheede, zullen de natuurlykste gevolgen zyn, dat de Noord-Americaanen hun op onze Rheede niet veylig ziende, den handel met Ons, tot merkelyke schaade voor 't Eyland, en de Inkomst van de Ed. Geoctroyeerde West-Ind. Comp. zullen staaken.

Waar meede &c.

(getekent)

JOHANNES D'GRAAFF.

De

'sGRAVENHAGE. De papieren, van welken de Commandeur *de Graef* in voorgem. Brief gewaegd, zyn voor eerst een brief van den Secretaris *Alb. van Heyningen* Jun. den 9 Augustus 1780. aen den Heer *de Graef* geschreven, en van dezen inhoud:

WEL ED. GESTR. HEER!

Brief van den Secret. op St. Marten wegens geweld der Engelschen.

Deeze morgen omtrent 9 uuren kwaamen alhier op onze Rheede ten Anker een schip van Linie, en 6 Fregatten, alle Engelsche Oorlogschepen; een weinig daar na kwaamen by den Heer Commandeur, twee Officieren, dewelke aan zyn Ed. verklaarden, dat 't Esquader alhier gekoomen was, om alle de Noord-Americaansche Vaartuygen, die alhier ten Anker laagen, beneffens hunne Laadingen van hier weg te neemen, volgens Ordres, die hunnen commandeerenden Officier van den Admiraal Rodney had ontfangen, dat zy daar om verwagten, dat hun geen wederstand zoude gebooden worden, als zynde niet voorneemens, om eenige verdere hostiliteiten te pleegen, of de Ingesetenen eenig 't minste letzel aan te doen, maar, zo maar eene enkelde schoot op hun geschooten wierd, zy het Fort en Dorp in asschen zouden leggen.

De Heer Commandeur antwoorde daar op, dat het hem zeer leed zoude zyn, dat zy eenige hostiliteiten alhier pleegden, en verzogt hun, zulx niet werkstellig te maaken, want dat hy in dat geval zyn best zoude doen, om de Noord-Americaanen, die alhier ten Anker waren, te protecteeren, waar op de Officieren repliceerden, dat zy met genoegzaame magt gekoomen waren, om hunne ontfangen ordres ter uytvoer te brengen, en derhalven geen tyd te verliesen hebben, hun Project ten eereersten zouden in 't werk stellen, en hetzelve ter uytvoer brengen het koste wat het wilde, dat zy ook ten eersten daar na deeden.

De Heer Commandeur verzogt hun toen, om zo lang

lang te vertoeven tot dat de Raad, die hy had laa- 's GRAVENHAGE.
ten waarschouwen, by een' kwam, maar zy zeiden, niet langer te konnen wagten, en vertrokken.

De Raad vergaderd zynde, stelde de Heer Commandeur de Zaak voor, en wierd aldaar geresolveert, om een brief aan den Commandeerende Officier te schryven, waar van Copie ter U Wel-Ed. Gestr. onderrigting hier neevens gaat, en in forma tegens hem te protesteeren; met welk Protest de Secretaris neevens de Heeren Lucas Heyliger, en Abraham Desmonts zig aan boord van 't schip Cyclops, gevoerd wordende by den Wel-Edele Heer John Robinson Commandeur van 't Esquader begaaven, en aldaar tot Antwoord ontfongen, als U Wel-Ed. Gestr. uit het voorschr. Protest kunt zien; *Brief van den Secret. op St. Marten wegens geweld der Engelschen.*

De Officieren, die aan de wal kwamen, om den Heer Commandeur de hier voorige gemelde Verklaaring te doen, stelden hunne Boodschap, op verzoek van den Heer Commandeur, in geschrift.

Wy agten noodig U Wel-Edele Gestr. van dit vreemde en ongehoorde Voorval kennis te geeven, en wyders aan te merken, dat wy het zeer ongeraaden oordeelden, om iets tegen zo een groote magte onderneemen, als wel verzeekert zynde, dat wy niet in staat waren, om hun in hun voorneemen tegen te gaan, derhalven het ons voorkwam, voorsigtigst te weezen, om Ons, en onze Ingezeetenen voor verdere schaade en onheyl te dekken.

Waar meede &c.

(getekent)

A^s. VAN HEYNINGEN Junr.
Secretaris.

P. S. De Tabak, die aan de Wal lag, wierd in 't eerst door de Engelschen in beslag genoomen, maar kort daar na weeder gerelacheerd.

Ge-

'S GRAVENHAGE.

Gelyk uit dezen brief blykt, vonden Commandeur en Raeden op 't Eiland St. Marten goed, eenen brief aen den Engelschen Bevelhebber den Heer *John Robinson* te schryven, in dezer voege:

WELED. GESTR. HEER!

Brief van Comm. en Raden te St. Marten *aen den Eng. Bevelhebber.*

Wy hebben gehoord de mondelinge dreygende Verklaaring aan Ons van Uwent weegen gedaan, om alle Noord-Americaansche Vaartuygen hier ten Anker, en hunne Laadingen met geweld van hier te neemen, dat ons ten hoogsten surpreneert; Wy kunnen niet bezeffen, wat Recht of Authoriteit U Wel-Ed. Gestr. kan hebben, om diergelyke hostiliteiten, zo regelregt strydig met alle Tractaaten, jaa het Recht der Volckeren alhier te koomen pleegen.

Wy verzoeken nogmaals U Wel-*Ed. Gestr.* diergelyke hostiliteiten nalaat, en de Vlag van Onze Meesters niet insulteert.

Wy verneemen zo eeven, dat U Wel-Ed. Gestr. een Officier en manschap aan de Wal hebt gesonden, om de Tabak reeds alhier gelost, in beslag te neemen, welke Tabak uyt een gebrek aan Pakhuys ruymte op de straat legt, en derhalven aangesien moet worden, even als of die in de Pakhuysen laagen, zynde reets door de Ingeseetenen alhier ingekogt, en betaald, als by de quitantie aan Ons vertoont, is gebleeken.

Wy vertrouwen, dat U Wel-Ed. Gestr. op deeze Onze Instantie zult nalaaten diergelyke hostiliteiten te pleegen. Waar meede &c.

Ter Ordonnantie van Commandeur en Raaden deezes Eylands.

(was geteekent)

A. VAN HEYNINGEN Junr. Secretaris.

Quod attestor.

Accordeerd met de ontfangen Copie St. Eustatius den 11 Aug. 1780.

Quod attestor.

(get.) ALEXANDER LE JEUNE.

Het-

Het Opschrift luyde aan den Heer John Robinson, voerende het Schip, genaamt, de Cyclops, Commandeur van 't Esquader, thans ter Rheede van St. Martin.

's GRAVENHAGE.

De Commandeur en Raeden op St. Marten hadden ook goedgevonden tegen de vyandelyke onderneeming der Engelschen plegtig zig te verklaren of zo men gewoon is het te noemen, te *protesteeren*. Dit Protest was van dezen inhoud.

Protest van Comm. en Raden te St. Marten tegen de vyandlykheden der Eng.

De Secretaris des Eylands St. Martin, zal zig uyt Naam van Commandeur en Raaden deezes Eylands vervoegen by den Commandeerenden Officier van het Engelsche Esquader, thans alhier ter Rheede leggende, en denzelven insinueeren en aanseggen, dat Commandeur en Raaden met de uyterste verwondering hebbende gehoord de dreygende verklaaring van zynent wegen aan den Heer Commandeur gedaan, om alle Noord-Americaansche Vaartuygen hier ten Anker leggende, en hunne Laadingen met geweld van hier weg te neemen; Een Taal, niet alleen strydig met alle Tractaaten, maar zelfs met het Recht der Volckeren zoo lang geen Oorlog tusschen Groot Brittannien en den Staat subsisteert, 't welk Commandeur en Raaden voor als nog volkoomen ignoreeren; Derhalven zult gy Secretaris voorn. Officier van wegens Commandeur en Raaden, en uyt naam van hunne Hoog Mogende de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden aanseggen, dat zy het pleegen van alle diergelyke hostiliteiten zullen hebben na te laaten, en by faute van dien wel expressselyk protesteeren van alle kosten en schaaden daar door reeds gehad, en geleeden, of nog te hebben en te lyden, om al het zelve te verhaalen, daar, en zoo het behoord.

'S GRAVENHAGE.

Protest van Comm. en Raden te St. Marten tegen de vyandelykheden der Eng.

Vraagt Cathegorisch Antwoord, en relateerd uw wedervaaren in Geschrift.

Actum op St. Martin 9 Aug. 1780.

(was getekent)

Abm. Heyliger Pieters, Benjn. Gumbes, Johannes Salomons, John Salom. Gebbes, Theo. Ketteling, Lucas ten Tooren.

Datum ut supra, heb Ik Albert van Heyningen, Jun., Secretaris in dienst van de Edele Generaale Geoctroyeerde Nederlandsche West-Ind. Comp., residerende op 't Eyland St. Martin in America, my met de nagenoemde Getuygen vervoegd aan Boord van 't schip Cyclops, en aldaar de voorenstaande Insinuatie na zyn form en Inhoud aan den Wel-Ed. Gestr. Heer John Robenson, voerende het voornoemde schip, Commandeur van 't Engelsch Esquader, thans alhier ter Rheede leggende, geïnsinueerd, dewelke my tot Antwoord gaf, dat hy de Noord-Americaansche Vaartuygen in allen gevalle van hier zoude neemen, conform de Ordre van den Heer Rodney ontfangen, maar dat hy niet voorneemens was, de Ingezeetenen eenig molest, of nadeel aan te doen.

Mits welk Antwoord na Inhoud van de voorenstaande Insinuatie heb geprotesteerd, relateeren, dit te zyn myn wedervaaren.

Aldus geïnsinueert en geprotesteert in præsentie van de Heeren Heyliger en Abraham Desmonts, als Getuygen.

(getekent)

Lucas Heyliger.

Desmonts.

(onder stond) *Quod attestor.*

(getekent)

A. VAN HEYNINGEN, Junior

Secretaris.

Het

Het Engelsch Eskader in voorgem. stukken gemeld bestondt uit de volgende Schepen. 'S GRAVENHAGE.

De Cyclops,	van 28 st.	Kapt.	*Robinson.*
Convent,	van 32	—	*Hervey.*
Intrepid,	van 64	—	*Molly.*
Fortunée,	van 40	—	*Christiaan.*
Honnet,	van 16	—	*Pitt.*
Rover,	van 16	—	*Savage.*
Surprise,	van 16	—	*Pay.*

Gelyk uit de voorschr. stukken blykt, hadt de *Commandeur* van St. Marten gevorderd, dat hem den eisch van den Engelschen Bevelhebber in geschrifte zoude worden ter hand gesteld. Deze eisch wierdt ingewilligd, en was van dezen inhoud.

„Dat de Ordre, die de commandeerende Officier van dit Esquader ontfangen heeft, positief is, dat hy moest neemen, en uit deeze „Baay met zig voeren alle de Americaansche „Schepen, en gerebelleerde Onderdaanen van „Groot Brittannien, die zig op dit ogenblik alhier ten anker bevinden, neevens derzelver „respective Ladingen; dat in de uitvoering van „deeze Ordres geene molestatie, of beleediging „geschieden zal aan de Inwooners van dit Eyland, nog aan eenige andere Onderdaanen van „H H. Mog.; maar dat, het koste wat het „wilde, de Ordres moeten uytgevoerd worden."

Den 9 Augustus 1780.

(geteekent)

J. ROBINSON.

'S GRAVENHAGE.

Alle deze stukken hier te Lande aengekomen zynde, vonden de Bewindhebberen der West-Indische Maetschappy goed, dezelven aen de Algemeene Staten over te zenden by eenen brief gedagtekend den 10 October 1780, en van dezen inhoud:

HOOG MOG. HEEREN!

Brief van Bewindb. der W. I. C. aen de Staten Gener.

Op huyden in Onze Vergadering geleezen zynde een Missive van den Commandeur Johannes de Graaff, gedateert St. Eustatius den 12 Aug. 1780, contineerende berigt van het gunt aan St. Martin op den 9den derzelver maand is voorgevallen, zo hebben Wy niet willen nalaaten, aan U H. Mog. met den allereersten daar van kennis te geeven.

En op dat Uw H. Mog. van dat voorval in alle moogelyke volleedigheid, immers zo veel het ons doenelyk is, zouden weezen geinformeerd, zenden Wy hier neevens Copie zo van de Missive, als van de Bylaagen, met verzoek, dat het Ons geoorlooft zyn mooge ons daar aan te refereeren.

Wy denken ook niet te moogen afweesen, om Uw H. Mog. op het ootmoedigste te mogen verzoeken, dat het hoogst dezelve behaagen mooge, derzelver spoedige, en efficatieuse protexie tegens zodaanige geweldenaryen, die tot zo groot nadeel der Commercie, waar meede het belang der Compagnie zo zeer verknogt is, worden gepleegt, te verleenen.

Waar meede &c.

Uw Hoog Mog. zeer Dienstw. en Onderdaanige Dienaaren de Repræsentant van zyn Doorl. Hoogheid, en Bewindhebberen van de Geoctr. West-Ind. Comp. ter Præsidiale Kamer Amsteldam.

(getekent)

Ad. Hope. P. C. Testart.

Deze

Deze brief van Bewindhebberen van de West-Indische Maetschappy, benevens alle de voorsz. stukken ter vergaderinge der Algemeene Staten zynde ingekomen; zyn dezelven door de Afgevaerdigden der Gewesten overgenomen, en wierdt des onverminderd verstaen, dat de affchriften derzelver zouden gesteld worden in handen van de Heeren *van Spaan*, en andere H. H. Mogende Gedeputeerden tot de zaken van de West-Indische Maetschappy om te onderzoeken en van alles ter vergaderinge berigt te doen. 's GRAVENHAGE.

De Staten van Holland en Westfriesland bragten wel haest in het begin van November hun besluit daer op ter vergaderinge van H. H. Mogende in. En de Provincie Friesland was mede van gevoelen, dat men ten spoedigsten over dit voorval de nodige klagten aen het Hof van Groot Brittannie zoude doen. Dog de Staten van Zeeland verklaerden; „ Dat ze met zo veel verwondering als leedwezen vernomen hadden, 't geen „ den 9 Augustus laetstleden op de rede van 't „ Eiland St. Marten was voorgevallen; dat zy „ zich niet konden verbeelden, dat eene zo „ willekeurige behandeling en zo vyandelyk door „ het Hof van Groot-Brittannie zoude kunnen „ worden goedgekeurd, nog dat het door derzelfs bevelen zoude hebben plaets gehad. Dat „ het derhalven onvermydelyk zoude zyn, over „ deze zaek, met den eersten, en in gepaste uitdrukkingen klagten te doen om voldoening te „ erlangen, als mede stellige verzekeringe, dat „ de Officiers of andere onderdanen van Zyne „ Majesteit niet meer zodanige buitensporigheden „ in de bezittingen van de Republiek zouden

'S GRAVENHAGE. „ plegen." De zelfde Heeren Gedeputeerden van Zeeland herhaelden hunne drangredenen ten zelfden tyde, voor de bescherming van den Koophandel, en voor al dat een genoegzaem getal schepen van oorlog gereed mogten zyn om te zeilen, en zo dra mogelyk, naer de Volkplantingen van den Staet mogten gezonden worden, om ze voor alle aenvallen te bewaren en den Koophandel en Zeevaert aldaer te beschermen.

Daer wierdt dan by de Algemeene Staten den 20 November, ingevolgen het gevoelen der Staten van Holland en Westfriesland, het navolgend besluit genomen:

Lunæ den 20 November 1780.

Res. der St. Gen. wegens de geweldenaryen der Engelſ. te St. Marten.

By resumtie gedelibereerd zynde op een Missive van de Representant van zyne Hoogheid en Bewindhebberen der Geoctroyeerde West-Indische Compagnie ter præsidiale Kamer Amsteldam, geschreeven, aldaar den 10 der voorleede maand, en den 11den daar aan ter Vergaderinge ingekoomen, daar neevens sendende Copie van eene Missive van den Commandeur de Graaf van St. Eustatius, den 12 Auguguſtus laatstleeden aldaar geschreven, over de geweldenaryen den 9 Aug, door een Engelsch Esquader onder het bevel van den Heer Robinson op het Eyland St. Martin gepleegt, met de Bylaagen daar toe relatief; verzoekende daar teegens haar Hoog Mog. spoedige en efficacieuse Protectie voor de Commercie, waar meede het belang der Compagnie zo zeer verknogt is; alles breeder onder Notulen van den voorschr. 12 der voorleede maand vermeld; is goedgevonden en verstaan, dat Copie van de voorschreve Missive van de Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie, met derzelver Bylaagen zal worden gezonden aan den Heere Graave van Welderen, haar Hoog Mogende

de Extraordinaris Envoyé en Plenipotentiaris aan 's Hof van Groot Brittannien, en daar beneevens aan denzelven aangeschreeven, om daar en zo het behoord, zig op het sterkste van wegens haar Hoog Mog. te beklaagen, en met alle moogelyke kragt in substantie te vertoonen.

's Gravenhage. Ref: der St. Gen. wegens de geweldenaryen der Engelsch. te St. Martin.

Dat hun Hoog Mogende zig ten uyterste geleedeert vinden door de opsettelyke *Violatie* van het Territoir van den Staat van het Eyland St. Martin volgens de schriftelyke Declaratie van zyn Groot Brittannische Majesteits Officieren zelve op expresse Ordre van zyne Majesteits Commandeerende Admiraal gedaan.

Dat nimmer eenige Mogendheid in twyffel heeft getrokken, of de Baayen en Rheên behooren zo wel tot de byzondere eygendommen der Mogendheden, als de daar aan paalende Landen zelve, en dat alle de geene, die zig daar bevinden, het recht van den Oorlog en alle feitelyke en hostile vervolging zyn ontgaan, en niets aan een vreemde Mogendheid regt kan geeven, om scheepen die zig daar beviuden, tegens den wil van den Souverein van het Land weg te neemen, zonder den Souverain van het Land, directelyk te attaqueeren.

Dat zulx egter is geschied door de schepen van Oorlog van Zyne Majesteit op ordre van hoogstdesselfs Admiraal, en door hem expresselyk afgezonden omtrent de Americaansche Scheepen op de Rhee van St. Marten, onder het Geschut van het Fort ten Anker geleegen hebbende, die zy van daar *via facti* hebben weggevoerd, met die violente Waarschouwing en Bedreyging, dat de Officieren van zyne Majesteit ordre hadden, om dezelve te neemen, en uyt de Baay met zig te voeren, en dat die Ordres, het koste wat het wilde, uytgevoerd moesten worden, zo dat als men aan Land eenige pooging deed, om de Rhee te defendeeren, zy op de eerste Canon-schoot het Fort en Dorp van haar Hoog Mogende zelve zouden in assche leggen, en dat zy met genoegsaame Macht

'S GRAVENHAGE. gekoomen waaren, om hunne Ordres ter uytvoer te brengen, en dezelve ten eersten zouden in 't werk stellen.

Res. der St. Gen. wegens de gewelddenaaryen der Engelsche te St. Marten. Dat hun Hoog Mogende dit niet anders kunnen aanmerken, dan als een schending van hun Territoir en vilipendie van de Independente Souverainiteit van den Staat, en vertrouwen, dat zyne Majesteit zelve, begrypende, dat als een vrye en independente Mogendheid van Europa zig bloot gestelt moet sien aan zoortgelyke aanvallen, alle zeekerheid en veyligheid zo wel binnen als buyten Europa, voortaan alleen van de Macht zal dependeeren, geindigneert zal weezen over de violente behandelingen van zyne Officieren, omtrent het Territoir van eene Mogendheid, die niet alleen de eer heeft van zeedert een Eeuw met het Ryk van Groot Brittannien in Vrede, Verbonden, en Vriendschap te staan, maar ook van het begin der Troubles in America af, niet geweigert heeft, zo dikwyls het zyne Majesteit het heeft gelieven te doen versoeken, aan de Commercie van haare eyge Onderdaanen, met opzigt met die van Noord America, bepaalingen te maaken, die haar de Danksegging van Zyne Majesteit hebben verworven.

Dat haar Hoog Mogende het gebeurde niet stilzwygende kunnen passeeren, maar deswegens op het sterkste moete Protesteeren en zyne Majesteit op het ernstigste moeten verzoeken, en van hoogst deszelfs vriendschap, æquiteit, en doorzigt meenen te moogen verwagten, dat zyne Majesteit niet zal weigeren hun wegens de voorschreeve violatie van het Territoir van den Staat te geeven een voldoende Satisfactie, waar by duydelyk kan blyken van de intentie van zyne Majesteit omtrent de behandeling van de Mogendheden in den tegenswoordigen Oorlog en Troubles niet begreepen, en derzelver Territoiren in 't Generaal, en van de Republicq in het byzonder.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeeland, hebben op de bovenstaande Resolutie, ge-

geinhæreerd de Resolutie van de Heeren Staaten hunne Principaalen, alhier ter Vergaderinge ingebragt den 6den deezer loopende maand. 's GRAVENHAGE.

Daer de Engelschen, geduerende deze gansche oorlog zo veele verongelykingen en smaedheden aen de Republiek hebben aengedaen, en geene van die vergoed, maer in tegendeel de klagten der Staten met kleinagting beantwoord, is het wel te voorzien, dat ook deze klagten vrugteloos zyn zullen.

Zo dra het plan van de gewapende onzydigheid is ontworpen geweest, en men in de Republiek met ernst over de toetreding tot dezelve heeft beginnen te raedplegen; is zulks door het Hof van Engeland zeer euvel opgenomen, het welk van ter zyde heeft doen blyken, dat het zelve dien stap van de Republiek als eene oorlogsverklaering tegen Engeland zoude aenmerken. Men is in 's Hage van deze euvelmoede en toornigheid niet onbewust geweest; en hierom waren zommige voorname Leden, Staetsdienaers en eenige Provincien bedugt om tot dien stap te komen; terwyl zy egter aen den anderen kant van de gevolgen niet konden onkundig zyn, die de uitsluiting van de Republiek buiten de gewapende onzydigheid moest na zig slepen, waer door ook de Republiek in verdenkingen verweidering zo met Frankryk als met de Noordsche Mogendheden noodwendig zou geraken, en aen de willekeurige overheersching van Engeland overgelaten, van dat Engeland, het welk nog de wil hadt, om de Republiek in hare engelegenheden te gemoed

'S GRAVENHAGE. te komen, zo als uit de handelwyze tegens dezen Staet en de geweldenaryen der Engelschen, geduerende dezen oorlog genoeg was gebleken, nog ook de magt, als zynde tegen de menigte harer vyanden, die hare trotsheid hier op den halsch gehaeld heeft, niet bestand. En in allen gevallen, hoe kan Engeland dezen stap van de Republiek, als eene oorlogsverklaring aenzien, zonder te gelyk andere Noordsche Mogendheden om die zelfde reden voor vyanden te houden? en Hoe kan Engeland aen de Republiek de vryheid, en het vermogen om in een verbond van gewapende onzydigheid met andere Mogendheden te treden, betwisten, zonder te gelyk de Republiek als onvry, als een volk van Engeland afhangelyk te verklaeren?

Wat hier ook van zy, zo dra het naer de toetreding tot de gewapende onzydigheid alhier overhelde, was men hier niet onbedugt voor den wrok en euvelmoed van Engeland, en bedagt om eenige maetregels te nemen. Alle afwezig zynde Officieren en soldaten wierden op ontboden, en de Krygsbezettingen der *Zeeplaetsen* versterkt. Onder anderen was bevel gegeven, dat het *Regiment* van zyne Doorl. Hoogheid Prins Fredrik van Orange en Nassau uit *Zwol*, naer Noord-Holland zoude trekken; dat van den Luitenant Generael Leusden, uit Utrecht ook naer Noord-Holland. Een Battaillon van dat van den Colonel Godin, uit Deventer naer Utrecht; het Regiment Mariniers van den Generael Major van Bentink, uit 's Bosch naer Brielle; dat van den Lieutenant Generael Onderwater, uit Gorinchem en Schoonhoven, naer Hellevoetsluis; dat van den

Ge-

Generael - Major Stuart (Schotten), gedeeltelyk uit Heusden naer Gorinchen, en vier Compagnien van het zelve uit Geertruidenberg naer Heusden. Voorts wordt 'er sterk gesproken, dat nog een Orange Battaillon uit Doesburg naer Zwolle, en nog eenige Ruitery uit Campen naer Noord - Holland gaen zullen. 's GRAVENHAGE.

Den 16 dezer Slagtmaend heeft de Fransche Gezant de Hertog DE LA VAUGUION een Memorie aen H. Hoog Mogende overgegeven, van welke het onderwerp uit dat Geschrift zelve het best gekend wordt, zynde van dezen inhoud.

HOOG MOG. HEEREN!

„ De Fransche Kapteinen, *François le Fevre*, „ commandeerende een Fregat van 16 stukken, „ van de Haven van Duinkerken, 7 mylen van „ Vlissingen, zig meester gemaakt hebbende „ van twee Engelsche vaartuigen, *the Industry* „ en *the Frindship*, gevoerd door de Kapiteinen „ *Kandal Jarsey* en *Allison Fell*, het een naer „ de Middellandsche Zee, het ander naer Goeree „ bestemd, maakten zig gereed, om dezelven op „ de Reede van Hellevoet te brengen, toen zy „ door twee gewapende Pacquet - Booten hernoomen werden. De twee Vaartuigen, dus „ hernoomen zynde, werden vervolgens naer die „ zelfde Reede van Hellevoet gebragt, alwaar „ zy zig thans bevinden.

„ De Ambassadeur van Vrankryk verzoekt U. „ Hoog Mogenden, om de nodige Ordres wel „ te willen geeven, dat gemelde Vaartuigen op „ de

'S GRAVENHAGE. „ de voornoemde Reede worden opgehouden, „ tot dat de Wettigheid van derzelver Herneeming beweezen zy; en, ingevalle dit mogte „ geschieden, vertrouwt Hy, dat U. Hoog Mogende niet zullen toelaaten, dat die Vaartuigen zig naar hunne bestemming begeeven langs „ den weg der Binnen-Wateren; maar integendeel eischen zullen, dat dezelven, als door een „ gevolg hunner neeming en herneeming van „ hoedaanigheid veranderd zynde, ook de gewoone behandeling ondergaan van alle genoomene Pryzen, die in de Havens of Reeden deezer Republyk worden opgebragt.

„ De Ambassadeur van Vrankryk twyffelt „ geenzins aan den yver van U. Hoog Mogenden, om zig naar de Wetten der Neutraliteit, „ waarop Hy zig beroept, te conformeeren: „ Doch Hy heeft het noodig geoordeeld, Hen „ te verzoeken, de niet in acht neeming daarvan „ voor te koomen, niet alleen in het tegenwoordige byzonder geval, maar ook in alle anderen, die 'er in het vervolg zouden mogen voorkoomen."

AMSTELDAM.

De menigvuldige klagten wegens de mishandelingen der Engelschen zo overal ter zee, als ook byzonderlyk in de West-Indiën, hebben eindelyk te weege gebragt, dat eene schikking beraemd is tot het uitloopen van onze oorlogschepen, ter beveiliging van onzen scheepvaert, zo in de Noord-, Middelandsche en andere zeeën, als byzonderlyk in de West-Indiën, op welk een en ander door de Koopliedem, byzon-

zonderlyk door deze Stad is aengedrongen. De bestemming der Schepen is als volgt: AM-STEL-DAM.

Naer Lissabon.

De Schout-by-Nacht Graef VAN BYLANDT, bevel voerende over het schip *Amsteldam* van 68 stukken.
De Kaptein *Satinck*, de Prinses Carolina, van 54 stukken.
—— —— *Pruyst*, Bronswyk, van 36 stukk.
—— —— *Coerman*, 't oorlogschip Dieren, van 36 stukken.
—— —— *De Rook*, de Eendragt, van 24. st.

Naer de Middelandsche Zee.

De Schout-by-Nacht BINKES, bevel voerende over het schip *de Prinses Louisa*, van 54 st.
Kaptein *Staringh*, de Argo, van 44 stukken; naer Algiers.
—— *Melville*, de Castor, van 36 stukken.
—— *Oortbuizen*, Brielle, van 36 stukken.
—— Grave *van Rechteren*, de Venus, van 24 stukken; naer Marocco.

Naer de West-Indiën.

De Schout-by-Nacht KRUL, bevel voerende over het oorlogschip de Mars, van 68 stukken, welke reeds aldaer is, en tegen Mei 1781 moet te huis komen.

Kapt.

AMSTERDAM. Kaptein *Riemeldt*, de Nassau, van 68 stukken, — *Oyen*, 't schip Rotterdam, van 54 stukken, } naer St. Eustatius.

— *Cras*, de Nassau Weilburg, van 54 stukken, — *Berghuys*, de Prinses Louisa Maria, van 54 stukken, — *Boot*, de Beverwyk, van 36 st. } naer Curaçao.

— Grave *van Bylandt*, de Mars, van 36 stukken, — *Delphos*, van 24 stukken, } naer St. Eustatius.

— *Spengler*, de Thetis, van 24 stukken, — *Silvester*, de Valk, van 24 stukken. } naer Surinamen.

— *Stavorinus*, St. Martensdyk, van 24 stukken, naer Essequebo.

Om te kruizen in de Noordzee.

De Vice-Admirael HARTSINCK, bevel voerende over het schip van oorlog, de Admirael Generael, van 76 stukken.

De Schout by Nacht ZOUTMAN, de Admirael de Ruiter, van 68 stukken.

Kaptein *de Bruyn*, Prins Willem, van 76 stukken.

— Baron *Bentink*, de Batavier, van 54 stukk.

— *Naauwlang*, de Zwieten, van 44 stukken.

— *Muller*, de Alarm, van 24 stukken.

— *van Gennep*, de Jason, van 36 stukken.

— *Volbergen*, wordende uit Zee verwagt.

Ver-

Verders zyn nog op goedvinden van zyne Door- luchtigste Hoogheid als Admirael- Generael by den Edele Mogende Zee-raed te Amsteldam in dienst gesteld, de schepen van oorlog, *de Admirael Piet Heyn*, *de Frederica Sophia Wilhelmina*, en *de Glimborst*, ieder van 56 stukken geschut, over welken het bevel is opgedragen aen de Zee Kapiteinen *Willem van Braam*, *Jan Ernst Raaders*, en *Constantyn van Vlierden*. Ook zyn nog de Oorlogs - Fregatten, de *Amphitrite*, de *Zephir*, de *Bellona*, en de *Jason*, ieder van 36 stukken, begeven aen de Zee - Kapiteins *Adriaen Braek*, *Jan Sels*, *Willem van Harencarspel Dekker*, en *Frans Jacob Wirtz*.

AMSTELDAM.

Tegen het bedriegelyk dienstnemen der matroosen by den eenen, terwyl men by eenen anderen is verbonden, ter bekominge van het handgeld, heeft het Gerecht dezer Stad den 15 dezer maend, de navolgende Keur doen afkondigen.

„ Alzoo sommige Zeevaarende Persoonen in „ den dienst van de Collegien ter Admiraliteit, „ Oost- en Westindische Compagnien, en van „ de Commercie aangenomen wordende, zig „ niet ontzien, by den een en ander, voor de- „ zelfde tyd, zig te engageeren, en hand of „ maandgelden te ontfangen, en 'er ten hoog- „ sten aan gelegen is, dat zodanige bedriegeryen „ op alle mogelyke wyze worden te keer ge- „ gaan, en de schuldigen, na verdiensten ge- „ straft:

„ Zoo is 't, dat Myne Heeren van den Ge- „ rechte der Stad Amsterdam, onverminderd de

„ Wet-

AMSTELDAM.

„ Wetten en Statuten, ten opzichte van voorn.
„ Collegien en Compagnien reeds geëmaneert,
„ alle en een iegelyk interdiceeren, zig in den
„ dienst van den een te engageeren, wanneer
„ reeds by den anderen zig hebben verbonden,
„ voor en aleer het eerste engagement zal zyn
„ geëxpireert, of daar van ontslagen zullen zyn;
„ op pœne, dat de gene, welke bevonden zul-
„ len worden zig aan zodaanige bedriegelyke
„ handelwyze te hebben schuldig gemaakt, ri-
„ goureuselyk aan den Lyve, of anderzints, na
„ exigentie van zaaken gestraft, en voorts ge-
„ noodzaakt zullen worden het maand of hand-
„ geld, by haar laatste engagement genooten,
„ te restitueeren; de gevallene kosten te betaa-
„ len, en haar eerst aangenoomen dienst te vol-
„ brengen."

Ter voorkominge van de opslykinge van het Ye voor deze Stad, is den 21 November van wegens de Burgemeesters en Regeerders, de navolgende bekendmaking gedaen.

Notificatie ter voorkoming van de opslyking van 't Ye.

De Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam geinformeert zynde, dat de opslyking van het Ye voor deeze Stad veel al veroorzaakt wordt, doordien veele Schepen hunne Winterlaag houden in de Laag voor deeze Stad, en zulks zyn oorsprong schynt genoomen te hebben, uit de opslyking van de Havenen en Waalen, met derzelver Boomgaaten; hebben, om zo veel in hun is, de Zeevaart alle gemak toe te brengen, dezelve Havenen, Waalen en Boomgaaten in diervoegen laaten uitdiepen, dat de Schepen, die tot tien voeten diep gaan, met alle bekwaame en gewoone daaglyksche Getyen, daar kunnen in en uithaalen; op dat zodanige Schepen, als in vroe-

vroeger tyden, hunne Winterlaag in deszelve Havenen en Waalen zullen kunnen houden, en de Laag voor deeze Stad, zo veel zulks mogelyk is, verkleind worden.

AMSTELDAM.

En op dat aan dit oogmerk des te beter voldaan zal worden, begeeren gemelde haar Edele Groot Agtb. dat het navolgende in obfervantie zal worden gehouden.

Notificatie ter voorkoming van de opslyking van 't Ye.

Art. I.

Dat geen Schepen in een der Bikkerse Boomgaten, nog benoorden dezelve; als mede geen Schepen in het Boomgat van de Hannekesboomen, noch beooften dit gemelde Boomgat, noch in eenige andere Boomgaten zullen mogen geplaatst worden.

II.

Dat voortaan geen Schepen hier voor de Stad komende, het zy om te Timmeren, Kielen of om Verkogt te worden, hunne legplaats zullen mogen neemen in de Laag; maar, by de eerste gunstige gelegenheid, na hunne aankomst, moeten binnen haalen; of anders om te Timmeren of Kielen, zig plaatzen aan de overzyde van het Ye, of aan een der Stoelen beoosten het Schelvishooft.

III.

Dat van 1 October tot ultimo Maart geen Schepen zullen mogen liggen tusschen de ooster Kraansboom en die van de Oude Stads Herberg, dan alleenlyk om te laden en te lossen: en daar meede alle mogelyke spoed moeten maaken, om daar na op stroom te haalen; of zig te plaatzen als volgt.

IV.

Alle Schepen. de Groenlands-Vaarders niet uitgezonderd, minder dan 10 voeten diep gaande; en thans in de Laag of voor de Timmerwerven liggende, zullen moeten haalen door de Sluitboomen der Stad, of blyven binnen derzelver paalen; en geplaatst worden in een der beslooten of opene Waalen ter hunner keuse. Zullende alle Schepen, dewelke, om dat ze dieper gaan, of om andere re-

AM- STEL- DAM. *Notificatie ter voorkoming van de opslyking van 't Ie.*

denen, niet raadzaam geoordeeld worden, binnen te haalen, hunne legplaatzen moeten neemen, voor een der beide beslooten Waalen, zo lange aldaar nog ruimte is, of aan de bovengemelde Stoelen beoosten het Schelvishooft, alles ten zeggen van den Havenmeester.

V.

Dat by gevolg geen Koffen, Smakken, Galjassen of eenige andere dergelyke min diepgaande Vaartuygen in de Laag zullen mogen gelegt worden, om aldaar hun verblyf te houden, of Winterlaag te leggen.

VI.

Alle Schepen, die om een of ander der bovengemelde redenen in de Laag Winterlaag moeten leggen, zullen met de eerste hooge Getyen, zo verre agter uit op het drooge moeten haalen, als maar eenigzins, zonder verhindering, om altyd op Stroom te kunnen haalen, geschieden kan. En dat geene der Schepen eenige Sloepen, Jollen, Boeten of iets dergelyks agter zig zullen mogen hebben, om 'er hunne Touwen op te liggen, ten zy een enkelde Sloep, Jol of Boot, en dat zo naby het agter einde van het Schip als gevoeglyk zyn kan.

VII.

De Havenmeester en Capitein van de Waalredders, of Lootzen worden gelast, van zorge te dragen, dat aan alle voor de Stad komende Schepen, terstond een Exemplaar van deeze Notificatie gegeeven worden, om te dienen tot derzelver naricht, ten einde zo veel mogelyk is, zig daar na te gedragen. enz.

Het is eene zeer nuttige zaak, dat de kinderen van de gemeenen man iets kunnen werken, om de ledigheid te vermeiden, om zig ergens toe bekwaem te maken, en om iets toe te brengen tot onderhoud van hunner ouderen huis. Tot dit vroom inzicht, is het *Stads Zyde Windhuis* ge-

gestigt, maer was als zodanig niet genoeg bekend; weshalven de Regenten van gem. Stads Zyde Windhuis van Burgemeesteren hier toe gemagtigd, de navolgende bekendmaking van den 8 November 1780. hebben gedaen. AMSTELDAM.

Regenten van het Stads Zyde Windhuis in Amsterdam, in ervaring gekomen zynde, dat dit Huis, door hun Edele Groot Achtb. de Heeren Burgemeesteren en Regeerders dezer Stad, uit een Pieus inzigt, tot behulp en onderhoud van veele Nooddruftigen opgerigt, thans als een zodanig nuttig Huis, weinig of niet genoeg bekent is, Notificeeren hier meede, op Authorisatie van hun Edele Groot Achtbaarhedens. *Notificatie van Regenten van 's Stads Zydewindhuis.*

Dat, in dit Huis dagelyks worden aangenomen, Meysjes van zeven tot twaalf Jaren oud, om het Zydewinden te leeren, geduurende den tyd van drie werkende Jaaren, op een Loon van zeven tot twaalf stuivers 's Weeks, voor het eerste Jaar; te reekenen naar den ouderdom der Kinderen; welk Loon ieder volgend Jaar vermeerderd wordt, met vier stuivers 's weeks.

En dat, zy Regenten, ingevolgen de voorgemelde Authorisatie, daar en boven, ter aanmoediging der Kinderen, zullen uitdeelen de navolgende Premien.

Eerstelyk, aan de Kinderen die zestien Stuivers of minder verdienen, zo wanneer dezelven in een loopend Jaar, te saam genomen, niet meerder zullen hebben verzuymt op het Huis te komen werken, dan eenen dag, vyftien Guldens; twee dagen, vyf Guldens; drie dagen, vier Guldens; vier dagen, drie Guldens; vyf dagen, twee Guldens; zes dagen, een Gulden.

Zullende voor verzuym niet gereekent worden, de Feest- en andere dagen, op welken in dat Huis niet gewerkt wordt, als ook niet den tyd van School gaan, of het leeren der Kinderen, waar van een

AMSTELDAM. *Notificatie van Regenten van 't Stads Zyde-Windhuis.*

Declaratoir door den Onderwyzer, of Meester geteekend, zal moeten vertoond worden.

Vervolgens aan alle de Kinderen die aan den ingeschrevenen tyd van drie werkende Jaaren, als Leerlingen op dat Huis, zullen hebben voldaan, zes Guldens eens, voor ieder Kindt.

Zoo, dat boven en behalven het Loon, men van een Kind, zeven of acht Jaaren oud zynde, en het welk gedunrende den verbondenen tyd, stipt heeft gewerkt, nog kan genieten, een-en-vyftig Guldens.

Voorts adverteeren de gemelde Regenten meede uit Last van Hun Edele Groot Achtbaarhedens: Dat de Ouders der Kinderen, die van eenig Godshuis alimentatie genieten, niet behoeven bevreesd te zyn, dezelve te verliezen, by aldien zy haare Meisjes by dag niet laaten School gaan; maar in dat Huis te werk besteeden: mits dat zodaanige Ouders aan de respective Heeren Armen Bezorgers een bewys vertoonen dat deze hunne Kinderen op het Zydewindhuis zyn ingeschreven en werken; en dat dezelven dan des Avonds School gaan, ingevolgen de Keure dezer Stad, in dato 22 November 1774.

Eindelyk, wordt ingevolgen dezelve Keure, als meede die van 21 Juny 1684. aan alle Heeren Armen-Bezorgers, van welke gezindheid dezelven zyn, op het ernstigste en vriendelykste verzogt, om, ter beantwoording aan het heilzaam inzigt van Hun Edele Groot Achtbaarhedens, de Meisjes, die tot geen merkelyk nut in de Huishoudens der Ouders zyn, in het Zydewindhuis te doen besteeden en inschryven; alwaar dezelven in een zeer gemaklyk handwerk onderwezen; op eene billyke wyze behandelt; des Winters van Vuur verzorgt; van Jongs af, tot werksaamheid, en dus tot nutte Leden der Maatschappy aangekweekt worden.

Het is in onze 's Lands geschiedenissen geene onverschillige zaek, de staet van onzen handel in

alle

alle deszelfs takken, en uitgebreidheid te kennen. Niets derhalven, 't welk hier toe eenig opzigt heeft, moet aen onze oplettendheid ontsnappen. En niemand zal ligtelyk ontkennen, dat onze Volkplantingen, de onderneemingen aldaer, en de geldleeningen tot die onderneemingen, waer toe voor eenige jaeren zo eene allersterkste drift heerschte, zaken zyn van een gewigtig onderwerp; en geschikt om den staet van van onzen Koophandel te doen kennen. AMSTELDAM.

We zullen derhalven als een voorbeeld hier laten volgen de Generaele Staet en Balance der Negotiatie op Essequebo en Demmerary, opgericht door *B, van den Santbeuvel en Zoon*; thans onder Directie van *J. Heemskerk* Junior, en *Jan Willem van Arp*, over den jaere 1777, zo als dezelve met alle de Boeken, Origineele bewyzen en bescheiden, door Directeuren is ingeleverd aen Heeren Commissarissen en Gequalificeerdens; aen wien de deugdelykheid derzelven den 25 Octob. 1780 is gebleken door het Berigt of Rapport uitgebragt en getekend door de Heeren *P. H. Bunel*, *Danckers* en *Douwes*, welke door Heeren Commissarissen en Gequalificeerdens aengesteld waren, tot het onderzoeken der deugdelykheid van voormelde Boeken en Balance, zo voor den jaere 1777, als 1778 en 1779. en welke gequalificeerde Heeren Boekhouders op Donderdag den 21 September 1780. na verscheidene zittingen de aen hen opgelegde last hebben voleind.

En blykt uit deze Staet en Balance voor den Jaere 1777.

1. Dat toenmaels het getal der Obligatien was 1463 stuks.

AM-STEL-DAM.

2. Dat het bedraeg der Intressen aen de Planters berekend, ten behoeven van de houders der Obligatien, bedroeg *f* 119346 : 5 : 8

3. Dat aen B. van den Santheuvel en Zoon, oud Directeuren competeerd *f* 57315 : 11 : 8. doch welke somma aen hen niet zal worden voldaen, dan volgens Art. 19. van de nadere Conditien. zie Letter A.

De staet van het jaer 1778, was aldus: Generaele Staet en Balance enz. zo als dezelve met alle de Boeken, Origineele bewyzen en bescheiden, door Directeuren is ingeleverd enz. zo over den jaere 1778, als 1777 en 1779 enz.

En blykt uit deze Staet en Balance voor den Jaere 1778.

1. Dat toenmaels het getal der Obligatien was 1448 stuks.

2. Dat het bedraeg der Intressen aen de Planters berekend, ten behoeven van de Houders der Obligatien, bedroeg *f* 217739 : 17.

3. Dat aen B. van den Santheuvel en Zoon, oud Directeuren competeerd *f* 60743 : 7 : 8. doch welke somma aen hen niet zal worden voldaen, dan volgens Art. 19. van de nadere Conditien. zie Letter B.

En de Generaele staet van 't jaer 1779, als volgt: Generaele Staet en Balance enz. zo als dezelve met alle de Boeken, Origineele bewyzen en bescheiden, door Directeuren is ingeleverd enz. zo over den Jaere 1779, als 1777 en 1778 enz.

En

Baalen Coffy.	Vaten Coffy.
—	—
—	—
—	8
—	—
—	—
20	13
—	—
69	75
—	—
—	—
695	—
119	—
—	—
—	—
—	10
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
41	93
—	—
944	199

	Vaten Coffy.	Baalen Cattoen	Oxh. Zuiker.	't Provenu de ontvang Product. en Rem		
	—	—	—	—		-
G	—	—	—	f —		-
L	32	—	—	2567	14	8
Z	19	—	—	4475	16	8
T	—	—	—	—	-	-
B	2	—	—	1174	17	-
D	—	—	—	—	-	-
D L	30	3	—	11575	7	-
R	—	—	—	—	-	-
N	—	—	—	—	-	-
G	13	—	—	18914	8	8
Th	—	2	—	1257	1	-
N	—	14	—	2416	9	-
De	—	—	—	—	-	-
La	—	—	—	3727	19	-
L'I	—	12	4	1794	5	-
Ja NB		8	20	2594 2111	8 14	8 -
Th	—	—	40	7040	14	8
Ca	—	—	—	571	19	-
Ro	—	7	—	744	5	-
Ho	—	7	—	6727	-	-
De	129	5	—	13975 10611 179	- 7 6	- - -
De	—	—	—	36	13	-
De	255	58	64	f 92495	19	8

Cassa
Dive

De Geintereffeerdens in de Negoti
Rekening van Intrest
B. VAN DEN SANTHEUVEL en
J. C. SEVERYN, Agendaris à
J. P. B. HOFFMEIJER, Agendar
Uytdeeling op de Coupons van A
Provifie op berekende Intereffen

Vaten Coffy.	Baalen Cattoen.
—	—
—	—
—	8
—	—
—	—
—	—
—	—
23	12
—	—
—	—
—	—
—	—
—	15
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
95	—
—	—
—	—
118	35

Caffa
Wiffel
John H
Benodi
Benodi
Diverse

[illegible]

En blykt uit deze Staet en Balânce voor den Jaere 1779. AMSTELDAM.

1. Dat toenmaels het getal der Obligatien was 1401 stuks.

2. Dat het bedraeg der Interessen aen de Plangers berekend, ten behoeve van de Houders der Obligatien bedroeg *f* 319593 : 10 :-

3. Dat aen B. van den Santheuvel en Zoon, oud Directeuren competeerd *f* 60953 : 14 :- doch welke somma aen hen niet zal worden voldaen, dan volgens Art. 19. van de nadere Conditien. zie Letter C.

Wy hebben in onze NIEUWE NEDERL. JAERB. van het afgelopen jaer 1779. bl. 683 en volgg. de Redenen van Appel medegedeeld, aen de Eerwaerde Classis van Amsteldam door en van wegens *Zion Quint*, ingeleverd, zynde gemelde *Zion Quint* Lidmaet der Gereformeerde Nederduitsche Gemeente dezer Stad, maer door den Kerkenraed onder *censure* gesteld, ter oorzake, dat hy de Kinderdoop hadt afgekeurd; dog van welke censure gem. *Zion Quint* zich tot het Classis hadt beroepen. Doch daer deze zaek voor het Synode van Noordholland, in July 1780 zullende gehouden worden, moest gebragt worden, vondt de Heer *Zion Quint* te rade, aen den Kerkenraed der gemelde Gemeente over te leveren de navolgende

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *Lidtmaat der Gereformeerde Nederduitsche Gemeinte in Amsterdam; gecensureerde, over en wegens deszelfs verwerping van den Kinderdoop; overgelevert aan den Eerwaarden Kerkenraad der ge-*

AMSTELDAM.

gemelde Gemeinte; om tegens denzelven te dienen op de Christelyke Synode van Noord-Holland, die gebouden zal worden in Enkhuizen, den 25 July dezes jaars 1780, en volgende dagen.

HOOG EERWAARDE HEREN!

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

De Appellant bevindt zig in het geval, om aan Uw Hoog Eerw. te moeten communiceren, dat de Eerw. Kerkenraad van Amsterdam heeft konnen goedvinden, om hem Appellant te censureren, om gene andere of verdere redenen, dan dat hy Appellant, verkiest voor zyn Kind of Kinderen, gebruik te maken van *den Doop der bejaarden*. En uit dien hoofde niet anders kan, dan voor zig, met opzigt tot zodanig Kind, of Kinderen, te verwerpen *den Doop der jonge Kinderen.*

Dat de Appellant, wel zoude hebben konnen en willen besluiten, zig die censure te getroosten; zig aan te merken als een Slagtoffer der onverdraagzaamheid; en zulks uit hoofde van de bewustheid, dat, niet het ontberen, maar wel het veragten der Sacramenten, iemand strafbaar en ongelukkig maakt; dat hy Appellant het oordeel over die censure behoorde overtelaten, gelyk hy het met gerustheid overlaat aan Godt; wetende wat de Rechter, de Godt van allen 'er over oordelen zal, wanneer hy Appellant, benevens ieder Lidt van den Eerw. Kerkenraad, dat voor die censure heeft gestemt, of dat voor de waarheid niet in 't gericht gesproken heeft, voor hem zullen geopenbaart worden in zyne toekomste, om *een ieder te vergelden naar zyn werk.*

Dat Hoog Eerw. Heren, indien de Appellant redenen genoeg had konnen vinden, om de *causa movens* van die censure, waarvan in ons Kerkgenootschap, niet een voorbeeld te vinden is, te zoeken alleen in den Persoon van hem Appellant, of in het ongunstig oogpunct, waar in hy door den Eerw. Kerkenraad, of immers door de meerderheid van hen, die hunne onvoltallige Vergadering by het decerneren der censure, uitmaakte, mogt beschouwt zyn

ge-

geworden, en zulks zonder consequentie tot anderen zyner Medebroederen en Christenen, die zig met hem Appellant in het zelfde geval bevinden, of zouden konnen bevinden; dan Hoog Eerw. Heren, zou de Appellant om meer dan eene reden alleen de toevlugt genomen hebben tot den vreedzamen en rechtvaardigen Koning zyner Gemeente, en den Eerw. Kerkenraad vaarwel gezegt met deze woorden, *indien gy Lieden my zoekt, laat dan dezen gaan!*

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Maar Hoog Eerw. Heren, zulke ongunstige gedagten kon de Appellant zig niet vormen, zonder benadeling der Liefde, die geen kwaad denkt; maar die alles hoopt.

Dan, Hoog Eerw. Heren, de Appellant rypelyk overwogen hebbende, hoe de tegens hem gedecerneerde censure, lynregt strydig is tegen de Christelyke vryheid en verdraagzaamheid; tegens de Constitutie van ons Kerkgenootschap; tegens het bewind aan de Opzienders der Gemeinte verleent; hoe zy niet anders is dan de uitwerking van eene eigendunkelyke magt, waar aan men in onzen vryen staat niet verpligt is zig stilzwygende te onderwerpen; hoe zy, indien het niet gestuit wordt, eerlang verscheidene Godsdienstige gemoederen zal ontrusten; hoe van zulk eene handelwyze niets anders te wagten is, dan verdeeltheden in Familien, de verstoring van den vrede der Kerke, en van dien der Burgerlyke Maatschappy; zo heeft hy Appellant niet anders konnen besluiten, dan om het aangetekend Appel te vervolgen, en heeft uit dien Hoofde aan den Eerw. Kerkenraad overgegeven, zyne redenen van Appel, om tegens hem te dienen by de Eerw. Classis van Amsterdam. Deze redenen van Appel, Hoog Eerw. Heren, waar aan zig de Appellant als nog ten vollen refereert, worden aan deze Ampliatie geannexeert, aan de Hoog Eerw. Vergadering overgegeven.

't Zy, Hoog Eerw. Heren, den Appellant vergunt, om aan te merken, dat hy, na dat zyn Kind niet is gedoopt geworden, deswegens in gerustheid den tyd van ontrent 12 Jaren heeft doorgebragt; dat hy zig gedurende al dien tyd nimmer heeft bevlytigt, om ge-

AM-STEL-DAM.

gelyk met het noemt, *Sectarissen* te maken; maar alleen zig vergenoegt, met eene openhartige belydenisse, niet alleen van zyn geloof en gedrag in dezen, aan een ieder die hem Appellant daar over heeft ondervraagt; maar ook met byvoeging van de redenen waarom hy, een ieder zyn vryheid latende, voor zig verkiest den Doop der Bejaarden, en uit dien hoofde verwerpt den Doop der Kinderen.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aan 't Synode enz.*

Wyders dat, het gene tot die censure aanleiding heeft gegeven, namelyk het voorstellen van hem Appellant tot Diacon, wel is geschied door een zyner vrienden; doch zo veel hem Appellant bewustis, niet anders of verder, dan uit eigene beweging; immers en in alle gevalle, volstrektelyk buiten weten van hem Appellant, die op de sterkste wyze, en op het woord van Eer, verklaart, den vriend daar toe geen order gegeven; zelfs met hem daar over niet gesproken te hebben, of hem daar over door anderen te hebben laten spreken, direct nog indirect.

Dan, Hoog Eerw. Heeren, de Appellant van begrip zynde, dat ook de Lere van *Gods alles besturende Voorzienigheid*, dan allermeest te pas komt, wanneer het geldt, „*maar nu komt het aan U*, heeft dit verschynsel aangemerkt als eene soort van roeping, en niet lafhartig willen afdeinsen, in het vermoeden, ja in die hope, dat hy waardig mogt geagt worden, om, ten minsten den laagsten rang te bekleden, onder dat gering aantal van menschen, die wel dierbaar zyn in Gods oogen, wanneer zy naar de regelen van Reden en Godsdienst, verdedigers zyn van waarheid en recht, maar die de ongelukkigsten aller menschen zouden wezen, indien zy hunne goedkeuring en lof, zogten by het grootst aantal van hunne mede Stervelingen!

By deze vermoedelyke en uitwendige roeping, Hoog Eerw. Heren, kwam nog eene inwendige, namelyk het natuur gestel van hem Appellant; in wiens ooren, de woorden, *ben ik myns Broeder hoeder*? verfoeijelyk zyn; die met mogelykheid niet nalaten kan, om zo veel in hem is, ten nutte van zyne medemenschen, het recht te verdedigen, daar het verdrukt

drukt wordt; die niet geen onverschillig oog konde aanzien, zodanigen zyner mede Ledematen, wier censure, in die van hem Appellant, reeds bereid was. Of nu deze consideratien den Appellant tot lof, dan tot schande behoren te verstrekken, laat hy gaarne over aan 't oordeel van de Hoog Eerw. Vergadering, terwyl hy verzekert dat ze de eenigste dryfveeren van zyn gedrag zyn geweest, en nog zyn.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

Dan, Hoog Eerw. Heren, hoe onschuldig ook de Appellant, gelyk men zegt, in het gedrang is gekomen; hoe zuiver ook zyne motiven zyn; met welke bescheidenheid hy zig ook meent gedragen te hebben; nogthans heeft zyne handelwyze hem veel ongenoegen berokkent; zynde den Appellant gebleken, hoe verscheidene Ledematen niet alleen, maar ook zelfs Leden van den Eerw. Kerkenraad, hem Appellant beschouwen, in een zeer ongunstig oogpunct: dat ze hem als een misdaad toerekenen, het *doen van Appel*, en nog meer de publique uitgave van dien, en eindelyk het veroorzaken van verdeeltheid en beroering in de Gemeinte. Dan, Hoog Eerw. Heren, op dat de Appellant zich in deze moge verontschuldigen, gelieve Uw Hoog Eerw. met langmoedigheid, zyne verantwoording te horen.

Wat dan, Hoog Eerw. Heeren het eerste poinct betreft; het is bekent, dat in alle Burgerlyke Rechtsgedingen, aan een ieder, die de voorwaardens der Maatschappy heeft gepresteert, de vryheid vergunt wordt, om in gevalle hy vermeend, door eenig vonnis te zyn benadeelt geworden, daar van te mogen appelleren tot in het hoogste ressort toe, en dat deze vryheid, die door het recht der natuur geleert wordt, en by alle beschaafde volkeren in gebruik is, tot haren grondslag heeft de feilbaarheid der Rechters.

't Is waar, Hoog Eerw. Heren, appellen in Kerkelyke proceduren, zyn meerder zeldzaam; maar die zeldzaamheid moet niet zo zeer gezogt worden, in de minderheid der proceduren; want,

Hoog

AM-STEL-DAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Hoog Eerw. Heren, het censuur boek van den Eerw. Kerkenraad van Amsterdam, levert op eene Heirschare van personen, onder welken 'er zyn, wier censure mogelyk revisie zoude vereischen; dan hoewel de appellen tegens zodanige censuren, zeer zeldsaam zyn, behooren egter de Eerw. Kerkenraad, en de Leden der Gemeinte, zig te herinneren, dat ze niet te min wettig zyn, en behooren tot de voorrechten der Kerkelyke Maatschappy. De Appellant beroept zig op het 31ste Art. van de Kerken ordening, in het Nationaale Synode van Dordrecht vastgestelt, het welk aldus luid;

„ Zo iemand hem beklaagt, door de uitspraake „ der mindere Vergaderinge verongelykt te zyn, die „ zelve zal hem tot een meerdere Kerkelyke Ver„ gadering beroepen moge, en het gene door de „ meeste Stemmen goedgevonden is, zal voor vast „ en bondig gehouden worden; *ten zy dat het be„ wezen wordt te stryden, tegen het Woord Gods, „ of tegen de Articulen in dezen generale Synode „ besloten, zo lange als dezelve, door geen andere „ generale Synode, veranderd zyn.*" Omtrent deze Synodale Resolutie, neemt de Appellant de vryheid van aan te merken.

1. Dat het appelleren, aan hem geoorlooft is. Want, Hoog Eerw. Heren, behalven, dat de wet spreekt; zo doet immers de Appellant niet anders, dan te reclameeren een recht, dat hy meend hem toe te komen, uit hoofde van de voorwaardens der Kerkelyke Maatschappy, en van de bewustheid die Hy heeft, dat zy ze niet minder dan iemand, van zyne zyde, heeft gepresteert. 't Is waar, Hoog Eerw. Heren, in de Gemeinte van Amsterdam, moeten natuurlyker wyze meerder censuren worden gedecerneert, dan in eenige andere van ons Vaderland; 't is waar, dat het appelleren tegen dezelven zeer zeldsaam is; maar zal men daaruit besluiten, dat alle die menigvuldige censuren, zo rechtvaardig, zo onfeilbaar worden gedecerneert, dat het nimmer kan bewezen worden, dat één van dien, zoude stryden *tegen het Woord Gods*, *of tegens*

de Articulen, in het Synode Nationaal vastgesteld? Laten onkundige Ledematen, zulk eenen ydelen wierook, den Eerw. Kerkenraad toezwaaijen; maar hy zelve zal overtuigt zyn, dat zulk eene onderstelling, zeer honende zoude wezen, voor den waereldlyken Rechter, die niet alleen ook oordeelt naar Gods woord, en naar de Wetten; maar die daarenboven zig by Eede, daartoe verbindt. Indien nu, Hoog Eerw. Heren, Nederlandsch Inwoonderen; indien althans de Burgers van onze Waereldstad, met volle recht daarop konnen bogen, dat het gerichte by ons wordt gehouden Gode, en zonder aanneming des Persoons; zo dat niemand in eenig Rechtsgeding, iets hoe genaamt te vrezen hebben, dan zyne strafwaardigheid; indien met dit alles, dagelyks zo veele appellen geschieden, die door de uitspraak van eenen hogeren Rechtbank worden gewettigt; indien onze rechters zelve, hunne alzintse feilbaarheid edelmoedig bekennen; zullen dan Leden van den Eerw. Kerkenraad, of van de Gemeinte zig bewonderen, en ongeoorloofd agten, dat een hunner Medeledematen, appelleert; dat hy appelleert met redenen; dat hy appelleert met alle bescheidenheid; dat hy, die nog de Godsdienst, nog de Voorgangers der Gemeinte, in eenig hatelyk gezigt punct voorstelt, alleen de vryheid neemt, om zig te verzetten tegens eene daad van den Eerw. Kerkenraad; tegens eene daad die den Appellant zelve betreft; tegens de gedecerneerde censure, en zulks om reden, dat hy overtuigt is, en de meerdere Kerkelyke Vergaderingen poogt te overtuigen, dat ze onwettig is?

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Indien nu, Hoog Eerw. Heren, appellen van dien aart ongeoorloft worden gehouden; indien de zeldsaamheid dier appellen, in plaats van de handelwyze van hem Appellant te billyken, ja zelfs met genoegen te doen beschouwen, integendeel moet uitwerken, dat een Appel in cas van censure, aan den Kerkhemel, aangezien wordt, gelyk een Komeet in ons Zonnestelsel, die zelden verschynt, en

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

en by het onkundig Gemeen, voor eene boodschapster van kwade tydingen gehouden wordt; dan, Hoog Eerw. Heren, zoude onze Reformatie, onze Godsdienstige vryheid, die ons van Jesus zelve en van zyne Apostelen als een wettig goed is nagelaten, die onze Vaderen, tot zo eenen dieren Prys hebben wedergekogt; zodat zy met blymoedigheid hunne oogen hebben gesloten, in de aangenaame verbeelding, dat zy ze aan hunne Kinderen, tot eene onverstoorlyke erfenisse nalieten: dan zoude onze Reformatie, en onze Godsdienstige vryheid, niet anders zyn, dan eene blote harssenschim; dan zoude de Eerw. Kerkenraad, alle zyne censuren konnen wettigen, door te zeggen *indien deze het niet waardig wane, wy zouden hem niet gecensureert hebben*; dan zouden wy dien zalig moeten noemen, die zig als een onnoosel schaap van zynen herder, zonder eenige tegenkanting, en naar zyn goedvinden liet behandelen; dan ware het beter om in zaken des Godsdienst, van alle ondersoek af te zien, om gelyk de Roomschgezinden, de voetstappen van onze Voorgangers, blindelings goed te keuren, en te volgen; dan, Hoog Eerw. Heeren, souden in ons Kerkgenootschap, alzo min, als in dat der Roomschen, zoer weinig verschillen voorvallen, en zeerzeldzaam censuren, misschien nimmer Appellen plaats hebben; dan zoude het schynen geschapen te wezen, als of om niet gecensureert te worden, men moest ondersoek doen, by voorbeeld wegens de verschillen omtrent het H. Avondmaal, welk gevoelen predomineert, in de plaatse onzer Woningen, zo dat men in dat gevoelen mede stemme, tot zo lange, dat het andere gevoelen de overhand zal nemen, of, dat men zig begeve naar eene andere plaats, daar het predomineert; in een woord, dan zouden wy, als ontaarde Kinderen, op onze schouderen wederom moeten vleijen, een Juk, dat onze Vaderen niet hebben konnen dragen!

En, Hoog Eerw. Heren, het is 'er verre af, dat 'er geene voorbeelden zouden wezen, dat Predikanten, Onderlingen, Diaconen, en byzondere Ledema-

misten, van de uitspraak der mindere, zig beroepen, op die der meerdere Kerkvergaderingen; en dat ze van hun Appel hebben gegeven schriftelyke redenen; maar waarom wordt het dan den Appellant kwalyk genomen? Is het, Hoog Eerw. Heren, om dat hy alleen moet uitgezonderd worden? Of om dat zyne censure gaat, over eene zaak van zeker aanbelang, en die de gantsche Gemeinte betreft? Maar dan meent de Appellant, dat zyne handelwyze, niet de veragting, maar veel eer den Lof van zyne Medeledematen behoorde weg te dragen: of is de Gemeinte van Amsterdam, tot die laagheid gekomen, dat ze in hare verbeelding den Eerw. Kerkenraad zig vertoont, als van zyne hoogte neder te zien, op hen, die somtyds niet zonder klynagting, met den naam van *gemeene Ledematen* worden aangewezen; immers, Hoog Eerw. Heren, het is den Eerw. Kerkenraad bekent, dat 'er onder die gemene Ledematen, nog een aantal gevonden wordt, dat in staat is om rekenschap te geven van zyn gelove; en om zyn recht te konnen verdedigen, met woorden der waarheid, en van een gezond verstand.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

2. Dat de Articulen, in het generale Synode van Dordrecht besloten, nimmer door een ander generaal Synode zyn veranderd geworden, en by gevolg, dat naar luid van het geallegeerde 31ste Art. de uitspraak zelfs van de meerdere Vergadering, niet vast en bondig zy, indien het kan bewezen worden, dat ze stryd, tegen het Woord Gods, of tegen de Articulen van de Synode: maar, Hoog Eerw. Heren, wat zal nu deze strydigheid tegen het Woord Gods, en tegen de Art. van de Synode betekenen? Zal de Eerw. Kerkenraad, zig gerechtigt agten, om censuren te decerneren, in alle gevallen, waarvan Gods Woord, en de Art. der Synode, niet duidelyk zeggen, *gy zult het niet doen*? Of is de Appellant niet gefundeert om te zeggen, dat het betekent, te censureren, in gevallen waar omtrent Gods Woord, en de Synode *zwygen*; in het censureren zelfs naar de Wet, niet naar de zagste,

maar

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion, Quint, *aën 't Synode enz.*

maar naar de ſtrengſte zyde over te hellen; en eindelyk, het inkrimpen van de palen der verdraagzaamheid! of en in hoe verre nu Hoog Eerw. Heren, de cenſure tegen hem Appellant gedecerneert, ſtrydig zy tegens de Art. van de Synode, zal door hem op zyne plaats onderzogt worden; het zy hem vergunt, om hier alleen kortelyk te overwegen, of, en in hoe verre ze ſtryd tegen Gods woord. Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat gelyk men daarin niet vindt, een uitdruklyk bevel, *Doopt jonge Kinderen*; ook alzo in het zelve niet gevonden word een uitdruklyk verbod; *Cenſureer niemand, die voor zyne Kinderen den Doop der bejaarden verkieſt*; maar met dat alles, hoe zeer de Appellant vermeent Gods woord, zo wel als zyne Leeraren onderzogt te hebben, en ten vollen overtuigt is, dat eene cenſure naar de wetten van Gods Koningryk, gedecerneert, de Godlyke goedkeuring wegdraagt, zo kan hy egter zig met gene mogelykheid voorſtellen dat de zagtmoedige, doch voor de belangens zelfs van den minſte zynen Onderdanen zorgenden Vredevorſt, immer goedkeuren zal eene cenſure gedecerneert tegens iemand, die verkieſt om voor zyne Kinderen gebruikte maken van *den Doop des Heren*, van dien *eenigen duidelyk ingeſtelden Doop*; van dien Doop, die een vorafgaand onderwys, noodzakelyk insluit, en waar aan zy die de cenſure decerneren, hunne toeſtemming geven, wanneer zy volwaſſchenen Dopen: tegens iemand die uit hoofde van die verkiezing, voor zyne Kinderen, moet verwerpen den Kinderdoop.

Deze eerſte beſchuldiging, wordt Hoog Eerw. Heren, niet weinig onderſteunt door eene twede, die hem Appellant van velen, en onder anderen van de Schryvers der Nederlandſche Bibliotheek is voorgekomen, namelyk dat de Appellant heeft konnen goedvinden, om zyne redenen van Appel, publicq uit gegeven. Om zig ten dezen opzigte te rechtvaardigen, wilde de Appellant gaarne verſchoont blyven; weldenkende Ledematen hebben het niet nodig; maar ter onderrigting van het grootſte gedeelte zullen deze aanmerkingen dienen.

I.

1. De Appellant had zig te voren, nimmer in eene Kerkelyke Vergadering bevonden: hy had verscheidene beschryvingen gelezen van de *Inquisitie*; hem was bewust, hoe by ons gene van de Vierscharen, of Rechtsplegingen in Burgerlyke zaken, anders worden gespannen of gehouden, dan met opene deuren, of immers ten aanhoren van een genoegzaam aantal uit de Gemeente; zo, dat alle Rechters, met een effenbaar gelaat, dat van de gerustheid hunnes gemoeds getuigt, daarin genoegen betonen te scheppen, dat 'er verscheidene getuigen zyn van de rechtvaardigheid hunner handelwyze. Uit dien hoofde had de Appellant zig ter goeder trouwe verbeeld, dat de geheimhouding in Rechtsplegingen alleen plaats had in die Vierschaar, die met volle recht het verfoeisel van alle redelyke menschen is; maar toen de Appellant zig voor den Eerw. Kerkenraad sisteerde, en de præses begon, hem de Resolutie van de Vergadering bekent te maken, begreep de Appellant, dat uit zyn antwoord, breder opgegeven in zyne *redenen van Appel*, pag. 2. een zeker aantal van beschuldigingen tegens hem zouden worden gemaakt. Hy verzogt uit dien hoofde papier &c. om alles aan te tekenen, ten einde hy in staat zoude wezen, om eene ordentlyke verantwoording, of verdediging te doen. Dit werdt door den Præses geaccordeert, en de Appellant had reeds begonnen zyne annotatien te maken, toen een Ouderling, den Præses, met eene verbazende verwondering, en niet zonder hevige drift vroeg, *of het geoorlooft was op te schryven, 't geen in den Kerkenraed behandeld wierd*. Eene algemeene stilzwygendheid scheen dit voorstel goed te keuren, en de zagtmoedige Præses maakte eene schikking, waar door de Appellant bewogen werdt, om van het aantekenen af te zien.

AMSTELDAM. *Amplicatie der Redenen van Appel van Zion Quint aen 't Synode enz.*

Of nu, Hoog Eerw. Heren, eene dergelyke geheimhouding ook plaats hebbe in andere Kerkelyke Vergaderingen, is den Appellant onbekent; vast gaat het, dat hy daar van in de Kerkelyke ordening gene wet gevonden heeft: dat het aanhoren van zo een verbazend voorstel, den Appellant ten

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

hoogsten heeft getroffen, en in hem verschrikkelyke aandoeningen verwekt, te meer daar het gepaart ging, met eene schielyke herinnering der Kerkelyke geschiedenissen, en van de omstandigheden onzer Voorvaderen: dat zodanige geheimhouding geschikt is, om een kwaad getugte te brengen: om den vyanden van onzen Godsdienst aanleiding te geven tot den laster, als of in de Eerw. Vergadering censuren worden gedecerneert, die het licht niet konnen verdragen: en eindelyk dat door deze onverwagte ontmoeting de Appellant gereedelyk kon besluiten, dat de Publicque uitgave van zyn Appel, in geen gunstig oogpunt zoude beschouwt worden; desniettegenstaande, heeft de Appellant geoordeelt, daar van niet te konnen, nog te mogen afzien, om redenen, die hy ter beoordeling aan de Hoog Eerw. Vergadering zal voordragen.

12. Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat wanneer in Kerkelyke Vergaderingen gehandelt wordt over hare huishoudelyke zaken, 'er dan geen getuygen nodig zyn. Dat in sommige gevallen, zelfs eene geheimhouding volstrekt nodig is; maar alzo is het niet gelegen met het decerneren van eene censure, waar van de billykheid schynt te vorderen, dat men tot dezelve niet behoorde te procederen, dan met opene deuren, op dat de Gemeinte kennis konnen nemen van de Rechtvaardigheid en Liefde, waar mede hare zaak behandelt wordt.

Immers, Hoog Eerw. Heren, het geen in den Kerkelyken styl *censureeren* betekent, is het zelve dat in de Burgerlyke Maatschappy wordt genaamt, iemand Strafbaar, en der Maatschappy onwaardig te verklaren, ja 'er hem uit te bannen; maar geschiedt dat immers dan in 't openbaar: of is recht en billykheid niet van dien aart, dat het in alle gevallen, op gelyke wyze moet betragt worden, daar nu alle censuren behelzen eene verklaring van byzondere Strafschuldigheid; daar het grootste gros der Ledematen meerder geneigd is, om iets ten kwade, dan ten goede te duiden: volgt dan, Hoog Eerw. Heren, niet van zelve, dat, indien in het

cen-

AMSTERDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aan 't Synode enz.*

censureren, eene geheimhouding moet plaats hebben; indien het ongeoorlooft zy, niet alleen om de ingebragte grieven in den Kerkenraad te noteren, maar ook om zig openlyk te verdedigen, wanneer men meent verongelykt te wezen; indien het by het onkundig gemeen genoeg is, te weten dat iemand gecensureert is, om hem te houden voor een Heiden en Tollenaar, volgt dan niet van zelve, dat zo eenen gecensureerde, kan, of moet verdagt gehouden worden van schuldig te zyn, zelve aan de snoodste misdaden, en word uit dien hoofde niet gebillykt dat hy zig openlyk verdedige?

Dan, Hoog Eerw. Heren, wat is 'er geschied? de Eerw. Kerkenraad heeft konnen goedvinden, den Appellant te censureren; hier op valt in zo verre niets te zeggen, vermids de Eerw. Vergadering daar toe het vermogen heeft, en zekerlyk niet zal gehandelt hebben dan uit eene overtuiging, die men volgen moet, indien men zig niet wil bezondigen; maar wat heeft nu de Appellant gedaan? 't Is waar, Hoog Eerw. Heren, hy schaamt zig zyner censure niet; hy weet zeer wel, dat, niet de straffe, maar wel de misdaad, iemand vermag tot schande gerekent te worden: hy weet dat zelfs de Apostelen uit de Synagogen geworpen werden; maar niet te min heeft hy zich verpligt gevonden, om door eene publicque uitgave, aan een ieder, die daarin belang mogt stellen, te doen weten de grieven tegen hem ingebragt, met byvoeging dat 'er behalven de vermelden geene andere zyn voortgebragt: dit is geschied op dat de Appellant, immers by weldenkende menschen, niet met den algemeene en smadelyken naam van eene gecensureerde zoude bestempelt worden.

Voorts, Hoog Eerw. Heren, gelyk de Appellant van zyne feilbaarheid overtuigt is, zo vertrouwt hy dat de Eerw. Kerkenraad van zig zelven een dergelyk gevoelen heeft. Uit dien hoofde heeft de Appellant goedgevonden zyne redenen van Appel, publicq uit te geven; zo (het belge den Eerw. Kerkenraad niet) tot zyner betere onderrigting, en om

AMSTELDAM. *Amplia-tie der Redeneidt van Appel van Zion Quinr, aen 't Y Synode enz.*

te beproeven of 'er mogelykheid ware, om hem van zynen misslag te overtuigen, en hier toe meende de Appellant zo veel te meer redenen te hebben, om dat volgens zyne redenen van Appel, pag. 3, hem de gelegenheid niet gegeven, of wel ontnomen was, om zulks mondelyk te doen, als ook tot onderrigting van zodanige Ledematen, die gereed zyn, om blindelings goed te keuren, alles wat door de Eerw. Kerkenraad, wordt verrigt; wyders om dat, daar de censuren door feilbare menschen gedecerneert, zo veelvuldig, en de Appellen zo zeldzaam zyn, begreep de Appellant dat het nuttig, ja volstrekt noodzakelyk ware, zig in eene zaak, die hy meent zeer klaar te wezen en waarin de gantsche Gemeinte het grootste belang heeft, openlyk tegens het gedrag van den Eerw. Kerkenraad te verzetten. Gave God dat het dienen moge, ten nutte der medebroederen van hem Appellant, zo dat dezen met meerder voorzigtigheid en verdraagzaamheid behandeld mogten worden, en dat men over het geheel genomen, in het censureren, wat minder de hand mogt ligten!

Wyders, Hoog Eerw. Heren, heeft de Appellant in de publicque uitgave, zo veel te minder zwarigheid gevonden, om dat hy zig niet anders konde voorstellen, dan dat zodanige Leden, die in de censure hebben gestemt, by zig zelven min of meerder overtuiging hebben gehad, dat hunne uitspraak was, overeenkomstig met Gods woord, en met de Art. van de Synode; dat ze daar toe niet zyn gekomen, dan na een rypelyk onderzoek, en in de vreze Gods, onder den indruk van hunne verpligting om daarvan rekenschap te moeten geven! maar nu, Hoog Eerw. Heren, onderstelt zynde, dat het gedrag van den Eerw. Kerkenraad op zulke goede gronden rust, ten minsten dat het behoorde daar op te rusten; hoe kan dan den Appellant geoordeelt worden, den Eerw. Kerkenraad te hebben willen of te konnen benadelen, door de openlyk en opregte voorstelling van zyn gedrag, en door het geven van bescheidene redenen daar tegen. Of zyn wy in den

Gods-

dienst tot dat uiterste gebragt, dat daar wy de onfeilbaarheid den Roomschen Paus ontzeggen, wy 'er een gedeelte van moeten toekennen aan den Eerw. Kerkenraad? zo dat het tot schande verstrekke, als men zig tegen hem met redenen verzet: deze of dergelyke beschouwing heeft een voornaam verdediger van den jongst overleden Prof. *Pieter Burman*, tegens de Nederlandsche Bibliotheek Schryvers, pag. 4, met reden doen zeggen. *Ja men mag, tot roem van onze Edelmoedige Voorvaderen zeggen, dat zy in hunne geschriften eene vrye pen voerden, en de waarheid zonder eenige bewimpeling, hulde deden, — maar van onze tegenwoordige tyden, — mag men byna zeggen, dat het vaeren van vrye taal, voor Nederlandsche ooren walgchelyk geworden is; een klaarblykelyk bewys van de ontaarting onzer Voorvaderen, en van de toenemende lafhartigheid onzer Natie.*

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

3. Indien, Hoog Eerw. Heren, het geoorloofd is, om tegens eene censure door den Eerw. Kerkenraad gedecerneert, te Appelleeren; indien het in dat geval geoorloofd is, te geven redenen van Appel; indien het al verder waar is, dat een ieder vryheid heeft om zyne redenen naar goedvinden, kort of lang te maaken, en dat de Appellant van zyne redenen van Appel, die hy niet heeft konnen of mogen korter maken, niet minder dan 115 Exemplaaren heeft moeten schikken, zo voor den Eerw. Kerkenraad, als voor de Eerw. Classis, en voor de Hoog Eerw. Vergadering; zo volgt van zelve, dat de Appellant in de noodzaakelykheid was om ze te laten drukken, en dat zulks eene aanmerkelyke kosten veroorzaakt; maar, Hoog Eerw. Heren, indien nu een Lidtmaat die zig meerder dan de Appellant in bekrompene omstandigheden bevindt, in het geval komt, van ten zynen behoeve, of ten nutte van de Kerkelyke Maatschappy, zyne redenen van Appel te moeten laten drukken; zal men zo iemand kwalyk nemen, dat hy door eene publicque uitgave, tragt zig van die schade te bevryden; te meer, daar hy zig niet in het ge-

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

geval bevindt, om het geding te winnen, met de kosten.

4. Maar wat de Appellant betreft, gelieven uw Hoog Eerw. te considereren; dat van 115 Exemplaren, verdeeld onder een gelyk getal van persoonen, verspreid in de gantsche Provincie, met alle morele zekerheid, het grootste gedeelte zoude zyn gelezen geworden, zoo wel door de familien, als door andere vrienden van de Kerkelyke leden; wanneer die redenen van Appel, dezelve uitwerking zouden gehad hebben, als nu ze publicq zyn uitgegeven, en dat zelfs de yverige baatzugt der Boekverkoopers, zig zoude hebben weten meester te maaken van een Exemplaar; in welk geval daar een vitieuzen nadruk zoude zyn in 't licht gekomen, waar uit niet anders dan verwarring kon geboren zyn geworden.

5. Eindelyk, Hoog Eerw. Heren, begrypt de Appellant, dat het ten hoogsten nuttig is, dat de Gemeinte, ten minsten nu en dan, weete hoedanig harre zaak behandelt wordt, dat de behandeling omtrent hem Appellant van dien aart is, dat ze behoort openlyk bekent te wezen, en zulks ter onderrigting, zo van hen, die bereids Leden der Gemeinte zyn, als van zulken, die 'er zig toe zullen willen voegen.—

Uw Hoog Eerw. zullen begrypen, dat de twee voorgestelde beschuldigingen, den weg moeten baanen tot de derde, die de zwaarste is; de Appellant namelyk heeft door het doen van Appel, en door de publicque uitgave van dien, zig betoont te zyn, een Broeder in Israël; hy heeft zig aangekant tegens een aantal van wyze en Godzaligen voorgangers; tegens den grootsten Kerkenraad van ons Vaderland: daar 'er rust was, heeft hy onrust veroorzaakt, hy heeft getragt de gemoederen te verdelen, en tegens malkanderen op te hitsen, zig bedienende van een verschil wegens de voorwerpen van het H. Avondmaal, en met dat alles niet anders bedoelt dan om door den Brand in den Tempel te steeken, zig eenen naam te maken!

Dan,

Dan, Hoog Eerw. Heren, daar dergelyke beschuldigingen in den afloop van veele Eeuwen, duizenden malen zyn ter bane gebragt, en ook duizenden malen zyn wederlegt geworden, zal den Appellant zig van eene breedvoeriger verontschuldiging verschonen en mogen volstaan met de volgende aanmerkingen.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

De Appellant zal onderstellen, dat in de daad door zyn geval, en door zyn gedrag, iets is gebeurt, dat met den naam van *beroering* kan bestempelt worden; maar, Hoog Eerw. Heren, dan nog blyft de vrage, is het veroorzaakt door het gevoelen van den Appellant wegens den Kinderdoop? maar is hy de eerste die het ter bane heeft gebragt? Is het niet bereids 15 Eeuwen oud? wordt het niet openlyk beleden, door een zeer groot aantal van Protestanten? en is de Appellant de eenigste, die in onze Gemeinte met dat censurabel gevoelen besmet is? of is het veroorzaakt door het doen van Appel, of door de publicque uitgave van dien? maar dit voorgeven is bereids wederlegt.

En, Hoog Mog. Heren, waarin heeft tog die voorgewende beroering bestaan? Had een iegelyk, gelyk het behoorde, den Eerw. Kerkenraad overgelaten het recht om te censureren; aan elk Lidmaat en dus ook aan den Appellant, dat van te mogen Appelleren; had men gedult genoeg gehad, om af te wagten de uitspraak van de Eerw. Classis, en van de Christelyke Synode, van waar had dan den Appellant konnen beschuldigt worden?

Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat bykans alle de Leden der Gemeinte, gelyk zy het recht hebben, alzo ook zig toeschryven, de bekwaamheid om over alle zaken, den Godsdienst betreffende, te oordelen; dat in alle Eeuwen gebleken is, hoe de minstkundigen, en zy, by wien de Godsdienst, meer op hunne hersenen, dan op hun hart en gedrag werkt, gewoon zyn om by alle voorkomende verschillen, dat gene te verwekken, 't geen men nu met den naam van beroering voorstelt; maar moet nu eene genomene ergernisse, moeten de uitwerkselen, die de handelwyze van hem Appellant, mogen gemaakt

AMSTELDAM. maakt hebben, op kwalyk gestelde gemoederen, hem worden toegerekent, of zal men de Zonne beschuldigen als zy hare stralen op eenen mesthoop schiet?

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz. Voorts, Hoog Eerw. Heren, waartoe tendeert deze beschuldiging? Is dit hare onderstelling, *alle daden, waar uit aanleiding genomen wordt, of genomen kan worden ter beroering, zyn Strafbaar*; maar hoe zal men dan verdedige de Lere van hem, die zelve betuigt *gekomen te zyn, om op de aarde, niet alleen den Vrede, maar ook verdeeldheid, en het zwaard te brengen*? Hoe zal men verdedigen het gedrag der Reformateurs, die de Hervorming niet anders konden beginnen, voortzetten en voleinden, dan in grote en onvermydelyke beroeringen, en wat doet nu den Appellant anders, dan eene Hervorming te begeren; niet van Gelove, niet van de Formulieren; maar van een ingewortelt vooroordeel, hier in bestaande; *op straffe van censure, moet ieder Lidtmaat der Gemeinte zyne Kinderen laten Dopen, want dit gebruik is algemeen, en behoort gene uitzondering te lyden.*

Voorts, Hoog Eerw. Heren, deze beschuldiging betekent *niets*, of *iets*; zo nu het eerste, dan behoeft de Appellant 'er zig niet mede op te houden; maar zo ze *iets* betekent; zo zal het in Cas subject dit moeten wezen, *alle beroeringen zyn nadeelig, en die ze veroorzaken, strafbaar; men moet om des Vredes wille, iets, ja veel toegeven; de Appellant had zig met zagtmoedigheid, de censure moeten onderwerpen, maar dit niet gedaan hebbende &c.* maar zal iemand die inderdaad, den Roomschen Paus, en het gezag van de Kerk heeft afgezworen, zulk eene taal durven voeren; en zo hy het doe, keert hy dan niet de beschuldiging op den Eerw. Kerkenraad; had deze niet gecensureerd, dan was 'er gene gelegenheid tot Appelleren gegeven; nu heeft immers de Eerw. Kerkenraad geweten, of behoren te weten, dat nimmer door eenige Kerkvergadering gedecerneert is, eene censure, die de eerste in haare soort was, zonder dat zulks gevolgt wordt van het geen men beroering noemt.

En wat, Hoog Eerw. Heren aangaat, het laatste Lidt der beschuldiging, dat namelyk de Appellant *zig zoude bedient hebben van een verschil wegens het H. Avondmaal, om daar door de gemoederen te verdelen en tegens malkanderen op te bitsen*; de Appellant, uit vreze van zig te sterk uit te drukken, zal niet voorstellen de verontwaardiging, waarmede hy deze beschuldiging heeft moeten aanhoren, zelfs nog na dat deze Ampliatie reeds was afgeschreven, en dat wel door de twede hand, van een Leeraar onzer Gemeinte, voor wiens kundigheid en bezadigdheid de Appellant, de diepste eerbied koestert: hy zal liever de volgende bedenkingen aan Uw Hoog Eerw. ter beoordeeling voordragen (1), dat zo lang het oude gevoelen omtrent het H. Avondmaal, algemeen is aangenomen geworden, 'er deswegens gene verdeeltheid was; maar dat ze geboren is door het *nieuwe gevoelen*, lydt geen tegenspraak; maar, Hoog Eerw. Heren, is de Appellant de uitvinder of de voorstander van dat gevoelen? zo ja, de Eerw. Kerkenraad bewyze het; zo neen, gelyk de waarheid is, welke beschuldiging brengt men dan in tegen den Appellant? (2) gelyk de Eerw. Kerkenraad, of ten minsten verscheidene Leden van dien, dus sprekende, tonen, hoe zy den Balk in hunne eigene oogen, of in de oogen van veele Leeraaren niet konnen of willen zien; zo schynt het ligter om den Splinter in de oogen van den Appellant te ontdekken; en waarin bestaat het? hy heeft zig van dat verschil bediend, in zoo verre, Hoog Eerw. Heren, is het waar; maar wat de verdenking aangaat, dat de Appellant daar mede zoude bedoelt hebben, om de gemoederen te verdelen en tegens malkanderen te verbitteren, meent hy dat niet wel strookt met de liefde die geen kwaad en denkt: hy beroept zig op zyne *redenen van Appel*, pag. 5, 6. uit welke duidelyk blykt, dat de Appellant, zig van dat verschil niet anders of verder heeft bedient, dan om aan te tonen, dat die verschillende gevoelens verdragen wordende, dan de Lere van hem Appel-

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

pellant, zo veel te meer behoorde verdragen te worden. Het is, Hoog Eerw. Heren, den Appellant onbekent, of het Ligchaam des Eerw. Kerkenraads zig ter Vergadering van Uw Hoog Eerw. van deze beschuldiging zal bedienen; maar zo ja, zál de Appellant afwagten, om te vernemen met welken schyn, uit zyne woorden kan worden betoogt, eene bedoeling strekkende tot verdeeltheid, en verbittering. (3) En, Hoog Eerw. Heren, het ware eens zoo, de Appellant had geoordeelt, dat het gebruik maken van zulk een verschil, zoo niet het eenigste, ten minste het beste middel was, om zig van de censure te doen ontheffen; wat ware 'er dan nog onbehoorlyks gedaan? Immers dan had de Appellant niet anders gedaan dan te erkennen de Credentiálen, waarvan *Paulus* voorzien was, toen hy ons geboodt, *zyne navolgers te wezen:* dat had hy niets anders gedaan, dan het geen waarin hy, door dien groten Kruisgezant was voorgegaan, door eene handelwyze, die, als het eige belang, of byzondere bedoeling het niet verhinderen, altoos wordt uitgemeten als een bewys van des Apostels behendige kundigheid, en waarin hy door den Geest van Christus werdt bestierd; maar die men in den Appellant, wil ten kwade duiden. Die groten Apostel leerde met de *Farizeeuwen*, de opstandinge der Dooden: hy was van het gevoelen der *Sadduceën* nog de uitvinder, nog de voorstander; dus was de twedragt, die uit zulke tegenstrydende gevoelens geboren werdt, buiten zyne schuld; hy vond goed om zig van die twedragt te bedienen, ter bevyliging tegens de vervolging van den Joodschen Raad: de geschiedenis berigt ons aldus, „ ende Paulus wetende dat het „ een deel was van de Sadduceën, ende het ander van „ de Fariseën, riep in den Raad, Mannen Broeders, „ ik ben een Fariseër, — ik worde over de hope, „ en de opstanding der dooden, geoordeelt, ende „ als hy dit gesproken hadde, ontstondt daar twe„ dragt; — ende de menigte werdt verdeelt, — „ en de Schriftgeleerde stonden op, zeggende: wy „ en vinden geen kwaad in dezen mensch." Deze han-

handelwys van den Godsgezant, berokkende hem wel een vloekgespan, dat het op zyn verderf gemunt hadt; maar behalven dat ze van ons wordt goedgekeurt, de goedkeuring van God, moet meerder gelden, die dus zynen vriend aansprak: *hebt goeden moed Paule, want gelyk gy van my betuigt hebt te Jerusalem, alzo moet gy* enz.

AMSTELDAM. Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.

Eindelyk, Hoog Eerw. Heren, dat de Appellant geen de minste bedoeling heeft gehad, om iets dat naar beroering gelykt, te veroorzaaken, is zyns oordeels daar uit gebleken.

1. Dat hy in zyne redenen van appel, zig zorgvuldig heeft gewagt van alles, dat aanleiding tot verbittering konde geven. Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat de groten *Noordkerk*, die zeer wel geweten heeft de palen der vryheid, die men in eenen vryen staat mag gebruiken, wanneer men in een twistgeding nuttig of nodig vindt, om het wanbedryf van de party openlyk ten toon te stellen; die offschoon hy niet van den prædominerenden Godsdienst was, egter gene zwarigheid heeft gemaakt, om vermaarde *Kerkbervormers*, om het *Synode van Dordrecht*, om den Eerw. Kerkenraad van Amsterdam, en uit hem eenige Leden, met namen genoemt, in zyn Pleydooy over een boek van *Deurhof*, openlyk te gispen, en het geen hem des waardig voorkwam, met eene zwarte kole af te schildere; dat zulk eene handelwyze hem niet is kwalyk genomen, van hen, die 'er anders toe gerechtigt zyn; ja dat de publicque uitgave van dat Pleydooy, niet is verhinderd geworden. Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat de Appellant zeer wel weet, dat iemand die zyne eigene zake verdedigt, gene mindere vryheid heeft, dan zynen Advocaat zoude hebben: het is al verder waar, dat ingevalle de Appellant, zyne redenen van Appel, voor de Eerw. Classis mondeling had gegeven, dan de Appellant gene zwarigheid zoude gemaakt hebben, om misschien te personaliseren, om zig van andere redenen te bedienen, en om de gegevene redenen, wat scherper tot overtuiging aan te dringen; want, Hoog

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

Eerw. Heren, indien zodanig een mondeling voorstel, zelfs al te scherp ware geweest, of daar voor was gehouden, had het verschoning konnen vinden, in den yver, en de harstogten van den spreker; dan nog waren het woorden geweest, die zig in de lucht hadden verloren; maar toen de Appellant besloot tot eene publicque uitgave; toen hy zig herinnerde, dat ze niet alleen by het tegenswoordig geslagt konden bewaart; maar ook aan het toekomend nagelaten worden; zo heeft hy begrepen, dat niets betaamlyker was, dan alle scherpheid te vermyden, te meer daar hem bewust is, hoe het grootste gros der Gemeinte gelyk is aan eene Zee, die door den minsten wind bewogen, en tot onstuimigheid geneigt is: of en in hoe verre nu de Appellant daar in geslaagt is, gelieve de Hoog Eerw. Vergadering te oordelen.

2. Dat hy Appellant op niet een der Geschriften, die tegens hem zyn uitgekomen, heeft geantwoort, en daar toe heeft hy besloten:

Eerstelyk, om dat de Appellant in alle die tegenschriften niets heeft gevonden dat zyns *oordeels* nodig of nuttig was om gerefuteert te worden: twee of drie zyn 'er, byzonder eenen brief getekent N. N. die met min of meer bescheidenheid zyn opgestelt; dan, Hoog Eerw. Heren, de Appellant kan verschoont worden, om van dezen te oordelen, dat men meerder op het goede hart moet zien, wanneer de uitvoering daaraan niet beantwoordt; en zulks om dat een dergelyk oordeel bereids door publicque reçenseurs gevelt is: 'er is 'er één waarin de Appellant meent, dat de verwaandheid, met de bitterheid des gemoeds, en de Geest van beroering naar den prys dingen: 'er zyn 'er twee, waarin verscheidene beproefde waarheden uit haar verband gerukt, en tegens de mening van hare Voorstanders, in een bespottelyk licht worden geplaatst; hoe kon de Appellant die de Waarheid, en den Vrede lief heeft, zig tegens zulke schryvers verzetten?

Ten tweede, Hoog Eerw. Heren; om dat de onkunde die de Appellant in alle die schriften meent

te

te ontdekken, onder anderen daarin doorstraalt, dat hunne schryvers meest al den staat des geschils hebben uit het oog verloren, en zig uit dien hoofde zonder noodzaak, de vryheid aangematigt, om over het Leerstuk van den Kinderdoop te schryven, en zulks door den druk publicq te maken, zonder Kerkelyke Approbatie, en dus strydig tegens de order van den Souverain.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Ten derden, om dat de Appellant begreep, dat zodanig schryven, niet alleen voorbarig, en onnut was; maar ook, dat beide de hoge Kerkvergaderingen, het niet anders dan met medelyden en veragting konden beschouwen: immers, Hoog Eerw. Heren, het was voorbarig en onnut; want indien de censure tegens den Appellant gedecerneert, door die beide Vergaderingen word geconfirmeert; wat had men dan met niet te schryven verloren? en zo het tegendeel gebeurde, dan was het de tyd, om te schryven voor zulken, die 'er de bekwaamheid toe hebben: en wat het andere voorstel betreft; de Appellant begrypt met welk een oog van medelyden en veragting de beide Hoge Vergaderingen zien op zodanigen, die zig aangorden om hen te verligten, of te onderwyzen, nopens het recht, dat den Appellant toekomt: want, Hoog Eerw. Heren, indien het schryvers waren die den Appellant, een riem onder het hart hadden willen steken, dan ware het geweest eene onderrigting, voor een enkel, voor een onkundig Lidtmaat; maar die schryvers toonen met 'er daad, dat zy den Eerw. Kerkenraad, het verdedigen van zyne zaak niet hebben durven toevertrouwen; en wat de beide Hoge Vergaderingen betreft, indien die schryvers ze houden voor onpartydige Rechters, zo meent de Appellant, dat ze aan den Eerw. Kerkenraad, ter eener, en aan den Appellant ter anderer zyde, hadden behooren over te laten, dat een ieder naar de wysheid die hem gegeven is, zyne belangens verdedigde.

Eindelyk, Hoog Eerw. Heren, de Appellant was geen vreemdeling in Jerusalem, om niet te weten, dat

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appèl van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

dat zig zeer zelden, in den Godsdienst eenig verschil op doet, zonder dat dezen of geenen Lidtmaat, zig niet onderwind, om over het geen hy meent de zake Gods te zyn, iets te schryven; hoe greetig de baatzugt der Boekverkoopers zig van dergelyke gelegenheden bediend; hoe de Broodschryvers 'er naar hunkeren; hoe het beantwoorden van dergelyke geschriften altoos uitloopt, op hatelykheden, verdeeltheid en beroeringen, die de hoofden verhitten, de gemoederen verbitteren en den vreden verstoren: uit hoofde nu van deze gewittige bedenkingen, heeft de Appellant alle die geschriften onbeantwoord gelaten, en heeft voorgenomen, om 'er nimmer een van dien aart te beantwoorden, ten ware dat de Eere van God, het welzyn van den Godsdienst, en den goeden naam van den Appellant, zulks in den volstrekten zin mogten vorderen.

Ook heeft, Hoog Eerw. Heren, de Appellant, meer dan eens moeten aanhoren zekere bedreigingen, die offschoon ze in dergelyge gevallen vry gewoon zyn, egter by alle weldenkende menschen, gehouden worden te spruiten uit eene schandelyke laagheid van gemoed; en op dat de Appellant ze voor het toekomende zo veel mogelyk affnyde, en betuige hoe weinig ze op hem vermogen, zo zy aan een ieder bekent:

1. Dat daar de Appellant in zyne tegenwoordige zaak, aan zyne zyde heeft afgedaan, en daar aan niet meer ontbreekt dan de uitspraak van Uw Hoog Eerw.; hy eehter voornemens is, om, zo lang hy de voorwaardens der Maatschappy presteert, altoos en in alle gevallen te reclameren het recht, dat hem uit dien hoofde toekomt; om zig te verzetten tegens een iegelyk, die hem daar van mogt willen beroven; voornamelyk dan, wanneer dergelyke yexatien mede ten nadeele mogten verstrekken van de gantsche Maatschappy.

2. Dat de Appellant overtuigt is van de onbestaanbaarheid van den Vrede in de Maatschappy, niet alleen wanneer daar in geen recht wordt gedaan;

daan, maar ook wanneer men de vereischte onderschikking verwaarloost: dat hem ten vollen bewust is, hoe Reden en Godsdienst ons leren, dat men *alle magt die over ons gestelt is, moet onderdanig zyn*; dat een voorganger der Gemeinte, die wel regeert, *dubbele Eere waardig is:* dat hy uit hoofde van die overtuiging, nimmer eenig recht zal zoeken te reclameren, of eenig onrecht af te weren, anders dan gepaart met het betonen van onderdanigheid, en het geven van Eere aan ieder, dien het toekomt.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

3. Dat de Appellant niet onverschillig kan aanhoren zeker soort van voorstellingen, die niet vreemt zyn, wanneer men by gebrek van andere wapenen, daartoe de toevlugt moet nemen; is het Hoog Eerw. Heren mogelyk, om zonder afkeer, en veragting, hen, die de beste voorstanders der vryheid zyn, te horen afmalen, als altoos gereed staande, om ligtgelovig en toegeeflyk aan den eenen, en gewapent met eene blinde wraake aan de andere zyde, de onschult, ongehoort te veroordeelen? en welke aandoeningen moet zulks niet in een weldenkend gemoed verwekken, wanneer het besluit wordt opgemaakt, *gy moet zwygen!*

4. Dat eindelyk de Appellant overtuigt is, hoe men naar den wille Gods zig van zynen pligt moet kwyten, zelfs in die landen en omstandigheden, daar tydelyke onaangenaamheden onvermydelyk zyn: hoe onze Voorvaderen daarvan aan ons een loflyk exempel hebben nagelaten; hoe zy hun lot overgaven aan het bestuur dier voorzienigheid, zonder wie niemand zig roeren nog bewegen kan: wyders hoe de zaak van hem Appellant al te rechtvaardig, en zyne verdediging, met al te veel bescheidenheid, en naar de wetten en privilegien is geschied, dan dat dergelyke voorstellingen, hem in zyne rust, eenigermate zoude konnen stooren. Het zy, Hoog Eerw. Heren, den Appellant geoorlooft om deze zyne verantwoording aldus te besluiten; *indien ik kwalyk gesproken, of gehandelt heb; zo betuigt van het kwade; en zo niet, waarom slaat men my?*

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Ten laatsten, Hoog Eerw. Heren, kan de Appellant niet nalaten om te berigten, hoe by hem, na de uitgave zyner redenen van Appel, is ontfangen, een klein getal brieven, uit welken, als mede uit de aanspraken van zeer vele Ledematen onzer Gemeinte, wonende zo binnen als buiten onze Stad en Provincie, hem Appellant ten overvloede is gebleken, dat het getal van hen, die zwarigheid vinden in den Kinderdoop, nog groter is, dan hem bewust was by het geven van zyn getuigenis, in de redenen van Appel pag 8 en 9, en wat in 't byzonder de ontfangene brieven betreft, van welken, op dat de Appellant met geen den minsten schyn zoude konnen beschuldigt worden, van zig te bekommeren om *Sectarissen* te maken, niet één door hem is beantwoord geworden; doch vind de Appellant zig gedrongen, om by dezer publicque uitgave, iets te vermelden wegens den inhoud van twee dier brieven.

De eene, Hoog Eerw. Heren, by den Appellant ontfangen den 9 Augustus des voorledenen jaars, en vermoedelyk in onze Stad geschreven, door iemand, die zonder naam, zig onderschryft te zyn, *een vriend, een stipt volger en toestemmer aan, en van de denkwyze van* Dominé.... de Appellant verkiest om den naam van dien geachten Leeraar te verzwygen, vermits zyn Eerw. billyk zoude bedroeven de bewustheid, dat iemand zig onder de vrienden, en stipte navolgers van zyn Eerw. rekent, die om de Eer van zyn Eerw. zyne preek en denkwyze, zo als de schryver zig uitdrukt, te verdedigen, zig bedient van de uitgezogste scheldwoorden, die zelfs by de heffe des volks, voor lage straattaal gehouden wordt. De Appellant maakt van zulk eenen vuilaartigen brief gewag, om, zo de schryver nog in leven zy, hem ernstig en welmenend toe te wenschen, eene betere kennisse van den geest van Christus, en het plaats vinden van berouw!

De andere brief is den Appellant toegezonden van een zeer aanzienlyk Lidmaat onzer Gemeinte,

wonende in eene der grootste Steden van onze Provincie, hy verstrekt om den Appellant te suppediteren zekere Resolutie van Staat, waar van de Appellant, met dankzegging aan zyn Wel-Ed. op zyne plaats gebruik zal maken: de brief, Hoog Eerw. Heren, eindigt met deze woorden. *Zeer biddende dat de vryheid in 't stuk des Doops aan Neerlands Kerk moge geschonken worden, en U Ed. eerlang van zyn onregtvaerdige censure ontheven.* De Appellant heeft niet konnen nalaten om 'er van te gewagen, om dat hy niet gewoon is, met eens anders vederen te pronken.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Dan, Hoog Eerw. Heren, om nader ter zake te komen; de Eerw. Classis van Amsterdam heeft in hare Vergadering in de maand Augustus of September jongstleden, van den Appellant overgenomen zyn Appel, en de redenen van dien: van de laatsten waren geschikt, voor alle de buiten Leden, zo Predikanten als Ouderlingen, ieder een exemplaar; zo dat elk Lidt de gelegenheid heeft gehad, om die redenen van Appel, ten minsten gedurende den tyd van ruim vier weken te konnen onderzoeken. De Eerw. Classis wederom vergadert zynde den 4den October daar aan volgende, heeft, de Leden van den Eerw. Kerkenraad van Amsterdam, buiten gegaan zynde, over de zaak van hem Appellant, zo hy zig niet bedriegt, rypelyk, en niet minder dan ontrent 4 uuren lang gebesoigneert: Waar op den Appellant, binnen gestaan zynde, de Resolutie van de Erw. Vergadering, die, *ni fallor*, den Appellant voorkwam met eene kleine meerderheid van stemmen genomen te zyn, door den præses is voorgehouden, en hierin bestondt, „ dat de Eerw. Vergadering de zaak van hem Ap„ pellant, rypelyk, en in de vreze des Heren over„ wogen hebbende, van begrip was, dat hy Ap„ pellant, den Kinderdoop verwerpende, zig zel„ ve dan behoorde aan te merken, als niet gedoopt, „ en dus niet gerechtigt tot het H. Avondmaal te „ zyn; dat uit dien hoofde de Eerw. Vergade„ ring zig verpligt vondt, om de censure tegens „ hem Appellant gedecerneert, te confirmeren,"

al-

AMSTELDAM. alles met deze of dergelyke woorden, en in substantie, zo veel hy Appellant weet, hetzelve betekenende.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Ontrent die Resolutie van de Eerw. Classis, moet de Appellant deze twee aanmerkingen maken.

1. Dat toen de Eerw. Classis het Appel overnam, door den præses, aan den Appellant is gevraagt geworden, „ of hy Appellant behalven het gene in „ redenen van Appel gevonden werdt, nog iets „ anders ter opheldering, of nadere onderrigting „ aan de Eerw. Vergadering hadt voor te houden." Hier op, Hoog Eerw. Heren, heeft de Appellant betuigt, „ zig geheel en alleen te houden aan zy„ ne redenen van Appel, ten ware door of van we„ gens den Eerw. Kerkenraad, iets mogt worden „ voortgebragt, waar op de Eerw. Classis mogt „ goed of nodig vinden, hem Appellant te horen, „ wanneer hy Appellant bereid zoude wezen, om „ ten dien einde zyn persoon in de Eerw. Verga„ dering te sisteren."

2. Dat de Eerw. Classis om hare confirmatie te justificeren, zig maar heeft bedient van éénereden; doch juist een van die, waar van de Eerw. Kerkenraad ook heeft gebruik gemaakt, volgens de redenen van Appel pag. 2, namelyk dat de Appellant zig behoorde te beschouwen, als te zyn niet gedoopt, en dus niet geregtigt tot het H. Avondmaal.

Als nu Uw Hoog Eerw. gelieven naar te gaan, hoe de censure tegens hem Appellant is gedecerneert den 17 Juny 1779. en dat zyne eenigsints voluminеuse redenen van Appel, aan den Eerw. Kerkenraad zyn overgelevert den 8sten July daar aan volgende; als Uw Hoog Eerw. daar by gelieven te considereren de groote beslommering waar in zig de Appellant, door eenen uitgebreiden, en veel werkverschaffenden handel bevind; dan zullen uw Hoog Eerw. geredelyk begrypen, dat de gezegde redenen van Appel door den Appellant, niet anders dan rauwlyk zyn opgesteld geworden. Dan, Hoog Eerw. Heren, de Appellant vermeende egter, dat hy redenen had gegeven, die

die meer dan genoeg, en vóor den Eerw. Kerkenraad onwederleglyk waren; maar wat nu door de Eerw. Kerkenraad tegens die redenen is ingebragt, zo dat het de Eerw. Classis is voldoende voorgekomen, om de gedecerneerde censure te confirmeren, is Hoog Eerw. Heren, voór den Appellant een volstrekt geheim, vermits zulks niet in de tegenwoordigheid van den Appellant is geschiedt.

Uit dien hoofde vind zig de Appellant verpligt, niet alleen, om de bereids gegevene redenen van Appel te resumeren, ze nader op te helderen, en aan te dringen, maar ook om daar by nog eenige andere te voegen.

Uw Hoog Eerw. gelieven in 't oog te houden, dat het verschil tusschen den Eerw. Kerkenraad en den Appellant, niet daar in bestaat, of de Kinderdoop zy van eene Godlyke dan menschlyke instellinge, en over zulks geoorlooft zy dan niet. De Appellant kan ook niet zyn gecensureert geworden om redenen van onbekwaamheid, of onwilligheid tot het geven van redenen wegens zyn gelove en gedrag: zynde hy in alle gevallen bereid, om des gerequireert wordende, ter Vergadering van Uw Hoog Eerw. Kerkenraad of de Gecommitteerdens van dien, te geven redenen, waarom hy voor zig den Doop der Bejaarden verkiest.

Maar, Hoog Eerw. Heren, het verschil bepaalt zig tot de volgende voorstellingen, of namelyk; volgens de constitutie van ons Kerkgenootschap, en die formulieren van Eenigheid, die tot eene wet verstrekken; ieder Lidtmaat der Gemeinte verpligt zy, om, op pœne van censure, zyne jonge Kinderen te laten Dopen?

Dan, of volgens die constitutie en Formulieren, het aan ieder Lidtmaat die zwarigheid vindt in den Kinderdoop, vry sta, om de inlyving in de Gemeinte, en het begeren van den Doop, aan zyne Kinderen zelven over te laten, als ze tot hunne verstande zullen gekomen zyn, en zulks zonder daar over te mogen bekommert worden?

Waar

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

AM-STEL-DAM.

Amplia-tie der Redenen van Ap-pel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Waar uit dan eindelyk de derde vrage geboren wordt, of namelyk de censure tegens den Appellant gedecerneert, zy overeenkomstig de constitutie van ons Kerkgenootschap, en die Formulieren van Eenigheid, die tot eene wet verstrekken; dan, of ze aan te merken zy, als eene usurpatie van de wet, als een uitwerksel van eigendunkelyk gezag, en over zulks onverdragelyk, en van een gevaarlyk uitzigt.

Dan, Hoog Eerw. Heren, het is onnodig om te zeggen, wat op die voorstellingen geantwoord zal worden, zo door den Eerw. Kerkenraad, als door den Appellant, die om zyne sustenu ordentlyk te verdedigen, zo veel mogelyk, zyne redenen van Appel van den beginne af, zal volgen.

Pag. 2. No. 2. zullen Uw Hoog Eerw. vinden, dat de Appellant is schuldig verklaart wegens het dissemineren, of verbreiden van zyne Lere; maar behalven het gene de Appellant ter dier plaatse heeft aangemerkt; behalven, dat hy in deze Ampliatie zig genoegsaam meent verdedigt te hebben tegens de beschuldiging van Sectarissen te maken; zo merkt hy nog daaren boven aan, dat den Kinderdoop by een zeer groot aantal Protestanten openlyk wordt verworpen; dat de redenen van die verwerping in verscheidene boeken die in ieders handen zyn, gevonden worden; dat nog in het jongstvoorleden Jaar by *W. Holtrop*, in onze Stad zyn uitgegeven, *Brieven over de voorwerpen des Doops*; door welken de Appellant in zyn gevoelen niet weinig is gesterkt geworden; terwyl hy rykhalzende verlangt, om te zien de wyze, op welke die Eerwaarden Heer, aan aan wien die Brieven zyn geaddresseert geworden, de zwarigheden van den by den Appellant volstrekt onbekenden uitgever, zal oplossen; maar, Hoog Eerw. Heren, als dit nu zo is, met welk eene gratie kan het dan een poinct van beschuldiging worden, dat de Appellant zyne Lere dissemineert? Het zy hem geoorlooft hier van af te stappen, met de woorden van den groten *Noordkerk*; „ te eis-

„ schen

„ fchen dat de gevoelens niet geuit worden, maar „ elk die byzig ftil moet houden, is het verfte daar „ het de inquifitie zelfs, brengen kan.

AMSTELDAM.

Pag. 3. had de Appellant, een gedeelte van zyn verhaal befloten met deze woorden: „ de Eerw. „ Kerkenraad, fchynt ten opzigte van hem Appel- „ lant, zig meerder bekommert te hebben om te „ verderven, dan om te behouden," deze woorden hebben naar het oordeel van de Eerw. Claffis, mogelyk op de inftantie van den Eerw. Kerkenraad, eene berisping verdient, die den Appellant op de vriendelykfte wyze wordt voorgefteld, en hierin beftond, „ dat de Eerw. Vergadering met leetwe „ zen hadt gezien, hoe hy Appellant zulk een Eer- „ waardig Ligchaam, van zodanige handelwyze „ verdagt hielt: dat hy Appellant zig van zulk een „ aantal brave mannen, betere denkbeelden be- „ hoorde te vormen: dat de Eerw. Vergadering, „ deze aanmerking maakte, in hope dat de Appel- „ lant zig wegens die verdenking zoude vernede- „ ren, en in de fchuld komen, alles met deze of „ dergelyke woorden, in fubftantie op het zelfde „ uitkomende.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

Dan, Hoog Eerw. Heren, of, en in hoeverre die befchuldiging gegrond was, toen de Appellant zyne redenen van Appel fchreef, kan uit het verhaal pag. 1, 2, 3. blyken; maar wat het tegenwoordige betreft, moet de Appellant zeggen, dat die befchuldiging, door den tyd, maar al te zeer is gewettigt geworden; want, Hoog Eerw. Heren, alle de pogingen, die zo eene talryke Vergadering heeft aangewent, om den Appellant te behouden, hebben beftaan in het flaan van eene Commiffie op den Wykpredikant en zyne refpective Ouderlingen, die den Appellant nimmer anders hebben bezogt, dan *ex officio*, en zo veel naar den ftyl der Kerkelyke Proceduren nódig was, om de befchuldiging uit den mond van den befchuldigden te horen, en hem te komen verklaren, als hartnekkelyk de vermaninge des Kerkenraads te verwerpen, en overzulks volgens Art. 76. van de Kerkenorde-

ning

AMSTELDAM,

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion, Quint, *aen 't Synode enz.*

ning te konnen censureren; maar Hoog Eerw. Heren, behalven die bezendingen, is nog voor, nog na het schryven der redenen van Appel, 'er niet een der Leden van die Eerwaarde Vergadering geweest, die zig bekommert heeft om de Appellant te ondervragen, te onderrigten, of pogingen aan te wenden, om hem van zyne onderstelde en censurabele doling, te regt te brengen.

Wel is waar, dat een onzer geachte Leeraren, in zyne Leerreden over den 27ste Zondag, openlyk heeft verklaart, dat, „ zo iemand uit de Gemeinte, in de lere des Kinderdoops zwarigheid mogt „ hebben, hy zig dan konde vervoegen, om by „ hem, als by zyne amptgenoten;" maar, Hoog Eerw. Heren, onder die genodigde kon de Appellant zig niet rekenen te behoren, vermits zo lang zyne zaak in *statu quo* blyft, hy ten opzigte van den Eerw. Kerkenraad niet meer tot de Gemeinte behoort; maar van hem, indien anders de censure naar het voorschrift zy van Christus gedecerneert, gehouden moet worden als een Heiden en Tollenaar; en wat is redelyker, dat men verwagte, dat een verdoold schaap zynen herder, dan dat de herder het schaap zoeke.

Pag. 4. had de Appellant aangemerkt, dat men in *Groningen*, op hoog gezag, van het Formulier des Kinderdoops afwykt; vervolgens heeft de Appellant meer dan eens van de Formulieren gewaagt, om te bewyzen niet alleen, dat hy daar mede overeenstemt; maar ook dat het gedrag van den Eerw. Kerkenraad daar tegen strydt; doch, Hoog Eerw. Heren, zulks is niet anders of verder geschiedt, dan voor zo verre de Eerw. Kerkenraad, even gelyk alle andere Kerkenraden, zelve verkiest die Formulieren voor zig, en voor anderen tot eene wet te maken, en dus zonder in 't minste te erkennen, dat alles wat doorgaans, met den naam van Formulieren wordt bestempelt, zy van een verbindend gezag; in tegendeel moet de Appellant, daar omtrent deze stellingen maken.

1. Dat de Formulieren, die by ons in gebruik zyn,

door het Synode van Dordrecht, niets is overzien en geapprobeert geworden, dan den Heidelbergschen Catechismus, de Nederlandsche Geloofsbelydenisse, en het Formulier des Doops voor Bejaarden.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

2. Dat al het overige der Liturgie, in die Synode, nimmer is voorzien, veel min goedgekeurt, en daarom ook niet is gevoegt geworden, by haare verhandelingen, zo dat het zonder goedkeuring der Staten stilzwygend aangenomen, en in gebruik gebleven is.

3. Dat in gevolgen van dien, de vyf Gedeputeerden, rapport doende aan Hun H. H. M. eerst by monde, en daar na by geschrift, een relaas overgevende, van alles wat definitivelyk door die Synode was afgedaan, gene mentie, hoe ook genaamt, gemaakt hebben van eenige Formulieren.

4 Dat uit de postacta dier Synode blykt, hoe op den 28 May 1619, Dingsdag voordenmiddag, en dus daags voor hare scheiding, de gemelde Liturgie nog niet was overzien, veel min geapprobeert; maar toen is goedgevonden, dat ze zoude overzien worden door de Reviseurs der gecontraheerde acten, of door de Scriben des Synodi, om by de publicque Schriften gevoegt te worden; het welk egter nooit is geschied, zynde de Synode den volgenden dag gescheiden, zonder van die Liturgie verder gehandelt te hebben; het geen ook bevestigt wordt, door het 74 Art. van de Handelingen der Zuid-Hollandsche Synode, in den Jare 1620, in Gouda gehouden.

5. Dat de Octroyen door de Heren Staten verleent, tot het Drukken des Bybels, zich niet hebben geëxtendeert tot het drukken der Formulieren, die slegts door eigene auctoriteit, en naar goedvinden van de uitgevers, agter de meeste Bybels geplaatst zyn geworden.

6. Dat overzulks die Formulieren niet anders uitleveren, dan een voorschrift, waar aan men een Lidt der Gemeinte niet mag rekenen te zyn verbonden, veel min hem daar naar mag oordeelen.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Zo dat een ieder de vryheid hebbe, om zich naar dezelven, al, of niet te gedragen.

Het bewys voor die ſtellingen ontleent de Appellant uit de veel vermogende taal van hun Ed. G. M. in hunne Reſolutien, wegens één deel dier Formulieren genomen tegens het gevoelen van de Heren Staten van Friesland; en die Uw Hoog Eerw. konnen vinden, in de Reſolutien van Conſideratien, genomen ten tyde van den Raadpenſionaris *Jan de Witt*, den tweden druk, in Amſterdam, by Ooſterwyk Steenhouwer, Ao. 1719. pag. 676. 689. of in de Editie, by Willem van de Water, Utrecht Ao. 1706. pag. 676-696.

De Appellant heeft, Hoog Eerw. Heren, niet konnen nalaten om die bewezene Stellingen voor te houden, niet alleen tot onderrigting van zodanigen die menen dat de Fondamenten der Kerke wankelen, wanneer men in iets van de Formulieren afwykt; maar ook op dat de Eerw. Kerkenraad uit dezelven, tegens hem Appellant, geen bewys moge ontlenen, vermits zulks zoude ſtryden tegens de gehoorzaamheid, die wy alle, en dus ook de Eerw. Kerkenraad, ſchuldig zyn, aan onze hoge en wettige Overrigheid.

Dus, Hoog Eerw. Heren, indien de Eerw. Kerkenraad zyne cenſure fundeert op die onderſtelling, dat elk Lidtmaat gehouden is, op pœne van cenſure, om zyne jonge Kinderen te laten Dopen, zo moet hy in gevolgen het geallegeerde, zyn bewys zoeken.

1. In den Heidelbergſchen Catechismus, waarin zig deswegens niets anders opdoet dan de 74ſte vrage, zynde; *zal men ook de jonge Kinderen Dopen?* Maar om de onderſtelling van den Eerw. Kerkenraad daar in te vinden, moeſt het zyn: *alle* Kinderen, of *alle* Kinderen der gelovigen. en op die wyze drukken zig de opſtellers van de Catechismus uit, als zy eene onbepaalde algemeenheid willen te kennen geven, zo als antwoord 7. vrage 20. antwwoord 52, 55 en 84, maar nu voldoet het voorſtel aan de onderſtelling van den Ap-

Appellant; het is onbepaalt, *de jonge Kinderen!*
Het twede lidt dier vrage is, *zal men ze Dopen?* en dus niet *moet men ze Dopen*, *veel min op pœne van censure*. Op gelyke wyze zyn die opstellers te werk gegaan, wegens een ander verschil met de Mennoniten, vr. 101. *mag men ook — eenen Eed zweren*; terwyl zy ontrent gevoelens, die hen als ketterye voorkwamen, zo gematigt niet spreken; waar van de 80ste vrage en antwoord tot een bewys kan strekken: als nu Hoog Eerw. Heren de opstellers van den Catechismus, en het Synode van Dordrecht, dat hem heeft geapprobeert, en tot eene wet gemaakt, alleen onbepaalt spreken van de jonge Kinderen, en eenvoudig oordelen, dat ze zullen gedoopt worden; waar uit blykt dan, dat zy die hunne Kinderen niet laten dopen, mogen gecensureert worden? Indien de Eerw. Kerkenraad hier ter plaatse de wet zoekt, dan moest ze klaar en algemeen wezen; en op deze of dergelyke wyze, *moeten alle Christenen, alle Gelovigen*, of alle *Ledematen der Gemeinte hunne kinderen laten Dopen*? Of zal men iemand censureren, die zwarigheid vindt in het doen van den Eed? Welkers geoorloofdheid, maar niet noodzakelykheid, door de Catechismus word geleert: en Hoog Eerw. Heren, zyn niet de Lere van den Kinderdoop, en die van den Eed, beide in verschil, tusschen de Mennoniten en ons Kerkgenootschap? Drukt niet de Catechismus zig over beide die geschillen op gelyke wyze uit? En zo ja, waarom wordt dan het eene meerder censurabel verklaart dan het andere, of waar is de wet, die den Eerw. Kerkenraad daar toe authoriseert?

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Wyders, Hoog Eerw. Heren, neemt de Appellant die vrage op, zoo, als ze door de Nationale Synode is geapprobeert en tot eene wet gemaakt. Indien nu iemand den text voor de vuist opneemt, *zal men ook jonge Kinderen Dopen?* als hy zig herinnert, dat de Ledematen hunne Kinderen, wel laten Dopen; maar dat het geen men Dopen noemt, eigenlyk gesproken, het werk der Leeraren is: als men by die eenvoudige bedenking voegt, het

AM-STEL-DAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion, Quint, aen't Synode enz.

algemeen voorstel *de jonge Kinderen*, zo doet zig van zelve op, dat de vrage is, *of men zodanige Kinderen, ten wiens behoeven het verzogt, of geëischt wordt, zal Dopen.*

Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat het antwoord dus luid, *zo moeten ze ook door den Doop — der Christelyke Kerke ingelyft — worden.* Doch de Appellant merkt aan, dat het antwoord niet kan geagt worden zig verder uit te strekken dan de vrage, waar van den zin duidelyk genoeg bepaalt is; en overzulks dat het aldus moet opgevat worden, *zodanige Kinderen die ten Doop worden aangeboden, moeten door den zelven, als door dat teken des Verbonds* &c. Op gelyke wyze als het in het geapprobeert Formulier voor den Doop der Bejaarden word uitgedrukt. *Hoewel de Kinderen* (al wederom algemeen voorgestelt *de Kinderen*, en niet *alle* de Kinderen) *der Christenen*, UIT KRAGT DES VERBONDS *moeten gedoopt worden.* Eindelyk dat ook het antwoord niet moet verstaan worden van *alle* Kinderen, maar slegts in 't algemeen van *Kinderen*, blykt niet onduister uit de volgenden woorden; *zo moeten ze der Christelyke Kerke ingelyft — worden, Gelyk in het oude Verbond door de Besnydenisse geschiet is.* Nu hebben de opstellers van den Catechismus, en de Leden van het Synode buiten twyfel geweten, dat *in het Oude Verbond, niet alle de Kinderen, maar alleen de helft van dien, zyn besneden geworden.*

Ook kan de Appellant niet nalaten om zyne aandagt te vestigen op het woordje OOK, *zal men* OOK *de jonge Kinderen Dopen.* Dit woordje, Hoog Eerw. Heren, behoort mede tot de Letter van die wet, naar welke de Appellant moet geoordeelt worden; nu is 'er gene grote geleertheid nodig, om middag klaar te zien, dat volgens die geapprobeerde wet, ons Kerkgenootschap in diervoegen is opgerigt, dat in het zelve niet alleen Kinderen, maar ook Bejaarden gedoopt worden, en dus het gevoelen van hem Appellant, wel verre van door den Catechismus te zyn veroordeelt, integendeel door denzelve, zeer duidelyk wordt gewettigd.

De-

Deze aanmerking, Hoog Eerw. Heren, komt den Appellant voor, zo beslissende te wezen, dat door dezelve den Eerw. Kerkenraad, tot het *alternatif* moet gebragt worden, om, of den Appellant volkomen gelyk te geven, of om zig te behelpen met die uitvlugt, dat *door de volwassenen of bejaarden, in de Formulieren alleen worden verstaan, zodanige ongedoopten, die uit andere Religien tot ons Kerkgenootschap overkomen.* Dan, indien de Eerw. Kerkenraad 'er zig van mogt bedienen, gelieve hy zig te herinneren, dat het niet genoeg zy, eene onderstelling te maken, maar dat ze moet bewezen worden; en zal de Appellant gerust afwagten om te vernemen op welke middelen men zulk eene buitensporige onderstelling, zal doen rusten; inmiddels, op dat de Eerw. Kerkenraad gelegenheid hebbe, om zig ter verdediging te prepareren, zo dient, dat de Appellant de ongefundeertheid van die onderstelling, zal staven door de volgende aanmerkingen:

AMSTELDAM. *Amplitieder. Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

I. Dat Zondag 27 handelt van den Doop der Kinderen, bygevolg Zondag 26 van dien der Bejaarden, of in alle gevallen van den *Doop in 't gemeen*, zo dat 'er de Bejaarden ook in begrepen zyn; maar met welke mogelykheid zal men nu bewyzen, dat de Bejaarden, van welken Zondag 26 gesproken wordt, aldaar alleen betekenen, zulken, die uit andere Religien tot ons overkomen? en, Hoog Eerw. Heren, Zondag 28. behelst eene verhandeling over het *Avondmaal in 't gemeen*, juist op gelyke wyze, als Zondag 26 behelst: eene verhandeling over *den Doop in 't gemeen*, zo, dat tusschen die beide geen het minste onderscheid word bespeurt, wat aangaat de wyze van voorstelling; maar in wier hersenen is immer gekomen de onderstelling, dat Zondag 28. behelzen zoude eene Verhandeling van het H. Avondmaal, voor zo verre ze alleen aangaat zulken, die *uit andere Religien tot ons overkomen?*

II. Dat het *Formulier voor den Doop der Bejaarden* zodanig onderscheid in 't geheel niet en maakt: het ge-

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

gewaagt drie malen van Bejaarden, doch zonder de minste distinctie; en dit zo zynde, wie qualifiseert dan den Eerw. Kerkenraad, of eenige Kerkelyke Vergadering, om tot de letter van een Formulier, dat overzien en geapprobeert, en overzulks tot eene wet geworden is, iets hoe ook genaamt, te mogen voegen; immers, dan wanneer dat bygevoegde zal opleveren, eene rede van censure. Verder, Hoog Eerw. Heren, behalven de aanmerkingen over dat Formulier, in de redenen van Appel, pag. 6, 7, 8. gemaakt, valt de aandagt van den Appellant wederom op deszelfs 4de vrage, of *gy verzaakt alle ketteryen en dwalingen*, enz. en besluit, dat, indien dit Formulier alleen was geschikt voor hen, die uit andere Religien tot ons overkomen, het dan niet alleen billyk, maar ook hier de plaats was, om den Dopeling zynen voorgaanden Godsdienst openlyk te doen verzaken; dat nu niet geschiedende, besluit de Appellant dat de gedebatteerde onderstelling niet zy gefundeert.

III. Dat de onderstelling van hem Appellant volkomen strookt, zo wel met den Catechismus, als met het Formulier, zo dat, om die onderstelling, ten minst genomen inschikkelyk, en verdragelyk te maken, derzelver opstellers, niet anders hadden behoren te spreken; maar dat om de onderstelling, die aan de zyde van den Eerw. Kerkenraad zal worden gevoert, te begunstigen, ze wel degelyk anders hadden konnen en behoren te sprekee.

IV. Dat uit de handelingen van het Nationale Synode, vry duidelyk blykt, dat die ongerymde onderstelling is posterieur, en ze ten tyde van die Hoge Vergadering geheel onbekent was; om dit te betogen zal de Appellant bykans niets nodig hebben, als om de resolutien in het zelve genomen, te extraheren. In de 106aste sessie is geresolveert „ de Bedienaars des woords, zullen in het „ dopen, zo der jonge Kinderen als der bejaarde „ Persoonen, *gebruiken der Formulieren*, &c." en wederom „ bejaarde Persoonen worden door den „ Doop —— ingelyft" en worden vervolgens die

be-

bejaarde Persoonen, niet donkerlyk onderscheiden van hen die uit andere Religien tot ons overkomen, „ men zal den Doop der *Papen*, en der *Mennisten*, „ niet zonder merkelyke redenen herhalen," en wat lager „ de Huwlyken der gene, die door den „ Doop de Christelyke Gemeinte nog niet en zyn „ ingelyft, zal men — in de Kerke niet moge be- „ vestigen, voor en aleer ze den Doop ontfangen „ hebben." Spreekt dit ook alleen van Joden, Heidenen, Turken, &c.?

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

In de 163ste Sessie is geresolveert, „ men zal den „ Doop aan kranke Kinderen, of Zieken buiten de „ Vergadering niet bedienen, dan in zeer groten „ nood, ook niet aan verwezene misdadigen, dan „ &c." zal nu iemand zig konnen verbeelden, dat die zieken en verwezene misdadigen hier alleen betekenen, zulke, die niet uit Ledematen der Gemeinte zyn geboren? Ook vindt de Appellant dat hunne H. H. M. van die nieuwe onderstelling, niets geweten, of 'er zig over bekommert hebben, wanneer ze in het reglement voor de Generaliteit in dato 18 Maart 1656, te vinden in het *Groot Placaatboek* 2de deel, fol. 2429. Art. 51 aldus spreeken, „ geene gedoopte met ongedoopte zullen in de Kerk „ getrouwt worden," maar als nu door die *huwbaare ongedoopte*, moeten verstaan worden, zulken die uit andere Religien tot ons overkomen, om wat redenen hebben dan hunne H. H. M. in het vorige Art. 50. onderscheidenlyk verboden, de Huwlyken van Christenen met Joden, Mahemutanen en Heidenen?

V. Dat door die onderstelling wordt geleert, dat niet alleen het Formulier voor de Bejaarden, maar ook de Instelling des Doops Matth. 28 en Marc. 16.; immers voor zo verre hen betreft, die *eerst moeten onderwezen worden*, alleen maar opzigt zouden hebben op zulken, *die uit andere Religien, den Christelyken Godsdienst aannemen*; maar Hoog Eerw. Heren, behoeft het bewys, dat zodanige of dergelyke onderstelling, algemeen, als zynde Sociniaansch, is verworpen geworden: want hoe men

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

zig ook moge wringen, dit is onloogchenbaar, dat naar die onderstelling, dan wanneer naar Gods belofte *de volheid der heidenen zal ingegaan, en gantsch Israël zal zalig geworden zyn*, den *doop des Heren*, of immers dien Doop, die een *voorafgaand onderwys* vordert, geheel zal moeten ophouden.

Al het geen nu door den Appellant wegens den Heidelbergschen Catechismus is beredeneert, en zo hy meent voldongen, wordt Hoog Eerw. Heren, niet weinig bevestigt door deze aanmerkingen.

Eerstelyk, dat het gevoelen der Mennoniten niet nieuw was: by het schryven van den Catechismus, en toen het Nationale Synode gehouden werdt, had het in 't Christendom reeds veertien Eeuwen stand gegrepen; het was aan de schryvers van den Catechismus niet onbekent, zo als aanstonds blyken zal: het had reeds veele beroeringen en vervolgingen ondergaan, zelfs in ons Vaderland; maar, Hoog Eerw. Heren, is het dan niet vreemt, dat, indien naar die nieuwe onderstelling, niet alleen de opstellers van den Catechismus, maar ook het Synode, van begrip waren geweest, dat elk Lid der Gemeinte verpligt moest zyn, of worden, om zyne Kinderen te laten Dopen; die beide zig niet duidelyk hebben uitgedrukt? ja zelfs daar niet één woord, hoe ook genaamt, van spreken; en dit zo zynde, moet men dan niet besluiten, dat het Nationale Synode, niettegenstaande de verkiezing van den Doop der Bejaarden, zo bekent was, en ieders aandagt tot zig getrokken hadt; egter heeft goedgevonden, om in dezen een ieder zyne vryheid te laten, en uit dien hoofde zo wel den Catechismus, als de Nederlandsche Geloofsbelydenis, zo te laten als ze waren. In dit gegrond vermoeden, wordt de Appellant bevestigt, als hy zig herinnert, hoe dikwerf den Doop in 't gemeen, en die der Kinderen in 't byzonder, in die Vergadering, het onderwerp der overweging is geweest, zonder dat die Hoge Vergadering, wier besluiten in ons Kerkgemeinschap, zo niet voor de *eenige*, immers voor de *voornaamste*, en alleen *algemeen bekende* wet moet ge-

hou

houden worden, nergens iets het minst gewaagt van die onderstelling, op welke een onvoltalligen Kerkenraad zig onderwindt, om op eigen gezag, zyne censure te vestigen! Verder, Hoog Eerw. Heren, daar in het Synode is overzien, en geapprobeert geworden het Formulier voor Bejaarden, is het dan niet vreemt, dat een Formulier, dat in orde voorgaat, namelyk voor de Kinderen, door die Hoge Vergadering is overgeslagen; en mag men daar uit niet besluiten, dat op dat onderwerp, de Leden van de Synode, het niet hebben konnen eens worden, althans dat den Geest van de Eerw. Kerkenraad, in die Hoge Vergadering, niet heeft gepredomineert.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

Ten tweden, *Ursinus*, in zyn *Schatboek* over den Catechismus, bewyst zo hy meent, den Kinderdoop met 9 redenen; en laat zig vervolgens aldus horen ,, waaruit openbaar is, dat de bestrydinge ,, des Kinderdoops geen kleine dwaling en is; ,, maar eene Gódlose Lere, strydende tegens Gods ,, Woor, en den troost der Gemeinte, waarom ,, men des te meer deze en diergelyke uitzinnig- ,, heden der Wederdoperſche Secte vlieden moet, ,, welke zonder twyfel van den Duyvel verwekt is, ,, en een vervloekelyk monster is, uit vele laste- ,, ringen, en leugen t'samen gesmeedt; dit, Hoog Eerw. Heren, zyn de zagtzinnige woorden, waarmede *Ursinus*, zyn gevoelen, en den geest, die in hem was, voorsteldt; maar nu bevindt men, dat hy in zynen Catechismus, den Kinderdoop, met minder dan 9 argumenten zoekt te staven, en althans dat in denzelven niets van die voorgemelde fraaije woorden, of iets dat daar naar gelykt, gevonden wordt, en hier uit besluit den Appellant, dat *Olevianus*, en zy die den Catechismus hebben gerevideert, en geapprobeert, den yver van *Ursinus*, in zo verre hebben beteugelt, dat 'er in een onderwys tot algemeen gebruik geschikt, niets anders zoude *geleert worden*, dan dat men OOK *Jonge Kinderen zal Dopen*; en daaruit blykt, dat zodanig een algemeen, en in dezen niets beslissend voor-

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen't Synode enz.

ftel, niet by geval, maar met overleg is uitgegeven geworden.

2. De twede en laatfte wet, waarop de Eerw. Kerkenraad zig kan funderen, is de Nederlandfche Geloofsbelydenis, Art. 34. dus luidende, in zo verre het hier te pas komt: „ hierom verwerpen wy „ de dwalinge der Wederdoperen, die niet te vreden zyn met een eenig Doopfel, dat zy eens ontfangen hebben, ende daarenboven verdoemen „ den Doop der Kinderkens der Gelovigen, dewelken wy geloven dat men behoort te Dopen." Deze belydeniffe, Hoog Eerw. Heren, is tweledig.

I. Het eerfte Lidt behelft het gene, dat verworpen wordt, zynde *twee* dwalingen, die beide in *een* onderwerp vallen; maar nu zal de Appellant bewyzen, dat niet een van die beide dwalingen by hem huisveften; wat aangaat de *eerfte*; de Appellant fommeert den Eerw. Kerkenraad, om eenig bewys of fchyn van bewys te produceren, dat de Appellant *niet te vreden zoude zyn met een eenig Doopfel dat hy ontfangen heeft*, en ten dezen opzigten refereert hy zig aan zyne redenen van Appel, *pag.* 2. *No.* 5. en waarby hy als nog perfifteert.

Dan, gelieven Uw Hoog Eerw. zig te herinneren, dat volgens de zo evengedagte redenen van Appel, pag. 2. onder de motiven der cenfure door den Eerw. Kerkenraad was gerekent, dat de Appellant *zig* MOEST AANMERKEN, *als niet gedoopt te wezen*; verder dat ingevolge deze Ampliatie, de Eerw. Claffis, zulks alleen heeft opgegeven als een motief, waarom hun Eerw. de cenfure confirmeerde. Om nu, Hoog Eerw. Heren, de handelwyze van den Eerw. Kerkenraad ten dien opzigte in het ware daglicht te ftellen, zo meent de Appellant dat ze hier op uitkomt: „ de Nederl. Geloofsbelydeniffe, wat hare letter betreft, veroordeelt wel „ niet anders dan het niet te vreden *zyn*, met den „ eenigen Doop die men ontfangen heeft; maar „ wy zyn van begrip, dat gy, die den Kinderdoop „ verwerpt, *u behoort* aan te merken, als te zyn „ niet gedoopt; dat gy *behoort* niet te vreden te

„ zyn

„ zyn met den Doop, dien gy in uwe Jeugd ontfan- „ gen hebt; dat gy *behoort*, u te beschouwen, als „ overzulks niet te zyn gerechtigt tot het H. A- „ vondmaal; uit welken hoofde wy dan goedvin- „ den u daar van te weren."

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.

Dan, Hoog Eerw. Heren, of en in hoeverre zodanige denk- en handelwyze, met een gezond oordeel, en met het heilig recht bestaanbaar zy, wil de Appellant gaarne aan het oordeel van de Hoog Eerw. Vergadering overlaten; alleen de vryheid gebruikende om aan te merken, dat de Godlyke en de Menschelyke Vierscharen, onder anderen daarin verschillen, dat de eerste kennis heeft van-, en oordeelt over de beginselen onzer daden; maar dat de laatste alleen oordeelt, oordelen kan en mag, over de daden zelven, om 't even, uit welke grondbeginselen dat ze spruiten: als, by voorbeeld, iemand die de Christelyke Openbaring verwerpt, *den Keizer Schattinge geeft*, niet om dat de Zaligmaker het beveelt, maar om dat hy oordeelt, dat zulks met de welvoegzaamheid, en de orde der maatschappy overeenkomt; voldoet hy dan niet, zo veel aangaat de maatschappy? maar voldoet dan ook de Appellant niet, wanneer hy *betuigt* te berusten in dien Doop, die naar het oordeel van den Eerw. Kerkenraad zelve, aan hem is *wettig* bedient geworden, en wanneer tegens die betuiging geen het minste bewys kan aangevoert worden?

En, Hoog Eerw. Heren, wie of wat qualificeert den Eerw. Kerkenraad tot zo eene handelwyze? dat wy wegens ons *doen*, voor onze medemenschen aansprakelyk zyn, wordt niet betwist: dat wy wegens *ons denken*, *en ons gelove* zullen geoordeelt worden van God, is buiten billyke tegenspraak; maar is het voor een redelyk mensch, voor een Lidt van eene Protestantsche Gemeinte te dulden, dat iemand zig het recht aanmatige om te oordelen, over *het gemoed*, en *de overtuiging* van zynen medebroeder? het is zoo, dat het oordeel van den Eerw. Kerkenraad niet nieuw is; het gaat over eene zwarigheid die duizenden Godsdienstige

AM-STEL-DAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

ge gemoederen heeft ontrust; maar was het dan niet van zyne pligt geweest, om den Appellant, de redenen van dat oordeel voor te houden, om pogingen aan te wenden, die geschikt warem om den Appellant tot het zelve oordeel te brengen; maar, Hoog Eerw. Heren, ook dit is nimmer geschied! dan het ware geschied, en de redenen waren den Appellant niet meer voldoende voorgekomen dan die welken voor den Kinderdoop zyn gegeven; moest het dan nog niet gelden, *een ieder zy in zyn gemoed te vollen verzekert. Wie is by die eenes anderen huisknegt oordeelt? by staat ofte by valt zynen eigen Here. Wat oordeelt gy uwen Broeder — want wy zullen alle voor den Rechterstoel Christi gestelt worden. Oordeelt dit liever, dat gy den Broeder genen aanstoot, ofte ergernisse en geeft, waarom word myne vryheid geoordeelt van eens anders conscientie.*

Indien, Hoog Eerw. Heren, dergelyke Apostolische vermaningen, als ook die wy vinden 1 Cor. 4: 5. en naar welken Paulus ons verzekert, dat God oordelen zal, van den Eerw. Kerkenraad behoorlyk waren overwogen geworden, hy zoude zig gewagt hebben, voor zodanige procedure; waarvan de Appellant geen voorbeeld en weet; want de Eerw. Kerkenraad heeft, by gebrek van genoegzame redenen, zyne pogingen aangewent, om ware het mogelyk den Appellant en zyn gevoelen, te brengen in de term van het *veroordeelde gevoelen der Wederdoperen*, en om uit dien hoofde, hem, ten minste met eenigen schyn van billykheid te konnen censureren; en dat niettegenstaande de Appellant openlyk heeft gedeclareert, en nog declareert, *dat hy te vreden is met den Doop, dien hy ontfangen heeft*; en dat de wet van niets anders gewaagt.

Dan, Hoog Eerw. Heren, de Appellant vertrouwt, dat de Eerw. Kerkenraad deze defensie overwegende, van zynen misslag zal overtuigd wezen, en daarom zyn gedrag liever willen verdedigen met de tweede veroordeelde dwaling; namelyk *het verdoemen van den Doop der Kinderkens der*

Ge-

Gelovigen: dan, dat de Appellant ook daaraan niet schuldig zy, blykt uit de volgende redenen.

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

Eerstelyk, de Appellant verkiest voor zyne Kinderen den Doop der Bejaarden, uit dien hoofde moet hy voor dezelve verwerpen den Doop der Kinderen; maar doen nu de Voorstanders van den Kinderdoop, niet juist het zelfde; zy verkiezen voor hunne Kinderen, den Kinderdoop, en moeten uit dien hoofde voor dezelven verwerpen den Doop der Bejaarden; doch zullen zy zig laten welgevallen, als men hen beschuldigt, *dat zy den Doop der Bejaarden verdoemen*?

De Appellant weet, dat hierop zal gerepliceert worden, *wy admitteren niet alleen den Doop der Kinderen, maar ook dien der Bejaarden, dien wy niet verdoemen; maar gy admitteert alleen den Doop der Bejaarden*, terwyl *gy dien der Kinderen verdoemt*: Dit, Hoog Eerw. Heren, heeft eenigen schyn, doch ook niet meer; want de Appellant, om redenen, die aanstonds zullen volgen, ontkent expresselyk, dat hy den Kinderdoop niet zoude admitteren, en nog meer, dat hy ze zoude verdoemen; intusschen, Hoog Eerw. Heren, dit is de waarheid, dat hy Appellant voor zig den Kinderdoop gantschelyk verwerpt; dat die verwerping steunt op zodanige redenen, waar van hy zig verbeeld dat ze geschikt zyn, om een ieder te moeten overtuigen: dat hy uit dien hoofde wenschte, dat alle de Christen, ja, de Appellant voegt 'er met reden by, dat alle menschen van het zelfde gevoelen waren: ook is al verder waar, dat de Appellant aan een ieder, die 'er naar vraagt, de gezegde redenen mededeelt, en dat hy uit hoofde van dat alles kan aangemerkt worden als een bestryder van den Kinderdoop, als een wiens pogingen ingerigt zyn om die Lere afbreuk te doen, om plaats te maken voor dien Doop, die de Appellant noemt *den Doop des Heren*.

Maar dit alles toegestaan zynde, zal de Appellant de vryheid gebruiken, om het gedrag van de Voorstanders des Kinderdoops, en dat van den Eerw. Kerkenraad te beschouwen, en aldus voor

te

AM-STEL-DAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

te stellen, Het is namelyk, Hoog Eerw. Heren, onloogchenbaar, dat hy zig, althans niet minder, dan den Appellant, beyvert in het *dissemineeren van zyne Lere*; dat het een algemeen gebruik is geworden, dat genoegsaam alle Ledematen hunne Kinderen laten Dopen; dat dit algemeen gebruik, zig eindelyk opwerpt, als hebbende eene wetgevende magt, waarop de Eerw. Kerkenraad van Amsterdam het eerst zyn Zegel heeft gezet, door het decerneren van eene niet min ongefundeerde, als ongehoorde censure; dat zodanig eene handelwyze niet anders strekt, dan tot afbreuk van den *Doop* der Bejaarden, die immers buiten twyfel door *Christus* is ingesteld: dat de Voorstanders onder ons van den Kinderdoop; dat de Eerw. Kerkenraad, niet nalaten zal of mag, om zig in dier voegen te beyveren, dat ware het hen mogelyk zy alle menschen niet alleen tot het Christendom in 't gemeen, maar ook tot de Gereformeerde Kerk in 't byzonder, zouden tragten over te brengen: dat wyders wy naar Gods belofte zulk eenen tyd verwagten, waarin *den naam des Heeren zal gevreesd worden van den nedergang der Zonne, tot aan haren opgang*; maar als nu, Hoog Eerw. Heren, het gedrag van den Eerw. Kerkenraad goed is; als hy nog mogt subsisteren, dan wanneer die heuchelyken tyd zal zyn daargestelt; volgt dan niet, dat zyne pogingen daartoe zouden strekken, om den Doop der Bejaarden geheel te vernietigen? want ging het naar den wensch van den Eerw. Kerkenraad, dan wierden alle menschen Gereformeerde Christenen: dan zoude een ieder van hen zyne Kinderen laten Dopen, anders wierd hy gecensureert: dan had den Doop der Bejaarden door Christus ingestelt, geheel uitgedient; dan moet men onderstellen dat hy, gedurende den gantschen heerlyken kerkstaat, die ons als een ruim tydvak, onder de onbekrompene vertoning van 1000 jaren wordt voorgesteldt, in vergeteldheid zoude geraken, en zulks niettegenstaande Christus, by deszelfs instelling zig aldus liet horen, *ziet ik ben met u-lieden, alle de dagen tot de voleindiging der Waereld.*

Uit

Uit het geen voorgestelt is, en uit het geen onmiddelyk volgen zal, blykt nu middag klaar, (1) dat de Appellant admitteert den Doop der Kinderen, doch dat hy wenschen zoude, dat hy van niemand gebruikt wierdt: (2) dat de Eerw. Kerkenraad admitteert den Doop der Bejaarden; doch dat hy *verwagt en baast naar de toekomste van dien dag Gods*, in welke hy, naar zyne onderstelling zal ophouden. (3) Dat de pogingen van den Appellant zyn ingerigt om den Doop der Kinderen; maar die van den Eerw. Kerkenraad, om dien der Bejaarden, afbreuk te doen. (4) Dat de Eerw. Kerkenraad zyne Lere meerder dissemineert, dan de Appellant.

AMSTELDAM.
Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

Ten tweeden, Hoog Eerw. Heren, is het 'er zoo verre af, dat de Appellant verdoemen zoude den Doop der Kinderen, dat hy het tegendeel heeft bevestigt, door het laten dopen van een zyner vorige Kinderen, ter begeerte van zyne naastbestaande, en zulks, niettegenstaande de Appellant, toen gene mindere overtuiging had van de onwettigheid des Kinderdoops, dan hy nu heeft, en hy uit dien hoofde niet van zig konde verkrygen, om voor God en de Gemeinte, de eerste vrage van het Doopformulier, met *ja* te beantwoorden: en dat, wat betreft het tegenwoordig kind van hem Appellant, dat voor den Eerw. Kerkenraad schynt te zyn geworden, *een Steen des aanstoots*, en *een Rotse der ergernisse*; hy Appellant is bezielt geweest met die zelve toegeeflykheid, doch die buiten zyne schuld en om redenen niet nodig hier te allegeren, geen effect heeft geforteert. Het geen, Hoog Eerw. Heren, de Appellant hier voorgeeft, presenteert hy, indien het gerequireerd wordt, met behoorlyke getuigen te bewyzen, en uit dien hoofde concludeert de Appellant; (1) dat hy met geen den minsten schyn, kan worden verklaart te zyn een *verdoemer van den Doop der jonge Kinderen*; (2) dat het tegenwoordig Kind van hem Appellant, ten zynen opzigte, moet aangemerkt worden, als *te zyn gedoopt*; vermits de Appellant van zyne zyde

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.

de zulks heeft toegestaan, en niet verhinderdt; en bygevolge dat de censure tegens hem gedecerneert, alleen daarop kan worden gegrondt; dat de Appellant zwarigheid *vindende in den Kinderdoop*, *voor zig verkiest dien der Bejaarden.* Dan, Hoog Eerw. Heren, er zyn in onze Stad, verscheidene Kinderen op gelyke wyze gedoopt geworden, wier Ouders beide, of een van beide, dien Doop verwerpen; die deze verwerping met hunne daden, en met woorden openlyk betuigen; zodanige Ouders, als ook onvrugtbare Egtgenoten, die by meer dan één Lidt des Kerkenraads zyn bekent, om niet te zeggen, onder hunne naastbestaande te rekenen; (3) dat overzulks de Appellant niet zonder reden heeft gezegt, dat in zyne censure, ook die van anderen is gereed gemaakt.

Ten derde, Hoog Eerw. Heeren, betuigt de Appellant met alle oprechtheid, en sommeert den Eerw. Kerkenraad om het tegendeel te bewyzen; dat hy Appellant van begrip is, dat wy door den rechtvaardigen Rechter zullen geoordeelt worden, niet zo zeer naar onze daden, in het *afgetrokkene*, als wel naar de grondbeginselen, waar uit ze voortkomen: dat hy, met alle weldenkende menschen, met genoegen ziet, dat zelfs zy, die den slegtsten Godsdienst omhelzen, zig dien Godsdienst beyveren: dat hoewel hy Appellant wel zyne pogingen wil aanwenden, om zulken die het begeren, mede te delen de redenen die hy heeft, om den Doop der Bejaarden te verkiezen; hy egter altoos, aan zulken, die menen, dat den Kinderdoop niet alleen zy geoorlooft, maar ook nodig en nuttig; heeft aangeraden, nog aanraad, en voornemen is te zullen aanraden, dat ze hunne Kinderen late Dopen.

II. Het is, Hoog Eerw. Heren te vermoeden, dat de Eerw. Kerkenraad niet zal nalaten om aan te voeren, het twede Lidt van de Geloofsbelydenis Art. 34. dus luidende: „ *dewelken* (de Kinderkens der gelovigen) *wy geloven dat men beboort te Dopen.*" Doch, de Appellant merkt daar tegen

aan (1) dat alles, 't geen in die Belydenisse wordt verklaart, *behoorlyk* te zyn, niet zy van zodanig gewigt; dat de afwyking van dien, iemand *censurabel* maakt. In het volgend 35ste Art. by voorbeeld, wordt geleert, dat men alvorens het H. Avondmaal te gebruiken, zig *behoort* WEL *te beproeven*; en, Hoog Eerw. Heren, wordt ook niet geleert dat men behoort zo veel mogelyk gebruik te maken van het H Avondmaal; ja, dat nog verder gaat, moet volgens het goedgekeurt Formulier, de Bejaarden Dopeling zig 'er niet toe verbinden; maar procedeert men tegens zulken die daarin nalatig worden bevonden? 't zy dan dat zulks veroorzaakt wordt, of door veragting, of om dat men 'er zig niet toe gerechtigt agt; en zulken zyn 'er niet weinige. (2) Dat alhier wederom gebruikt wordt het zagte woordt *behoren*, en niet *moeten*; welke uitdrukking in de Belydenisse wel degelyk wordt gebruikt, als zy wil voorstellen eene *volstrekte noodzakelykheid*, en waar van het tegendeel wordt *veroordeelt*, en verklaart met onze Lere *onbestaanbaar te zyn*. Dit blykt zeer duidelyk uit het 34ste Art. zelve; kort te voren was gezegt, „ die *moet* maar eens Ge„ doopt worden met den eenigen Doop, zonder „ dezelve —— te herhalen. —— Hieromme ver„ werpen wy de dwalingen der Wederdopers &c." (3) Dat de Appellant niet anders mag geoordeelt worden, dan naar de *letter van de wet*, die zig uitdrukt met het *werkwoord* DOPEN: hy weet zeer wel dat ieder Leeraar onzer Gemeinte verpligt is, om Kinderen te Dopen; maar dewyl het Dopen der *Lidmaaten niet geoorlooft is*, en dat van dezen alleen gezegt kan worden, dat zy zig *laten* Dopen, of dat zy den Doop *begeren*; zo besluit de Appellant, dat dit gedeelte der Belydenisse den Lidmaaten in in 't geheel niet aangaat.

Misschien, Hoog Eerw. Heren, zal de Eerw. Kerkenraad zig bedienen van het 56ste Art. in de Kerken Ordening, dus luidende: „ Het verbond „ Gods zal aan den Kinderen der Christenen met „ den Doop (zo haast als men die bedieninge des-

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

AM-STEL-DAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

„ zelven hebben kan) bezegelt worden." Doch de Appellant agt ter verdediging, niets nodig te hebben, dan het volgende (1), dat dit 56ste Art. bykans woordelyk is overgenomen uit de Resolutie in den name van Hun Ed. Gr. M. in den jare 1591 genomen, en te vinden by P. Scheltus, Kerk. Plac. boek, pag. 256. in welke Resolutie, dat Art. is geplaatst, onder den tytel *van den Doop*, h. l. pag. 262 en 263. daar nu uit de Resolutie blykt, dat alles wat door hun Ed. Gr. M. onder den tytel *van den Doop* wordt geordonneert, alleen maar betreft den Doop der Kinderen: daar het nu onmogelyk is, dat hun Ed. Gr. M. den Doop der Bejaarden niet zouden hebben geadmitteert, zo behoeft het geen verder bewys, dat het Art. 56 van de Kerken-Ordening alleen maar handelt van de Kinderen, ten wiens behoeven den Doop begeert wordt. (2) Dat die gehele Kerken-Ordening, rechtstreeks alleen behelst de pligten van de *Opzieners der Gemeinte*, zo dat die van de Ledematen 'er slegts van ter zyde inkomen. Dit blykt in 't byzonder uit het *zelve 56ste* Art. „ doch ter plaatsen daar niet *zoo veel Predi-* „ *katien* gedaan worden, zal men eenen zekeren „ dag ter weke verordenen, om den Doop —— „ te bedienen." Dit nu is immers niet het werk der Ledematen. Hier op volgen Art. 57 en 58. beide dus beginnende, „ *de Dienaars zullen &c.*

Dus meent de Appellant ten vollen te hebben bewezen, dat de censure tegens hem gedecerneert, niet is gegrond in eene eenige der Kerkelyke wetten, en by gevolg dat hy geauthoriseert is, niet alleen om ze te verklaren te zyn eigendunkelyk, en van een gevaarlyk uitzigt, maar ook om te procederen tot de vernietiging van dezelve.

Dan, Hoog Eerw. Heren, hoe zeer de Appellant meent, zyne zaak te hebben voldongen, kan hy egter niet nalaten, om ten overvloede, en tot nadere bevestiging het volgende voor te stellen:

1. Dat de censure van hem Appellant, volgens Art. 31. van de Kerken-Ordening, *niet behoord te stryden tegens de Art. in het Synode generaal besloten;*

maar,

maar, Hoog Eerw. Heren, als de Eerw. Kerkenraad overweegt alles wat nopens de censure Art. 71 tot 81 is vastgesteld; hoe zal hy zyn gedrag daar mede konnen overeenbrengen? Immers alles t'samen genomen zynde, wordt voor een Opziender der Gemeinte, en ook voor een Lidtmaat, Art. 80 niets anders verklaart te zyn een reden van censure, dan, *valsche Lere of ketterye, of openbaare Scheurmaking.* —— Voorts worden alleen opgetelt *dolingen in den wandel*, en alles op deze wyze besloten; „ *kortelyk alle de zonden en* GROVE *feylen, die den Autheur voor de wereld* EERLOOS *maken.*" Vermoedelyk zal de Eerw. Kerkenraad zig beroepen op de *valsche lere, ketterye, en openbare Scheurmaking*; doch, Hoog Eerw. Heren, hoewel alle verschil in de Lere, meestal onderstelt eene *valsheid* aan de eene of andere zyde, hoewel zulks meestal gepaart gaat met eenen minderen of meerdere trap van *scheurmaking*; hoewel deze meerder *openbaar* wordt, als ze door Leeraars wordt veroorzaakt; zo kan egter de Eerw. Kerkenraad zig niet geregtigt agten om alle verschil in de Lere te brengen in de term van *valsche lere*, of *ketterye* en *openbare scheurmaking*. Immers heeft de Appellant in zyne *redenen van Appel* reeds opgemerkt, dat omtrent het H. Avondmaal, ook plaats hebben twee verschillende en tegens malkanderen lyn recht strydende gevoelens, van welken bygevolg, een van beide moet *valsch* zyn; maar zouden deszelfs voorstanders het zig laten welgevallen, dat niet alleen zulks verklaart wierdt te zyn *eene valsche lere*, of *ketterye*, en eene *openbare scheurmaking*; maar ook dat het wierdt gegeven voor eene reden van censure? Als nu de Appellant hier by voegt, dat de wet van genoemde redenen van censure spreekt, dan die bestaan in GROVE *feylen, die den Autheur* EERLOOS maken; als hy zich te binnen brengt, dat hy niets anders doed, dan uit gehoorzaamheid voor den Here te verkiezen eenen Doop, die door Hem, zelfs naar het oordeel van den Eerw. Kerkenraad is ingesteld geworden; dan te verwerpen eenen Doop, zo als hy in dat geval, we-

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

AM-STEL-DAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

wederom ook naar het oordeel des Eerw. Kerkenraads, doen moet; zo kan hy zig niet begrypen, met welken schyn zyne denk- en handelwyze kan worden aangemerkt als eene *grove* feyl, en die den Appellant zoude *eerloos* maken: dan, daar de Wet, de eenige geapprobeerde Wet der censuren van niets anders spreekt, waar op fundeert zig dan de Eerw. Kerkenraad? Hier by voegt de Appellant de Nederl. Geloofsbel. Art. 35. alwaar men wegens de *Sacramenten* dus leest; „ wy zeggen dat *men hem* „ *moet laten vergenoegen* met de Ordeninge die *Chris-* „ *tus* en *zyne* Apostelen ons geleert hebben, ende „ spreken, *gelyk zy daar van gesproken hebben;*" maar, Hoog Eerw. Heren, om niet te vragen, waar of Christus en zyne Apostelen den Kinderdoop geleert, of daar van gesproken hebben; aangezien toegestemd wordt, dat men niet vindt dat zulks ergens tegens regtstreeks geschiedt, zo is immers klaar dat Christus en zyne Apostelen, in het geen zy van den Doop *geleert* en daar van *gesproken hebben*, duidelyk en regtstreeks bedoelen, zulk eenen Doop, die een voorafgaand *onderwys* vordert, of dat op één uitkomt, *Discipelen maken*, 't geen niet anders dan *door onderwys* geschieden kan: eenen Doop, niet alleen *ter* bekering, maar ook *der* bekering, waar van de voorwaarde is, *van harten te geloven*; maar of schoon nu de Appellant juist valt in de term van de Wet, vermits hy van den Doop, *zoo leert en spreekt* als *Christus en zyne Apostelen daar van geleert en gesproken hebben*; zo kan egter de Eerw. Kerkenraad goedvinden, om van zyne zyde, *tegens die Wet*, *en tegens de verbintenis om ze te helpen gestand doen*, *'er zig niet mede te laten vernoegen.*

2. De Appellant hadt in zyne *redenen van Appel* pag. 8 gezegt, dat zo veel hem bewust was, door niet een onzer Godgeleerden, de Lere des Kinderdoops is verklaart te zyn *fondamenteel*; dan, by nader onderzoek zyn hem voorgekomen, niet alleen de reeds voorgestelde woorden van *Ursinus*, maar ook die van *Calvinus*, die in zyne Instit. 4de Boek, cap.

cap. 16. niet minder hevig uitvaart tegens de verwerping van den Kinderdoop; maar, Hoog Eerw Heren, het is bekent, hoe dergelyke woorden gehoort werden in tyden van beroering; toen *Zwinglius*, zo voor den Kinderdoop yverde, dat hy tot zyne spreuke nam, *wie met water herdoopt*, *worde tie der met water verdronken*; toen men wist te bewerken een Plakaat, ingevolgen het welke *Felix Mants*, en vele anderen, alleen om dat zy herdoopten, jammerlyk in water zyn versmoort: toen *Beza* zo onchristelyk over het *kettermoorden* schreef: toen *Calvinus* zelve, zynen roem dermate bezwalkte, dat *zyne banden met bloed zyn bevlekt* geworden! En indien zulke of dergelyke woorden, iets zoude konnen bewyzen, behoorde men aan te tonen het een of ander *Concilie* of aanzienlyke *Kerkvergadering*, in dewelke de algemeenheid des Kinderdoops, op pœne van excommunicatie is vastgesteld geworden, dan gelyk de Appellant daar van geen voorbeeld en weet, zo weet hy zeker, dat zulks in het Synode Nationaal niet is geschiedt. Wat aangaat de Concilien, of Kerkvergaderingen, het is, Hoog Eerw. Heren, 'er zo verre af, dat zulk een besluit immer genomen zou zyn geworden, dat een aanzienlyk getal vermaarde Kerkvaders zig tegen den Kinderdoop hebben verklaart: en vreesde de Appellant niet, dat deze Ampliatie te groot zou worden, hy zoude de woorden opgeven van *Tertullianus*, *Lib. de Baptismo cap.* 18, van *Athanasius*, *Serm.* 3. *contra Arian.* om van vele anderen niet te gewagen: hy zoude opgeven eene Heirschare van vermaarde Mannen, die ten tyde der Reformatie hebben geschreven, en die alle onderstelling van den Appellant bevestigen; maar wat *Calvinus* in 't byzonder betreft, zal de Appellant alleen opmerken, dat zyne manier van denken, in zynen leeftyd, niet algemeen was. Een ander groot Hervormer, *Luther* zelfs, sprak op een anderen toon; die groten Man, die gewoon was om het geen hy geloofde, niet alleen openlyk, maar ook nadruklyk voor te stellen, laat zig in zyn *Sermoen op den 3den Zondag na drie Koningen*, aldus horen: „ is 't dat

AMSTELDAM.

Ampliatie Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

AM-STEL-DAM.

Amplia-tie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

„ wy niet en konnen bewyzen, dat de jonge Kinde„ren zelve geloven, en een eigen gelove hebben, „ zo is mynen getrouwen raadt en oordeel, dat men „ slegts ophoude en aflate, hoe eer hoe beter, en„de en Dope nimmermeer Kind, op dat wy de „ Hoge Majesteit Gods, met zulke flatering en „ guichelwerk, daar niet in en is, niet en bespot„ten nog en lasteren:" deze woorden vergelykt de Appellant met het geen die zelve *Luther* schryft in den *Brief van den Wederdoop*, „ dat de Kinderen „ geloven, dat en konnen wy met gene spreuke „ bewyzen, die zo helder en klaar uitspreken, met „ zulke of dergelyke woorden, gy zult de Kinde„ren Dopen, want zy geloven ook; wie ons op „ zulke boekstaven te bewyzen dringt, dien moeten „ wy wyken, en gewonnen geven, wy en vinden „ ze nergens beschreven;" wat nu de Godgeleerden betreft, die posterieur die Synode hebben geschreven, kent de Appellant niet een, die de lere des Kinderdoops heeft aangemerkt, als te zyn *fondamenteel*; maar wel het tegendeel, en onder hen, zal de Appellant voorstellen de woorden:

I. Van *Camp. Vitringa*; die grote Man, die in zyne Obs. Sacr. betuigt in die lere, zwarigheid gevonden, en ze daarom neerstelyk te hebben onderzogt, die in zyne uitlegging over Jesaïas 59: 3. en om aan te wyzen hoe in het gedrag van de Protestantsche Kerk, deze woorden zyn vervult geworden, *uwe handen zyn met bloed bevlekt* enz. onder anderen ook optelt, *het vervolgen van mede Geloofsgenooten, wegens een verschil in 't Leerstuk van* DEN Doop; en Hoog Eerw. Heren, om het geen 'er verder volgt, en zeer aandoenlyk is, over te slaan, wat verschil is 'er onder de Protestanten over den Doop immer geweest, dan, *of men jonge Kinderen zal Dopen*?

Die zelve groten Man, spreekt in zyne *korte Stellingen*, Hoofdst. 24. §. 32. aldus: „ Het is zeker, „ dat de Kerke van de tweede en derde Eeuwe nooit „ vreemd is geweest van 't Dopen van jonge Kin„deren, hoewel vele Christenen de Doop aan hare „ Kinderen niet lieten bedienen, als in nood van

„ ster-

AMSTELDAM.

„ sterven, en die uitstelden tot de Jaren van discre-
„ cretie, *om geen onverwerpelyke redenen*;" dus, Hoog Eerw. Heren, zou die groten Man, in de zaak van den Appellant geoordeeld hebben, dat hy den Doop van zyn Kind uitstelde, *om geen onverwerpelyke redenen*, en dus zeer veel verschillen van den Eerw. Kerkenraad, door wien die redenen worden verklaart te zyn niet alleen *verwerpelyk*, maar zelfs *censurabel*.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

II. *F. A. Lampe*, in zyn Genadeverbond, 4de Deel, 19de Hoofdst. §. 9. spreekt aldus. „ De tydt der
„ bedieninge van den Doop is van 't begin af aan,
„ niet bepaalt geweest, daar na heeft men —
„ Paasschen en Pinxteren daar toe vastgestelt. Wier-
„ den de genen, die gedoopt zouden worden ziek —
„ als dan wierdt hun Doop verhaast; de insluipen-
„ de *dwaling* van de *noodzaaklykheid van den Doop*
„ heeft veroorzaakt, dat men zig met het Dopen
„ meer gehaast, en dezelve maar weinige dagen na
„ de geboorte medegedeelt heeft. De *gewoonte* zelfs
„ is *onstrafbaar*" zoo sprak, Hoog Eerw. Heren, een Man, wiens kundigheid in ons Kerkgenootschap, op geen lagen prys staat. Hy noemt het niet eene *wet*; maar eene *gewoonte*. Hy zegt dat ze *onstrafbaar*; maar niet dat ze *noodzaaklyk* is. Verder in zyne *Melk der Waarheid*, over Zondag 27, vrage: „ zyn
„ dan de Kinderen in de eerste Kerke gedoopt ge-
„ worden?" Antw. „ Wy hebben van de twee eer-
„ ste Eeuwen — zeer weinig berigt; doch dat zulks
„ in 't laatste van de tweede Eeuw, reeds gebruike-
„ lyk is geweest, kan men wel bewyzen. Onder-
„ tusschen is zulks egter nog een *geruimen tyd*, in
„ de vryheid der Kerke gebleven, dat somtyds de
„ Kinderen gedoopt zyn, en somtyds niet; *zonder*
„ *dat daar door de band der gemeenschap gebroken is.*"

III. *Bernhardus Keppel*, die wel van zynen dienst is verlaten geworden, om dat hy zwarigheid vondt in het Dopen van Kinderen, wier Ouders of Doopgetuigen gene Ledematen, of menschen van een eerlyk gedrag waren; maar die egter zo veel aangaat de rechtzinnigheid in de lere des Doops, nooit ver-

AM-STEL-DAM. dagt, immers niet is beschuldigt geworden; die Man, die zo wel als van velen van zyne vervolgers, reeds is geoordeelt geworden, schryft opzettelyk in zyn boek *de waarheid vervolgt en verdrukt enz.* eene verhandeling over de *niet noodzaaklykheid van den Kinderdoop*, en beroept zig tevens op verscheiden van onze Godgeleerden.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

IV. *G. Meyer*, in zyn boek *de Onderwerpen van den Doop*, uitgegeven met aant. van *J. R. Kelderman*. Deze Schryvers, die duidelyk genoeg te kennen geven, de zwarigheden die zy vinden in den Kinderdoop, beneerstigen zig op vele plaatsen, om deszelfs *niet noodzaaklykheid* te bewyzen. Op pag. 251. &c. Behalven zeker aanmerkelyk getuigenis van den groten *Vitringa*, vindt men deze woorden „ uit „ de oude Kerkelyke Schryvers, is het betooglyk, „ dat zo de Oostersche als Westerse Kerken, ontrent den Doop der minderjarigen, zig veel vryheid hebben aangematigt: ja 't schynt ons toe, dat „ ze in 't gemeen hebben gelooft, dat het dopen van „ jonge Kinderen, onverschillig, en deszelfs uitstel, „ veiliger was," en ten bewyze daar van, wordt opgegeven eene lyst van zulke *Oudvaders*, die of schoon *van Christen Ouders geboren*, egter niet in hunne minder, maar meerderjarigheid zyn gedoopt; als in de *Oostersche Kerk*, *Gregoor de Nazianzener*, *Basilius* en *Chrysostomus*; en in de Westersche Kerk, *Ambrosius*, *Hieronymus* en *Augustinus*; waar by de Appellant, was het nodig, nog een aanzienlyk getal zoude konnen voegen

V. *Siccama*, kort begrip der Godgeleertheid, Hoofdst. 25. vrage 62. antw. 4. „ blykt ook uit alle „ Schryvers der eerste Kerkeeuwen, dat de Kinderdoop — is in gebruik geweest; hoewel 't zeker „ is, dat ze oudstyds niet zo algemeen is geweest, „ maar veeltyds uitgestelt tot mannelyke Jaren, 't „ welk eerst wel *uit goede gronden* geboren is, maar „ naderhand uit bygeloof."

VI. *W. Pyffers*, een der geagtste Leeraren onzer Gemeinte, en die van vele weldenkenden, nog wordt gekent en betreurt, laat zig in zyne fraaije *Geloofs-*

vas-

vastigheid, 2de stuk pag. 730 aldus horen; immers voor zo verre hy een ongeletterd Lidtmaat, hoewel aldaar, zo als doorgaans, met uitsluiting van zig zelve, dus sprekende invoert: „ Kome ik — tot de „ Mennoniten; ik bekenne — alle de gevoelens „ van die alle — niet te kennen; — maar dit be „ tuige ik, dat de algemeene, van ons verschillen„ de gevoelens ontrent den Kinderdoop, den Eed „ — misschien eene geheele uitwendige vereeni „ ging zwaar, zo niet onmogelyk maken; maar dat „ ze myne hartsvereeniging, zo ver wy in *de we*„ *zenlyke Geloofspoincten van harten vereenigt zyn*, „ niet konnen breken; ja wat zegge ik, myne harts„ vereeniginge? Ook myne *uitwendige vereeniging* „ niet, zo ver die met de goede orde bestaan kan. „ Laten wy in eene andere Kerke ter openbare Pre„ dikatie, Gebeden en Psalmgezang gaan; immers „ doorgaans; want waarom zouden wy ook niet nu „ en dan dien openbaren dienst niet met elkande„ ren mogen oeffenen? Laten wy altyd in andre „ Kerken, en ook eenigsints op andere wyze de H. „ Sacramenten gebruiken, dat zal onze onderlinge „ Christelyke gesprekken, gebeden, gezangen, raad, „ hulpe, handreikinge en andere Broederpligten „ niet moeten hinderen. Dus blyft myn gelove „ vast, en ik zoude niet durven ontkennen, dat het„ zelve wel eens door hartsbeminde Broeders van „ dien naam is gesterkt."

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

VII. Het zy den Appellant vergunt om by dit alles te voegen, hoe een zeer geagt Leeraar onzer Gemeinte, in zyne Leerreden, over den 27sten Zondag gehouden, na dat de censure van den Appellant was rugtbaar geworden, ten aanhoren van eene talryke Vergadering heeft betuigt, dat, *indien tusschen de Mennoniten en ons, geen ander verschil was, dan over den Kinderdoop, hy hen geerne de band van Broederschap wilde geven.* Indedaad, Hoog Eerw. Heren, eene taal, die recht Christelyk is; maar hoe met dezelve, de censure van hem Appellant bestaanbaar zy, betuigt hy niet te konnen begrypen.

Meerder getuigenissen zal de Appellant niet voor-

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

dragen; maar zal met een effenbaar gemoed afwagten, dat de Eerw. Kerkenraad van zyne zyde, een eenig Godgeleerde, die van eenige vermaardheid is, zal aanwyzen, die het tegendeel heeft geoordeelt; en indien hy ten dezen opzigte in gebreken blyft, dan meent de Appellant een nieuw bewys te hebben, dat de censure tegen hem gedecerneert, zonder deswegens het advys van de Eerw. Classis, en van uw Hoog Eerw. te hebben ingenomen, niet tegenstaande ze zonder voorbeeld, en van een gevaarlyk uitzigt is, niet anders rust, dan op een eigendunkelyk gezag.

3. Eene derde voorstellinge is, dat indien de Constitutie van ons Kerkgenootschap medebragt, eene volstrekte *verpligting*, dat ieder Lidtmaat op poene van censure zyne Kinderen moest laten dopen, het dan volstrekt noodzaaklyk was geweest, om te bepalen wat men door *jonge Kinderen* te verstaan hebbe. Het is waar, Hoog Eerw. Heren, dat een pas geborene, met recht een *jong Kind* genaamt wordt; maar daar de woorden jong en oud, *betreklyk* zyn; daar iemand zeer lang den naam van *een Kind* kan dragen; daar 'er niet veel doorzigt nodig was om te bevroeden, dat indien het oogmerk ware geweest om zoo eene algemene verpligting voor te stellen, dan, de benaming van *jonge Kinderen*, niet genoeg was om den *eersten leeftyd*, in den omtrek van *weinige dagen*, te bepalen; om reden dat een Kind dat reeds eenige jaren heeft bereikt, nog den naam van een *jong Kind* kan dragen; en dat overzulks zodanige onbepaalde uitdrukking, allerlei uitvlugten onderhevig moest zyn. Dan, Hoog Eerw. Heren, om dat in gene Wet gevonden wordt de bepaling, wanneer een Kind ophoudt een *jong Kind* te wezen, zo besluit de Appellant, dat die Wet niets anders kan geagt worden te behelzen, dan het geven van *vryheid* aan de Lidmaten, om den Doop der Kinderen *te mogen begeren*; en aan de Leeraars, om hem te mogen bedienen.

Uit deze aanmerking blykt, dat iemandt die zyne

de Kinderen niet laat dopen, zig kan bedienen van het weinig of niets-bepalend voorstel, *jonge* Kinderen; dat hy den Doop van zyne Kinderen zo lang kan uitstellen, tot dat de Opzienders der Gemeinte zwarigheid vinden, om hem aan die Kinderen te bedienen: dan, Hoog Eerw. Heren, hoewel zulk een gedrag bestaanbaar zoude wezen met de letter van de Wet; het zoude egter niet stroken, met de thans algemeen aangenomene begrippen; de Eerw. Kerkenraad zoude daarin wedervinden, een *reden van censure*: en uit dien hoofde een ieder verpligten om zyne Kinderen zeer vroeg te laten dopen; dit is een natuurlyk gevolg, 't geen uit de afwyking van de Wet geboren wordt; en eenmaal voet genomen hebbende, en vervolgens mede door de gewoonte tot eene Wet geworden zynde, meerder onaangenaamheden na zig kan slepen; want, Hoog Eerw. Heren, als de benaming van *jonge Kinderen*, naar goedvinden van de Opzienders der Gemeinte mag worden uitgelegt; als het waar is, dat den Doop van sommige Kinderen wordt uitgestelt, of by toeval, of om dat de Moeders, die een langdurig Kraambed konden hebben, verkiezen om ze zelve ten Doop te houden, of om andere redenen, gelyk by voorbeeld onze tegenwoordigen Erfstadhouder niet is gedoopt geworden dan omtrent vyf weken na Hoogstdeszelfs Geboorte; dan zal die onderstelling, nog meerder censuren wegens den Kinderdoop veroorzaken, of alle de Lidtmaten *noodzaken* om met den Doop der Kinderen alle mogelyken spoed te maken, zoo dat de eerste gelegenheid by hen niet zal mogen worden verzuimt! 't zy zo, Hoog Eerw. Heren, dat men meene redenen te hebben om betere dingen te geloven; maar het is genoeg aan te wyzen, dat uit die onderstelling zeer gemaklyk, en natuurlyk geboren zal worden, niet alleen dat de Lidtmaten onzer Gemeinte weinig reden zullen hebben, om zig te verheugen, dat *het Jok hares lasts, den Stok harer schouderen, en den Staf der genen, die haar dreef, verbroken zyn*, maar ook dat ze zullen moe-

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

AM- STEL- DAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

moeten aanzien, het doen van *gebod op gebod, regel op regel; hier een weinig, daar een weinig.*

4. Deze aanmerking leidt den Appellant van zelve tot eene andere: daar hy vermoedelyk zig in het geval bevindt, om over den Doop van verdere Kinderen, zig niet te behoeven te bekommeren, zo was niets ligter voor hem geweest, dan den Eerw. Kerkenraad te misleiden, en in verlegenheid te brengen. De Appellant had immers konnen veinzen, als of hy door de aangevoerde redenen was overtuigt geworden, wegens de wettigheid, en noodzaaklykheid van den Kinderdoop, en uit dien hoofde met alle recht konnen eisschen, dat zyn Kind, *zonder een ogenblik te verzuimen*, zoude gedoopt worden; dan, Hoog Eerw. Heren, offchoon het veinzen by den Appellant eene vreemde zaak zy, wat zoude, indien het geschied ware, de Eerw. Kerkenraad volgens zyne eigene onderstelling hebben gedaan, of moeten doen, met een Kind van omtrent 12 Jaren? Of waaruit zoude hebben konnen blyken, dat zodanigen ouderdom, den naam van een *Jong* kind uitsloot, of dat *het geoorloofd was*, deszelfs zo lang uitgestelde Doop, nog verder uit te stellen? dit weet de Appellant, dat in onze Stadt den Doop van een Kindt, wiens beide Ouders den Kinderdoop verwerpen, en waar voor den Doop verzogt werdt, toen het reeds spreken, en gaan konden, niet dan met veel moeite, is toegestemt en bediendt geworden.

5 De Commissie van den Eerw. Kerkenraad, heeft by den Appellant onderscheidt gemaakt, tusschen eene *gemoedelyke zwarigheid*, en *de verwerping van den Kinderdoop* zelve; de gemoedelyke zwarigheid bestond naar haar oordeel daarin, dat Ouders konden twyfelen aan *haar eigen gelove*, en overzulks hunne Kinderen tot den Doop niet gerechtigt agten; en zulks werdt als verdragelyk voorgesteld; maar, Hoog Eerw. Heren, of in het vervolg, zodanigen, die den Doop hunner Kinderen zullen nalaten, 't zy om dergelyke gemoedelyke zwarigheid, 't zy om dat ze het slegts voorwenden,

van

van censure zullen bevrydt blyven, is den Appellant onbekent; maar hy meent dat het niet min eene *gemoedelyke* zwarigheid is, wanneer men den Doop zyner Kinderen nalaat, alleen uit eerbied en ontzag voor Hem, die de grootste Wetgever is! AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Hoog Zion Quint, aen 't Synode enz.

6. De Appellant heeft in zyne redenen van Appel gesproken van zulke Leden des Eerw. Kerkenraads, die tegens zyne censure niet hebben geprotesteert, of die, zo als hy het heeft uitgedrukt, *hunne handen niet gewasschen hebben voor de schare*; zulks is, Hoog Eerw. Heren, geschied, *niet alleen*, om dat de Appellant op goede gronden gelooft, dat zowel onder de Leden die de *voltallige* Vergadering hebben uitgemaakt, als ook onder hen, die zig mogelyk voorbedagtelyk hebben geabsenteert, 'er verscheidene zyn, die deze censure min of meer afkeuren; *maar ook*, om zulken aan te duiden, die Leren dat ook *onbekeerden* het H. Avondmaal moeten gebruiken; want, Hoog Eerw. Heren, hoewel de Voorstanders van die Lere, tot nog toe, erkennen, dat het gelove, niet door de Sacramenten, maar alleen door het Woord Gods words gewerkt; zo komt egter hunne onderstelling, duidelyk voorgestelt zynde, hier op uit; dat daar de verborgenheden der Euangeliums, ons door de Sacramenten, te beter worden verstaan, overzulks niet alleen het Woord Gods op zig zelve, maar ook voor zo verre het in, en door het gebruik der Sacramenten aan ons des te beter wordt te verstaan gegeven en verzegeld; een geschikt middel is, om het gelove en de bekeering te werken; zo dat, hoe men zig ook wringe, de redenen, door welken men aandringt, dat ook onbekeerden het H. Avondmaal moeten gebruiken, zyn ontleent van *de nuttigheid, die zy 'er van konnen hebben*; maar hoe de Voorstanders van zodanig eene Lere, in de censure, tegens den Appellant gedecerneert, of in eenige andere cencure, tegens zulken die men oordeelt, dat ook de *bekeringe nodig hebben*, konnen stemmen; is voor den Appellant onbegrypelyk.

7. Moet de Appellant aanmerken, dat de Eerw. Kerkenraad, zig van zodanige censure, niets goeds

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

kan beloven, en zelfs dat hy, al ware 'er geene Kerkelyke Wetten, 'er dan nog niet toe bevoegt was; want, Hoog Eerw. Heren, indien de redenen, den Appellant door, of van wegens den Eerw. Kerkenraad voorgehouden, hem niet hebben konnen overtuigen, zal dan eene *censure* het uitwerken? eene censure die niet voor *eenen tyd*, maar *onbepaald* is gedecerneert, en die niet zal worden opgeheven, dan wanneer de Appellant zal betuigen de Lere des Kinderdoops te omhelzen; dan dat zig daar toe gene hope opdoet, heeft uit de redenen van den Appellant aan den Eerw. Kerkenraad konnen blyken. En, Hoog Eerw. Heren, waar over gaat de censure? Immers niet daar over, dat door het gedrag van hem Appellant, hy zyn Kind, zoude hebben *benadeelt*; want, immers leert de Eerw. Kerkenraad met alle de Voorstanders van den Kinderdoop; dat de Kinderen *der Gelovigen*; *om dat ze in het Verbond zyn*, reeds *voor hunnen Doop* tot denzelven geregtigt zyn; aangezien dit recht, nu is een recht *by God*, die *kent de gene die de zyne zyn*; zo moet immers volgen dat het derven van het *teken van dat recht*, een Kindt van het *recht*, *dat het reeds heeft*, niet *versteken kan*; te meer daar zulks niet door zyn toedoen geschiedt. Zo dat, Hoog Eerw. Heren, de censure eigenlyk gaat, over *het niet laten toedienen van een teken*, *van dat gene*, *waarvan het kindt*, *de betekende zaak reeds bezat*, *of mogelyk nog bezit*; maar dat, Hoog Eerw. Heren, zulks gene *wettige* reden van censure oplevert, meent de Appellant, dat het hier uit blykt: (1) dat het zoude moeten bewezen worden, dat het verzuim van hem Appellant aan zyn Kind, (deszelfs zyn in 't Verbond, en het recht daaruit vloeijende ondersteld zynde) eenig nadeel heeft toegebragt; dan de Appellant betuigt ten dezen opzigte, eene zeer groote begeerte om onderwezen te worden; en verklaart openlyk, en met alle opregtheid, dat indien de Eerw. Kerkenraad, hem zulks met goede redenen, ja zelfs met één eenige reden, kan aanwyzen; hy Appellant als dan zyn gevoelen, openlyk, en met overtuiging zal herroepen. (2) Maar daar de

Ap-

Appellant vertrouwt dat de Eerw. Kerkenraad, daar omtrent zal in gebreken blyven; zo volgt dat de censure alleen gaat over *eene nalatigheid, waar door het kindt wel niet is benadeelt geworden; maar die egter den Appellant als eene misdaad wordt toegerekent.* Dan, Hoog Eerw. Heren, het zy zo, dat de Eerw. Kerkenraad het dus begrypt. Hy heeft zekerlyk niet alleen de vryheid, maar het is zelfs van zynen plicht, om den Appellant, ware het mogelyk, van zyne misdaad te overtuigen; maar als nu die overtuiging niet en volgt, wat zal, wat mag men dan doen met zo iemand, die niet kan geagt worden, iemand anders dan zig zelven te benadelen? en dat niet door een ergelyk gedrag, maar door een poinct van gelove, waarover God alleen het oordeel voor zig behoudt; en waar omtrent behoorde te gelden, *een ieder zy in zyn gemoed ten vollen verzekert.* Dan, de Appellant verklaart hier mede voor God en de Gemeinte, dat hy ten dezen opzigte zig houd als door den Eerw. Kerkenraad te zyn genoegsaam vermaant en gewaarschouwd; zoo dat hy die misdaad geheel en alleen voor zyne rekening neemt; en zonder zig tegens den Eerw. Kerkenraad, eenige beschuldiging, hoe ook genaamt voor te behouden, gerust zal afwagten, wat de rechtvaardige Rechter van die pretense misdaad oordeelen zal; maar wat de censure betreft, zy den Eerw. Kerkenraad bekent, dat de Appellant voornemens is, om ten dien opzigte zyn Appel te vervolgen, tot op die Vierschaar, waarin zyne redenen van Appel, of Ampliatie van dien, zo min als de Verdediging van de Leden des Eerw. Kerkenraads zullen nodig zyn; waar in hy, die van beide ongelyk heeft, met eene genoegsame, maar ook verschrikkende overtuiging, zal gedenken aan die woorden des Heren, „ indien ik niet gekomen wa„ re, en tot u niet gesproken had, zo en had gy „ gene zonde; maar nu is 'er geen voorwendsel „ voor uwe zonde!"

8. Niet alleen kan de Eerw. Kerkenraad zig van die censure niets goeds beloven, maar in tegendeel; ze

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

AM-
STEL-
DAM.

*Amplia-
tie der
Redenen
van Ap-
pel van*
Zion
Quint,
*aen 't
Synode
enz.*

ze kan niet anders dan de volgende kwade gevolgen hebben; indien het namelyk waar is, dat in ons Kerkgenootschap, vele Ledematen zyn, die in den Kinderdoop zwarigheid vinden: indien de Appellant zig ten dezen opzigte, ook op de ondervinding van Uw Hoog Eerw. mag beroepen; dan volgt het van zelve, dat sommige Lidtmaten, uit vreze voor opspraak, voor oneenigheid in hunne Familien, en voor de censure, hunne Kinderen, tegens hunne overtuiging aan, zullen laten Dopen; maar indien zy het doen met een *bezwaart gemoet*, en al zugtende; voor wiens rekening zal het zyn? Dan, Hoog Eerw. Heren, dat de Eerw. Kerkenraad, met eene morele zekerheid, zig van zyne handelwyze, dit gevolg mag beloven, leidt gene tegenspraak; maar het is niet minder zeker, dat zodanig gevolg, hoewel in trappen, egter in natuur niet verschilt van dat gevolg, 't geen men zag van eene soort van bekeering, waar van onze Voorvaderen plegen te zeggen, dat ze door *dragonders* geschiedde. Anderen op wier hart de woorden des Zaligmakers, *die Vader of Moeder, Zuster of Broeder, Zoon of Dogter, lief heeft boven my, die kan myn discipel niet zyn*; meerder indruk maken, zullen den Doop hunner Kinderen nalaten, zig moeten getroosten het *uitsteken der Vingeren*; den haat, den veragting, en veelal gehele vervreemding van hunne Vrienden en naastbestaanden; onaangenaamheden, die doorgaans onverwinnelyk zyn, daar zy die ze veroorzaaken, niet zelden voorgeven, dat ze spruiten uit een yver voor de zake Gods; zy zullen zig, ook de censure moeten getroosten! Dat deze gevolgen uit de handelwyze van den Eerw. Kerkenraad, natuurlyk moeten of konnen vloeijen, behoeft geen bewys; maar zal dan, Hoog Eerw. Heren, geagt worden, dat de zalige *Lodesteyn*, zulke mishandelde Ledematen, en dat uit eene Gemeinte, dien zyne ziele zoo lief had, in zyn *kruyce van een Christen* dezen klaagtoon, in den mond legt

Dat ik myn Vrienden, ja myn dierbaar naaste bloed,
Als ik *uw Voetstap volg*, van my vervreemt zien moet:

Ja

AMSTELDAM.

Ja dat de *Wagter* zelfs, die my zyn troost belooft,
Met myne klagten spot, my, *myne Sluijer rooft*;
Dat is om uwent wil, o Jesu, Lieven Heer,
Dat wil ik lyden, en als 't u believt, nog meer!

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.

En, Hoog Eerw. Heren, dat is het nog niet al; want gelyk het spreekwoord zegt, dat de Boog, te styf gespannen zynde, ligtelyk breekt, zo behoorde de Eerw. Kerkenraad overwogen te hebben, hoe censuren van dien aart, minder geschikt zyn tot overtuiging, dan om een gevoelen nog meerder te verbryden, om zyne aanhangers zig te doen beschouwen, als eene byzondere Secte; om verdeeltheid in den Kerk en Burgerstaat te veroorzaken, waarvan men in ons Vaderland maar al te dikwils droevige voorbeelden heeft gezien, om 'er zig niet aan te spiegelen; gevolgen, die men had konnen voorkomen, en die nog voor te komen zyn, niet door eene ongehoudene toegeeflykheid, maar door zig dermaate te houden aan de Letter van de Wet, zo dat niemand billyke redenen hebbe van zig te beklagen, dat hy verongelykt wordt. Terwyl de Appellant dit schryft, gedenkt hy niet zonder ontroering aan zekere woorden van den groten *Vitringa*; en ach! dat de Eerw. Kerkenraad ze ter goeder uure had overwogen, en dat ze by Uw Hoog Eerw. eenen diepen indruk mogen maken! die groten Man, die in zyne uitlegging over Jesaias, het 58ste en 59ste Kapittel toepast, niet alleen op de Protestantsche Gemeintens, die zig *het volk Gods* noemen; maar ook op hunne *Kerkelyke Vierschaaren*; had in het gene hy ter vervulling van Kap. 59: 11 15 opgeeft, verscheidene zaken voorgedragen, die men kan naarzien 6de deel pag. 318 en 319, in de Nederd. Vert.; maar alles hem nog niet voldoende voorkomende; laat 'er deze woorden op volgen; ,, doch het is ,, waarschynlyk, dat 'er omtrent dien tyd, daar deze ,, Profeetsy toegebragt moet worden, een zeker ,, zonderling geval zal zyn, en dat wel algemeen, ,, 't welk 't volk van die gemeenschap, ten aanzien ,, van deszelfs aanzienlykste gedeelte, in faktien ,, verdelen, en een grooten nasleep, naar zig trek-

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.

„ ken zal, en dat de flegste en sterkste party, de „ besten uitgesloten en onderdrukt zynde, alles „ verwarren, beroeren, en tot het uiterste brengen „ zal, zo dat, ten zy 'er God met eene buiten ge- „ wone voorzorge zyner Voorzienigheid tusschen „ kome, het met het heil der gantsche Kerke, ten „ aanzien van haren uiterlyken en tydelyken Staat, „ schynen zal gedaan te zyn. Waar by ik 't nu be- „ ruste late; want" (dus besluit die groten Man, en de Appellant met hem) „ 't is voorzigtig hier „ de drift van schryven niet alleen, maar ook van „ denken te stuiten, op dat wy niet schynen de pa- „ len van zedigheid te buiten te springen, en op „ dat wy, niet noodzakelyke aanstoot en hatelyk- „ heden, myden mogen."

9. Kan de Appellant niet nalaten om zyne bedenkingen, aangaande den aart van de censuren in 't gemeen, voor te stellen: 'er zal, Hoog Eerw. Heren, onder alle de weldenkende Protestanten, niemand gevonden worden, die niet geredelyk toestemt, dat de Wetten van Christus Koningryk, en de censuren, door hem en zyne Apostelen voorgeschreven, hebben bedoelt, en niet anders hebben konnen bedoelen, dan eene gemeinschap, die alle, welken in Christus zouden geloven, met elkanderen behoorden te houden in het Land hunner vreemdelingschap; zoo dat niemand daar van behoorde uitgesloten te worden, ten ware hy voerde zodanig eene Lere of Leven, by welkers volharding tot den einde toe, hy behoorde gerekent te worden, te zyn uitgesloten van het Koningryk hier namaals: wyders, dat niets onredelyker, nog onchristelyker is, dan dat men, op welke wyze het ook zyn moge, gedurende het zeer kort verblyf op deze aarde, zig afzondere van iemand, met wien men, volgens eene gegronde verwagting, of zelfs met eenen niet hopelosen wensch, eene nimmer eindigende heerlykheid zal genieten: verders, dat de afwyking van dezen zo Christelyken en zig zelven aanpryzende regel, de ware en eenige oorzaak is, waar door de *Rok van Christus*,

zo

zo jammerlyk is gescheurt geworden! Dan, Hoog Eerw. Heren, de Appellant erkent, dat hy verpligt is de zaken zo te nemen, als ze zig thans bevinden: dat hy zig moet beschouwen als een Lid van eene Kerkelyke Maatschappy, dat ook van andere Leden is afgescheurt, en hy uit dien hoofde zig moet onderwerpen aan de voorwaardens van die Maatschappy; maar niet te min vermag de Appellant dien algemenen regel der censuren ook toepassen op ons Kerkgenootschap, en deszelfs voorwaarden; en daaruit besluiten in 't gemeen, dat men uit het zelve niemand behoorde te sluiten, om een reden, die hem niet *buiten den hemel sluit*; in 't byzonder, dat de Formulieren van dat Genoodschap behelzen een aantal van leringen, die niet alleen zyn fondamenteel, nog in cas van censure; dat zy, die zig meest beyveren, om anders te denken en te handelen, niets anders konnen uitwerken, dan het veroorzaken van nieuwe scheuringen, die, wierdt het niet gestuit, tot in het oneindige zouden voortgaan, en tot zo verre, dat ieder *individu*, op zig zelve zoude staan. Het zy, Hoog Eerw. Heren, den Appellant geoorloofte, om zig ter zyner verdediging, op twee voorbeelden te beroepen. (1) Het is bekent, hoe in de voorige Eeuwe, de Wysbegeerte van *Descartes*, en de Godgeleerde begrippen van *Coccejus*, onze Gemeinte hebben beroert: hoe men tegens het geen als nieuwigheden, en met de aangenomene Lere strydig werdt aangemerkt, te wapen riep; hoedanig de Eerw. Classis van *Sevenwolde*, in dezen heeft geprocedeert: hoe men uit dien hoofde, in *Zeelandsch Hoofdstad*, een Predikant van zynen dienst heeft verlaten, en de Stad ontzegt, hoe het geschapen stondt, om tot eene onherstelbare Scheuring uit te barsten; zo, dat wy naast God, het aan onze vryheidsminnende Overheid te danken hebben, dat de verhitte gemoederen zyn bedaart geworden; en dat wy, die zulke onstuimigheden, met een meer effenbaar gemoed beschouwen, het genoegen hebben van te zien, dat, offschoon de verschillende

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aan 't Synode enz.*

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.

begrippen, min of meer nog overblyven, echter den vrede en de vereéniging, ten dien opzigte is bestendig gebleven. En, Hoog Eerw. Heren, daar het den Appellant zeer gemaklyk zoude weezen, om een groot aantal van dergelyke Kerkverschillen aan te halen; om voor te stellen, hoe uit de algemeene gesteldheid der menschen niet anders te wagten is, dan het hebben van verschillende begrippen; hoe dwaas het is, zig met een Scheuringziek gemoed daar tegen te verzetten; hoe daar en tegen, naar de zoo nadruklyke vermaning van den gezag hebbende Paulus, indien het *mogelyk is, zoo veel in u is, houdt vreede met alle menschen*; ieder Christen verpligt zy, om zelfs, als een uiterste hem onvermydelyk voorkomt, altoos meerder naar de *verdraagzaamheid*, dan naar *Scheuringziekte* over te hellen; zo zal de Appellant zig alleen (a) beroepen op een voorbeeld dat in onze dagen plaats heeft. Uwe Hoog Eerw. weten, dat wegens de voorwerpen van het H. Avondmaal; de Catechismus, zoo wel als de Geloofsbel., zig niet alleen *duidelyk* uitdrukken, maar zelfs zo *duidelyk* en *zo min dubbelzinnig*, als of derzelver opstellers, het hedendaags verschil voorzien hadden. De Appellant heeft in zyne *redenen van Appel*, pag. 5, 6. opgemerkt, hoe zulks niet tegenstaande daar omtrent gevoert worden twee verschillende, en vierkant tegens malkander strydende Leringen; verschillen die mede gaan omtrent *een Sacrament*, en waar van het onregtzinnige van meerder gevaarlyk uitzigt is, dan het gevoelen, dat door de Appellant verdedigt wordt; daar nu, Hoog Eerw. Heren, dit verschil plaats heeft, niet alleen in onze Stad, maar ook in zeer veele plaatsen van ons Vaderland: daar een van beide die gevoelens lynrecht aanloopt tegens de Formulieren van eenigheid, en by gevolge tegens die Lere, tot welkers voorstelling men zig vrywillig verbonden heeft: daar het uit dien hoofde geoorloofd is, om tegens hen die ze voorstaan te procedeeren; wat doet men? men herinnert zig, Hoog Eerw. Heren, dat, indien men zig tegens alle verschillende ge-

gevoelens, zelfs naar de *Kerkelyke wetten* wilde kanten, dan de censuren en de verdeeldheden, zouden uitlopen, tot op het *ondeelbare* toe: dat ieder Christen zyne vryheid heeft, behoudens de verantwoording voor hem, by wien de waarheid enkelvoudig is: dat de waarheid, in hare zuiverheid voorgestelt zynde, alle dolingen overwint. In de daad, Hoog Eerw. Heren, onderstellingen, die behalven nog anderen van dergelyken aart, dewelke de Appellant voorby gaat, redelyk, die Christelyk zyn, die van den Appellant niet alleen, maar zo hy vertrouwt, van alle weldenkende Ledematen, worden goedgekeurt; doch, Hoog Eerw. Heren, waarom worden die onderstellingen; waarom mogen die zelve redelyke en Christelyke motiven, ook niet gelden, in de zaak van hem Appellant, en in die van zyne gelykdenkende medelematen? Of hebben zy minder vryheid dan hunne Leeraars? Stryd hunne Lere tegens de Formulieren? Of heeft de Appellant niet ontegensprekelyk betoogt, dat ze, ten minste, daar mede *bestaanbaar* zy? En heeft hy overzulks geen recht om zig te beklagen over de onbedagtzaamheid en onverdraagzaamheid van den Eerw. Kerkenraad? En te vragen of het geoorloofd zy, in het eene, *de mugge uit te zygen*, en in het andere, *de kemelen door te zwelgen?*

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

10. Ten laatsten zal de Appellant doceren, dat de tegen hem gedecerneerde censure, niet alleen is een blyk, dat de Eerw. Kerkenraad zig aanmatigt een recht, dat alleen toekomt aan onze *Hoge en wettige Overigheid*, maar ook dat ze strydig is, zo tegens de constitutie der vryheid van ons Gemenebest, als tegens de gewone handelwyze van den Eerw. Kerkenraad zelve; om dit te bewyzen, zal de Appellant deze stelling maken: (1) dat de Huwlyken, en de Godvrugtige opvoeding der Kinderen, veel invloed hebben op het welzyn van de Burgerlyke Maatschappy. (2) Dat het Huwlyk zy eene loutere *politique* zaak. (3) Dat overzulks gene Kerkelyke Vergadering de magt heeft, om Huwlyken, niet alleen toe te laten, of te verbieden, maar zelfs

 ook,

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, aen 't Synode enz.*

ook, om ze *bezwaarlyk te maken*; zynde, om alleen van het laatste te spreken, zulks een recht dat alleen de Burgerlyke Overigheid toekomt: gelyk het ook zo is begrepen van hun Ed. Gr. M., in de bekende Ordonnantie, wegens de Huwlyken van *Protestanten* met *Roomschgezinden*. (4) Dat in ons vrye Gemeenebest gene Huwlyken zyn verboden, of bezwaarlyk gemaakt, dan zulken, die met het welzyn der Maatschappy volstrekt onbestaanbaar zyn; onder de *verbodene* zyn, wat de Religie betreft, in zo verre de Appellant bewust is, gene andere dan die van Christenen met Joden, Mahumetanen, en Heidenen; en onder die welken zyn *bezwaarlyk gemaakt*, gene anderen, dan die van Protestanten met Roomschgezinden. (5) Dat onze *Hoge Overigheid*, die altoos zig beyvert om de vryheid zo verre uit te doen strekken, als ze met het welzyn der Maatschappy bestaanbaar is, uit dien hoofde, zoo veel de Religie aangaat, gene andere Huwlyken, hoe ook genaamt, heeft *verboden*, nog zelfs getragt om ze *bezwaarlyk te maken* (6) Dat hier uit volgt, dat een Huwlyk, 't geen de Appellant, om zyne argumenten zo kort en klaar mogelyk te maken, tot een voorbeeld zal opgeven, namelyk, tusschen *een Man van den Gereformeerden*, en *eene Vrouwe van de Mennoniten Godsdienst*; in onze Maatschappy niet alleen *geoorlooft* zy; maar ook dat alle pogingen om ze *bezwaarlyk te maken*, stryden, tegen de gunstige intentie van de Overigheid.

Op dat nu, Hoog Eerw. Heren de Appellant, uit het *opgegeven voorbeeld*, zyne argumenten formere, zal hy aanmerken, dat onder de voorwaarde van zodanig Huwlyk, doorgaans gevonden wordt eene *conventie* wegens de *Religie* der Kinderen, *die nog niet aanwezig zyn!* zo dat meestal bedongen wordt, dat in de zake van den Godsdienst, de Zonen den Vader; maar de Dogter de Moeder zullen volgen. Indien nu uit zodanig Huwlyk eene *Dogter* wordt verwekt, zo wordt ze uit hoofde van die conventie, *niet* gedoopt. Nu, de Vader is een Lidmaat der Gereformeerde Kerk; het ongedoopt Kind, is

het

het zyne; zo moet hy dan, indien de cenfure tegens den Appellant wettig en goed is, ook gecenfureert worden; maar als uit dat Huwlyk een Zoon wordt verwekt, dan wordt hy gedoopt; nu, is de Moeder Lidtmaat der Mennoniten Gemeinte; het gedoopt Kind is het hare; zo moet immers, of ten minften vermag zy, uit hoofde der cenfure tegens haaren Man gedecerneert, ook by de Mennoniten worden gecenfureert; maar, Hoog Eerw. Heren, zoude zulk eene handelwyze niet aandruiffen tegens de gunftige en vryheidsminnende intentie van onze Overigheid? en gelyk de Appellant niet weet dat dergelyke cenfuren immer gefchieden, zo vertrouwt hy, dat ze de goedkeuring van onze Overigheid nimmer zoude wegdragen.

AMSTELDAM.

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion Quint, *aan* 't *Synode enz.*

Als nu Uw Hoog Eerw. gelieven te befchouwen, hoe in het opgegeven geval, in 't minfte niet wordt bekommert een Lidtmaat van onze Gemeinte, die van den Appellant in niets anders verfchilt, dan dat hy, *tegens zyne gedane belofte* is gehuwt, *buiten zyne Religie*; zo zullen Uw Hoog Eerw. met den Appellant niet anders konnen concludeeren, dan dat het ten hoogften *abfurd* is, te cenfureren een ander Lidtmaat, die, gelyk de Appellant, juift in *het zelve geval is*, alleen met dit onderfcheid, dat hy zyne belofte om niet buiten zyne Religie te trouwen, heeft geprefteert!

De Appellant verwagt dat de Eerw. Kerkenraad, niet zal nalaten om tegens deze naakte, en overtuiglyke voorftelling, zig te verdedigen door mogelyk voor te geven:

1. Dat omtrent zodanig eenen Man toegeeflykheid wordt gebruikt, om dat het niet laten Dopen van eenige zyner Kinderen, vloeit uit de *conventie* door hem gemaakt met eene Vrouwe, die *niet van onze Gemeinte is*; maar, Hoog Eerw. Heren, behalven dat het Lidtmaatfchap is perfoneel, en dus het Huwlyk geen de minfte verandering kan toebrengen, in den aart van het Lidtmaatfchap, en deszelfs pligten; en dat uit dien hoofde, die Man

AM-STEL-DAM

Ampliatie der Redenen van Appel van Zion, Quint, *aen't Synode enz.*

is en blyft een Lidtmaat, op gelyke wyze als de Appellant, en zonder dat zyn Huwlyk daar in de minste verandering maakt; zo moet de Appellant ontrent die *conventie* aanmerken, dat het niet zonder voorbeelden is, dat in zodanige Huwlyken eene *conventie* wordt gemaakt, om *alle de Kinderen* ongedoopt, en de keuze van beide Religien aan hen zelven over te laten; doch, ook in dat geval wordt tegens den Man niet geprocedeert; maar waarom dan tegen den Appellant? Of heeft hy minder vryheid, dan die Man, om in cas van subject eene *conventie* te maken? Of zal de Eerw. Kerkenraad bewyzen, dat het Kind van hem Appellant is ongedoopt gebleven, *zonder gemaakte conventie*? Zoo dat dien Doop door den Appellant met gezag, of geweld is verhinderd geworden; en dit bewys is onmogelyk!

2. Indien de Eerw. Kerkenraad mogt avanceren, dat van de Kinderen uit zodanig Huwlyk verwekt, ten minsten eenigen, of naar de kans rekening, de helft gedoopt worden; zoo diene eenvoudig tot antwoord, dat van de 6 Kinderen van den Appellant 'er 5 zyn gedoopt geworden.

3. De voornaamste Exceptie zal deze zyn, dat namelyk *de gevallen niet gelyk zyn*; vermits die Man niet, maar de Appellant wel, den Kinderdoop verwerpt; doch, Hoog Eerw. Heren, zonder te onderzoeken welk eenen *trap van verwerping* des Kinderdoops 'er nodig zy, om eene censure te wettigen; zal de Appellant eenvoudig aanmerken, dat die Man, als Lidtmaat beschouwt, naar het oordeel van den Eerw. Kerkenraad zig moet verbonden agten, niet alleen om *eenige* van zyne Kinderen, maar om ze *alle* te laten Dopen: dat hy egter den Kinderdoop beschouwt als *onverschillig*, zo dat hy niet alleen gene zwarigheid en maakt, om zig in Huwlyk te begeven met iemand, door wien dien Doop wordt verworpen, maar daarenboven in zo verre van zyne verpligting gene overtuiging heeft,

dat

dat hy by *conventie*, voor eenige zyner Kinderen, dien Doop verwerpt.

Dus meent, Hoog Eerw. Heren, de Appellant zyne zaak te hebben voldongen, en te konnen eindigen met te concluderen, dat volgens het natuurlyk recht, en by alle beschaafde Volkeren gebruikelyk, de Eerw. Kerkenraad, of de Gecommitteerden van dien, in de zaak tegens hem Appellant, ter Vergadering van Uw Hoog Eerw., niet anders zullen worden gehoort, dan in presentie van den Appellant, ten einde men hem gelegenheid geve, om op het gene mogt voorgedragen worden, te konnen antwoorden, repliceren, of dupliceren, zo als hy zal goedvinden te behoren.

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

't Welk gedaan, en de *redenen van Appel*, als mede deze *Ampliatie van dien*, door Uw Hoog Eerw. rypelyk, en in de vreze Gods overwogen zynde, vertrouwt de Appellant ten volle, doch onder correctie, dat Uw Hoog Eerw. niet anders zullen konnen, dan de zaak in questie met de Appellant in het zelve gezigtpunct te beschouwen, en gene zwarigheid maken, om te verklaren dat de Resolutie van den Eerw. Kerkenraad, tegens hem Appellant genomen, in *eene onvoltallige Vergadering*, is *prematuur*; *strydende tegens de wetten van ons Kerkgemeenschap*; *geschikt tot verdeeldheid en afbreuk van Gods Kerk*, en dat uit dien hoofde de gemelde Resolutie, door Uw Hoog Eerw. *zal worden vernietigt*, en de Appellant *ontheven van de gedecerneerde censure.*

Dan, indien de uitspraak van Uw Hoog Eerw. tegens de gegronde en billyke verwagting van den Appellant mogt uitvallen; dan zal hy, ten blyke hoe weinig hy verdeeldheid en beroering beoogt, van een groot Man deze spreuke overnemen, en 'er zig naar gedragen; *ik, die voor de waarheid sprak, zal om den vrede zwygen!* Dan zal hy berusten in den weg dier Voorzienigheid, die haare eindens weet te bereiken, zelfs door middelen, die ons het allerongeschiktst voorkomen: hy zal,

AMSTELDAM. *Ampliatie der Redenen van Appel van* Zion Quint, *aen 't Synode enz.*

zonder zig aan de onkunde en de vervolgzugt te storen, zig daar mede vergenoegen, dat hy voor het tegenwoordig en toekomend geslagt heeft getoond, hoe onzen Kerkstaat, nog in *zo verre* niet is vervallen, dat van hem in den volstrekten zin zoude mogen gezegt worden: dat 'er NIEMAND zy *die voor de gerechtigheid roept, en voor de waarheid zig in 't gerichte begeeft*: hy zal de volle vryheid des Godsdienst, en des Doops in 't byzonder, overlaten aan de Nakomelingschap, dat verwaardigt zal worden met *de vryheid der heerlykheid der kinderen Gods*; dat leven zal in die dagen, waarin *hunne Opzienders vreedsaamen, en hunne dryvers rechtvaardigen zullen zyn*; waar in men, *nergens* LEET ZAL DOEN, *nog* VERDERVEN *op den berg van Gods heiligheid!*

De God nu der waarheid en des vredes, bestiere de handelingen van de Hoog Eerw. Vergadering in diervoege, dat elk Lidt van dezelve vrymoedigheid zal hebben, om met de Appellant te staan voor Hem, *dien gegeven is alle magt in Hemel, en op Aarde*; dan *wanneer hy zal komen in de Heerlykheid zyns Vaders, om een ieder te vergelden naar zyn doen!*

ZION QUINT.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DORDRECHT. Den 5 dezer zyn uit eene overgeleverde Naemlyst door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, voor den tyd van een jaar, tot Goede Luiden van den Achten dezer Stad verkoren de Heeren *Hendrik Josselet*, Mr. *Philip Vrolykhart*, *Cornelis Rees*, *Jacob Staats van Hoog-*

Hoogstraaten, Dr. *Jacob van Wageningen*, Mr. *Abraham Pompe van Meerdervoort*, *Johan Castendyk*, *Johan Mattheus van Neurenberg*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

HAERLEM. Den 16 dezer maend is in den ouderdom van 71 jaeren en 2 maenden overleden de Heer Mr. *Willem Decker*, in leven Heer van Urcem, Oud-Raad en Oud-voorzittend Burgemeester der Stad Gouda.

DELFT. Den 6 dezer maend heeft zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder, uit twee onderscheidene Naemlysten aengesteld tot Bewindhebber van de Oost. Indische Maetschappy ter Kamer Delft, den Heer Dr. *Willem van Blommestyn*, Raed in de Vroedschap, mitsgaders Oud-Burgemeester dezer Stad, in plaats van wylen den Heer Jacob Cossart, Burgemeester der Stad Rotterdam: En tot Hoogheemraad van Delfland, den Heer Dr. *Dirk van Heemskerk*, Raed in de Vroedschap en voorzittend Burgemeester dezer Stad, in plaets van den overleden Heer Burgemeester Jacob Gael.

's GRAVENHAGE. Den 25 dezer heeft zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Naemlyst van den Ed. Achtb. Magistraet alhier, aengesteld tot Burgemeesteren Mr. ADRIAEN VAN DER GOES, Mr. ABRAHAM VAN NECK en Mr. PIETER VAN DE POEL. Tot Scheepenen, Mr. *Johan Patyn*, Mr. *Jan Slicher*, Mr. *Johan François van Byemont*, Mr. *Govert Franco van Slingeland*, Mr. *Johan Philip Steenis* en Mr. *Paulus Beelaerts van Blokland*; Tot Scheepen van Scheveninge, *Boudewyn de Witt*. Tot Scheepenen-Commissarissen van 's Lands Gemeene Middelen; Mr. *Jan Slicher*, Mr. *Johan François van Byemont*, en Mr. *Govert Franco van Slingeland*.

De Heer Mr. *Nicolaes Hendrik Mulder*, Advocaet voor de respective Hoven van Justitie, aenge-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

gesteld zynde tot Opziender van 's Lands Gemeene Middelen over de Stad Brielle en deszelfs Regtgebied, heeft in die hoedanigheid den eed voor hun Ed. Mog. de Heeren Gecommitteerde Raeden afgelegd.

De Heer *H. Lewe*, heeft ter Vergaderinge van hun Hoog Mogende den eed afgelegd, om, wegens de Provincie Stad en Lande, zitting te neemen in de Vergadering ter Admiraliteit te Harlingen.

De Heer *Isaac Frans Holland* aengesteld zynde tot Ontvanger van de Convoyen en Licenten te Maastricht, heeft in die hoedanigheid ter Vergadering van hun Hoog Mog. den eed afgelegd, en zulks in plaetse van wylen den Heer Daniel Ellinckhuizen.

Ook is door Hun H. Mog. aengesteld tot tweede Commissaris in de Haven van la Flotte op het Eiland Ree, den Heer *Etienne Decbereaux*.

Wyders heeft zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, aengesteld tot Mede-Drossaerd, Schout, Dykgraef en Ontfanger der Stad, Lande en Baronnie van Steenbergen, den Heer *Hendrik Adriaen Anemaet*, welke in die hoedanigheid voor den Raed der Domeinen van Hoogstgemelde zyne Doorluchtige Hoogheid den eed heeft afgelegd.

Eindelyk, de Heer en Mr. *Quiryn van der Ven*, door zyne Doorl. Hoogheid aengesteld zynde tot Secretaris van Alphen, Baerlo en Gamelen, heeft in gem. hoedanigheid den eed voor den Raed van Hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheids Domeinen, afgelegd.

LEIDEN. Wanneer wy bl. 892. van het ontslag van den Pensionaris *van Royen* melding maekten, was ons nog niet berigt, dat die Heer, behalven zynen tytel, eer en rang, ook eene jaerlyksche wedde van 1600 gl. vry geld, uit de Kasse der Stad,

hadt

hadt behouden: zynde dit een en ander aen denzelven, by besluit van de Groote Vroedschap van den 26 September, toegelegd.

Den 4 dezer maend is in plaets van wylen den Heer Mr. Cornelis van Tol, door de groote Vroedschap tot Veertig Raed dezer Stad verkoren den Heer Mr. *Jan Louis van den Burch.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ook zyn den 10 dezer tot Burgemeesteren dezer Stad aengesteld de Heeren Mr. CORNELIS CHASTELEIN, eerste en voorzittende, Mr. HENDRIK VAN BUREN, Mr. ADRIAEN CRUCIUS, en Mr. JACOB VAN DER MEER, Heer van Hoogeveen.

Wyders is, ingevolge de verkiezinge van zyne Doorl. Hoogheid den Prins Erfstadhouder, tot Scheepen dezer Stad aengesteld, de Heer Mr. *Jan van Royen*, Adriaensz., in plaets van wylen den Ed. Agtb. Heer Mr. Cornelis van Tol.

Den 29 is alhier in den ouderdom van omtrend 76 jaeren, na eene ziekte van 14 dagen overleden, de Hooggeleerden Heer *Hieronymus David Gaubius*, Med. Doct., Hoogleeraer in de Genees- en Scheikunde aen 's Lands Universiteit binnen deze Stad, en Lyf-Arts van zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins Erfstadhouder enz. zynde Lid van verscheidene Akademien en geleerde Maetschappyen, en hebbende hier byna 50 jaeren de Jeugd met veel roem onderweezen.

AMSTELDAM. Zyne Doorluchtige Hoogheid de Prins Erfstadhouder, heeft uit eene Naemlyst door de Wel-Ed. Heeren Bewindhebberen en Hoofd-Deelgenooten der Oost-Indische Maetschappy ter Kamer binnen deze Stad, tot Bewindhebber in voorsz. Kamer, in plaetse van wylen den Heer Mr. Gerrit Hooft Gerritsz., verkoren, den Heer Mr. *Marten Adriaen Beels*, welke in die hoedanigheid zitting genomen heeft.

ROTTERDAM. Zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Prins Erfstadhouder heeft den Heer Mr. *P. Beelaerts van Blockland*, Raed in de Vroedschap en regeerend Scheepen der Stad Dordrecht, aengesteld tot Bewindhebber van de West-Ind. Maetschappy ter Kamer op de Maze, in plaets van den Heer Adriaen Willem Beelaerts, Secretaris dezer Stad, die daer van vrywillige afstand heeft gedaen: als ook nog tot Bewindhebber, den Heer Mr. *Pieter Cornets de Groot*, Raed in de Vroedschap dezer Stad, gewoon Meesterknaep der Houtvestery van Holland en Westfriesland, in plaets van wylen den Heer Oud-Burgemeester Abraham Gevers.

GORINCHEM. Den 8 dezer zyn uit de overgeleverde Naemlysten door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Raeden in de Vroedschap dezer Stad verkoren, de Heer *Engelbert de Gyselaer*, in plaets van wylen den Heer Simon van Steelant: En de Heer Dr. *Nicolaes de Frenery*, in plaetse van den Heer Mr. Adriaen Brouwer van der Werff, die daer van vrywillig afstand heeft gedaen.

SCHOONHOVEN. Den 9 dezer heeft zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder uit eene overgeleverde Naemlyst tot Burgemeesters benoemd, de Heeren GERARDUS JACOBUS VAN DEN BOSCH en JOHANNES VAN KEMPEN; tot Scheepenen, de Heeren Dr. *Karel Garnier*, Mr. *Marcellus Johan van Horbag*, Mr. *Jan Julius Schmidtman*, *Hendrik de Wekker de Groot*, *Sebastiaen van Nooten* Adz., *Corn. Roels*, Heere in Waerder, en *Justus Johannes van Oosterhout*; tot Scheepen-Commissarissen ter Judicature van 's Lands Gemeene Middelen over deze Stad en deszelfs gebied, de Heeren Mr. *M. J. van Horbag*, *S. van Nooten* Adz. en *C. Roels*, Heere in Waerder.

BRIELLE. Den 1 dezer is op aenpryzinge van zy-

zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, by Burgemeesteren en Vroedschappen, tot Raed in de Vroedschap dezer Stad aengesteld de Heer *Jacobus Roest*, in plaets van wylen den Heer Oud-Burgemeester Mr. Antoni Perisonius.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Ook is den 13 dezer, by Burgemeesteren en Vroedschappen tot Pensionaris dezer Stad aengesteld, de Heer Mr. *Gerard Nicolaes van Heldingen*, Oud-Scheepen dezer Stad, in plaets van den Heer Mr. Willem Jager, thands Pensionaris der Stad Schiedam.

MIDDELBURG. Den 29 dezer hebben de Edele Mogende Heeren Staten van Zeeland, den Heer Mr. *Dignus Cornelis Keetlaer*, regeerend Burgemeester der Stad Goes, aengesteld tot Dykgraef van de Breede Watering beweste Ierzike, in plaets en mits het verzogte en bekomene ontslag van den Heere Mr. Laurens Pieter van de Spiegel; en den Heere Mr. *Wilhelmus Christiaan de Crane*, tot Ontfanger van het Famillie, Ampt, Dienstbooden, Karos, Wagen en Paarden-Geld, voor de voornoemde Stad Goes, Zuid-Beveland, Oost-Beveland, Wolphersdyk en St. Joosland, opengevallen door het verzogte en bekomene ontslag van den Heer Johan Abraham Eversdyk.

Tot Commissaris van 't Amtgeld, opengevallen door het afstaan van den Heer Mr. Engelbert Johan van der Manderen, als Raed dezer Stad, is door de Edele Achtbare Heeren Burgemeesteren, Scheepenen en Raeden aengesteld, de Heer Mr. *David van Visvliet*, Scheepen derzelver Stad.

Verders is in 's Hage is overleden den Heere Mr. *Samuel Johan Philip Cras*, Rekenmeester van Zeeland, wegens de Stad Tholen.

GRONINGEN. Den 9 dezer hebben de Ed. Mogende Heeren van de Ommelanden aengesteld, en is door

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder goedgekeurd, in plaetse van wylen den Heer M. Bennema, tot Gedeputeerde Staet van de Provincie, den Heer *S. L. Alberda*; en, in plaets van dezen, tot Admiraliteitsheer te Harlingen, de Heer *H. Lewe*, en in deszelfs plaets tot Rekenmeester Provinciael, den Heer *J. G. Geertsema*, en eindelyk in des laetstgem. plaetze tot buitengewoon Gecommitteerden Raed, den Heer *Jan Tomas*.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDENE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 20 November.

	by de Z. Zak.	
TARW Oude Z. Witte	17 a 20½	ß
—— Nieuwe dito d.	19 a 22	ß
—— Blauwe	16 a 17	ß
ROGGE Zeeuwsf. dito	15 a 17	ß
ERTEN Grauwe	18 a 23	ß
—— Blauwe	18 a 25	ß
—— Witte	13 a 15	ß
WITTEBOONEN	15 a 24	ß

	by 't Last.	
BOEKWEIT op 154 ℔	28	£
GERST Winter	20 a 21½	£
—— Zomer	17 a 19	£

Rotterdam den 20 November.

	by 't Last.	
HAVER Vriesf. Brouw	13 a 16	£
—— Goninger dito	11½ a 11½	£
—— Vr. en Gr. Voer	10 a 11	£
—— Zeeuws en Inl.	10½ a 11½	£
PAERDEBOONEN	18 a 18½	£
KOOLZAED	37 a 39	£

	by den Steen.
VLAS Allerbest	42 a 44 fl.
—— Best	34 a 36 fl.
—— Ordinair	28 a 30 fl.
—— Gemeen	24 a 25 fl.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

DECEMBER.

MDCCLXXX.

HOLLAND.

DORDRECHT.

Zyne Hoogheid de Prins Erfstadhouder hadt bevel gegeven, dat het Regiment *Oranje Stad en Lande* en *Oranje Drenthe* van Arnhem naer Vlissingen moest vertrekken. Dog de opkomende vorst en ysgang beletteden dat krygsvolk van Dordrecht de reis verder voort te zetten. Weshalven het aldaer is gebleven, en door de Heeren van de Regeering tot den tyd toe, dat het vaerbaer weder zoude zyn, goede inkwartiering gegeven is. DORDRECHT.

'sGRAVENHAGE.

Wy hebben te voren bl. 542 en volgg. gezien, hoedanigen indruk het ontwerp van een plan van gewapende onzydigheid, en de nodiging van de Keizerin van Rusland om in het zelve deel te nemen, in deze Republiek maekte; hoe verheugd men daer over was, en nu eindelyk eens hoop schepte, van de overheersching der Engelschen en van hunne geweldenaryen op Zee

'S GRAVENHAGE. verlost te worden. Wy zagen ook, hoe vaerdig door de byzondere Gewesten besluiten wierden genomen, om voor eerst der Grootmoedige Vorstinne dank te zeggen voor hare genegenheid voor dezen Staet, en ten anderen te antwoorden, dat men terstond met ernst en spoed zoude raedplegen tot het in staet brengen van dit groot werk. Men zou mogelyk hier op verwagt hebben, dat spoedig geraedpleegd, en vaerdig tot zo gunstig eene zaek van wegens de Bondgenoten zoude toegetreden zyn. Maer dit was zeer verre.

Was men hier te Lande verheugd over het ontwerp der Russische Vorstin; dit hadt in Engeland eene gansche andere uitwerking. En niet zonder reden Dat volk zedert langen tyd de overmagt ter Zee gehad hebbende, en trots door voorspoed geworden, matigde zich de opperheerschappy ter zee aen; welke waen en heerschzugt door den voorspoed van den laetsten oorlog tegen de Franschen in de jaeren 1756-1758 niet weinig was toegenomen. Zo ooit, kwam het thands te pas, in den tegenwoordigen oorlog van die heerschappy gebruik te maken, en de onzydige volkeren, schoon volgends de vryheid der natuer, en ook der uitdrukkelyke verbonden, vrye Scheepvaert en Koophandel oeffenenden, te belemmeren en tegen te gaen, zo dra die scheepvaert en handel den vyanden der Engelschen iets toevoerde, het welk dezen meenden tot der vyanden voordeel en hun nadeel te strekken. En zelfs bleef het hier niet by; maer van stap tot stap verder gaende wierden onder dezen enkelen schyn niet weinig geweldenaryen door de Engelschen gepleegd, gelyk de geschiedverhalen en egte stukken, zo in de voorige jaren als in dit jaer in onze

Jaer-

Jaerboeken medegedeeld, daer van zo veele ſpre- 's GRAVENHAGE.
kende bewyzen zyn. En het is bekend, en wy hebben 'er naeuwkeurig verſlag van gegeven, hoe de Engelſchen den Hollanders het vervoer van hout, hennep, yzer enz. naer Frankryk en Spanje met geweld tegen het uitdrukkelyk Art. IV. van 't verbond van 1674. hebben zoeken te beletten, en welke geſchillen; vertogen en klagten daer uit zyn voorgeſproten.

Deze handelwyze, die niet alleen de Republiek in hare vryheid en recht by verbonden bedongen ten hoogſte krenkte, maer die ook de Noordſche Mogendheden in hun vertier van hout, yzer, hennep en andere waren belemmerde, kon niet dan zeer mishaegen: maer voor al was het de trotz der Engelſchen, met welken zy deze overheerſching oeffenden, welke andere Vorſten en Volkeren verbitterde, en het denkbeeld heeft doen geboren worden om dien hoogmoed te temmen

De Engelſchen zagen wel dra, waer op het gemunt was: geen wonder dan, dat zy een plan, tot hunner vernedering gemaekt, een ontwerp geſchikt om hunne heerſchappy, van de Zeeën, naer hun eiland, te jagen, op alle wyzen tragtten te verhinderen. *Zy* bevroedden wel, dat geen volk magtig ter zee kan zyn, dan 't welk eene uitgeſtrekte zeevaert heeft, dat derhalven die gewapende onzydigheid van weinig belang zoude zyn, indien deze Republiek daer in niet deelde. Hun oogmerk was dan eeniglyk om dezen Staet daer buiten te ſluiten. Schoon zy doorzigt hadden, en van langen tyd bewuſt waren, hoedanig de aert is van Neêrlands volk, en hoe gemakkelyk met zagtzinnigheid te leiden,

'S GRAVENHAGE. was egter de onbuigzaeme trotsheid niet geschikt tot zagtzinnelyke handelwyze. Men stelde dan liever alle list, alle kunstenaryen te werk; en kwam van tyd tot tyd ook met den hoogen toon van norsse bedreigingen te voorschyn. En dus zal het, wanneer men die pogingen gade slaet, minder verwondering baeren, dat zo heilzaem een ontwerp, zo greetig in den beginnen aengenomen, zo lang gedraeld heeft, en met zo veel tegenstreving heeft moeten worstelen.

De bewustheid derhalven van den haet der Engelschen tegen dit ontwerp van gewapende onzydigheid, het bezef van de uitgestrektheid der bezittingen van den Staet in de Oost- en West-Indien, maer voor al de bedreigingen van wegens 't Engelsch Hof, maekten veelen schroomagtig, en deedt hen daer toe overhellen, om by het verbond van gewapende onzydigheid de zekerstelling van die bezittingen van het *Bondgenootschap* te vorderen, zo dat, in geval van aenrandinge ook buiten Europa, de Republiek geregtigd zoude zyn om van de Bondgenoten bystand te verwagten. Ingevolgen hier van wierdt ook aen de Hollandsche Gezanten te Petersburg bevel gegeven, om hier op eenigzints aen te dringen, gelyk zulks dan ook den 9 September door de Hollandsche Gezanten in een gesprek met den Staetsdienaer den Graeve PANIN en den Vice-Cancelier Graeve van OSTERMAN, door onze Gezanten wierdt te kennen gegeven: waerop de Graef PANIN, die het woord voerde, aenmerkte, „ dat de Guarantie, die zy (de Hollandsche „ Gezanten) verzogten, klaerlyk in de conven„ tie met Denemarken was ingesloten." In dat zelfde gesprek vroegen de Hollandsche Afgevaerdig-

den opening van dat verdrag met Denemarken; 't welk gegeven wierdt, geschiedende de lezinge daer van door eenen der Secretarissen: waer na men dien Staetsdienaer voorsloeg, om in een geheim of secreet Artikel 't zelve nog meerder uit te breiden, en de woorden *Posséssien binnen en buiten Europa* daer in te stellen: dog dit wierdt door den Graeve *Panin* afgeslagen, om redenen dat alles met de andere Mogendheden gesloten zynde, daer geen verandering in konde gemaekt worden, 'er by voegende, „ dat „ men verzekerd moeste zyn van de opregtheid „ der Keizerinne, en dat men het ook niet duidelyker in een secreet Art. kon stellen, als het „ al reeds in de conventie ingesloten was: dat „ het ook van zelfs sprak en daer ook in lag „ begrepen, dat waer de attaque of insulte ge„ schiedde, de mutueele defensie en de geheele „ conventie ook plaets hadt; dat geene Mogend„ heid daer in difficulteit hadt gevonden, en 't door „ allen was geaccepteerd, zonder te tellen die „ geenen, die 'er nog stonden in te komen." Vervolgends Copie van die conventie door de Hollandsche Afgezanten gevraegd zynde, wierdt het zelve aen hen bezorgd, onder beding van geheimhouding: dit afschrift wierdt dan hier over gezonden, met verzoek van het zelve ook geheim te houden. Gemelde Gezanten voegden in hunnen brief van den 15 September daer by, „ dat, „ indien H. H. Mog. tot de gewapende onzy„ digheid geliefde te treeden, het dan goed zou„ de zyn daer mede geen tyd te verliezen, want „ *daer worden* (zeggen zy) *veele manœuvres in* „ *'t werk gesteld om 'er ons uit te sluiten*: de de„ claratie moet ook vooruit gaen; maer van het „ mo-

'S GRAVENHAGE.

'sGRAVENHAGE. „ moment, dat men het zal hebben gedaen, zullen wy gehouden worden, als in de conventie „ te hebben getreden, en daer van vervolgends „ van dien dag af jouisseeren, indien 'er tusschen „ den tyd der declaratie en het sluiten van de „ conventie iets mogt voorvallen." De Graef PANIN verklaerde ook, dat het genoeg zoude zyn, als de Hollandsche Gezanten ten tyde van de teekening der *conventie* op hun woord van eer konden verklaeren, dat de Declaratie van de toetreding tot de gewapende onzydigheid aen de oorlogende Mogendheden geschied was; begeerende, dat vervolgends copie van die declaratie aen gem. Graef zoude overgegeven worden. De Gezanten voegden 'er nog in hunnen brief by, dat het vrugteloos zoude zyn zich te vleijen iets met nadere vertoogen te kunnen winnen, en eenige breedvoerigere verklaring wegens onze bezittingen in de Oost- en West-Indien te bekomen; om rede, dat men te Petersburg oordeelde, dat zulks den oorlogende Mogendheden te veel in't oog zoude loopen: om dezelfde reden meende men aldaer ook; „ dat het niet raedzaem was om zo „ eene gecombineerde vloot, als van welke in „ de Instructie der Gezanten gemeld was, in Zee „ te houden, maer aen ieder der contracteerende „ Partyen moest over laeten, om zo veel schepen „ in Zee te stellen, als noodig zoude agten, tot „ dat het geval gebeurde, 't welk de vereeniging der contracteerende Magten zoude vereisschen" De Engelsche Gezant hadt onderwyl niets verzuimd, om het Hof van Petersburg te beweegen, om de Republiek buiten dat verbond te sluiten, en zelfs verklaerd, uit ordre van zyn Hof, „ dat men de Russische schepen zoude re-

„ spec-

„ specteeren, indien men de Republiek niet en ad- 's GRAVENHAGE.
„ mitteerde." De Engelsche Gezant *Harris* aldaer. was zeer wel onderrigt van de *Instructie* der Hollandsche Afgezanten, die nog daer by voegden, dat het tyd was om zich thands te verklaren, alzo langer vertraeg zoude kunnen te weeg brengen, dat men naderhand de Republiek weigerde toe te laten. Eindelyk voegen zy in hunnen brief nog by, dat de Pruisissche Gezant hen hadt medegedeeld, aen het Hof van Rusland verklaerd te hebben, dat de Koning zyn Meester ook tot het verbond van gewapende onzydigheid zoude toetreden.

Onderwyl begonden de Provincien ieder te raedplegen over de toetreding tot de gewapende onzydigheid De Provincie van Holland en Westfriesland besloot daer het eerst toe, op den 19 October 1780. en was van oordeel, dat men tot de twee Overeenkomsten van een en den zelfden inhoud, den 9 en 21 July te Koppenhagen en te Petersburg tusschen het Russische Hof en de Koningen van Denemarken en Zweeden gesloten, moest toetreden; dat men verders moest bewilligen in de verpligtigen in het afzonderlyk Artikel vervat, en aennemen de voordeelen, daer in bedongen, even als of die overeenkomst van woord tot woord tusschen H. H. Mog en de overeenkomende Partyen was aengegaen, als *principale contracteerende partyen*; met in de schriftuer van toetreding te vermelden, dat de grondregelen, op welke H. H. Mog. de verklaring, van hunne zyde aen de oorlogende Mogendheden gedaen, vestigen, volmaekt overeenkomt met die, welke H. Keizerlyke Majesteit en de Koningen van Denemarken en Zweeden, in hunne verklaringen

's GRAVENHAGE.

tot grondslagen gelegd hebben, en op het allerplegtigst betuigende, dat zy ten aenzien van *Contrabande* goederen zig zullen houden aen het geen by de verbonden tusschen H. H. Mog. en de oorlogende Mogendheden stand grypende, was bedongen, byzonder aen het VI. Art. van het verbond van Zeevaert met Spanje van 17 December 1653; het III. en IV. Art. van dat met Groot-Brittannie van den 1 December 1674, en het XVI. Art. van gelyke verbond met Frankryk den 27 December 1739 gesloten, zynde de bepalingen en bedingen van die Verbonden, wat *Contrabande* goederen aengaet, ten vollen op het Recht der Natuer en der Volkeren berustende. Verders waren de Staten van Holland en Westfriesland van gevoelen, dat te gelyk van wegens H. H. Mog. in navolging der Hoven van Petersburg, Koppenhagen en Stokholm, aen die van Madrid, Versailles en Londen verklaringen moesten worden gedaen, met die der drie eerstgem. overeenstemmende, waer by te gelyk zoude worden te kennen gegeven, hoedanige bescherming H. H. M. gezind waren aen den Koophandel en Scheepvaert hunner onderdanen te geven, als mede wat men voor *Contrrbande* waren zoude houden.

Dog de Ridderschap beweerde, dat het verdrag tusschen Rusland, Zweeden en Denemarken aengegaen, en tot welke de Republiek genoodigd wierdt, geene genoegzame zekerheid aen de Republiek scheen te verschaffen, en het dus gevaerlyk was zich bloot te stellen aen de gevolgen, die 'er uit konden voortvloeijen. Vooral kantte zich de Ridderschap tegen het gevoelen aen, om aen de oorlogende Mogendheden de gevorderde voorafgaende Verklaring te doen, eer

de

de Republiek tot het teekenen van het verdrag was toegelaten, als beschouwende dien stap zeer gevaerlyk en geschikt, om zo al niet eenen openbaren oorlog, ten minsten veel moeite en omslag tusschen Engeland en dezen Staet te veroorzaken. Eindelyk besloot de Ridderschap haer gevoelen, hier mede, dat H. H. Mogende niet vorderen zouden, dat Rusland ten hunnen voordeelen eenige verandering in het gesloten verdrag zoude maken, maer dat zy betuigden gezind te zyn daer toe te treden, en *daer na* de vereischte verklaring aen de oorlogende Mogendheden te doen, onder dezen mits, indien Haere Keizerl. Majesteit aen de Republiek geliefde te belooven, 't zy by een afzonderlyk Artikel, of op zodanige wyze, als Haer aengenaem was, dat zo de Republiek uit haet van deze Verbintenis, in derzelver bezittingen, binnen of buiten *Europa* wierdt aengevallen, dusdanige aenval zoude aengemerkt worden als een geval, in welk men aen de Republiek de benodigde hulp, ter erlanging van herstelling van den hoon, en ter wederverkryging van het geen eenige oorlogende Mogendheid aen de Republiek mogt ontnomen hebben, niet zoude kunnen weigeren; terwyl de Ridderschap eindelyk zich haeren stem voorbehieldt, ten tyde de Provincie Holland eenvouwig tot het toetreden tot de gewapende onzydigheid besloot.

's GRAVENHAGE.

De Staten van Friesland deeden ter Vergaderinge der Algemeene Staten verklaeren, „ dat zy „ de conventie en de voorslagen daer by gedaen „ volkomen aennamen; en daer toe by dezen toe„ traden; met wydere last aen hunne Gedepu„ teerden, om het daer heenen te bestieren, dat „ door de Generaliteit wegens de Republiek in

„ die

's GRAVENHAGE. „ die voorslagen en conventie op het allerspoedigst werde getreden, en in gevolgen van dien „ de gevorderde verklaringen aen de oorlogende „ Mogendheden wegens en in name van den „ Staet wierden gedaen."

Hierop namen de Staten van Overyssel den 26 October 1780 deze gewigtige zaek in overweging, en beraemden het navolgend gewigtig besluit:

Res van Overyss. wegens de gewapende onzydigheid.

De Heeren de Droste van Zalland, en andere Hunner Edele Mogende Gecommitteerden tot de zaken van Financie, ingevolge en ter voldoeninge van derzelver Resolutie Commissoriaal van den 18 dezer lopende maand, hebbende geëxamineert de Missive van de Heeren hunne Hoog Mogende Ministers Plenipotentiarissen aan het Hof van Rusland, geschreven te St. Petersburg den 15 der voorleden maand, en den 2 dezer in 't secreet besogne ter Generaliteit gecommuniceert, houdende voorts relaas van het verhandelde in de conferentien met de Heeren Graven Panin en Oosterman gehouden, en tot bylage hebbende copye van eene conventie met de Hoven van Denemarken en Sweden gesloten, en van de concept accessie, zoo als die van wegens hun Hoog Mogende aldaar zou behoren te geschieden; hebben ter Vergadering gerapporteert, dat in ernstige overweginge genomen hebbende het geene in deezen van applicatie konde zyn, speciaal gereflecteert hebbende, op het geene by de ouverture tot het aangaan eener conventie met Haar Rus-Keyzerlyke Majesteit door Hoogstdesselfs Minister in 's Hage is voorgedragen, en op de Resolutien daar over by het Bondgenoodschap genomen, van advyze zouden zyn, dat de Heeren Gedeputeerden wegens deze Provincie ter Generaliteit zouden behoren te worden aangeschreven en gelast ter Vergadering van Hun Hoog Mogende te declareren, dat Ridderschap en Steden wel gewenscht hadden, dat het Haar Rus-Keizerlyke Majesteit had be-

believen te behagen eenige reflexie te slaan op de ernstige verlangens Hunner Hoog Mogende, om de gevallen by den VIII. Art. der overgezondene conventie met de Hoven van Denemarken en Sweden reets gesloten door het byvoegen der *possessien zo binnen als buiten Europa* uit te breiden, en buiten alle bedenkelykheid te stellen, waar door aan dezen Staat die meerdere gerustheid by alle onvoorziene ongevallen by avance zoude zyn verschaft, dewelke zy uit hoofde van den aard en uitgestrektheid harer bezittingen en locale situatie zoo zeer moest wenschen: dan, daar de stellige en kragtige uitdrukkingen, vervat by de Missive der Heeren Ministers Plenipotentiarissen, niet toelaten te verwagten, dat eene nadere en vriendelyke herhaalde aandrang een meer gunstigen uitslag zoude opereren, maar veel eer eene verkeerde en nadeelige uitwerkinge doen, breder by opgem. Missive aangediend; Ridderschap en Steden zig verbeelden niets meer overig te zyn, als zig stellig te moeten bepalen tot de acceptatie der voorsz. conventie, zoo als die door de Heeren Ministers is overgezonden: En dat dan in de bachlyke omstandigheden, waar in zig den Staat bevind, voor aangenaam opvattende de explicatie en declaratie door de Heeren Graven Panin en Osterman ten dien opzichte gedaan, dat, namenlyk, het geene de Republicq desidereerde, uitdrukkelyk in den gem. VIII. Art. reeds was vervat, tevens verzekering doende van de oprechtheid der sentimenten van Hare Rus Keizerlyke Majesteit, men zig ook daar mede provisioneel te vrede zoude kunnen houden, aan de wysheid en voorzigtigheid van het Bondgenootschap voordragende, of des niettemin eenige nadere ouverture op dat poinct, zonder de negotiatie en derzelver accessie van wegens dezen Staat te hazarderen, of te vertragen, ten einde eenige meerdere verzekeringe te kunnen bekomen, aan het Hof van Rusland zoude kunnen en behoren te worden gedaan; altans dat Ridderschap en Steden, zo zulks buiten hazard der gunstige dispositien, waar in voorgem. Rus-

'S GRAVENHAGE.

Res. van Overyss. wegens de gewapende onzydigheid.

'S GRAVENHAGE.

Ref. van Overyss. wegens de gewapende onzydigheid.

Rus-Keizerlyke Hof ten opzichte van dezen Staat tans staat, en welke op alle meest mogelyke wyze behoort te worden gemenageert en aangekweekt, mogt geoordeeld worden te kunnen geschieden, daar toe wel inclineren, dog ook tevens van gedachten zyn, dat als dan daar toe geaccepteert behoorde te worden de gelegenheid, dat de Heeren Ministers Plenipotentiarissen aan het voorgem. Rus-Keizerlyke Hof uit naame van den Staat openinge deden van de hun toegezondene last, om tot de voorsz. conventie te accederen en die te teekenen met de gerequireerde en bygevoegde verklaringe, dat het declaratoir, als de basis, waar op de conventie gevestigd is, wordende aangezien, ook dien conform op de gestipuleerde tyd aan de Hoven der belligerende Mogendheden was geschied, tot welkers accessie hun Hoog Mog. gekomen waren uit hoofde van het vertrouwen, het welke dezelve stellen in de oprechtheid der gevoelens van Hare Rus-Keizerlyke Majesteit, dog in die hope, dat Hoogstdezelve de opheldерende verklaringe, door de Heeren Graven Panin en Osterman gegeven, dat hunner Hoog Mog. gedesidereerde verzekering, omtrent de possessien zoo binnen als buiten Europa, reeds in de conventie by den VIII. Art. is begrepen, op de eene of andere meest aan Haar Rus-Keizerlyke Majesteit aangename wyze zal gelieven te declareren, het welk hunner Hoog Mog. erkentenis aan hooggem. Haare Rus-Keizerlyke Majesteit te meerder maken zoude.

Dat voor het overige Ridderschap en Steden zig wel kunnen voegen met den inhoud der Resolutie by de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, op den 19 October jongstleden ter dezer materie genomen, en des anderen daags by hun Hoog Mogende ingebracht.

Waarop zynde gedelibereert, hebben Ridderschap en Steden zig met het voorsz. rapport geconfirmeert.

Was getekend.

DERK DUMBAR.

De

De Staten van Gelderland hadden zich by het openen van het ontwerp der gewapende onzydigheid, met veel vergenoeging en nadruk over het zelven geuit: maer ziende, hoe zeer dit het Hof van Groot-Brittannie tegen de borst was; en bewust, hoe zeer dat zelfde Hof gewoon is, of zyn goedvinden opgevolgd te zien, of wraek te oeffenen, verwekte dit eenige vrees wegens Engeland, voornamenlyk voor onze bezittingen in Oost- en West-Indien; welke Zy dus wilden door de Leden van het Verbond der gewapende onzydigheid *geguarandeerd* en zeker gesteld te hebben. Dit besluit der Staten van Gelderland is van den 27 October 1780, en luidt woordelyk aldus: 's GRAVENHAGE.

Is gehoord het rapport van Frans Godard van Lynden, Heere van Hemmen, Burggraaf, Richter, en Dykgraaf des Ryks, en Richter der Stad Nymegen, en andere, hunner Ed. Mogende Gecommitteerden, hebbende, in gevolge, en tot voldoeninge der Resolutie Commissoriaal van den 23 dezer lopende maand, gevisiteert, en geëxamineert de Missive van de Gecommitteerden, wegens deze Provincie, ter Vergaderinge van de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, van den 21 daar te voren, mitsgaders de daar by gevoegde Resolutie van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, den vorigen dag in het Besoigne tot de buitenlandsche zaken ter Generaliteit door hunne Gedeputeerden gecommuniceert op den brief van de Heeren van Wassenaar en van Heeckeren, hunner Hoog Mogende Ministers Plenipotentiarissen aan het Hof van Rusland, geschreven te St. Petersburg den 15 der voorledene maand, vervattende een relaas van het resultat hunner conferentie, aldaar met den Grave Panin, en den Vice-Kanzelier, Grave van Osterman, over het subject van haare Commissie, ten aanzien van den staat der negotiatie tot een onder- *Res. van Gelderl. wegens de gewap. onzydigheid.*

'S GRAVENHAGE. *Res. van Gelderl. wegens de gewap. onzydigheid.*

derling concert eener gewapende neutraliteit, gehouden, en tenderende de voorsz. Resolutie der Heeren Staten van Holland en Westvriesland tot eene accessie aan de dubbelde conventie van eenen inhoud, tusschen Haare Rus-Keizerlyke Majesteit en hunne Majesteiten de Koningen van Denemarken en Zweden, den 9 en 21 van July laatstleden, te Koppenhagen en St. Petersburg gesloten, en de separate Artikelen daar van, voorts de Missive van de welgedachte Heeren Ministers Plenipotentiarissen, met die conventie en artikelen zelve, benevens de verdere brieven en documenten, tot de aangeroerde negotiatie betrekkelyk, en ressorterende onder de secrete stukken, by het aan Haar Edele Mogende gedaan rapport van de Gecommitteerden ter Generaliteit overgelegd.

Waar op gedelibereert zynde, hebben haar Ed. Mogende de voornoemde Gecommitteerden voor derzelver genomene moeite en uitgebracht rapport bedankende, goedgevonden en verstaan, de Heeren Gecommitteerden dezer Provincie, ter hooggemelde Vergaderinge te authorizeren en te gelasten, zoo, en als geauthorizeert en gelast worden hier mede, om in het buitenlandsche Besoigne voor te dragen;

Dat Hunne Edele Mogende, met den vereischten aandacht overwogen hebbende, het gunt in de aangetogene Missive van de Heeren Ministers Plenipotentiarissen van dezen Staat te Petersburg van den 15 van September, jongstleden, en in de bylagen, tot de voorschreve Missive gehorende, is vervat, gewenscht hadden, daar in te vinden dat geen, het welk aan den Staat zoude kunnen geven *die gerustheid, zonder dewelke de accessie van de Republiek tot de conventie, ter handhavinge van de neutraliteit, en bescherminge van de navigatie en commercie hunner Onderdanen, tusschen de drie Noordsche Mogendheden, gesloten*, aan Hunne Ed. Mog. niet buiten alle bedenkelykheid voorkomt, vooral, daar de locale situatie van de Republiek, mitsgaders deszelfs geëxtendeerde, en verafgelegene be-

's GRAVENHAGE.

Ref. van Gelderl. wegens de gewap. onzydigheid.

bezittingen in de andere waerelddelen meerder omzichtigheids van haar, dan wel van de andere Mogendheden, schynen te vorderen in het doen van eenige demarche, die haar in zwarigheden zoude kunnen wikkelen, waar tegen ze alvorens niet genoegzaam zoude hebben voorzien: zwarigheden, dewelke, offchoon hunne Edele Mogende het niet raadzaam achten, tans in een detail van dezelve te treden, overtuigd, dat hunne Bondgenoten die niet minder penetreren, aan haar Edele Mogende hebben toegeschenen, van het uitterste gewicht te wezen; zoodanig, dat, hoe zeer hunne Edele Mog. zig reeds bereid hebben getoond, en alsnog bereid zyn, om, met hunne Medebondgenoten, door eene alliantie met andere Neutrale Mogendheden, onder de bewaringe van eene stipte onzydigheid tusschen de belligerende Machten, aan de ingezetenen van den Staat eene genoegzame protectie van hunne navigatie en commercie op Zee te bezorgen, haar Edele Mogende echter oordelen, dat dusdanige protectie, van de nodige gerustheid, tot conservatie van den staat van het Land, behoord verzeld te zyn, en de Republiek, by het aangaan van eenige nieuwe Alliantie, niet uit het oog diend te verliezen alle mogelyke voorzorge, om in alle ongelegenheden, zoo te land als ter zee, op eene dadelyke en toereikende adsistentie van haare nieuwe Bondgenoten eene volkomene fiducie te mogen stellen.

Dat deze redenen, waar van hunne Edele Mogende den toets gaarne aan het doorzichtig oordeel hunner Medebondgenoten willen overlaten, haar Edele Mogende doen twyfelen, of het wel met de regels van eene gezonde staatkunde zoude kunnen worden overeengebracht, dat deze Staat, naar den teneur van de boven aangehaalde Missive van hunner Hoog Mogende Ministers Plenipotentiarissen te Petersburg, zig puré zonder eenige schriftelyke verzekeringe, ofte guarantie van hare possessien te lande, engageerde, en amplecteerde een conventie, waar in, hoe zeer het Rus-Keizerlyke Mi-

'S GRAVENHAGE. *Ref. van Gelderl. wegens de gewap. onzydigheid.*

nisterie dezelve, als sufficient, ter wegneminge van de zwarigheden omtrent de guarantie van alle landpossessien van dezen Staat, wil doen voorkomen, zoodanige interpretatien nochtans aan Hun Edele Mogende is voorgekomen, niet dan gewrongen, gelegen te zyn, *in*, maar wel eerder het tegendeel *uit* den inhoud van de daar toe geallegeerde Artikelen natuurlyk voort te vloeijen.

Dat overzulks Haar Edele Mogende, die het hoogste vertrouwen stellen in de oprechtheid der intentie van Haare Rus-Keizerlyke Majesteit, om, volgens de mondelyke verklaringe, van wege Hoogstdezelve, door het Rus-Keizerlyke Ministerie aan hunne Hoog Mogende Ministers Plenipotentiarissen te Petersburg gedaan, *de mutuele defensie* namenlyk, *en de gehele conventie te doen plaats hebben, waar de attacque, ofte insulte mochte geschieden*, niet kunnen twyfelen, of, wanneer aan Haare Rus-Keizerlyke Majesteit, en Hoogstdeszelfs Ministerie de gegronde redenen van dezen Staat nader met de gerequireerde bescheidenheid zullen worden onder het oog gebracht, by hoogstgedachte Haare Majesteit, en haar Ministerie alle bedenkinge zal ophouden, om, by aldien niet in de conventie zelve, ten minsten in de Akte van accessie voor den Staat, ofte by een separaat Artikel, te doen insereren de guarantie van deszelfs possessien, waaromtrent hunne Edele Mogende als nog vermeenen, dat de Republiek, tot ontruiminge van alle duisterheid, ofte dubbelzinnigheid, naar haar oordeel, in de conventie ten dezen opzichte gelegen, eene nadere verklaringe by geschrift, tot haare volkomene gerustheid, behoord te vorderen, waar door dan zal worden weggenomen alle twyfelinge, welke veellicht by zommigen, hoe zeer ook anderszins verzekerd van de oprechtheid van Haare Rus-Keizerlyke Majesteit, uit de verweigeringe van eene schriftelyke verklaringe, die het hooggemelde Ministerie geene zwaarigheid gemaakt heeft mondelyk te doen, zoude mogen opryzen.

Dat derhalven Hunne Edele Mogende van gedach-

dachten zouden zyn, dat zy Heeren Ministers Ple- nipotentiarissen met alle menagement, en bescheidenheid zouden behoren te blyven insteren op eene schriftelyke, en duidelyker guarantie van de landpossessien van den Staat, dan wel in de conventie te vinden is, steeds op het oog houdende, dat de Republiek door de accessie tot de conventie, tusschen de Noordsche Mogendheden gesloten, geene de minste intentie heeft, om daar door eenige atteinte te geven aan, ofte in het geringste te resiliéren van de Traktaten en Verbintenissen, voor dato dezer accessie met andere Mogendheden aangegaan, en subsisteerende, maar in tegendeel alle dezelve van volle kracht, en waarde houd, en gedenkt te onderhouden.

'S GRAVENHAGE. *Ref. van Gelderl. wegens de geeten wap. onzydigheid.*

Dat deze Republiek, wien eene goede verstandhoudinge met alle andere Mogendheden, en inzonderheid met haare Nabuuren, zoo zeer ter harte gaat, niets vieriger wenscht, dan door deze accessie des te meerder in staat te worden gesteld, om, by alle voorkomende gelegenheden, te mogen cöopereren tot herstel van den Vrede, en de rust, zoo in Europa, als elders, daar het oorlogsvier zoo hevig woed, en voor het overige niets anders buteert, dan, gedurende den tegenwoordigen oorlog, het welzyn haarer ingezetenen, waar toe zy op het dierste verplicht is, door de beschermingen van hunne Navigatie en Commercie, tegen alle depredatien, en door het maintien van de geadopteerde Neutraliteit, op de efficacieuste wyze te betrachten.

Terwyl Haar Edele Mogende met verlangen zullen te gemoet zien, dat een nader tentamen, tot meerdere en schriftelyke verzekeringen, by Haare Rus-Keizerlyke Majesteit, en Hoogstdeszelfs Ministerie, van een gewenscht effect zal mogen wezen.

En zal een Extract dezer Resolutie aan de Gekommitteerden ter Generaliteit gezonden worden, om daar van ten eersten in het Besoigne

'S GRAVENHAGE. tot de buitenlandsche zaaken de gewone openinge te doen.

Accordeert met het voorsz. Reces.

En was getekend

HERM. SCHOMAKER.

Wanneer den 26 October 1780. het rapport van *de Gecommitteerden ad caussas* over deze zaek, overeenkomstig het zo evengemeld besluit der Staten van Gelderland, aen 's Landschaps tafel was uitgebragt, en in de Kwartieren overgenomen, zo voegde zich het Graefschap Zutphen in deszelfs Kwartiers vergadering van den 27 October 1780 met dat *rapport*. Doch Jonkheer *Robbert Jasper van der Capellen* tot de Marsch was van een ander gevoelen, en meende, dat deze Provincie zich met het besluit der Staten van Holland en Westfriesland van den 19 October 1780. moest vereenigen. Hy las ten dien einde den gem. 27 October het navolgend protesteerend advis voor.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Protest van Jr. v. d. Capellen tot de Marsch. Gehoord hebbende het Rapport, uitgebragt by dezer Landschaps informeele gedecerneerde Commissoriaale Besogne, (waar tegen ik myne gedaane protesten blyve herhaalen, met reserve van myne nadere aanteekening in den Recesse dezes Kwartiers tegens deze gevaarlyke nieuwe wyze van delibereeren,) zo kan ik genoegzaam bemerken, dat de Resolutie dezer Provincie daar heenen zal strekken om te difficulteeren in de accessie tot het bewuste door Haar Rus-Keizerlyke Majesteit op het Grootmoedigst en Menschlievendst voorgeslaagene Plan, van eene gewapende

Neu-

Neutraliteit: waarom ik dan de vryheid neeme Uw Ed. Mog. myne mening over dit onderwerp voor te dragen.

's GRAVENHAGE. *Protest van Jr. v. d. Capellen tot de Marsch.*

Ik wil wel bekennen, Edele Mogende Heeren! dat eene Resolutie van deeze Provincie om niet dadelyk tot het gezegde Plan en Alliantie toe te treeden, my ten hoogsten bedenkelyk voorkomt; en dat ik niet kan begrypen, welke redenen Uw Ed. Mog. kunnen weerhouden, om niet in dezen met de Provincie van Holland te coöpereeren. Het verwondert my niet weinig dat men thans daar in zoo veele zwarigheden vindt, daar men zig wel zal willen herinneren de vreugde, welke men op de jongst afgeloopene Landelyke Vergadering betoonde, toen die Grootmoedige Catharina de II. deezen Staat uitnoodigde, om zulk een heilzaam oogmerk te helpen bevorderen. Men merkte toen te recht aan, dat het der Voorzienigheid behaagde, door deeze onverwagte Aanbieding, deeze Republiek als uit een allerdreigendst gevaar te redden. —— En thans zal deeze Provintie kunnen goedvinden, zig, dat heilzaam oogmerk te onttrekken, even als of wy het imminente gevaar te boven waren. De Natie zal verbaast staan over dit besluit, Ed. Mog. Heeren! En in de daad, men geeft aan dezelve redenen om te soupçonneeren, of hier iets anders agter schuile; daar het zeker is, dat die Natie zig quasi met deze fyn gesponne politique, en 't zy met eerbied gezegd, met de drog-redenen in het rapport vervat, niet zal te vreden stellen, en geen genoegen nemen om ons te zien doen een pas, die op den duur niet dan ten hoogsten nadeelig kan zyn. Daar het ondertusschen buiten twyfel is, dat die Natie recht heeft, ons doen en laaten te beoordeelen! Het is het Volk, Edele Mogende Heeren! dat bevoegd is te vragen: Wat weerhoud dit Gewest, om zig niet te voegen met het heilzaam en zoo nodig besluit der Heeren Staten van Holland, als het eenigste middel zynde om onzen Staat en byna vervallene Zeevaart en Handel voor verderen ondergang te behoeden? Het pre-

'S GRAVENHAGE.

Protest van Jr. v. d. Capellen tot de Marsch.

pretext door Uw Edele Mogende geopend, zal nimmer voldoen; te willen, dat de gewapende Neutraliteit onze Possessien in de vier Waerelddeelen zou Guarandeeren, is Chimeriek; en om zulks afzonderlyk te eisschen onnodig, daar ons ten dezen opzigte door het Russische Ministerie zulke voldoenden assertien gedaan worden. Derhalven, Ed. Mogende Heeren! welke eene surprise zal zulk een besluit eener Land Provincie niet veroorzaaken? boven en behalven dat het zelve zeer vernederend en disgracieus is voor die Uitmuntende Vrouw, aan wien het geheele Menschdom zulk eene heilzame beschikking te danken heeft. Daar en boven voorzie ik, dat, ingevalle Uw Edel Mog. besluit by de Bondgenoten mogt doorgaan, dat God verhoede! deeze Republiek de gronden van haar Welvaart zal zien verlooren gaan.

Welk een hachelyk vooruitzigt, Edele Mogende Heeren! Zou 'er dan geen kans zyn, dat Uw Ed. Mogende tot andere gedagten kwamen? alzo door onze Ministers Plenipotentiarissen te Petersburg genoegzaam te kennen gegeeven wordt, *dat by aldien deze Republiek* thans *niet accedeert tot de geconsenteerde Gewapende Neutraliteit*, *zy daar van voor* ALTOOS ZAL VERSTOKEN BLYVEN; Waar by noch komt, dat het meer dan waarschynlyk is, dat de meerderheid van het Bondgenoodschap zig met de Resolutie van de Provincie van Holland van den 9den dezer maand, zal voegen. Geene vreze voor eenen verderffelyken Oorlog te Lande, kan ons in dit geval weerhouden: En, die voor eenen Oorlog met Engeland, is ongegrond. Het is dat Ryk niet onverschillig ons tot openlyke Vyanden te hebben, daar hetzelve onder voorwendsel van Vriendschap, met ons kan handelen naar welgevallen, en ons dagelyks eene willekeurige en zeer gevoelige overheersching kan doen ondervinden.

Hier by een ogenblik stil staande, zal men haast niet durven geloven, dat men evenwel uit toegevendheid voor Engeland, kan difficulteeren om in deze zoo noodige mesures deel te neemen. Uw Edele

Mo-

Mogende zyn bewust, welke avantages onze zoo ver gepousseerde en voor dezen Staat zoo ruïneuse condescendances voor Engeland, te wege brengen. Hier door wordt deze Republiek op het hoogendste beledigd; hier door zyn wy zoo laag gezonken: en dit alles hebben wy ons zelven te wyten! Evenwel, *zoo het maar ernst is*, zyn wy noch in staat om ons te redden; zelfs *om onzen moed te koelen*, by aldien Engeland kan goedvinden onze Possessien aan te randen, dog dat kan niet geschieden, en wy kunnen ons niet bevyligen dan door dadelyk eene Gewapende Neutraliteit te helpen uitwerken. Geene Mogendheid dan deze is daar meerder by geintereseert, en dan kan onzen vervallenen Handel en Zeevaart hersteld worden, en bewaard blyven voor verdere beledigingen en vexatien. Ons Gemeenebest is op het oogenblik in staat deszelfs aanzien te doen herleeven. Byna vyftig welgeequipeerde en bemande Oorlogschepen en Fregatten, *die tot heden inactief in onze havens blyven leggen*, kunnen dan dadelyk Zee kiezen, om te voldoen aan dat oogmerk, waar toe alle ingezetenen zoo gretig het hunne hebben gecontribueert. En hier door alleen kan onzen Welvaart hersteld en het Vaderland behouden worden.

'S GRAVENHAGE.

Protest van Jr. v. d. Capellen *tot de Marsch.*

Ik verzoeke, Edele Mogende Heeren! dat van dit myn Advis in den Kwartiers Recesse moge mentie gemaakt worden; protesterende ik wyders tegens alle nadeelige gevolgen, welke uit een Declinatoir besluit van U Edele Mogende, om zig met alle de Resolutie van de Provincie van Holland tot de accessie eener Gewapende Neutraliteit niet te voegen, zouden kunnen profluееren.

(Was getekend)

R. J. VAN DER CAPELLEN,
tot de Marsch.

De Provincie van Zeeland was voor het minnelyk wegruimen der verschilpunten met Groot-

'S GRAVENHAGE. Brittannie; vreesde in oorlog te geraken zonder in staet van verdeediging te zyn; was bekommerd voor onze bezittingen in Oost- en West-Indien; en verwagtte het voorgesteld nut niet van het Verbond van gewapende onzydigheid; om dat dezelve aen dezen Staet het recht van *vry schip vry goed* niet zoude verzekeren; nog by dezelve beslisd was, wat nopens het *visiteeren* en doorzoeken van onze schepen, het welk Engeland zich aenmatigt, zoude stand grypen. Het besluit van de Staten van den 1 November 1780. is van dezen inhoud:

Besluit van Zeeland op de gewap. onzydigheid.

Is uit kragte van de auctorisatie, door de respective Leden van Staat by derzelver ingekomen advys en Missives op de Heeren Gecommitteerde Raden gestrekt, met relatie tot het aangaan eener Conventie met de drie Noordsche Mogendheden tot een gewapende Neutraliteit, goedgevonden en verstaan, de Heeren ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteit aan te schryven, en te auctorizeren, zoo als geschied by dezen, ten eynde aldaar, uit naam van de Heeren Staten dezer Provincie te declareren, dat hun Ed. Mog. zoo zeer als een der andere Bondgenoten zyn aangedaan over de schadens en mocijelykheden, die de Commercie van dezen Staat in de tegenwoordige omstandigheden wedervaart, en dat zeer gaarne zullen concurreren tot het aanwenden van alle faisable en gepaste middelen om des aangaande het gewenscht redres en veiligheid voor 't toekomende te erlangen.

Dat Hun Ed. Mog. met leedwezen zien, hoe tot een grond der belemmeringen en zwarigheden, die de Navigatie dezer Landen wegens Groot-Brittannien ondergaat, door dat Hof, als regelmatig en wettig word opgegeven de provisionele suspensie der Tractaaten, door die Mogendheid buiten aveu, en in weerwil van de Republicq gedaan, en by Memorie van den Heer Ridder Yorke, in dato den

21 Maart dezes jaars aan hun Hoog Mogende gedeclareert.

'S GRAVENHAGE. *Besluit van Zeeland op de gewap. onzydigheid.*

Dat, vermits de ongegrondheid van deze Principes en het nadeel daar uit voor dezen Staat voortvloeijende, evident is, hun Ed. Mog. al aanstonds ter Generaliteit als noodzaaklyk hadden voorgeslagen, en nog best oordeelen gepaste demonstratien daar tegens te doen, en te tragten het ongenoegen, tusschen de twee Mogendheden gereesen op eene amiable wyze uyt den weg te ruimen, liever als in plaats van zulks te tenteren, wegen in te slaan, waar door men zig al haast zoude kunnen genoodzaakt zien tot het verlaten der zoo wyslyk gekorene Neutraliteit, zonder in behoorlyker staat te wezen, om zig zelven, nevens de uitgestrekte Colonien en Commercie te protegeren.

Dat wyders Hun Ed. Mog. niet kunnen verwagten, dat, door het aangaan eener Conventie met de drie Noordsche Mogendheden, op den voet als dezelve by Missive der Heeren van Wassenaar en van Heeckeren in dato 15 September jongstleden, is voorgeslagen, het gewenscht oogmerk, namelyk de vryheid van Commercie, op eene secuure wyze zoude kunnen bereykt worden, terwyl de Republicq, zig door haare Overzeesche possessien en de Navigatie op dezelve in eene zeer verschillende situatie vind gesteld, met die der voorzeyde Mogendheden, zonder dat dien aangaande by de bewuste conventie iets onderscheiden gementioneert of bepaald word.

Dat daar en boven een bloote accessie tot de Conventie der drie Noordsche Mogendheden, zoo als die voorgeslagen werd, ook niet præcies genoeg bepaalt de intentie en verwagtinge, die men ten deezen heeft; Want dat aldus de Republicq gene zekerheid zoude bekomen van geassisteert te zullen worden in het maintien harer possessien buiten Europa, aangezien het 8. Art. der voorsz. Conventie zulks niet uitdrukkelyk stipuleert, en dus eenigzins in het onzekere laat.

'S GRAVENHAGE.

Besluit van Zeeland op de gewap. onzydigheid.

Dat ook weder de drie Noordsche Kroonen hunne Conventie willen in het werk stellen, en doen vigeren op grond der Tractaten van Commercie in de Conventie geciteert, die ieder derzelver met de belligerende Mogendheden, speciaal met Engeland heeft, en door dit Hof geadvoueert worden, daar eene simpele accessie van deze zyde, zo als men die voorslaat, de nodige verzekering aan dezen Staat niet zoude geven, dat men de stipulatien van *vry-schip vry goed*, vervat in 't Tractaat van Marine de Ao. 1674. aan de Republicq zoude guaranderen, relatief tot de oorlogende Mogendheden, zonder de sustenue van Engeland, met opzicht tot de visitatie der Schepen onder Convoy zynde te admitteeren, of zonder reguard te nemen, dat het zelve Tractaat (onder anderen) door de denunciatien van het Hof van Londen boven gemeld, is gesuspendeert; Terwyl ook by de Conventie verstaan word, dat het voorsz Tractaat zoude worden geëxtendeert tot Vrankryk, met welke Mogendheid de Republicq thans in het geheel geen Tractaat is hebbende.

Dat overzulks Hun Ed. Mog. van oordeel zyn, dat hangende de deliberatien over de geproponeerde Conventie met de drie Noordsche Mogendheden, teffens *na het voorbeeld van Denemarken*, met het Hof van Londen diende te worden geconcerteert de wyze, op welke in de tegenwoordige omstandigheden, de Commercie op solemneele Tractaten gegrond, zal gedreven worden, zoo met opzigt tot de Contrabande goederen, als tot het poinct der visitatie, inhæreerende Hun Ed. Mog. nogmaals derzelver advys daar toe tenderende, vervat in de Resolutie van den 1 May laatstleden, den 30 daar aan ter Generaliteit ingebracht.

En dat, inmiddels worde gesupersedeert met het doen van het declaratoir aan de belligerende Mogendheden, 't geen door de Noordsche Kroonen is gegeven, en door het Hof van Rusland als een præliminair van de Republicq word gevergd.

En

En zal Extract van deze Hun Ed. Mog. Resolutie aan de welgem. Heeren Ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteit tot derzelver informatie en narischt worden gezonden. 's GRAVENHAGE.

Was getekend

J. M. CHALMERS.

Waar op gedelibereert zynde hebben de Heeren Gedeputeerde van de Provincien van Utrecht, en Stad en Lande daar van Copie verzocht om die te brengen ter kennis van de Heeren Staten Hunne Principalen, en zyn dezelve mits dezen verzogt de Resolutien van hooggem. Heeren Staten op het voorsz. subject mede ten spoedigsten te willen uitwerken.

Accordeert met voorsz. Register.

De Staten van Stad en Landen namen den 3 November 1780. omtrend deze gewigtige zaak, het navolgend besluit.

Besluit van Stad en Landewegen voorsz. zaak.

By resumtie gedelibereert zynde, op het 8. Art. van de propositie, betreffende de Resolutie van hun Hoog Mogende, in dato den 2 October laastleeden, met de Missiven van de Heeren van Wassenaar en Heeckeren, Ministers Plenipotentiarissen van deezen Staat aan het Hof van Petersburg van den 15 September en 6 October laatsleeden, mitsgaders de blyken, daar by overgesonden, en de Resolutie der Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, daar op den 20 October, genoomen.

Hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande, de Heeren hunne Gedeputeerden ter Vergadering van hun Hoog Mog. geauthoriseert, en gelast, voor het Advys van deeze Provincie, het zy in eene secrete besoigne, of ter Vergaderinge van hun Hoog Mog. in te brengen;

Dat hun Ed. Mog. ten vollen overreed zyn, dat de

'S GRAVENHAGE.

Besluit van Stad en Lande wegen voorsz. zaek.

de woorden, in het Tractaat over de gewapende Neutraliteit, tusschen Haar Rus Keyzerlyke Majesteit, en hunne Majesteiten de Koningen van Denemarken en Zweeden, opgerigt, zyn klaar, algemeen en onbepaald, en dus even weinig, als het onderwerp van het zelve, tot Europa alleen kunnen worden bepaalt, in welk gevoelen zy door het gedaane Declaratoir van den Heere Grave van Panin., in de gehoudene conferentien ten vollen zyn bevestigt, en van de intentie van Haare Rus. Keyzerlyke Majesteit geheel gepersuadeert, uit hoofde van Hoogstdesselfs edelmoedige Mensch- en Vreedelievende manier van denken, welke alleen de aanleidende oorzaak van dit Tractaat is geweest.

Dat oversulx de Heeren van Wassenaar en Heekeren, hun Hoog Mog. Ministers Plenipotentiarissen, dienden te worden geauthoriseert, tot gemelde Tractaat te accedeeren, en het zelve, van wegens deesen Staat, te teekenen, en voorts, aan deselve kennis gegeven, dat het vereyschte Declaratoir door hun Hoog Mog. aan Derselver Ministers, resideerende aan de Hoven der drie oorlogende Mogendheden is versonden, met last om daar van aan gemelte Hoven behoorlyke communicatie te geven.

(Getekend)

E. L E W E, *Secretaris.*

De Staten van deze zelfde Provincie voorziende, wat 'er uit zoude kunnen gebeuren, en hoe Engeland uit haet van deze gewapende onzydigheid ons den oorlog willende aendoen, andere redenen zoude kunnen voorwenden, om ons van de hulp der Noordsche Bondgenoten te versteken, namen op den zelfden 8 November 1780. nog dit navolgend besluit:

Ter

'sGRAVENHAGE.

Ref. van Stad en Lande wegens zekerheid.

Ter occasie van de besoignes over de Missives van de Heeren van Wassenaar en Heeckeren, Ministers Plenipotentiarissen van deezen Staat aan het Hof van Rusland, in datis den 15 September en 6 Octob. jongstleden, en de Stukken daar by overgesonden, in overweeginge zynde genoomen, dat wel deesen Staat aan niemand der Oorlogende Mogendheden gedurende de substisterende Troubles eenige reedenen van offensie, of ongenoegen heeft gegeeven, maar in tegendeel een allerstipste Neutraliteit heeft geobserveert, en in die sentimenten gedenkt te volharden, dat niemand overzulx eenige reeden kan hebben den Staat op eenigerly wyse te attacqueeren, veel min een Oorlog aan te doen, en dat, indien sulx onverhoopt mogt koomen te gebeuren, de waare reeden daar van nergens in zoude kunnen worden gevonden, dat uit haat, of weegens de accessie tot het Tractaat van gewapende Neutraliteit, of schoon andere, jae selfs heterogene reedenen daar toe mogten worden gebruykt.

Dat den Staat nog iemand kunnende beletten, welke reedenen en motiven men daar toe wilde gebruiken en emploijeeren, daar door ligtelyk in dat labyrint zoude kunnen geraaken, dat de waare reeden blyvende gesecreteert, zig op dit Tractaat niet zoude kunnen beroepen, en op grond van het selve de beloofde adsistentie vraagen, ten minsten in dat geval van het oordeel en de gunstige gezintheid hunner Bondgenooten af hangen.

Alwaarom de Heeren hunne Gedeputeerden ter Vergaderinge van haar Hoog Mog. mits deesen authoriseeren en gelasten, om deze hun Edele Mog. bedenkingen in een secreet besoigne aan de verdere Bondgenoten te communiceeren, en met dezelve te delibereeren, of niet gem. Ministers dienden te worden geauthoriseert, om na de accessie tot het Tractaat, alle mogelyk en gepaste middelen aan te wenden, om van haare Rus-Keyserl. Majest. en de verdere Hooge Bondgenooten, soo veel mogelyk de benodigde securiteit deswegens te erlangen, indien deselve van oordeel zyn, dat sulx met eenige

'S GRAVENHAGE. ge hoope van ſucces, en ſonder haar Keyſerlyke Majeſteit te indiſpoſeeren, kan geſchieden. enz.

De Staten 's Lands van Utrecht waren ook huiverig om tot het Verbond van gewapende onzydigheid zonder nadere zekerſtelling van de Republiek toe te treden. Het beredeneerd advis van de Gecommitteerdens tot den Staet van oorlog, en het daerop volgend beſluit der Staten van Utrecht kunnen, gekend worden uit het navolgend

Extract uit het ſecreet Regiſter der Reſolutien van de Edele Mogende Heeren Staten 's Lands van Utrecht.

Mercurii 8 *Novembris* 1780.

Reſ. der Staten van Utrecht wegens de gewap. onzydigheid.

De Heeren van Weſterveld en andere hunner Edele Mogende Gecommitteerden tot den Staat van oorlog, hebben ter Vergadering gerapporteerd, dat dezelven, ingevolge, en ter voldoeninge van hunner Edele Mogende Reſolutie Commiſſoriaal van den 12 October jongſtleden hadden geviſiteert de copyelyke Miſſive van de Heeren van Waſſenaar en van Heeckeren, hunner Hoog Mogende Extraordinaris Envoyées en Miniſters Plenipotentiariſſen aan 't Rus-Keyzerlyke Hof, geſchreven te St. Petersburg den 15 September dezes jaars, houdende verſlag van eene conferentie met de Rusſiſche Miniſters, betrekkelyk de geproponeerde conventie tot een onderling concert van eene gewapende Neutraliteit, als mede de Bylagen daartoe relatief, zynde een Copie dier geſlotene conventie met de Hoven van Denemarken en Zweden, mitsgaders de geſepareerde Articulen, en een concept van acceſſie, zoo als die van wegens hun Hoog Mogende zoude moeten getekend worden.

Dat zy Heeren Gecommitteerden na rype examinatie van bovengemelde ſtukken, niet konden ont-

ontveynzen met veel bekommeringe aangedaan te zyn over de presente situatie van zaken, ten aanzien van deze Republicq, en met schroom te gedenken aan de gevolgen, die daar-uit, van welke zyde men ook de zake beschouwde, ten haaren opzichte zouden kunnen voortkomen, en daarom wel gewenscht hadden niet in de noodzaaklykheid te zyn gebragt, hun Ed. Mog. over die zaake nader te advizeeren.

's GRAVENHAGE. Res. der Staten van Utrecht wegens de gewap. onzydigheid.

Dat de Heeren hunner Ed. Mog. Gecommitteerden van den beginne af der tegenwoordige troubles in Europa, niet dan met de grootste aandoeninge gezien en vernomen hebben de steeds toenemende verwydering tusschen 't Ryk van Engeland en deze Republicq, die nimmer hadde behooren plaats te hebben, en wel gewenscht hadden, dat dezelve in de geboorte gestuyt, en de banden van Vriendschap en Alliantie tussen beide Volken bewaard, en, behoudens nogtans het systema van eene volmaakte onzydigheid, geduurende de tegenwoordige troubles, meer en meer toegehaald en vastgemaakt hadden kunnen worden.

Dan, dat de ondervinding hebbende doen zien, hoe het tegendeel daar van heeft plaats gehad, en de willekeurige en beleedigende handelwyze der oorlogende Mogendheden tegen deze Republicq, voor al ook na de attaque van het Convooy onder den Schout by Nagt Grave van Byland, offschoon niet zonder bepalinge verleend, hun Hoog Mog. daar door wel genoodzaakt zyn geworden aan te hooren en met blydschap te accepteeren de propositie, aan denzelven van wegens haare Rus-Keizerlyke Majesteit zoo genereuselyk gedaan, ten einde door eene onderlinge Conventie tusschen de neutrale Mogendheden aan de vrye Vaart en Commercie hunner Onderdanen te bezorgen die zekerheid, en die bescherming, welke dezelve op gronden van recht en billykheid, en op den voet der subsisterende Tractaten vorderen konden.

Dat zodanige Conventie tusschen hare Rus-Keyzerlyke Majesteit, en de Hoven van Denemarken en

'S GRAVENHAGE.

Res. der Staten van Utrecht wegens de gewap. onzydigheid.

en Zweden reeds gesloten zynde, en de Heeren hunner Hoog Mog. Extraordinaris Envoyées en Ministers Plenipotentiarissen, zig meede tot het zelfde einde te St. Petersburg bevindende, de Heeren Gecommitteerden wel van gedachten waren, dat die Negotiatie met allen mogelyken spoed voortgezet, en tot een gewenscht eynde behoorde gebragt te worden, gemerkt de zorgelyke gevolgen, welke het afbreeken van dezelve voor de Republicq zoude kunnen hebben, zoo by het aanhouden van den tegenwoordigen oorlog, als ook inzonderheid, by het sluyten der vrede: Dog dat zy Heeren Gecommitteerdens teffens vermeinden, dat gelyk hun Hoog Mog. by het accepteren der propositie dezes aangaande, wegens haare Rus-Keyzerlyke Majesteit aan dezelve gedaan, geen andere oogmerken zig hebben voorgesteld, dan de bewaring eener exacte Neutraliteit tusschen de oorlogende Mogendheden, de zekerheid en beveiliging der Commercie en Navigatie hunner Onderdanen en de bevordering van eene spoedige herstelling der Vrede in Europa, ook deze oogmerken in de voortzetting der Negotiatie bestendig behoren te worden in 't oog gehouden en de Conventie zodanig ingericht, dat daar aan op de best mogelyke wyze voldaan, en aan de contracterende Partyen eene billyke gerustheid gegeven werde.

Dat de Heeren Gecommitteerden dan ook, by de examinatie der Missive van de Heeren hunner Hoog Mogende Extraordinaris Envoyées en Ministers Plenipotentiarissen en de daar nevens gevoegde Conventie tusschen haare Rus Keizerlyke Majesteit en de Hoven van Denemarken en Zweeden gesloten, de gantsche zaak uit dit gezichtpunt hadden getracht te beschouwen, en die Conventie aan de voorgemelde gronden te toetsen: Wanneer zy Heeren Gecommitteerdens tot hunne groote satisfactie, uit de lecture van 't separaat Articul by voorschreven Conventie gevoegd, gezien hadden, dat het ook de ernstige meening

van

'S GRAVENHAGE. *Ref. der Staten van Utrecht wegens de gewap. onzydigheid.*

van de Noordſche Mogendheden, en een voornaam but van derzelver aangegaane Conventie ſchynd te zyn de herſtelling der Vrede tuſſchen de oorlogende Mogendheden op vaſte en billyke gronden zoo veel mogelyk te bevorderen, uit welken hoofde die Conventie zulk een aangenaam uitzigt had, dat Hun Hoog Mogende ten einde tot zulk een heilzaam werk te coöpereeren niet zouden behooren te aarſelen, om tot dezelve te accederen.

Dan, dat aan Heeren Gecommitteerden was voorgekomen, dat voor zoo veel aangaat de zekerheid der bewaringe van een ſtipte Neutraliteit en de beveyliging der neutrale Vaart en Commercie, daar omtrent eenige meerdere bedenkelykheid overbleef, terwyl tog zeker was, dat ten aanzien van deze Republicq byzondere omſtandigheden plaats hebben, die met opzicht tot andere Mogendheden zoo zeer niet hadden geëxteert, en welke om die reden ook eenige meerdere omzigtigheid vereyſchten.

Dat Heeren Gecommitteerdens daaromme vermeinden, dat hun Hoog Mogende te recht hadden geinſteert op eene meer geëxtendeerde guarantie, ook van derzelver poſſesſien buiten Europa, en als nog van gedachten waren, dat de locale ſituatie dezer Republicq de geſteldheid van derzelver Colonien en meer andere omſtandigheden zodanig een requiſitie ten hoogſten komen te billyken.

Dat Heeren Gecommitteerden uit de Miſſive van de Heeren hunner Hoog Mogende Extraordinaris Envoyées en Miniſters Plenipotentiariſſen ook na genoegen gezien hadden, dat al het zelve door de Miniſters van haare Rus-Keizerlyke Majeſteit niet tegenſproken, maar veel eer toegeſtaan en erkend was geworden.

Dat Heeren Gecommitteerden ook convenieerden, dat de verzogte guarantie, als meeſt overeenkomſtig zynde met den aard en het oogmerk der Conventie, dus verre zoude kunnen verſtaan worden daar in te leggen opgeſloten, dog echter niet kon-

's GRAVENHAGE.

Ref. der Staten van Utrecht wegens de gewap. onzydigheid.

konden zien dat dezelve in de woordelyke extensie van die Conventie zoo klaarlyk begrepen lag, als het wel aan de Ministers van Haare Rus-Keizerlyke Majesteit toeschynd, terwyl doch 't slot van het 8ste Artikel in dier voegen konde worden opgevat als of de mutuele defensie zig alleen bepaalde tot het bezorgen van satisfactie, *ingevalle van insultes aan de vlag gedaan*, en *van beschadigingen der onderdanen*, zonder op te leveren eene generale verzekering van assistentie buiten de twee opgemelde gevallen.

Dat wel waar was, dat dezelve Ministers aan de Heeren hunner Hoog Mogende Extraordinaris Envoyées en Ministers Plenipotentiarissen hadden gedeclareert de intentie van haare Rus-Keizerlyke Majesteit te zyn, dat *waar de attaque of insulte geschiede de mutuele defensie, en de geheele Conventie plaats zoude hebben*, dog dat, hoe meer dit de intentie is, en hoe meer die intentie overeenkomstig voorkomt, met den aard en natuur der geslotene Conventie, hoe minder Heeren Gecommitteerden begrypen konden, welke zwarigheid 'er dan zyn konde, om het voorschreven Artikel conform de gemelde intentie een weinig nader te extenderen, of op eene andere wyze dienaangaande, uit aanmerking der byzondere omstandigheden van dezen Staat, aan hun Hoog Mogende de verzogte gerustitelling te geven.

Dat Gecommitteerdens wel begrepen, dat met alle zorgvuldigheid behoorde te worden vermyd, dat geene aanleyding gegeven worde, om te vermoeden, als of by hun Hoog Mogende eenige twyfel plaats hadde, met opzigt tot de welmenendheid en opregtheid der sentimenten van haare Rus-Keyzerlyke Majesteit; dog teffens vermeinden, dat 'er thans eene bekwame gelegenheid geboren was, om dien aangaande met alle bescheidenheid eenige nadere representatien te doen.

Dat de onlangs bekend geworden nadere interpretatie van 't 3de Art. van 't Tractaat van Commercie, tusschen Denemarken en Engeland, in den jare

jare 1670. geslooten, voorkwam van dien aard te zyn, dat dezelve niet alleen moeyelyk te compasseren was met de 2de en 3de Articulen der aangegane Conventie, maar ook die gehele Conventie daar door min noodzaakelyk, en voor een groot gedeelte inutiel schynd te zullen worden.

's GRAVENHAGE. *Res. der Staten van Utrecht wegens de ongew. onzydigheid.*

Dat Heeren Gecommitteerden thans in geene discussie wilden treden, of en in hoe verre in een tyd, wanneer zulks gevoeglyk, en zonder eenige wettige reden van offensie te geven, geschieden konde, in de articulen van de onderscheide Tractaten, spreekende van Contrabande, eenige meerdere extensie geadmitteert zoude kunnen worden, dog evenwel van begrip waren, dat gedurende de te sluiten Conventie, zulks niet anders behoorde te geschieden dan met concurrentie van alle de contracteerende Partyen.

Dat deze omstandigheid schynt te vereyschen, dat nadere representatien geschieden, en daar omtrent de nodige elucidatien gevraagd worden terwyl dezelve teffens eene gepaste gelegenheid opleverde, om op de andere poincten by de instructie der Heeren Extraordinaris Envoyées, nader te insteren.

Waar op gedelibereert en gelet zynde op het advys van welgemelde Heeren hunner Edele Mogende Gecommitteerden in dezen verder dezen aangaande voorgedragen, is dien conform goedgevonden en verstaan, dat de Heeren Gecommitteerden dezer Provincie ter Generaliteit zullen worden aangeschreven, gelyk geschied mits dezen, om van de hier bovengemelde considerastien en bedenkingen in het secreet besogne tot de buitenlandsche zaken opening te doen, authoriserende hun Edele Mogende verder voornoemde Heeren Gecommitteerden ter Generaliteit mits dezen, om uit naam van hun Edele Mogende te declareren, dat, hoe zeer dezelve verlangen, dat de Negotiatie in dezen met allen mogelyken spoed voortgezet, en tot een gewenst einde gebragt werde, hun Ed. Mog. nogthans uit hoofde van die considerastien en bedenkin-

'S GRAVENHAGE.

Ref. der Staten van Utrecht wegens de gemeen. onzydigheid.

gen van gedachten zyn, dat door hun Hoog: Mog: aan de Heeren derzelver Extraordinaris Envoyées en Plenipotentiarissen by nadere instructie zoude dienen te werden aangeschreven, om in de meest gepaste termen, omtrent 't geene voorsz. is de nodige representatien te doen, en te gelyk op de decentste wyze met alle bescheydenheid, dog teffens met allen nadruk, nader te insteren, dat haare Rus-Keyzerlyke Majesteit met Hoogstderzelver gewoone attentie en doorzigt penetrerende, dat zig de Republicq in eene zeer verschillende situatie en omstandigheid bevind van die der Hoven van Denemarken en Zweeden, de goedheid gelieve te hebben van aan dezen Staat te beloven by een separaat Artikel of op zodanige wyze, als aan haare Rus-Keyzerlyke Majesteit meest aangenaam zal zyn, dat zoo de Republicq uit haat van deze alliantie in derzelver Possessien, 't zy binnen, 't zy buyten Europa, wierden geattaqueert, zulks zoude begrepen worden te zyn een geval, waar in Hoogstdezelve aan haar niet zoude onttrekken Hoogstderzelver bescherming, om te doen repareeren den geleden hoon, en om te recupereeren 't geen op dezen Staat, door welke der belligerende Mogendheden het zoude mogen zyn, geconquesteert mogte worden, met byvoeginge, dat door hun Hoog Mogende zulks niet wordt verzogt uyt eenig mistrouwen op de welmenendheyd en oprechtigheid van haare Rus-Keyzerlyke Majesteit, maar alleen uit hoofde van de byzondere situatie, en byzondere omstandigheden, waar in zig de Republicq bevind, en dat ook hun Hoog-Mog. 't genoegen hebbende, die belofte van haare Rus-Keyzerlyke Majesteit te ontvangen, bereyd zyn de reeds geslote Conventie, zoo als die ligt, aan te gaan, als mede het bewuste declaratoir aan de oorlogende Mogendheden te doen.

En zal ten dien einde Extract dezer Resolutie aan de Heeren Gecommitteerden ter Generaliteit by Missive worden toegezonden.

Was getekend
C. A. VOS.

Drie

Drie Provincien, gelyk wy gezien hebben, tegen de enkele toetreding tot het verbond van gewapende onzydigheid zynde, hing de beslissing dier zaek, van eene der vier overige Provincien af: gelyk dan ook Hunne Hoog Mog op den 20 November 1780. by meerderheid van vier tegen drie, tot de gewapende onzydigheid zyn toegetreden, terwyl Zeeland daer tegens protesteerde, en de overige twee verschillende Provincien, namenlyk Gelderland en Utrecht, het nemen van het besluit by meerderheid aenzagen. 'S GRAVENHAGE.

By resumtie gedelibereert zynde op een Missive van de Heeren van Wassenaar en van Heeckeren, haar Hoog Mog. Ministers Plenipotentiarissen aan het Hof van Rusland, geschreven te St. Petersburg den 15 Sept. laatstleden, en den 2 October daar aan volgende alhier gecommuniceert, houdende een relaas hunner conferentie met de Heeren Grave Panin, en Vice Cancelier Grave van Osterman over het subject hunner Commissie, en hebbende tot Bylage copye van een Conventie, en van eenige separate Articulen, mitsgaders een concept der Accessie, zoo als zy van wegens haar Hoog Mog. aldaar zoude moeten getekend worden, alles breder in de voorsz. Missive, en in de Notulen van den 2 October laatsleden vermeld. *De Stat. Gener. treden in de gewap. onzydigheid.*

Is goedgevonden en verstaan, dat de Heeren haar Hoog Mog. Ministers Plenipotentiarissen aan het Hof van Petersburg zullen worden aangeschreven en geauthorizeert, zoo als geauthorizeert worden mits dezen, om, in naam van haar Hoog. Mog. te accederen tot de dubbele Conventie van denzelven inhoud, tusschen haare Rus-Keyzerlyke Majesteit en haare Majesteiten de Koningen van Denemarken en Zweden, op den 9 en 21 July te Koppenhagen, en te St. Petersburg gesloten, en de separate Articulen van dien, de verplichtingen daarby gemeld, van wegens haar Hoog Mog. aan te nemen, tegens het genot van de voordeelen, daar by bedon-

's GRA-VENHA-GE. gen, als of die Conventien van woord tot woord tusschen haar Hoog Mog., en ieder van de contracterende Mogendheden, als principaale contracterende Partyen waren aangegaan en gesloten, met

De Stat. Gener. treden in de gewap. onzydigheid. uitdrukking, dat haar Hoog Mog., volgens de gronden, gelegd by de Declaratien van harentwegen, aan de belligerende Mogendheden, op heden gearresteert, en binnen den tyd van zes weken, na dato van deze haar Hoog Mog. Resolutie te doen, volkomentlyk overeenkomende met die, waar op haare Rus-Keizerlyke Majesteit, en de Koningen van Denemarken en Zweden, zig by haare Declaratien aan de oorlogende Mogendheden hebben beroepen, op het solemneelste aannemen, zig, met opzigt tot de contrabande goederen, te houden aan 't geen bedongen is by de Tractaten, tusschen haar en de oorlogende Mogendheden gesloten, en meer uitdrukkelyk by het zesde Articul van hun Tractaat van Marine met Spagne, van den 17 Decemb, 1650, het derde Articul van hun Tractaat van Marine met Grootbrittannien van den 1 Dec. 1674. en het zestiende Articul van het Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine met Vrankryk, den 21 Dec. 1739. voor vyf en twintig jaaren gesloten, waar van haar Hoog Mog. de schikking en de terminatie der contrabande waren, als volkomen op het regt der natuur gegrond, onbepaald uitstrekken, met verdere auctorizatie op voorn. Heeren Ministers Plenipotentiarissen, om van de voorsz. accessie en acceptatie, ten behoeve van haare Rus-Keizerlyke en Koninglyke Majesteiten, op de meest voldoende verplightende en vriendelyke wyze, actens te passeren, en aan de Heeren Ministers van de voornoemde Hoven, te leeveren, met verzoek dat de nodige actens van acceptatie van de voorsz. accessie van haar Hoog. Mog. aan hun daar tegens geleverd worden.

Dat ingevolge van de voorsz. Resolutie tot accessie van de voorsz. Conventie mede zal worden geresolveert, dat aan de Hoven Groot-Brittannien, Vrankryk en Spagne op het voorbeeld van haare

Rus-

Rus-Keyzerlyke Majesteit, en van haare Koning-lyke Majesteiten van Denemarken en Zweden, binnen den voorsz. tyd van zes weken, na dato van deze haar Hoog Mog. Resolutie, even gelyke declaratien, als door de voorn. Hoven gedaan zyn, van wegens haar Hoog Mog. zullen worden gedaan, omtrent de protectie, die haar Hoog Mog. voornemens zyn aan de Commercie en Navigatie van haare Onderdanen te verleenen; de natuur der Contrabande, en de principes in de Declaratie van haare Rus-Keizerlyke Majesteit eerst vervat, en door haar Hoog Mog. mede aangenomen, en dat de nodige ordres daar toe zullen worden gezonden aan den Heere Lestevenon van Berkenrode, haar Hoog Mog. Ambassadeur aan het Hof van Vrankryk, en aan de Heeren Graven van Welderen en van Rechteren, Extraordinaris Envoyés, en Plenipotentiarissen aan het Hof van Groot-Brittannien en van Spagne; Dat voorts aan dezelve kennis zal worden gegeven van de tyd, wanneer de voorsz. declaratie aan ieder van de oorlogende Mogendheden gedaan zal worden, en copie van de Declaratie zelve aan voornoemde Heeren Ministers Plenipotentiarissen zal worden gezonden, om daar van aan het Ministerie van haar Rus-Keizerlyke Majesteit kennis te geven, en copie te leveren, als mede aan de Heeren van Lynden en Bosc de la Calmette, haar Hoog Mog. Extraordinair Envoyées aan de Hoven van Zweden en Denemarken ten zelven einde; nog aan de Heer Smissaart, haar Hoog Mogende Minister aan het Hof van Portugal, en aan den Heer van Heiden, haar Hoog Mog. Extraordinaris Envoyé en Plenipotentiaris aan het Hof van Pruissen, waar van het eerstgem. is genodigd, om tot de voorsz. Conventie te accederen, en het laatsgem. aan het Ministerie van Rusland heeft gedeclareert, daar toe mede te zullen accederen, om daar van aan de Hoven haarer Residentie communicatie te doen; dat eindelyk ook aan de Heeren Ministers Plenipotentiarissen te Petersburg, zullen worden gezonden af-

's GRAVENHAGE. *De Stat. Gener. treden in de gewap. onzydigheid.*

 schrif-

's GRAVENHAGE.

schriften van het Tractaat van Commercie met Spagne van 1650, en met Vrankryk van 1739. by dezelve expressélyk gerequireert.

De Stat. Gener. treden in de gewap. onzydigheid.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincien van Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, hebben geinhæreert de Resolutien van de Heeren Staten hunne Principalen van tyd tot tyd op dit subject ingebragt, en die van Holland en Westvriesland, die van de Heeren Staten hunne Principalen, voor zoo veel aangaat den tyd van het doen van de declaratie aan de belligerende Mogendheden.

De aanwezende Heer Gedeputeerde van de Provincie van Zeeland heeft gedeclareert, dat, dewyl de Heeren Leden van het besogne bewust waren, dat de Resolutie der Heeren Staten, zyne Principalen van den 3 dezer maand alhier ingebracht, was deviërende van het sentiment der meerderheid van de andere Provincien, by hoopte dat gem: Heeren met het nemen eener conclusie heden zouden willen superfedeeren, vermenende, dat volgens de Unie, geen conclusie met meerderheid tot het aangaan van Conventien, Alliantien of Tractaten konde worden genomen: Doch de andere Provincien met de conclusie zynde voortgegaan, heeft dezelve overgenomen, en daar tegen geprotesteert, de gevolgen die daar uit zouden kunnen resulteren, ter verandwoordinge der andere Provincien overlatende.

Accordeert met voorsz. Register.

Aengezien van te voren met de Noordsche Mogendheden was vast gesteld, dat de Republiek van het tydstip af, dat zy tot dat Bondgenootschap toetradt, zoude gereekend worden in het verdrag der gewapende onzydigheid begrepen te zyn, zo verkreeg dan op dezen 20 November de Republiek het recht om al wat na dezen dag ter zake

van

van deze toetreding tegen dezelve vyandelyk mogt worden ondernomen, deswegens van de andere Bondgenooten hulp en bescherming te vraegen. Men nam den zelfden 20 November ook nog wegens de verklaring, die aen de oorlogende Mogendheden moest geschieden, het navolgend besluit:

's GRAVENHAGE.

Extract uit het Register der Resolutien van de Hoog Mogende Staaten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Gedelibereert zynde op een project declaratie aan de belligerende Mogendheden binnen den tyd van zes weeken, na dato dezes te doen, in gevolge de Resolutie op heden daar toe genomen: Is goedgevonden en verstaan, dat de voorsz. Declaratie zal worden gearresteert, zoo als die gearresteert worden mits dezen, zodanig en in dier voegen als die hier na is geinsereert.

Resol nopens de declaratie aen de oorlogende Mog.

DECLARATIE.

Hun Hoog Mog. de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, sedert het begin van den tegenwoordigen oorlog, niets zo zeer ter harten nemende, en met meer ernst verlangende, dan de volmaakste en naauwkeurigste onzydigheid tegens de overige belligerende Mogendheden standvastig te onderhouden, en te gelyk aan hunne wezendlyke en onvermydelyke plichten te voldoen, door het verleenen van behoorlyke protectie aan de wettige Vaart, en handel hunner Onderdanen, en door het beschermen der regten en vryheden van haar neutrale Vlag, hebben met het hoogste genoegen vernomen, dat het haare Majesteit de Keizerinne van geheel Rusland, steeds bezield met die grootmoedige gevoelens, welke de onsterfelyke roem van haare glorieuse Regeering tot aan het laatste nageslacht zullen overbrengen, behaagd

's GRAVENHAGE.

Resol. nopens de declaratie aen de oorlogende Mog.

heeft, aan de Hoven der thans in oorlog zynde Mogendheden te declareren, dat, zoo zeer als Hoogstdezelve voornemens is de strikste onzydigheid in de tegenwoordige oorlog te observeren, zoo zeer geresolveert is, door de meestkragtigste middelen de eer van de Russische Vlag, en de zekerheid van de Commercie en Navigatie van haar Onderdaanen te maintineren, en niet toe te laten, dat daar aan door een der oorlogende Mogendheden eenige atteinte werde toegebracht.

De sentimenten en oogmerken van hun Hoog Mog. corresponderen geheel, en zyn ten eenemaal overeenkomende met de principes, waar op de Declaratie van haare Keyzerlyke Majesteit is gebouwd, en hun Hoog Mog. hæsiteren vervolgens niet, om op 't voetspoor van Hoogstgedachte haare Majesteit, aan de oorlogende Mogendheden open te leggen de principes welke zy de concert met haare Keizerlyke Majesteit geresolveert zyn altoos te volgen en vast te houden: namentlyk,

1. Dat de schepen van de neutrale Mogentheden vry zullen mogen varen van de eene haven na de andere, en op de kusten van de oorlogende Mogentheden.

2. Dat de goederen van de Onderdanen der oorlogende Mogendheden vry zullen wezen in de schepen van Neutralen, met uitzondering alleen van de Contrabande.

3. Dat met opzicht tot de Contrabande hun Hoog Mog. zig exactelyk zullen houden aan het geene bedongen is by de Tractaten tusschen haar en de belligerende Mogentheden gesloten, en meer uitdrukkelyk by het 6. Articul van het Tractaat van Marine, met de Kroon van Spagne van den 17 Dec. 1650, het 3. Art. van hun Tractaat van Marine met de Kroon van Groot-Brittannien van den 1 December 1674, en het 16. Art. van hun Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine met de Kroon van Vrankryk, den 21 December 1739. voor vyf en twintig jaaren aangegaan, waar van hun Hoog Mog. de schikkingen en determinatien omtrent de con-

contrabande waaren, als gegrond op 't recht der Natuur en der Volkeren, onbepaald uitstrekken.

4. Dat geen andere plaats voor geblocqueert zal worden gehouden, als die door gestationeerde Schepen zo van naby bezet is, dat men 'er zonder kennelyk gevaar niet kan inkomen.

5. Dat na de voorschreve gronden regt gedaan zal worden over de wettigheid of onwettigheid der pryzen.

Hun Hoog Mog. vleijen zig, dat gelyk de voorgemelde principes het universeel recht der neutrale Mogentheden formeren en uitmaken, en bovendien gevestigd zyn op de Tractaten, dewelke zonder de gemeene daad of het mutueel consent der contracterende Partyen nimmer wettiglyk geannulleert, gealtereert, of gesuspendeert kunnen worden, de thans oorlogende Mogentheden aan de billykheid van die principes wel zullen gelieven te defereren, en aan de Republiek de Justitie doen, van haar commercierende Onderdanen niet te verhinderen nog te turberen in de vrye oeffening van die rechten, welke aan de vlag van een onafhankelyke en onzydige Mogentheid niet geweigerd kunnen worden.

's GRAVENHAGE. *Resol. nopens de declaratie aen de oorlogende Mog.*

De aanwezende Heer Gedeputeerde van de Provincie van Zeeland, heeft de voorschreven Declaratie overgenomen, en tegen het concluderen van die Declaratie geprotesteert.

Accordeert met het voorsz. Register.

Hier op wierden ras Postboden afgevaerdigd om van dit besluit der Bondgenoten aen de vreemde Hoven kennis te geven.

De Postboden of *Courier*, die den 25 November naer Petersburg was afgevaerdigd om voorgem. besluit en toetreding der Staten aen onze Gezanten aldaer over te brengen, wierdt kort daerop nagezonden, even buiten Leiden ingehaeld en te rug gebragt.

De

'S GRAVENHAGE.

De reden was, dat de Raedpensionaris zeer voorzigtiglyk oordeelde, dat het oorbaer was te gelyk aen de Gezanten het besluit van de Staten van Holland en Westfriesland te doen toekomen, waer by Hoogstdezelven hadden goedgevonden de papieren by den Heer *Laurens* gevonden, en waer over de Engelsche Gezant eene zeer scherpe *Memorie* hadt ingeleverd, te stellen in handen van het Hof van Justitie, om de Staten te adviseeren, of in die papieren eenige misdaed tegen de aengeklaegde Heeren van Amsteldam was, of wel tegen de constitutie der Regeering dezer Landen, om daer uit tegen die Heeren lyfstraffelyk te kunnen regtsvordering doen. Hier uit konde dan aen Haere Keizerlyk Majesteit blyken, dat men hier in de Republiek op die klagten van Engeland behoorlyk agt hadt gegeven, en daeromtrend volgends de regeering van alle welgeregelde Landen, en ook byzonder van dit Land, hadt gehandeld: en by noodzakelyk gevolg, dat zo Engeland eenige vyandlykheden tegen dezen Staet aenvong, geene redenen altoos in die klagten of in het in gebreken blyven der Republiek konden gevonden worden. Dat zulks derhalven in zo een geval niet dan een gezogt voorwendzel zoude zyn, terwyl de waren reden niet anders konde zyn, dan de haet tegen het Verdrag van gewapende onzydigheid.

De Verklaringen van deze toetreding tot de gewapende onzydigheid, wierden ras naer alle Hoven afgevaerdigd, namenlyk den 12 December naer Frankryk en Engeland, den 15 naer Spanje en Portugal, en den 16 naer de Noordsche Mogendheden.

De

De Raed van Staten heeft wegens het opont- bieden van het krygsvolk in de tegenwoordige omstandigheden, als mede wegens schadeloosstelling der gemiste verloven, aen de Algemeene Staten den 24 November dezen brief geschreven.

'S GRAVENHAGE.

HOOG MOG. HEEREN!

Uw Hoog Mog. zullen ongetwyffeld met zyne Hoogheid en de Raed, in de tegenwoordige criticque omstandigheden, waar in de Republicq sig bevind, niet vreemd nog ongepast vinden, dat deselve bedagt zyn, om in de swakke toestand, waar in haar Landmagt is, het wynige dat sy heeft, by de hand te houden, of te krygen, ten einde geëmployeert te konnen worden, waar sulx nodig zouden mogen gevonden worden: En het zyn dese consideratien, welke syne Hoogheid hebben gedetermineert, daar thans volgens jaarlyx gebruik een derde deel van de Troupes van den Staat met verlof sig absent bevind, en te apprehendeeren is, dat de rust en vreede, welke de Republicq tot nog toe geniet, wel ligt gevaar zoude konnen lopen van gestoort te worden, om de nodige ordres aan de respective Regimenten te doen afgaan, ten einde alle de verlofgangers op te ontbieden, en te gelasten, sig ten spoedigsten by hunne Regimenten te vervoegen.

Brief van den Raed van Staten wegens ontbod van 't Krygsvolk enz.

Dan, gelyk het allesints evident is, dat de Militie van den Staat in vreedenstyd, sonder het genot der verlooven in het het geheel niet in staat is van te kunnen subsisteeren, dewyl de t'huis blyvende manschappen in sodanige gevalle moeten missen, het geen sy van de Loonwagten andersints profiteren, en de overige, welke met verlof absent zynde, in hun Land andersints eenig ambagt kunnen oeffenen, en op hun retour nog iets by het Regiment te goed gemaakt vinden, waar uit hun gedurende de gewoone exercitietyd weekelyks eene douceur werd toegelegt tot derselver subsistentie, ook

van

'S GRAVENHAGE.

Brief van den Raed van Staete wegens ontbod van 't Krygsvolk enz.

van dat avantage worden versteoken, soo twyfelen syne Hoogheid en den Raad geen ogenblik, of Uwe Hoog Mog. sullen gereedelyk met haar toestemmen, dat de billykheid allesints vordert, dat in deese omstandigheid ook een middel beraamt werde, om wegens sodanig gemis de Troupes eenigermaate te dedommageeren: en het gunt sulx des te noodsaakelyker maakt, 'is de koorte van de tegenwoordige wintertyd, welke tot die hoogte is gekoomen, dat selfs die levensmiddelen, welke het gewoone voedsel der gemeenen uitmaken, en niet konnen ontbeert worden, seer verre boven den ordinairen prys gereesen zyn.

Syne Hoogheid en den Raad rypelyk hare gedagten hebbende laten gaan, wat middel van soulaas in dese omstandigheden met het meeste succes zoude kunnen worden geproponeert, hebben geen convenabler konnen uitdenken, dan eene temporaire gratificatie van eenige stuivers ter week voor ieder hoofd van Onder-Officier en gemeenen, de Troupes van den Staat uitmakende, en vermeenen, dat het selve niet minder als op twaalf stuivers 's weeks voor ieder en provisioneel voor een korte maand, beginnende den 2 December eerstkoomende, en voor drie Heere of lange maanden, expirerende den 6 May van 't aanstaande jaar, zoude behooren bepaalt te worden, en gelyk het selve in het generaal zoude behooren geaccordeert te worden aan yder Onder-Officier, Pauker, Trompetter, Tambour Major, Tambour, Pyper, Corporaal en Gemeenen van de Cavallerie, Dragonders, Nationalen, Schotse, Duitsche, Walsche en Switsersche Infanterie, als mede van de Artillerie en Mineurs, soo zoude meer specificq het selve behooren toegelegt te worden gedurende den gem: tyd van 22 weeken, voor soo verre betreft de Regimenten Cavallerie, en wel de 6 Compagnien Guardes aan 12 Wagtmeesters, een Pauker en 6 Trompetters en 210 so Corporaals als gemeenen, en ten aansien van 48 ordinaire Compagnien Cavallerie aan 96 Wagtmeesters, 54 soo Paukers als Trompetters en 1680 Corporaals en gemeenen.

Voor

Voor soo verre betreft de Regimenten Dragonders en wel de agt Compagnien Guardes, aan 16 Wagtmeesters, 1 Tambour Major, 8 Tambours en 280 Corporaals en Gemeenen, en ten aansien van de 16 ordinaire Compagnien Dragonders, aan 32 Wagtmeesters, 2 Tambour Majors en 560 Corporaals en Gemeenen; voor soo verre betreft de Regimenten Infanterie, en wel de 14 Compagnien Hollandsche Guardes, aan 42 Sergeanten, 42 Tambours en Pypers, en 770 Corporaals en Gemeenen; en ten aansien van de nationale Schotsche, Duitsche en Walsche Regimenten, en wel van de 69 Grenadiers Compagnien aan 138 Sergeanten, 34 Tambour Majors, 138 Tambours en 3312 Corporaals en Gemeenen, en van de 414 Musketier Compagnien aan 828 Sergeanten, 414 Tambours, en 18216 Corporaals en Gemeenen.

Voor soo verre betreft de Regimenten Switsers, en wel de 8 Compagnien Guardes aan 40 Sergeanten, 32 Tambours en Pypers en 608 Corporaals en Gemeenen, en ten aansien van de 60 ordinaire Compagnien Switsers, aan 240 Sergeanten, 180 Tambours en Pypers, en 4860 Corporaals en Gemeenen.

Voor soo verre betreft het Corps Artillerie, bestaande uit 15 Compagnien aan 135 Bombardiers en 1545 Corporaals en Gemeenen.

En eindelyk: voor soo verre betreft het Corps Mineurs, bestaande uit 4 Compagnien, aan 8 Sergeanten, 4 Tambours en 160 Corporaals en Gemeenen.

Belangende de wyse op welke, men aan alle deese manschappen, de bovengem. gratificatie van 12 stuivers ter week het facielste zoude konnen doen toucheeren, dienaangaande is aan syne Hoogheid en den Raad geene geschikter voorgekomen, dan dat de respective Bondgenooten, en de Landschap Drenthe, sig geliefden te laten welgevallen, van met het montant van dien de soldye ordonnantien, voor de bovengenoemde eene korte en drie lange maanden, ieder van de Militie op syne repartitie staande,

de,

'S GRAVENHAGE.
Brief van den Raad van State te ... gens ... ontbod van 't Krygsvolk ...

's GRAVENHAGE.

Brief van den Raed van Staten wegens opontbod van 't Krygsvolk enz.

de, op de hier voor gedetailleerden voet te willen augmenteeren, en men vleid sig, dat deese voorslag te minder swarigheid zal ontmoeten, wanneer men zal gelieven te considereeren, dat sulx de rigtigste en seekerste wyse zal zyn, waar van geene confusie is te apprehendeeren, en welke aan de respective betaals Heeren de faculteit zal laten om onder de kortingen by hier gebruiklyk, en oversulx niet dan aan de effectief hier voor gespecifieerde dienst doende Manschappen, ook het voorsz. surplus te doen betalen.

Syne Hoogheid en Raad konnen derhalven niet afzyn U Hoog Mog. te versoeken, van in de tegenwoordige omstandigheden de respective Bondgenooten tot het accorderen van het bovengemelde soo hoog nodige soulaas van 12 stuivers weekelyks aan ieder Onder-Officier, Pauker &c. en gemeene, en sulx provisioneel voor de maanden, ingaande met den 2 December, en eindigende met den 6 May eerstkoomende, op het ernstigste te willen exhorteeren, en daar by te voegen Hoogstderselver efficacieus appui, ten einde ieder in den synen de nodige ordres, soo spoedig doenlyk, zal gelieven te stellen, dat de soldye ordonnantien voor de Militie, op elks repartitie staande met het montant van dien voor den gemelden tyd, werden geaugmenteert, en dat Uw Hoog Mog. ook de vereischte aanschryvinge ten dien einde aan de Heeren Staten van het Landschap Drenthe, voor soo verre de Militie op die repartie staande, betreft, zullen gelieven te laten afgaan, met bygevoegt versoek, soo aan de eene, als anderen, van U Hoog Mog. wel te willen informeeren van de favorable Resolutie, welke syn Hoogheid en de Raad van derselver yver en sugt voor het welzyn en de nodige subsistentie van 's Lands Militie, in deesen billyk mogen verwagten.

Hoog Mogende Heeren!

Wy beveelen U Hoog Mog. in Godes heilige protectie.

(was geteekent)

J. VAN HEES.

De

De Algemeene Staten schreven daer op aen de 's Staten der byzondere Gewesten eenen brief, gedagtekend den 27 December 1780. en van den volgende inhoud:

GRA-VENHA-GE.

EDELE MOGENDE HEEREN!

In de bekommerlyke toestand, waar in de Republicq sig tans bevind, hebben syn Hoogheid en den Raad van Staate, altoos bedagt op de gemeene veyligheid, dienstig gevonden de Militie van den Staat, hoe gering die ook mag wesen, byeen te brengen en te houden, om daar van gebruyk te maaken daar het nodig soude konnen wesen, en ten dien eynde alle Verlofgangers, soo Officieren als Gemeenen, die sig met permissie absenteren, te huys te doen komen, maar aangezien insonderheid de Onder-Officieren en Gemeenen in dat rouwe Wintersaisoen niet by hunne Regimenten of Compagnien konnen komen, zonder sig aan veelvuldige ongemakken en gebrek tot haare ruine en verderf te exponeren, hebben syn Hoogheid en de Raad van Staate geoordeelt, dat het beste en eenigste middel was om aan haar een douceur te geven, en wel aan een ygelyk van deselven, soo Onder Officieren, Paukers &c. als Gemeenen twaalf stuyvers ter week, en sulx alleen voor een korte maand, beginnende met den 2 December aanstaande, en voor drie Heeren- of lange maanden, eyndigende met den 6 Mey van het aanstaande Jaar.

Brief der Stat. Gener. wegens verbo ging van soldye enz.

Het is met dat oogmerk dat de Raad van Staate aan ons heeft toegesonden, waar van wy ons verpligt vinden copie aan U Ed. Mog. gelyk mede aan de Heeren Staaten van de andere Provincien toe te senden, de Specificatien, hoe dit werkstellig gemaakt soude worden, sullen U Ed. Mog. in de nevensgaande Missive gedetailleert vinden.

De billykheid en de redenen bygebragt om dit voorstel ingang te doen vinden, syn soo klaar gededuceert, dat wy niet twyfelen of U Ed. Mog. sul-

'S GRAVENHAGE. *Brief der Stat. Gener. wegens verboging van soldye enz.*

sullen daar aan acquiesceeren, en versoeken, vertrouwen en verwagten wy dierhalven van de æquiteit van U Ed. Mog., dat deselve op den voorslag by syne Hoogheid en den Raad van Staate gedaan serieuse reflexien sullen maaken, deselve amplecteeren en de nodige ordre stellen, dat de Soldy-ordonnantien van de Militie op U Ed. Mog. repartitie staende met het montant van 't voorsz. soulaes van 12 stuivers wekelyks aan de Onder-Officier, Paukers en Gemeene, by provisie ingaande met den 2 December, en eyndigende met den 6 Mey eerstkomende, mogen worden geaugmenteert.

Waar toe ons verlatende en een spoedige en voldoende Resolutie hier op te gemoet siende, eyndigen wy.

Uwer Edele Mogentheden goede Vrunden de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Ter Ordonnantie van deselve.

Geteekent

H. FAGEL.

Onderwyl, hangende de raedpleegingen der Bondgenoten over dit billyk voorstel van den Raed van Staten, heeft de Prins Erfstadhouder een bevel tot opontbod van 't afwezig Krygsvolk uitgevaerdigd, zynde gedagtekend den 4 December 1780 en van dezen inhoud:

Zyne Hoogheid goedgevonden hebbende, dat alle de dienst doende Hoofd-Officieren, Kapiteins, subalterne Officieren, Onder-Officieren en Gemeenen in dienst van den Staat, zich voor, of op den eersten February aanstaande, in hunne respective Garnizoenen zullen moeten bevinden, last en ordonneerd hier mede, alle Gouverneurs en commandeerende Officieren der Garnizoenen van den Staat,

ar

nals mede alle Collonels-Commandanten, of commandeerende Officieren der respective Regimenten Cavalery, Dragonders, Infantery, Artilleristen, Mineurs en Sappeurs, dat zy, voor zoo verre een yder van hun aangaat, zorge zullen hebben te dragen, dat deeze Zyne Hoogheids ordre promptelyk en exact werde nagekomen: Zullende zy Gouverneurs, Commandeurs of commandeerende Officieren verplicht zyn, om van derzelver onderhebbend Garnizoen op den 10 February 1781. aan Zyne Hoogheid, en den Veldmaarschalk een extra Lyste te zenden, volgens het model van een driemaandelyksche Lyste, echter zonder de vier laatste Colonnes *geïntituleerd zynde den . . .* maar met den Eed, en daar onder de Lyste van de Verlof gehad hebbende en absente Officieren, en teffens rapport te doen, omtrent die geenen, dewelke aan deze Zyne Hoogheids ordre nalaatig zullen worden bevonden, om na exigentie van Zaaken te worden gestraft: Zullende de agtergebleevene Manschappen, indien 'er onverhooptelyk eenige mogten wezen, nog niet voor Deserteurs verklaard, maar op de gerequireerde Lyste, in de Colonne van absent met Verlof, en nu op de Recruteeringe, mede worden geplaatst, en zo lange by de Compagnie aangehouden worden tot op eene speciaale ordre van Zyne Hoogheid.

's GRAVENHAGE.

Opontbod van 't Krygsvolk door zyne Hoogh.

Om de Recruteeringe zo veel mogelyk te favoriseeren; zo heeft Zyne Hoogheid wyders goedgevonden, om onder dien Naam prolongatie van Verlof te verleenen aan een zeker getal Onder-Officieren en Gemeenen, het zy aan zulken, welke reeds absent zyn, of aan anderen, welke de Regimenten en Corpsen nog op Wervinge zouden willen zenden; dit getal is bepaald:

By de Regimenten Cavalery en Dragonders op twee Wagtmeesters per Regiment, en vier Mannen per Compagnie.

By het Regiment Hollandsche Gardes te voet, aan twee Sergeanten per Battaillon, en zes Mannen per Compagnie.

's GRAVENHAGE. Opontbod van 't Krygsvolk door zyne Hoogb.

By alle de Nationaale, Schotsche, Duitsche en Waalsche Regimenten, aan twee Sergeanten per Bataillon, en vyf Mannen per Compagnie.

By het Regiment Zwitzersche Gardes, en de overige Regimenten Zwitzers, aan ieder Compagnie op een Onder-Officier, en zeven Mannen.

By het Regiment Artilleristen, aan ieder Compagnie op een Bombardier en agt Gemeenen.

By het Corps Mineurs en Sappeurs, op twee Sergeanten en vier Mannen per Compagnie.

Alle deeze Manschappen, onder den naam van absente op Recruteeringe, moeten in derzelver Garnizoenen present zyn op den 10 Maart aanstaanden.

Alle de Werkpassen zullen gecontinueerd worden op den tegenwoordigen voet, mits zig niet verder als zes uuren van derzelver Garnizoen te absenteeren, en worden hier mede alle Gouverneurs, Commandeurs of commandeerende Officieren gelast, dien aangaande exact na te komen het zesde en zevende Articul van het tiende Hoofdstuk, tweede Afdeelinge van Zyne Hoogheids Reglement, gearresteerd den 28 February 1772.

De Officieren, welke om hunne particuliere Affaires indispensable prolongatie van Verlof mogten nodig hebben tot den 10 Maart aanstaande om buiten 's Lands te blyven, zullen zig deswegens met voorkennisse en permissie van den Gouverneur, Commandeur of commandeerende Officier van het Regiment of Corps, volgens de ordre, vervat in het aangehaalde tiende Hoofdstuk, eerste Afdeelinge, by Requeste mogen adresseeren aan Zyne Hoogheid, met uitdrukkingen, waar in derzelver noodzaaklyke Affaires bestaan.

Aan de Gouverneurs, Commandeurs of commandeerende Officieren van de Garnizoenen, permitteerd Zyne Hoogheid om extra Verlof binnen 's Lands te geeven aan Hoofd-Officieren, Kapiteins en subalterne Officieren, indien zy tot hunne particuliere affaires Verlof nodig hebben, mits dat zy zig zonder manquement binnen den tyd van twee maal

vier en twintig uuren, wederom in derzelver Garnizoen, en by derzelver Regiment of Corps kunnen vervoegen: En indien zulks verder mogten wezen, zullen zy zig reguleeren, zo als hier van buiten 's Lands, geordonneerd is. 'S GRAVENHAGE.

En om in deze tegenswoordige duure tyden het Volk een beter bestaan te geeven, zo word by dezen kennisse gegeeven, dat de Staat in overweeginge genomen heeft, om tot den zesden Mey 1781 de Soldyen, van alle Onder-Officieren, Trompetters, Tambours, Pypers, Corporaals en Gemeenen van alle de hier boven genoemde Regimenten en Corpsen te verhoogen met twaalf Stuivers Hollands per week, omtrent welke Verhoogingе en de verdere schikkingen dien aangaande, aan de Regimenten en Corpsen eene nadere ordre zal gezonden worden, wanneer dezelve door Hunne Hoog Mog. zal zyn verleend. enz. *Opontbod van 't Krygsvolk voor zyne Hoogh.*

De Staten van Holland hebben den 20 December eene Publicatie doen afkondigen, by welke de eeden der traficq, handel, nering doenende enz. Lieden voor vernieuwd wordt gehouden.

De Staaten van Holland en Westvriesland, allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leezen, salut; Doen te weeten: Dat Wy alsnog, en alleen om zoo veel mogelyk is alle faciliteit en menagement van nodelooze onkosten toe te brengen, omtrent het afleggen en vernieuwen der Eeden, tot bevordering van de rigtige heffing en executie der Collective Middelen, by Onse respective Ordonnantien, Placaaten, Publicatien of Resolutien geinjungeert, goedgevonden hebben, om voor den den jaare 1781 weeder vast te stellen de ordres in Onse voorige Publicatien, en wel laast in die van den 15 December 1779 vervat, en mitsdien op nieuws te ordonneeren en te statueeren, zoo als Wy ordonneeren en statueeren by deeze, dat alle

's GRAVENHAGE.

De eeden den neeringdoende luiden voor vernieuwd gehouden.

de Traficquanten, Neeringdoende Luyden en Bediendens of Werkers van eenige Goederen of Waaren, Impost subject, die gehouden zyn den Eed, aan hun by Onse gedagte Ordonnantien, Placaaten, Publicatien en Resolutien van des Gemeene Lands Collective Middelen en Regten geinjungeert, jaarlyks te vernieuwen, voor den aanstaanden jaare 1781, zonder op nieuws den Eed te doen, weeder zullen gehouden werden, als of een ieder van dezelve den gemelden Eed daadelyk op nieuws heeft afgelegt, met dien verstande; dat den Eed van niet te zullen fraudeeren, voorheen eenmaal door de Traficquanten, Neeringdoende Luyden en Bediendens of Werkers van eenige Goederen of Waaren, Impost subject afgelegt zynde, gehouden word te continueeren van applicatie te zyn op alle de jaaren, in welke zy de gezegde Traficq, Handel, Neering, Bediening, of Beroep blyven exerceeren, alhoewel zy den voorsz. Eed daadelyk en weeder op nieuws hebben gedaan: Declareeren Wy alsnog, alle die geenen, dewelke (uit een begrip, als of zodanigen Eed niet langer van kragt was, dan voor het jaar, waar in dezelve gepræsteert en afgelegt is) bevonden zullen worden gefraudeert, of 's Lands regten verkort te hebben, *voor Meineedig, Eerloos* en *Infaam*, zonder dat ooit een zodanige uitvlugt, het zy in Regten of daar buiten, aan hun te staden zal kunnen of mogen koomen. Des dat alle die geenen, die een Traficq, Handel, Neering, Bediening of Beroep (waar op het doen van den Eed by Onse Ordonnantien, Placaaten, Publicatien of Resolutien van des Gemeene Lands Middelen is gesteld) beginnen, alvoorens dezelve te aanvaarden of te beginnen, gehouden en verpligt zullen zyn, den Eed daar toe staande te doen, en daadelyk af te leggen in handen van Scheepenen Commissarissen ter judicature van des Gemeene Lands Middelen van die Hoofdstad, waar onder een ieder van hun woonagtig is of ressorteert, op de boete van twee honderd

gul-

guldens, door de Contraventeurs van dien te verbeuren.

Interdiceerende en verbiedende wyders wel expres by deeze de respective Hoofd- en Ondergaarders op den naam of aan die geenen, dewelke den voorsz. geinjungeerden eed in manieren als vooren niet hebben afgelegt, Billietten van In- of Uitslag te geeven, op gelyke boeten van twee honderd guldens, te verbeuren door de Overtreeders van dien.

Lastende en beveelende de respective Officieren en Bailliuwen, mitsgaders de Op en Onder-Opzienders over 's Lands Zeegels, als meede alle de respective Hoofd- en Ondergaarders van des Gemeene Lands Middelen en Regten, om op de precise en rigtige executie en nakooming van deeze Onze Publicatie naauwkeurig agt te geeven, en tegens de Contraventeurs en Overtreeders van dien te procedeeren als na behooren.

En op dat niemand van deze Onze Publicatie eenige ignorantie zouden kunnen pretendeeren, zo willen en begeeren Wy, dat dezelve alomme zal worden gepubliceert en geaffigeert, daar zulks te geschieden gebruikelyk is.

Ter ordonnantie van de Staaten.

Was geteekent,

C. Clotterbooke.

'S GRAVENHAGE.

De eeden den neeringdoende luiden voor vernieuwd gebouden.

Ook heeft de Prinse van Oranje, Erfstadhouder, mitsgaders de President en Raeden over Holland, Zeeland en Friesland, jegens het schieten, afsteken van zwermers, voetzoekers enz. in het Voorhout, op den Vyverberg, Kneuterdyk enz. by Publicatie van den 29 December aldus voorzien.

'S GRAVENHAGE
Publicatie tegens schieten enz.

Willem, by der gratie Gods, Prince van Orange en Nassau, &c. &c &c. Erf-Stadhouder, Erf-Gouverneur, Erf-Kapitein-Generaal en Admiraal, mitsgaders de Præsident en Raaden over Holland, Zeeland en Vriesland, den eersten Deurwaarder hier op versogt, salut: Alsoo nietteegenstaande Onse voorige Placaaten en Publicatien als nog daaglyks bevonden word, dat verscheide Jongelingen en andere Persoonen hen onderstaan alhier in den Hage in het Voorhout, op de Vyverberg, Kneuterdyk en andere plaatsen meer, Swermers en Voetsoekers, niet alleen des avonds, maar ook des daags voor en onder de Koetsen en Paarden te werpen, ook met Busschen en Snaphaanen te schieten, waar door ligtelyk eenig groot ongemak zoude kunnen ontstaan.

Zoo is 't, dat Wy als nog wel expresselyk verbieden en interdiceeren by deesen aan alle Persoonen, van wat qualiteit, ouderdom of conditie die zoude moogen zyn, voortaan in de voorgemelde plaatsen van den Hage te werpen eenige Swermers, Voetsoekers of andere dusdanige brandende Machines, ook met Busschen en Snaphaanen, en particulierlyk op Nieuwejaars avond en nagt te schieten, op pœne, dat die geene, die bevonden sal worden contrarie deeses te doen, t'elken reisen sal verbeuren drie guldens., welke boete sal worden geëxecuteert met het afneemen van het opperste Kleed en Schietgeweer, boven en behalve de actie van allen anderen Geinteresseerdens, soo wanneer iemand daar door mogten weesen gequest of beschaadigt, sullende de Ouders van weegen haare Kinderen voor de boete executabel weesen.

En op dat niemand hier van ignorantie en pretendeere, lasten en beveelen Wy, dat deese gepubliceert en geaffigeert sal worden daar men gewoon is publicatie en affixie te doen. Lastende en beveelen Wy den Procureur-Generaal van den Hove, en allen andere die deese aangaan mag, goede sorge te draagen, dat deese Or-

Ordonnantie agtervolgt en onderhouden mag worden. 'S GRAVENHAGE.

Was geteekent,

Adriaan Bode.

De Hertog *de la Vauguion*, Gezant van het Fransch Hof, van voornemen zynde een keer naer Frankryk te doen, hadt den 12 dezer Wintermaend een mondgesprek met den Heer *Quarles*, voorzittend Lid der Vergaderinge der Algemeene Staten, en nam by die gelegenheid afscheid van Hunne Hoog Mogende. De Heer *Quarles* leidde des namiddags een plegtig bezoek by gem. Gezant in naeme van H. H. Mog. af, en wenschte den zelven eenen behouden reis. De Koets van den Heer voorzitter was van ses Bodens van Staet verzeld.

Des Saturdags den 23 December 1780. ontvong de Ridder *Yorke*, Engelschen Gezant by dezen Staet, brieven van zyn Hof, en bevel om de Republiek terstond te verlaten, hebbende zederd Dec. 1751. het Gezantschap van Groot-Brittannie alhier bekleed. Het gerugt hier van verspreidde zich wel haest, en maekte eenen sterken indruk, dewyl men zich niet verwagt hadt, dat Engeland, hebbende reeds zo lang tegen zo veele vyanden gevogten, en nog te kampen, zich daer en boven de vyandschap van de Republiek op den halsch zoude laden, en zulks wel op een zo beuzelagtig voorwendzel als dat van een ontwerp of plan van een Verbond, in tyd en wylen dan eerst aen te gaen, of liever dan eerst aen het Bondgenootschap voor te dragen,

 wan-

'S GRAVENHAGE.

wanneer het aengaen van het zelve Groot-Brittannien niet meer zoude kunnen beleedigen. Maer daer school een ander oorzaek verborgen, welke egter geen oplettende, hoe zeer anders van eene oppervlakkige kundigheid slegts voorzien, ontsnapt is. Doch wy zullen, van het uitbarsten van dezen oorlog en deszelfs indruk hier te Landen, in ons volgend stukje van January 1781 spreeken, wanneer wy eene ryke stoffe zulle vinden om onze Jaerboeken van dat jaer te beginnen.

Den 29 dezer maend ontstondt in de Engelsche Kerk dezer Hofplaetse brand, door het aengaen van doove koole, die in eene mande bewaerd wierden, veroorzaekt. Het orgel is veel beschadigd, en eenig binnenwerk door de vlammen verteerd, dog voor het overige heeft dit toeval meer schrik dan wezenlyk nadeel veroorzaekt, terwyl door spoedig aengebragte hulp de brand wel haest gebluscht is geworden.

LEIDEN.

Reeds den 28 Maert 1780. was by de groote Vroedschap dezer Stad een besluit genomen om een zeker Karossengeld alhier te heffen. Weshalven die van den Gerechte, daer toe van de groote Vroedschap by gem. besluit gemagtigd zynde, den 24 July 1780. daeromtrend de behoorlyke Ordonnantie hebben beraemd, vastgesteld en bevolen, en den 9 November 1780. na voorgaende klokkenslag voor de puije van het

Raed-

Raedhuis hebben doen afkondigen, zynde van LEIDEN dezen inhoud:

Art. I.

De Collecteur of Gaarder van dit Middel zal, met den aanvang van het aanstaande jaar 1781. en vervolgens ontfangen; namentlyk:

Ordonn. wegens het beffen van een Karossengeld.

	gl.	st.	p.
Van een Karos met vier Paarden .	21	-	-
Van een Karos met drie Paarden .	17	-	-
Van een Karos met twee Paarden .	14	-	-

Dus zullen de overdekte Rytuigen met vier Wielen zonder onderscheid, of dezelve hebben losse Huiven of vaste Kappen, of dat dezelve geheel of half overdekt zyn; als mede, of dezelve hebben korte of lange Dissels, in dezen Exceys mede voor Karosse gerekend, en, naar proportie van de Paarde (als hier voren is gezegd) aangeslagen worden.

	gl.	st.	p.
Van een open Wagen, als mede van een Chaise, het zy open of overdekt, met twee Wielen, en met twee Paarden.	8	10	-
Van een Rytuig, het zy Koets, Wagen, Chaise, Karre, Koeksleede, Narresleede, of wat benaming het zoude mogen hebben, zo wel open, als overdekte, het geen met één Paard getrokken wordt . . .	5	10	-
Van een Rypaard, dat onder den Man gereeden wordt . .	4	-	-

En aangaande de Stalhouders, die Paarden of Rytuigen verhuuren; de Voerluiden; en alle de genen, die Paarden of Rytuigen verhuuren; dezelve zullen betaalen in maniere als volgt: te weeten:

Van

Leiden. Ordonn. wegens het heffen van een Karossen-geld.

Van één Paard	. . .	5 : 10 : -
Van twee of drie Paarden	. . .	11 : - : -
Van vier Paarden	. . .	16 : 10 : -
Van vyf Paarden	. . .	22 : - : -
Van zes Paarden	. . .	27 : 10 : -
Boven de zes Paarden	. .	33 : - : -

Zonder dat reguard zal werden genomen, wat Rytuigen dezelve zullen komen te verhuuren.

Zullen mede de Vleeshouwers, Grutters en Bouwlieden, houdende een Chais met één Paard, daar voor moeten betaalen . . 1 : 10 : -

Zoo nogtans, dat de laatstgemelde Persoonen gehouden en verpligt zullen zyn, om van alle Rytuigen van Plaisir, die zy houden boven een Chaise met één Paard; het zy Speelwagen, Chaise met twee Paarden, of andere Rytuigen, het zy Open of Overdekt, te betaalen het Karossengeld, volgens de Lyst, hier voren geëxpresseerd.

En zullen die genen, die eenige Karossen, Chaisen, Karren, Paarden, en andere Rytuigen willen houden om te verhuuren, alvorens zulks te doen, aan die van den Gerechte dezer Stad daar toe admissie moeten verzoeken; en, daar toe permissie verkreegen hebbende, aan den Gaarder zich moeten aangeeven en bekend maaken voor bekende en effective Verhuurders van de voorsz. Rytuigen; en vervolgens, binnen den tyd van acht dagen, voor hunne Huizen uitsteeken een publiek Teeken van dat zy zodanige Verhuurders zyn; en zullen die genen, die niet schriftelyk zullen kunnen doçeeren en aanwyzen, dat zy zich voor zodanige Verhuurders hebben aangegeeven, en daar toe geadmitteerd zyn; en dat zy, dienvolgende het voorsz. publiek Teeken effectivelyk en metter daad voeren, voor geen Verhuurders, ten respecte van het voorsz. Middel konnen of mogen worden geconsidereerd; maar-

ge-

gehouden wezen der voorsz. Excys aan den Gaarder of Collecteur van dien effectivelyk, en met 'er daat te voldoen; des zullen geene Chaisen voor Huurtuig worden gereekend, of geconsidereerd, als die geenen, die aan de Persoonen, hier voren gementioneerd, toebehooren.

LEYDEN. *Ordonn. wegens het heffen van een Karossen-geld.*

Art. II.

En, op dat in het heffen van dezen Excys geene abuissen mogen worden begaan, ten reguarde van de Persoonen, die verscheide Karossen, Chaïsen, Karren, Sleeden en Paarden houden; zo zal daarvan den Excys worden gevorderd, als volgt; Namentlyk: Als by één Persoon verscheide Karossen, of overdekte Wagens, Chaisen of andere Rytuigen worden gehouden, zal van alle dezelven alleen het waardigste gerekend worden na advenant der Paarden, die by al zulk een Persoon daar toe gehouden en te gelyk gebruikt worden; en, om verder voor te komen alle kwade practyke, zo zullen Naastbestaande of vreemde Personen hunne Rytuigen niet mogen zetten of plaatsen op een Gemeene, of Huurstal, ten zulken effecte, dat, het waardigste Rytuig aangegeeven wordende, de overige daar door zouden wezen bevryd; maar zal een ieder van de Familie, die zyn Rytuig op een Gemeene of gehuurde Stal geplaatst heeft, gehouden zyn, zyn eigen Rytuig op te geeven, op een Boete van vyftig guldens.

Art. III.

En zullen de geenen, welke Rytuigen of Paarden houden, en dezelve, op den naam van een Stalhouder of Verhuurder van Rytuigen of van Paarden, komen aan te leggen; gelyk ook die genen, welke Rytuigen of Paarden van een Stalhouder of Verhuurder van Rytuigen of Paarden gestadig in huure, of tot hun gebruik alleen, hebben; het zy zulks geschiede by denzelven, of wel by onderschei-

LEIDEN. *Ordonn. wegens het heffen van een Karossen-geld.*

scheiden Stalhouders, verpligt zyn deselve Rytuigen of Paarden, als eigen, op te geeven, en daar voor Stads recht, volgens deze Ordonnantie, te betalen; met dien verstande nochtans, dat die geenen, welke eenig Rytuig of Paarden langer als drie, doch geen zes maanden, in maniere als voren, komen te huuren, of tot gebruik alleen te houden, volstaan zullen kunnen met den Excys van een half jaar te betalen: doch, zullen die geenen, welke eenig Rytuig of Paarden zes maanden, of langer, in voegen voorsz. komen te huuren, of tot hun gebruik alleen te houden, verpligt zyn daarvan den vollen Excys te betalen; en zullen, tot ontdekking van frauden, de Stalhouders en Verhuurders van Rytuigen, of van Paarden, gehouden zyn aan den Gaarder van dit Middel kennis te geven, aan wien zy hunne Rytuigen of Paarden, in maniere als voren, verhuurd, of de huure daar van gecontinueerd, hebben, binnen de agt dagen, na het aangaan van het accoord, op de boete van *f* 100. guldens, telkens te verbeuren, wanneer zy eenige Rytuigen of Paarden, in voegen voorsz., verhuurd en niet aangegeeven hebben: alles onverminderd het gestatueerde by het Negende Articul hier na gemeld ten aanzien van de zodanigen, die eige Rytuigen hebben, welke zy met geleende Paerden bespannen; of wel die eige Paarden hebben, welke zy met gehuurde Rytuigen gebruiken.

Art. IV.

De Gaarder zal, ten ingang van zyne Collecte, en voorts, ten aanvang van ieder jaar, binnen deze Stad en de Vrydomme van dien, zich vervoegen ter woonstede van de genen, die hy meint dezen Excys schuldig te zyn, en aldaar verzoeken oprechte aangeevinge; mitsgaders doen pertinente aantekeninge van alle de Karossen, Wagens, Chaisen, Karren, Sleeden en Paarden, die aan hem opgegeeven zullen worden, en daar van aan den Houder of den Ei-

Ei-

Eigenaar van dien geeven eene behoorlyk Billiet, inhoudende de qualiteit van het Rytuig; het getal der Paarden; en de pertinente somme, die, volgens het voorsz. eerste en tweede Articul van deze Ordonnantie of Voorwaarden, daar van betaald moet worden: Des zal ieder een, ter vermaaninge van den Gaarder of Collecteur, oprechte verklaaringe moeten doen, niet alleen van de Karossen, Wagens, Chaisen, Karren, Sleeden en Paarden, die t'haren huizen of elders by hen worden gehouden, aan haar in eigendom competeerende; maar ook van die genen, die op hunne Stallen geplaatst zyn, en zouden mogen toebehoren aan imand anders; het zy in het geheel, of voor een gedeelte, op poene van *ses* guldens, voor ieder Karosse, Wagen, Chaise, Karre, Sleede of Paard, dat verzweegen, of niet oprechtelyk zal aangegeeven zyn. Gelyk mede de Stalhouders, op vermaaning van den Gaarder of Collecteur, ten allen tyde, gehouden zullen zyn te geeven den naam en woonplaatsen van alle die genen, die eenig Rytuig, of één of meerder Paarden, op hunne Stallen komen te houden, of te stallen; ook het zelve Rytuig of Paarden uit te drukken en te specificeeren, zonder eenige daar van te verzwygen, op poene van vyftig guldens, telkens te verbeuren; en zullen dezelven voor ieder dag, dien zy daar van in gebreke blyven (na dat zy daar toe alvorens gerechtelyk zyn geinsinueerd) verbeuren eene somme van ééne Gulden: En zal de Collecteur, in cas van suspicie, dat de aangevinge niet naar behooren zoude zyn gedaan, zich, ten allen tyde, behoorlyk geadsisteerd, op de Stallen van de Stalhouders, Voerluiden, of Verhuurders van Paarden en Rytuigen, mogen vervoegen, om te zien, of zyne bevinding met de gedaane aangeeving is accordeerende.

LEIDEN. *Ordonn. wegens het heffen van een Karossen-geld.*

Art.

LEIDEN. *Ordonn. wegens het beffen van een Karossen-geld.*

Art. V.

En zal de betalinge van den voorsz. Excys aan den Gaarder of Collecteur moeten gedaan worden, geheel en al voor het uiteinde van het Jaar.

Art. VI.

By aldien iemand, gedurende het jaar, eenige Karossen, Wagens, Chaisen, Karren, Sleeden of Paarden, kwam te kopen, of anders eigenaar of possesseur daar van te worden, zal de zodanige, binnen den tyd van acht dagen, aan den Gaarder of Collecteur daar van pertinente aangeeving moeten doen, met expressie van het getal en qualiteit derzelver Paarden en Rytuigen, op pœne van 50 guld. voor ieder Karos, Wage, Chaise, Karre, Sleede of Paard, dat verzweegen en niet behoorlyk aangegeven zal zyn; en zal daar van by den voorsz. Gaarder of Collecteur optekening gedaan, en aan den Houder of Eigenaar van dien gegeven worden een zodanig Billiet, als waar van in het voorsz. vierde Art. van deze Voorwaarden of Ordonnantie is gesprooken: met dien verstanden nochtans, dat hy zal konnen volstaan met den Excys te betaalen alleen voor een half jaar, indien hy eenig Rytuig of Paarden eerst begint te houden of aan te leggen na het expireeren van de zes eerste maanden van het Jaar, waar in hy zulks komt te doen. Gelyk ook, wanneer iemand zyn Rytuig in de eerste zes maanden komt te quiteeren, zal de zodanige mede kunnen volstaan met de betalinge te doen, alleenlyk voor een half jaar.

Art. VII.

LEIDEN. *Ordonn. wegens het heffen van een Karossengeld.*

En zullen die genen, dewelke, na de gedaane beschryvinge, een waardiger Rytuig, of een Rytuig met meerder Paarden, komen te gebruiken, dan zy, ten tyde van de beschryvinge, hebben op- en aangegeeven; zo wel als de genen, die van nieuws een Rytuig komen aan te leggen; gehouden en verpligt zyn, om het zelve waardiger Rytuig, of het meerder getal Paarden, waar van zy zich voor hunne Rytuigen of Rytuig bedienen, binnen den tyd van acht dagen, na dat zy het waardiger Rytuig, of het Rytuig met meerder Paarden, dan zy hebben op- en aangegeeven, zullen hebben gebruikt; aan den Gaarder of Collecteur op- en aan te geeven, op eene gelyke boete, als in het hier vooren zesde Articul vermeld.

Art. VIII.

Alle Personen, dewelke in deze Stad woonachtig zyn, en eenig Rytuig houden, zullen, alschoon zy des Zomers op hunne Buitenwoningen of Hofsteden daar van alleen gebruik maaken, echter den vollen Excys voor hunne Rytuigen aan den Gaarder of Collecteur moeten voldoen, en betaalen.

Art. IX.

By aldien het mogte komen te gebeuren, dat iemand, Rytuig houdende, zich metter woon binnen deze Stad kwam te begeeven, of uit dezelve te vertrekken en hare woonsteden naar elders over te brengen; zullen de zodanige konnen volstaan met de betaling van dezen Excys te doen, naar gelang van den tyd van het lopende jaar; waar in dezelve herwaards komt, ofte van hier vertrekt, metter woon.

LEIDEN.

Ordonn. wegens het heffen van een Karossengeld.

Art. X.

En, alzo, mogelyk, om de oprechte meening van deze Ordonnantie en Voorwaarden te eludeeden, eenige luiden zouden konnen worden gevonden, die, alleenlyk, Karossen, Wagens, Chaisen, Karren, of Sleeden zouden houden zonder eenig Paard of Paarden; en dus met die intentie, om dezelven Rytuigen, hier voren gemeld, te gebruiken met geleende of gehuurde Paarden; of ook om met zodanige Rytuigen andere Persoonen, die, zonder eenige Rytuigen te hebben, Paarden houden, dezen Excys niet subject zynde; of wel houden zodanig Paard of Paarden, die niet hooger, dan voor Rypaarden, die onder den man gereeden worden, aangeslagen zyn; te accommodeeren of te gerieven; en, in tegendeel, ook wederom andere Luiden zouden konnen worden gevonden, die alleen Paarden zonder Rytuigen zouden houden, om dezelve hunne Paarden met gehuurde of geleende Rytuigen te gebruiken; of met dezelve hare Paarden andere Luiden, Rytuigen zonder Paarden hebbende, te gerieven en te accommodeeren, om voor Rytuigen gebruikt te worden: zo zullen alle die genen, dewelke maar alleen Karossen, Wagens, Chaisen, Karren of Sleeden houden, en dezelve met geleende of gehuurde Paarden gebruiken, of andere Luiden met deze haare Rytuigen accommodeeren en gerieven, gehouden en verpligt zyn het volle Karossengeld te bealen, in gevolge van het hier voorenstaande Eerste Articul dezer Voorwaarden en Ordonnantie, naar proportie van het getal der Paarden, waar mede zy deze hare Rytuigen bespannen en gebruiken; gelyk dan ook al mede alle die Luiden, die Paarden houden, en, geene Rytuigen hebbende, dezelve hare Paarden met gehuurde of geleende Rytuigen gebruiken, of met dezelve hunne Paarden andere Luiden, geen Paarden houdende, maar Rytuigen hebbende, gerieven of accommodeeren

om

om voor derzelver Rytuigen door hen gebruikt te worden, gehouden en verpligt zullen zyn het volle Karossengeld, zo als het zelve by het Eerste Articul van deze Ordonnantie en Voorwaarden, hier voren gemeld, is bepaald, te betalen; even en in dier voegen, als of het Rytuig, waar voor hunne Paarden zyn gebruikt en gespannen geweest, door hen, in der daad, by hunne Paarden wierd gehouden. Doch, zullen die genen, dewelke alleenlyk Karossen, Wagens, Chaisen, Karren of Sleeden houden, en op het einde van ieder jaar, des gerequireerd, onder Eede konnen verklaaren, dat zy deze hare Rytuigen, geduurende het zelve geheele jaar, niet en hebben gebruikt, noch andere Luiden daar mede geriefd en geaccommodeerd; niet gehouden zyn daar voor ietwes aan de Stad te betalen. En, ten einde voorsz. is, naar behoren, moge worden geëxecuteert, zullen alle die genen, dewelke eenigen van de voorsz. Rytuigen houden zonder Paarden, of ook eenige Paarden of één Paard zonder Rytuigen houden; gehouden en verpligt zyn, om, by de Beschryving van dit Middel, aan den Gaarder of Collecteur van het zelve, dezelve hunne Rytuigen of Rytuig; Paard of Paarden oprechtelyk en naar behoren op- en aan te geeven, op eene zodanige boete, als hier voren in het vierde Articul van deze Voorwaarden of Ordonnantie is bepaald en omschreeven; en voorts ook, om wanneer zy de voorzeide hunne Rytuigen, of wel een van dezelven, aan iemand leenen, en dus andere luiden daar mede gerieven en accommodeeren; als mede, wanneer zy dezelve hunne Rytuigen of Rytuig met gehuurde of geleende Paarden of Paard gebruiken; en van gelyken ook, in gevalle zy hun Paard of Paarden aan andere leenen, en dus andere Luiden daar mede accommodeeren en gerieven; of wel dezelve hunne Paarden of Paard met geleend of gehuurd Rytuig gebruiken; en zulks binnen tweemaal vier en twintig uuren, na dat zy het gebruik daar van hebben ge-

LEIDEN. *Ordonn. wegens het heffen van een Karossengeld.*

LEIDEN. *Ordonn. wegens het heffen van een Karossengeld.*

gemaakt of de uitleening gedaan, daar van oprechte op- en aangeeving en verklaringe aan den Gaarder of Collecteur van dit Middel te doen: Te weeten, die genen, dewelke Rytuigen zonder Paard of Paarden hebben op- en aangegeeven, de qualiteit van haar Rytuig, en met hoe veele Paarden het zelve door hen, of door een ander, aan wien zy hunne Rytuigen hebben geleend, is gebruikt geweest; en die genen, dewelke alleen Paard of Paarden zonder eenig Rytuig hebben op- en aangegeeven, de qualiteit van zodanige Rytuigen, voor welke haare Paarden zyn gespannen, en ook hoe veele Paarden in getal daar voor te gelyk zyn gebruikt geweest: En zullen die genen, dewelke in gebreke blyven om deze hier gemelde op- en aangeving en verklaringe, binnen de voorsz. tweemaal vier en twintig uuren te doen, voor ieder dag verbeuren dertig stuivers; en die genen, dewelke geene oprechte op- en aangeeving en verklaaring komen te doen, vervallen in een boete van vyftig guldens. En zal de Gaarder of Collecteur van dit Middel aan die genen, welke in voegen voorsz. het *Karossengeld*, naar het voorschrift van het Eerste Articul dezer Voorwaarden of Ordonnantie, moeten betalen, terstond, by de voorsz. door hen gedaan wordende op- en aangeevinge en verklaringe, ter hand stellen een Billiet, inhoudende een pertinente somme, die, ingevolge van dit Articul moet worden betaald, met byvoeging van dat gene, uit welker hoofde die betaaling van dit Middel door hen zal moeten gedaan worden.

Art. XI.

De Gaarder of Collecteur van dit Middel zal, by aldien hy gene betalinge van dit Middel kan erlangen van die genen, welke dezen Excys onderhevig zyn; alle dezelven, binnen 't jaar, moeten sommeeren, &c. en, by wanbetaalinge, alsdan vervolgens, dezelven paratelyk executeeren.

Art.

Art. XII. LEIDEN.

De Collecteur of Gaarder van dit Middel zal verpligt zyn, deszelfs Quohier of Boek van Beschryving zodanig, en in dier voegen, te houden, dat, de Beschryving gedaan zynde, uit het zelve perfectelyk kan worden gezien, wat zoort van Rytuigen en Paarden een iegelyk in dit Middel schuldig is; en dat wel op eene zodanige wyze, dat de lateriffen van ieder blad faciel konnen worden opgemaakt en by één getrokken; en dus het geheel montant van zyn Quohier, op een zeer gemakkelyke wyze, kan gezien en nagegaan worden.

Ordonn. wegens het heffen van een Karossen-geld.

Art. XIII.

De Gaarder of Collecteur van dit Middel zal gehouden en verpligt zyn, om telken drie Maanden, ter Thesaurie dezer Stad over te brengen alle zodanige penningen, welke door Hem, geduurende dien tyd, van wegen dit Middel zyn ontvangen en aan hem betaald geworden.

Art. XIV.

De Gaarder of Collecteur van dit Middel zal, in betalinge van het zelve geen goud geld mogen ontvangen, dan alleen den Gouden Stand-penning; op pœne, dat hy het andere door hem ontvangene goud geld aan deze Stad in grof zilver geld zal moeten verantwoorden.

Aldus gedaan, geresolveerd, geordonneerd en gearresteerd by die van den Gerechte der Stad Leyden, als daar toe by Resolutie der Groote Vroedschap van dezelve Stad, enz.

By my

J. J. HUBRECHT.

LEIDEN. Verders vervoegde zich den 2 November 1780 het Gilde van de Lywatiers, Beddemakers en Tykverkopers binnen deze Stad in een smeekschrift aen de Heeren van den Gerechte, verzoekende, dat de ordonnantie van hun Gilde met zekere artikelen mogt vermeerderd worden. Dit verzoekschrift was van dezen inhoud.

Aan de Ed. Groot Achtbare Heeren, Die van den Gerechte der Stad Leyden.

Req. der Lywatiers, Beddemakers enz. Geeft onderdaniglyk te kennen, Deken en Hoofdmannen van het Lywatiers, Beddemakers en Tykverkopers Gilde binnen deze Stad;

Dat de Supplianten van tyd tot tyd hebben geobserveerd, dat in de Ordonnantie van het zoo evengemelde Gilde was geömitteerd de manier en tydsbepaaling, op en in welken tyd het de Neeringdoende Persoonen zoude zyn gepermitteerd hunne Goederen te mogen uitverkopen; als mede een daar nevens geaccrocheerd verbod om geene nieuwe Stukgoederen, de voorschreeve Neeringe concerneerende, gedurende den tyd van deze hunne voorzeide uitverkoping, te mogen inslaan: mitsgaders eene tydsbepaling, binnen dewelke het aan een zodanige uitverkoft hebbende en dus geweezene Neeringdoende Lieden niet zoude zyn gepermitteerd, om de voorsz. hunne Neeringe weder te mogen aanvangen; veel minder, na verloop van den tyd, voor zodanige uitverkoping bepaald, dezelve Neering te mogen continueeren en aanhouden.

Dat, om de misbruiken, welke daar uit te meermaalen zyn geproflueerd, en ook daar van nog dagelyks gemaakt worden, te prevenieeren en voor te komen; de Supplianten, op de aan hen gedane klachten van eenige Winkeliers, te rade zyn geworden, om zich te keeren tot Uwe Edele Groot Acht-

Achtbaarheden: gelyk de Supplianten dan ook op het nederigste zyn doende by dezen, reverentelyk verzoekende, dat by U Wel-Edele Groot Achtbaarheden de Ordonnantie van het voorschreeven Lywatiers, Beddemakers, en Tykverkopers Gilde mogte worden gealtereerd en geamplierd met de volgende Articulen: LEIDEN. *Req. der Lywatiers, Beddemakers enz.*

Art. I.

Dat, van nu voortaan, de Winkeliers, welke genegen zyn hunne Winkel uit te verkopen, en zulks door eenig teken, 't zy met de bekende bewoordingen: *Deze Winkel verkoopt uit*: ofte anderzins daar van doen blyken, ofte bekend maaken, gehouden zullen zyn, ten zelven dage daar van kennisse te geven aan den Deken, ofte, by deszelfs absentie, aan de Hoofdmannen van het voorsz. Gilde, op een boete van 6 guldens, ten behoeve van de Nederduitsche Gereformeerde Diaconie-Armen dezer Stad.

Art. II.

Dat de voorsz. uitverkopinge niet langer zal mogen geschieden dan zes maanden, na den dag dat van het voorsz. teken of kenbaar blyk zal consteeren, en communicatie, als voren, gegeeven zyn, op de boete van gelyke zes guldens, voor ieder dag, dat de uitverkopinge, na het verloop van gemelde zes maanden, zal geschieden, ten behoeve als voren.

Art. III.

Dat gene van de voorschreeven uitverkopende Winkeliers zullen vermogen eenige goederen in te slaan, ofte van anderen ter verkopinge aan te neemen, op de boete van gelyke zes guldens voor ieder stuk, het zy geheel of gedeeltelyk, dat de-

LEIDEN. *Req. der Lywatiers, Beddemakers enz.*

zelve zullen komen in te ftaan ofte ter verkoop aan te neemen, ten behoeven als boven.

Art. IV.

Dat, den voorfz. tyd van zes maanden verftreeken zynde, dezelve uitverkopend Winkelier geenzins het vermogen zal hebben, om, binnen den tyd van drie jaren daar na, gelyke Winkel of Negotie weder als voren te mogen exerceeren; en zulks, in allen gevalle, niet te mogen aanvaarden, voor en aleer dezelve zullen hebben geobtineerd de permiffie van de Edele Groot Achtbare Heeren Burgemeefteren dezer Stad, om wettige redenen te verleenen, alles op de boeten van vyf en twintig guldens, ten behoeven als voren; mitsgaders verlies van 't Effect, om, immer, binnen deze Stad, ofte de Vrydomme van dien, de Negotie, onder het Lywatiers, Beddemakers en Tykverkopers Gilde behorende, te mogen exerceeren.

En dat van dit alles mogte worden verleend *Appoinctement in forma.*

't Welk doende, &c.

(is getekend)

Abraham van de Walle, Corftiaan Verkouw, Gerrit Lammers.

Het *appoinctement*, op dit verzoekfchrift was van dezen gunftigen inhoud.

„ Die van den Gerechte der Stad Leyden gehad de lecture van de nevensftaande Requeste, en gelet op het verzoek daar by gedaan, hebben by dezen goedgevonden, de Ordonnantie van het Lywatiers, Beddenmakers en Tykverkopers Gilde, met de Articulen in „ de

„ de voorschreeve Requeste gemeld, te Am- LEIDEN.
„ plieeren."

Actum den 2 November 1780.
My jegenwoordig
(is getekend)
Ysbrand van Dam.

AMSTELDAM.

In verscheidene byzondere brieven van Londen wordt gemeld, dat het Hof van Engeland brieven van marque en schaverhaling tegen de Hollandsche schepen stondt uit te vaerdigen: waerom ook de fondsen daelden, en de verzekeringe van schepen, waer toe last was gegeven, wierden afgeschreven.

De Engelschen, gebrek aen groote schepen bekwaem tot overvoer van goederen hebbende, hadden hier 14 groote *transportschepen* gehuerd, om krygsvolk naer Amerika over te zenden; namenlyk 8 te Amsteldam, 2 of 3 te Dordrecht, en de overigen te Rotterdam. Maer dit zal waerschynlyk door de onlusten geen gevolg hebben.

Men heeft hier een uittrekzel uit eenen brief van den Hollandschen Consul, den Heer *A. H. Nyssen*, te Tunis, van den 7 October van den volgenden inhoud:

„ Het doet my van harten leed, dat ik, wegens de totale belemmering der Navigatie en
„ Commercie in deeze Zee, verpligt ben aen U
„ Hoog Ed. Gestr. rapport te moeten doen van
„ de ongeregeldheden, die door de Minorkasche
„ Kruis-

AM-STEL-DAM.

„ Kruisſers tegen onze Vlag gepleegd worden,
„ volgens de ondergeſchreevene Periode uit eene
„ Miſſive aan my van Port Mahon, geſchreeven
„ den 20 Sept. waar in U Hoog Ed. Geſtr. niet
„ minder zult obſerveeren, welke ongeoorloofde
„ middelen aldaar in de judicature geoeffend
„ worden." Zie hier de Periode: „ Een Hol-
„ landſche Conſul zou hier zyn Fortuin gemaakt
„ hebben, alleenlyk uit vreeze, dat het Privile-
„ gie U ontnomen is: Onze Kapers *hebben*
„ meer dan 60 Hollanders hier opgebragt, *die*
„ 'er drie of vier verrykt hebben, welken hun-
„ nen dienſt aan dezelven gingen aanbieden tot
„ buiten de Haven, en die uit gebrek *van ken-*
„ *nis* zich tot hen vervoegden, en ze ons dage-
„ lyks aanbragten; en zy hebben weinig reden
„ om vergenoegd te zyn over hunne Aanbevee-
„ lers, die gewoonlyk weinig anders voor hen zor-
„ gen, dan om hen wel te plukken. *Daar is bo-*
„ ven al een Kapitein *Jan Scholtz*, van Zaan-
„ dam, voerende een groot Schip, genaamd *de*
„ *Avanture*, dat te Marſeille gelaaden was voor
„ den Heer Raboud Sollier en Comp. Franſche
„ Kooplieden, met Wyn, van verſcheide ſoorte,
„ Zeep, Vet, Indiaanſche Zoolen, en alles voor
„ rekening en riſico van Jean Texier en Comp.
„ Tamme Beth Ysbrandsz. en andere Kooplie-
„ den in Holland, en was beſtemd na Curacao.
„ Alle de Papieren waren wel in orde, maar zon-
„ der recommandatie: hier (tot dat einde) heeft
„ hy zich, om te reclameeren, van een Advocaat
„ bediend van naam, maar die niets van de
„ zaaken weet; en in zynen eiſch, in plaats van
„ de Koopmanſchappen te reclameeren, als be-

„ hoo-

„ hoorende aan die Hollandsche Heeren, heeft
„ hy ze gereclameerd, als behoorende aan den
„ Inlaader, die, zoo als ik gezegd heb, een
„ Franschman was; daar behoefde niets meer toe,
„ en maakende duizend en duizend *Placets*, zei-
„ de men, dat 'er dubbelzinnigheid was in zyne
„ reclame, de Koopmanschappen werden ver-
„ oordeeld en verkogt, als Fransche Eigendom.
„ Men moet nog aanmerken, dat deeze reclamen
„ bezwooren worden door de Kapiteins, en dat
„ de Kapitein Scholtz nooit dacht, dat zyn Ad-
„ vocaat zoude reclameeren in Franschen naam,
„ dus werdt hy wanhopig, zeggende, dat zyn
„ Advocaat was dit en dat, en vertoonde zyne
„ Papieren; maar zy wierden allen ondersteld
„ valsch te zyn, om dat hy gezwooren hadt,
„ dat de laading behoorde aan den Heer Raboud;
„ zie daar eene zaak, welke veel gerucht zal
„ maaken in Holland."

AMSTELDAM.

Den 18 zeilde uit Texel 's Lands Fregat van oorlog *Dieren*, onder bevel van den Kaptein CORRMAN naer Lissabon, als mede eenige schepen van de Oost-Indische Maetschappy. En den 19 's Lands oorlogschepen *Amsteldam*, onder bevel van den Schout-by-Nacht Grave VAN BYLANDT naer Lissabon; de *Nassau*, Kaptein RIETVELDT, de *Nassau-Weilburg*, Kaptein CRAS, en *De Prinses Maria Louisa*, Kaptein JAN BERGHUIS; deze drie laetste naer de West-Indien, en nog eenige Oost-Ind. schepen. Deze van de breuk tusschen Engeland en den Staet onkundig zynde, was men zeer bevreesd, dat ze onverhoeds van de Engelsche Oorlogsche-

pen

AM-STEL-DAM. pen mogten overvallen en opgebragt worden: Voornamenlyk daer de Engelſchen wiſten, wat zy voorhadden, zich daer toe gereed maekten, van het getal en de beſtemming der uitgaende ſchepen door hunnen Gezant, of andere briefwiſſeling zeer wel onderrigt waren, en niet gewoon zyn met kleine magt aen te randen. De Engelſchen beloofden zich eenen ryken oegſt, met de Hollandſche ſchepen, zo onverhoeds op het lyf te vallen: gelyk ook terſtond daer van veele geruchten zich verſpreidden.

Zyne Doorlugtige Hoogheid de Admirael-Generael heeft goedgevonden, dat de Edele Mog. Zeeraed te Amſteldam vier ſchepen van oorlog in dienſt zoude ſtellen, namelyk *Zuyleveld*, de *Landskroon*, de *Phenix* en *Blois*, voerende ieder 44 ſtukken geſchuts, en het bevel opgedragen aen de Zeekapteins J. P. R. VAN LOO; A. C. DE MAURIGNAULT; G. J. VAN SON, en J. VAN WOENSEL: als ook nog een Fregat van oorlog *de Waekzaemheid*, aen den Kaptein G. A. VAN OVERMEER. Het is maer te wenſchen, dat deze ſchepen, benevens anderen ſpoedig in gereedheid mogen gebragt worden om dienſt te kunnen doen.

Het verbod van invoer van Hollandſche kaes en boter in de havens van Spanjen, voorheen uitgevaerdigd, is door de goede dienſten en wakkeren yver van den Hollandſchen Gezant Grave *van Rechteren* weder ingetrokken. Zelfs heeft de Koning den invoer van gezouten vleeſch, uit de havens van dezen Staet, toegeſtaen, blyvende alleen het inbrengen van huiden verboden.

Wy

Wy zouden nog van de Papieren, by den A-mericaenschen Heer *Laurens* gevonden, en waer over zo hevige vertogen door den Engelschen Gezant den Ridder *Yorke* gedaen zyn, moeten spreken, maer de plaets hier toe thans ontbrekende, zullen wy onzen Lezeren hier van in den aenvang van onze Jaerboeken voor het volgend jaer 1781 verslag geven. AMSTELDAM.

ROTTERDAM.

Niet tegenstaenden den 24 December de Vredebreuk van Engeland met dezen Staet reeds bekend was, zyn egter nog den 25 uit Hellevoetsluis uitgezeild 's Lands oorlogschepen *de Prinses Carolina*, Kaptein J. SATINCK naer Lisbon, en *Rotterdam*, Kaptein A. J. VAN VOLBERGEN, aen wien wegens het schielyk overlyden van Kaptein OYEN, het bevel over dat schip was opgedragen, naer de West-Indien: en het Oost-Ind. Compagnieschip de Vrouw *Catharina Wilhelmina*, onder bevel van Schipper *P. van Proyen*, naer Batavia. Maer men is bedugt over het lot van deze uitgegaene schepen, zo wel als over die den 18 en 19 December uit Texel waren uitgezeild. Daer zyn al verscheidene geruchten omtrend verspreid geworden van Zeegevegten, afslaen der Engelschen, en ook wederom van in Engeland opgebragte te zyn. Maer het is veiliger daeromtrend zekerer tydingen af te wagten.

ZEE.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. Omtrend het geen wy te voren *bl.* 765 en 766. van den Heelmeester van 't schip *Woestduyn* gemeld hebben, moeten wy nog het een en ander tot nader opheldering by voegen, en eenige onnaeukeurigheden verbeteren.

De verongelukte Engelschman, van welke wy aldaer gewaegd hebben, was eenen *Daniel Barwell*, wiens nabestaenden zich hebben laten opstooken, om den Opper-Heelmeester van gemeld verongelukt schip, *Johan Paul Bladt*, zonder eenig het allerminst bewys, op losse vermoedens, in persoon en goederen te belemmeren, of zo men zegt te doen *arresteeren*, en vervolgends in rechten te vervolgen, even als of hy schuldig ware aen het berooven van gemelden *Barwell*. Dog na gedane pleidoije wierdt by vonnisse van den Edelen Achtbaren Gerechte dezer Stad op den 13 Maert 1780. niet alleen aen de *Arrestanten*, en Eisschers hunnen eisch ontzegd, maer ook de *arresten* als kwalyk, en wederregtelyk geschied, kost- en schadeloos afgedaen, met verbod van gelyken meer te doen: terwyl nog daer en boven de *Arrestanten* verwezen wierden in de kosten van het rechtgeding, mitsgaders in de vergoeding van alle schaden, renten en winstderving, by den gearresteerden ter dezer zake bereids geleden, of verder te lyden. De Heelmeester *Bladt* derhalven volkomen gezuiverd zynde, over zyne beschuldigers zegen-

pralende, heeft met overleg der wederzydsche Praktizyns, ter voorkominge van verdere rechts gedingen en nodeloze kosten, hoofdzakelyk eenige posten opgegeven, met welke vergoeding, hy by vriendelyke schikking zoude genoegen nemen, belopende de som 1526-2-2 Flaemsch, of *f* 9156-13-: Hollandsch. Hier over is vervolgends door tusschenkomst van goede vrienden een minnelyke schikking getroffen, zo dat de Heelmeester *Bladt*, naer afkomst van zaken verlangende zich met de som van £ 1309-8-10, of *f* 7856-13-: liet vergenoegen, waer van door hem, ten behoeve der Gemagtigden van de *Arrestanten* voor Notaris en Getuigen, op den 1 Juny 1780 eene acte van *acquit* is gedaen. MIDDELBURG.

U T R E C H T.

UTRECHT.

Tot voorkominge van de ongeregeldheden, welke de dienstboden ten platten Lande begaen, is by de Staten dezer Provincie den 14 November 1780 eene Ordonnantie beraemd van dezen inhoud:

Art. I.

Dat alle Knechts, Dienstmaagden, Tuinlieden en Minnens, die zich aan een Meester of Vrouw, ten platten Lande hebben verhuurd, en daar toe een handpenning ontvangen, gehouden zullen zyn, binnen den gewoonlyken of bestemden tyd in hunne huur of dienst te treden, zonder dat dezelve zullen vermogen dezen hunnen

U-TRECHT. *Ordonn. wegens de dienst-boden ten plat-ten Lande.*

dienst te verlaten, op te zeggen, ofte den hand-penning weder te brengen, op verbeurte van 30 Guldens, en daar en boven evenwel gehouden blyven den voorn. dienst te volbrengen, op pœne, dat zy op de aanklagte van hunnen Meester of Vrouw, by den Schout van de plaats, daar zy hun onthouden, tot hunne kosten zullen worden gehaald en tot hunnen vorigen of eerst aangenomen dienst genoodzaakt, en by vorder weigering na decreet en op last van den Rechter, in 't publick Werkhuis, binnen Utrecht gebragt, om aldaar met werken de kosten en boete, mitsgaders schade en interessen van hunnen Meester of Vrouw, te verdienen.

II.

Insgelyks zullen de Meesters of Vrouwen, de voorn. Dienstboden, als zy dezelve gehuurd hebben, niet vermogen de huur op te zeggen, maar dezelven op den behoorlyken tyd moeten inneemen, op pœne, van een sesde deel van het bedongen Jaar huur, voor hunne schade te voldoen.

III.

De voorn. Dienstboden zullen gehouden wezen zich binnen den derden dag, na de huur is ingegaan, in hunnen dienst te begeven, op pœne dat de Meesters of Vrouwen aan het bedongen loon, zullen mogen korten een Gulden op ieder dag, die zy na den voorn. derden dag uit den dienst zyn gebleven; zullende nogthans dezelve Meesters of Vrouwen niet verplicht zyn zodanige Dienstboden in den dienst aan te nemen.

IV.

De voorn. Dienstboden zullen gehouden zyn hunnen dienst met alle getrouwheid en naarstigheid

waar

waar te neemen; hunne Meesters en Vrouwen gehoorzaam te zyn zonder moedwilligheid, ofte hunne voorn. Meesters of Vrouwen kwalyk te bejegenen ofte te dreigen, op pœne van naar vereisch van zaken arbitralyk te worden gestraft.

U-TRECHT. *Ordonn. wegens de dienstboden ten platten Lande.*

V.

De Meesters en Vrouwen, in den dienst van hunnen Dienstboden geen genoegen hebbende, zullen vermogen t'allen tyde de huur aan dezelven op te zeggen en hen te laten gaan, mits als dan aan dezelven boven hun verdiend loon betalende een sesde deel van het bedongen jaar huur, en zullen de voorn. Dienstboden, na het ontvangen van dien, aanstonds moeten vertrekken; doch zullen tot de vordering van het voorn. zesde deel der bedonge huurpenningen, boven het verdiende loon, alleen gerechtigd zyn zodanige Knechts en Dienstmaagden ten platten Lande, welke tot het verrichten van Boerenwerk door Huislieden, Bouwery of Melkery oeffenende, gehuurd worden, en blyven daar van uitdrukkelyk uitgezonderd Tuinlieden op Buitenplaatzen dienende, Minnens, als meede Knechts en Dienstmaagden by Meesters of Vrouwen ten platten Lande wonende, en tot geene Bouwery of Melkery gehuurd wordende, ten opzicht van welken de Meester of Vrouw, in derzelver dienst geen genoegen hebbende, vermogen zal aanstonds de huur aan zodanige Dienstboden op te zeggen en hen te laten gaan, zonder gehouden te wezen eenige redenen te geven, mits als dan aan dezelven betaalende hun verdiend Loon, alleenlyk te rekenen tot den tyd van derzelver vertrek; blyvende evenwel alle Dienstboden, ingevalle zy hen moedwillig of onbetaamlyk omtrent hunnen Meester of Vrouw aanstellen, of zich aan Hoerery of Dronkenschap schuldig maken, onderhevig de straffe hier voor gemeld.

U-TRECHT. *Ordonn. wegens de dienstboden ten platten Lande.*

VI.

De Dienstboden *zullen hunnen dienst*, *zonder* wettige redenen *niet mogen verlaaten*, *of voor* den tyd daar *uit lopen*, *op pœne* van te verliezen een *half jaar huur* ten behoeve van hunnen Meester *of Vrouw*, en op klagten van dezelven gestraft te worden, als by het I. Artikel dezes is gestatueert.

VII.

Niemand zal een Knecht, Meid, Tuinman, of Minne, by een ander in dienst zynde, mogen huuren, zonder kennisse te hebben, ten minsten by onderrichting van zodanige Dienstboden zelve, dat zy van hunne Meesters of Vrouwen ontslagen zyn, en dat de huur op den aanstaanden Vervaartyd zal komen te eindigen, op verbeurte van vyftig Guldens, en dat zy nochtans den dienst van zodanige Dienstboden niet zullen mogen genieten, doch zullen zodanige Meesters of Vrouwen, die eenige dezer Dienstboden hebben gehuurd, op hunne verzekering onder Eede omtrent de aan hun gegeven onderrichting door die gehuurde Dienstboden worden gelóofd, en daar door van dezelve boete van vyftig Guldens worden bevryd: gelyke boete van vyftig Gulders, zullen ook verbeuren de Dienstboden, die zich alzo geduurende hunne huur-jaren, zonder ontslagen te zyn, aan een ander Meester of Vrouw in huur verbinden, zullende ook boven dien zodanige Dienstboden, welke door valsche onderrichting, en tegens de waarheid te verzekeren, dat zy van hunne Meesters of Vrouwen zyn ontslagen, tot het aangaan der nieuwe huur gelegenheid hebben gegeven, boven de gestelde boete van vyftig Guldens, naar vereisch van zaken arbitralyk worden gestraft, en zal ook eene arbitrale straf plaats hebben, ingevalle de Meester of Vrouw, of eenige

nige der gemelde Dienstboden, uit onvermogen de hier boven gestelde boete van vyftig Guldens niet konden betalen.

U-TRECHT. *Ordonn. wegens de dienstboden ten platte Lande.*

VIII.

In gelyke boete en straffen, zullen ook vervallen zodanige Dienstboden, welke zich aan verscheiden Meesters of Vrouwen, tegens den zelfden tyd verhuuren, zullende ook de tweede huurder eene boete van 50 Guldens verbeuren, indien bewezen wordt, dat hy van de eerste huur kennisse heeft gehad.

IX.

De Meesters of Vrouwen genegen zynde hunne Knechts of Dienstmaagden, in hunnen dienst te behouden, na het eindigen van het jaar of halve jaar, waar van de huure is lopende, zullen gehouden zyn, zulks aan hunne Dienstboden te kennen te geven, zes weken voor den gewonen Vervaartyd, ten opzigte van de Knechts of Dienstmaagden, tot de Bouwerye of Melkerye behorende, en ten opzigte van andere Dienstboden, Tuinlieden, of Minnens van half jaar tot half jaar, op den eersten dag van de maand January, en op den tweeden Maandag in de maand July respective, immers binnen agt dagen daar na; zullende anderzins, in cas de huure binnen den gemelden tyd niet dadelyk, door het geven en ontfangen van een Nieuwjaars of Kermis-Gifte of anderzins is gecontinueerd, of op nieuws aangegaan, het over en weder vrystaan, tegens den eerkomende Vervaartyd van elkander te scheiden, alware geene opzegginge van eene of andere zyde gedaan.

X.

De gewoonlyke Vervaartyd zal wezen, met op-

U-TRECHT. Ordonn. wegens de dienstboden ten platte Lande.

zigt tot Knegten of Dienstmaagden tot Bouwerye of Melkerye dienende, voor de Knechts, op Vrydag voor den zogenaamden Boeren Zaturdag, en voor de Dienstmaagden, op den eersten November in ieder jaar; En ten opzigt van andere Dienstboden ten platten Lande, op den eersten May en eersten November van ieder jaar, ten zy onderling anders ware bedongen.

XI.

Het zal aan de Meesters en Vrouwen t'allen tyden vrystaan, zo wanneer eenige Goederen ten hunnen Huize vermist worden, om ten overstaan van den Dienstbode zelf, en van geloofwaardige Getuigen, derzelver Dienstboden Kisten, Koffers en Manden te doen openen en visiteren, zonder dat het zelve zal mogen worden geweigerd, direct of indirect, op pœne van arbitrale correctie.

XII.

De respective boetens in deze Ordonnantie begrepen, zullen geappliceerd worden, de eene helft ten behoeve van den Officier, en de andere helft ten behoeve van de Armen der plaatze daar dezelve verbeurd worden.

Doende hier mede te niet alle voorgaande Ordonnantien ten opzicht der Dienstboden ten Platten Lande, by Ons geëmaneerd.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendere, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd naar behoren.

Ter Ordonnantie myne voornoemde Heeren Staten.

Was getekend,

C. A. VOS.

Het

Het was den 30 October laetstleden net 25 jaeren, dat Jonkheer *Jan Floris* Graef *van Nassau La Leck*, Heer van Ouderkerk, het amt van Hoofdofficier dezer Stad met veel lof bekleed hadt. De regeerende Burgemeesteren, en Scheepenen, ook de laetst afgegaene Burgemeesteren en Scheepenen, als mede de Secretarissen van 't Gerecht, hebben deze Gebeurtenis dien 30 October gevierd, met aen gem. Hoofdofficier een pragtig middagmael te geven in het zo genaemd Kasteel van Antwerpen, onder een fraay musiek, het welk des avonds van eene *illuminatie* gevolgd is. UTRECHT.

FRIESLAND.

SCHIERMONNIKOOG.

De Heer J. W. STACHOUWER, Vry en Erfheer van dit Eiland heeft door zynen Secretaris *P. H. Crobck* doen bekend maken, „ dat den 14 October 1780. alhier op het Friesche Gat ten anker was gekomen een drie mast „ schip, missende zyn besaens mast. Dit schip „ is den 16 naer binnen gezeild, en op den Oost- „ wal van het Friesche Gat aen den grond ge- „ raekt. Het zelve is vervolgends den 17 door „ eenige Visschers schuiten uit Friesland, „ geheel onttakeld, en op den 18 zeilden 'er „ ook een schuit van hier derwaerds, wel- „ ke aen het Schip twee schuiten vondt; een „ van Peesens in Friesland, en een van de Solt- „ kamp in Groningerland. De manschap van „ de-

SCHIER-MONNIK-OOG.

„ deze twee ſchuiten waren yverig bezig geweeſt, met het Schip van boven, en de Kajuit van binnen, geheel uit te ſloopen, en het hout daer van in hunne ſchepen over te brengen; voorts was dit Schip van zyn volk verlaten, doch had noch zyn volle Laſt in, beſtaende uit Balken; ook lagen 'er eenige op het Dek.

„ Door de ſchuit, hier t'huis horende, is van dit Schip geborgen en hier aengebragt, een Anker en twee Kanonnen. Den 20 raekte 't Schip, door een hooge vloed en harden wind uit het noordweſten, wederom vlot, en is naer binnen gedreeven, tot dat het eindelyk aen de Kuſt van dit *Eiland* zich vaſt zettede, alwaer het nog zit, terwyl niets dan met Vaertuigen daer van kan geborgen worden.

„ Den 23 zyn vier ſchuiten van hier gezeild, om de Lading te bergen. Zy vonden gem. Schip wederom omſingeld met verſcheidene Visſchers ſchuiten, bemand met wel 40 perſoonen, alle van Peeſens.

„ Wat de Lading aenbelangde, dezelve was nog even zo geſteld, als op den 18 dito, doch met het Scheeps-Hol was het merkelyk veranderd; de Frieſen waren bezig, om alles te ſloopen, wat zy konden krygen, breekende 'er het Dek van vooren tot achteren uit, zonder zich over het bergen der Lading, te bekommeren. Onze lieden maekten een begin met de Lading 'er uit te bergen, en tot heden zyn hier aen de wal gebragt ruim 1100 Balken.

„ Men

„ Men weet niet van waer dit schip geko-
„ men, of werwaerds het zelve is bestemd ge-
„ weest, ook is ons de naem onbekend."

OVERYSSEL.

ZWOLLE.

Wy hebben reeds verscheidene malen van de zaek van Jonkheer DIRK VAN DER CAPELLEN tot de Pol, welke zo veel geruchts gemaekt heeft, gesproken. Eene korte herhaling van deze zaek hebben wy in onze Jaerboeken van 1779. bl. 1423 en volgg. medegedeeld, en wat hierop nader is voorgevallen, laten volgen. Het is daer uit gebleken, dat de Stad Deventer een voorslag tot minnelyke schikking hadt gedaen, welke wel door de Ridderschap wierdt van de hand gewezen, dog waer in die Stad door de twee andere Steden sterk wierdt ondersteund; zo als byzonderlyk blykt uit de aentekening der drie Steden van Overyssel tegens de Ridderschap, bl. 1425 en volgg. ZWOLLE.

Daer onderwyl niet veel in het wezenlyke van de zaek wierdt gevorderd, en de Vergadering der Staten stondt te eindigen, vervoegden zich Jonkheer *van der Capellen* nog voor de scheiding der Staten op den 23 October by Requeste aen Hoogstdezelven, met verzoek, „ dat hem dezen
„ aengaende alle zorge door eene eenvouwige
„ Acte *de non præjudicando* zoude mogen beno-
„ men worden, met verklaeringe, dat hangende
„ dien tusschentyd, geene præscriptie tegens hem

ZWOLLE. „ zoude loopen, maer slaepen zoude." bl. 1447. Maer dit Verzoekschrift wierdt niet aengenomen op voorwendzel, dat het te laet was, bl. 1449. Weshalven gem. Edelman den 26 Novemb. 1779. zig tot de Staten van Overyssel by verzoekschrift vervoegde, dat wegens de vermeende eisch of *actie* een dagesbrief verleend wierde; welk verzoek Hy nog nader den 2 December 1779 herhaelde, bl. 1449 en 1456. Waerop eindelyk by de Staten van Overyssel den 4 December 1779. besloote wierdt de voorsz. twee Verzoekschriften ter kennisse van Ridderschap en Steden, op derzelver eerstkomende gewoone Vergadering te brengen. bl. 1458.

Tot dus verre hebben wy nu de zaek van Jr. *van der Capellen* mede gedeeld: Het gewigt derzelver vordert, dat wy ze nu vervolgen.

De zo evengem. gewoone Vergadering der Staten van Overyssel in Maert van dit jaer 1780. gehouden wordende, wierden ook de twee Verzoekschriften van Jonkheer VAN DER CAPELLEN voorgebragt en gelezen, en dezelven door alle de Leden overgenomen; terwyl zich de Graef *van Rechteren tot Westerveld*, ten voordeele van Jr. *van der Capellen*, by het gevoelen der Stad Zwolle voegde, zo als af te nemen is uit het besluit der Staten van Overyssel van den 11 Maert 1780. van dezen inhoud:

„ De Heeren Ordinaris Gedeputeerden heb-
„ ben, ingevolge de Resolutien, geinsereert in
„ derzelver Notulen van den 4 Decemb. 1779,
„ ter Vergadering voorgebragt en laten leezen de
„ Requesten van den Heere VAN DER CAPEL-

„ LEN

„ LEN *tot den Pol*, den 26 November en 2 De- ZWOL-
„ cember daer te vooren aen Hun gepresenteerd, LE.
„ houdende de eerste om daerby *gededuceerde* re-
„ denen verzoek, dat aen hem Remonstrant te-
„ gens Ridderschap en Steden, by meerderheid
„ genoomen hebbende de Resolutien van den 24
„ en 26 October 1778, en zich zelven, zo daer
„ by, als vervolgens, hebbende gesteld tot zy-
„ ne Party, een dages brief of wasch-teken,
„ met ordre omtrent het *exploict* van dien, ge-
„ accordeerd en gedepecheerd worde, ten einde,
„ op den eersten dag van de Lands Claringe des
„ jaers 1780 te *Deventer* voor de Hooge Bank
„ van Justitie, daer toe by Hun Ed. Mog. zelfs
„ verkooren, te erschynen en de Remonstrant te
„ zien dienen van eisch en aenspraek, specialyk
„ en in substancie met conclusie, daerin zullende
„ bestaen:

„ Dat Hooggem. Heeren Staeten, ter zaeke
„ voorsz. en ten dage dienende verder te *dedu-*
„ *ceeren*, by Vonnis zullen worden *gecondem-*
„ *neerd*, om tegens zekeren zo kort mogelyk te
„ *præfigeeren* tyd hunne vermeynde *Actie*, in-
„ voegen by meergedagte Resolutie van den 24
„ October vermeld, en den 26 *geinbæreerd*, zo
„ Hun Ed. Mog. vermeenen alnog tegen den
„ Remonstrant te hebben, na ordre van Regte
„ werkstellig te moeten maeken, of eeuwig te
„ moeten zwygen, met wydere *successive* en *con-*
„ *secutive condemnatien* in dit laetste geval, om
„ aen den Remonstrant, als aen een onschuldig
„ mishandeld Mede-Regent, daedlyk *satisfactie*,
„ herstelling en voldoening te moeten geven van
„ allen leed, moeite en verdriet, kosten, schae-
„ den,

ZWOLLE.

„ den, intereſſen, hinder en nadeel ter deezer „ zaek, met den aenkleeve en gevolge van dien, „ tegens Rechte, door Hem geleeden; *idque* „ *cum expenſis hujus proceſſus*, alleszins *ſalvis* „ *ſingulis atque omnibus* ende onder wel uitdruk„ lyk voorbehoud aen hem Remonſtrant van alle „ zyne verdere *actien* ende expreſſe *reſerve*, in „ cas Hun Edele Mog. zullen verkieſen hunne „ *actie*, invoegen voorſz. werkſtellig te mae„ ken, van alle zyne wheeren en defenſien, *zo* „ in *exceptivis* als ten principale als naer Land„ regte.

„ En houdende het tweede om daer by geal„ legeerde redenen verzoek, dat Hun Edele Mo„ gende de Heeren Ordinaris Gedeputeerde voor„ ſchreeven deszelfs Requeſte, zo eerder zo be„ ter, ter gunſtige deliberatie gelieven te leggen, „ en zo Hun Edele Mogende onverhoopt niet „ mogten goedvinden, het verzogte waſch-tee„ ken, invoegen voorſchreeven, voor *geinſi*„ *nueerd* over te neemen, als dan aen hem Re„ monſtrant hetzelve waſch-teeken te willen ac„ cordeeren, en, zo dra doenlyk, door den Grif„ fier doen *depecheeren* en *exploicteeren*, na or„ dre van den Lande, en zo als Hun Ed. Mo„ gende, in goede Juſtitie, zullen vermeenen te „ behooren.

„ Waerop zynde gedelibereert, zyn dezel„ ve Requeſte door alle de Leden overgenoo„ men.

„ En heeft de Heere Grave *van Reechteren tot* „ *Weſterveld* verklaerd zich te conformeeren met „ de Reſolutien der Heeren regeerders der Stad „ *Zwolle*, in dato den 22 Maert 1779. houden-

„ de,

„ de, dat *ante omnia* de *provisie* of *suspensie* te- ZWOL-
„ gens den Heere VAN DER CAPELLEN aen- LE.
„ stonds behoord te worden opgeheven, en de-
„ zelve hersteld, mitsgaders ter Vergadering van
„ Ridderschap en Steden weder verzogt en ge-
„ admitteerd als te vooren: En dat, wat betreft
„ de Drostendiensten, van gedagten was, dat
„ Ridderschap en Steden eene groote Commis-
„ sie, ten minsten van zes Heeren, behoorden te
„ *decerneeren*, om naeuwkeurig te examineeren,
„ in hoe verre de Resolutie van 1631 noch *in*
„ *viridi observantia* is, en in hoe verre dezelve
„ door die van 1725 is *geannulleerd* gewor-
„ den."

Egter meende de meerderheid der Ridderschap zich nog tegen de aentekeningen der drie Steden (zie Jaerb. 1779. bl. 1425) te moeten verdedigen, en nam ten dien einde den 15 Maert een besluit, het welk den volgende 16 ter vergaderinge der Staten wierdt ingebragt, zynde aldus ingerigt:

„ Is na deliberatie goedgevonden, om, namens
„ de Heeren van de Ridderschap, ter Vergade-
„ ring van Ridderschap en Steden over te geven
„ de navolgende Resolutie en Contra-aenteke-
„ ning, tegens de gedaene Contra-aentekenin-
„ ge der Heeren Gecommitteerden uit de Steden
„ *Deventer*, *Campen* en *Zwolle*, van den 19
„ October 1779, met *requisitie*, dat dezelve in
„ de Notulen worde geinsereert

„ De Heeren van de Ridderschap willen niet
„ ontveinzen, dat zy zig met alle gegronde en
„ bil-

Zwol-le. „ billyke redenen ten uitersten hebben moeten „ verwonderen over de schriftelyke Contra aen„ tekeninge, welke de Heeren van de drie Ste„ den, *Deventer*, *Campen* en *Zwol* op den 19 „ October 1779. tegens het Advys en Declara„ toir van de Ridderschap van den 4 Juny 1779, „ ter Vergaderinge van Ridderschap en Steden „ hebben voorgedragen en in de Notulen van „ dien dag doen insereeren.

„ Zy hadden wel gewenscht, dat gemelte „ Heeren van de Steden zig in hunne *pratense* „ *refutatie* van dezerzyds gedaene aentekeninge, „ met meerder bedaerdheid en moderatie, ten „ opzigte van Hunne Mede-Regenten *hadden* „ gedragen, ende, in plaets van een *meesterag*„ tigen en verwytenden toon te voeren, de ge„ houdene wederzydsche handelingen in het wae„ re daglicht hadden voorgesteld; wanneer aen „ elken onpartydigen ras zoude hebben kunnen „ opdagen, dat het oponthoud en vertraging der „ zaek van den Heere VAN DER CAPELLEN „ *tot de Pol* niet aen de Ridderschap, maer „ aen dien Heere zelven en aen de Heeren van „ gemelte drie Steden enkel en alleen te wy„ ten is.

„ De Heeren van de Ridderschap zullen zig „ kunnen *dispenseeren*, om hier over in het bree„ de uit te weiden, en derhalven onbeantwoord „ passeeren alle die magistrale en *hors de saison* „ gevoerde raisonnementen, waarmede de Hee„ ren van de Steden hunne Contra-aentekenin„ ge van het begin tot het einde hebben aenge„ vuld, maer zullen zig maer eenvoudig beroe„ pen op de publycque Notulen en Registers van

„ Rid-

„ Ridderschap en Steden, waeruit de *Justificatie* van hunne gehoudene handelwyze middag-klaer blyken zal. ZWOL-LE.

„ Men zal ten dien *fine* maer dienen nae te gaen, dat wanneer de Heer VAN DE CAPELLEN *tot de Pol* zig in de maend Febr. 1779 by Requeste aen zyne Hoogheid had geaddresseerd, met verzoek, in substantie behelzende, dat zyne Hoogheid, door Hoogstdeszelfs constitutioneele invloed en bemiddelinge, het daer heen mogt dirigeeren, dat tegens den Landdag weder hersteld mogt worden in het recht, om in de Vergaderinge van Ridderschap en Steden in het algemeen, en die van de Ridderschap in het byzonder te verschynen, of zoo hy ongelukkig genoeg mogt zyn, van de hem bedreigde Rechts-Proceduuren te moeten ondergaen, zyn Hoogheid alsdan Ridderschap en Steden wilde beweegen, dat zyne zaek, naer Landrecht volschreeven zynde, door eenig onpartydig Hof van Justitie, met zyne concurrentie te kiezen, en dus buiten de Provincie van *Overyssel*, zoo wel in *Exceptivis* als ten principaelen, mogte worden beoordeeld.

„ Dat Hooggemelde zyne Hoogheid daerop goedgevonden heeft, om voormelte Requeft aen Hun Edele Mog. de Heeren Staeten dezer Provincie, by Missive van den 8 Febr. 1779. te laaten toekoomen, ten einde Hun Ed. Mog. derzelver consideratien aen zyne Hoogheid wilden mede deelen nopens de *dispositie*, welke daerop zoude kunnen verleenen.

„ Dat hierop de voorschreeve Missive en Requeft met het daerby door den Heere VAN

„ DER

ZWOLLE. „ DER CAPELLEN gedaene verzoek op den „ 17 Febr. 1779 ter Vergaderinge van Ridder„ schap en Steden in deliberatie gebragt, en *Com*„ *missoriaal* gemaekt zynde, vervolgens door de „ Heeren Gecommitteerden op den 19 Maert „ 1779 een Rapport ter Vergaderinge van Rid„ derschap en Steden is uitgebragt, het welk „ des tydes door alle Leeden overgenoomen „ werdt.

„ Dat diena de respective Leeden van *Staet* „ hunne Advisen en Considiratien over de *Mo*„ *dus*, hoe de *dispositie* op dat Request en daer „ by gedaene verzoek door zyne Hoogheid be„ hoorde te worden afgegeeven, *successive* op den „ 20, 23, 25 en 26sten Maert 1779, ter *Staets*„ Vergaderinge hebben ingediend en overgegee„ ven; doch vermits de Sentimenten der Leden „ daer over kwamen te *discrepeeren*, en tot gee„ ne *Conclusie* konden gebragt worden, werdt op „ den 27 dier zelve Maend, met eene volkoome„ ne eenpaerigheid van alle de Leeden, goedge„ vonden en geresolveerd, *om de Heeren Ordinaris* „ *Gedeputeerden te auctoriseeren, van in ant*„ *woord op de Missive van zyn Hoogheid van den* „ *8 Febr.* 1779 *aen Hoogstdenzelve, in naem van* „ *Ridderschap en Steden, te rescribeeren, dat,* „ *vermits de verschillende Sentimenten van de* „ *Leden deezer Vergaderinge, alle de Stukken,* „ *Advisen en Considerantien, zoo als dezelve naer* „ *ordre des tyds zyn ingebragt, aen zyn Hoog*„ *heid zullen worden geaddresseert, met ver*„ *zoek, dat dezelve gezien en geëxamineert zyn*„ *de,* NB. *op de Requeste van den Heere* van „ der Capellen tot den Pol, *by Hoogstdenzelve*

„ zo-

„ *zodanig zal worden gedisponeerd*, *als naar* ZWOL-
„ *Hoogstdeszelfs Hooge Wysheid zal vinden te* LE.
„ *behooren*.

„ Uit deeze Resolutie nu koomt zeer klaer te „ *manifesteeren*, dat de gesamentlyke Leden van „ Staet de af te geeven *Dispositie*, op het door „ den Heere VAN DER CAPELLEN *tot den* „ *Pol* by voormelte zyn Requeft gedaen verzoek, „ aen het Advis van zyne Hoogheid volkomen „ hebben *gecompromitteerd* en overgelaeten.

„ Nu is zulks geschied, gelyk de klaere woor- „ den dier Resolutie aenwyzen en bevestigen, en „ heeft zyne Hoogheid dat aen Hoogstdenzelve „ invoege voorschreeve zoo plechtig ende in vol- „ le ruimte opgedragen *Advis* over het voormel- „ te Requeft, en hoe en op wat wyze over het „ daerby gedaene versoek zou behooren te wor- „ den *gedisponeerd* en *geresolveert*, *geaccepteerd* „ en vervolgens by Missive van den 12 April „ 1779 ter voldoening aen het versoek van Hun „ Edele Mog. een concept van zodaene *Dispositie* en *Resolutie* toegezonden, als Hoogstdezel- „ ve vermeende, dat om een onpartydige en „ spoedige afdoeninge dier zaek te effectueeren, „ en alle de vordere *discrepances* tusschen de Le- „ den van Staet te *prævenieeren*, door Ridder- „ schap en Steden op die aen Hun Edele Mog. „ gepræsenteerde Requeft en daerby gedaene „ verzoek van meergemelte Heere VAN DER „ CAPELLEN behoorde te worden genoomen „ en verleend, met communicatie teffens, dat „ zyne Hoogheid van deeze *Dispositie* reeds aen „ voormelte Heere by *appoinctement* van den „ 12 April 1779, op zyn aen Hoogstdenzelven „ ingediende Requeft, hadt kennis gegeeven, in „ verwagting dat zig daer nae zoude gedragen.

Ffff „ Dan

ZWOLLE. „ Dan vermeenen de Heeren van de Ridder-
„ ſchap niet alleen, maer houden ook allezints
„ ſtaende, dat, wanneer het door zyne Hoogheid
„ ingezonden *Advis* met een daerby gevoegde
„ *Concept-Diſpoſitie*, op de extraordinaris Land-
„ dag van den 2 Juny 1779, ter Vergaderinge
„ van Ridderſchap en Steden voorgebragt werdt,
„ de Heeren van de Steden, ingevolge hunne
„ gedaene verzoek en *ſubmiſſie*, zig de daer
„ over te houden *deliberatien*, zonder een *no-*
„ *toire læſie* voor zyne Hoogheid te begaen, niet
„ konden of mogten onttrekken, maer in tegen-
„ deel allesints verpligt waren, om daer in te be-
„ ruſten, en die voorgeſlagen *Diſpoſitie*, in *Con-*
„ *formité* van het verzogte Advis, in een *Diſpo-*
„ *ſitie* en *Reſolutie* van Ridderſchap en Steden te
„ *converteeren*, terwyl, zoo lang zulks niet ge-
„ ſchied was, dezelve, zonder eenige *contra-*
„ *dictie* te begaen, zoo wel een voorſlag als
„ voorgeſlagen *Diſpoſitie* konde en mogte ge-
„ naemd worden.

„ Want in val de Heeren van de Steden had-
„ den vermeend, zig met het door zyne Hoog-
„ heid afgegeven *Advys* en daerby gevoegde *Di-*
„ *ſpoſitie* niet te kunnen of mogen *conformeeren*,
„ zonder aen de gewaende wel hergebrachte
„ Rechten en Privilegien hunner Steden inbreuk
„ en *atteinte* toe te brengen, als dan de ordre
„ van Regeringe en *Decentie* teffens hadden ver-
„ eiſcht, om daer van ter Vergaderinge van Rid-
„ derſchap en Steden *ouvertures* en *repræſenta-*
„ *tien* te doen, wanneer, zoo dezelve door de
„ Heeren Staeten voldoende geoordeeld waren,
„ als dan te gelyk met de *accuſatie* van de *re-*
„ *ceptie* der Miſſive van zyn Hoogheid aen
„ Hoogſtdezelve van die opgegevene Grieven en
„ be-

„ beswaenen hadt kunnen worden kennis gege- „ ven, met verzoek, om daer op by een nader „ te geven *Dispositie* zodaene *reflectie* te willen „ slaen, als Hoogstdezelve naer zyne Hooge Wys- „ heid zoude vinden te behooren. ZWOLLE.

„ Dog zulks nu niet geschied zynde, de Hee- „ re van de Steden, door een al te ontydigen en „ voorbaerigen yver voor de Hooge Rechten hun- „ ner Steden geheel het spoor byster, en een „ dwaelweg ingeslagen zyn, wanneer op den 8 „ Juny 1779 ter Vergaderinge kwamen te de- „ clareeren, dat zig in geene nadere deliberatie „ over de voormelte zaek konden inlaeten, voor „ en al eer hunne op den laetstgehouden Land- „ dag in de Vergaderinge van den 26 Maert 1779 „ gedaene voorslag, om de zaek van den Heere „ VAN DER CAPELLEN tot den Pol ten *fine* „ van *accommodement Commissoriaal* te maeken, „ ter *Conclusie* gebragt, en daer toe eene *Com-* „ *missie gedecerneerd* was.

„ Terwyl zy Heeren immers, naer uitwysen „ der Notulen van Ridderschap en Steden van „ den 27 Maert 1779, van dat Hun gemaekt „ *accrochement* reeds waren afgegaen, wanneer „ zy, onder reserve van zig daer over aen zyne „ Hoogheid te zullen addresseeren, verklaerd „ hadden, zig inmiddels niet te willen onttrek- „ ken, om vorder over de zaeken, zo alnog ter „ *deliberatie* zouden gebragt worden, te helpen „ *resolveeren*, en daerop vervolgens in die zelve „ Vergaderinge van den 27 Maert 1779, wan- „ neer het *Declaratoir* van den Heere VAN „ DER CAPELLEN was geleezen en voorge- „ bragt, en het zelve door de Ridderschap als „ niet voldoende, afgeslagen, doch door hun „ Heeren overgenomen was, by de Resolutie

ZWOLLE. „ hier vooren gemelt de *Dispositie* op de Requeste van den Heere VAN DER CAPELLEN tot den Pol aen het Hoogwys Advis van zyn Hoogheid *submitteerden*.

„ De Heeren van de Steden zyn zeker ook „ al te verlicht in zaeken van Politie en Justitie, „ dan dat zy niet zouden *penetreeren*, dat, een „ *quæstieus point ten fine* van *Advis* en *Decisie* „ overgegeeven en *gesubmitteerd* zynde, men „ zig naer het *præscript* van het daer over gegeeven *Advis* behoort te gedragen, en het „ zelve geensints met een ander *point*, dat men „ ten wederzyden niet in *discussie* gebragt noch „ *gesubmitteerd* heeft, *confusioneeren* mag, zullende men derhalven de begaene misslag, uit „ eerbied voor die Heeren, meer aen een verdwaelden yver voor de verdadingen van de „ zoogenaemde Hooge Rechten hunner Steden, „ dan aen gebrek van doorzicht en beraed, en „ meer aen een al te driftige *inattentie*, en „ daerdoor veroorsaekte *manquement* van eene „ behoorlyke gemaekte distinctie, dan aen eene „ opzettelyke geest van *contradictie imputeeren*, „ vermits die Heeren by een nader bedaerd overleg al te wel zullen begrypen, dat hunne *prætense sustenue* over het formeeren eener *Conclusie* ter Staets Vergaderinge met 3 Steden en „ 5 Edelen eene afzonderlyke *quæstie* was, welke men geensints by voormelte Resolutie ter „ *dispositie* en *decisie* van Zyne Doorluchtige „ Hoogheid had opgedragen, gelyk zy Heeren „ zulx ook met hunne eigene spreekende daeden, uitwyzens de *Notulen* van Ridderschap „ en Steden, klaer getoond hebben; wanneer „ zy, als hier even te vooren gemeld, op den

„ voor-

„ voornoemden 27ste Maert 1779 ter Vergade- ZWOL-
„ ringe declareerden, dat zig daerover ingevol- LE.
„ ge ordre van den Lande aen Zyne Hoogheid
„ zouden addresseeren, ten einde in hun wel
„ hergebrachte Recht te mogen worden *gemaintineerd.* Dus, wanneer zulx aen die Heeren
„ ernst geweest was, moesten zy dat *point*,
„ als van het andere afgesonderd, met de Ridderschap, die zig daer tegens des tydes ten
„ goeden Rechten aengebooden had, hebben
„ *gedemeleert*.

„ Weshalven de Heeren van de Ridderschap
„ dan vastelyk vertrouwen, dat elk onpartydig
„ zal moeten overtuigd zyn, dat de voorschrevene gehoudene handelwyze der Heeren van
„ de Steden de zichtbaerste blyken oplevert,
„ dat in de eerste plaets de Heere VAN DER
„ CAPELLEN tot den Pol door zyne gedaene
„ Adressen en ingediende Requesten, en vervolgens zy Heeren door hunne driftige en ontydige *oppositie* de eenige oorzaeken zyn, dat de
„ zaek van eerstgenoemden Heer tot hiertoe
„ buiten vervolg, en in die staet van *inactiviteit* gebragt is, en dat de Heeren van de Ridderschap uit hoofde van dien billyke redenen
„ hadden, om zig daer over op den 4den Juny
„ 1779 ter Staetsvergaderinge te resenteeren,
„ en opentlyk te *protesteeren*, dat geen part of
„ deel wilden hebben aen het voorschreeve door
„ de Heeren van de Steden veroorsaekte *retardement*, in de afdoeninge van de zaek van den
„ Heere VAN DER CAPELLEN tot den Pol,
„ maer dezelve met alle de gevolgen van dien,
„ laeten voor rekening van gemelte Heeren van
„ de Steden, gelyk de Ridderschap dat hun *Pro-*

ZWOLLE. „ *test* by deezen al nog ten dien *fine* overmalig „ *inhæreert*.

„ Zynde voorts de vierige hoop en wensch „ van de Heeren van de Ridderschap, dat de „ Heeren van de Steden, de voormelte zaek eens „ nader serieus en *ongepassioneert* overweegende, „ van Hunnen dwaelweg mogen terug keeren, „ en niet langer blyven oorzaek en occasie ge- „ ven, dat die zaek door hun schuld en toedoen „ dus buiten vervolg gelaten worden en dat de „ discrepances en oneenigheden tusschen de Lee- „ den van Regeeringe, hierdoor, hoe langer „ hoe dieper, wortelen komen te schieten."

Dit besluit der meerderheid van de Ridderschap wierdt door de Afgevaerdigden uit de Steden overgenomen, met voorbehoud van hunne tegen-aentekeningen tegen voorsz. verklaring der Ridderschap. Vervolgends nam de Ridderschap nog by meerderheid den 4 April 1780. omtrend de twee laetst ingeleverde Verzoekschriften van Jonkheer VAN DER CAPELLEN van den 26 November en 2 December 1779. een besluit, het welk ten zelfden tyd ter vergaderinge der Staten dezer Provincie wierdt ingeleverd, en aldus luidde:

„ Gedelibereerd zynde over de Requesten, „ door den Heere J. D. VAN DER CAPELLEN tot den Pol, op den 26 November en „ 2 December 1779, aen de Heeren Ordinaris „ Gedeputeerden gepræsenteerd, en door wel- „ gemelte Hun Ed. Mog. by derzelver rapport „ op den 11 der laetst gepasseerde maend, ter „ kennis en deliberatie van Ridderschap en Ste- „ den

„ den gebragt, en des tydes door alle de Leden Zwolle
„ overgenomen:

„ Is goedgevonden, om daer op, namens
„ de Heeren van de Ridderschap, ter Vergaderinge
„ van Ridderschap en Steden voor Resolutie
„ en Advis uit te brengen: dat Hun Edele
„ Mogende zig geheel onschuldig achten, van
„ oorzaek of occasie te hebben gegeeven, dat
„ de voorgenomen *actie* en *Proceduure* tegens
„ den voormelten Heere Requestrant tot hier
„ toe niet is *g'institueerd* en *g'entameert*, maer
„ dat die Heer aen zyne eigene gedaene *adressen*
„ heeft te *imputeeren*, dat voormelte zaek
„ in dien staet van *inactiviteit* tot hiertoe gebleven
„ is, gelyk daervan tot bewyzen kunnen
„ strekken de door Hun Ed. Mog. ter Vergaderinge
„ van Ridderschap en Steden uitgebragte
„ *Advisen*, en daerby gedaene herhaelde *instantien*,
„ en het dus vergeefsch en overtollig
„ oordeelen, om zich over die by opgemelte
„ Requesten gedane klagten en verzoek nader te
„ *expliceeren*, maer vermeenen allezins te kunnen
„ volstaen met eenvoudig te verklaren, dat alnog
„ blyven *persisteeren*, by Hunne op den 3 Juny
„ 1779. ter Vergaderinge van Ridderschap en
„ Steden uitgebragte Advis om de voorsz zaek
„ in *Conformité* van die door den Heere Prince
„ Erfstadhouder voorgeslagen *Dispositie* na Rechten
„ te *demeleren*, en af te handelen, ten dien
„ *fine* nogmaels *insterende*, dat de Heeren van
„ de drie Steden zig daer mede eindelyk zullen
„ komen te *conformeren*, met bygevoegde zeer
„ ernstige *declaratie* en *protestatie*, dat de Heeren
„ van de Ridderschap niet willen *responsabel*
„ zyn aen het oponthoud en *dilay*, dat daer door

 „ in

ZWOLLE. „ in het *entameeren* en *pourſuiveeren* dier *pro-*
„ *ceduire* zal worden veroorzaekt.

(was getekend)
P. PUTMAN.

„ Waerop zynde gedelibereert, hebben de
„ Heeren Gedeputeerden van de Steden aengenomen, zich daer over nader te zullen verklaeren."

Hierop volgde een beſluit der Staten van den 5 April 1780. van dezen inhoudt:

„ Geleezen de 'Requeſte van J. D. VAN
„ DER CAPELLEN tot den Pol, houdende,
„ dat de tyd van Hun Edele Mogende Vergadering naer het einde loopende, zonder dat
„ Dezelve, voor zo verre de *Requeſtrant* bekend was, nog hadden gelieven te *diſponeeren*
„ op deszelfs *Requeſte*, den 26 November des afgeloopen jaers aen de Heeren Ordinaris Gedeputeerden gepræſenteerd en door Dezelve ter
„ Tafel van Ridderſchap en Steden overgebragt,
„ verzoekende, dat Hun Edele Mogende, alvoorens te ſcheiden, gelieven te beſluiten,
„ om Hem, of den weg van Rechte, in voegen ten voorſchreeve Requeſte verzogt, open
„ te ſtellen, of (het geen Hem oneindig aengenaemer zal zyn en waer toe Hy hoopt,
„ dat Hun Edele Mogende eindelyk nog zullen
„ overgaen) zich met Hem te *reconcilieeren*
„ en de *ſubſiſteerende* geſchillen, by *accommodement* en in der minne, te vereffenen, waertoe Hy zich by *inbæſie* blyft aenbieden, met
„ verzeekering van zyne aenhoudende geneigd-
„ heid,

„ heid, om alnog, van zyn kant, alles, wat ZWOL-
„ Hem mogelyk en doenlyk is, tot *faciliteering* LE.
„ daervan te willen toebrengen.

„ Waerop zynde gedelibereerd, is hetzelve
„ door alle de Leden overgenoomen."

Maer de drie Steden dezer Provincie meenden de bovengemelde Aentekening van de Ridderschap van den 16 Maert met geen stilzwygen te kunnen voorby gaen, en wederleiden dezelve in eene mannelyke en kragtige, schoon gematigde tael, den 5 April 1780, op deze wyze:

„ De Heeren van de drie Steden, *Deventer*,
„ *Campen* en *Zwolle*, hunne Contra-Aenteke-
„ ning, in de *Notulen* van Ridderschap en Ste-
„ den van den 19den October 1779 *geinse-*
„ *reerd*, in dier voegen hebbende ingerigt, dat
„ daerby de harde en verwyderende *insimula-*
„ *tien*, vervat in het zogenaemde Declaratoir
„ en Advis der meerderheid van de Heeren uit
„ de Ridderschap, ter Staets-Vergaderinge van
„ de Maend Juny deszelfden jaers tegenwoor-
„ dig geweest zynde, met klemmende *argu-*
„ *menten*, op eenen bedaerden en de achtbaer-
„ heid van Leeden van Staet passenden toon,
„ worden *gerescontreerd*, en wel *distinctelyk* daer-
„ by, uit den zamenhang van het gebeurde en
„ uit de grondwetten en coustumen dezer Pro-
„ vincie hebbende aengetoond:

„ Dat niet de Steden, en die Heeren uit de
„ Ridderschap, welken zich op den 26ste Maert
„ 1779. benevens de Steden *Campen* en *Zwol-*
„ *le* met den voorslag door de Stad *Deventer*, ter
„ Vergaderinge gedaen, *geconformeerd* hadden,
„ maer wel de meerderheid der Heeren uit de

ZWOLLE.

„ Ridderschap, die zich tegen het formeeren
„ van eene wettige *Conclusie* toen ter tyd *oppo-*
„ *seerden*, gehouden moesten worden tot het in
„ *longueur* trekken en onafgedaen houden der
„ zaek van den Heere VAN DER CAPELLEN
„ *tot den Pol*, aenleiding te hebben gegeven:

„ Dat niet de Steden, als welken in haare
„ handelwyze alleszins getragt hebben de *con-*
„ *stitutie* en orde van Regeering dezer Provin-
„ cie, *conform* de welberaden vermaning van
„ zyne Doorluchtige Hoogheid in Hoogstdes-
„ zelfs Missive van den 23 January 1772 en het
„ uitdruklyk *Declaratoir* van Ridderschap en
„ Steden van den 4 April 1597, onveranderd
„ te bewaren en te handhaven, konden gezegd
„ worden eenige *atteinte* te hebben toegebragt
„ aen de achting en eerbied, welke men aen den
„ Heere Erfstadhouder schuldig is; maer dat,
„ zoo deeze beschuldiging op iemand *applicatie*
„ vinden konde, dezelve op de meerderheid der
„ Heeren uit de Ridderschap, die en aen deeze ver-
„ maning en aen dit *Declaratoir* verweigert heb-
„ ben te *defereeren*, toegepast zoude moeten
„ worden:

„ Dat eindelyk de bewuste *Resolutie* door
„ Ridderschap en Steden op den 27 Maert 1779
„ genomen, waerby de Heeren Ordinaris Ge-
„ deputeerden zyn *geauctoriseerd* om de *Advisen*
„ en *Consideratien* der differente Leden aen zyne
„ Hoogheid over te zenden, nimmer zo zoude
„ kunnen of mogen worden uitgelegd, als of
„ het de *intentie*, het zy van de Steden in 't by-
„ zonder, het zy van de Vergadering in 't ge-
„ meen, geweest ware, daerby de geheele *di-*
„ *spositie* over de zaek van den Heer VAN DER

„ CA-

„ CAPELLEN aen zyne Hoogheid op te dra- gen, en dat zelfs de onderstelling van zulk eene *intentie* eene baerblykelyke *absurditeit* zoude insluiten: ZWOLLE.

„ Zo hadden zy Heeren billyk verwagt, dat „ de meerderheid der Heeren uit de Ridder- „ schap dit hun betoog met ter zyde stelling „ van alle vooroordeelen, en met de zuivere „ *intentie* om de waerheid op te sporen, en der- „ zelve, gevonden zynde, hulde te doen, over- „ wogen hebbende, niet zouden hebben *gedif-* „ *ficulteerd*, eindelyk eens van derzelver kwa- „ lyk begrepen *oppositie* af te zien, en niet langer „ tegen te houden, dat de op den 26 Maert 1779. „ wettig genomen Resolutie, op den voorslag „ door de Stad *Deventer* gedaen in de *Notulen* „ gebragt, en ten gevolge van dien de *Commis-* „ *sie*, tot het beraemen van gepaste middelen om „ de zaek van den Heer VAN DER CAPEL- „ LEN by wyze van *assopiatie* uit den weg te „ ruimen, *gedecerneerd* werde; of dat zy Hee- „ ren, daer toe nog niet hebbende kunnen „ overreed worden, als dan ten minsten een ge- „ deelte der zoo zeer *geëxtendeerde* aenteeke- „ ning, als zy hebben goedgedagt op den 16den „ Maert deezes jaers ter Vergadering over te „ geeven, zouden hebben *geëmploieerd*, om de „ *argumenten*, by de opgemelde Contra-Aen- „ tekening der Steden vervat, ter toetze te bren- „ gen, en de *ongefundeertheid* derzelve, in- „ dien ze inderdaed *ongefundeert* waren, te „ toonen.

„ Met regt derhalven hebben de Heeren van „ de Steden zich mogen verwonderen, dat de „ meerderheid der Heeren van Ridderschap, wel

„ ver-

ZWOLLE. „ verre van aen het een of ander deel van die „ verwachting te voldoen, na eenige scherpe, *on-* „ *gefundeerde*, en Hun, die zich de *teneur* van „ hun eigen Declaratoir en Advys van den 4. „ Juny 1779 hadden behooren te herinneren. „ zoo kwalyk passende *reflexien* over den toon, „ waer in de Contra-aentekening der Steden „ was opgesteld, heeft kunnen goedvinden al „ in den aenvang der opgemelde Aentekening „ van 16 Maert jongstleden te *declareeren*, de „ *raisonnementen*, dat is, met andere woorden, „ de gronden, waerop de Steden hare *sustenue* ge- „ bouwd hebben, onbeantwoord te zullen pas- „ seeren.

„ Immers hebben zy Heeren van de *Steden*, „ het oogmerk van de beantwoording hunner „ *raisonnementen* ter zyde gesteld zynde, niet „ kunnen bevroeden, welk oogmerk welgemel- „ de Heeren uit de Ridderschap moge bewoo- „ gen hebben op 't nieuw eene, en wel eene „ zoo lang gerekte, Aentekening ter tafel te „ brengen; te min, na dat zy by *attente* lezing „ en herlezing van dezelve bevonden hadden, „ dat de welgemelde Heeren uit de Ridderschap „ die *declaratie*, van alle *raisonnementen* als „ *hors de saison* te *considereeren* en ter zyde te „ zetten, door het geheele stuk zo stiptelyk heb- „ ben in acht genomen, dat in hetzelve niets „ te vinden is, dan eene herhaeling van het geen „ reeds in het meergedachte Declaratoir en Ad- „ vis aengevoerd, en by Contra-aentekening der „ Steden op het volledigste wederlegt kan wor- „ den aengetroffen.

„ En daar welgemelde Heeren byzonderlyk „ *geaffecteerd* hebben het eigenlyke punt in

„ *quaes-*

„ *quæstie*, dat punt, welk tot alle deeze Aante- „ keningen en Contra-aentekeningen aenleiding „ heeft gegeven, de wettigheid namelyk eener „ *Resolutie* met eene meerderheid van de drie „ Steden en vyf Edelen genomen, geheel bui- „ ten *discussie* te laten, en zich alleen op te hou- „ den met eenige *repetitien* omtrent het bewus- „ te *Appoinctement* van zyne Doorluchtige Hoog- „ heid op de *Requeste* van den Heer VAN DER „ CAPELLEN tot den Pol, hetwelk in deezen „ alleen een stuk van zydelingsche *consideratie* „ was, en waerover de Steden zich uitdrukke- „ lyk hare nadere *deliberatien* hebben *gereser-* „ *veerd*; zoo zullen de Heeren van de Steden, „ als al het hier omtrent bygebrachte door wel- „ gemelde Heeren uit de Ridderschap voor ten „ vollen by hunne voorige Contra-aentekening „ opgelost houdende, zich over dat punt niet „ op nieuw *elargeren*; te min nog, nademaal „ hetzelve, zedert het ontstaen van het *subjecte* „ *contest*, zoo door de nadere *Requeste* van den „ Heer VAN DER CAPPELLEN tot den Pol „ aen zyne Doorluchtige Hoogheid en het *Ap-* „ *poinctement* in dato den 24sten April 1779. „ daerop door Hoogstdenzelven afgegeeven, „ waerby de Suppliant aen de Staten dezer Pro- „ vincie wordt *gerenvooyeerd*, als door het inge- „ gevolge daervan aen Ridderschap en Steden „ *gepræsenteerde* Request van denzelfden Hee- „ re VAN DER CAPELLEN en het daerom- „ trent op den 2den Juny 1779. ter dezer Ver- „ gaderinge gehandelde, niet meer is gelaten in „ die *assiette*, waerin het zich ten tyde van de „ bewuste verweigering der meerderheid van de „ Heeren uit de Ridderschap, tot het formee- „ ren

ZWOLLE.

ZWOLLE. „ ren van *conclusie*, ingevolge met *evidente* meerderheid der Leeden van Staet genomen *resolutie*, bevond.

„ Alleenlyk zullen zy Heeren nog maar *remarqueren*, dat de gantsche inhoud van de „ Contra-aentekening van welgemelde Heeren „ uit de Ridderschap, als mede van derzelver op „ den 4den deezer uitgebrachte Advys nopens de „ Requesten van den Heer VAN DER CAPELLEN tot den POL, eveneens als derzelver „ vorige Declaratoir en Advis, blootelyk rust „ op eene onderstelling, die in *questie* is, of liever, die de Heeren van de Steden by Hunne voorige Aentekening getoond hebben van alle „ grond verstooken te weezen, dat namelyk de „ *auctorisatie* aen de Heeren Ordinaris Gedeputeerden by Resolutie van den 27 Maert 1779. „ gegeven, ten oogmerke gehad hadde de geheele *Dispositie* over de zaek van den Heere VAN DER CAPELLEN aen zyn Hoogheid op te „ dragen; en dat welgemelde Heeren uit de Ridderschap, zich hieromtrent by meer gedachte „ Declaratoir en Advis zelven *gecontradiceert* „ hebbende, door den aen Ridderschap en Steden gedanen voorslag van den Heere Erfstadhouder dan eens met deszelfs waren naem van „ een *voorslag* en dan eens met dien van *dispositie* te doopen, deeze hunne *contradictie* by „ Contra-aentekening zeer te onrecht trachten „ te *sauveren*, met te zeggen, dat dezelve zoo „ *wel een voorslag als voorgeslagen Dispositie* „ *konde en mogte genaemd worden*, daer toch „ de uitdrukking van *voorgeslagen Dispositie* vergeefsch in het meergemelde Declaratoir en „ Advis zoude worden gezogt, en het by ieder,

„ die

„ die de beteekenis der woorden niet tegen alle ZWOL-
„ reden wil verwarren, zeker moet zyn en bly- LE.
„ ven, dat een voorslag, hoedanig eenen zyne
„ Doorluchtige Hoogheid *evidentelyk* alleen kon-
„ de voorhebben te doen, en eene *Dispositie*,
„ zoo als welgemelde Heeren uit de Ridderschap
„ denzelven hebben gelieven te *considereeren*,
„ zaken zyn welke hemelsbreedte van elkander
„ verschillen.

„ Ondertusschen *protesteeren* zy Heeren ten
„ krachtigsten van geenerhande deel te hebben in
„ het *retardement*, welk het tegenwoordig *con-*
„ *test* ten aenzien der zaek van den Heer VAN
„ DER CAPELLEN heeft na zich gesleept, en
„ herhaelen nogmaels hunnen oprechten wensch,
„ dat de welgemelde meerderheid der Heeren van
„ de Ridderschap, *considereerende*, dat hunne
„ weigering tot het formeeren van *conclusie* op
„ eene naer orde van den Lande genomen Staets-
„ resolutie dit *retardement* alleen heeft doen ge-
„ boren worden, nogmaels, het te vooren aenge-
„ voerde door de Heeren van de Steden, in *serieu-*
„ *ser deliberatie* zullen gelieven te leggen; wan-
„ neer zy Heeren niet twyfelen, of welgemelde
„ Heeren uit de Ridderschap zullen, met erken-
„ ning hunner misvatting, van hunne *oppositie* in
„ deezen afzien, de genomen *Resolutie effect* la-
„ ten geworden, en dus ook van hunnen kant tot
„ de in tegenwoordige zorglyke tydsomstandighe-
„ den zo zeer vereischte eenigheid tusschen de *re-*
„ *spective* Leden van Staet *contribueeren*.

„ Waerop zynde gedeliberéerd, is dezelve door
„ de Heeren van de Ridderschap overgenomen,
„ dewelke hier tegen wederom hunne Contra-
„ aentekeninge hebben *gereserveerd*.

Aen-

Aenhangzel wegens eene geldneming, voorheen onder het bestier van de Heeren Ryneveld en Zoonen, *te Amsteldam, ten laste van Planters in de Volkplantingen* Essequebo *en* Demerary gedaen.

Wy hebben het meermaelen van gewigt geoordeeld, van onze Volkplantingen en byzonderlyk van de geldnemingen op Plantaedjen te spreken. Wy moeten ook nu iets omtrend *Essequebo* en *Demerary* melden.

De drift tot geldgeving en geldneming op plantaedjen in de West-Indien was voor eenige jaeren onmatig groot; waertoe de hooge renten niet weinig toebragten. Dog doorzigtige Lieden merkten toen reeds op, welke de gevolgen van zodanigen hollende drift en overylend geloof moesten zyn, en hunne vrees is door de uitkomst *maer al te* zeer bevestigd, waer van wy al verscheidene voorbeelden hebben bygebragt. Dog deze algemeene aenmerking zy genoeg: wy oordeelen niet, en zullen enkelyk de daden en gebeurtenissen mededeelen.

Zodanige geldleening, als van welken wy even spraken, ook ten behoeven van eenige Planters te Essequebo en Demerary geschied zynde, vereischten de omstandigheden, dat de Bestierders van deze geldneming den 1 July 1780 een zeker berigt ter onderzoek by den Notaris *Kier van der Piet* te Amsteldam nederleiden, het welk aldus was ingerigt:

Bericht, wegens de Negotiatie, ten behoeven van Planters te Essequebo & Demerary, onder Directie van Jan van Ryneveld en Soonen.

Ber. van Directi wegens de geldneming op Essequebo enz.

De ondergetekende Directeuren eener Negotiatie, ten behoeven van eenige Planters in de Colonien van Essequebo en Demerary, zyn, na hetzelve ter kennisse van de Wel-Ed. Heere Commissarissen van deselve Negotiatie te hebben gebragt, te rade geworden, aan de gezamentlyke Geintereseerdens onder het oog te brengen.

Dat zy Directeuren, alle præcautien gebruikt hebben, om voor de securiteit van de respective Geldgevers in deze Negotiatie zorg te dragen, waar van onder anderen, de aanzienlyke reductien, welke zy Directeuren, met overleg van Heeren Commissarissen, in de door de Planters overgesonde Prizatien gemaakt hebben, ten exempel kunnen strekken; dat ook, niet tegenstaande de considerabel vermindering van den prys der Producten, die gedurende een geruimen tyd heeft plaats gehad, zy Directeuren gecontinueerd hebben, met de uitbetalinge der Interessen, en het fourneren der benodigtheden aan de Planters, in hope, dat zy Directeuren het voorschot, het geen alsoo, door hun aan de Planters, en Geldgevers gedaan wierd, uit de vermeerdering van de Producten, en derzelver pryzen, en de accressen der Plantagien, spoedig zoude kunnen recouvreren; gelyk zy ook intusschen aan de Agendarissen gelast hebben, om de Negotiatie van alzulke Plantagien, waar van in het geheel geen accres of verbetering te wagten was, op de convenabelste wyze te zuiveren, het welk ook reeds met vier verscheiden Planters geëffectueerd is, en wel sodanig, dat de Negotiatie daar by geen schade heeft gehad.

Dat ook, zy Directeuren, niet hebben nagelaten, eenige Planters in rechten aan te spreeken, en derzelver Plantagien onder executie te brengen, en anderen op het serieuste te recommanderen, om hunne engagementen ten spoedigste te voldoen, ten einde het ondergaan van een diergelyk lot te præve-

 nie-

Ber. van Direct. wegens de geldneming op Essequebo enz.

nieren; het geen dan ook wel ten gevolgen gehad heeft, dat de Planters, van tyd tot tyd, beloften gedaan hebben, om hunne agterstallen af te doen; dog, dat niet tegenstaande dit alles, de ondergetekende tot hun leedwezen hebben moeten ondervinden, dat de meeste derzelve, daar omtrent ten eenemaale zyn gebleven in gebreken; ja, dat zelve verscheide Planters hunne Producten gebruikt hebben, om zig uit de voorheen geprotesteerde, en met het herwissel van 25 per Cento geretourneerde Wisselbrieven te redden, en zig zelven het nodige voor hunne Plantagien te verschaffen, waar tegens zy Directeuren zoo wel hier te Landen, als in de Colonie, op alle mogelyke wyze, (schoon tot nog toe zonder effect) hebben getracht te waaken, zo door het doen van de sterkste ræpresentatien aan den Souverain, om efficacieuse voorzieningen *dien aangaande*; het arresteeren van gediverteerde Producten als anderzints; zo, dat zy Directeuren, veel al, met ledige handen zyn blyven zitten, en het geen 'er nog gekomen is, gedurende een geruime tyd, voor zeer laage pryzen verkogt heeft moeten worden, van welk een en ander het gevolg is geweest, dat de Directeuren van tyd tot tyd, in een zeer aanmerkelyk verschot geraakt zyn, zo als blykt, uit den staat der Negotiatie, welke nevens dit Bericht aan de Geintresseerdens geëxhibeerd word.

Dat nochtans zy Directeuren van begrip zyn, dat het in de tegenwoordige tyds omstandigheid, voor de Negotiatie, ten uitterste nadelig zoude zyn, by aldien 'er met de executie der Planters, nu in eens, *à la rigueur*, wierd voortgevaren, alzo 'er voor kopers van Plantagien, thans zeer beswaarlyk credit of penningen te vinden zyn, en 'er ook executien van consideratie gedirigeerd zouden moeten werden, om tot rembourssement van het voorschr. verschot te kunnen verstrekken, en dat mitsdien, zy Directeuren, hoe zeer zy door manquement van Producten niet genegen zyn, wederom een voorschot van de gewoone Interessen, verscheenen primo July 1780 te te doen, zig egter wel op een redelyke wyse, nopens de betalinge van het voorschreve verschot,

van

van tyd tot tyd, willen laten vinden, om intmiddels de Geintereffeerdens, niet van alle genot van Interessen te destitueren. Dat, alzo zy Directeuren geresolveert zyn, om aan de Geinteresseerdens te proponeeren: *Ber. van Direct. wegens de gelnemning op Essequebo enz.*

Dat zy Directeuren op rekening van het jaar Intressen, verschenen primo July 1780. tegens intrekking van de Coupons, en afschryving op de Obligatien, zullen uitkeeren en betalen 3 per Cento, waar voor zy Directeuren, zig uit de reeds ingekomene en voor zo verre die niet toereikende zyn, uit de verdere inkomende zuivere Producten zullen rembourseeren.

Dat wyders, zy Directeuren jaarlyks, van 't saldo van hun verschot, zo als het zelve op primo July 1779 geweest is, of, van zo veel zulks door meerdere affendinge van Producten, van tyd tot tyd, zal verminderen, de Intressen proportioneel, tegens het Capitaal van Geinteresseerdens, uit het zuivere provenue der Producten, met dezelve zullen genieten.

Dat verders, ten opsigten van afteloffen, of te Executeren Hypotheecquen, *na dat uit ieder aflossing, of Executie voldaan zal zyn, het* saldo *aan Directeuren op sodanig Hypoteecq respectivelyk competerende, niet meerder dan tien per Cento, van het overblyvende prevenu van sodane aflossinge ofte Executie, door Directeuren op rekening van hun generale Saldo, zal mogen werden ingehouden, en het overige aan de Geinteresseerdens zal werden verantwoord.*

En dat laastelyk, voortaan alle jaren de rekening der Negotiatie, met voorkennisse van Heeren Commissarissen, zal worden opengelegt, ten einde een ieder Geinteresseerde informatie van het geen zedert is voorgevallen, kan bekomen, zullende op de Obligatien by de betalinge van de voorgem. 3 per Cento genoteert worden, dat dezelve betaling gedaan word, op de voorwaarden in dit bericht begrepen. Amsterdam primo July 1780.

(was getekent)

Jan van Ryneveld & Soonen.

Dit Berigt smaekte niet aen alle belanghebbende en houders van Obligatien in deze geldgeving even zeer: Weshalven eenigen van hen ten getale van 9, te Utrecht woonagtig, zich by de Heeren Commissarissen van die Geldneming, op den 3 Augustus 1780. by den navolgenden brief vervoegden.

WEL-ED. GESTR. HEEREN!

Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt.

Het zy ons gepermitteert, als so voor ons zelfs, als voor onze Vrienden, in de Negotiatie ten lasten van eenige Planters in de Colonie van Essequebo en Demerary, onder directie van de Heeren Ryneveld en Zoonen te Amsterdam, geintereseert zynde, ons aan Uw Ed. Gest. thans Commissarissen van die Negotiatie, en dus als die geene, welke wy vertrouwen, dat voor het welzyn der Geinteressseerdens wel zullen willen waken, door deeze te adresseren, en te kennen te geven, dat, na dat een der Geinteresseerdens tot onzer algemeen welzyn, by advertissementen in de Haarlemse, Leydse, en Utrechtse Couranten, een ieder gewaarschuwt heeft, hy na examinatie van zeker Bericht, door de bovengemelde Directeur by den Notaris Kier van der Piet te Amsterdam gelegt, bevonden had, dat den ontfangst van de drie per Cento Interessen, die men by de publicque Couranten van wegens de Directie had geadverteert NB. *op den voet van dat Bericht te willen voldoen*, merkelyk tot præjudicie van ons allensints goed recht was strekkende, en daar by in bedenking gegeven; dat, hoe zeer men daar by heeft gestelt, *het ter kennisse van Uw Ed. Gestr te hebben gebracht*, hy egter niet had konnen ontdekken, het door Uw Ed. Gest. was geapprobeert geworden; en dus, of men ten minstens alvorens tot zulk een allensints onvoorsigtige stap te komen, als den ontfangst, van de op den voet van dat Bericht, geoffereerde renten, van drie per Cento zyn zoude, men dit niet diende te onderzoeken;

on-

onze oogen geopent zyn geworden, en dat Bericht met de daar by leggende soort van rekening hebbende geëxamineert, wy ons al ten eersten hebben geinformeert, of Uw Ed. Gestr. hier over gekend waren, zo ja, ook derzelver goedkeuring daar aan hadden gegeven. Daar op, ten opsigte van het eerste, onderregt geworden zyn, dat zulks geschied is; dan, ten opsigte van het laatste, vermeinen wy ons billyk te mogen flatteren, het 'er verre van daar is, Uw Ed. Gestr. aan zo een manier van handelen derselver goedkeuringe zouden hebben verleend, neen, maar integendeel, zo onze informatie wel is, zo als wy reden hebben te vertrouwen, die voor 't grootste gedeelte *gedisapprobeert* hadden. Dit hebben wy ook waarlyk niet anders konnen denken, als moetende by alle neutrale weldenkende menschen allensints afgekeurd werden. Wy solliciteren voor een ogenblik de attentie van Uw Ed. Gestr. op de propositie by dat allensints gevaarlyk gecoucheert Bericht, te willen verleenen.

Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt.

Daar vind men, na een hoop vertellingen, waar van wy de waar- of onwaarheid daar zullen laten, eindelyk een communicatie van een aanmerkelyk verschot, waar in men zegt geraakt te zyn, en 't welk wy vermeinen dat thans *f* 676329 - 3 - : zoude bedragen.

Terwyl men meld van begrip te zyn, dat het in de tegenwoordige tyds omstandigheden ten uitterste nadeelig zoude zyn, by aldien 'er met de executien der Planters nu in *eens a la rigueur* wierd voortgegaan, en dat die executien, van *consideratie* zouden moeten werden, NB. niet om de Geinteresseerdens hun Geld te bezorgen, maar om tot rembourseringe van het voorschreve gepretendeert verschot van Heeren Directeuren te konnen verstrekken.

Wie dog, heeft die Heeren ooit gequalificeert om in eenig, laat staan, zo merkelyk verschot te treden? Hebben Uw Ed. Gestr. in derselver qualiteit zulks gedaan? Wy vermeinen met grond te mogen sustineren van neen; Uw Ed. Gestr. manier van denken ons te wel bekend zynde, om dus on-

Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt.

wetende de arme Geintereſſeerdens, (zig flatteren-de dat alles wel is, en hunne Intreſſen prompt in-komen,) intuſſchen in plaatſe van hun inkomen, op die wyze hun Capitaal te laten op eeten. Buiten en behalven, dat als eens exact nagegaan zal werden, niet uit een geformeerde Rekening op een blad me-diaan papier; maar, uit de Boeken en gehoudene Correspondentien met de Planters, waar uit dit vreeſelyke (*) voorgegeven verſchot al ſpruit, zoo vertrouwen wy dat haaſt zal blyken, dat 'er de ſchreeuwenſte poſten onder gevonden worden, die na regt nog billykheid, immer voor verſchotten zullen konnen gehouden werden, veel min, voor ſodanig verſchot, waar voor men in gedagten zou-de durven nemen immer executie te beginnen. Met dat al, zoekt men de Geintereſſeerdens door het daar op volgende, bevreeſt te maken; dat, indien men niet in de voorgeſlagen conditien, by dat fraije Bericht ter nedergeſtelt, wilde komen, men *execu-tien*

(*) Dat dit voorgewend verſchot, te recht *vreeſelyk*, en *ſchreeuwende* genoemt word, daar toe bepale men des Lee-ſers aandagt, eerſt, tot het geene bereids hier na pag. 1141 betrekkelyk tot de Plantagien *Charles Hoop*, *Caap de Goede Hoop*, en de *Dankbaarheid* is aangemerkt. Waar by men alhier voegt, dat by den ſtaat der Negotiatie blykt, dat ter zake van die verſchotten, de Saldo's van de reſpective Plan-ters met primo July 1780, belopen *f* 735292-11-: En dat van die enorme ſomme, alleen aan ſes Planters verſtrekt is *f* 377444-3-: te weten aan *J. C. van Bercheyk* *f* 129248-:-; *W. H van der Sluis* *f* 54363-17-: *Frans van der Lot* *f* 58381-5-: *Pierre l'Amerauld* *f* 37549 9: *Johan Roo-ſen* *f* 31036-:-: en aan *Ambrosius Tulken* *f* 66865-12-:. Als men nu hier by overweegt, dat de genegotieerde Capita-len, waar voor die ſes Planters Hypotheecquen gepaſſeert hebben, berekent na het $\frac{5}{8}$ of de $\frac{1}{2}$ der waarde van hunne Plan-tagien, maar belopen *f* 797000-:-: ſo zal het weinig moei-ten hebben, op te maken, dat het verſchot aan die Planters ter voorſchreve ſomme van *f* 377444-3: *vreeſelyk* is, en voor al *ſchreeuwende* zyn zoude, ingevalle de Directeuren, in præjuditie van der Geintereſſeerdens beter recht van Hy-potheecq, daarmede præfereerden.

ties van *confideratien* zouden moeten dirigeren: en wy moeten by repetitie vragen waar toe? Om de Geinteresseerdens derselver op Hypotheecquen geschoten, en dus allensints præferente Capitalen te rembourseeren? Neen, geensints, maar om aan Heeren Directeuren dat allensints, buiten kennisse, veel minder met approbatie, en na alle waarschynlykheid, wel met de mediocre intrest op intrest tegens ses per Cento, gedaan so genaamt verschot, of wat het ook zyn mogte te rembourseren. Dan wel voelende, dat dit zo gemaklyk niet gaan zoude, wil men quasi toonen, hoe redelyk men geneigd is daar over te denken, en doet men daarom, so als het in den eersten opslag voorkomt, zeer aanneemelyke propositien. Dan die wel ingezien zynde, de alleronredelykste en onaannemelykst zyn, die 'er immer gedaan zyn, of konnen werden. Egter dit so kunstig versagtende en bedekkende, dat veele onder ons gaarne bekennen, het schadelyke en gevaarlyke van dien niet bemerkt te hebben, en waarlyk ons by na geëchappeert was, niettegenstaande wy het zelve geleesen en herleesen hadden, en zulks niet, voor dat het met al zyn geuren en kleuren, in het ware dagligt was gestelt, door ons is begrepen geworden. En wy durven wel onderstellen, dat Uw Ed. Gestr. die ten eersten zelve alsо niet verstaan zullen hebben, zo als onder andere dese periode; „ Dat ver„ der ten opzigte van afteflossene of te executeren „ Hypotheecquen, NB. *na dat uit ieder aflossinge of* „ *executie voldaan zal zyn, het saldo aan Directeuren* „ *op sodanig Hypotheecq respectivelyk competerende*" niet meer dan tien per Cento van het overblyvende provenue van sodanige aflossinge ofte executien, door Directeuren op Rekening van hun Generale saldo, zal mogen werden ingehouden, en dat dan het overige, (dat waarlyk niet veel zoude zyn,) aan de Geinteresseerdens verantwoord zoude werden.

Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt.

So dat Myn Heeren, een Planter eens gestelt zynde *f* 100,000 - : : aan de Negotiatie schuldig te zyn, waar van hy behoorlyk Hypotheecq heeft

Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt,

gepasseert, en waar voor een ieder met ons heeft gedagt præferent boven en voor alles te zyn; daar boven nog ƒ20,000 :: debet zynde aan de Directeuren, wegens gepretendeert gedaan verschot, hoe informeel zulks ook mogte geschiet zyn, en so een Planters Plantagie werd by executie verkogt, (daar mogelyk als dan wat meerder haast mede zoude gemaakt werden,) en Geld in dese tyds omstandigheid eens ƒ50,000 Guldens, dat wy vermeinen nog te hoog gesteld te zyn, ja zelfs ten opzigten van veele durven stellen, dat, na alle die debatten op de prisatien gemaakt, waar van men so breed opgeeft, echter als dan, geen ƒ30,000 :: te zullen belopen. Dan zoude Heeren Directeuren voor hun verschot aan so een Planter gedaan, eerst gaan stryken met ƒ20,000 :: wanneer 'er nog resteerde ƒ30,000 :: en dan nog met tien per Cento van die ƒ30,000 :: en alſo zouden 'er voor de Geinteresseerdens, voor hunne verschotene ƒ100,000 :: als dan nog geen ƒ27,000 :: overschieten. Een fraije vinding! konnende men op dien voet, gerust zyne Obligatien ten hoogsten op 25 per Cent calculeren. Hier by tragt men de Geinteresseerdens de strop om den hals te krygen, en die men by de daar op volgende periode, sagtjes zoekt toe te trekken, door dese insertie: dat men op de Obligatie, by de betaling der voorgemelde drie per Cento zal noteren, *dat die betaling gedaan werd op de voorwaarden in dat* fraije *Bericht begrepen*; waar aan so een ontfanger zig dus zoude hebben gesubmitteerd. Een kunsje (*) 't welk men geleert heeft, zedert men

(*) Of dit kunsje bestaanbaar zal of kan zyn, om *misleide* lieden, welke de *ingewikkelde* meeninge, en dus de kragt van het Bericht niet begrepen hebben, en 't zy door zich zelven of anderen, de drie per Cent Intressen op hunne Obligatien hebben ontfangen, of doen ontfangen, die door fraaije aantekening, (waar door de Directeuren zig een Meesterschap aanmatigen om een ander 't zyne te ontnemen, sonder dat zy daar toe bevoegtheid van eenig Rechter be-ko-

men bevonden heeft, dat de menschen door alſo dikwils door ondertekeningen bedrogen te zyn geworden, huiverig zyn, om daar toe meer te komen, en nog veele eenvoudige menschen door timiditeit, van te tekenen, te rug gehouden werden, welke men (op deſen voet ongevoelig, door het ontfangen van die geoffereerde drie per Cento, ſuſtineert, zig aan die voorgeſlagen Conditien verbonden te hebben; ſonder dat de daar by belang hebbende parthy, intusſchen heeft geſien, of konnen oordeelen over dat enorme verſchot, waar voor men op die wyſe zoekt præferent te werden. Welk ſuſtenu ſo wel als dat Directeuren præferent voor hunne verſchotten zynde, (formeel of informeel gedaan,) wy met verwondering vernemen, dat voorgegeven word door Amſterdamſche Practizyns op het ſterkſte, te zullen werden geſoutineert. Op wat gronden? Dit betuigen wy ons te geleerd te zyn, ja zelfs denken wy dat het nog verre van daar is, dat men na eenige regten of billykheid, daarmede met ons concurrent zoude konnen komen.

Brief aan Commiſſ. wegens voorſz. berigt.

Het is dus, ſo het ons voorkomt van de uitterſte noodſaaklykheid, dat de Geintereſſeerdens werden gewaarſchouwd, om door zulken informele handelwyſe, zig door het ontfangen, van die gevaarlyke geoffereerde betalinge der Intreſſe van drie per Cento niet te laten misleiden. En verder te overleggen, wat tot conſervatie van hun allenſints goed regt nodig is.

Waarom by ons in bedenking is gekomen, dat eerſtdaags een Comparitie, of een publicque plaats, van alle de Geintereſſeerdens te beleggen. En het drygende gevaar hun aldaar ten duidelykſten voor ogen te ſtellen. Dan alvorens hier toe te komen, hebben wy niet alleen geoordeelt, daar van Uw Ed. Geſtr. kenniſſe te geven; maar daar en boven aan Uw Ed. Geſtr. in conſideratie te geven, of het niet beter en gevoeglyker zoude zyn, dat Uw Ed.

komen hebben,) van hun notoir recht te ontſetten, ſal men aan de tyd te beſliſſen, over laten.

Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt.

Ed. Gestr. sodanige Comparitie sonder verder uitstel beleiden, en daar by voor eerst te kennen gaven, dat door die periode *van kennis gevinge* aan Uw Ed. Gest. in het Bericht te vinden, men niet moeste begrype Uw Ed. Gest. *approbatie* daar aan verleend te zyn. So als by na een ieder daar uit sustineert; en door den Opsteller van dit Bericht ook wel begrepen zal zyn. Maar dat Uw Ed. Gest. integendeel in veelen opsigten, van de gedagten van Heeren Directeuren dissentieren: So als wy vermeinen te mogen hopen en vertrouwen, en daarom in consideratie geven, of Geinteresseerdens niet eenige uit den hunnen wilden qualificeren, om met en benevens Uw Ed. Gestr. so wegens dat opgegeven saldo, als anders ondersoek te doen, waar uit het zelve spruitende was; en verder om was het mogelyk in der minnen met Directeuren sodanige schikkingen te maken, als men zoude oordelen, ter vermeidinge van kostbaare Procedures, eenigsints nog te konnen bestaan. Terwyl wy intusschen hopen en vertrouwen, dat Uw Ed. Gestr. onse welgesinde pogingen in dat dagligt zullen beschouwen, als te geschieden, om so voor ons eigen intrest, als voor dat onse mede Geinteresseerdens (waar onder Weduwen en Weezen zig bevinden.) so veel mogelyk te waaken: En dus allensints so uit hoofden van Uw Ed. Gestr. qualiteit, als waare menschlieventheid, met voor by zien, in dit geval van alles wat daar tegen zoude konnen stryden, dit wel zult willen helpen bevorden. Het beleggen van hoedanige Comparitie, wy by desen van Uw Ed. Gestr. op het serieuste zyn versoekende. Terwyl wy solliciteren, voor het einde van de volgende week te mogen weten, of Uw Ed. Gestr. tot het beleggen van sodanigen Comparitie zullen gelieven te resolveren: Op dat wy andersints onse maatregelen daar na zouden moeten en konnen nemen, dewyl het ons voorkomt, van de uitterste noodzaaklykheid te zyn, dat zulks sonder verder uitstel geschied; ten einde so veel mogelyk voor te komen, dat indien

de

de bovengem. sustenue, tegens onse gedagten moeste doorgaan, de menschen door het ontfangen, van die voor hun als dan nootlottige drie per Cento, verstaan moeten werden in die ongehoorde Conditien te hebben geacquiëscеert, als dan geen meerder van hun zig daar door ongelukkig maken. *Brief aan Commiss. wegens voorsz. berigt.*

Inmiddels de eer hebbende ons met alle hoogachting te tekenen

Wel-Ed. Gestr. Heer!

Uw Ed. Gestr. DW. Dienaar.

Een der Heeren Commissarissen vervoegde zich hier op uit aller naem by eenen der Heeren belanghebbende, welken bovengemelden brief hadden getekend, en verklaerde hoofdzakelyk by monde: „ Dat zy Commissarissen gezien hadden „ die Missive, ondertekend door agt of negen „ van de Geinteresseerdens, en geoordeeld hadden, ten versoeke van deselve, geen Comparitie te moeten beleggen; maar aan hen over „ te laten, wat zy oordeelden daarin te willen „ doen."

Hierop vonden de Belanghebbenden goed eene vergadering tegen den 26 Augustus 1780 te beleggen, welke ook ten dien dage in het Maliehuis gehouden is, op welke uit naem van zommige belanghebbende, aen de overige, zaemgeroepene en verschenen zynde, het volgend voorstel geschiedde:

MYN HEEREN!

Eenige Geinteresseerdens in de Negotiatie ten lasten van Planters in de Colonien van Essequebo en Demerary, onder directie van de Heeren *Ryneveld en Soonen* te Amsterdam, geinformeert zynde ge-

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo *enz.*

geworden, van de so zeer merkelyke vermindering der renten dezer Negotiatie, door een offerte van drie per Cento, op den voet van zeker Bericht, by de Notaris *Kier van der Piet* te Amsterdam, ter examen nedergelegt; hebben uit hoofde van het interest of belang dat zy in dese Negotiatie hadden, alvorens zig aan die offerte te gedragen, aan zig zelven verpligt geoordeelt, om op het een en ander so veel mogelyk ondersoek te doen, en na dat zy zulks gedaan hadden, bevonden, geensints stilzwygende te moeten passeren, of te konnen acquiësceren, aan eene so zeer voor hen en alle Geintereseerdens nadelige onderneming, als welke de volstrekte gevolgen der gemelte offerte zullen zyn. Te minder: daar al wat de Directie van den staat deser Negotiatie tot hier toe heeft afgegeven, altoos daar op is uitgekomen, *dat dezelve zig in de allervoordeligste staat bevond*, waar van eerlang aanmerkelyke aflossingen stonden te geschieden, en dit als een reden aan sommige geinteresseerdens heeft opgegeven, waarom zy zig op het uitgeven der nieuwe Interest Coupons niet konnen bepalen.

In en onder het afgeven van dese allesints voordeelige berigten, waar op de Geinteresseerdens zig alhier betrouwden en gerust stelden, is 't, dat op het alleronverwagst, dit voorgemelt so hoogst nadéelig Bericht voor den dag komt, verzelt gaande met een, op een groot blad papier by een gestelde, en in verscheide colommen opgetrokkene sommen, om by forme van Staat deser Negotiatie te doen dienen, en zulks, zo tot bewys, van de nadeligen staat derzelve Negotiatie, als om te verstrekken tot aandrang van de middelen by het Bericht ter neder gestelt.

Dan hebben eenige Geinteresseerdens alhier vermeind, dat nog het een nog het ander daar toe diende, en hebben dienvolgende om redenen, hier by breder op te geven, dese Comparitie belegt, en zulks tot dat einde, als by de advertentie in de onderscheide Couranten vermelt, aan een ieder bekent is.

En

En omme als nu daar aan te voldoen, zal het voor af nodig zyn, aan de Geintereſſeerdens voor te houden, den inhoud van het Bericht, het welk aldus luid: (*)

Voorſtel wegens de negotiatie op Eſſequebo enz.

Uit welk Bericht de Geintereſſeerdens verſtaan, dat de Directeuren tot een grond van 't zelve leggen, alle de præcautien die zy gebruikt hebben, om voor de ſecuriteit van de reſpective Geltgevers in deſe Negotiatie zorg te draagen, en dat daar van onder anderen, de aanzienlyke reductien, welke zy Directeuren met overleg van Heeren Commiſſariſſen, in de door de Planters overgeſonden priſatien, gemaakt hebben, ten exempel kunnen verſtrekken.

Waarop de Geintereſſeerdens remarqueren:

Dat hoe zeer een ſodanige præcaute mogte zyn gebruikt geweeſt, en dat daar uit af te leiden is, dat men ſo veel mogelyk heeft tragten te voldoen, aan de ſtrickſten ſin van het eerſte Articul deſer Negotiatie, waar by vaſt geſtelt is, dat aan de Planters op hunne Plantagien, niet verder of meerder, dan voor de helft of uiterlyk vyf achſte der waarden, de Gelden wierden opgeſchoten;

So is het de Geintereſſeerdens alhier voorgekomen, dat daarmede aan het generale plan deſer Negotiatie, alleen, niet voldaan is geworden.

Om dat 'er behalven de waarde van de Plantagien, nog andere redenen konnen zyn, waarom deſelve in de Negotiatie niet behoorden te worden geadmitteert, waar op den inhoud van het 3de Articul der Conditien van deze Negotiatie duidelyk genoeg beoogt, ſo als die redenen 'er ook waarlyk zyn.

Alſo, dat de Plantagien ſodanig afgelegen zyn, dat derzelver legging ter behoud gevaarlyk is, of dat den af en toevoer van de producten en noodwendigheden, altoos niet dan met zeer ſwaare koſten moet verzelt gaan; of ook, dat de gronden van dien aart zyn, dat men met reden van derzelver

(*) Zie hier voren, bl. 1125.

Voorstel wegens de negotiatie op Esse-quebo *enz.*

ver vrugtbaarheid, geen verwagting hoe ook te maken heeft.

Daar 't 'er ook almede voornamentlyk op aankomt, te letten, welke Planters men onder de Negotiatien aanneemt. En dus, dat daarin niet werden geadmitteert de sodanige, welke bevorens onder een andere Directie zyn geweest, en die ter zuivering van die Directie in de noodzake zyn gebracht geweest, om na een ander heen komen te hebben moeten omsien.

Alle het welke de Geintereseerdens alhier, vertrouwen met redenen te hebben moeten reflecteren, en besluiten, dat, wanneer dit een en ander gepaart met de opgegevene præcautien, teffens was uitgevoert geworden, deze Negotiatie so ligt die onaangename gevolgen niet zoude ondervonden hebben, om, so als het Bericht opgeeft, *recours* te hebben moeten nemen tot dit ongelukkig remedie, *van de Agendarissen te gelasten, om de Negotiatie van alzulke Plantagien, waar van in het geheel geen accres, of verbetering te wagten is, op de convenabelste wyze te zuiveren.*

En daar het, zedert een geruimen tyd herwaarts, (so als uit het Bericht en daar by geëxhibeerde staat af te leyden is) met den toestant deser Negotiatie alsso gelegen is geweest, heeft het de Directie goed gevonden, het zelve voor de Geintereseerdens te blyven secreteren.

En het boven dien, als een bisondere gunst doen voorkomen, dat zy Directeuren in die staat hebben gecontinueerd, met de uitbetalinge der Interessen en het fourneren der benodigtheden aan de Planters.

Dog welken aangaande de Geintereseerdens alhier vertrouwen met grond te mogen vragen; waarom heeft de Directie in dese gesteldheid met de betaling der Interessen gecontinueerd? of, wie heeft Directeuren daar toe geauthoriseert? en wat is dog de reden geweest waarom Directeuren aan de Geintereseerdens die opening niet hebben gedaan; so ras het geval exteerde, dat uit de verminderde prys

van

van de Producten de Interessen niet konden betaalt worden? ten einde men in tyds op sodanige middelen tot redres konden bedagt zyn geweest, dewelke aan geene onzekere uitzigten afhankelyk waren, en waar door de Geinteresseerdens niet moesten bloot gestelt worden, om in het vertrouwen, dat het met den staat dezer Negotiatie in allen opzigte wel was, en alsso, op een ongevoelige wyse, als 't ware hun Capitaal op te eeten, en dit onder het voorwendsel van een gesegt *voorschot*, niet enkel *aan de Planters*, maar so als men by Bericht ook heeft ter neder gestelt, *aan de Geldgevers gedaan.*

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo enz.

Daar wat het voorschot aan de Planters gedaan betreft, komt het zelve aan de Geinteresseerdens alhier so voor; dat hetzelve niet anders kan geconsidereert worden te zyn, als de particuliere zaak van de Directeuren en die Planters. En het welk ook alleen ten voordeele van de Directeuren heeft verstrekt, edog niet alsso, dat het zelve in præjuditie van de Conditie vervat by het 5de Art. deser Negotiatie konde of vermogte uittelopen.

By die Conditie staat als een beslisste zaak zeker, *dat de Interessen voor alle andere zaken, eerst zullen moeten worden voldaan uit de producten.*

Dienvolgende zal men daar uit op geene wyse, even min als uit eenige andere Conditien deser Negotiatie, konnen afleiden, dat de Directeuren ter zake van eenig voorschot aan de Planters gedaan, een recht bekomen of verkregen hebben, om die somme op de Generale Rekening of staat deser Negotiatie te brengen, en, so als zy contrarie aan de voorgemelte conditie bestaan te doen, (blykens de geëxhibeerde staat,) van het provenue der ontfangen retouren af te trekken; veel min, dat aan de Directeuren eenig recht zoude toekomen, om, uit hoofde van die hunne verschotten, met hen sodanige nadelige schikkingen aan te gaan, waar door zy in præjuditie van der Geinteresseerdens eerste recht van Hypotheecq, deselve als 't ware by præferentie zouden konnen incasseren.

Te

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo *enz.*

Te min, daar het uit den aart der zake bewyselyk genoeg is, dat de voorschotten door Directeuren aan Planters gedaan, ten nadeelen van het recht van Hypotheecq der Geintereſſeerdens, een ſodanig recht van præferentie niet hebben. Ja, is 't, volgens het aveu, dat Directeuren met hun Bericht in desen tragten te effectueren, zeker, dat zy ſtilſwygende erkennen, ook een ſodanig recht niet te hebben, en zal zulks te minder in aanmerking komen, als het uit de Conditien deſer Negotiatie onbetwiſtbaar kan betoogt worden, dat het de poſt van de Directeuren en derſelver Agendariſſen voornamentlyk is, om voor de zekerheid der Capitalen van de Geldgevers en dus van de Hypotheecquen op alle mogelyke wyſe te moeten ſorgen, en dus niet, om door hunne eige verrichtingen, ter bereiking van biſondere oogmerken, daar aan eenige præjudicie toe te brengen.

En zyn de Geintereſſeerdens alhier, te meerder in hun gevoelen geſterkt geworden, als zy geſien hebben, dat dit by andere Negotiatien wel degelyk in aanmerking is gekomen, en daarom de reden heeft uitgemaakt, dat aan de Directeuren van deſelve, voor de verſchotten der Noodwendigheden van de *Plantagien*, by contract, geen verder of ander recht, als van tweede Hypotheecq gelaten is. (*)

(*) By Contract van de Negotiatie onder Directie van *Dirk Wernart van Vloten*, Notaris binnen Utrecht, op de Plantagie *Nooitgedagt*, is onder anderen Art. 5. bevoorwaard:

De Geldopnemers zullen verpligt zyn, de Producten op de voorſchreve Plantagie vallende, te conſigneren aan den Directeur van dit Fonds, ofte wel aan den geenen, welke hun daar toe door den voornoemde Directeur zal werden opgegeven, waar toe verkoſen is de Heer *P. W. van den Heuvel* te Amſterdam, om uit de voorſchreve Producten de jaarlykſe Intereſſen te voldoen en de benodigheden voor de Plantagie te betalen, welke, by aldien dieswegens in het verſchot mogte geraken, altyd behouden zal recht van tweede Hypotheecq op de gemelde Plantagie. Zullende gem. Heer *J. C. van den Heuvel* en Huisvrouwe dezelve by reiteratie deſer Acte, uitdrukkelyk daar voor moeten verbinden, om na afbetaling van het eerſte Hypoteecq van 243000 guld., met de Intereſſen, den voorn. Heer *P. W. van den Heuvel*, ter zake voorſchr. daar op te laten prefereren.

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo *enz.*

Geswegen dan, daar in cas subject by de Conditien deser Negotiatie niet het allerminste bepaalt is.

Maar boven dien, behoord alhier in overweging te komen, dat gelet, de zekerheid van de Hypotheecquen, met die voorsorge is verselt geweest; als waar van het Bericht so nadrukkelyke vermeldinge doet, en dat 'er dus voor geen schaden te vresen was, wat redenen 'er dog geweest zyn; om, so als behoord hadde, de respective Planters hunne engagementen niet stiptelyk, volgens de conditien deser Negotiatie te hebben doen presteren, en by non voldoeninge, tegens de gebrekige, by executie te hebben geprocedeert, en also in tyds de Negotiatie te hebben ontdaan van al zulke Planters en Plantagien, waar van niet anders dan schaden te verwagten was, veel eerder, dan met het aanhouden van deselve, gelegentheid te geven, dan het goede door het kwade wierd geconsumeert. Het welk men vermeind, dat ten aanzien van de gebrekige als nog behoorde te geschieden, en daar door voor te komen, dat de Negotiatie door het doen van sodanige voorschotten, waar voor men præferentie boven de Hypotheecquen tragt te effectuéren, niet werde bloot gestelt, om door de voordeelen, welke de Directeuren daar uit alleen komen te genieten, en dus *alleen* door de Directeuren te werden opgegeten.

't Welk het notoire gevolg zal zyn, (*) ingeval

(*) Ter betoog, dat dit zeer gegrond is, hebbe men maar in te zien de staat deser Negotiatie, en men zal bevinden, dat de Plantagie *Charles Hoop*, is geprisseert voor het geheel, op *f* 20995 - : - : en dat daar op genegotieert is *f* 13000 - : - : en dat de verschotten bedragen *f* 15290 - : : makende deeze twee posten te samen *f* 7295 : - : - meerder als de geheele prisatie beloopt.

En niet veel beter is het, met de Plantagie *Caap de Goede Hoop*, waar van men by de staat vind, dat daar op genegotieert is *f* 3000 - : - : en het aan dien Planter gedaan verschot bedraagt *f* 3106 - 17 - : het welk niet alleen *f* 106 - 17 - : meerder is, als 't Hypotheecq beloopt, maar op *f* 298 - 3 : -

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo *enz.*

valle Directeuren in hun oogmerk komen te slagen; en zy op dien voet by het vervolg de uitschotten aan de Planters konnen doen, alsso 't dan geenzints van hun belang is, tot executien te procederen.

En of men van die reden niet zoude mogen afleyden, de moeijelykheid, en het nadelige dat 'er in de tegenwoordige tydsomstandigheid voor de Negotiatie te vreesen is, by aldien met de executien nu, *in eens* à la rigeur wierd voortgevaren, en dus om de Geinteresseerdens, daar van af te schrikken, so als men dit by Bericht doet voorkomen, wil men gaarne ter beoordeling van de Geinteresseerdens overlaten: als men in dese niet wel zal konnen betwisten, dat de oogmerken, en het daar uit voort te spruiten belang van Directeuren zeer geopposeert zyn, aan dat van de Geinteresseerdens.

Men vind, wel is waarheid, by het Bericht opgegeven, dat de zuivering met vier verscheyde Planters reeds geëffectueert is, sodanig, dat de Negotiatie daar by geen schade heeft gehad.

Edoch zal men het verstand daar van, *uit den staat*, by het Bericht geëxhibeert, niet ligtelyk konnen opmaken.

Even

na, de geheele prisatie uitbrengt. Zo als men van gelyke op dien staat vind, dat op de Plantagie de *Dankbaarheid* is genegotieerd *f* 28000 - : - : en is boven dien aan de Planter verstrekt *f* 20342 - : : te samen bedragende *f* 48842 : : uitbrengende *f* 642 : : meerder, als de opgegeven prisatie voor 't geheel bedraagt.

Welke voorschreve Plantagien, als het voorstel, by het Bericht opgegeven, doorgaat, niet alleen bereids geconsumeert zullen zyn, maar zullen de Geinteresseerdens, (blykens het geene by de hier na volgende Missive betoogt word,) met het verlies van die hunne Hypotheecquen, voor het te kort komende op het verschot van Directeuren, nog belast blyven, om dat zelve verschot, by præferentie, aan de overig blyvende goede Plantagien te zien verhalen. Het welk geen aangenaam, maar niet te min notoir gevolg der acceptatie van der Directeuren geproponeerden zyn zal

Even weinig, als men daar uit zien kan, welke Plantagien 'er onder executie zyn gebracht, te weten: of 't Plantagien zyn, die by den staat zyn opgegeven (*), dan of deselve daar afgelaten zyn, als mede niet, hoe het met die executie gelegen is, of deselve tot den uiteinde toe zyn voortgeset; en hoedanig ten aanzien der afgelopen executien, so wel, als van de zuivering der gemelte vier Plantagien, het employ der daar van geprovenieerde penningen, ten behoeve van de Negotiatie is geweest, en dus was het effect van dit een en ander is geweest.

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo enz.

En daar het by 't Bericht als een merkelyke reden van beswaar voorkomt, dat verscheide Planters hunne Producten gebruikt hebben, om zig uit de voorheen geprotesteerde, en met den herwissel van 25 per Cento geretourneerde Wisselbrieven te redden, en alsso zig zelven het nodige voor hunne Plantagien te verschaffen, is 't niettemin van aangelegentheid voor de Geinteresseerdens te weten, wat daar van de reden heeft uitgemaakt.

Te meerder, daar aan dit diverteren van Producten, werd toegeschreven, dat zy Directeuren daar door veel al met ledige handen zal blyven sitten, en dit, gevoegt by de laage pryzen van de verkogte Producten (volgens het Bericht) van dit gevolg is geweest; dat de Directeuren van tyd tot tyd, in dat so zeer aanmerkelyk verschot zyn geraakt, als uit den staat der Negotiatie, welke nevens het Bericht, aan de Geinteresseerdens geexhibeert, zoude komen te blyken.

Om het rembourssement van welk verschot te vinden, en wel, daar 't (na inhoude van het Bericht,)

(*) Ten aansien van de Plantagie de *twee Gebroeders*, geeft ons de Rotterdamsche Courant van den 31 Aug. 1780. het bericht, dat deselve in decreet is gebracht, om in de maand May 1781. verkogt te worden. Die Plantster is met primo July 1780. schuldig *f* 16286-17-: boven het genegotieerde Capitaal.

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo enz.

richt,) in de tegenwoordige tyds omstandigheid, voor de Negotiatie ten uitterste nadeelig zoude zyn, by aldien 'er met de executien der Planters, nu in eens a la rigueur, wierd voortgevaren, en dus om die executien te prævenieren, als mede om aan de zyde van de Directeuren zig op een *redelyke* wyze, nopens de betaling van het voorschreve verschot, van tyd tot tyd te laten vinden, en inmiddels de Geintereſſeerdens niet van alle genot van Intreſſen te destitueren, zyn zy Heeren Directeuren daarom te raden geworden te proponeren (sonder te melden of dit voor eens, dan of zulks jaarlyks zal zyn,) eene afschryvinge van drie per Cento, op den voet als by het meergemelte Bericht, staat uitgedrukt.

Deze Convocatie is ingevolge van de daar toe gestelde advertentien in de Couranten, ook speciaal belegt om aan de Geintereſſeerdens voor te stellen, het gevaarlyke dat 'er in het geoffereerde van die drie per Cento renten, gelegen is.

Dit vertrouwt men, niet klaarder te konnen geschieden, dan, om aan de Geintereſſeerdens voor te lesen, den inhoude van die Missive, waarmede eenige Geintereſſeerdens binnen dese Stad, zich hebben geaddreſſeert, aan Heeren Commiſſariſſen deser Negotiatie.

En welke Missive is geweest van desen inhoud: (*)

Uit den inhoude van welke Missive, men vertrouwt, dat duidelyk het gevaarlyke, dat 'er in het Bericht ten aansien der geoffereerde drie per Cento legt, aangewesen is.

De Geintereſſeerdens welke zig door die Missive aan Heeren Commiſſariſſen hebben geaddreſſeert, vertrouwden, dat zy met een rescriptie van deselve Heeren zouden zyn vereert geworden.

Dan heeft een der Heeren Commiſſariſſen, aan een der Heeren ondertekenaren der gemelte Missive, zig daar op, uit naam van de gesamentlyke Hee-

(*) Zie hier voren, bl. 1128.

Heeren Commissarissen, substantieel in deser voegen mondeling verklaart:

Voorstel wegens de negotiatie op Essequebo enz.

Welk antwoord gelegentheid heeft gegeven tot het beleggen van dese Comparitie, ten einde met den anderen te Concluderen, wat in desen het raadsaamste wesen zal.

En of de Geintereſſeerdens dan niet van gedagten zouden zyn, een Commissie van twee of meerder Heeren te maken, om door deselve te doen formeeren een adres aan Heeren Commissarissen, inhoudende een pertinente opgave van alle de beswaren der Geintereſſeerdens, ten einde, dit addres opgemaakt zynde, ter tekening aan onderscheide Comptoiren so alhier als elders te leggen, om na afloop van 't zelve, zig uit naam van de ondergetekende Geintereſſeerdens, daar mede te vervoegen aan Heeren Commissarissen, om van hun Ed. te verkrygen de vereyschte adsistentie tot het nodige redres in dese Negotiatie.

Op dit voorstel wierdt by deze vergaderde belanghebbende besloten, „ dat eene Commissie van „ twee of meerder Heeren zoude gemaekt wor„ den, om door dezelve te doen formeeren een „ adres aen Heeren Commissarissen, inhoudende „ eene pertinente opgave van alle de bezwa„ ren der geintereſſeerdens, ten einde, dit ad„ dres opgemaekt zynde, ter tekening aen on„ derscheidene comptoiren, zo te Utrecht als „ elders te leggen, om na afloop van 't zelven „ zich uit naem van de ondergetekende Geinte„ reſſeerdens daer mede te vervoegen aen Hee„ ren Commissarissen, om van hun Ed. te ver„ krygen de vereischte adsistentie tot het nodig „ redres in deze Negotiatie."

Ter uitvoering van dit genomen besluit wierden vervolgends deze vyf Heeren benoemd, *De*

Ridder, Heer van Almkerk, *Do. Reytz*, *G. van Royen*, *D. W. van Vloten* en *G. Bentink.*

Eindelyk wierdt dit voorstel nog met dit Byvoegzel besloten.

„ Boven het geen hier voren (zeggen de Voor-„ stellers) pag. 1130, 1141. by wyze van aen-„ merkingen, uit den staat deser Negotiatie is „ opgegeven, zyn de reflectien ook nog op het „ volgende gevallen:

„ Of Directeuren bevoegt zyn, om het inge-„ houden ½ per Cent aan eigen handen te beta-„ len, invoegen zy zulks met het zelve af te „ trekken van de saldo's van primo July 1779. „ tragten te doen. En so ja, hoe men dan het „ montant van de saldo's op primo July 1780. „ begrypen moet.

„ So die saldo's dan nog *f* 735292 - 11 - : moe-„ ten blyven, is het verschot in een jaar geaug-„ menteert *f* 167203 - 15 - : of so het ½ per *Cent* „ van de saldo's met primo July 1780 moet af-„ getrokken worden, komt 'er als dan nog te „ blyken, dat de Rekeningen van de Planters in „ een jaar met *f* 108240 - 7 - : geaccresseert zyn, „ het welk een niet min sterke proef uitlevert, „ dat de præferentie van de voorschotten in staat „ is, om binnen zeer korte jaren de geheele Ne-„ gotiatie te consumeren.

„ Voor al, als de Directeuren aan de Planters, „ de Interessen voor de genegotieerde Capitaalen, „ tegens ses per Cento op Rekening konnen „ stellen, gelyk dit de berekening van de saldo's „ op primo July 1780. by den staat deser Nego-„ tiatie opgegeven, uitwyst: en dat zy Directeu-„ ren daar van maar drie per Cent aan de Geld-„ gevers zouden uitreiken.

„ Men

„ Men vrage eens, daar het verschil in die ren-
„ ten op één jaar, niet meer dan ƒ66,000-:-:
„ uitbrengt, ten wiens voordeelen zoude die
„ ƒ66,000-:-: moeten komen? Zullende deselve,
„ boven het recht van præferentie, dat de
„ Directeuren buteren, ook nog by hun genoten
„ worden?

„ Daar het ook zyn bedenkelykheid heeft, dat
„ *Pierre L. Amirault*, *John Job*, en *Patterson en*
„ *Butley*, ieder, op primo July 1780. een so
„ merkelyk kwaad saldo hebben en schuldig zyn,
„ en dat men des niettegenstaande op den staat
„ der Negotiatie vind, dat deselve ƒ1880-11-:-:
„ ƒ525-3-: en ƒ1449-3-: over geremitteert
„ hebben, sodanig, dat men die drie sommen
„ om in cassa te behouden, van het montant der
„ ontfangen retouren over 1779. heeft afgetrok-
„ ken."

Tweede Aenhangzel op het jaer 1780.

ROTTERDAM.

Ons zyn wat laet ter hand gekomen eenige Keuren en Publicatien, welken wy egter geoordeeld hebben niet te moeten verzwygen.

De eerste is eene ordonnantie op het verkopen van aerde potten en pannen van den 7 der voorgaende Maend November, en aldus luidende:

Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Rotterdam ondervindende, dat by de Ordonnantie op het verkopen van aarde Potten en Pannen in dato 28 January 1719 en de Publicatie in dato 10 Augustus 1737, mitsgaders by de Alteratie op de-

Ordonn. op 't verkopen van potten en pannen.

zelve Ordonnantie in dato 8 October 1765 nog deswegens niet genoegzaam was voorzien, hebben, na voorgaande deliberatie, goedgevonden en verstaan op nieuw te ordonneeren en te statueeren, gelyk met te niet doening van de voornoemde Ordonnantie, nadere Publicatie en Alteratie, geordonneert en gestatueerd word mits dezen.

Art. I.

Niemand het zy Burgers of Vreemden *zullen* vermogen eenige aarde Potten of Pannen met Scheepen, Schuyten, Wagens, of anderzints, *langs* de straaten, of kaaijen uit te venten, nogte ook *binnen* deze Stad, of Jurisdictie van dien te brengen, of verkopen eenige wrakke Potten of Pannen.

II. Geene Potten verkopers van buyten inkomende, zullen vermogen hunne aarde Pannen of Potten te verkopen, als ter geordonneerde plaatzen, en uytgezondert in de Kermis week op de gewoonlyke Marktdagen.

III. Dog zullen de Potten verkopers, Burgers en Inwoonders dezer Stad zynde, ook op de andere dagen van de week uit hunne Scheepen, Schuyten, of Ligters, ter geordonneerde plaatze liggende, hunne Potten en Pannen vermogen te verkopen, met dien verstanden nogtans, dat het nog aan de Potten verkopers van buyten inkomende, nog aan de Potten Schippers, of Grossiers, Burgers en Inwoonders dezer Stad zynde, zal vry staan aan iemand, geen nering in dezelve doende, aarde Potten of Pannen in minder quantiteit te verkopen, dan met twaalf worpen te gelyk.

IV. En zullen alle dezelve Potten-Schippers en Grossiers gehouden zyn, om de gemelde twaalf Worpen in eens af te leveren en ten dien eynden verpligt zyn dezelve, naar de grootheid en hoeveelheid der stukken, te laden in een Mande, of Wagen, zonder dat zy zullen vermogen dezelve twaalf Worpen, onder eenig pretext, te splitzen, of by kleindere gedeeltens af te leveren en de luyden t'huys te bezorgen.

V. Edoch zal het, tot gerief der Neering doende Lie-

Lieden in aarde Potten en Pannen zo binnen als buyten deze Stad woonagtig, den Potten-Schippers, Burgers en Inwoonders dezer Stad zynde, vry staan aan dezelve, gelyk ook (voor zo veel de Stilletjes Potten aangaat) aan de Witwerkers, te mogen verkopen en afleveren zoo veel en zoo weinig stukken, als zy zullen benodigt hebben. *Ordonn. op 't verkopen van potten en pannen.*

VI. Die eenige van deze Poincten zal komen te overtreden zal verbeuren al het voorsz. verkogte, of ingebragte Aardewerk en daar en boven een boete van vier en twintig Guldens te appliceeren ten behoeven van den Heer Officier, van den Armen en van den Aanbrenger, elk voor een derdepart.

VII. En werden tot de bekeuringe gequalificeert, de Hoofdluyden van het Metzelaars Gilde, waar onder dit is resorteerende, de Winkeliers van Potten en Pannen, en de Hellebaardiers dezer Stad.

Aldus gedaan en gearresteert by de Weth der Stad enz.

De tweede is een besluit van de Heeren van de Weth dezer Stad, by 't welk hunne Edele Groot Achtbaren den 7 November 1780 goedgevonden hebben: „ het loon voor het afmaken van de „ Zeep agtendeelen te verhoogen met twee stuy- „ vers, en mitsdien de Lyst van de volle Knegts- „ loonen, by de Ampliatie op de Ordonnantie „ van het Kuypers Gilde, in dato 16 April 1779. „ gemaakt, ten opzigte van het Zeepvaatwerk „ te altereeren en te verhoogen in manieren als „ volgt:

„ Agtendeelen, per last van veertien stuks,

„ Voor 't steeken van de duigen	*f* 0 : 9 : -
„ —— —— —— 56 bovenstukken	- 0 : 3 : 4
„ —— het afmaken van twee bodemstukken." . .	- 1 : 0 : -
	f 1 : 12 : 4

De

De derde is eene Publicatie, rakende de Herbergiers enz. zynde van den 11 November 1780. en aldus ingerigt:

Public. rakende de Herbergiers enz.

Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Rotterdam in overweging hebbende genomen de noodzakelykheid, om, zo tot onderhoud eener goede order en politie, als tot exacter administratie der Justitie binnen deze Stad, alle Logementhouders, Herbergiers, en generalyk alle, welke *zig* generen met Slapers voor geld te houden, onder de verpligting te brengen, van dagelyks een naauwkeurige en behoorlyke opgave te doen van alle personen, welke by hun vernagten; hebben goedgevonden te ordonneeren en te statueeren, zo als haar Edele Groot Agtbaare goedvinden, ordonneeren en statueeren mits deezen.

Dat van nu voortaan alle Logementhouders en Herbergiers zullen gehouden en verpligt zyn, om by een schriftelyke opgaaf, door hun behoorlyk met dag en datum ondertekend, alle avonden *voor* tien uuren aan den Heer Hoofd-Officier dezer Stad kennis te geven van de naamen, qualiteiten en beroepen der persoonen, welke derzelver verblyf by hun houden, met byvoeging tevens van de plaetzen, van waar zy komen, en waar naar toe zy zeggen zig te willen begeven.

En wanneer eenige vreemde persoonen des avonds na tien uuren mogten arriveeren, zullen dezelve Logementhouders en Herbergiers gehouden zyn, om des anderendaags 's morgens voor negen uuren gelyken opgave te doen: alles op een boeten van zes guldens, te verbeuren voor elk persoon, welke door hun niet zal zyn opgegeven.

Op gelyke boeten zullen ook, even als de Logementhouders en Herbergiers, geene Slaap-houders vermogen eenige personen, van wat soort, conditie, of qualiteit dezelve zouden mogen zyn, om geld binnen hunne huysen te logeeren, ofte des 's nagts te slapen te leggen, zonder alvorens daar

daar van invoegen boven gemeld behoorlyk kennis te hebben gegeven, en daar en boven voortaan verpligt zyn, een ieder voor desselfs woning uyt te steken een bordetje, waar op geschreven staat: *Hier houd men Slapers.*

Aldus gedaan en gearresteert enz.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ZALT-BOMMEL. Den 14 dezer Maend heeft zyne Doorluchtige Hoogheid den Prinse Erfstadhouder aengesteld, in plaets van wylen den Heer Hendrik de Ruuk, in leven voorzittend Burgemeester enz., tot Scheepen en Raed dezer Stad, den Heer en Mr. *Otto de Virieu*, Richter in Boemelerwaerd, welken Heer heden den eed is afgenomen. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ZUTPHEN. In de plaets van wylen den Heere Mr. Izaek de Bruyn, Burgemeester dezer Stad, van wiens overlyden wy in het vorige stukjen gewag gemaekt hebben, is uit eene overgezondene Naemlyst, door zyne Hoogheid den Heere Erfstadhouder, tot Scheepen en Raed dezer Stad, in October 1780 aengesteld Jonkheer Mr. *August Robbert van Heeckeren*, Heer van Zuideras: welke voor eerst, volgens gewoonte, van de Ridderschap dezes Graefschaps, waer van hy sederd den jaere 1765 een Lid was geweest, mitsgaders als gewoon Raedsheer van den Hove Provinciael, in het welk hy zederd het jaer 1767 zittinge heeft gehad, afstand gedaen, en zyn ontslag bekomen heeft, en vervolgens op den 10 December daer aen volgende in eed genomen en ingehuldigd is.

ARNHEM. Jonkheer Mr. August. Robbert van Heeckeren, Heere van Zuideras, gelyk wy zo even uit Zutphen gemeld hebben, tot Scheepen en Raed der Stad Zutphen voornoemd, aengesteld zynde, is in deszelfs plaets weder op vertoonde Akte van zyne Hoogheid den Heere Erfstad-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

stadhouder tot gewoon Raad des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen, wegens de Ridderschap van dat Graefschap aengesteld, en vervolgens in eed genomen Jonkheer *Frans Jan* Baron *van Heeckeren*, Heer van Buerse.

HAERLEM. Den 8 dezer Maend is door de Wel-Edele Achtb. Vroedschap dezer Stad, tot Raed in dezelve verkoren, de Heer Mr. *Jacob Helmolt*, in plaets van wylen den Heer Mr. Karel van Dyk.

DELFT. Den 16 dezer Maend is door de Heeren Veertig Raeden dezer Stad, tot Mede-Veertig Raed verkoren, de Heer Mr. *Engelbert Pauw*, en zulks in plaetse van wylen den Heer Mr. Jacob Gaël, in leven Veertig-Raed en Oud-Burgemeester enz.

Wyders is door de Heeren Burgemeesteren en Regeerders derzelver Stad benoemd tot de Commissie ter Vergadering van Hun Hoog Mogende de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, om met den 1sten May aenstaende zitting te neemen, de Heer Mr. *Jacob van der Ley*, Veertig-Raad en Oud-Burgemeester. enz.

'sGRAVENHAGE. Den 14 dezer Maend hebben Hun Hoog Mogende den Heer *François Navonne* aengesteld tot Hoogstderzelver Consul, in het Koninkryk van Sardinien; en den Heer *Livinius la Coste*, tot hunnen tweede Consul te Barcelona.

Ook heeft ter Vergadering van Hun Hoog Mogende de Heer *Cornelis Wicbers*, den eed gedaen als Ontfanger van de Convoyen en Licenten te Worcum. Ter zelfder Vergadering heeft insgelyks den eed afgelegd, de Heer *Rienck van Burmania*, als Ontfanger van de Convoyen en Licenten te Mackum.

Nog heeft ter Vergadering van Hun Hoog Mogende de Heer Mr. *Martinus van Toulon* den eed afgelegd, als Ontfanger van de Convoyen en Licenten te Gouda.

Hun Edele Groot Mogende hebben op verkiezinge van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere

re Prinse Erfstadhouder, aengesteld: Tot Bailluw van Kennemerland, in plaetse van wylen den Heer Mr. Karel van Dyk, den Heer Mr. *Pieter Vermeulen*; en tot Collecteur van des Graeflykheids Tollen binnen Leiden, in plaetse van den overleden Heer Anthony Schwencke, den Heer Mr. *Willem Aernoud le Jeune*, welke beide Heeren ook in die hoedanigheid ter Vergaderinge van Hun Edele Groot Mogende den eed hebben afgelegd.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Door de Edele Mog. Heeren Raeden van Staten der Vereenigde Nederlanden, is aengesteld Jonkheer *August Robbert van Heeckeren*, Heere van Zuideras, tot Ontfanger der Gemeene Middelen over de Stad en Marquisaat van Bergen-op-den-Zoom, en Stad en Lande van Steenbergen, mitsgaders van den 20ste en 40ste Penning over laetstgemelde Stad en Lande enz., en zulks in plaetse van Jonkh. W. C. H. van Heeckeren van Brantsenburg, welke daer van bevorens zyn ontslag hadt verzogt en bekomen.

Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder heeft uit eene Naemlyst, aen Hoogstdenzelve overgegeven door de Heeren Bewindhebbers van de Oost-Ind. Maetschappy ter Kamer Rotterdam, aengesteld en gecommitteerd tot Bewindhebber ter Kamer voornoemt, den Heer Mr. *Izaek van Teylingen*, welk in die hoedanigheid, in handen van Hooggemelde Zyne Doorluchtige Hoogheid, den eed heeft afgelegd, en zulks in plaetse van wylen den Heer Abraham Gevers.

Ook heeft zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heer *Nicolaes Johan Storm van Gravezande*, aengesteld tot Postmeester van Eindhoven, in welke hoedanigheid dezelve, voor den Raed der Domeinen van Hooggemelde zyne Doorl. Hoogheid den eed heeft afgelegd.

GOUDA. Den 3. dezer Maend 's namiddags om drie ueren is, na eene langduerig verval van klagten, in den ouderdom van ruim 57 jaeren overleden,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAARENZ

[illegible] *[illegible] Prins*; Raed in de [illegible]rend Burgemeester dezer Stad, [illegible]ger der Convoyen en Licenten [illegible] op de Maeze.

[illegible] Den 16 dezer is op aenpryzinge van [illegible]luchtigheid Hoogheid den Heer Prinse [illegible]ouder, by Burgemeesters en Vroedschappen [illegible] Raed in de Vroedschap dezer Stad, aen[illegible], de Heer *Alexander Marius Cleyn*, Oud-Schepen dezer Stad, in plaets en by vrywilligen [illegible]nd van den Heer Oud-Burgemeester Jacob Cornelis Warry van Blootenburgh.

ALKMAER. Den 26 dezer Maend, hebben de Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad den Heer Mr. *Pieter Oowens*, Raed en Oud-Burgemeester dezer Stad, aengesteld, om met den eersten van Bloeimaend 1781 in de Vergadering van de Heeren Gecommitteerde Raeden in West-friesland en het Noorderkwartier wegens deze Stad zitting te neemen; en bestemd den Heer *Wigbold Adriaen* Grave *van Nassau-Woudenberg*, insgelyks Raed en Oud-Burgemeester dezer Stad, tot Raed ter Admiraliteit mede in Westfriesland en het Noordkwartier, tegens voornoemden eersten van Bloeimaend des aenstaenden jaers; en verders nog tegens den eersten van Bloeimaend 1781 tot Gecommitteerden ter Vergadering van de Heeren Staten Generael, den Heer Mr. *Jacob Baert*, Heer van Craenenbrouck, Raed en Oud-Schepen dezer Stad, alles op aenpryzinge van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder.

MIDDELBURG. Den 4 dezer Maend, is tot Commissaris over de Koorenbeurs en binnen Graanmarkt binnen deze Stad, open gevallen door het overlyden van den Heer Mr. Johannes Adriaen Wilhelmius, door de Edele Achtbare Heeren Burgemeesteren, Schepen en Raeden aengesteld de Heer Mr. *Jan Jacobus Macquet*, Scheepen dezer Stad.

VLIS-

VLISSINGEN. Den 22 dezer maend omtrent half zeven is alhier overleden den Heer *Nicolaes Lambrechtzen*, in zyn leven Oud-Scheepen en Oud Raed dezer Stad, mitsgaders Ontfanger van 't collaterael, en Postmeester alhier, en zedert den jaere 1752, Ontfanger van de zogenaamde Geestelyke Goederen in Walcheren.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VEERE. Den 30 dezer maend heeft zyne Hoogheid uit een overgeleverde naemlyst tot de regeering dezer stad, voor den jaeren 1781 benoemd; tot Burgemeesteren, de Heeren JOHANNES DE VRIEND, Dr. JACOB JOHAN ANDRIESSEN; en tot Scheepenen, de Heeren *Cornelis Adriaen Reynouts*, *Jan Byleveld*, *Michiel Bastiaensen*, Mr. *Daniel Pieter de Mauregnault*, *Willem Marinissen*, *Jacob Frederik Hesselberg*, *Pieter Haak Steenbart*, Mr. *Manta Stephanus van der Loeff*, en Mr. *Daniel de Bruin*.

UTRECHT. Den 27 dezer maend is in den ouderdom van byna 88 jaeren overleden, de Heer *Gysbert Franco* de *Milan-Visconti*, Baron des Heiligen Roomschen Ryks, Heere van Hindersteyn, Veldhuizen enz. Secretaris der Heeren Staten dezer Provincie.

LEEUWARDEN. Den 17 van Wynmaend heeft den Heer en Mr. Ayso van Boelens, eerste voorzittend en gewoon Raed in den Hove van Friesland, op den buitengewoonen Landsdag, om ontslag van deszelfs raedsheers amt verzogt, het welk Hun Edele Mogende, om deszelfs hooge jaeren (als hebbende dit amt zedert den jaere 1721 bekleed) goedgunstiglyk toegestaen hebben; dienvolgens hebben de Heeren Volmagten van het Kwartier van Oostergoo ter vervullinge van dit raedsheers amt, den 3 dezer, weder in benoeminge gebragt de navolgende Heeren:

Jonhr. Jan Poppe Andræ van Haren, J. U. Dr.
Mr. Johannes Casparus Bergsma, Gecommitteerde in de provinciale rekenkamer van Friesland; en

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Mr. Franciscus Rinia van Nauta, wegens de Provincie van Friesland Raed ter Admiraliteit in het Noorderkwartier.

Welke Naemlyst aen zyn Doorluchtige Hoogheid gezonden zynde, heeft Hoogstdezelve daer uit by aenschryvinge van den 7, tot gewoon raed in den Hove van Friesland verkoren, Jr. *Jan Poppe Andræ van Haren.*

Den 1sten van de voorige maend dezes jaers is alhier, na een ziekte van drie dagen, in den ouderdom van 86 jaeren en 9 maenden *overleden*, den Heer en Mr. Petrus Bourboom, Procureur-Generael van Friesland. Van dit sterfgeval door het Kollegie der Heeren Gedeputeerde Staten aen zyn Doorluchtige Hoogheid kennisse gegeven zynde, heeft Hoogstdezelve den 19 daer aen volgende, in deszelfs plaets aengesteld tot Procureur-Generael van Friesland, den Heer en Mr. *Elias Wigeri*, Professor Juris Honorarius aen Frieslands Hooge School in Franeker; waar op dezelve den 23 derzelve maend in handen der Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Staten van Friesland in het Mindergetal, den eed heeft afgelegd, en is daer op met de nodige Commissie en Instructie als Procureur-Generael der Landschappe van Friesland voorzien, en dadelyk aengesteld.

DOCKUM. Den 11 dezer maend des namiddags zyn door de Burgers en Stemgerechtigde Ingezetenen van het Legenegster Espel dezer Stad, in plaets van wylen de Heeren Mr. T. Osinga en Dr. T. Halbertsma, wederom tot Raeden in de Vroedschap dezer Stad verkoren, de Heeren *Oege Gosling* en *Reinier van Kuffeler.*

GRONINGEN. Den 10 dezer maend is in den ouderdom van 43 jaeren overleden, de Heer Mr. Pompejus de Valcke, Raedsheer der zelve Stad, enz.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDENE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 18 December.

	by de Z. Zak.
TARW Oude Z. Witte	18 a 20 ß
—— Nieuwe dito d.	19 a 22½ ß
—— Blauwe	17 a 18 ß
ROGGE Zeeuwſ. dito	15 a 16½ ß
ERTEN Grauwe	20 a 23 ß
—— Blauwe	22 a 28 ß
—— Witte	15 a 17 ß
WITTEBOONEN Zeeuws	19 a 27 ß
	by 't Last.
BOEKWEIT op 154 ℔	32 £
GERST Winter	20 a 22 £
—— Zomer	17½ a 20 £

Rotterdam den 18 December.

	by 't Laſt.
HAVER Vrieſſ. Brouw	13 a 15 £
—— Groninger dito	11 a 13 £
—— Vr. en Gr. Voer	9½ a 10½ £
—— Zeeuws dito	9 a 10½ £
PAARDEBOONEN	17½ a 18½ £
DUIVEBOONEN Zeeuws	19 a 21 £
KOOLZAAD	37 a 40 £
	by den Steen.
VLAS Allerbeſt	42 a 44 fl.
—— Beſt	34 a 36 fl.
—— Ordinair	28 a 30 fl.
—— Gemeen	24 a 25 fl.

Byvoegzel voor den jaere 1780.

W E E S P.

Ons is wat laet ter hand gesteld de navolgende Publicatie van Schout, Burgemeesteren en Scheepenen der Stad Weesp, van den 27 Mei 1779. houdende voorzieninge, dat de Stad niet met allerlye zoort van vreemde arme menschen vervuld werde.

Voorzieninge tegens vreemde inwooners.

Schout, Burgemeesteren en Scheepenen *der Stad* Weesp, willende voorkomen dat niet *allerley* soort van Menschen zig binnen deeze Stad komen te etablisseeren en neder te zetten, waardoor dus een groot gedeelte van dezelve, in Armoede geraakende, tot Stads Lasten komen te vervallen: Hebben geordonneert, gestatueert en gewillekeurt, *gelyk zy* ordonneeren, statueeren en willekeuren by deezen: Dat niemand van nu voortaan zig binnen deeze Stad met ter woon zal mogen nederzetten, ten zy hy alvoorens van de Heeren Burgemeesteren zal *hebben* geobtineert en verkreegen een Acte van *inwooning*, en dezelve Acte aan den Heer Officier zal hebben vertoond: wordende wyders aan de Eigenaars van de Huizen binnen deeze Stad by deezen wel expressselyk verboden aan ymand eenige Huizinge te verhuuren, dan aan zulken, die de bovengemelde Acte van inwooning hebben verkregen, op Pœne van vyf en twintig Guldens, te appliceeren de eene helft ten behoeven van den Heer Officier, en de andere helft ten behoeven van den Armen; en dat de Persoonen buiten consent ingekomen zynde, aanstonds zullen moeten delogeeren. Werd ook aan yder Burger en Inwoonder deezer Stad verbooden eenige Lieden ten zyne Huize te laaten inwoonen, dan na dat aan hem gebleeken zal zyn, dat de gemelde Persoonen, by henlieden zullende inwoonen, de bovengemelde Acte van inwooning van Heeren Burgemeesteren hebben geimpetreert en verkregen, mede op een boete van vyf en twintig Guldens, te appliceeren als boven. enz.

NEER-

NEERLANDS HEIL EN RAMPEN.

Gelyk doorgaens op heete zomers in ons Land veele ziektens in den herfst volgen, zo hebben wy ook dit wederom in den herfst van dit jaer ondervonden. In de meeste steden en plaetsen, zelfs die, welken voor de gezondste van luchtstreek worden gehouden, hebben veele ziektens geheerscht. Maer voor al hebben de ziektens en herfstkoortsen te Haerlem in het najaer van 1779 en ook van 1780, gewoed. Daer met December en de koude doorgaens de najaersziektens verminderen, hadt men in January 1780 nog 174 dooden, het geen een zeer groot getal is. Egter nam na January de woede der ziektens merkelyk af, zo dat men in de maend Augustus 1780 op den doodenlyst niet meer dan 45 gestorvene telde. Dog met den herfst verhef-ten zich de ziektens weder op nieuws, en overtrof de woede van 't voorgaend jaer, zo dat het getal der dooden in October tot 210, en November tot 203, was gestegen. Zederd het jaer 1761. wanneer in de maend October 256 personen overleeden, is nimmer het maendelyks getal der dooden te Haerlem zo groot geweest. En nog moet men aenmerken, dat in dat jaer 1761. het getal der inwooners grooter was en de Roode loop toen ook heerschte. Echter hebben de Artsen dezer Stad verklaerd, dat de koortsen in dit najaer geenzints van het besmettend zoort geweest zyn. Men schryft de oorzaek der hevige ziektens in eenige jaeren aen verscheidene oorzaken toe; zommigen zelfs aen het plantzoen, met welk deze vermakelyke

ſtad verzierd is: anderen aen de uitwazemingen van bedorven ſlik, door de aenhoudende droogte en laegte der binnenwateren veroorzaekt. Maer wat daer van zy, daer het uitwerkzel, namelyk de ziektens algemeen geweeſt is, en zelfs op de gezondſte plaetſen is beſpeurd, moet ook de oorzaek algemeen zyn. De groote hette, zal mogelyk met grond voor de algemeene oorzaek te houden zyn, welke verſchillende werkt, naer de verſchillende luchtſtreken, en de geſteldheden der menſchen in de luchtſtreken woonende. Zo heeft men in zommige Geweſten van ons Vaderland de roodeloop ſterk zien woeden; en elders wederom de keelziektens en purperkoortſen. Het is eene zekere en ſtandvaſtige waerneming, dat by ons op de koelſte zomers de gezondſte najaers volgen.

De Stad Campen heeft ook in de jaeren 1778 en 1779 veel van de woede der heerſchende *koortſen* geleeden; maer dit jaer is men aldaer zeer gelukkig geweeſt, zo dat men in Auguſtus niet meer dan 5, en in September 15 dooden gehad heeft, het welk zeer weinig is in eene Stad, die tuſſchen de 6000 en 7000 inwooners bevat. De Regeering heeft ook veele oplettendheid gehad omtrend al het geen tot bewaring der gezondheid kan toegebragt worden, en heeft het zogenaemd peſthuis, van ruime vertrekken en veelerlye gerieflykheden voorzien, aen de zieke ruiters ten gebruike afgeſtaen.

Van Zeeland ſchryft men ons, dat die Provincie tot July 1780. gelyk ook Staets Flaenderen en Braband van de Veepeſt gelukkiglyk bevryd bleef. Schoon het winterwater zeer lang op de lande-

ryen

ryen hadt geſtaen, en daerop langdurige koude met groote droogte was gevolgd, ſtondt de oegſt in die maend egter boven verwagting. Tot dus verre hadt men geene overgroote hitte gehad, welke egter daerop was gevolgd, van de hondsdagen af, met aenhoudende ſterke ooſtenwinden. De droogte hadt groot gebrek aen water veroorzaekt, voornamelyk voor het vee in de weiden, alwaer het gras door de droogende hitte verſchroeide. Egter bleef men van de ſterfte onder het rundvee bevryd, en de witteboonen, erwten, aerdappelen, rapen, en andere vrugten zyn zeer wel geſlaegt. De witteboonen waren ook zeer getrokken, geldende ter markt in October van 20 tot 24 ſchellingen. De roode en witte kool is geheel vernield door de rupſen, welken ongemeen veel dit jaer geweeſt zyn, en na de kool vernield te hebben op het loof van aerdappelen en knollen vielen. Dit een gevolg van de droogte zynde, is het niet te verwonderen, dat het zelfde ook in andere Geweſten is beſpeurd. Tot in het begin van November liepen de beeſten in het veld, zynde daer nu meer gras, dan in de drooge zomer: dit gaf een aengenaem vooruitzigt, aengezien men niet veel hooi hadt gewonnen; dog den 7 November en volgende dagen, hagelde en ſneeuwde het zo ſterk, dat de lage weiden dras wierden, en de beeſten in 't water raekten, zo dat men ze op de ſtallen moeſt haelen. Het is opmerkelyk, dat deze zomer in Zeeland, Staets Flaenderen en Braband een zoort van zwarte luizen op de platte boonen is gevallen, waer door dezelve zwart wierden en kwynden. Uit dit bloedeloos gedierte, (het welk veele gedaentverwiſſeling ondergaet,) is een ander zoort gebooren,

van grootte als eene kleine speldeknop, plat en gespikkeld, in eene verbazende menigte, voor al in 't Land van Axel.

De koortsen hebben in Zeeland ook weder sterk geheerscht, dog minder dan in 't voorgaend jaer, en zonder de minste besmetting.

De Anchovisvangst is te *Bergen op Zoom* dit jaer zo overvloedig niet geweest als 't voorleden jaer, maer egter zeer gezegend.

Van St. Eustatius meldt men, dat daer een yzelyke orkaen gewoed heeft, die veel schade heeft veroorzaekt. Zie hier het berigt van daer gezonden.

„Den 12 October, 's morgens om twee ueren, twee dagen voor de volle maen woedde de ongemeene oploopende zee geweldiglyk, haer gedruis was ontzaggelyk en zy sloeg met een hevig geweld tegen de rots; de aenbrekende dag vertoonde een akelig gezigt; honderden vaten Suiker, Tabak, Paerdeboonen enz., die men daegs te voren veilig op strand agtte, dreven in zee, ondanks de moeite, die men aenwendde, om dezelven aen de golven te ontrukken. Van 213 op de Reede liggende Schepen en Vaertuigen, was het meerendeel in merkelyk gevaer; een vloot Barken, twee dagen vroeger onder het strand geankerd en maer half ontlost, lag byna geheel in de branding, gelukkig dat de wind zuidoost en dus uit het Land woei, het geen het meerderdeel gelegenheid gaf zee te kiezen.

Dan eer het middag was lagen 'er vyf Schooners door de woedende zee om ver. Verscheiden Zeelieden, heeft men met een beklemd hart, meer

dan

dan een half uer lang zien werken en roepen om hulp, tot dat zy met hun vaertuig omgekeerd, van hun wrak afgeworpen of in de holle zee verſmoord waren: een neger deedt de verwonderlykſte pogingen om zynen meeſter te behouden, tot dat zy beiden in de branding omkwamen. Een blanke, door de zee tegen een muer geworpen en voor dood weggedragen, is door de vaerdige hulp van een Franſch Chirurgyn nog weder tot het leven gebragt.

Verſcheidene barken zyn voor hunne ankers op de reede gezonken: eenige hebben elkander, of zyn door de ſchepen in den grond geſtooten: aen den ooſtkant van het Eiland is meer dan een wrak en verſcheidene lyken komen aendryven. Kortom op en aen ons Eiland heeft de zee vry wat ſchade toegebragt: alle de vaertuigen hebben de reede verlaten, veele hebben alle hunne ankers, zeer veele booten en ſloepen, andere hun boegſpriet, fokkemaſt enz. verloren, niet een enkelde heeft de ſtorm kunnen afryden. Tot den 17 heeft die ysſelyke verbolgen zee aengehouden; vaſt beſtendig weder en ſlegte zee hebben wy niet gehad voor den 22, drie dagen na het laetſte kwartier, het geen men hier als een ſcheiding van de Orkaens tyd aenmerkt.

De ſchade aen de baei is niet wel te begrooten, maer ondertuſſchen zeer aenmerkelyk: veelen aen de buitenzyde gelegen huizen en pakhuizen zyn door de ontſtuimige zee en nog meer door de dryvende wrakken en maſten ingeſlagen. Zeker pakhuis, dat reeds 1500 Johannesſen (*) koſt en nog niet voltooid was, is voor het grootſte ge-

(*) Een Johannes is een ſtuk geld ter waerde van omtrent 20 guldens Hollands.

gedeelte verloren, alles wat dryfbaer en in 't bereik der zee was, is weggefpoeld. Alle de kelders aen den buiten kant en veele zelf aen den binnen kant, zyn vol zeewater geloopen. De ftraet van de baei, die na myne giffing 10 à 12 voeten boven het vlak der zee en op een afftand van 20 à 30 roeden, meeft bezet met huizen, daer af ligt, heeft zodanig ondergeftaen, dat men op fommige plaetfen met kano's gevaren heeft en in veele pakhuizen zeer veel drooge *goederen* zyn nat geworden. Zommige kooplieden lyden zeer veel: met 4 à 5 Johannesfen negerloon te beftedēn, om het water gedurig uit te fcheppen, hebben wy belet, dat het water niet meer dan 2 voeten in onze groote kelder is geweeft, en ons pakhuis is geheel vry gebleven: dus onze fchade byzonder gering is, egter zyn wy in een allerdringendft gevaer geweeft. Rivieren zyn hier niet, maer met zware regens loopt het meefte water van den berg voor by het Fort neder en langs ons huis en dat van onze buerman, door eene holle ftraet van 25 voeten breedte, in zee: een opgeworpen hoop van 8 à 10 voeten Zeekeijen hadt dezen doorgang aen de zeekant geheel verftopt: vrugteloos trachtte ik dezelve weg te krygen. De zee verydelde alle myne pogingen, tot op het laetfte van het flegte weêr, toen ik zag dat wy zware regens ftonden te krygen; daar ieder hier meeft voor zig zelfs zorgt, trachtte ik te vergeeffch de buert in alarm te brengen om negers en gereedfchap te bekomen. Met eenige gehuerde negers en perfoonlyke arbeid hadt ik een klein openingje gemaekt, even voor de afwatering begon: gelukkig, dat ik myn deuren aen die zyde reeds gekalfaet hadt, want het water rees 3 à 4 voeten tegen myne mueren: drie ueren lang heb ik in den re-

regen en het zeewater gearbeid, om myn kanael eene behoorlyke diepte te geven, toen ik het genoegen hadt het gevaer te boven te zyn gekomen."

„ Te Saba is niet veel te verliezen: de bewooners van het zelve woonen boven den ſtorm en het onweder; maer een huis in 1776 door de Orkaen in den afgrond geworpen, is door de de zee met al het huisraed en de zeven lyken op het ſtrand geworpen."

„ St. Martin heeft aen 't Veldgewaſch veel geleden, en alle de Vaertuigen, die niet in de Oeſterkom lagen, zyn alle op ſtrand geſmakt, het heeft daer veel harder gewaeid, dan hier, daer het land geen ſchade heeft. enz."

Volgens de waernemingen, door een Liefhebber der Natuerkunde in 't jaer 1780 te Haerlem gedaen, is de volgende hoeveelheid water, gevallen, namelyk:

In January,	—	14	Lyn.
February,	—	16	—
Maert,	—	6½	—
April,	—	52½	—
May,	—	12½	—
Juny,	—	18	—
July,	—	22	—
Auguſtus,	—	7½	—
September,	—	64	—
October,	—	43	—
November,	—	36	—
December,	—	3	—

In

In het geheel 290 Lynen, of 24 Duim 2 Lyn; zynde 15 Lynen minder dan in 1779.

Volgends de waernemingen van eenen ander Liefhebber te Alkmaer, is de hoeveelheid van gevallen en uitgewaeffemd water in 't afgelopen jaer 1780 aldus: namenlyk

	Gev. water.		*Uitgew.*	
In January,	28	Lyn	9	Lyn.
February,	32	—	4	—
Maert,	20	—	7	—
April,	56½	—	20	—
May,	15	—	14	—
Juny,	5½	—	53½	—
July,	27	—	55	—
Augustus,	6	—	63	—
September,	65½	—	67	—
October,	37	—	36	—
November,	33	—	24	—
December,	5	—	13	—

Dus in 't geheel het gevallen water 330½ Lyn of 27 duim 6½ Lyn, en uitgewaeffemt 365½ Lyn of 30 duim 5½ Lyn of 30 duim 5½ Lyn Rhynlands.

STAET

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN VAN DEN NEDERLANDSCHEN KOOPHANDEL, VOOR DEN JAERE MDCCLXXX.

SCHEEPVAERT IN 'T GEMEEN.

Uit de naeukeurigste Zeetydingen is de navolgende Lyst opgemaekt van de Schepen, die in 't jaer 1780. de Maes en Goeree ingekomen en uitgezeild zyn:

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

	Ingekom.	Uitgez.		Ingekom.	Uitgez.
Aarnburg	1	—	Blyth	3	—
Aberdeen	2	8	Bogt (de)	—	2
Albroug	6	1	Borrowstones	15	8
Alikanten	2	—	Boulogne	23	16
Allematte	2	—	Bourdeaux	35	32
Alloa	1	2	Breemen	—	1
Aloway	1	—	Brest	1	2
Amsterdam	—	6	Bretel	1	—
André (St.)	—	1	Brieux (St.)	2	—
Archangel	3	6	Bristol	2	3
Arnsburg	3	1	Cadix	—	11
Bajonne	2	2	Caen	5	6
Bandolle	2	—	Carthagena	2	—
Banff	1	2	Cette	7	2
Barcelona	4	10	Ceudres	2	—
Barwich	—	1	Charante	5	2
Batavia	1	3	Charbourh	4	—
Belfast	—	4	Chiels	2	—
Bengalen	1	—	China	—	1
Benicarlo	1	—	Christiaansand	1	2
Berg.inNoorw.	34	14	Colchester	—	3
Bilbao	3	2	Coppenhagen	—	3
Billesafery	—	1	Cork	—	14
Bley	1	—	Cowes	—	2
Blickening	3	—	Crooswyk	—	1

Cro-

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

	Ingekom	Uitgez.		Ingekom.	Uitgez.
Crosie	—	1	Kiel	—	6
Curacao	6	12	Kolrenston	1	—
Dantzig	5	3	Koningsberg.	11	2
Dartmouth	1	—	Lancaster	1	—
Delmina	—	1	Lemmerik	4	5
Demerary	—	2	Leverpool	4	—
Denemarken	—	1	Libau	66	12
Dieppe	3	6	Libourne	8	2
Dominica(Eil.)	4	4	Lieth	17	17
Douvres	3	—	Linkelus	3	—
Drogheda	1	—	Lisbon	—	13
Dronthem	2	—	Livorno	—	4
Droogbak	1	—	Londen	55	111
Dublin	6	17	Londonderry	—	3
Dundee	—	5	Lubek	—	1
Duinkerken	9	13	Lymkiel	13	—
Dyzart	2	3	Lynn	11	2
Elseneur	—	3	Mallaga	5	3
Engeland	—	9	Malo (St.)	6	14
Eustatius(St.)	18	17	Marseille	3	9
Falmouth	1	2	Memel	—	1
Faro	7	5	Midd.Zee (de)	—	3
Fecamp	—	2	Moldon	—	2
Fero	2	—	Morlaix	1	6
Fredrikshaven	3	3	Nantes	7	11
Gallipoly	2	—	Nerva	4	4
Genua	—	1	Newcastle	50	44
Gigon	—	1	Newry	—	6
Gothenburg	7	3	Noorwegen	2	14
Granville	5	1	Normandien	—	1
Groenland	6	7	Northfaro	3	16
Guernsey	28	36	Oldborough	—	1
Hamburg	—	3	Oldenzee	—	1
Harwich	95	94	Oostzee	1	71
Hav. de Grace	9	6	Perth	—	6
Honfleur	—	1	Petersb. (St.)	2	3
Hull	12	22	Pillau	—	1
James	1	—	Plymouth	—	1
Jarmouth	122	60	Pool	1	—
Jersey	3	3	Port à Port	—	1

Ports-

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

	Ingekom.	Uitgez.		Ingekom.	Uitgez.
Portsmouth	—	4	Ubes (St.)	1	—
Portſoy	—	1	Valery (St.)	10	2
Rensburg	—	1	Vliſſingen	5	11
Riga	22	11	Vrankryk	1	—
Rochefort	1	1	Wells	—	15
Rochelle	—	1	Weymouth	61	39
Rouaan	17	32	Whitby	1	—
Salow	2	—	Windau	1	3
Sandwich	—	1	Xanten	12	3
Scharborouch	—	3	Ysland	1	—
Schotland.	1	16	Onbekend	—	2
Senatico (St.)	2	—	Hollandſ. Oor-		
Slego.	—	1	logſchepen	4	17
Smirna	10	7	Vreemde dito	4	6
Souls	—	1	Buisconvoyer.	13	13
Southampton	—	1	Tranſportſch.	1	1
Soutwoold	—	1	Eng. Convoy-		
Stangatekreek	—	2	cotters	3	3
Stettyn	—	1	Eng. Kapers	2	2
Stokholm	9	1	Franſche dito	1	1
Stokton	54	23	Franſche Pryz.	6	6
Straalſund	1	2	Met Pryzen te-		
Sunderland	456	146	rug	3	2
Suriname	1	—	Door contrarie	8	8
Terveer	1	1	wind en lek-		
Texel	—	1	kagie te rug	13	
Topsham	2	—	Byleggers.	54	—
Toulon	1	—			
Tromien	1	—		1612	1612

Behalven de Yslandsvaerders, Haringbuizen, Jagers en zeer veel andere Schepen, welke naer en van Rotterdam, Dordrecht, Schiedam, Delfshaven enz. langs de Zeeuwſche Stroomen zyn ingekomen en uitgezeild.

Dus zyn 'er 231 meerder ingekomen, en 50 meerder uitgezeild dan in 't voorgaend jaer 1779, waer uit men met grond beſluiten kan, dat ſchoon

de

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

de Zeevaert in 't jaer 1779 al zeer sterk was, dezelve nog in dit jaer 1780 is toegenomen.

In 't jaer 1780 zyn in Texel 1742 schepen binnen gekomen, en in 't Vlie 899, te zamen 2641 schepen, en met die van de Maes en Goerée te zamen 4233 schepen.

HANDEL OP OOST-INDIEN.

De schepen door de Oost-Ind. Maetschappy dezer Landen in dit afgelopen jaer 1780 uitgerust, *zyn*

by de Kamer AMSTELDAM.

De Morgenster,	na Ceylon, in Zee gelop.	2 May.
Groenendael,	na Batavia	5 Juny
De Ceres,	—— ——	23 July
Trompenburg,	na China	23 Aug.
De Fluit de Hoop,	na Batavia	—— ——
't Hof ter Linden,	—— ——	28 Oct.
De Herstelder,	na de Caep	1 Nov.
De Diamant,	na China	18 Dec.
Catwyk aen Rhyn,	na de Caep	—— ——
De Mercuur,	na Bengalen	19 ——
De Held Woltamade,	na Ceylon	—— ——

by de Kamer ZEELAND.

Juno,	na Batavia	5 Juny
't Slot ter Hooge,	na China	27 Aug.

by de Kamer DELFT.

De Zilvere Leeuw,	na Batavia	3 Aug.

by de Kamer ROTTERDAM.

't Huis de Krooswyk,	na Batavia	7 Aug.
De Vrouw Catharina Wilhelmina,	na China	26 Dec.

Dit laetste is door de Engelsche op de hoogte van Bevesier genomen en den 8 Jan. 1781. in Duins opgebragt.

by de Kamer HOORN.

De Vr. Corn. Hillegonda,	na Batavia	30 Juny
De Vriendschap,	na Batavia	20 Dec.

by de Kamer ENKHUYZEN.

De Bartha Petronella,	na Batavia	23 Juny
Meer en Berg,	na Batavia	30 Nov.

Daer

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

Daer en tegen zyn voor rekening van gemelde Maetschappy in dit jaer uit de Indien terug gekomen, als

voor de Kamer AMSTELDAM.

Holland, *Mercuur*,	van Batavia .	de 9 Juny.
de Herstelder,	van de Caep .	29 ——
de Held Woltemade,	van Cormandel .	30 ——
de Venus,	van Batavia van 't Retour van 1778.	30 ——
Alkemade,	van Batavia van 1779.	19 ——
Voorburg,	van China .	24 ——
de Hoeker *Katwyk aen Rhyn*,	van de Caep .	24 ——
de Prinses van Oranje,	van Ceylon .	26 ——
't Zeepaart,	van Batavia .	31 Aug.
de Ganges,	van Ceylon .	6 Oct.

voor de Kamer ZEELAND.

Staveniffe,	van Batavia .	6 Juny.
Blok,	van China .	26 ——
't Lam,	van Bengalen .	2 Sept.
't Huis Om,	van Ceylon .	11 ——
de Vr. Everbardina,	van Batavia .	2 Oct.

voor de Kamer DELFT.

Hinlopen,	van Batavia .	9 Juny.

voor de Kamer ROTTERDAM.

Bleyenburg,	van Bengalen .	24 Mey.

voor de Kamer HOORN.

Geen Schip —— —— ——

voor de Kamer ENKHUYZEN.

Meer en Burg,	van Batavia .	17 April, als Voorseylder.
Java,	van China .	24 Juny.

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

Ook zyn volgends gewoonte twee openbare verkopingen gehouden. De voorjaers verkoping blykt uit de volgende bekendmaking.

„ De Heeren Bewindhebberen van de Generaele Nederlandsche Geoctroyeerde Oost-Ind. Comp. ter Vergadering van seventienen, presenteeren in de maenden April en May dezes jaers 1780. in de respective Kameren, aen de meestbiedende, in 't openbaer by de Stok op te veylen, de onderstaende Waren en Koopmanschappen, als:

9450 Balen Bruine Peper. Zynde ongeveer al het geen de Compagnie thans hier te Lande daar van aan handen heeft.
250000 ℔ Caneel in Fardeelen.
80000 ℔ Blanke Foelie.

En zullen de voorsz. en verdere Waren worden geveild, in de respective Kameren by verdeelingen, en ten dage als volgt:

In de Kamer Amsteldam, *op* Maendag *den* 17 April 1780.

3170 Balen Bruine Peper.
125000 ℔ Caneel.
40000 ℔ Foulie.

In de Kamer Zeeland, *op* Maendag *den* 24 April 1780.

3690 Balen Bruine Peper.
62500 ℔ Caneel.
20000 ℔ Foulie.

In de Kamer Delft, *op* Dingsdag *den* 2 May 1780.

583 Balen Bruine Peper,
15625 ℔ Caneel.
5000 ℔ Foulie.

STAAT VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

In de Kamer Rotterdam, *op* Vrydag *den* 5 May 1780.

780 Balen Bruine Peper.
15625 ℔ Caneel.
5000 ℔ Foulie.

In de Kamer Hoorn, *op* Dingsdag *den* 9 May 1780.

376 Balen Bruine Peper.
15625 ℔ Caneel.
5000 ℔ Foulie.

In de Kamer Enkhuizen, *op* Donderdag *den* 11 May 1780.

860 Balen Bruine Peper.
15625 ℔ Caneel.
5000 ℔ Foulie.

Als mede de Goederen van particulieren, aengehoudene Goederen, en verdere restanten of kleinigheden, die by de respective Kameren aen handen mogten zyn.

De bovenstaende Peper, Caneel en Foulie, worden verkogt met een stilstant tot den eersten Maert 1781.

Met het afleveren der Noten, tot den gestelden Prys van 75 stuiv. Bankgeld het pond, zal worden voortgegaen tot den eersten Maert 1781.

NB. De volle Voorbetaling werdt gesteld by de Kamer *Amsteldam* tot den 29 May, by de Kamer *Zeeland* tot den 8 May, by de Kamer *Delft* en *Rotterdam* tot den 20 May, by de Kamer *Hoorn* tot den 23 May, en by de Kamer *Enkhuizen* tot den 25 May 1780 inclusis."

Wegens de Najaersverkoping is de navolgende bekendmaking geschied:

„ De Bewindhebberen van de Generaele Neder landsche Geoctroyeerde Oost - Ind. Compagni ter Vergadering van de seventienen, presenteeren in de maenden November en December dezes jaers 1780. in de respective Kameren op te vel len de navolgende Goederen, en dat by verdee lingen in de Kameren, en ten dage als volgt:

		Amst. 13 Nov.	Zeel. 27 Nov.	Delft 4 Dec.	Rott. 6 Dec.	Hoorn. 12 Dec.	Enkh. 13 Dec.
21674	℔ Witte Peper	17425	2125	531	531	531	[illegible]
10930	℔ Geconfyte Gember	3529	3110	1148	1165	1170	[illegible]
700	ps dito Nooten	300	—	100	100	100	[illegible]
1150	℔ dito Nagelen	281	294	154	144	142	[illegible]
185	ps Flessen Soya	45	30	15	15	15	[illegible]
133229	℔ Cauris	20116	113113	—	—	—	—
2173013	℔ Salpeeter	1199842	537863	160000	275308	—	—
435909	℔ Sappanhout Bimaas	213689	129000	17000	60000	—	[illegible]
8274	dito Cylons	—	8274	—	—	—	—
44000	dito Siams	22000	14000	2000	—	—	[illegible]
11900	dito Javaas	11900	—	—	—	—	—
205558	℔ Caliatourshout	155558	20000	15000	—	—	[illegible]
17922	℔ Indigo Javaasch	9671	4321	930	1000	1000	[illegible]
71464	℔ Curcuma Javaasch	33464	23000	3750	3750	3750	[illegible]
422648	℔ Poeder Suiker	230261	92269	—	—	—	[illegible]
37804	℔ Thin Malax Inktkok	19250	9254	4650	—	—	[illegible]
297014	℔ dito dito in Schuit	100000	100000	—	—	—	[illegible]
392531	℔ dito Bankas in dito	267581	60000	48382	—	—	[illegible]
28000	℔ Spiaulter	—	—	—	28000	—	—
1661	℔ Cardamom Javaas	787	434	110	110	110	[illegible]
6134	℔ dito Ceylons	6134	—	—	—	—	—
57119	℔ Camphor	35263	14285	1905	1838	1881	[illegible]
8000	℔ Borax	2700	2600	—	2700	—	—
15923	℔ Benjuin	8423	3750	1000	875	875	[illegible]
2000	℔ Catchou	1700	300	—	—	—	—
2380	℔ Drakenbloed	736	774	223	227	210	[illegible]
7080	℔ Gom Gutte	2687	2202	551	555	542	[illegible]
3083	℔ Aloë Sucatrina	3083	—	—	—	—	—
3	℔ Gom. Siams op Stokj ter preuve.	3	—	—	—	—	—
7800	℔ Schellak	2700	2500	—	2600	—	—
16874	℔ Lange Peper	6374	5000	1250	1250	1250	[illegible]
10018	℔ Cubebe of Staartpep.	4896	2622	625	625	625	[illegible]
485	℔ Radix Lopesiana	485	—	—	—	—	—
20825	℔ Rhabarber	8118	7320	—	—	—	[illegible]
18307	℔ Radix China	6578	6411	—	—	—	[illegible]
35919	℔ dito Galinga	12992	13112	—	—	—	[illegible]
20993	℔ Sago Malax, ordin.	9925	4638	1868	1374	1844	[illegible]
125	℔ dito Tonquinse, witte ter preuve	125	—	—	—	—	—
2½	℔ dito Borneose ter pr	2½	—	—	—	—	—
4707	℔ Star Annys	1686	1767	—	—	—	[illegible]
7150	ps Paarlmoer Schelpen	4899	1171	393	411	393	
160	Oncen Canneel Oly	100	60	—	—	—	—

	Amst. 18 Nov.	Zeel. 27 Nov.	Delft 4 Dec.	Rott. 6 Dec.	Hoorn 12 Dec.	Enkh. 13 Dec.
820 Oncen Fouly Oly	200	120	——	——	——	——
820 Oncen Nagel Oly	820	——	——	——	——	——
181$\frac{5}{8}$ Carraat RuwDiamant.	181$\frac{5}{8}$	——	——	——	——	——
89$\frac{3}{4}$ ℔ Stamp-Paarlen	89$\frac{3}{4}$	——	——	——	——	——
31 ps Kritsen met Goud	31	——	——	——	——	——
6 Pieken met Goud	6	——	——	——	——	——
2 ps Handr. met goud.kr.	2	——	——	——	——	——
28125 ℔ Bindrottingen	9375	9375	——	——	——	9375
30000 ℔ Tamarinde	——	30000	——	——	——	——
26$\frac{1}{2}$ Amen Roode Conft.W.	13	8	3	2$\frac{1}{2}$	——	——
26$\frac{1}{2}$ Amen witte dito dito	13	7	3	$\frac{1}{2}$	——	——
136$\frac{1}{2}$ Leggers Aracq	53	51$\frac{1}{2}$	1	7	6	8
18596 ℔ Ruwe wit. Nan.Zyde	8129	6577	——	——	——	3890
10038 Cantonse RuweZyde	8011	——	——	——	——	2027
12900 ℔ Beng. Zyde Ital. Verwinding	5984	958	2992	2992	——	——
18080 ℔ ditodito Tanny	2850	1050	900	1050	5250	980
2400 ℔ dito ditoTannaBanna	900	——	300	300	600	300
3450 ℔ dito dito Adapangia	900	——	150	150	1950	300
4800 ℔ ditodito. longep.Tan.	2250	1050	750	750	——	——
4500 ℔ dito dito Rayp. Tann.	2250	1050	600	600	——	——
6150 ℔ Florette Gaarens	2700	600	1350	1500	——	——
15075 ℔ Catoene Gar. Beng.	6000	3375	2850	2850	——	——
6802 ℔ dito dito Corman.	5805	997	——	——	——	——
34000 ℔ dito dito Sourats	22600	11400	——	——	——	——
20000 ℔ dito dito Tutucor	14500	5500	——	——	——	——
72645 ℔ dito dito Javaasch	32933	19712	5000	5000	5000	5000
4290000 ℔ Coffy Javaasch	2225000	1135000	215000	25000	250000	250000
17000 ℔ dito Ceylons	——	17000	——	——	——	——
76891 ℔ dito Bourbons	76891	——	——	——	——	——
THEE direct van CHINA.						
26564 ℔ Thee dito Heysand	3020	13880	——	——	——	9664
33989 ℔ dito dito Schin	5204	25871	——	——	——	2914
117302 ℔ dito Tunkay	28240	67190	——	——	——	21866
215270 ℔ dito Songlo	108381	51874	——	——	——	55015
1871 ℔ dito Joosjes	767	618	——	——	——	486
55236 ℔ dito Pecco	16580	15786	——	——	——	22870
149288 ℔ dito Sotachon	48521	40512	——	——	——	51355
434921 ℔ dito Congo	162137	156461	——	——	——	116323
1634012 ℔ dito Boey	627818	568762	——	——	——	437432
446 Kassen Porcelein	164	155	——	——	——	127
431 Tobbens dito	100	151	——	——	——	174
767 Bondels dito	139	273	——	——	——	355
ZYDE STOFFEN.						
1600 ps Roemaals Zyde	400	800	200	200	——	——
250 ps Cora of onged.Vr.Kl.	——	320	——	——	——	——
320 ps Alegiassen	100	220	——	——	——	——
1570 ps Armosyn. Bengaals	400	530	320	320	——	——
500 ps Forta Damassen	100	250	——	——	——	510

	Amst. 13 Nov.	Zeel. 27 Nov.	Delft 4 Dec.	Rott. 6 Dec.	Hoorn 12 Dec.	Enkh. 18 Dec.
500 ps Meubel Damasten	300	50	—	—	—	150
50 ps Pour de soyen	—	50	—	—	—	—
499 ps Gorgorons	249	150	—	—	—	100
20 ps Fluweelen	20	—	—	—	—	—
510 ps Sattynen	210	200	—	—	—	100
550 ps Lustrings	200	100	—	—	—	250
200 ps Lampassen	100	50	—	—	—	50
50 ps Chegrynen	50	—	—	—	—	—
100 ps Grieftjes	—	50	—	—	—	50
1499 ps Pek. of Rol-Armos.	350	749	—	—	—	400
100 ps Pelangs dubbelde	—	50	—	—	—	50
50 ps Japanse Zyde Rokk.	10	8	8	8	8	8
CATOENE LYWAATEN.						
49035 ps Cassa divers	15449	18006	7669	7911	—	—
850 ps Adathys	354	240	128	128	—	—
10656 ps Tansjeebs	3995	2771	1945	1945	—	—
12246 ps Malmolens	4477	3898	1918	1953	—	—
479 ps Alliaballys	98	183	99	99	—	—
186 ps Nainsooks	50	50	43	43	—	—
181 ps Seerhandcoats	45	50	43	43	—	—
377 ps Seerbetjes	144	142	41	50	—	—
2580 ps Therindains	8?0	860	420	420	—	—
2200 ps Bethilles Cangam	600	800	400	400	—	—
4288 ps Douriassen	1410	1438	720	720	—	—
657 ps Neusdoek. Harriap.	100	357	100	100	—	—
10247 ps Bethilles gebleekt	6647	3600	—	—	—	—
3088 ps Hamans	1020	998	535	535	—	—
631 ps Keeper	100	331	100	100	—	—
6672 ps Saanen	2340	2212	1040	1080	—	—
400 ps Sologesjes	100	100	100	100	—	—
3581 ps Mamodies	1300	1081	600	600	—	—
500 ps Sittaras	100	200	100	100	—	—
300 ps Tuckerys	100	—	100	100	—	—
1120 ps d'Heiriabadys	400	240	240	240	—	—
5780 ps Amiertjes	2200	1380	1100	1100	—	—
1720 ps Lachoriassen	580	580	280	280	—	—
2400 ps Dongrys of Pautkas	900	700	400	400	—	—
12208 ps Basiassen divers	4879	3259	2070	2000	—	—
700 ps Moeris divers	500	200	—	—	—	—
2600 ps Catte Caatjes	1800	800	—	—	—	—
3100 ps Hane Caatjes	2350	750	—	—	—	—
100 ps Moenemolam Caatjes	50	5d	—	—	—	—
200 ps Periemoenem. Caatj.	150	50	—	—	—	—
5900 ps Callamanganys	5000	900	—	—	—	—
3400 ps Berampaats	2000	1200	—	—	—	—
400 ps Savogesjes	300	100	—	—	—	—
2100 ps Dotys.	1500	600	—	—	—	—
3291 ps Ging. div. van Beng.	900	1191	600	600	—	—
1200 ps Nillas	300	500	200	200	—	—
1300 ps Seersukkers	400	300	300	300	—	—
200 ps Sichtermans Saay	100	100	—	—	—	—
100 ps Copees Peza	100	—	—	—	—	—

	Amst. 13Nov	Zeel. 14Nov	Delft 4Dec.	Rott. 6Dec	Hoorn 12Dec.	Enkh. 12Dec.
476 ps Thepoys	90	186	100	100	—	—
600 ps Chelaſſe van Hougly's	200	200	100	100	—	—
250 ps Photasſen	160	90	—	—	—	—
1500 ps Neusdoeken Kismis	300	900	150	150	—	—
20104 ps Roemaals divers	10385	7319	1200	1200	—	—
2284 ps Bethilles Bonte	1484	800	—	—	—	—
1000 ps Chelaſſen v. d. Kuſt.	600	400	—	—	—	—
101 ps Chitſe Neusdoeken	101	—	—	—	—	—
6100 ps Chitſen divers	4000	1900	100	100	—	—
2700 ps Niquaniaſſen	1800	900	—	—	—	—
400 ps Bherms	300	100	—	—	—	—
1800 ps Browles	1100	200	—	—	—	—
8000 ps Corroots	5600	2400	—	—	—	—
4000 ps Chelaſſen v. Souratte	2900	1100	—	—	—	—
1000 ps Bajota	400	900	—	—	—	—
600 ps Naginapaat	400	200	—	—	—	—
18546 ps Gerraſſen	6386	5760	3200	3200	—	—
61420 ps Salempouris	34100	23160	2080	2080	—	—
68840 ps Guinees	42140	23020	1840	1840	—	—
1040 ps Doeſootjes	560	—	240	240	—	—
298 ps Atchiabanys	100	—	98	100	—	—
700 ps Soesjes	200	300	100	100	—	—
1800 ps Sjappalens of gedr. zyde Neusdoeken	400	1200	100	100	—	—
400 ps Sjappa Sarries of ged. Vrouwe Kleedje	200	200	—	—	—	—
3400 ps Bandanoes	600	2000	400	400	—	—
26810 ps Nankings Linn. geel	7464	16270	—	—	—	3076
870 ps dito dito wit	—	870	—	—	—	—
16450 ps Vellen Papier	10500	—	—	—	—	5950

Benevens de goederen van particulieren, en van vorige jaeren overgehouden.

De bovenſtaende Goederen worden verkogt met een ſtilſtand tot den eerſten van Oegſtmaend 1781: Doch de Compagnie behoudt aen zig de faculteit om de goederen, welke met het nog verwagt wordende Retourſchip, *de Zeeploeg* mogten worden aengebragt, nog in deze Verkoping te veilen, dan wel op zodanige andere tyd, als zal worden goedgevonden.

Dienende wyders tot naricht, dat de bovenſtaende Goederen, by de reſpective Kameren,

 zul-

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

zullen worden opgeveild naer de orde, waer in dezelve hier vooren zyn gebragt.

Met de aflevering van de Kruidnagelen zal by de respective Kameren worden voortgegaen tot de prys van 65 stuyvers Bankgeld het pond, tot den laeste van Wynmaend 1781."

HOOGSTE EN LAEGSTE PRYZEN DER ACTIEN.

	Hoogste.	*Laagste.*
Van de Oost-Ind. Comp.	329 Jan.	276 Decemb.
Van de West-Ind. Comp.	38 Aug.	24 Decemb.

GROOTE VISSCHERY, OF *HARINGVANGST.*

Tot het doen van deze Visscherye zyn in dit jaer uitgevaren 151 Schepen; namenlyk

wegens de Maessteden: van	Rotterdam	4
	Schiedam	1
	Delfshaven	6
	Vlaerdingen	67
	Maessluis	16
wegens het Noorderquartier: van	Enkhuizen	40
	de Ryp	15
	Noordeind	2
		151 Schepen.

Tot de Ventjagery zyn, daer en boven, nog twintig schepen in Zee geweest, waer van negen te Vlaerdingen, vyf te Maessluis, en vier te Enkhuizen moesten binnen komen, terwyl de overige twee,

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

twee, met den overgenoomen Haring rechtstreeks naer Hamburg moeten zeilen.

Den 1 July 's morgens ten 2 ueren, kwam de eerste Haringjager te Vlaerdingen, *Jacob Redyk*, met 7½ ton Haring aen: welke verkogt is voor 1000 guld. de ton, en terstond door den Stalmeester *Jan Ledeboer* van Leyden, in zeer weinig tyds naer Amsteldam overgebragt by den Koopman *Jan Kaaper*, woonende op het Water by het Amersvoorder Veer.

De vangst was in den beginnen zeer gelukkig, maer op het einde wat slap.

KABELJAEUWVANGST OMTRENT YSLAND.

Tot het doen dezer Visscherye zyn in dit jaer drie en zestig Schepen in Zee geweest, namenlyk:

van	Vlaerdingen	38
	Maessluis	25
		63 Schepen

Deze Schepen hebben gezegend gevist en omtrend twintig Lasten door een gevangen.

KABELJAEUWVANGST OMTRENT HET DOGGER ZAND.

Met deze Visschery heeft men in dit jaer tamelyk wel geslaegd.

STAET VAN VERSCHEIDENE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1780.

WALVISCHVANGST.

De vangst der Hollandsche Schepen in Groenland, welke nu alle weder te rug gekomen zyn, is als volgt:

	Schep.	Visſ.	Vat. Spek.
vóor Amsteldam	23	203½	4315
Dordrecht	2	12	295
Rotterdam	4	26	590
Schiedam	1	14	290
Hoorn	1	1	40
Zaendam	6	49	1050
Westzanen	2	23	625
Zaendyk	3	23	580
Jisp	1	10	220
De Ryp	3	22	645
In 't geheel	46	383½	8650

Uit de vergelyking van de opgave der vangst in het naest voorgaend jaer 1779, blykt, dat de vangst dit jaer 1780. zeer gelukkig is geweest.

De VISSCHERY in de STRAET DAVIS.

De staet van deze Visschery kan uit de navolgende lyst worden opgemaekt; waer uit blykt, dat zy ook dit jaer 1780 veel voordeeliger dan in 't voorgaend jaer geslaegd is:

van

	Schep.	Visf.	Vat. Spek.
van Amfteldam	17	36½	1696
Krimpen	1	1½	74
Zaendam	5	7	347
De Koog	3	11½	550
Weftzanen	4	15½	735
Krommenie	2	7	295
Wormerveer	3	10	421
Enkhuizen	1	2	107
In 't geheel	36	91	4225

De pryzen van de Traen zyn geweeft de hoogfte 70 guld., de laegfte 57 tot 65 guld. En van de Walvifchbaerden, de hoogfte 97 tot 105, de laetfte 91 tot 100 guld.

TABAKHANDEL.

De Trek van de Tabak is by vergelyking der drie en vier laetft voorgaende jaeren zeer flap geweeft, hebbende het beft goed der Amersfoortfche, Wageningfche, en Rheenfche Tabak, en op andere plaetfen in Gelderland en 't Sticht, niet meer dan 18 guld. de 100 pond gegolden, en het minder goed naer evenredigheid. Dit is egter nog eene goede prys, en brengt ruim een derde meerder op, dan het wel doorgaens plagt op te brengen.

BLAD-

BLADWYZER DER VOORNAEMSTE ZAKEN.

A.

van

Wil-

BRIEF.

V.

V.

W.